

HET

NIEUWE TESTAMENT.

DRUKKERY VAN SCHILDERS EN TWYEFFORT,
Aembeeldstraet, 26, Sint-Joost-ten-Noode.

Bible

HET

NIEUWE TESTAMENT

VAN

ONZEN HEERE JESUS CHRISTUS.

VERTAELD VOLGENS DE GEMEENE LATYNSCHE OVERZETTINGE;

BEVATTENDE DE VIER EVANGELIEN, DE WERKEN DER APOSTELEN, DE XIV BRIEVEN VAN PAULUS, DE VII CATHOLYKE BRIEVEN EN HET BOEK DER OPENBARINGE VAN JOANNES.

MET APPROBATIEN.

BRUSSEL.
VOOR HET BRITSCHE EN BUITENLANDSCHE BYBELGENOOTSCHAP.
Belliardstraet, 21, Kwartier Leopold.

M. DCCC. LIV.

GOEDKEURINGE

VAN DEN HEERE BOEKKEURDER DES BISDOMS VAN ANTWERPEN.

Om te kennen de weerdigheid van het boek, dat hier wordt in 't licht gegeven, heeft men enkelyk noodig de oogen te slaen op den titel van hetzelve : Het is het *Nieuwe Testament van* Onzen Heere Jesus Christus, *vertaeld volgens de gemeene latynsche overzettinge,* etc. Dat is, een kort verhael van het leven, de werken, de leeringen, en het lyden van den Zaligmaker der wereld, den grondsteen van den heiligen godsdienst, denwelken Jesus Christus heeft komen planten op der aerde : het is het boek der kinderen Gods, in 't welk zy leeren kennen hunne goddelyke geboorte, het regt en voordeel derzelve, benevens de heilige regels en de wetten, naer dewelke zy hun leven moeten bestieren, om niet onweerdig te zyn aen zoo eene uitmuntende verhevenheid, dewelke oneindelyk overtreft al 't gene de wereld geven kan. Verders, wat aengaet deze vertalinge, ik verklare dat zy nauwkeurig overeenkomt met de *Vulgate* of gemeene latynsche overzettinge, en dat zy volgens den aerd en het tegenwoordig gebruik van onze nederduitsche tale, zeer klaer en fraei is. Waerom zy, als ook om meer andere redens, door den druk mag worden in 't licht gegeven, tot bevestiging van het catholyk geloove, tot voortplantinge der goede zeden en tot glorie van het hoogzalig evangelie van onzen Heere Jesus Christus, die gebenedyd moet zyn in der eeuwigheid.

Actum binnen Antwerpen, 5 february 1717.

A. VAN ERTBORN,
S. T. L. Can. Grad. L. C.

KEUR-OORDEEL

VAN EENIGE GODSGELEERDEN VAN LOVEN.

Examinavi hanc *Novi Testamenti* versionem belgicam, *secundum textum Vulgatæ;* censeoque commendari eam imprimis posse hoc nomine, quòd sit *verborum tenacior cum perspicuitate sententiæ.* Sunt gravissimi theologi, etiam quidam ex ordine nostro, qui, præter fidelitatem translationis, nitorem quoque laudant et concinnitatem sermonis; de quibus proclivè est credere, idiomatis vernaculi eos esse peritiores. Mihi equidem constat, loca omnia difficiliora et obscuriora Vulgatæ hic valdè feliciter translata et illustrata esse, in cæteris autem passim reperiri interpretationem fidelem et planam, in notis verò et tabulis multum judicii et eruditionis.

Datum Lovanii, hac die 25 Maii 1717.

FRANCISCUS MARTIN, *S. Theologiæ Doctor, Regius Sacrarum Litterarum Professor, et Linguæ Græcæ Interpres publicus in Academiâ Lovaniensi.*

VERTALING.

Onderzocht hebbende deze *nederduitsche vertaling van het Nieuwe Testament van* Onzen Heere Jesus Christus, *opgesteld volgens de gemeene latynsche overzettinge,* oordeele ik, dat zy verdient hoog geprezen te worden, uit dien hoofde, *dat zy de nauwkeurige overzettinge der woorden met de heldere klaerheid van den zin heeft weten te vervoegen.* Eenige hoogachtbare godsgeleerden, onder welke sommigen doctor zyn gelyk wy, pryzen niet alleen de getrouwigheid der overzettinge, maer ook de nettigheid en cierlykheid der tale; van dewelke men ligt gelooven zal, dat zy in hunne moederlyke tale beter ervaren zyn; aen my nogtans is het blykelyk, dat al de moeijelyke en duistere plaetsen van de *Vulgate* hier zeer gelukkelyk overgezet ende verklaerd zyn, dat verders de vertalinge getrouw en verstaenbaer valt.

Gedaen te Loven, den 25 mei 1717.

FRANCISCUS MARTIN, *Koninklyke Professor van de H. Schriftuer, Doctor en Regent van de H. Godsgeleerdheid en openbare Leermeester der Grieksche Tale binnen de Universiteit van Loven.*

Ik hebbe met groot genoegen en voldoeninge gelezen deze nieuwe vertalinge van het *Nieuwe Testament van* Onzen Heere Jesus Christus, ende hebbe bemerkt, dat dezelve niets en behelst hetgene strydende is aen het catholyk geloof, noch aen goede zeden. Daerenboven bevinde dezelve getrouw te wezen volgens de *Vulgate :* zoo dat zy my bezonder wel bevalt, en zeer net en verstaenbaer voorkomt, fraeijer en klaerder, als ik wete tot nog toe eene in onze nederduitsche tale gezien te hebben. Waerom oordeele dezelve, tot verbreidinge van het eeuwig en aenbiddelyk evangelie, voordeelig te mogen gedrukt worden.

Gegoven tot Loven, den 31 mei 1717.

Fr. JOANNES LIBENS, *Augustyn, Doctor ende Professor van de H. Godsgeleerdheid in de Universiteit van Loven.*

Alzoo ik met groote vreugd gezien hebbe, dat deze vertalinge van het *Nieuwe Testament van* Onzen Heere Jesus Christus, *opgesteld volgens de gemeene latynsche overzettinge,* etc., den lof en de goedkeuringe verdiend heeft, ook van verscheidene hooge godsgeleerden, en doctors dezer universiteit van Loven, van dewelke ik wete, dat zy zeer nauwkeurig overzien is; zoo en kan ik aen dezelve ook onze toestemminge niet weigeren, verklarende dat zy my ten uiterste behaegt, zoo om hare nette en duidelyke overstellinge van den zin en de letter der *Vulgate,* als om hare cierlyke vloeijendheid. Waerom ik mede van gevoelen ben, dat zy door den druk voordeelig gemeen zal gemaekt worden : vermits men zoo tot onderwyzinge, troost en zaligheid der geloovigen, als tot beschaemdmakinge der oncatholyken, die onze Moeder de H. Kerke over dit stuk niet ophouden te lasteren, niets treffelykers en kan verrigten, als de zaligmakende waerheden der H. Schrifture door dusdanige opregte overzettingen aen het licht te brengen; by wier onwetendheid, eertyds de H. oudvader J. Chrysostomus, en nog onlangs de H. Theresia geklaegd hebben, dat alle kwaed en onheil onder de christenen voortkwam.

Gegeven tot Loven, 4 juny 1717.

J. B. SCHOEPS, *Licenciaet en Professor ordinarius in de H. Godsgeleerdheid, ende Plebaen van de Collegiale Kerke van Sint-Peeters binnen Loven.*

TAFEL DER BOEKEN

VAN HET

NIEUWE TESTAMENT.

HET H. EVANGELIE

VAN

JESUS CHRISTUS,

VOLGENS

De beschryving van MATTHEUS.

KAPITTEL I.

HET geslachtboek van JESUS-CHRISTUS, zoon van David, zoon van Abraham.
2 Abraham won Isaac. Isaac won Jacob. Jacob won Judas en zyne broeders.
3 Judas won Phares en Zara by Thamar. Phares won Esron. Esron won Aram.
4 Aram won Aminadab. Aminadab won Naasson. Naasson won Salmon.
5 Salmon won Booz by Rahab. Booz won Obed by Ruth. Obed won Jesse. Jesse won David, den koning.
6 De koning David won Salomon by die Uria's huisvrouw geweest was.
7 Salomon won Roboam. Roboam won Abias. Abias won Asa.
8 Asa won Josaphat. Josaphat won Joram. Joram won Ozias.
9 Ozias won Joatham. Joatham won Achaz. Achaz won Ezechias.
10 Ezechias won Manasses. Manasses won Amon. Amon won Josias.
11 Josias won Jechonias en zyne broeders, in de overvoering naer Babylonien.
12 En na de babylonische overvoering Jechonias won Salathiël. Salathiël won Zorobabel.
13 Zorobabel won Abiud. Abiud won Eliacim. Eliacim won Azor.
14 Azor won Sadoc. Sadoc won Achim. Achim won Eliud.
15 Eliud won Eleazar. Eleazar won Mathan. Mathan won Jacob.
16 Jacob won Joseph, den man van Maria, uit dewelke JESUS geboren is, die genoemd wordt CHRISTUS.
17 Al de geslachten dan van Abraham tot David, zyn veertien geslachten; en van David tot de babylonische overvoering, veertien geslachten; en van de babylonische overvoering tot Christus toe, veertien geslachten.
18 Doch de geboorte van Christus gebeurde aldus: Als zyne moeder Maria ten houwelyk gegeven was aen Joseph, eer zy te samen kwamen, wierd zy bevrucht bevonden ontvangen hebbende van den Heiligen Geest.
19 Joseph dan haer man, alzoo hy regtveerdig was, en haer geene openbare schande en wilde aendoen, was van zin haer heimelyk te verlaten.
20 Maer terwyl hy in deze gedachten was, ziet, zoo verscheen hem een engel des Heeren, in den slaep, zeggende: Joseph, Davids zone! en weest niet bevreesd Maria uwe huisvrouwe tot u te nemen; want hetgene in haer geboren is, is van den Heiligen Geest.
21 En zy zal eenen zoon baren, en

gy zult zynen naem Jesus noemen :
want hy zal zyn volk verlossen van
hunne zonden.
22 Doch dit is alles geschied, op-
dat volbragt zoude worden hetgene
van den Heere door den propheet
aldus gezeid is :
23 Ziet, eene maegd zal bevrucht
worden, en zy zal eenen zoon baren,
en men zal zynen naem Emmanuel
noemen : dat is te zeggen, God met
ons. (*Isaias* vij, 14.)
24 Joseph dan uit den slaep op-
staende, deed gelyk hem de engel
des Heeren bevolen had, en nam zyne
huisvrouwe tot zich.
25 En hy en had haer niet bekend
als zy baerde haren eerstgeboren
zoon, aen wien hy den naem van
Jesus gaf.

KAPITTEL II.

Als nu Jesus geboren was te
Bethlehem in Juda, ten tyde van
den koning Herodes, ziet, zoo kwamen
de wyzen uit den Oosten te Jerusalem,
zeggende :
2 Waer is de Koning der Joden, die
geboren is? want wy hebben zyne
sterre in den Oosten gezien, en zyn
gekomen om hem te aenbidden.
3 De koning Herodes dit hoorende,
wierd ontsteld, en geheel Jerusalem
met hem.
4 En hebbende al de opper-pries-
ters en de schriftgeleerden des volks
te samen vergaderd, onderzocht van
hen, waer de Christus zoude geboren
worden.
5 Zy zeiden hem : Te Bethlehem in
Juda : want zoo is er door den pro-
pheet geschreven :
6 En gy Bethlehem, land van Juda,
en zyt geenszins de minste in prinsen
van Juda : want uit u zal de Vorst
voortkomen, die myn volk Israël be-
stieren zal. (*Mich.* v, 2.)
7 Dan riep Herodes de wyzen in 't
heimelyk, en vernam neerstelyk van
hen naer den tyd, dat de sterre hun
verschenen was.
8 En hen naer Bethlehem zendende,
zeide hy : Gaet, en onderzoekt neer-
stelyk naer het kind; en als gy het
zult gevonden hebben, zoo bood-
schapt het my, opdat ik het ook
kome aenbidden.
9 Zy den koning gehoord hebbende,
zyn vertrokken. En ziet, de sterre,
welke zy in den Oosten gezien had-
den, ging voor hen, tot dat zy ko-
mende boven de plaetse, daer het
kind was, bleef staen.
10 Als zy nu de sterre zagen, waren
zy verheugd met eene zeer groote
blydschap.
11 En in het huis komende, vonden
zy het kind met Maria, zyne moeder;
en nedervallende hebben zy 't aen-
beden; en hunne schatten geopend
hebbende, droegen zy hem geschen-
ken op, goud, wierook en myrrhe.
12 En door eene openbaring in den
slaep vermaend zynde, dat zy niet
weder zouden keeren tot Herodes,
zyn zy door eenen anderen weg we-
dergekeerd naer hun land.
13 Als zy nu vertrokken waren, zoo
verscheen de engel des Heeren aen
Joseph in den slaep, zeggende : Staet
op en neemt het kind en zyne moeder,
en vlugt naer Egypten, en blyft daer
tot dat ik 't u zeggen zal; want He-
rodes zal het kind zoeken om het te
dooden.
14 Hy dan opstaende, nam het kind
en zyne moeder des nachts, en ver-
trok zich naer Egypten :
15 Alwaer hy bleef tot de dood van
Herodes : opdat volbragt zoude wor-
den hetgene de Heer door den pro-
pheet gezeid heeft : Uit Egypten heb
ik mynen Zoon geroepen. (*Oseas* xj, 1.)
16 Herodes dan ziende dat hy van
de wyzen bedrogen was, wierd zeer
vergramd; en hy deed gaen dooden
al de kinderen die in Bethlehem en
binnen al deszelfs landpalen waren,

van twee jaren af en daeronder, vol-
gens den tyd dien hy van de wyzen
nauwkeurlyk onderzocht had.
17 Dan wierd volbragt hetgene
door den propheet Jeremias aldus
gezeid was :
18 In Rama is een gerucht gehoord,
veel gekerm en gehuil : Rachel be-
weenende hare kinderen, wilde niet
getroost worden, omdat zy er niet
meer en waren. (*Jerem.* xxxj, 15.)
19 Als Herodes nu gestorven was,
ziet, zoo verscheen de engel des
Heeren aen Joseph in den slaep in
Egypten,
20 Zeggende : Staet op, en neemt
het kind en zyne moeder, en trekt
naer 't land van Israël : want die op
's kinds leven uit waren, zyn ge-
storven.
21 Hy dan opgestaen zynde, nam
het kind en zyne moeder, en kwam
in het land van Israël.
22 Maer verstaende dat Archelaüs
in Judeën regneerde in plaetse van
zynen vader Herodes, vreesde hy
derwaerts te gaen; en in den slaep
vermaend zynde, vertrok zich naer
het land van Galileën ;
23 En kwam woonen in eene stad
met name Nazareth : opdat volbragt
zoude worden hetgene door de pro-
pheten voorzeid was; dat hy Nazareër
zoude genoemd worden.

KAPITTEL III.

IN dien tyd kwam Joannes de Doo-
per prediken in de woestyne van
Judeën,
2 Zeggende : Doet penitentie; want
het ryk der hemelen is aenstaende.
3 Want dit is degene, van den-
welken de propheet Isaias sprak, als
hy zeide : Eene stemme zal roepen
in de woestyne : Bereidt den weg
des Heeren, maekt zyne voetpaden
regt. (*Isai.* xl, 3.)
4 En deze Joannes had een kleed
van kemelshair, en eenen leêren
riem om zyne lenden; en zyne spyze
was sprinkhanen, en wilde honing.
5 Dan gingen tot hem uit die van
Jerusalem, en geheel Judeën, en al
het land rondom de Jordane.
6 En zy wierden van hem in de
Jordane gedoopt, belydende hunne
zonden.
7 Hy dan ziende velen van de pha-
riseën en van de sadduceën tot zyn
doopsel komen, zeide tot hen : Gy
slange-broedsel, wie heeft u gewaer-
schouwd te vlugten voor de toeko-
mende gramschap?
8 Doet dan weerdige vruchten van
penitentie :
9 Noch en zegt niet by u zelven :
Wy hebben Abraham tot vader; want
ik zegge u, dat God magtig is om uit
deze steenen aen Abraham kinderen
te verwekken.
10 Want de byl is alreeds aen den
wortel der boomen gesteld. Alle boom
dan, die geene goede vruchten voort
en brengt, zal uitgekapt en in het
vuer geworpen worden.
11 Ik doop u wel met water tot
penitentie ; maer die na my komt is
magtiger als ik, wiens schoenen ik
niet weerdig en ben te dragen ; die
zal u doopen met den Heiligen Geest
en met vuer.
12 Hy heeft zynen wan in de hand,
en hy zal zynen dorschvloer uit-
zuiveren, en zyne terwe op den zolder
vergaderen ; maer het kaf zal hy
met een onuitblusschelyk vuer ver-
branden.
13 Dan kwam Jesus van Galileën
aen de Jordane tot Joannes, om van
hem gedoopt te worden.
14 Maer Joannes wederhield hem,
zeggende : Ik moet van u gedoopt
worden, en komt gy tot my?
15 Maer Jesus antwoordende, zeide
hem : Laet dit nu zoo wezen ; want
zoo betaemt het ons alle geregtigheid
te volbrengen. Dan liet hy hem ge-
worden.

16 En Jesus gedoopt zynde, kwam
terstond uit het water; en ziet, de
hemelen wierden hem geopend, en
hy zag den Geest Gods nederdalen
gelyk eene duive, en op hem komen.
17 En ziet, daer kwam eene stemme
uit den hemel, zeggende : Dit is myn
welbeminde Zoon, in wien ik myn
welbehagen genomen heb.

KAPITTEL IV.

DAN is Jesus van den Geest naer de
woestyne geleid, om van den
duivel bekoord te worden.
2 En na dat hy veertig dagen en
veertig nachten gevast had, kreeg hy
honger.
3 En de bekoorder bykomende,
zeide hem : Is 't dat gy de Zone Gods
zyt, zoo zegt dat deze steenen brooden
worden.
4 Maer hy antwoordde, zeggende :
Daer staet geschreven : De mensch
en leeft niet by brood alleen, maer
by alle woord dat uit Gods mond
voortkomt. (*Deut.* viii, 3.)
5 Dan nam hem de duivel op naer
de heilige stad, en stelde hem op
de tinne des tempels,
6 En zeide tot hem : Indien gy de
Zone Gods zyt, zoo werpt u van boven
neder ; want daer staet geschreven,
dat hy zyne engelen over u last ge-
geven heeft, en dat zy u op de handen
zullen dragen, opdat gy doch uwen
voet niet en zoudt stooten aen eenen
steen. (*Psal.* xc, 11.)
7 Jesus antwoordde hem : Daer staet
ook geschreven : Gy en zult den Heere
uwen God niet tergen. (*Deut.* vi, 16.)
8 De duivel nam hem wederom op
naer eenen zeer hoogen berg, en
toonde hem al de koningryken der
wereld met hunne pracht.
9 En hy zeide tot hem : Al deze
dingen zal ik u geven, zoo gy neder-
vallende my aenbidt.
10 Dan zeide Jesus tot hem : Gaet
weg, Satan! want daer staet geschre-
ven : Den Heere uwen God zult gy
aenbidden, en hem alleen dienen.
(*Deut.* vi, 13.)
11 Dan verliet hem de duivel : en
terstond kwamen de engelen, en
dienden hem.
12 Doch Jesus gehoord hebbende
dat Joannes gevangen was, vertrok
hy zich naer Galileën.
13 En de stad Nazareth verlatende,
ging hy woonen te Capharnaüm,
eene plaets gelegen aen de zee, op
de uiterste palen van Zabulon en
Nephtalim;
14 Opdat volbragt zoude worden
hetgene door den propheet Isaias
voorzeid is :
15 Het land van Zabulon, en 't land
van Nephtalim, de weg naer de zee
over de Jordane, het Galileën der
heidenen,
16 Een volk, dat in duisternisse zat,
heeft een groot licht gezien; en aen
degenen die in 't land van de schaduwe
der dood zaten is een licht verschenen.
(*Isaias* ix, 1.)
17 Van dien tyd af begon Jesus te
prediken, zeggende : Doet penitentie;
want het ryk der hemelen is aen-
staende.
18 En als Jesus wandelde langs de
zee van Galileën, zag hy twee ge-
broeders, Simon, die Petrus genoemd
wordt, en Andreas, zynen broeder,
werpende het net in de zee; want zy
waren visschers.
19 En hy zeide tot hen : Volgt my,
en ik zal u visschers der menschen
maken.
20 Zy dan terstond de netten ver-
latende, zyn hem gevolgd.
21 En van daer voortgaende, zag
hy twee andere gebroeders, Jacobus,
zone van Zebedeus, en Joannes, zynen
broeder, in het schip met hunnen
vader Zebedeus, hunne netten ver-
maken ; en hy riep ze.
22 Zy terstond de netten en hunnen
vader verlatende, zyn hem gevolgd.

23 En Jesus ging door geheel Gali-
leeën, leerende in hunne synagogen,
predikende het evangelie van het
ryk, en genezende alle kwalen en
ziekten onder het volk.
24 En zyn naem door geheel Syrien
verspreid zynde, bragten zy tot hem
allen die kwalyk te pas, en met ver-
scheidene kwalen en smerten bevan-
gen waren, en bezetenen, en maen-
zieken, en lammen; en hy genas ze.
25 En vele scharen volgden hem,
van Galileën, van Decapolis, van Je-
rusalem, van Judeën, en van over de
Jordane.

KAPITTEL V.

ALS Jesus dan de menigte des volks
zag, klom hy op eenen berg; en
zoo hy nedergezeten was, kwamen
zyne discipelen by hem.
2 En zynen mond open doende, leerde
hy hen, zeggende:
3 Zalig zyn de armen van geest; want
het ryk der hemelen komt hun toe.
4 Zalig zyn de zachtmoedigen; want
zy zullen het aerdryk bezitten.
5 Zalig zyn zy die weenen; want zy
zullen vertroost worden.
6 Zalig zyn zy die hongerig en dor-
stig zyn naer de regtveerdigheid;
want zy zullen verzaed worden.
7 Zalig zyn de bermhertigen; want
zy zullen bermhertigheid verwerven.
8 Zalig zyn de zuiveren van herte;
want zy zullen God zien.
9 Zalig zyn de vreedzamigen; want
zy zullen Gods kinderen genoemd
worden.
10 Zalig zyn zy die vervolging
lyden om de regtveerdigheid; want
het ryk der hemelen komt hun
toe.
11 Zalig zyt gylieden, als men u
zal lasteren en vervolgen, en liegende
alle kwaed tegen u zal spreken, om
mynen t' wille:
12 Verblydt en verheugt u, want
uw loon is zeer groot in den hemel.
Want zoo hebben zy de propheten
vervolgd, die voor u geweest zyn.
13 Gy zyt het zout der aerde. Doch
indien het zout zyne kracht verliest,
waermede zal men 't zouten? het is
nergens meer bekwaem toe, als om
weggeworpen te worden.
14 Gy zyt het licht der wereld.
Eene stad die boven op eenen berg
gelegen is, en kan niet verborgen
worden.
15 Noch men ontsteekt geen licht,
om het onder een korenvat te zet-
ten; maer men stelt het op den kan-
delaer, opdat het zoude lichten voor
allen, die in 't huis zyn.
16 Laet uw licht alzoo schynen voor
de menschen, dat zy uwe goede wer-
ken zien, en glorie geven aen uwen
Vader die in den hemel is.
17 En wilt niet denken dat ik ge-
komen ben om de wet of de pro-
pheten te niet te doen; ik en ben niet
gekomen om die te niet te doen, maer
om ze te voltrekken.
18 Want ik zegge u voorwaer: hemel
en aerde zal eer vergaen, als dat er
een letterken oft stipken van de wet
zal vergaen, 't welk niet volbragt en
worde.
19 Zoo wie dan een van deze minste
geboden overtreedt, en de menschen
alzoo leert, die zal de minste in het
ryk der hemelen genoemd worden;
maer die doen en leeren zal, zal
groot genoemd worden in het ryk
der hemelen.
20 Want ik zegge u: ten zy dat
uwe regtveerdigheid grooter zy, als
die van de schriftgeleerden en de
phariseeën, gy en zult in het ryk der
hemelen niet komen.
21 Gy hebt gehoord dat aen de ouden
gezeid is: Gy en zult niet dood slaen
(*Exod.* xx,13); en zoo wie dood slaet,
zal strafbaer zyn voor het geregt.
22 Maer ik zegge u, dat al wie ver-
gramd is op zynen broeder, strafbaer
zal zyn voor 't geregt. En dat zoo wie

tot zynen broeder zegt: Raca! straf-
baer zal zyn voor den grooten raed.
En zoo wie zegt: Gy, dwaze! schuldig
zal zyn aen het helsche vuer.
23 Als gy dan uwe gifte opdraegt
aen den autaer, en aldaer indachtig
wordt, dat uw broeder iets tegen u
heeft;
24 Zoo laet uwe gifte daer voor den
autaer, en gaet u eerst verzoenen
met uwen broeder; en dan zult gy
uwe gifte komen opdragen.
25 Maekt in tyds overeen te komen
met uwe tegenparty, terwyl gy nog
met hem op den weg zyt; opdat
u mogelyk de tegenparty aen den
regter niet over en geve, en de regter
u aen den dienaer levere, en gy in de
gevangenisse geworpen wordt.
26 Ik zegge u voorwaer: gy en zult
er niet uit komen, voor dat gy den
laetsten penning betaeld zult hebben.
27 Gy hebt gehoord dat aen de ouden
gezeid is: Gy en zult geen overspel
doen. (*Exod.* xx, 14.)
28 Maer ik zegge u, dat al die eene
vrouwe aenziet om dezelve te be-
geeren, nu alreeds overspel met haer
bedreven heeft in zyn herte.
29 Indien dan uwe regter oog u ver-
ergert, trekt ze uit en werpt ze van
u; want het is u beter dat er een van
uwe lidmaten verloren ga, als dat uw
geheel lichaem geworpen worde in
de helle.
30 En zoo uwe regter hand u verer-
gert, kapt ze af en werpt ze van u;
want het is u beter, dat er een van
uwe lidmaten verloren ga, als dat
uw geheel lichaem in de helle zoude
varen.
31 Ook is er gezeid: Zoo wie zyne
huisvrouwe verlaet, dat hy haer eenen
scheibrief geve. (*Deut.* xxiv, 1.)
32 Maer ik zegge u, dat al wie zyne
huisvrouwe verlaet, 't en zy om over-
spel, die doet haer overspel begaen;
en die de verlatene trouwt, doet
overspel.
33 Wederom hebt gy gehoord, dat
aen de ouden gezeid is: Gy en zult
geenen valschen eed zweeren; maer
gy zult den Heere uwe eeden vol-
brengen. (*Levit.* xix, 12.)
34 Doch ik zegge u: en zweert
geenszins; noch by den hemel, want
hy Gods troon is;
35 Noch by de aerde, want zy de
voetbank zyner voeten is; noch by
Jerusalem, want zy de stad is van
den grooten Koning;
36 Gy en zult ook by uw hoofd niet
zweeren, want gy kont er niet een
hair wit oft zwart van maken.
37 Maer laet uw woord zyn, ja, ja;
neen, neen; want wat daer meer by
is, komt van het kwaed.
38 Gy hebt gehoord dat er gezeid is:
Oog voor oog, en tand voor tand.
(*Exod.* xxj, 24.)
39 Maer ik zegge u: en wederstaet
niet aen dien u kwaed doet; maer zoo
u iemand op de regter wange slaet,
biedt hem ook de andere;
40 En zoo iemand u in het regt
wilt trekken, om uw onderkleed te
nemen, laet hem ook den mantel;
41 En zoo u iemand dwingt eene myl
verre te gaen, gaet met hem nog twee
andere mylen.
42 Geeft aen dien van u eischt, noch
en keert u niet af van dengenen, die
iets van u wil leenen.
43 Gy hebt gehoord dat er gezeid
is: Gy zult uwen evennaesten lief-
hebben en uwen vyand haten. (*Levit.*
xix, 18.)
44 Maer ik zegge u: bemint uwe
vyanden, doet wel aen die u haten,
en bidt voor die u vervolgen en be-
lasteren;
45 Opdat gy kinderen moogt wezen
van uwen Vader die in den hemel
is; die zyne zonne doet opgaen over
goeden en kwaden, en zynen regen
afzendt over de regtveerdigen en on-
regtveerdigen.
46 Want indien gy maer en bemint

die u beminnen, wat loon zult gy hebben? En doen dit ook de publicanen niet?
47 En indien gy alleenlyk uwe broeders groet, wat doet gy doch bezonders? En doen de heidenen dit ook niet?
48 Weest gylieden dan volmaekt, gelyk uw hemelsche Vader volmaekt is.

KAPITTEL VI.

ZIET toe dat gy uwe regtveerdigheid niet en doet voor de menschen, om van hen gezien te worden : anders en zult gy geenen loon hebben by uwen Vader, die in den hemel is.
2 Wanneer gy dan aelmoesen doet, zoo en laet het niet uittrompetten voor u, gelyk de schynheiligen in de synagogen en op de straten doen; opdat zy van de menschen zouden geeerd worden. Voorwaer ik zegge u : zy hebben hunnen loon al ontvangen.
3 Maer als gy aelmoesen geeft, en laet uwe slinker hand niet weten, wat uwe regter hand doet ;
4 Opdat uwe aelmoes in het heimelyk geschiede : en uw Vader die het in het heimelyk ziet, zal 't u loonen.
5 Zoo ook als gy bidt, en doet niet gelyk de schynheiligen, die geern bidden in de synagogen en op de hoeken der straten, al staende, om van de menschen gezien te worden. Voorwaer ik zegge u : zy hebben hunnen loon al ontvangen.
6 Maer gy, wanneer gy bidt, gaet binnen in uwe kamer, en de deure gesloten hebbende, bidt uwen Vader in het heimelyk : en uw Vader die het in het heimelyk ziet, zal 't u loonen.
7 Doch als gy bidt, zoo en gebruikt niet veel woorden, gelyk de heidenen, welke meenen, dat zy door de menigte hunner woorden zullen verhoord worden.
8 En maekt u dan aen hen niet gelyk; want uw Vader weet wel wat gy van noode hebt, aleer gy hem bidt.
9 Gy zult dan aldus bidden : Onze Vader, die in den hemel zyt! geheiligd zy uw naem.
10 Dat uw ryk aenkome. Dat uw wil geschiede, op der aerde als in den hemel.
11 Geeft ons heden ons dagelyksch brood.
12 En vergeeft ons onze schulden, gelyk wy vergeven aen onze schuldenaren.
13 Ende en leidt ons niet in bekoringe ; maer verlost ons van den kwaden. Amen.
14 Want indien gy aen de menschen hunne misdaden vergeeft, zoo zal ook uw hemelsche Vader uwe zonden aen u vergeven.
15 Maer indien gy aen de menschen niet en vergeeft, zoo en zal ook uw Vader uwe zonden aen u niet vergeven.
16 En wanneer gy vast, zoo en weest niet droevig gelyk de schynheiligen, die de gedaente van hun aenzigt veranderen, opdat de menschen zouden zien dat zy vasten. Voorwaer ik zegge u, dat zy hunnen loon al ontvangen hebben.
17 Als gy dan vast, zoo zalft uw hoofd, en wascht uw aenzigt;
18 Opdat het van de menschen niet gemerkt en worde dat gy vast, maer van uwen Vader die in het heimelyk is : en uw Vader die het in het heimelyk ziet, zal 't u loonen.
19 En vergadert voor u geene schatten op de aerde, daer de roest en de motten die verderven, en daer de dieven die uitgraven en stelen.
20 Maer vergadert schatten voor u in den hemel, daer de roest en de motten die niet en verteeren, en daer de dieven die niet uit en graven noch en stelen.

21 Want daer uw schat is, daer is ook uw hert.
22 Het licht uws lichaems is uwe oog: indien uwe oog eenvoudig is, zoo zal uw geheel lichaem verlicht zyn.
23 Maer indien uwe oog ondeugende is, zoo zal uw geheel lichaem verduisterd zyn. Indien dan het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis zelve zyn?
24 Niemand en kan twee heeren dienen : want oft hy zal den eenen haten en den anderen liefhebben: oft hy zal den eenen verdragen en den anderen versmaden. Gy en kont God en den rykdom niet dienen.
25 Daerom zegge ik u : en weest niet bekommerd voor uw leven, wat gy eten zult; noch voor uw lichaem waermede gy gekleed zult worden. Is het leven niet meer als het voedsel, en het lichaem niet meer als de kleeding?
26 Aenschouwt de vogelen des hemels. Zy en zaeijen, noch en maeijen, noch en verzamelen niet in de schuren; en uw hemelsche Vader voedt ze. En zyt gy niet veel weerdiger als die?
27 En wie is er doch onder u, die met al zyne bekommernisse zyne lengte eene elle kan vergrooten?
28 Wat zyt gy ook voor de kleeding bekommerd? Aenmerkt de lelien des velds, hoe zy groeijen : zy en arbeiden oft en spinnen niet;
29 Ik zegge u nogtans, dat Salomon zelf in al zyne pracht, niet en is gekleed geweest gelyk eene van die.
30 Indien dan God het veldgewas, dat heden is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt; hoe veel te meer u, gy, kleinen van geloof?
31 En weest dan niet bekommerd, zeggende : Wat zullen wy eten oft drinken; oft waermede zullen wy gekleed worden?
32 Want al deze dingen onderzoeken de heidenen. En uw Vader weet wel, dat gy dit alles van noode hebt.
33 Zoekt dan eerst het ryk Gods en zyne regtveerdigheid; en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.
34 Zoodan en weest niet bekommerd voor den morgen : want de dag van morgen zal voor zich zelven bekommerd zyn. Elke dag heeft genoeg met zyne eigene kwelling.

KAPITTEL VII.

EN oordeelt niet, opdat gy niet geoordeeld en wordt.
2 Want met het oordeel, waermede gy oordeelt, zult gy geoordeeld worden; en met de maet, waermede gy meet, zal u weder gemeten worden.
3 Wat ziet gy doch eenen splinter in de ooge van uwen broeder; gy die eenen balk in uwe eigene oogen niet en bemerkt?
4 Oft hoe zegt gy tot uwen broeder : Laet my den splinter uit uwe oog trekken, terwyl er een balk in uwe eigen oog is?
5 Gy schynheilige! doet eerst den balk uit uwe eigen ooge, en dan zult gy zien om den splinter uit de oog van uwen broeder te trekken.
6 En geeft het heilig aen de honden niet, noch en werpt uwe peerlen niet voor de verkens; opdat zy misschien dezelve niet onder de voeten en treden, en zich omkeerende u verscheuren.
7 Vraegt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gy zult vinden; klopt, en u zal geopend worden.
8 Want al die vraegt, verkrygt; en al die zoekt, die vindt; en aen dengenen die klopt, zal men open doen.
9 Oft wat mensch is er onder ulieden die, indien zyn zoon brood van hem vraegt, hem eenen steen zal geven?
10 Oft zoo hy visch vraegt, hem eene slang zal geven?
11 Indien gy dan, gy die boosaerdig

zyt, aen uwe kinderen wel goede
dingen weet te geven ; hoe veel te
meer zal uw Vader, die in den hemel
is, goede gaven geven aen degenen
die er hem om bidden?
12 Doet dan aen de menschen al
hetgene gy wilt dat zy aen u doen.
Want hierin bestaet de wet en de
propheten.
13 Gaet in door de enge poort: want
de poort is wyd, en de weg is breed,
die tot het verderf leidt; en velen zyn
er die langs daer ingaen.
14 Hoe eng is de poort, en hoe
nauw is de weg die tot het leven
leidt! en hoe weinig zyn er die hem
vinden!
15 Wacht u voor de valsche pro-
pheten, die in schaepskleederen tot
u komen, maer van binnen grypende
wolven zyn.
16 Uit hunne vruchten zult gy hen
kennen. Plukt men wel druiven van
de doornen, oft vygen van de distelen?
17 Alzoo brengt elke goede boom
goede vruchten voort ; maer een
kwade boom brengt kwade vruchten
voort.
18 Een goede boom en kan geene
kwade vruchten voortbrengen; noch
een kwade boom, goede vruchten.
19 Alle boom die geene goede vruch-
ten voort en brengt, zal uitgekapt en
in het vuer geworpen worden.
20 Zoodan uit hunne vruchten zult
gy hen kennen.
21 Zy en zullen niet allen in het ryk
der hemelen komen, die tot my zeg-
gen : Heere, Heere! maer die vol-
brengt den wil van mynen Vader die
in den hemel is, die zal in het ryk
der hemelen komen.
22 Velen zullen in dien dag tot my
zeggen : Heere, Heere! hebben wy in
uwen naem niet geprophetеerd, en
in uwen naem de duivelen uitge-
jaegd, en in uwen naem vele mira-
kelen gedaen?
23 En dan zal ik hun openlyk zeg-
gen : Ik en heb u nooit gekend; gaet
weg van my, gy die boosheid bedryft.
24 Zoo wie dan deze myne woorden
hoort en volgens dezelve doet, die
zal gelyk zyn aen eenen verstandigen
man, die zyn huis op eene steenrots
gebouwd heeft,
25 En de regen is gevallen, de wa-
terstroomen zyn gekomen, de winden
hebben gewaeid, en hebben geweld
op dat huis gedaen : en het en is niet
gevallen, omdat het op eene rotse
gegrond was.
26 Maer zoo wie deze myne woorden
hoort en volgens dezelve niet en
doet, die zal gelyk zyn aen eenen
dwazen man, die zyn huis op het
zand gebouwd heeft,
27 En de regen is gevallen, de wa-
terstroomen zyn gekomen, de winden
hebben gewaeid, en hebben geweld
op dat huis gedaen : en het is neder-
gevallen en zyne verderving is groot
geweest.
28 Als Jesus deze woorden volein-
digd had, verwonderde zich het volk
over zyne leering :
29 Want hy leerde hen als magt
hebbende, en niet gelyk hunne
schriftgeleerden en phariseeën.

KAPITTEL VIII.

ALS hy nu van den berg afgeko-
men was, volgde hem eene groote
menigte van volk.
2 En ziet, daer kwam een melaet-
sche, die hem aenbad, zeggende :
Heere! indien gy wilt, gy kont my
zuiveren.
3 En Jesus de hand uitstekende,
raekte hem, zeggende : Ik wille;
wordt gezuiverd! En terstond wierd
zyne melaetschheid gezuiverd.
4 En Jesus zeide tot hem : Ziet toe
dat gy het aen niemand en zegt;
maer gaet henen, vertoont u aen den
priester, en draegt de gifte op, die
Moyses geboden heeft tot eene ge-
tuigenisse voor hen. (*Levit.* xiv, 2.)

5 Als hy nu binnen Capharnaüm
gekomen was, kwam tot hem een
honderdste-man, die hem bad,
6 Zeggende : Heere! myn knecht ligt
t'huis met eene lammigheid geslagen,
en lydt zware pyne.
7 Jesus zeide tot hem : Ik zal hem
komen genezen.
8 Maer de honderdste-man antwoor-
dende, zeide : Heere! ik en ben niet
weerdig dat gy onder myn dak zoudt
komen ; maer spreekt alleen een
woord, en myn knecht zal gezond
worden.
9 Want ik ben ook een mensch, die
hoewel onder de magt van een ander
staende, soldaten onder my hebbe;
en ik zeg tot den eenen : Gaet daer!
en hy gaet er; en tot den anderen :
Komt hier! en hy komt; en tot mynen
knecht : Doet dit! en hy doet het.
10 Jesus, dit hoorende, was verwon-
derd, en zeide tot degenen die hem
volgden : Ik zeg u voorwaer, dat ik
zoo groot een geloof in Israël niet
gevonden en heb.
11 Ook zegge ik u, dat er velen van
den Oosten en van den Westen zullen
komen, en met Abraham en Isaac en
Jacob zullen zitten in het ryk der
hemelen;
12 Maer dat de kinderen des ryks
in de buitenste duisternissen zullen
geworpen worden; daer geween zal
zyn en knerseling der tanden.
13 Dan zeide Jesus tot den honderd-
sten-man : Gaet, en dat u geschiede
gelyk gy geloofd hebt. En op dezelfde
ure is de knecht gezond geworden.
14 En als Jesus in het huis van
Petrus gekomen was, zag hy zyne
schoonmoeder met de koorts te bedde
liggen ;
15 En hy raekte hare hand aen, en
de koorts verliet haer; en zy stond
op, en diende hen.
16 Als 't nu avond geworden was,
bragten zy vele bezetenen tot hem.
En hy wierp de booze geesten uit
met een woord, en genas allen die
kwalyk te pas waren.
17 Opdat volbragt zoude worden
hetgene door den propheet Isaias
gezeid is : Hy heeft onze krankheden
op zich genomen, en onze ziekten
gedragen. (*Isai.* liij, 4.)
18 Jesus dan vele scharen rondom
zich ziende, beval dat men naer de
overzyde van het meir zoude varen.
19 En een schriftgeleerde by hem
komende, zeide : Meester! ik zal u
volgen al waer gy gaet.
20 Jesus zeide tot hem : De vossen
hebben holen, en de vogelen des he-
mels nesten; maer de Zoon des men-
schen heeft niet waer hy zyn hoofd
mag nederleggen.
21 Een andere van zyne discipelen
zeide tot hem : Heere! laet my eerst
gaen om mynen vader te begraven.
22 Maer Jesus zeide tot hem : Volgt
gy my, en laet de dooden hunne doo-
den begraven.
23 En als hy in het schipken gegaen
was, zyn hem zyne discipelen ge-
volgd.
24 En ziet, daer ontstond een groot
tempeest in de zee, zoo dat het schip-
ken van de baren overdekt wierd :
doch hy sliep.
25 De discipelen dan tot hem ko-
mende, wekten hem op, zeggende :
Heere, helpt ons; wy vergaen!
26 Jesus zeide tot hen : Wat zyt gy
bevreesd, gy kleinen van geloof? Dan
stond hy op, en bestrafte de winden
en de zee ; en het weêr wierd zeer
stil.
27 En de menschen waren verwon-
derd, zeggende : Wie is deze, aen
wien ook de winden en de zee gehoor-
zamen?
28 Als hy nu aen de overzyde geko-
men was, in het land der Gerasenen,
zoo ontmoetten hem twee bezetenen,
die uit de graven kwamen, en zoo
wreed waren, dat niemand langs dien
weg en konde voorbygaen.

29 En ziet, zy riepen, zeggende : Jesus, Gods Zone! wat hebt gy met ons te doen? Zyt gy hier gekomen, om ons voor den tyd te pynigen.
30 Doch niet zeer verre van daer was eene groote kudde verkens, die weidde.
31 En de duivelen baden hem, zeggende : Indien gy ons hier uitjaegt, zoo laet ons in de kudde verkens gaen.
32 Hy antwoordde hun : Gaet henen. Zy gingen dan uit, en voeren in de verkens. En ziet, de geheele kudde liep langs de hoogte met geweld neder in de zee, en zy stierven in het water.
33 En degenen die ze weidden, vlugtten weg ; en in de stad komende, verhaelden zy alles, ook hetgene aen de bezetenen geschied was.
34 En terstond trok de geheele stad naer buiten Jesus te gemoet ; en hem gezien hebbende, verzochten zy, dat hy van hunne palen zoude willen vertrekken.

KAPITTEL IX.

EN in het schipken gegaen zynde, voer hy over, en kwam in zyne stad.
2 Dan bragten zy tot hem eenen lammen, liggende op een bedde ; en Jesus hun geloof ziende, zeide tot den lammen : Betrouwt, zone! uwe zonden worden u vergeven.
3 En ziet, daer waren sommigen van de schriftgeleerden, die in zich zelven zeiden : Deze blasphemeert.
4 Jesus ziende hunne gedachten, zeide : Waerom denkt gy kwaed in uwe herten?
5 Wat is er ligter, te zeggen : Uwe zonden worden u vergeven, ofte te zeggen : Staet op en wandelt?
6 Doch opdat gy zoudt weten dat de Zoon des menschen magt heeft op der aerde om de zonden te vergeven : Staet op , zeide hy alsdan tot den lammen, neemt uw bedde op en gaet naer uw huis.
7 En hy stond op, en ging naer zyn huis.
8 Als nu de scharen dit zagen, waren zy verbaesd, en loofden God, die aen de menschen zoodanige magt gegeven had.
9 Jesus van daer voortgaende, zag eenen mensch in het tolhuis zitten, genoemd Mattheus, en zeide tot hem : Volgt my. En hy opstaende, is hem gevolgd.
10 En 't geschiedde als hy in huis ter tafel zat, dat er vele publicanen en zondaers met Jesus en zyne discipelen kwamen aenzitten.
11 't Welk de phariseën ziende, zeiden zy tot zyne discipelen : Waerom eet uw Meester met de publicanen en zondaers?
12 Jesus dit hoorende, zeide : De gezonden en hebben den geneesmeester niet van noode, maer wel de zieken.
13 Daerom gaet, leert wat het te zeggen is : Ik wil bermhertigheid, en geene slagt-offerande (*Oseas* vj, 6.) ; want ik en ben niet gekomen om de regtveerdigen te roepen, maer om de zondaers.
14 Dan kwamen de discipelen van Joannes tot hem , zeggende : Hoe komt dat wy en de phariseën dikmaels vasten, en dat uwe discipelen niet en vasten?
15 Jesus zeide tot hen : Hoe konnen des bruidegoms speelgenooten treuren, zoo lang de bruidegom met hen is? Maer de dagen zullen komen, dat de bruidegom van hen zal weggenomen worden , en dan zullen zy vasten.
16 Ook en zet niemand een stuksken ruw laken op een oud kleed : want het aengezet stuk scheurt wederom van het kleed af, en dan wordt de scheur nog erger.
17 Men doet ook geenen nieuwen wyn in oude leêren flesschen ; anders zoo

bersten de flesschen, de wyn loopt uit, en de flesschen worden bedorven; maer men doet den nieuwen wyn op nieuwe flesschen, en zoo worden zy beide behouden.

18 Terwyl hy hun deze dingen zeide, kwam er een overste tot hem, die hem aenbad, zeggende : Heere! myne dochter is zoo terstond overleden; maer komt, legt uwe hand op haer, en zy zal levendig worden.

19 En Jesus opstaende, volgde hem met zyne discipelen.

20 En ziet, daer kwam eene vrouw van achter die twaelf jaren lang had het bloedvloeijen gehad; en raekte den boord van zyn kleed aen.

21 Want zy zeide in zich zelve : Indien ik alleen zyn kleed mag raken, zoo zal ik gezond worden.

22 Jesus zich omkeerende, en haer ziende, zeide : Betrouwt, dochter! uw geloof heeft u gezond gemaekt. En ter zelfder ure is de vrouw gezond geworden.

23 Als Jesus in het huis van den oversten gekomen was, en de treurspelers en het woelende volk zag, zeide hy :

24 Gaet weg, want het dochterken en is niet dood, maer het slaept. En zy lachten hem uit.

25 Als nu het volk uitgedreven was, ging hy binnen, en nam het dochterken by de hand. En het stond op.

26 En 't gerucht hiervan verspreidde zich door dat geheele land.

27 Als Jesus van daer voortging, zyn hem twee blinden gevolgd, roepende en zeggende : Davids Zone, ontfermt u onzer!

28 En als hy t'huis gekomen was, kwamen de blinden tot hem. Jesus zeide tot hen : Gelooft gy ook dat ik magtig ben om u dit te doen? Zy antwoordden hem : Ja zeker, Heere!

29 Dan raekte hy hunne oogen, zeggende : Dat u geschiede volgens uw geloof.

30 En hunne oogen wierden geopend. Doch Jesus heeft hun wel scherpelyk verboden, zeggende : Ziet toe dat het niemand en wete.

31 Maer zy gingen henen, en maekten hem vermaerd door dat geheele land.

32 Na dat zy uitgegaen waren, bragt men tot hem eenen mensch, die stom en bezeten was.

33 En de booze geest uitgejaegd zynde, sprak de stomme; en de scharen waren verwonderd, zeggende : Nooit is er iet zulks gezien in Israël.

34 Maer de phariseën zeiden : Hy jaegt de duivelen uit door den prins der duivelen.

35 En Jesus trok door alle steden en dorpen, leerende in hunne synagogen, prekende het evangelie van het ryk, en genezende alle kwalen en ziekten.

36 En ziende de menigte des volks, had hy medelyden met hen, omdat zy deerlyk gesteld en verstrooid lagen, gelyk schapen die geenen herder en hebben.

37 Dan zeide hy tot zyne discipelen: De oegst is wel groot, maer daer zyn weinige werklieden;

38 Bidt dan den Heere van den oegst, dat hy werklieden in zynen oegst zende.

KAPITTEL X.

En zyne twaelf discipelen samen geroepen hebbende, gaf hy hun magt over de onzuivere geesten, om dezelve uit te jagen, en om alle kwalen en ziekten te genezen.

2 Deze zyn nu de namen van de twaelf apostelen : De eerste was Simon, die Petrus genoemd wordt; en Andreas, zyn broeder;

3 Jacobus, de zoon van Zebedeus, en Joannes, zyn broeder; Philippus en Bartholomeus; Thomas en Mattheus, de tollenaer; Jacobus, de zoon van Alpheus, en Thaddeus;

4 Simon Cananeus ; en Judas Iscariotes, die hem verraden heeft.
5 Deze twaelf zond Jesus af en gebood hun, zeggende : En gaet niet op den weg der heidenen, noch in de steden der Samaritanen.
6 Maer gaet liever tot de verlorene schapen van het huis van Israël.
7 En henen gaende, preekt en zegt : Dat het ryk der hemelen aenstaende is.
8 Geneest de kranken, verwekt de dooden, zuivert de melaetschen, jaegt de duivelen uit : voor niet hebt gy 't ontvangen, geeft het ook voor niet.
9 En draegt geen goud noch zilver, noch geld in uwe borzen;
10 Geenen reiszak op den weg, noch twee kleederen, noch schoenen, noch stok : want een werkman is zynen kost weerdig.
11 En in wat stad of dorp gy zult komen, onderzoekt wie daer binnen weerdig is; en blyft daer tot dat gy vertrekt.
12 Doch in het huis komende, groet het, zeggende : Vrede zy aen dit huis.
13 En indien dat huis zulks weerdig is, zoo zal uw vrede daerover komen; maer is het zulks niet weerdig, uw vrede zal tot u wederkeeren.
14 En zoo iemand u niet en ontvangt, noch naer uwe woorden hoort, vertrekt uit het huis oft uit de stad, en schudt het stof van uwe voeten af.
15 Ik zegge u voorwaer, dat het in den dag des oordeels verdragelyker zal zyn voor het land van Sodoma en van Gomorrha, als voor die stad.
16 Ziet, ik zende u als schapen in 't midden van de wolven. Daerom zyt voorzigtig als de slangen, en eenvoudig als de duiven.
17 En wacht u van de menschen. Want zy zullen u aen de raden overleveren, en in hunne synagogen zullen zy u geeselen.
18 En gy zult ook om mynen t' wil voor stadhouders en koningen geleid worden, om voor hen en de heidenen getuigenis te geven.
19 Doch als zy u zullen overleveren, en weest niet bezorgd, hoe oft wat gy zeggen zult : want het zal u ter zelfder ure ingegeven worden wat gy zeggen moet.
20 Want gy en zyt het niet die daer spreekt; maer het is de Geest van uwen Vader die spreekt in u.
21 Voorts zal de eene broeder den anderen ter dood leveren, en de vader den zoon; en de kinderen zullen opstaen tegen de ouders, en hun de dood aendoen.
22 En gy zult van alle menschen gehaet worden om mynen naem; maer die tot het einde toe volherden zal, die zal zalig zyn.
23 Als zy u dan in de eene stad zullen vervolgen, zoo vlugt in de andere. Ik zegge u voorwaer, dat gy de steden van Israël niet en zult doorreisd hebben, of de Zoon des menschen zal komen.
24 De discipel en is niet boven den meester, noch de knecht boven zynen heer.
25 Het moet den discipel genoeg wezen, dat hy zy gelyk zyn meester, en de knecht gelyk zyn heer. Indien zy den vader des huisgezins Beëlzebub genoemd hebben, hoe veel te meer zyne huisgenooten?
26 En vreest hen dan niet. Want daer en is niets zoo bedekt oft het zal ontdekt worden; en niets zoo verborgen oft het zal bekend worden.
27 Hetgene ik u in het duister zegge, zegt dat in het licht; en hetgene u in de oor gezeid wordt, preekt dat op de daken.
28 En vreest hen niet die het lichaem dooden, maer die de ziel niet en konnen dooden; doch vreest liever hem, die ziel en lichaem kan verdoemen in de helle.
29 Verkoopt men niet twee mus-

schen voor een penningsken? En nogtans en valt er niet een van die op de aerde, zonder den wil van uwen Vader.
30 Ja ook al de hairen van uw hoofd zyn geteld.
31 En weest dan niet bevreesd : gy zyt immers weerdiger als vele musschen.
32 Zoo wie my dan zal erkennen voor de menschen, dien zal ik ook erkennen voor mynen Vader die in den hemel is.
33 Maer zoo wie my loochent voor de menschen, dien zal ik ook loochenen voor mynen Vader die in den hemel is.
34 En denkt niet dat ik gekomen ben om vrede op der aerde te brengen; ik en ben niet gekomen om den vrede, maer om het zweerd te brengen.
35 Want ik ben gekomen om den mensch tweedragtig te maken tegen zynen vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder;
36 En iemands eigene huisgenooten zullen zyne vyanden zyn.
37 Die vader oft moeder meer lief heeft als my, en is my niet weerdig; en die zoon oft dochter boven my lief heeft, en is my niet weerdig.
38 En die zyn kruis niet op en neemt, en my volgt, en is my niet weerdig.
39 Die zyn leven ontziet, zal het verliezen; en die zyn leven om mynen t'wil verliest, zal hetzelve vinden.
40 Die u ontvangt, ontvangt my; en die my ontvangt, ontvangt hem die my gezonden heeft.
41 Die eenen propheet ontvangt in den naem van propheet, zal den loon van eenen propheet ontvangen; en die eenen regtveerdigen ontvangt in den naem van regtveerdigen, zal den loon van eenen regtveerdigen ontvangen.
42 En zoo wie maer eenen beker koud water te drinken geeft aen eenen van deze allerminsten, als zynde een discipel; ik zegge u voorwaer, dat hy zynen loon niet verliezen en zal.

KAPITTEL XI.

EN het is geschied als Jesus het onderrigten van zyne twaelf discipelen geëindigd had, dat hy van daer voortging, om in hunne steden te leeren en te prediken.
2 Doch als Joannes in de gevangenis de werken van Christus gehoord had, zond hy twee van zyne discipelen, en liet hem vragen :
3 Zyt gy degene die komen moet, of hebben wy nog eenen anderen te verwachten?
4 En Jesus antwoordende, zeide tot hen : Gaet, boodschapt aen Joannes hetgene gy gehoord en gezien hebt :
5 De blinden zien, de kreupelen wandelen, de melaetschen worden gezuiverd, de dooven hooren, de dooden verryzen, en aen de armen wordt het evangelie verkondigd;
6 En zalig is hy, die in my niet verergerd en wordt.
7 Als zy nu weggingen, begon Jesus van Joannes tot het volk te zeggen : Wat zyt gy in de woestyne gaen zien? een riet met den wind over en weêr gedreven?
8 Wat zyt gy doch gaen zien? eenen mensch die zacht gekleed is? Ziet, die zacht gekleed gaen, zyn in de huizen der koningen.
9 Wat zyt gy dan gaen zien? eenen propheet? Ja, zeg ik u, en nog meer als eenen propheet.
10 Want het is deze, van wien geschreven staet : Ziet ik zende mynen engel voor uw aenschyn, die uwen weg voor u bereiden zal. (*Malach.* iii, 1.)
11 Ik zegge u voorwaer, dat er onder de kinderen der vrouwen geen grootere is opgestaen als Joannes de Dooper; maer die de minste is in het

ryk der hemelen, is grooter als hy.
12 En van de dagen van Joannes den
Dooper tot nu toe, lydt het ryk der
hemelen geweld, en de geweldigen
nemen 't in.
13 Want tot Joannes toe hebben al
de propheten en de wet toekomende
dingen voorzeid.
14 En zoo gy het wilt aennemen, hy
is de Elias die komen moet.
15 Die ooren heeft om te hooren,
dat hy hoore.
16 Doch waerby zal ik dit geslacht
vergelyken? Het is gelyk aen de kin-
deren die op de merkt zitten, en die
tot hunne gezellen roepende,
17 Zeggen : Wy hebben voor u op
de fluit gespeeld, en gy en hebt niet
gedanst; wy hebben treurliedekens
voor u gezongen, en gy en hebt niet
geweend.
18 Want Joannes is gekomen noch
etende noch drinkende, en zy zeg-
gen : Hy heeft den duivel in.
19 De Zoon des menschen is geko-
men etende en drinkende, en zy zeg-
gen : Ziet den gulzigaerd en wyn-
zuiper, den vriend der publicanen en
zondaers. Doch de wysheid is regt-
veerdig geoordeeld van hare kinde-
ren.
20 Dan begon hy aen de steden, in
dewelke zyne meeste mirakelen ge-
schied waren, te verwyten dat zy
geene penitentie gedaen en hadden.
21 Wee u, Corozain! wee u, Beth-
saida! want indien de mirakelen die
in u geschied zyn, in Tyrus en Sidon
geschied waren, zy zouden al over
lang in hairen kleederen en assche
penitentie gedaen hebben.
22 Daerom zeg ik u : het zal voor
Tyrus en Sidon verdragelyker zyn in
den dag des oordeels, als voor ulie-
den.
23 En gy Capharnaüm, meent gy tot
aen den hemel verheven te zyn? Gy
zult tot in de helle vernederd wor-
den. Want indien de mirakelen, die
in u geschied zyn, in Sodoma ge-
schied waren, misschien zou zy tot
dezen dag toe blyven staen hebben.
24 Daerom zeg ik u, dat het voor
het land van Sodoma zal verdragely-
ker zyn in den dag des oordeels, als
voor u.
25 Op denzelfden tyd sprak Jesus
aldus : Ik dank u, Vader! Heere van
hemel en aerde! dat gy deze dingen
hebt verborgen voor de wyzen en ver-
standigen, en veropenbaerd aen de
kleinen.
26 Ja wel, Vader! omdat het u zoo
behaegd heeft.
27 Alle dingen zyn my van mynen
Vader overgegeven. En niemand en
kent den Zoon als de Vader; oft
niemand en kent den Vader als de
Zoon, en aen dien het de Zoon wilt
openbaren.
28 Komt tot my, allen die belast en
beladen zyt, en ik zal u verkwikken.
29 Neemt myn jok op u, en leert
van my, dat ik zachtmoedig en oot-
moedig van herte ben, en gy zult
rust voor uwe zielen vinden.
30 Want myn jok is zoet, en myn
pak is ligt.

KAPITTEL XII.

IN dien tyd ging Jesus langs de
granen op eenen sabbot-dag; en,
zyne discipelen honger hebbende,
begonnen de airen te plukken, en te
eten.
2 't Welk de phariseën ziende, zei-
den tot hem : Ziet, uwe discipelen
doen hetgene niet geoorloofd en is
te doen op de sabbot-dagen.
3 Maer hy antwoordde hun : Hebt
gy niet gelezen wat David deed, als
hy, en die by hem waren, honger
hadden? (I. *Koning*. xxi, 6.)
4 Hoe hy in het huis Gods gegaen is
en de voorgestelde brooden geëten
heeft, die 't hem niet geoorloofd en
was te eten, noch aen die met hem
waren, als aen de priesters alleen?

5 Oft hebt gy in de wet niet gelezen, dat de priesters den sabbot op de sabbot-dagen in den tempel overtreden, en nogtans onschuldig zyn? (*Num.* xxviii, 9.)

6 Nu ik zegge u, dat die hier tegenwoordig is, meerder is als de tempel.

7 Doch indien gy wist wat dit te zeggen is : Ik wil bermhertigheid en geene offerande (*Osea.* vi, 6.), nooit en zoudt gy de onschuldigen veroordeeld hebben.

8 Want de Zoon des menschen is de Heer ook van den sabbot-dag.

9 En van daer voortgaende, kwam hy in hunne synagoge.

10 En ziet, daer was een mensch die eene verdroogde hand had; en zy vraegden hem, zeggende : Is het ook geooorloofd op den sabbot-dag te genezen? om hem te konnen beschuldigen.

11 Maer hy zeide tot hen : Wie is er onder u die een schaep heeft, en hetzelve, indien het op den sabbot-dag in eene gracht valt, niet en zal aenvatten, en daeruit trekken?

12 Hoe veel en is nu een mensch niet weerdiger als een schaep? Zoo dan het is geoorloofd op de sabbot-dagen wel te doen.

13 Dan zeide hy tot den mensch : Steekt uwe hand uit. Hy stak ze uit, en zy wierd in gezondheid hersteld gelyk de andere.

14 En de phariseën uitgaende, hielden raed tegen hem, hoe zy hem zouden verderven.

15 Maer Jesus dit wetende, vertrok van daer; en velen volgden hem, dewelke hy allen genas.

16 En hy beval hun dat zy hem niet kenbaer en zouden maken.

17 Opdat volbragt zoude worden hetgene door den propheet Isaias gezeid is :

18 Ziet, myn Zoon, welken ik uitverkoren heb; myn beminde, in wien myne ziel haer welbehagen genomen heeft. Ik zal mynen geest op hem doen rusten, en hy zal het oordeel aen de heidenen verkondigen. (*Isaias* xlii, 1.)

19 Hy en zal niet twisten noch roepen, en niemand en zal zyne stemme op de straten hooren;

20 't Gekrookte riet en zal hy niet voortbreken, en de rookende wieke en zal hy niet uitblusschen, tot dat hy de geregtigheid ter overwinning zal brengen;

21 En in zynen naem zullen de heidenen hopen.

22 Dan is er een bezetene, die blind en stom was, tot hem gebragt; en hy genas hem zoodanig, dat hy sprak en zag.

23 En al de scharen stonden versteld, en zeiden : Is dit niet de Zoon van David?

24 Maer de phariseën dit hoorende, zeiden : Hy en jaegt geene duivelen uit, als door Beëlzebub, den prins der duivelen.

25 Doch Jesus hunne gedachten kennende, zeide tot hen : Alle ryk dat tegen zich zelf verdeeld is, zal verwoest worden; en geene stad oft huis dat tegen zich zelf verdeeld is, en zal blyven staen.

26 Alzoo indien de eene duivel den anderen uitjaegt, zoo is hy tegen zich zelven verdeeld; hoe zal dan zyn ryk blyven staen?

27 En indien ik door Beëlzebub de duivelen uitjage, door wien jagen uwe kinderen hen uit? daerom zullen die zelfs uwe regters zyn.

28 Maer indien ik door den Geest Gods de duivelen uitjage, zoo is dan het ryk Gods tot u gekomen.

29 Hoe kan ook iemand in het huis van eenen sterken man ingaen, en zynen huisraed rooven, ten zy hy eerst dien sterken vastbinde, om alsdan zyn huis te berooven?

30 Die met my niet en is, is tegen

my; en die met my niet en vergadert, die verstrooit.
31 Daerom zegge ik u : alle zonde en lastering zal aen de menschen vergeven worden; maer de lastering tegen den Geest en zal niet vergeven worden.
32 En zoo wie iets zegt tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; maer zoo wie tegen den Heiligen Geest spreekt, het en zal hem niet vergeven worden, noch in dit leven, noch in het toekomende.
33 Of houdt den boom goed en zyne vruchten goed; of houdt den boom kwaed en zyne vruchten kwaed : want uit de vruchten wordt de boom gekend.
34 Gy slangen-gebroedsels! hoe zoudt gy goed konnen spreken, daer gy kwaed zyt? want uit de volheid des herten spreekt de mond.
35 Een goede mensch brengt uit eenen goeden schat goede dingen voort; en een kwade mensch brengt uit eenen kwaden schat kwade dingen voort.
36 Doch ik zegge u, dat de menschen in den dag des oordeels rekening zullen geven van elk ydel woord, hetwelk zy zullen gesproken hebben.
37 Want uit uwe woorden zult gy regtveerdig verklaerd worden; en uit uwe woorden zult gy veroordeeld worden.
38 Dan spraken tot hem eenigen der schriftgeleerden en phariseën, zeggende : Meester! wy wilden wel een teeken van u zien.
39 Maer hy antwoordde, en zeide tot hen : Dit boos en overspelig geslacht zoekt een teeken; en daer en zal hun geen teeken gegeven worden, als het teeken van den propheet Jonas.
40 Want gelyk Jonas dry dagen en dry nachten in den buik van den walvisch geweest is, zoo zal de Zoon des menschen dry dagen en dry nachten in het hert der aerde zyn. (*Jonas* ii, 1.)
41 Het volk van Ninive zal in het oordeel opstaen met dit geslacht, en hetzelve veroordeelen : omdat zy penitentie gedaen hebben op het prediken van Jonas; en ziet, die hier is, is meer als Jonas.
42 De koningin van het Zuiden zal in het oordeel opstaen met dit geslacht, en hetzelve veroordeelen : omdat zy van het uiterste der aerde gekomen is, om de wysheid van Salomon te hooren (III *Koning*. x, 1.); en ziet, die hier is, is meer als Salomon.
43 Wanneer de onzuivere geest uit den mensch gegaen is, wandelt hy door waterlooze plaetsen, zoekende ruste, en hy en vindt geen.
44 Dan zegt hy: Ik zal wederkeeren naer myn huis van waer ik ben uitgegaen. En daer komende, vindt hy het ledig, gevaegd en versierd.
45 Dan gaet hy henen, en neemt nog zeven andere geesten met zich, die boozer als hy zyn, en zy gaen daerin woonen; en het laetste van dien mensch wordt erger als het eerste. Zoo zal het ook gaen met dit boos geslacht.
46 Terwyl hy nog tot het volk sprak, zoo stonden zyne moeder en broeders daer buiten, zoekende hem te spreken.
47 En iemand zeide tot hem : Ziet, uwe moeder en uwe broeders staen daer buiten en vragen naer u.
48 Maer hy antwoordde aen dengenen die hem dit zeide : Wie is myne moeder, en wie zyn myne broeders?
49 En de hand uitstekende over zyne discipelen : Ziet hier, zeide hy, myne moeder, en myne broeders!
50 Want zoo wie de wil doet van mynen Vader die in den hemel is, die is myn broeder, zuster, en moeder.

KAPITTEL XIII.

OP denzelfden dag ging Jesus uit
den huize en zat omtrent de zee.
2 En daer vergaderde zoo groote
menigte van volk by hem, dat hy in
een schip ging zitten, en al het volk
stond op den oever.
3 En hy sprak tot hen vele dingen
door gelykenissen, zeggende : Ziet,
een zaeijer ging uit om te zaeijen.
4 En als hy zaeide, viel er een deel
van het zaed langs den weg, en de
vogelen des hemels kwamen en aten
't op.
5 Het ander viel op steenachtige
plaetsen, daer het niet veel aerde en
had; en het sproot terstond uit, om-
dat de aerde die het had niet diep
en was ;
6 Maer als de zon was opgekomen,
wierd het verbrand; en 't verdroogde,
want het en had geenen wortel.
7 Het ander viel tusschen de door-
nen; en de doornen opwassende,
versmachtten het.
8 Doch het ander viel in goede
aerde, en het gaf vruchten; 't een
honderd, 't ander zestig, en 't ander
dertig voor een.
9 Die ooren heeft om te hooren, dat
hy hoore.
10 En de discipelen by hem ko-
mende, vraegden hem : Waerom
spreekt gy tot hen door gelykenis-
sen?
11 Hy antwoordde hun : Omdat het
u vergund is de verborgenheden van
het ryk der hemelen te kennen,
maer aen hen en is het niet vergund.
12 Want aen al die heeft, zal gege-
ven worden, en hy zal overvloed
hebben; maer zoo wie niet en heeft,
van dien zal zelfs hetgene hy heeft,
afgenomen worden.
13 Daerom spreke ik tot hen door
gelykenissen, omdat zy ziende niet
en zien; en hoorende niet en hooren,
noch en verstaen.
14 En in hen wordt volbragt deze
prophetie van Isaias : Met het gehoor
zult gy hooren, en niet verstaen; en
ziende zult gy zien, en niet bemer-
ken :
15 Want het hert van dit volk is be-
zwaerd geworden, en zy zyn hard
van gehoor geworden, en hebben
hunne oogen toegesloten; opdat zy
met de oogen niet en zouden zien,
noch met de ooren hooren, noch met
het hert verstaen en bekeerd wor-
den, en ik hen genezen. (*Isaias* vi, 9.)
16 Maer uwe oogen zyn zalig, om-
dat zy zien; en uwe ooren omdat zy
hooren.
17 Want ik zegge u voorwaer, dat
vele propheten en regtveerdigen heb-
ben gewenscht te zien hetgene gy
ziet, en zy en hebben 't niet gezien;
en te hooren hetgene gy hoort, en
zy en hebben 't niet gehoord.
18 Luistert gy dan naer de gelyke-
nisse van den zaeijer.
19 Als iemand het woord van het
ryk hoort, en daer niet op en let,
zoo komt de booze, en neemt weg
hetgene in zyn hert gezaeid was :
dit is degene, daer het zaed langs
den weg valt.
20 Die het zaed op steenachtige
plaetsen ontvangt, is degene die het
woord hoort, en 't zelve aenstonds
met blydschap aenneemt;
21 Doch hy en heeft geenen wortel
in zich zelven, en volherdt maer voor
eenigen tyd; maer als er verdruk-
king en vervolging opkomt om het
woord, zoo wordt hy terstond verer-
gerd.
22 En die het zaed tusschen de door-
nen ontvangt, is degene die het
woord aenhoort; maer de bekom-
mernissen dezer wereld en het be-
drog der rykdommen versmachten
het woord, en het wordt vruchteloos.
23 Maer die het zaed in goede aerde
ontvangt, is degene die het woord
aenhoort en daerop let; die ook
vruchten draegt, en voortbrengt, het

een honderd, 't ander zestig, en 't an-
der dertig voor een.
24 Hy stelde hun nog eene andere
gelykenisse voor, zeggende : Het ryk
der hemelen is gelyk aen eenen
mensch, die goed zaed in zynen ak-
ker gezaeid had.
25 Maer terwyl de menschen slie-
pen, kwam zyn vyand en zaeide
onkruid in het midden der terwe, en
ging henen.
26 Als nu het kruid was opgewas-
sen, en vruchten voortbragt, dan
openbaerde zich ook het onkruid;
27 En de dienaers van den vader
des huisgezins kwamen hem zeggen:
Heere! hebt gy niet goed zaed in
uwen akker gezaeid? hoe komt er
dan het onkruid in?
28 Hy antwoordde hun : Dit heeft
een vyand gedaen. De dienaers zeiden
tot hem : Wilt gy dat wy het gaen
byeenplukken?
29 Hy antwoordde : Neen. Opdat
gy het onkruid uitplukkende, niet
te samen met hetzelve de terwe uit
en trekt.
30 Laet het alle beide opgroeijen
tot den oegst; en ten tyde van den
oegst zal ik tot de maeijers zeggen :
Plukt eerst het onkruid byeen, en
bindt het in bussels, om te verbran-
den; maer vergadert de terwe in
mynen graenzolder.
31 Eene andere gelykenisse stelde
hy hun voor, zeggende : Het ryk der
hemelen is gelyk aen een mostaerd-
zaed, hetwelk een mensch nam, en
in zynen akker zaeide;
32 Dat wel het kleinste onder alle
zaden is, maer als het opgewassen is,
is het grooter als alle moeskruiden;
en het wordt een boom, zoo dat zelfs
de vogelen des hemels in zyne takken
komen nederzitten.
33 Hy zeide nog eene andere gely-
kenisse tot hen : Het ryk der heme-
len is gelyk aen eenen deesem, wel-
ken eene vrouw nam, en verborg
in dry maten meel, tot het geheel
verdeesemd was.
34 Al deze dingen zeide Jesus
door gelykenissen tot de scharen, en
zonder gelykenissen en sprak hy tot
hen niet :
35 Opdat volbragt zoude worden,
hetgene door den propheet gezeid
was : Ik zal mynen mond in gely-
kenissen open doen; ik zal dingen te
voorschyn brengen, die verborgen
waren van de schepping der wereld
af. (*Psalm.* lxxii, 2.)
36 Dan liet hy het volk gaen, en
kwam naer huis; en zyne discipelen
kwamen tot hem, zeggende : Legt ons
uit de gelykenisse van het onkruid
des akkers.
37 Hy antwoordde en zeide tot hen :
Die het goed zaed zaeit, is de Zoon
des menschen.
38 De akker is de wereld; het goed
zaed zyn de kinderen des ryks; het
onkruid zyn de kinderen van den
boozen;
39 De vyand die het gezaeid heeft,
is de duivel; de oegst-tyd is het einde
der wereld; en de maeijers zyn de
engelen.
40 Gelyk dan het onkruid verga-
derd, en in het vuer verbrand wordt,
alzoo zal het gaen in het einde der
wereld.
41 De Zoon des menschen zal zyne
engelen zenden, en die zullen alle
verergernissen, en degenen die boos-
heid bedryven, uit zyn ryk byeen
vergaderen.
42 En zy zullen die werpen in den
vurigen oven : daer geween en kner-
seling der tanden zyn zal.
43 Dan zullen de regtveerdigen blin-
ken gelyk de zon in het ryk huns
Vaders. Die ooren heeft om te hoo-
ren, dat hy hoore.
44 Het ryk der hemelen is gelyk
aen eenen schat, die in eenen akker
verborgen is, welken een mensch
die hem vindt, verborgen houdt, en

uit blydschap over denzelven, gaet verkoopen al dat hy heeft, en koopt dien akker.
45 Nog is het ryk der hemelen gelyk aen eenen koopman, die schoone peerlen zoekt,
46 En die eene kostelyke peerl gevonden hebbende, gaet verkoopen al dat hy heeft, en koopt dezelve.
47 Het ryk der hemelen is ook gelyk aen een vischnet, dat in zee geworpen zynde, allerhande slach van visschen vergadert;
48 Dewelke zy, als hetzelve nu vol is, optrekken, en omtrent den oever zittende, de goede daeruit kiezen in hunne vaten, en de kwade wegwerpen.
49 Alzoo zal het gaen in het einde der wereld. De engelen zullen uitgaen, en zullen de boozen afscheiden uit het midden der regtveerdigen.
50 En die werpen in den vurigen oven : daer geween en knerseling der tanden zyn zal.
51 Hebt gy al deze dingen verstaen? Zy antwoordden hem : Ja wy!
52 Hy zeide tot hen : Daerom zyn alle leeraers, die wel onderwezen zyn in de zaken van het ryk der hemelen, gelyk aen eenen vader des huisgezins, die uit zynen schat nieuwe en oude dingen te voorschyn brengt.
53 Als Jesus deze gelykenissen geeindigd had, is hy van daer vertrokken.
54 En in zyn vaderland komende, leerde hy hen in hunne synagogen, zoo dat zy zich verwonderden, en zeiden : Van waer heeft deze die wysheid en die mirakelen?
55 Is dit niet de zoon van den timmerman? is zyne moeder niet Maria genoemd, en zyne broeders Jacobus, en Joseph, en Simon, en Judas?
56 En zyn zyne zusters niet allen by ons? van waer heeft hy dan al die dingen?
57 En zy wierden in hem verergerd. Maer Jesus zeide tot hen : Daer en is geen propheet zonder eer, als in zyn vaderland, en in zyn huis.
58 En hy en deed daer niet vele mirakelen, om hunne ongeloovigheid.

KAPITTEL XIV.

IN dien tyd hoorde de vorst Herodes het gerucht dat van Jesus liep.
2 En hy zeide tot zyne dienaren : Dit zal Joannes de Dooper zyn, die van de dood verrezen is : daerom geschieden die krachtige werken door hem.
3 Want Herodes had Joannes gevangen gezet, om Herodias de huisvrouw van zynen broeder.
4 Omdat Joannes tot hem zeide : Het en is u niet geoorloofd haer te hebben.
5 Doch hem willende ter dood brengen, vreesde hy het volk : want zy hielden hem voor eenen propheet.
6 Maer op den geboortedag van Herodias, danste de dochter van Herodias in het midden; 't welk aen Herodes zoo behaegde,
7 Dat hy haer met eed beloofde te geven, al wat zy van hem zoude eischen.
8 Zy dan van hare moeder te voren opgemaekt zynde: Geeft my, zeide zy, hier in eenen schotel het hoofd van Joannes den Dooper.
9 En de koning wierd bedroefd : nogtans om den eed, en om degenen die met hem aen tafel zaten, gebood hy, dat men het zoude geven.
10 En hy zond, en deed Joannes in de gevangenis onthoofden.
11 En zyn hoofd wierd in eenen schotel gebragt, en aen die dochter gegeven, die het by hare moeder bragt.
12 Doch zyne discipelen kwamen zyn lichaem weghalen, begroeven hetzelve, en gingen 't aen Jesus boodschappen.

13 Als Jesus dit hoorde, vertrok hy
van daer in een schipken naer eene
eenzame plaets alleen; en het volk
dit hoorende, volgde hem te voet uit
de steden.
14 En uitkomende zag hy eene
groote menigte van volk : hy had
medelyden met hen, en genas hunne
zieken.
15 Als het nu avond geworden was,
kwamen zyne discipelen tot hem,
zeggende : Deze plaetse is woest, en
de tyd is nu voorby; zendt het volk
weg, opdat zy in de dorpen t' eten
gaen koopen.
16 Maer Jesus zeide tot hen : Het en
is niet noodig dat zy gaen; geeft gy
hun t' eten.
17 Zy antwoordden hem : Wy en
hebben hier niet, als vyf brooden en
twee visschen.
18 Hy zeide tot hen : Brengt my die
hier.
19 En als hy het volk bevolen had
op het gras neder te zitten, nam hy
de vyf brooden en de twee visschen,
en naer den hemel ziende, zegende
hy die; hy brak de brooden, hy gaf
ze aen de discipelen, en de discipe-
len aen het volk.
20 En zy aten allegader, en wierden
verzaed; en men nam twaelf volle
korven op, van het overschot der
brokkelingen.
21 Doch het getal van die er geëten
hadden, was vyf duizend mannen,
behalve de vrouwen en kleine kin-
deren.
22 En terstond gebood Jesus aen
zyne discipelen in het schipken te
gaen, en vooraf naer de andere zyde
te varen, terwyl hy het volk zoude
henen zenden.
23 Als het volk weggezonden was,
klom hy op eenen berg om te bidden.
En nu avond zynde, zoo was hy daer
alleen.
24 Daerentusschen wierd het schip-
ken in 't midden der zee geslin-
gerd van de baren : want de wind was
hun tegen.
25 Maer in de vierde nachtwaek
kwam hy tot hen, wandelende op de
zee.
26 En ziende hem op de zee wande-
len, wierden zy ontsteld, zeggende :
Het is een spook. En zy schreeuwden
van vreeze.
27 Doch Jesus sprak hen terstond
aen, en zeide : Hebt goeden moed;
ik ben 't, en vreest niet.
28 Petrus antwoordende, zeide :
Heere! zoo gy het zyt, gebiedt my tot
u te komen op het water.
29 En hy zeide : Komt. Petrus uit
het schipken aftredende, wandelde
op het water, om tot Jesus te komen.
30 Maer ziende eenen sterken wind,
wierd hy bevreesd; en alzoo hy be-
gon te zinken, riep hy, zeggende :
Heere! bewaert my.
31 En Jesus terstond de hand uit-
stekende, nam hem vast, en zeide tot
hem : Gy kleine van geloof, waerom
hebt gy getwyfeld?
32 En als zy in het schipken getre-
den waren, hield de wind op.
33 En die in 't schipken waren, kwa-
men hem aenbidden, zeggende : Gy
zyt waerlyk de Zone Gods.
34 Als zy nu overgevaren waren,
kwamen zy in het land van Genesar.
35 En als de inwooners van die
plaetse hem kenden, zonden zy door
geheel dat land, en bragten tot hem
allen die kwalyk te pas waren,
36 Hem biddende, dat zy maer den
boord van zyn kleed mogten aenra-
ken. En allen die hem raekten, wier-
den genezen.

KAPITTEL XV.

DAN kwamen eenige schriftge-
leerden en phariseeën, die van
Jerusalem waren, tot Jesus, zeg-
gende :
2 Waerom overtreden uwe disci-
pelen de overlevering der ouderlin-

gen? Want zy en wasschen hunne handen niet, wanneer zy spyzen nutten.
3 Maer hy antwoordde hun : En waerom overtreedt gy het gebod Gods om uwe overlevering? Want God heeft gezeid :
4 Eert vader en moeder; en wederom : Zoo wie vader oft moeder kwalyk toespreekt, dat hy de dood sterve. (*Exod.* xx, 12.)
5 Maer gy zegt, dat ieder mag zeggen tot zynen vader oft moeder : Al myne offergifte zal u profytig zyn :
6 Doch ondertusschen en eert hy zynen vader oft zyne moeder niet. En alzoo hebt gy Gods gebod te niet gedaen door uwe overlevering.
7 Gy schynheiligen! Isaias heeft zeer wel van u geprophèteerd, zeggende :
8 Dit volk eert my met de lippen; maer hun hert is verre van my. (*Isaias* xxix, 13.)
9 Doch te vergeefs dienen zy my, leerende leeringen en geboden der menschen.
10 En het volk by zich geroepen hebbende, zeide hy tot hen : Luistert toe en verstaet dit wel :
11 Hetgene in den mond gaet, en besmet den mensch niet; maer hetgene uit den mond voortkomt, dat besmet den mensch.
12 Dan kwamen zyne discipelen, en zeiden tot hem : Weet gy wel dat de phariseën u dit hebbende hooren zeggen, verergerd zyn?
13 Maer hy antwoordde, zeggende: Alle plantsoen, dat myn hemelsche Vader niet geplant en heeft, zal uitgeroeid worden.
14 Laet hun daer. Zy zyn blind, en leidsmans van blinden. En als de eene blinde den anderen leidt, zoo vallen zy alle beide in de gracht.
15 Dan zeide Petrus tot hem : Legt ons die verholen spreuk uit.
16 Jesus antwoordde : Zyt gylieden ook nog zoo onverstandig?
17 En verstaet gy nog niet, dat al wat in den mond komt, in den buik gaet, en in 't vertrek uitgeworpen wordt?
18 Maer hetgene door den mond uitgaet, komt uit het hert, en dat besmet den mensch.
19 Want 't is uit het hert dat voortkomen de kwade gedachten, doodslagen, overspelen, hoereryen, dieveryen, valsche getuigenissen, en godslasteringen.
20 Dit zyn de dingen die den mensch besmetten; maer met ongewasschen handen te eten dat en besmet den mensch niet.
21 Jesus van daer weggaende, trok naer den kant van Tyrus en Sidon.
22 En ziet, eene cananesche vrouw uit die gewesten komende, riep tot hem, zeggende : Heere, Davids Zone, ontfermt u myner! myne dochter wordt deerlyk van den duivel gekwollen.
23 Doch hy en antwoordde haer niet een woord. En zyne discipelen by hem komende, baden hem, zeggende: Laet haer doch gaen, want zy roept ons na.
24 Maer hy antwoordde hun : Ik en ben niet gezonden als tot de verlorene schapen van het huis van Israël.
25 Doch zy aenkomende, aenbad hem, en zeide : Heere, helpt my!
26 Hy antwoordde haer : Het en is niet redelyk, dat men het brood der kinderen neme, en voor de honden werpe.
27 Zy zeide : 't Is waer Heere! en nogtans eten ook de hondekens van de brokskens, die van de tafel van hunne heeren vallen.
28 Dan antwoordde Jesus haer, zeggende : O vrouw! groot is uw geloof; dat u geschiede, gelyk gy wilt. En op dezelfde ure wierd hare dochter genezen.
29 Jesus van daer voortgaende, kwam langs de zee van Galileën; en

op eenen berg klimmende, ging hy
daer nederzitten.
30 En het volk kwam met hoopen
tot hem, met zich medeleidende
stommen, blinden, kreupelen, verminkten, en vele anderen, die zy voor
zyne voeten wierpen; en hy genas die.
31 Zoo dat het volk zich verwonderde, ziende de stommen spreken,
de kreupelen wandelen, de blinden
zien; en zy gaven glorie aen den God
van Israël.
32 En Jesus zyne discipelen te samen geroepen hebbende, zeide: Ik
heb medelyden met dit volk, want
het is nu alreeds dry dagen dat zy
gestadelyk by my blyven, en niet
t'eten en hebben; en ik en wille hen
niet nuchteren laten gaen, opdat zy
onder wege niet en bezwyken.
33 De discipelen antwoordden hem:
Van waer zullen wy in eene woestyne
zoo vele brooden halen, om zoo groote
menigte te verzaden?
34 Jesus vraegde hun: Hoe vele
brooden hebt gy? Zy antwoordden
hem: Zeven, en weinige vischkens.
35 Dan gebood hy aen het volk, dat
zy op de aerde zouden nederzitten.
36 En de zeven brooden, en de visschen genomen, en de dankzegging
gesproken hebbende, brak hy die,
en gaf ze aen zyne discipelen, en de
discipelen gaven ze aen het volk.
37 En zy aten allegader, en wierden
verzaed; en men nam zeven volle
manden op van het overschot der
brokkelingen.
38 Doch het getal van degenen die
geëten hadden, was vier duizend
mannen, behalve de vrouwen en
kleine kinderen.
39 En na dat hy het volk had laten
gaen, zoo ging hy in het schipken,
en kwam in de palen van Magedan.

KAPITTEL XVI.

DAN kwamen de phariseën en de
sadduceën hem tenteren; en
verzochten van hem, dat hy een teeken van den hemel aen hen zoude
vertoonen.
2 Maer hy antwoordde hun aldus:
's Avonds zegt gy: Het zal schoon
weêr zyn; want de hemel is rood.
3 En 's morgens: Van daeg zal het
onweêr zyn; want de hemel schynt
droevig rood.
4 Zoo weet gy dan de gedaente des
hemels wel te onderscheiden; ende
en zult gy de teekenen der tyden niet
konnen onderkennen? Dit boos en
overspelig geslacht verzoekt een teeken; maer daer en zal hun geen
teeken gegeven worden, als het teeken
van den propheet Jonas. Ende hen
daer latende, ging hy weg.
5 En als zyne discipelen waren overgevaren, hadden zy vergeten brood
mede te nemen.
6 En Jesus zeide tot hen: Ziet toe,
en wacht u van den deesem der phariseën en sadduceën.
7 Zy dachten dan, en zeiden onder
malkanderen: Het is dat wy geene
brooden medegenomen en hebben.
8 Maer Jesus dit verstaende, zeide:
Wat overlegt gy daer onder malkanderen, gy kleinen van geloof, dat gy
geene brooden en hebt?
9 Verstaet gy nog niet, oft en gedenkt u niet van de vyf brooden onder vyf duizend menschen, en hoe
vele korven gy daervan opnaemt?
10 Noch van de zeven brooden onder
vier duizend menschen, en hoe vele
manden gy daervan opnaemt?
11 Hoe en verstaet gy niet, dat ik
u van geen brood en sprak, als ik
zeide: Dat gy u zoudt wachten van
den deesem der phariseën en sadduceën?
12 Dan verstonden zy dat hy niet
gezeid en had, dat men zich moest
wachten van den zuerdeesem des
broods, maer van de leeringen der
phariseën en der sadduceën.
13 Als nu Jesus omtrent Cesarea van

Philippus gekomen was, vraegde hy
aen zyne discipelen : Wie zeggen de
menschen dat de Zoon des menschen
is ?
14 Zy antwoordden hem : Eenigen,
dat hy is Joannes de Dooper ; anderen,
dat hy is Elias ; anderen, Jeremias ;
of een van de propheten.
15 Jesus zeide tot hen : Maer gy-
lieden, wie zegt gy dat ik ben?
16 Simon Petrus antwoordende ,
zeide : Gy zyt de Christus ; de Zoon
van den levenden God.
17 Jesus antwoordde hem : Zalig
zyt gy Simon Barsona ! want vleesch
en bloed en heeft u dit niet veropen-
baerd, maer myn Vader die in den
hemel is.
18 En ik zegge tot u, dat gy zyt
Petrus, en op deze steenrots zal ik
myne kerke bouwen ; en de poorten
der helle en zullen tegen haer niet
vermogen.
19 En ik zal u de sleutelen van het
ryk der hemelen geven ; en al wat
gy op de aerde zult gebonden heb-
ben, zal ook in den hemel gebonden
zyn ; en al wat gy op de aerde zult
ontbonden hebben, zal ook in den
hemel ontbonden zyn.
20 Dan gebood hy aen zyne disci-
pelen dat zy aen niemand en zouden
zeggen , dat hy Jesus de Christus
was.
21 Van dan af begon Jesus aen zyne
discipelen te vertoonen, dat hy zoude
moeten naer Jerusalem gaen, en veel
moeten lyden van de ouderlingen, en
schriftgeleerden, en opper-priesters,
en gedood worden , en ten derden
dage verryzen.
22 Doch Petrus hem ter zyde lei-
dende, begon hem te berispen, zeg-
gende : Verre zy dat van u, Heere !
dat en zal u niet overkomen.
23 Maer hy zich omkeerende, zeide
tot Petrus : Gaet weg achter my, gy
tegenstryder ! gy zyt my tot ontstich-
ting : want gy en hebt geenen smaek
in hetgene God aengaet, maer alleen
in menschelyke dingen.
24 Dan zeide Jesus tot zyne disci-
pelen : Zoo iemand naer my wil ko-
men, dat hy zich zelven verloochene,
en zyn kruis opneme, en my volge.
25 Want zoo wie zyn leven wilt
behouden, die zal het verliezen ; maer
die zyn leven om mynen t' wil ver-
liest, die zal het vinden.
26 En wat baet het eenen mensch
dat hy de geheele wereld wint, in-
dien hy zyne ziel verliest? oft wat
verwisseling zal een mensch voor
zyne ziel geven ?
27 Want de Zoon des menschen zal
in de glorie van zynen Vader komen
met zyne engelen, en dan zal hy elk
loonen volgens zyne werken.
28 Ik zeg u voorwaer : daer zyn
eenigen van die hier staen, die de
dood niet en zullen smaken, voor dat
zy den Zoon des menschen zien ko-
men in zyn ryk.

KAPITTEL XVII.

ZES dagen daerna, nam Jesus met
zich Petrus , en Jacobus , en
Joannes , zynen broeder, en leidde
hen op eenen hoogen berg alleen.
2 En in hunne tegenwoordigheid
veranderde hy van gedaente ; zyn
aenzigt blonk gelyk de zon, en zyne
kleederen wierden wit gelyk sneeuw.
3 En ziet, hem verschenen Moyses
en Elias met hem sprekende.
4 Doch Petrus sprak aldus tot Jesus:
Heere ! het is goed voor ons hier te
zyn ; laet ons hier dry tenten maken,
eene voor u, eene voor Moyses, en
eene voor Elias.
5 Terwyl hy nog sprak, zoo over-
lommerde hen eene heldere wolke.
En daer kwam eene stemme uit de
wolke, zeggende : Dat is myn wel-
beminde Zoon, in wien ik myn be-
hagen genomen hebbe ; hoort naer
hem !
6 De discipelen dit hoorende, zyn

op hun aenzigt nedergevallen, en zeer bevreesd geworden.

7 Doch Jesus bykomende, raekte hen aen, en zeide : Staet op en vreest niet.

8 En hunne oogen opheffende, en zagen zy niemand als Jesus alleen.

9 En als zy den berg afgingen, gebood hun Jesus, zeggende : En geeft dit vertoon niemand te kennen, tot dat de Zoon des menschen van der dood zal verrezen zyn.

10 Zyne discipelen vraegden hem : Wat zeggen dan de schriftgeleerden, dat Elias eerst moet komen?

11 Hy antwoordde hun : 't Is wel waer, dat Elias eerst moet komen en alles herstellen :

12 Nogtans ik zeg ulieden, dat Elias alreeds gekomen is, en zy en hebben hem niet gekend; maer zy hebben met hem geleefd gelyk zy gewild hebben. Alzoo zal ook de Zoon des menschen van hen te lyden hebben.

13 Dan verstonden de discipelen, dat hy hun van Joannes den Dooper gesproken had.

14 Als hy nu by het volk gekomen was, kwam er een mensch tot hem, vallende voor hem neder op zyne knien, en zeide : Heere! ontfermt u over mynen zoon die de maenziekte heeft, en zware pyne lydt : want hy valt dikwils in het vuer, en dikwils in het water ;

15 En ik heb hem voor uwe discipelen gebragt, maer zy en konden hem niet genezen.

16 Dan zeide Jesus : O ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal ik met u zyn? hoe lang zal ik u verdragen? Brengt hem hier by my.

17 En Jesus den duivel bestraft hebbende, ging hy uit hem weg, en van die uer af, wierd het kind genezen.

18 Dan kwamen de discipelen by Jesus in 't heimelyk, zeggende : Hoe komt het dat wy hem niet en konden uitdryven?

19 Jesus antwoordde hun : Om uwe ongeloovigheid. Want ik zegge u voorwaer : indien gy een geloof hadt gelyk een mostaerdzaed, gy zoudt tot dien berg zeggen : Gaet van hier, derwaerts! en hy zou gaen; en niets en zoude er u onmogelyk zyn.

20 Maer dit slach en wordt niet uitgedreven als door bidden en vasten.

21 Terwyl zy in Galileën verkeerden, zeide Jesus tot hen: De Zoon des menschen zal geleverd worden in de handen der menschen.

22 En zy zullen hem dooden, doch ten derden dage zal hy verryzen. En zy wierden hierover zeer bedroefd.

23 Als zy te Capharnaüm gekomen waren, kwamen degenen die den tolpenning ontvingen, by Petrus, en zeiden : Betaelt uw Meester den tol niet?

24 Hy zeide : Ja. En als hy in huis gekomen was, zoo voorkwam hem Jesus, zeggende : Wat dunkt u Simon? van wie is 't dat de koningen der aerde tol oft schattinge nemen? van hunne kinderen, oft van de vreemden?

25 Hy antwoordde : Van de vreemden. Jesus zeide hem : Zoo zyn de kinderen dan vry.

26 Doch opdat wy hen niet en verergeren, gaet naer de zee, en werpt uwen haek uit; en neemt den eersten visch die opkomt, en zynen mond geopend hebbende, zult gy er eenen dobbelen tolpenning in vinden : neemt dien, en geeft hem aen hen, voor my en voor u.

KAPITTEL XVIII.

OP denzelfden tyd kwamen de discipelen tot Jesus, zeggende : Wie is de meeste in het ryk der hemelen?

2 Jesus een klein kind tot zich ge-

roepen hebbende, stelde het in 't
midden van hen :
3 En zeide : Voorwaer ik zegge u :
't en zy gy u bekeert, en wordt als
kleine kinderen, gy en zult in het
ryk der hemelen niet komen.
4 Zoo wie dan zich zelven vernedert
gelyk dit klein kind, die is de meeste
in het ryk der hemelen.
5 En die zulk een klein kind ont-
vangt in mynen naem, die ontvangt
my.
6 Maer zoo wie een van deze kleinen,
die in my gelooven, verergert, het
ware hem beter dat hy met eenen
meulensteen aen zynen hals gebon-
den, versmoord wierd in de diepte
der zee.
7 Wee de wereld van wege de ver-
ergernissen! want het is wel nood-
zakelyk dat er verergernissen komen,
maer wee dien mensch door wien de
verergernis komt!
8 Zoo dan uwe hand oft uw voet u
verergert, kapt ze af, en werpt ze
van u ; het is beter voor u, verminkt
oft kreupel tot het leven in te gaen,
als twee handen oft twee voeten heb-
bende, in het eeuwig vuer geworpen
te worden.
9 En indien uwe oog u verergert,
trekt ze uit, en werpt ze van u : het
is beter voor u met eene oog tot het
leven in te gaen, als twee oogen heb-
bende, in het helsch vuer geworpen
te worden.
10 Ziet toe dat gy niemand van deze
kleinen en versmaedt: want ik zegge
u, dat hunne engelen in den hemel
altyd zien het aenschyn van mynen
Vader die in den hemel is.
11 Want de Zoon des menschen is
gekomen, om zalig te maken hetgene
verloren was.
12 Wat dunkt u? indien iemand
honderd schapen heeft, en dat er een
van die verdoold is; laet hy niet de
negen en negentig op de bergen, en
gaet het verdoolde zoeken?
13 En indien 't gebeurt dat hy het
vindt, ik zegge u voorwaer, dat hy
zich daerover meer verblydt, als
over de negen en negentig die niet
verdoold en waren.
14 Alzoo en is het ook de wil niet
van uwen Vader die in den hemel is,
dat er een van die kleinen zal verloren
gaen.
15 Daerom, is 't dat uw broeder te-
gen u zondigt, zoo gaet en berispt
hem tusschen u en hem alleen. Indien
hy naer u hoort, zoo hebt gy uwen
broeder gewonnen.
16 Doch indien hy naer u niet en
hoort, zoo neemt er nog eenen oft
twee met u, opdat alles door den
mond van twee of dry getuigen be-
vestigd worde.
17 Indien hy hun ook geen gehoor
en geeft, zegt het aen de kerke, en
zoo hy ook de kerke niet en hoort,
zoo houdt hem als eenen heiden en
eenen publicaen.
18 Ik zeg u voorwaer : al wat gy op
de aerde zult binden, zal ook gebon-
den zyn in den hemel; en al wat gy
op de aerde zult ontbinden, zal ook
ontbonden zyn in den hemel.
19 Daerenboven zegge ik u, dat in-
dien er twee van uover eenstemmen
op de aerde; al wat zy begeeren, zal
hun van mynen Vader, die in den
hemel is, geworden.
20 Want overal, daer twee of dry
in mynen naem vergaderd zyn, daer
ben ik in het midden van hen.
21 Dan kwam Petrus tot hem, en
zeide : Heere! hoe menig mael zal ik
het aen mynen broeder vergeven, als
hy tegen my zal zondigen? tot zeven
mael toe?
22 Jesus zeide hem : Ik zegge u,
niet tot zeven mael, maer tot zeventig
mael zeven mael.
23 Daerom wordt het ryk der he-
melen vergeleken by eenen koning,
die rekening met zyne dienaers heeft
willen houden.

24 En als hy had begonnen te rekenen, wierd er een voor hem gebragt, die hem tien duizend talenten schuldig was.
25 Doch hy niet hebbende om te betalen, gebood zyn heer, dat men hem, zyne vrouw, en kinderen, en al wat hy had, verkoopen zou en betalinge doen.
26 Maer de knecht viel neder, en bad hem, zeggende : Hebt wat verduldigheid met my, en ik zal u alles betalen.
27 En de heer medelyden met dien knecht hebbende, liet hem gaen, en schold hem de schuld kwyt.
28 Maer diezelfde knecht uitgegaen zynde, vond eenen van zyne medeknechten, die hem honderd denarissen schuldig was, en hy greep hem aen, en wrong hem de keel toe, zeggende : Betaelt dat gy schuldig zyt.
29 De medeknecht dan nedervallende, bad hem, zeggende : Hebt wat verduldigheid met my, en ik zal u alles betalen.
30 Doch hy en wilde niet; maer ging henen en wierp hem in de gevangenisse, tot dat hy de schuld betalen zoude.
31 Als nu zyne mededienaers dezen handel zagen, wierden zy zeer bedroefd, en gingen hunnen heer verhalen al wat er geschied was.
32 Dan riep hem zyn heer, en zeide tot hem : Gy booze knecht! ik heb u al uwe schuld kwyt gescholden, omdat gy er my om gebeden hebt ;
33 Behoordet gy dan ook niet medelyden met uwen medeknecht te hebben, gelyk ik medelyden met u gehad hebbe?
34 En zyn heer vergramd zynde, gaf hem over aen de beulen, tot dat hy al de schuld betalen zoude.
35 Zoo zal myn hemelsche Vader ook met u handelen, indien gy het elk aen uwen broeder uit er herten niet en vergeeft.

KAPITTEL XIX.

ALS nu Jesus deze redenen voleindigd hadde, vertrok hy uit Galileën, en kwam binnen de palen van Judeën, over de Jordane.
2 En hem volgden vele scharen, die hy aldaer genas.
3 De phariseën kwamen ook tot hem om hem te tenteren, en vraegden : Is het geoorlofd aen eenen man zyne vrouw te verlaten, om wat oorzake het ook moge wezen?
4 Hy antwoordde, en zeide hun : Hebt gy niet gelezen, dat die den mensch in 't begin geschapen heeft, hen man en vrouw geschapen heeft?
5 En dat er gezeid is : Hierom zal de mensch vader en moeder verlaten, en zyne vrouw aenhangen; en zy zullen twee in een lichaem zyn. (*Gen.* ii, 24.)
6 Overzulks en zyn zy niet meer twee, maer een lichaem. Dat dan de mensch niet en scheide, hetgene God verzameld heeft.
7 Waerom dan, zeiden zy, heeft Moyses geboden eenen scheibrief te geven, en haer te verlaten? (*Deut.* xxiv, 1.)
8 Hy antwoordde hun : 't Is om de versteendheid van uw herte, dat Moyses u heeft toegelaten van uwe vrouwe te scheiden ; maer van 't begin en is het zoo niet geweest.
9 Daerom zegge ik u, dat zoo wie van zyne vrouwe scheidt, behalve om overspel, en eene andere trouwt, die doet overspel; en die de verlatene trouwt, doet ook overspel.
10 Zyne discipelen zeiden tot hem : Indien de zaek van den man met de vrouw aldus gelegen is, zoo en is het niet geraedzaem te trouwen.
11 Hy zeide hun : Een ieder en begrypt dit niet, maer die alleen, aen wien het vergund is.
12 Want daer zyn sommige onhouwbaren, die uit des moeders lichaem alzoo geboren zyn ; en daer zyn er

die zich zelven onhouwbaer gemaekt
hebben om het ryk der hemelen.
Die het vatten kan, dat hy het vatte.
13 Dan wierden er kleine kinderen
tot hem gebragt, opdat hy hun de
handen opleggen zoude, en bidden.
Doch de discipelen bestraften ze.
14 Maer Jesus zeide tot hen : Laet
de kinderkens met vrede, ende en
belet ze niet by my te komen, want
voor zoodanigen is het ryk der hemelen.
15 En als hy hun de handen opgelegd
had, is hy van daer weggegaen.
16 Dan kwam er een die tot hem
zeide : Goede Meester! wat goed zal
ik doen om het eeuwig leven te hebben?
17 Jesus antwoordde hem : Wat
spreekt gy my van goed? God alleen
is goed! Doch indien gy tot het leven
wilt ingaen, onderhoudt de geboden.
18 Hy vraegde hem : Welke? Jesus
zeide : Gy en zult niet dood slaen; gy
en zult geen overspel doen; gy en
zult niet stelen; gy en zult geene
valsche getuigenisse geven.
19 Eert uwen vader en uwe moeder;
en, hebt uwen evennaesten lief gelyk
u zelven.
20 De jongeling zeide tot hem : Al
deze dingen heb ik van jongs af aen
onderhouden ; wat gebreekt er my
nog?
21 Jesus zeide hem : Wilt gy volmaekt
zyn? gaet, verkoopt al wat gy
hebt, en geeft het aen den armen, en
gy zult eenen schat in den hemel
hebben ; en komt alsdan, en volgt my.
22 Maer de jongeling deze woorden
hoorende, ging droevig weg : want
hy bezat groote goederen.
23 En Jesus zeide tot zyne discipelen
: Ik zeg u voorwaer, dat het
moeijelyk zal zyn aen eenen ryken
mensch in het ryk der hemelen te
komen.
24 Ja, ik zegge u nog eens : 't is
ligter dat een kemel door de oog van
eene naelde ga, als dat een ryk
mensch in het ryk der hemelen
kome.
25 Als de discipelen dit hoorden,
waren zy zeer verwonderd, en zeiden
: Wie kan dan zalig worden?
26 Doch Jesus hen aenziende, zeide :
Dit is onmogelyk by de menschen;
maer by God zyn alle dingen mogelyk.
27 Dan nam Petrus het woord op, en
zeide tot hem : Ziet, wy hebben alles
verlaten en zyn u gevolgd : wat zal
ons dan geworden?
28 Jesus antwoordde hun : Ik zegge
u voorwaer, dat gy, die my gevolgd
zyt, in de herstelling, als de Zoon
des menschen op den zetel zyner
glorie zal gezeten zyn, ook op twaelf
zetels zult zitten, en oordeelen de
twaelf geslachten van Israël.
29 En zoo wie zyn huis, oft broeders,
oft zusters, oft vader, oft moeder, oft
vrouw, oft kinderen, oft land om
mynen naem verlaet, die zal honderd
mael zoo veel ontvangen, en het
eeuwig leven bezitten.
30 Doch velen van de eersten, zullen
de laetsten zyn ; en velen van de laetsten,
de eersten.

KAPITTEL XX.

HET ryk der hemelen is gelyk aen
eenen vader des huisgezins, die
's morgens vroeg uitging om werklieden
in zynen wyngaerd te huren.
2 En als hy met de werklieden over-een
gekomen was voor eenen denaris
daegs, zond hy ze in zynen wyngaerd.
3 En uitgegaen zynde omtrent de
derde uer, zag hy er anderen op de
merkt ledig staen.
4 Hy zeide tot hen : Gaet gy ook in
mynen wyngaerd, en dat regt is, zal
ik u geven.
5 En zy gingen. Wederom ging hy
uit omtrent de zesde en de negende
uer, en deed desgelyks.

6 Omtrent de elfde uer wederom uitgegaen zynde, vond hy er nog anderen staen, en zeide tot hen : Wat staet gy hier den geheelen dag ledig?

7 Zy antwoordden hem : Omdat ons niemand gehuerd en heeft. Hy zeide tot hen : Gaet gy ook in mynen wyngaerd.

8 Als het nu avond geworden was, zoo zeide de heer des wyngaerds tot zynen hofmeester : Roept de werklieden, en geeft ze hunnen loon, beginnende van de laetsten tot de eersten.

9 Die dan, dewelke omtrent de elfde uer gehuerd waren, aengekomen zynde, ontvingen elk eenen denaris.

10 Doch als de eersten kwamen, meenden zy, dat zy meer ontvangen zouden; maer zy kregen ook elk eenen denaris.

11 En dien ontvangende, murmureerden zy tegen den vader des huisgezins,

12 Zeggende : Deze laetsten en hebben maer eene uer gearbeid, en gy hebt hen aen ons gelyk gemaekt, die den last van den dag en de hitte gedragen hebben.

13 Maer hy antwoordde, en zeide tot eenen van hen : Vriend, ik en doe u geen ongelyk. Zyt gy niet voor eenen denaris met my overeen gekomen?

14 Neemt hetgene u toekomt, en gaet henen. Ik wil ook aen dezen laetsten zoo veel geven als aen u.

15 En is 't my niet geoorloofd te doen dat ik wille; is uwe oog kwaed omdat ik goed ben?

16 Alzoo zullen de laetsten, de eersten zyn; en de eersten, de laetsten. Want velen zyn er geroepen; maer weinigen uitverkoren.

17 En Jesus gaende naer Jerusalem, nam zyne twaelf discipelen alleen, en zeide tot hen :

18 Ziet, wy gaen naer Jerusalem, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden aen de opper-priesters en schriftgeleerden, en zy zullen hem ter dood verwyzen;

19 En hem leveren aen de heidenen, om bespot, gegeeseld, en gekruist te worden; en op den derden dag zal hy verryzen.

20 Dan kwam de moeder der kinderen van Zebedeus tot hem met hare zonen, en hem aenbiddende, verzocht zy iets van hem.

21 Hy vraegde haer : Wat begeert gy? Zy zeide hem : Zegt dat deze myne twee zonen in uw ryk zitten, de eene aen uwe regter hand, de andere aen uwe slinker hand.

22 Maer Jesus antwoordende, zeide: Gylieden en weet niet wat gy vraegt. Kont gy den kelk drinken, dien ik drinken zal? Zy antwoordden hem : Ja wy.

23 Hy antwoordde hun : Gy zult mynen kelk wel drinken; maer te zitten aen myne regter hand oft slinker hand, en staet my niet toe u te geven, maer aen dien, voor wien het bereid is van mynen Vader.

24 De tien anderen dit hoorende, namen het zeer kwalyk van de twee gebroeders.

25 Maer Jesus riep hen by zich, en zeide : Gy weet, dat de prinsen der volkeren over hen heerschen, en dat de grooten magt over hen gebruiken.

26 Doch het en zal onder ulieden zoo niet gaen; maer zoo wie onder u de meeste wilt worden, dat hy uw dienaer zy.

27 En die onder u de eerste wilt wezen, dat hy uw knecht zy.

28 Gelyk de Zoon des menschen niet gekomen en is, om gediend te worden, maer om te dienen, en om zyn leven te geven tot verlossing voor velen.

29 En van Jericho vertrekkende, zoo is hem gevolgd eene groote menigte van volk.

30 En ziet, twee blinden, die by den

weg zaten, hoorende dat Jesus voorby ging; riepen, en zeiden : Heere, Davids Zone, ontfermt u onzer!
31 Maer het volk berispte hen, opdat zy zwygen zouden. Doch zy riepen nog meer, zeggende : Heere, Davids Zone, ontfermt u onzer!
32 Jesus bleef alsdan staen, en hen geroepen hebbende, zeide : Wat wilt gy dat ik u doe?
33 Zy antwoordden hem : Heere! dat onze oogen geopend worden.
34 Jesus medelyden met hen hebbende, raekte hunne oogen. En terstond zagen zy, en zyn hem gevolgd.

KAPITTEL XXI.

ALS zy niet verre van Jerusalem waren, gekomen zynde te Bethphage, by den berg van Oliveten, zoo zond Jesus twee discipelen af.
2 En zeide tot hen : Gaet naer het dorp dat daer regt over u ligt, en terstond zult gy eene ezelinne gebonden vinden, en een veulen met haer : maekt ze los, en brengt ze by my.
3 En zoo iemand iets zegt, antwoordt dat ze de Heer van noode heeft; en hy zal ze terstond laten volgen.
4 Dit alles is geschied, opdat volbragt zoude worden hetgene door den propheet aldus gezeid is :
5 Zegt aen de dochter van Sion : Ziet uw Koning komt zachtmoedig tot u, zittende op eene ezelinne en op een veulen, het jong van eene jokdragende beeste. (*Zach.* ix, 9.)
6 De discipelen dan henen gaende, deden gelyk Jesus hun bevolen had.
7 En zy bragten de ezelinne en het veulen, legden hunne kleederen op dezelve, en deden hem daerop zitten.
8 En eene groote menigte van het volk spreidden hunne kleederen op den weg; anderen kapten takken van de boomen, en strooiden ze langs den weg.
9 En de scharen, zoo die voorgingen als die volgden, riepen, zeggende : Hosanna den Zone van David! Gebenedyd is hy, die daer komt in den naem des Heeren! Hosanna in het allerhoogste!
10 En als hy binnen Jerusalem gekomen was, raekte de gansche stad in roeren, zeggende : Wie is dit?
11 Maer het volk zeide : Dit is Jesus, de propheet van Nazareth in Galileën.
12 En Jesus ging in den tempel Gods, en dreef daeruit allen die in den tempel verkochten en kochten; en hy wierp de tafelen der wisselaers, en de zetels dergenen die duiven verkochten, omverre;
13 Hun zeggende : Daer staet geschreven : Myn huis zal het huis des gebeds genoemd worden (*Isaias* lvi, 7); en gy hebt er eenen kuil van roovers af gemaekt.
14 En daer kwamen by hem in den tempel blinden en kreupelen, die hy genas.
15 Doch als de opper-priesters en de schriftgeleerden de wonderheden zagen die hy deed, en de kinderen die in den tempel riepen, en zeiden : Hosanna den Zone van David! zoo namen zy het zeer kwalyk;
16 En zeiden tot hem : Hoort gy wel wat zy zeggen? Ja, zeer wel, antwoordde hun Jesus. Hebt gy dan nooit gelezen : Gy hebt den volmaekten lof getrokken uit den mond der kleine kinderen en zuigelingen? (*Psalm.* viii, 3.)
17 Ende hen daer latende, ging hy buiten de stad naer Bethanien, en bleef aldaer.
18 Des morgens wederkeerende, had hy honger.
19 En eenen vygeboom omtrent den weg ziende, kwam hy er naer toe, en niet anders als eenige bladeren daerop vindende, zeide tot denzelven : Dat er nooit in der eeuwigheid eenige vrucht uit u voort en kome.

En terstond is de vygeboom verdroogd.
20 't Welk de discipelen ziende, waren zy verwonderd, zeggende: Hoe haestelyk is hy verdroogd!
21 Maer Jesus antwoordende, zeide tot hen: Ik zeg u voorwaer: indien gy geloof hebt, en niet en twyfelt, gy en zult niet alleen dit van den vygeboom doen; maer ook zoo gy tot dezen berg zegt: Heft u op, en werpt u in de zee! het zal geschieden.
22 En al wat gy met geloof in 't gebed zult verzoeken, dat zult gy verkrygen.
23 Als hy in den tempel gekomen was, kwamen de opper-priesters en de ouderlingen des volks, terwyl hy leerde, by hem, zeggende: Door wat magt doet gy deze dingen? en wie heeft u deze magt gegeven?
24 Jesus antwoordde en zeide tot hen: Ik zal u ook eene vraeg voorstellen, en is 't dat gy my daerop antwoordt, zoo zal ik u ook zeggen door wat magt ik deze dingen doe.
25 Van waer was het doopsel van Joannes? van den hemel, of van de menschen? Maer zy dachten by zich zelven aldus:
26 Indien wy zeggen: Van den hemel; zoo zal hy ons antwoorden: Waerom en hebt gy hem dan niet geloofd? En indien wy zeggen: Van de menschen; zoo hebben wy het volk te vreezen: want zy hielden allegader Joannes voor eenen propheet.
27 Zy antwoordden dan aen Jesus: Wy en weten 't niet. Doch hy zeide tot hen: Ik en zegge u dan ook niet door wat magt ik deze dingen doe.
28 Maer wat dunkt u hiervan? Daer was een man die twee zonen had, en komende by den eersten, zeide hy: Zone, gaet! werkt van daeg in mynen wyngaerd.
29 Doch hy antwoordde en zeide: Ik en wil niet. Maer daerna berouw hebbende, ging hy er naer toe.
30 Dan kwam hy tot den tweeden, en zeide desgelyks. Maer die antwoordde, zeggende: Ik ga, heere! en hy en ging niet.
31 Wie van de twee heeft den wil des vaders gedaen? Zy antwoordden hem: De eerste. Jesus zeide tot hen: Ik zegge u voorwaer, dat de publicanen en de oneerbare vrouwen u zullen voorgaen in het ryk Gods.
32 Want Joannes is tot u gekomen in den weg der geregtigheid, en gy en hebt hem niet geloofd; maer de publicanen en oneerbare vrouwen hebben hem geloofd; en gy dit ziende, en hebt zelfs daerna geen berouw gehad, noch in hem geloofd.
33 Hoort nog eene andere gelykenisse: Daer was een vader des huisgezins, die eenen wyngaerd had geplant; eene hage daer rondom geleid; eene wynpers daerin gegraven, en eenen toren gebouwd; en denzelven aen landslieden verhuerd hebbende, reisde hy buiten 't land.
34 Als nu de tyd der vruchten gekomen was, zond hy zyne knechten tot de landslieden, om de vruchten daervan te halen.
35 Doch de landslieden zyne knechten vastgrypende, sloegen den eenen, doodden den anderen, en steenigden eenen derden.
36 Hy zond dan wederom andere dienaers, meerder in getal als de eersten; en die handelden zy desgelyks.
37 Ten laetste zond hy zynen zoon tot hen, zeggende: Zy zullen mynen zoon ontzien.
38 Maer als de landslieden den zoon zagen, zeiden zy onder malkanderen: Dit is de erfgenaem; komt, laet ons hem dooden, en wy zullen zyne erfenis hebben.
39 En hem vastgrypende, stieten zy

hem buiten den wyngaerd, en doodden hem.

40 Als dan de heer des wyngaerds komen zal, hoe zal hy met die landslieden handelen?

41 Zy antwoordden hem : Hy zal die boozen volgens hunne boosheid vernielen, en zynen wyngaerd aen andere landslieden verhuren, die hem op zynen tyd vruchten zullen opbrengen.

42 Jesus zeide tot hen : Hebt gy nooit in de Schriftuer gelezen : De steen dien de bouwmeesters verworpen hebben, is geworden tot een hoeksteen : De Heer heeft dit gedaen, en 't is wonderlyk in onze oogen? (*Psalm.* cxvii, 22.)

43 Daerom zegge ik u, dat het ryk Gods u zal afgenomen worden, en gegeven aen een volk, 't welk er de vruchten van zal voortbrengen.

44 En die over dien steen zal vallen, zal vermorzeld worden; en op wien hy valt, dien zal hy verpletten.

45 Als de opper-priesters en phariseën zyne gelykenissen gehoord hadden, verstonden zy wel dat hy van hen sprak.

46 En zy zochten hem te vangen, maer zy vreesden de scharen; want die hielden hem voor eenen propheet.

KAPITTEL XXII.

JESUS sprak hen wederom aen in gelykenissen, zeggende :

2 Het ryk der hemelen is gelyk aen eenen koning, die eene bruiloft voor zynen zoon had opgeregt,

3 En zyne knechten uitzond, om de genooden ter bruiloft te roepen; doch zy en wilden niet komen.

4 Wederom zond hy andere knechten met bevel, om tot de genooden te zeggen : Ziet, ik heb myn middagmael bereid gemaekt; myne ossen en gemeste beesten zyn gedood, en alles is bereid; komt ter bruiloft.

5 Maer zy dit niet achtende, gingen henen; de eene naer zyn pachthof, de andere naer zynen koophandel.

6 Doch de anderen namen zyne knechten, en die groote versmaedheden aengedaen hebbende, doodden zy die.

7 De koning dan dit hoorende, wierd vergramd, en zyne legers afzendende, vernielde hy die doodslagers, en stak hunne stad in brand.

8 Dan zeide hy tot zyne knechten : De bruiloft is wel bereid, maer de genooden en waren ze niet weerdig.

9 Gaet dan op de uitgangen der wegen, en roept ter bruiloft allen die gy er zult gevonden hebben.

10 En de knechten uitgaende op de wegen, vergaderden allen die zy vonden, goeden en kwaden; en de bruiloft wierd vol van gasten.

11 Maer als de koning binnen kwam, om te zien degenen die ter tafel zaten, zoo zag hy daer eenen mensch die geen bruilofts-kleed aen en had;

12 En zeide tot hem : Vriend, hoe zyt gy hier ingekomen, zonder een bruilofts-kleed aen te hebben? Maer hy bleef stom.

13 Dan zeide de koning tot de dienaers : Bindt hem handen en voeten, en werpt hem in de buitenste duisternisse : daer zal geween zyn en knerseling der tanden.

14 Want velen zyn er geroepen; maer weinigen uitverkoren.

15 Alsdan de phariseën weggaende, hielden te samen raed, hoe zy hem in zyne woorden zouden vatten.

16 En zy zonden hunne discipelen met de herodianen tot hem, zeggende : Meester! wy weten dat gy opregt zyt, en den weg Gods in de waerheid leert, zonder iemand te ontzien; want gy en let niet op het aenzigt der menschen :

17 Zegt ons dan, wat dunkt u? is 't

geoorloofd den cyns te geven aen den keizer, oft niet?

18 Maer Jesus kennende hunne valschheid, zeide: Wat kwelt gy my? gy schynheiligen!

19 Toont my den cyns-penning. En zy toonden hem eenen denaris.

20 En Jesus vraegde hun: Wiens beeld en opschrift is dit?

21 Zy antwoordden hem: Des keizers. Dan zeide hy tot hen: Geeft dan aen den keizer, dat den keizer toekomt; en aen God dat God toekomt.

22 En als zy dit hoorden, stonden zy verwonderd, en hem daer latende, gingen zy henen.

23 Op dien dag kwamen de saduceën by hem, welke zeggen, dat er geene verryzenis en is; en zy stelden hem deze vraeg voor:

24 Meester! Moyses heeft ons bevolen (*Deut.* xxv, 6): Indien iemand gestorven is zonder kinderen te hebben, dat zyn broeder zyne huisvrouw zoude trouwen, en aen zynen broeder eenen nakomeling verwekken.

25 Daer waren dan by ons zeven broeders, waervan de eerste getrouwd zynde, stierf, en geene kinderen hebbende, liet hy zyne vrouw aen zynen broeder achter.

26 Desgelyks ook de tweede en de derde, tot zeven toe.

27 Eindelyk na hen allen is ook de vrouw gestorven.

28 Wiens vrouw van de zeven zal zy dan zyn in de verryzenis? Want zy hebben ze alle zeven gehad.

29 Doch Jesus antwoordde hun, zeggende: Gy doolt, en gy en verstaet de Schriftuer, noch de kracht Gods niet.

30 Want in de verryzenis en zal men noch trouwen noch ten houwelyk geven; maer zy zullen zyn gelyk de engelen Gods in den hemel.

31 En wat belangt de verryzenis der dooden, hebt gy nooit deze woorden gelezen die God tot u gesproken heeft:

32 Ik ben de God van Abraham, de God van Isaac, en de God van Jacob (*Exod.* iii, 6)? God en is immers geen God van dooden; maer van levenden.

33 En het volk dit hoorende, was verwonderd over zyne leering.

34 Als nu de phariseën hoorden dat hy den mond gestopt had aen de saduceën, vergaderden zy byeen.

35 En een van hen, zynde een wetgeleerde, vraegde hem, om hem te tenteren:

36 Meester! welk is het groot gebod van de wet?

37 Jesus zeide tot hem: Gy zult den Heere uwen God liefhebben uit geheel uw herte, uit geheel uwe ziel, en uit al uw verstand.

38 Dit is het grootste en het eerste gebod.

39 En het tweede, gelyk aen dit, is: Gy zult uwen evennaesten liefhebben gelyk u zelven.

40 Van deze twee geboden hangt de geheele wet en de propheten.

41 En terwyl de phariseën vergaderd waren, stelde hun Jesus deze vraeg voor:

42 Wat dunkt u van den Christus? Wiens Zoon is hy? Zy zeiden: Davids Zoon.

43 Hy vraegde hun: Hoe komt dan, dat hem David in den geest, Heere noemt? zeggende:

44 De Heer heeft tot mynen Heere gezeid: Zit aen myne regter hand, tot dat ik uwe vyanden stelle tot eene voetbank uwer voeten. (*Psalm.* cix, 1.)

45 Indien David hem Heere noemt, hoe is hy dan zyn Zoon?

46 En niemand en konde hem dit beantwoorden. Ook en verstoutte zich niemand van dien dag af, hem nog te ondervragen.

KAPITTEL XXIII.

DAN sprak Jesus tot het volk en tot zyne discipelen,

2 Zeggende : De schriftgeleerden en de phariseeën zyn gezeten op den stoel van Moyses;
3 Onderhoudt dan, en doet alles hetwelk zy u gebieden te doen; maer en doet niet volgens hunne werken: want zy zeggen 't en zy en doen 't niet.
4 Want zy binden zware en onverdragelyke lasten te samen, en leggen die op de schouderen der menschen : maer zy en willen die met hunnen vinger niet eens aenraken.
5 Al hunne werken doen zy om van de menschen gezien te worden : daerom dragen zy breede gedenkschriften en groote boorden aen hunne kleederen.
6 Zy zoeken de eerste plaetsen op de maeltyden, en de eerste zetels in de synagogen;
7 En de begroetingen op de merkt, en van de menschen meester genoemd te worden.
8 Maer gylieden, en laet u geenen meester noemen : want gy en hebt maer eenen Meester; en gy allegader zyt broeders.
9 En noemt ook niemand uwen vader op der aerde; want gy en hebt maer eenen Vader, die in den hemel is.
10 En laet u ook geen leeraer noemen : want gy en hebt maer eenen Leeraer, te weten Christus.
11 Die onder ulieden de meeste is, zal uw dienaer zyn.
12 Want die zich verheft, die zal vernederd worden; en die zich vernedert, zal verheven worden.
13 Maer wee u, schynheilige schriftgeleerden en phariseeën! omdat gy het ryk der hemelen voor de menschen sluit. Want gy en gaet er niet in; en die er zouden ingaen, en laet gy niet toe daerin te gaen.
14 Wee u, schynheilige schriftgeleerden en phariseeën! omdat gy de huizen der weduwen opeet, biddende lange gebeden : hierom zult gy een zwaerder oordeel ontvangen.
15 Wee u, schynheilige schriftgeleerden en phariseeën! die de zee en het land rond reist, om eenen nieuwbekeerden te maken; en als hy het geworden is, zoo maekt gy hem een kind van de helle, twee mael meer als gy zyt.
16 Wee u, blinde leidsmans! die zegt : Zoo wie by den tempel zweert, dat en is niets; maer die by het goud van den tempel zweert, is schuldig.
17 Gy dwazen en blinden! wat is er doch meerder; het goud, oft de tempel die het goud heilig maekt?
18 En zoo wie by den autaer zweert, dat en is niets ; maer die zweert by de gifte die er op ligt, is schuldig.
19 Gy blinden! wat is er doch meerder; de gifte, oft de autaer, die de gifte heilig maekt?
20 Zoo wie dan by den autaer zweert, die zweert by denzelven, en by al dat er op is ;
21 En zoo wie by den tempel zweert, die zweert by den tempel, en by dengenen die er in woont ;
22 En die by den hemel zweert, die zweert by Gods troon, en by hem die er op zit.
23 Wee u, schynheilige schriftgeleerden en phariseeën! die tienden geeft van munte, van anys, en van komyn; en die de gewigtigste zaken van de wet achterlaet, de geregtigheid, de bermhertigheid en het geloof. Deze dingen moest gy doen en de andere niet achterlaten.
24 Blinde leidsmans! die eene mugge uitzift, en eenen kemel doorzwelgt.
25 Wee u, schynheilige schriftgeleerden en phariseeën! die het buitenste van den beker en van den schotel zuivert ; doch van binnen vol zyt van roovery en onreinigheid.
26 Gy blinde phariseeër! zuivert eerst het binnenste van den beker

en van den schotel; opdat hetgene
van buiten is, ook zuiver moge wor-
den.
27 Wee u, schynheilige schriftge-
leerden en phariseën! want gy zyt
gelyk de gewitte grafsteden die van
buiten schoon voor de menschen
schynen; maer van binnen vol doods-
beenderen en allerhande vuiligheid
zyn.
28 Zoo schynt gy ook van buiten
wel regtveerdig voor de menschen;
maer van binnen zyt gy vol geveinsd-
heid en boosheid.
29 Wee u, schynheilige schriftge-
leerden en phariseën! die de graven
der propheten bouwt, en de graf-
kelders der regtveerdigen oppronkt;
30 En zegt : Waren wy ten tyde
van onze vaderen geweest, wy en
zouden geene gemeenschap met hen
gehad hebben, in 't vergieten van
het bloed der propheten.
31 Aldus geeft gy getuigenis te-
gen u zelven, dat gy de kinderen zyt
van degenen die de propheten ge-
dood hebben.
32 Vervult gylieden dan ook de
mate uwer vaderen.
33 Gy serpenten, en slangen-ge-
broedsels! hoe zult gy de helsche
verdoemenis ontvlugten?
34 Daerom, zoo ga ik propheten,
en wyzen, en leeraers tot u afzen-
den; en sommigen van hen zult gy
dooden en kruisen; sommigen zult
gy geeselen in uwe synagogen, en
vervolgen van de eene stad tot de
andere;
35 Opdat op u kome al het regt-
veerdig bloed, dat op de aerde ver-
goten is; van het bloed van den
regtveerdigen Abel af tot het bloed
van Zacharias, den zoon van Bara-
chias, dien gy gedood hebt tusschen
den tempel en den autaer.
36 Ik zegge u voorwaer, dat al
deze dingen zullen komen over dit
geslacht.
37 Jerusalem, Jerusalem! die de
propheten doodt, en steenigt degenen
die tot u gezonden worden! hoe dik-
wils heb ik uwe kinderen willen
vergaderen, gelyk eene hinne hare
kiekskens vergadert onder hare
vleugelen; en gy en hebt niet ge-
wild!
38 Ziet, uw huis zal onbewoond
gelaten worden.
39 Want ik zegge u : gy en zult
my voortaen niet meer zien, tot dat
gy zegt : Gebenedyd is hy die daer
komt in den naem des Heeren!

KAPITTEL XXIV.

JESUS uit den tempel vertrekkende,
ging weg, en zyne discipelen
kwamen tot hem, om hem de gebou-
wen des tempels te toonen.
2 Maer hy antwoordde hun, zeg-
gende: Ziet gy dit alles wel? Ik zegge
u voorwaer, dat hier niet een steen
op den anderen en zal blyven, die
niet en zal afgesmeten worden.
3 En nu op den berg van Oliveten
gezeten zynde, kwamen de discipe-
len by hem alleen, en zeiden : Zegt
ons doch wanneer dit zal geschie-
den, en wat het teeken zal zyn van
uwe komste, en van het einde der
wereld?
4 Jesus antwoordde hun, zeg-
gende : Ziet toe, dat u niemand en
verleide.
5 Want daer zullen er velen komen
onder mynen naem, en zeggen : Ik
ben de Christus; en zy zullen er velen
verleiden.
6 Gy zult van oorlogen, en geruch-
ten der oorlogen hooren. Ziet toe,
dat gy niet beroerd en wordt; want
deze dingen moeten geschieden,
maer nog en is 't het einde niet.
7 Want het eene volk zal tegen het
andere opstaen, en het eene koning-
ryk tegen het andere; en daer zal
pest, en hongersnood, en aerdbeving
zyn op verscheidene plaetsen.

8 En dit alles en is maer het beginsel der smerten.
9 Dan zullen zy u overleveren om gepynigd te worden; zy zullen u dooden, en gy zult om mynen naem hatelyk zyn aen alle volkeren.
10 En dan zullen er velen verergerd worden; zy zullen malkanderen verraden, en malkanderen haten.
11 En daer zullen vele valsche propheten opstaen, die er velen zullen verleiden.
12 En aengezien de boosheid overgroot zal zyn, zoo zal de liefde van velen verflauwen.
13 Doch die tot het einde toe volherd zal hebben, die zal zalig zyn.
14 Ook zal dit evangelie des ryks de geheele wereld door gepredikt worden, tot getuigenisse aen alle volkeren; en dan zal het einde komen.
15 Wanneer gy dan den grouwel der verwoesting, die door den propheet Daniël voorzeid is, zult zien staen in de heilige plaetse (*Dan.* ix, 27); (die het leest, dat hy het zie te verstaen);
16 Zoo wie dan in Judeën is, dat hy vlugte naer de bergen.
17 En die op het dak is, dat hy niet af en kome om iets uit zyn huis te nemen.
18 Ook die op het veld is, dat hy niet weder en keere, om zyne kleederen te halen.
19 Doch wee degenen die bevrucht zullen zyn, oft kinderen zuigen in die dagen!
20 Bidt ook dat uwe vlugt niet en geschiede in den winter, oft op den sabbot-dag.
21 Want de verdrukking zal alsdan zoo groot zyn, dat er zoodanige van het begin der wereld tot nu toe niet geweest en is, noch ook zyn en zal.
22 En ten ware dat die dagen verkort geweest waren, niet een mensch en zoude behouden worden; maer om de uitverkorenen zullen die dagen verkort worden.
23 Indien iemand u alsdan zegt: Ziet, hier is de Christus, oft daer is hy, en gelooft het niet.
24 Want daer zullen valsche christussen en valsche propheten opstaen, die groote teekenen en wondere werken zullen doen; zoo dat ook, indien het mogelyk ware, de uitverkorenen in doling geleid zouden worden.
25 Ziet, ik heb het u nu voorzeid.
26 Indien zy dan tot u zeggen: Ziet, hy is in de woestyne; en gaet niet uit: Ziet, hy is in de binnenplaetsen; en gelooft het niet.
27 Want gelyk een bliksem uit den oosten komt, en schynt tot in den westen, alzoo zal ook de komste van den Zoon des menschen zyn.
28 Alwaer het lichaem zal zyn, daer zullen zich de arenden vergaderen.
29 Terstond na de verdrukkinge, die in die dagen zal zyn, zal de zon verduisterd worden, en de maen en zal haer licht niet geven; de sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen beroerd worden.
30 En dan zal het teeken van den Zoon des menschen in den hemel verschynen, en al de volkeren der aerde zullen dan weenen; en zy zullen den Zoon des menschen zien komen op de wolken des hemels, met groote magt en glorie.
31 En hy zal zyne engelen zenden met eene trompet van groot geluid, en zy zullen zyne uitverkorenen vergaderen van de vier hoeken der wereld; van den eenen kant des hemels tot den anderen.
32 Leert dan een gelykenisse van den vygeboom. Als zyne takken teer zyn, en de bladeren uitbotten, zoo weet gy dat de zomer aenstaende is.
33 Zoo ook, als gy deze dingen ziet,

zoo weet dat het aenstaende en voor
de deure is.
34 Ik zegge u voorwaer, dat dit geslacht niet en zal voorbygaen, tot
dat al deze dingen geschieden.
35 Hemel en aerde zullen voorbygaen; maer myne woorden en zullen
niet voorbygaen.
36 Doch van dien dag en van die uer en weet niemand, zelfs niet de engelen des hemels, als myn Vader
alleen.
37 En gelyk het was in de dagen van Noë, zoo zal ook zyn de komste
van den Zoon des menschen.
38 Want gelyk zy in de dagen voor den algemeenen watervloed, bezig waren met eten en drinken, met trouwen en ten houwelyk te geven, tot op den dag toe, dat Noë in de
arke ging,
39 En niet en dachten op den watervloed tot dat hy kwam, ende hen allen wegnam; alzoo zal ook zyn de komste van den Zoon des menschen.
40 Dan zullen er twee op het veld zyn; de eene zal medegenomen worden, en de andere daergelaten.
41 Twee zullen er malen in eenen meulen; de eene zal medegenomen
worden, en de andere daergelaten.
42 Waekt dan, want gy en weet niet
op welke uer dat uw Heer komen zal.
43 Maer weet dat, indien de vader des huisgezins wiste op welke uer de dief komen zoude, hy zekerlyk zoude waken, en zyn huis niet laten doorgraven.
44 Daerom weest gy ook bereid: want de Zoon des menschen zal komen op eene uer die gy niet en weet.
45 Wie is doch die getrouwe en voorzigtige knecht, die van zynen heere gesteld is over het huisgezin, om aen elk spyze op zynen tyd te geven?
46 Zalig is die knecht, die als zyn heer komt, van hem aldus doende zal gevonden worden.
47 Ik zegge u voorwaer, dat hy hem
over al zyne goederen zal stellen.
48 Maer is 't dat die knecht ondeugende zyndc, in zyn herte zegt: Myn heer en zal zoo haest niet komen;
49 En dat hy zyne medeknechten begint te slaen, en met de dronkaerds te eten en te drinken;
50 Zoo zal de heer van dien knecht komen op eenen dag als hy het niet en verwacht, en op eene ure die hy niet en weet.
51 En hy zal hem afscheiden, en deel geven onder de schynheiligen. Daer zal geween zyn en knerseling der tanden.

KAPITTEL XXV.

DAN zal het ryk der hemelen gelyk zyn aen tien maegden, die hare lampen nemende, den bruidegom en de bruid te gemoet gingen.
2 En vyf van haer waren dwazen, en
vyf waren wyzen.
3 De vyf dwazen hare lampen nemende, en hadden geene olie met zich genomen;
4 Maer de wyzen namen olie in hare
vaten, met de lampen.
5 Als nu de bruidegom vertoefde, begonnen zy allegader te sluimeren, en vielen in slaep.
6 Doch te middernacht ontstond er een geroep: Ziet, de bruidegom komt; gaet hem te gemoet!
7 Dan stonden al die maegden op,
en bereidden hare lampen.
8 Doch de dwazen zeiden tot de wyzen: Geeft ons van uwe olie, want onze lampen gaen uit.
9 Maer de wyzen gaven voor antwoord, zeggende: Daer en mogt misschien niet genoeg zyn voor ons en voor ulieden; daerom gaet liever tot de verkoopers, en koopt er voor u
zelven.
10 Maer terwyl zy gingen om te koopen, kwam de bruidegom, en die bereid waren, gingen met hem

binnen ter bruiloft; en de deure wierd gesloten.
11 Eindelyk kwamen ook de andere maegden, zeggende : Heere, heere, doet ons open!
12 Maer hy antwoordde, zeggende : Ik zegge u voorwaer, ik en kenne u niet.
13 Daerom, waekt : want gy en weet noch dag noch ure.
14 Want het gaet gelyk met eenen mensch, die gaende buiten 's lands reizen, zyne knechten riep, en hun zyne goederen in handen gaf.
15 Aen den eenen gaf hy vyf talenten; aen den anderen twee; en aen den anderen een; elk volgens zyn vermogen, en hy vertrok terstond.
16 Die dan de vyf talenten ontvangen had, ging daermede koophandel dryven, en won er nog vyf by.
17 Desgelyks ook die er twee ontvangen had, won er nog twee by.
18 Maer die er een ontvangen had, ging het in de aerde graven, en het geld van zynen heer verbergen.
19 Na eenen langen tyd kwam de heer van die knechten, en hield rekeninge met hen.
20 Die vyf talenten ontvangen had, bragt hem nog vyf andere talenten, zeggende: Heere! gy hadt my vyf talenten gegeven; ziet daer, ik heb er nog vyf bygewonnen.
21 Zyn heer zeide tot hem : Welaen, gy goede en getrouwe knecht! omdat gy over weinig zyt getrouw geweest, zoo zal ik u over veel stellen ; gaet binnen in de vreugd uws heeren.
22 Die twee talenten ontvangen had, kwam ook by en zeide : Heere! gy hebt my twee talenten gegeven; ziet daer, ik heb er nog twee bygewonnen.
23 Zyn heer zeide tot hem : Welaen, goede en getrouwe knecht! omdat gy over weinig zyt getrouw geweest, zoo zal ik u over veel stellen ; gaet binnen in de vreugd uws heeren.
24 Maer die een talent ontvangen had, ook bykomende, zeide : Heere! ik weet dat gy een straf mensch zyt; dat gy maeit, daer gy niet gezaeid en hebt, en vergadert van daer gy niet gestrooid en hebt;
25 Daerom bevreesd zynde, ben ik henen gegaen, en heb uw talent in de aerde verborgen. Ziet, daer hebt gy dat u toekomt.
26 Maer zyn heer antwoordde hem, en zeide: Gy ondeugende en luije knecht! gy wist dat ik maeije daer ik niet gezaeid en heb, en vergadere van daer ik niet gestrooid en heb;
27 Gy moest dan myn geld aen de wisselaers gegeven hebben, en zoo zoude ik, als ik kwam, hetgene my toekomt, met winste weder ontvangen hebben.
28 Neemt hem dan het talent af, en geeft het aen dengenen die tien talenten heeft.
29 Want aen al die heeft, zal nog gegeven worden, en hy zal overvloed hebben; maer van dengenen, die niet en heeft, zal ook hetgene hy schynt te hebben, afgenomen worden.
30 Werpt dan dien onnutten knecht in de buitenste duisternissen : daer geween zal zyn en knerseling der tanden.
31 Doch als de Zoon des menschen zal komen in zyne glorie, en al zyne engelen met hem, dan zal hy gaen zitten op den troon zyner majesteit.
32 En al de volkeren zullen voor hem vergaderd worden ; en hy zal ze van malkanderen scheiden, gelyk de herder de schapen scheidt van de bokken.
33 En hy zal de schapen stellen aen zyne regter hand, en de bokken aen de slinker hand.
34 Dan zal de Koning zeggen tot degenen die aen zyne regter hand zyn : Komt, gebenedyden myns Vaders! bezit het ryk, 't welk van het beginsel der wereld voor u bereid is.

35 Want ik heb honger gehad, en gy hebt my gespysd; ik heb dorst gehad, en gy hebt my te drinken gegeven; ik was vreemdeling, en gy hebt my geherbergd;

36 Ik was naekt en gy hebt my gekleed; ziek, en gy hebt my bezocht; ik was in de gevangenisse, en gy zyt tot my gekomen.

37 Dan zullen hem de regtveerdigen antwoorden, en zeggen: Heere! wanneer hebben wy u hongerig gezien, en hebben u gespysd? oft dorstig, en hebben u te drinken gegeven?

38 Wanneer hebben wy u vreemdeling gezien, en u geherbergd? oft naekt, en u gekleed?

39 Oft wanneer hebben wy u ziek gezien, oft in de gevangenisse, en zyn tot u gekomen?

40 En de Koning zal hun antwoorden, zeggende: Ik zegge u voorwaer: zoo dikwils als gy dit aen eenen van deze myne minste broeders gedaen hebt, zoo hebt gy het aen my gedaen.

41 Dan zal hy ook zeggen tot degenen die aen zyne slinker hand zyn: Gaet weg van my, gy vervloekten! in het eeuwig vuer, 't welk bereid is voor den duivel en zyne engelen.

42 Want ik ben hongerig geweest, en gy en hebt my niet te eten gegeven; ik ben dorstig geweest, en gy en hebt my niet te drinken gegeven;

43 Ik was vreemdeling, en gy en hebt my niet geherbergd; ik was naekt, en gy en hebt my niet gekleed; ziek, en in de gevangenisse, en gy en hebt my niet bezocht.

44 Dan zullen dezen hem ook aldus antwoorden: Heere! wanneer hebben wy u hongerig, oft dorstig, oft vreemdeling, oft naekt, oft ziek, oft in de gevangenisse gezien, ende en hebben u niet gediend?

45 Maer hy zal hun antwoorden, zeggende: Ik zegge u voorwaer: zoo dikwils gy dit aen eenen van deze minsten niet gedaen en hebt, zoo en hebt gy het ook aen my niet gedaen.

46 En dezen zullen gaen in de eeuwige pynen; en de regtveerdigen in het eeuwig leven.

KAPITTEL XXVI.

EN 't gebeurde, als Jesus al deze redenen geëindigd had, dat hy tot zyne discipelen zeide:

2 Gy weet dat het na twee dagen paschen is, en dat de Zoon des menschen zal geleverd worden, om gekruist te worden.

3 Te zelfden tyde zyn de opperpriesters en de ouderlingen des volks vergaderd in de zael van den oppersten priester, genaemd Caiphas;

4 En zy hielden te samen raed om Jesus met list te vangen en te dooden.

5 Doch zy zeiden: Het en mag niet zyn op den feestdag, opdat er geen oproer en ontsta onder het volk.

6 En als Jesus nu was te Bethanien in het huis van Simon, den melaetschen;

7 Zoo kwam er eene vrouw tot hem, die eene alabaster flessche met kostelyke zalve had, en stortte die uit, op zyn hoofd, daer hy ter tafel zat.

8 Hetwelk zyne discipelen ziende, namen 't zeer kwalyk, zeggende: Waertoe dient deze verkwisting?

9 Want die konde duer verkocht, en aen den armen gegeven worden.

10 Maer Jesus dit verstaende, zeide tot hen: Waerom valt gy deze vrouwe moeijelyk? zy heeft immers een goed werk aen my gedaen.

11 Want gy hebt altyd arme menschen met u; maer my en hebt gy niet altyd.

12 En als zy deze zalve op myn lichaem gegoten heeft, dat heeft zy gedaen om my te begraven.

13 Ik zegge u voorwaer: overal, door geheel de wereld, al waer dit evangelie zal gepredikt zyn geweest, zal ook, wat deze gedaen heeft, tot haren lof verhaeld worden.

14 Dan ging er een van de twaelf,

genoemd Judas Iscariotes, tot de opper-priesters,
15 En zeide tot hen : Wat wilt gy my geven, en ik zal hem aen u leveren? En zy hebben hem dertig zilveren penningen toegezeid.
16 Van dien tyd af zocht hy gelegenheid om hem te leveren.
17 Doch op den eersten dag der ongedeesemde brooden, kwamen de discipelen by Jesus vragen : Waer wilt gy dat wy het paeschmael voor u bereiden?
18 Jesus antwoordde hun : Gaet naer de stad tot zulk eenen, en zegt hem : De Meester zegt : Myn tyd is aenstaende ; by u kome ik het paeschmael houden met myne discipelen.
19 De discipelen deden gelyk Jesus hun bevolen had, en zy bereidden het paeschmael.
20 Als het nu avond geworden was, zat hy met zyne discipelen ter tafel ;
21 En terwyl zy aten, zeide hy : Ik zeg u voorwaer, dat een van ulieden my verraden zal.
22 Zy zeer bedroefd geworden zynde, begonnen een voor een te vragen : Ben ik 't, Heere?
23 Hy antwoordde hun, zeggende : Die met my de hand in den schotel dopt, die zal my verraden.
24 Het is waer; de Zoon des menschen gaet henen, gelyk van hem geschreven is; maer wee dien mensch, door wien de Zoon des menschen zal verraden worden! het ware beter voor dien mensch, dat hy nooit geboren en was geweest.
25 Judas die hem verraden heeft, nam dan het woord op, en zeide : Ben ik 't, Meester? Hy antwoordde hem : Gy hebt het gezeid.
26 En terwyl zy aten, heeft Jesus het brood genomen, en dat gezegend hebbende, heeft het gebroken, en aen zyne discipelen gegeven, zeggende : Neemt, en eet; dit is myn lichaem.
27 En den beker nemende, heeft hy eene dankzegging gesproken, en dien aen hen gegeven, zeggende : Drinkt allegader hieruit;
28 Want dit is myn bloed van het nieuw verbond dat voor velen zal vergoten worden tot vergiffenisse der zonden.
29 Ook zegge ik u, dat ik voortaen van dit gewas des wyngaerds niet meer drinken en zal, tot op dien dag, als ik het met ulieden nieuw zal drinken in het ryk myns Vaders.
30 En den lofzang gedaen hebbende, zyn zy gegaen naer den berg van Oliveten.
31 Dan zeide Jesus tot hen : Gy zult allen van dezen nacht ten opzigte van my verergerd worden ; want daer staet geschreven : Ik zal den herder slaen, en de schapen van de kudde zullen verstrooid worden. (*Zach.* xiii, 7.)
32 Maer na dat ik zal verrezen zyn, zal ik u voorgaen naer Galileën.
33 Doch Petrus antwoordde hem, en zeide : Al ware 't dat zy allen in u verergerd wierden, nooit en zal ik verergerd worden.
34 Jesus zeide tot hem : Ik zeg u voorwaer, dat gy my van dezen nacht, eer de haen zal kraeijen, drymael zult verloochenen.
35 Petrus antwoordde hem : Al moest ik ook met u sterven, zoo en zal ik u niet verloochenen. Desgelyks zeiden ook al de discipelen.
36 Dan kwam Jesus met hen in eene plaets genaemd Gethsemani, en hy zeide tot zyne discipelen : Zit hier neder, terwyl ik derwaerts ga om te bidden.
37 En met zich nemende Petrus en de twee zonen van Zebedeus, begon hy bedroefd en zeer benauwd te worden.
38 Dan zeide hy tot hen : Myne ziele is bedroefd tot der dood toe; wacht hier en waekt met my.

39 En een weinig voortgaende, viel hy neder op zyn aenschyn, biddende en zeggende : Vader! indien het mogelyk is, laet dezen kelk van my gaen. Nogtans niet gelyk ik, maer gelyk gy wilt.
40 Daerna kwam hy tot zyne discipelen; en vindende hen slapen, zeide hy tot Petrus : En hebt gy dan niet eene uer met my konnen waken?
41 Waekt en bidt, opdat gy niet en valt in bekoringe. De geest is wel gewillig, maer het vleesch is krank.
42 Hy ging wederom voor de tweede mael bidden, zeggende : Vader! indien deze kelk niet en mag voorbygaen, ten zy ik hem drinke, dat uw wil geschiede!
43 En komende vond hy hen wederom slapen : want hunne oogen waren bezwaerd.
44 Ende hen daerlatende, ging hy wederom bidden voor de derde mael, zeggende dezelfde woorden.
45 Dan kwam hy by zyne discipelen en zeide tot hen : Slaept nu, en rust; ziet, de uer is gekomen dat de Zoon des menschen in de handen der zondaren gaet geleverd worden.
46 Staet op, laet ons gaen; ziet, die my verraedt, is hierby.
47 Terwyl hy nog sprak, zoo kwam Judas een van de twaelf, daer aen; en veel volk met hem met zweerden en stokken, die van de opper-priesters en ouderlingen des volks gezonden waren.
48 Doch die hem verried, had hun een teeken gegeven, zeggende : Denwelken ik kussen zal, die is het; neemt hem vast.
49 En terstond tot Jesus komende, zeide hy : Weest gegroet, Meester! en hy kuste hem.
50 Jesus antwoordde hem : Vriend, waertoe zyt gy gekomen? Dan traden zy toe, sloegen de handen aen Jesus, en namen hem gevangen.
51 En ziet, een van die met Jesus waren, de hand uitstekende, trok zyn zweerd uit, en treffende eenen knecht van den oppersten priester, sloeg hem eene oor af.
52 Dan zeide Jesus tot hem : Steekt uw zweerd weder in de scheede : want allen die het zweerd zullen uittrekken, zullen door het zweerd vergaen.
53 Of meent gy dat ik mynen Vader niet en kan verzoeken, en dat hy my niet terstond meer als twaelf legioenen engelen zoude toezenden?
54 Hoe zoude dan volbragt worden hetgene er geschreven staet, dat het aldus moet geschieden?
55 Op denzelfden tyd zeide Jesus tot dat volk : Gy komt hier met zweerden en stokken om my te vangen, gelyk tot eenen moordenaer. Ik zat dagelyks by u, leerende in den tempel, en gy en hebt my niet vastgenomen.
56 Doch dit alles is geschied, opdat de Schriften der propheten zouden volbragt worden. Dan verlieten hem al de discipelen, en vlugtten weg.
57 Die dan Jesus gevangen hadden, leidden hem tot Caiphas, den oppersten priester, daer de schriftgeleerden en de ouderlingen vergaderd waren.
58 En Petrus volgde hem van verre tot in het voorhof van den oppersten priester. En binnen getreden zynde, ging hy by de dienaers zitten, om het einde te zien.
59 Maer de opper-priesters en de geheele raed zochten valsche getuigenissen tegen Jesus, om hem ter dood te brengen.
60 Doch zy en vonden niet, al was 't dat er vele valsche getuigen te voorschyn kwamen. Maer eindelyk kwamen er twee valsche getuigen,
61 En zeiden : Deze heeft gezeid : Ik kan den tempel Gods omverre werpen, en denzelven na dry dagen weder opbouwen.
62 De opperste priester opstaende,

zeide tot hem: En antwoordt gy niets
op hetgene dezen tegen u getuigen?
63 Doch Jesus zweeg stille. Dan
sprak hem de opperste priester aldus
aen : Ik bezweer u by den levenden
God, dat gy ons zegt, of gy zyt de
Christus, de Zone Gods?
64 Jesus antwoordde hem : Gy hebt
het gezeid. En ik zeg ulieden, dat gy
hierna den Zone des menschen zult
zien zitten aen de regter hand der
kracht Gods, en komen op de wolken
des hemels.
65 Dan scheurde de opperste pries-
ter zyne kleederen, zeggende : Hy
heeft geblasphemeerd, wat hebben
wy nog getuigen van noode? Gy hebt
daer zyne blasphemie gehoord;
66 Wat dunkt u? En zy antwoord-
den, zeggende : Hy is de dood schul-
dig.
67 Dan spogen zy in zyn aenzigt,
en sloegen hem met vuisten; en an-
deren gaven hem kaekslagen,
68 Zeggende : Christus, propheteert
ons! wie is 't die u geslagen heeft?
69 Petrus ondertusschen zat buiten
in het voorhof; en daer kwam eene
dienstmaegd by hem, zeggende : Gy
waert ook met Jesus van Galileën.
70 Maer hy loochende het voor hen
allen, en zeide : Ik en weet niet wat
gy zegt.
71 En zoo hy de deure uitging, zag
hem eene andere dienstmaegd, en
zeide tot degenen die daer waren :
Deze was ook met Jesus van Nazareth.
72 En hy loochende het wederom met
eed, zeggende : Dat hy den mensch
niet en kende.
73 Een weinig daerna, kwamen de-
genen die daer stonden, nader, en zei-
den tot Petrus : Zekerlyk! gy zyt ook
van dat volk; want uwe spraek maekt
u genoeg bekend.
74 Dan begon hy te vloeken en te
zweeren, dat hy den mensch niet en
kende. En terstond kraeide de haen.
75 En Petrus wierd het woord ge-
dachtig, dat Jesus hem gezeid had :
Eer de haen zal kraeijen, zult gy my
drymael verloochenen. En buiten ge-
gaen zynde, heeft hy bitterlyk ge-
weend.

KAPITTEL XXVII.

ALS nu de morgenstond gekomen
was, hielden al de opper-priesters
en ouderlingen des volks raed tegen
Jesus, om hem ter dood te brengen.
2 En zy leidden hem gebonden weg
en gaven hem over aen Pontius Pila-
tus, den stadhouder van het land.
3 Judas die hem verraden had, ziende
dat hy veroordeeld was, heeft alsdan
berouw gekregen, en de dertig zil-
veren penningen wedergebragt aen
de opper-priesters en ouderlingen,
4 Zeggende : Ik heb gezondigd, ver-
radende het onnoozel bloed. Maer zy
antwoordden : Wat gaet ons dat aen?
gy moogt er voor zorgen.
5 En de zilveren penningen in den
tempel nederwerpende, trok hy he-
nen, en ging zich met een strop ver-
hangen.
6 Maer de opper-priesters de pen-
ningen opnemende, zeiden : Wy en
mogen die in de offerkist niet werpen,
want het is bloedgeld.
7 En raed gehouden hebbende, koch-
ten zy er den akker van eenen pot-
bakker voor, tot eene begraefplaetse
der vreemdelingen.
8 Daerom is die akker tot op den dag
van heden, genaemd Haceldama, dat
is, bloedakker.
9 Dan is volbragt hetgene door
den propheet Jeremias aldus voorzeid
was : Zy hebben ontvangen de dertig
zilveren penningen, die de prys wa-
ren van dengenen die op prys gesteld
was, denwelken zy van de kinderen
van Israël gekocht hadden :
10 En zy hebben die gegeven voor den
akker van eenen potbakker; gelyk de
Heer my bevolen heeft.
11 Doch Jesus stond voor den stad-

houder. En de stadhouder onder-
vraegde hem, zeggende : Zyt gy de
Koning der Joden? Jesus antwoordde
hem : Gy zegt het.
12 En als hy van de opper-priesters
en de ouderlingen beschuldigd wierd,
zoo en antwoordde hy niets.
13 Dan zeide Pilatus tot hem : Hoort
gy niet hoe veel zy tegen u getui-
gen?
14 Maer hy en antwoordde hem op
niet een woord ; zoo dat de stadhou-
der ten hoogste verwonderd was.
15 Doch de stadhouder was gewoon
op den hoogsten feestdag eenen ge-
vangenen aen het volk los te laten,
dien zy begeerden.
16 En hy had alsdan eenen ver-
maerden gevangenen, genoemd Bar-
abbas.
17 Terwyl zy dan vergaderd waren,
vraegde hun Pilatus : Wien wilt gy dat
ik u loslate, Barabbas, of Jesus, die
Christus genoemd wordt?
18 Want hy wist wel dat zy hem
uit nydigheid geleverd hadden.
19 Ook terwyl hy op den regterstoel
zat, liet zyne huisvrouwe hem zeg-
gen : En bemoeit u doch niet met dien
regtveerdigen; want ik heb heden in
den droom veel om hem geleden.
20 Ondertusschen stookten de opper-
priesters en de ouderlingen het volk
op, dat zy Barabbas zouden eischen,
en Jesus ter dood brengen.
21 Als dan de stadhouder hun
vraegde : Welken van de twee wilt gy
dat ik u zal loslaten? Zoo antwoord-
den zy : Barabbas.
22 Pilatus zeide tot hen : Wat zal ik
dan doen met Jesus, die Christus ge-
noemd wordt?
23 Zy antwoordden allegader : Dat
men hem kruise! De stadhouder zeide
tot hen : Wat kwaed heeft hy doch
gedaen? Maer zy riepen nog sterker,
zeggende : Dat men hem kruise!
24 Als Pilatus dan zag dat hy niet
en vorderde, maer dat de oproer
vermeerderde, zoo nam hy water, en
waschte zyne handen voor het volk,
zeggende : Ik ben onschuldig van het
bloed van dezen regtveerdigen; gy-
lieden moogt er voor zorgen.
25 Al het volk antwoordde : Dat zyn
bloed over ons kome, en over onze
kinderen!
26 Dan liet hy hun Barabbas los;
maer Jesus, na dat hy gegeeseld was,
gaf hy hun over om gekruist te wor-
den.
27 Dan namen de soldaten van den
stadhouder, Jesus mede naer het reg-
terhuis, en vergaderden de gansche
bende omtrent hem.
28 En hem ontkleed hebbende, hin-
gen zy hem eenen purperen mantel
om.
29 En eene kroon van doornen vlech-
tende, stelden die op zyn hoofd, en
eenen rietstok in zyne regter hand.
En voor hem nederknielende, be-
spotteden zy hem, zeggende : Weest
gegroet, Koning der Joden!
30 En hem bespouwende, namen zy
den rietstok, en sloegen hem op zyn
hoofd.
31 Na dat zy hem bespot hadden,
trokken zy hem den mantel af, deden
hem zyne kleederen aen, en leidden
hem henen, om hem te kruisen.
32 Wanneer zy uitgingen, vonden
zy eenen man van Cyrenen, genoemd
Simon, welken zy dwongen om het
kruis te dragen.
33 En gekomen zynde ter plaetse
genaemd Golgotha, dat is te zeggen,
de plaets der doodshoofden,
34 Zoo gaven zy hem wyn te drinken
met galle gemengeld. En als hy het
geproefd had, en wilde hy 't niet
drinken.
35 En na dat zy hem gekruist had-
den, deelden zy zyne kleederen, het
lot werpende; opdat volbragt zoude
worden hetgene door den propheet
aldus voorzeid is : Zy hebben myne
kleederen onder malkanderen ge-

deeld, en over myn kleed hebben zy
het lot geworpen. (*Psalm.* xxi, 19.)
36 En zy bleven daer zitten, om hem
te bewaren.
37 Ook stelden zy zyne beschul-
diging schriftelyk boven zyn hoofd :
DIT IS JESUS, DE KONING DER JO-
DEN.
38 Dan wierden er twee moorde-
naers nevens hem gekruist; een aen
zyne regter, en een aen zyne slinker
zyde.
39 En die voorby gingen, blas-
phemeerden tegen hem, schuddende
hunne hoofden,
40 En zeggende : Welaen! gy die
den tempel Gods afbreekt, en in dry
dagen wederom opbouwt, verlost u
zelven! Indien gy Gods Zoon zyt, zoo
komt af van het kruis.
41 Desgelyks bespotteden hem ook
de opper-priesters met de schrift-
geleerden en ouderlingen, zeg-
gende :
42 Anderen heeft hy verlost, en zich
zelven en kan hy niet verlossen. In-
dien hy de Koning van Israël is, dat
hy nu afkome van het kruis, en wy
zullen hem gelooven.
43 Hy heeft op God betrouwd : dat
God hem nu verlosse, indien hy hem
bemint! want hy heeft gezeid : Ik
ben Gods Zoon.
44 Hetzelfde verweten hem ook de
moordenaers die met hem gekruist
waren.
45 Doch van de zesde uer van den
dag, tot de negende toe, ontstond er
eene groote duisternis over geheel
het aerdryk.
46 En omtrent de negende uer riep
Jesus met luider stemme, zeggende :
Eli, Eli, lamma sabacthani! Dat is :
Myn God, myn God! waerom hebt gy
my verlaten?
47 Sommigen die daer stonden, dit
hoorende, zeiden : Hy roept Elias.
48 En terstond liep er een van hen
eene spongie halen, vervulde die met
azyn, stak ze op een riet, en gaf hem
te drinken.
49 De anderen zeiden : Wacht, laet
ons zien of Elias hem zal komen ver-
lossen.
50 Doch Jesus wederom roepende
met luider stemme, gaf zynen geest.
51 En ziet, de gordyn des tempels
scheurde in twee stukken van boven
tot beneden; de aerde beefde; de
steenrotsen borsten ;
52 De graven gingen open ; en vele
lichamen der heiligen, die ontslapen
waren, zyn opgestaen ;
53 En uit de graven gaende, na
zyne verryzenisse, kwamen zy in de
heilige stad, en verschenen aen vele
menschen.
54 En de honderdste-man, en die
met hem waren om Jesus te bewa-
ren, ziende de aerdbevinge, en het-
gene daer geschiedde, wierden zeer
bevreesd, en zeiden : Waerlyk, dit
was de Zone Gods!
55 Daer stonden ook vele vrouwen
van verre, die van Galileën af, Jesus
gevolgd waren, en hem dienden.
56 Onder dewelke was Maria Mag-
delene, en Maria, de moeder van Ja-
cobus en Joseph, en de moeder der
kinderen van Zebedeus.
57 Als het nu avond geworden was,
kwam er een ryk man van Arimathea,
met name Joseph, die ook een dis-
cipel van Jesus was.
58 Deze by Pilatus gaende, verzocht
het lichaem van Jesus. Dan gebood
Pilatus dat men hem het lichaem
zoude geven.
59 Joseph het lichaem nemende,
wond het in een zuiver lynen kleed.
60 En legde het in zyn nieuw graf,
't welk hy in eene steenrots uitge-
kapt had; en eenen grooten steen
tegen den ingang van het graf ge-
wenteld hebbende, ging hy weg.
61 En Maria Magdelene en de an-
dere Maria waren daer, zittende
tegenover het graf.

62 's Anderen daegs, zynde de dag na de voorbereiding, kwamen de opper-priesters en de phariseën gezamenlyk by Pilatus.

63 Zeggende : Myn heer! wy zyn indachtig geworden, dat die verleider, als hy nog leefde, gezeid heeft : Na dry dagen zal ik verryzen.

64 Gebiedt dan dat men het graf tot den derden dag toe beware; opdat misschien zyne discipelen hem niet komen stelen, en zeggen tot het volk : Hy is van de dood opgestaen : En alzoo zoude de laetste dwaling erger zyn als de eerste.

65 Pilatus antwoordde hun : Gy hebt wakers; gaet henen, en bewaert het, gelyk gy 't verstaet.

66 Zy gingen dan henen het graf met wacht bezetten, en den steen zegelen.

KAPITTEL XXVIII.

ZEER laet na den sabbot-dag, als het licht begon te verschynen van den eersten dag van de weke, kwam Maria Magdelene, en de andere Maria, het graf bezien.

2 En ziet, daer ontstond eene groote aerdbeving : want daer daelde een engel des Heeren uit den hemel neder, en kwam den steen afwentelen, en op denzelven nederzitten.

3 Zyn aenschyn was gelyk een bliksem, en zyn kleed gelyk de sneeuw.

4 De wakers beefden van vreeze voor hem, en zy wierden gelyk dooden.

5 Maer de engel sprak de vrouwen aen, zeggende : En weest gylieden niet bevreesd; want ik weet dat gy Jesus zoekt, die gekruist is.

6 Hy en is hier niet : want hy is verrezen, gelyk hy gezeid heeft. Komt, en ziet de plaets daer de Heer gelegen heeft.

7 En gaet haestelyk, zegt aen zyne discipelen dat hy verrezen is. Ziet, hy zal u voorgaen naer Galileën. Ik zeg het u nu te voren.

8 En terstond met groote vreeze en groote blydschap uit het graf gaende, liepen zy de boodschap dragen aen zyne discipelen.

9 En ziet Jesus kwam hen te gemoet, zeggende : Weest gegroet! En zy naderende, omhelsden zyne voeten, en aenbaden hem.

10 Dan zeide Jesus tot hen : En vreest niet; gaet, boodschapt aen myne broeders dat zy naer Galileën gaen. Daer zullen zy my zien.

11 Als zy nu waren weggegaen, kwamen eenigen van de wakers in de stad, en boodschapten aen de operp-riesters alles wat er geschied was.

12 En zy met de ouderlingen vergaderd zynde, en raed gehouden hebbende, gaven aen de soldaten eene groote somme geld.

13 En zeiden : Zegt gylieden : Zyne discipelen zyn hem 's nachts komen stelen terwyl wy sliepen.

14 En indien dit aen den stadhouder ter ooren komt, zoo zullen wy hem dit wel doen gelooven, en zullen u buiten zorge stellen.

15 Zy namen dan het geld aen, en deden gelyk zy onderwezen waren. En dit gerucht is alom verbreid onder de Joden, tot op den dag van heden.

16 Doch de elf discipelen zyn gegaen naer Galileën, op den berg dien Jesus hun gesteld had.

17 En hem ziende, aenbaden zy hem; sommigen nogtans twyfelden.

18 Jesus dan nader komende, sprak hun aldus aen : My is alle magt gegeven in den hemel en op de aerde.

19 Gaet dan, onderwyst alle volkeren, hen doopende in den naem des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geests.

20 Leerende hun onderhouden, al wat ik u bevolen heb. En ziet, ik ben met ulieden, al de dagen, tot het einde der wereld toe.

HET H. EVANGELIE

VAN

JESUS CHRISTUS

VOLGENS

De beschryving van MARCUS.

KAPITTEL I.

HET begin van het evangelie van Jesus Christus, den Zone Gods.
2 Gelyk er geschreven staet by den
propheet Isaias : Ziet, ik zende mynen engel voor uw aenschyn, die uwen weg voor u bereiden zal. (*Malach.* iii, 1.)
3 Eene stemme zal roepen in de
woestyne : Bereidt den weg des Heeren; maekt zyne voetpaden regt. (*Isaias* xl, 3.)
4 Joannes was in de woestyne doo-
pende, en predikende het doopsel van penitentie tot vergiffenis der zonden.
5 En 't geheele joodsche land, en
al die van Jerusalem gingen tot hem, en wierden van hem gedoopt in de wateren van de Jordane, belydende hunne zonden.
6 Joannes was gekleed met kemels-
hair, en had eenen leêren riem om zyne lenden, etende sprinkhanen, en wilden honing. En hy predikte, zeggende :
7 Daer komt na my een die magti-
ger is als ik ben, wiens schoenriemen ik niet weerdig en ben nederbukkende te ontbinden.
8 Ik heb ulieden wel met water ge-
doopt; doch hy zal ulieden doopen met den Heiligen Geest.
9 Het gebeurde in die dagen, dat
Jesus kwam van Nazareth in Galileën, en gedoopt wierd van Joannes in de Jordane.
10 En zoo haest als hy uit het water
kwam, zag hy de hemelen open, en de Geest gelyk eene duive nederdalen, en op hem blyven.
11 En daer kwam eene stemme uit
den hemel : Gy zyt myn welbeminde Zoon; in u heb ik myn welbehagen genomen!
12 En terstond dreef hem de Geest
naer de woestyne.
13 Hy bleef in de woestyne veertig
dagen en veertig nachten; hy wierd bekoord van den duivel; hy was by de beesten, en de engelen dienden hem.
14 Maer na dat Joannes gevangen
was, kwam Jesus in Galileën, predikende het evangelie van het ryk Gods;
15 Zeggende : De tyd is vervuld, en
het ryk Gods is aenstaende; doet penitentie, en geloooft aen het evangelie.
16 En wandelende langs de zee van
Galileën, zag hy Simon en Andreas, zynen broeder, hunne netten in zee werpen; want zy waren visschers;
17 En Jesus zeide tot hen : Volgt my
na, en ik zal u visschers van menschen maken.

18 Zy, terstond hunne netten verlatende, volgden hem.
19 En van daer een weinig voortgaende, zag hy Jacobus, zone van Zebedeus, en Joannes, zynen broeder, die ook in een schip hunne netten vermaekten.
20 En terstond riep hy hen; dewelke, hunnen vader Zebedeus en de huerlingen in het schip latende, zyn hem gevolgd.
21 Zy kwamen dan binnen Capharnaüm; en terstond op eenen sabbotdag in de synagoge komende, leerde hy hen.
22 En zy waren verwonderd over zyne leeringe: want hy leerde hen als magt hebbende, en niet gelyk de schriftgeleerden.
23 Doch daer was een mensch in hunne synagoge, met eenen onzuiveren geest bezeten, dewelke schreeuwde,
24 Zeggende: Wat hebt gy gemeens met ons, Jesus van Nazareth? zyt gy gekomen om ons te verderven? Ik weet wel wie gy zyt, gy zyt de Heilige Gods!
25 Jesus bestrafte hem, zeggende: Zwygt stil, en vertrekt uit den mensch.
26 Dan verwekte de onzuivere geest in hem geweldige trekkingen, en een groot geschreeuw makende, ging hy van hem uit.
27 Zy wierden allegader zoo verbaesd, dat zy onder malkanderen vraegden, en zeiden: Wat wilt dit zyn? wat is dit voor eene nieuwe leering? hy gebiedt met magt, ook over de onzuivere geesten, en zy zyn hem onderdanig.
28 En terstond wierd zyn naem verbreid door het geheele land van Galileën.
29 Zoo haest zy nu uit de synagoge vertrokken waren, kwamen zy met Jacobus en Joannes in het huis van Simon en Andreas;
30 En de schoonmoeder van Simon lag met de koorts te bedde; en ten eerste spraken zy hem van haer.
31 Hy dan naderende, nam haer by de hand en regtte haer op. Terstond verliet haer de koorts, en zy diende hen.
32 Als het nu avond geworden was, na den ondergang der zonne, bragten zy by hem, allen die kwalyk te pas ofte met den duivel bezeten waren.
33 En de gansche stad was voor de deure vergaderd.
34 En hy genas er velen die met verscheidene ziekten gekwollen waren, en joeg vele duivelen uit; doch hy en liet hen niet toe, te zeggen dat zy hem kenden.
35 Des morgens zeer vroeg voor den dag opstaende en uitgaende, trok hy naer eene eenzame plaetse, daer hy ging bidden.
36 Simon en die met hem waren, volgden hem na.
37 Als zy hem gevonden hadden, zeiden zy tot hem: Al de wereld zoekt u.
38 Hy zeide tot hen: Laet ons naer de omliggende dorpen en steden gaen, opdat ik daer ook predike: want daerom ben ik gekomen.
39 Hy predikte dan in hunne synagogen door geheel Galileën; en joeg de duivelen uit.
40 En daer kwam een melaetsche by hem, die hem bad, en met gebogen knien zeide: Indien gy wilt, gy kont my zuiveren.
41 Jesus medelyden met hem hebbende, stak zyne hand uit, raekte hem, en zeide: Ik wille, wordt gezuiverd!
42 Als hy dit gezeid had, verdween terstond de melaetschheid, en hy wierd zuiver.
43 En terstond dede hy hem weg gaen, na dat hy hem wel scherpelyk verboden had,
44 Zeggende: Ziet toe, dat gy dit aen

niemand en zegt; maer gaet henen, vertoont u aen den opper-priester, en offert op voor uwe zuivering, hetgene Moyses geboden heeft, tot eene getuigenisse voor hen.
45 Doch hy henen gaende, begon de zaek te verkondigen en overal te verbreiden; zoo dat Jesus nu niet meer openlyk in de stad en mogt komen, maer zich bleef houden op onbewoonde plaetsen; doch men kwam van alle kanten tot hem.

KAPITTEL II.

EN na eenige dagen kwam hy wederom te Capharnaüm.
2 En zoo men hoorde dat hy in huis was, vergaderden daer zoo vele menschen, dat ook de plaets omtrent de deure hen niet vatten en konde; en hy predikte hun het woord.
3 En zy kwamen tot hem, eenen lammen medebrengende die van vier menschen gedragen wierd.
4 En alzoo zy dien ter oorzake van de menigte niet en konden voor hem brengen, namen zy het dak af daer hy was, en eene opening gemaekt hebbende, lieten zy het rustbedde, daer de lamme op lag, nederdalen.
5 Jesus hun geloof ziende, zeide tot den lammen: Zoon! uwe zonden worden u vergeven.
6 Doch daer zaten eenigen van de schriftgeleerden, die dachten in hunne herten:
7 Hoe spreekt deze aldus? Hy blasphemeert! Wie kan de zonden vergeven als God alleen?
8 Jesus terstond door zynen geest verstaende, dat zy zoodanige gedachten by zich zelven hadden, zeide tot hen: Waerom laet gy zulke gepeizen in uwe herten dalen?
9 Wat is er ligter, te zeggen tot den lammen: De zonden worden u vergeven, of te zeggen: Staet op, neemt uw bedde op, en wandelt?
10 Doch opdat gy zoudt weten, dat de Zoon des menschen magt heeft op der aerde, om de zonden te vergeven,
11 Staet op, zeide hy tot den lammen, ik zeg het u: Neemt uw bedde op, en gaet henen naer uw huis.
12 Hy stond straks op; en zyn bedde opgenomen hebbende, ging hy henen in de tegenwoordigheid van een ieder, zoo dat zy allegader zich verwonderden, en glorie aen God gaven, zeggende: Nooit en hebben wy iet zulks gezien.
13 Wederom ging hy uit naer de zee; en al het volk kwam tot hem, en hy leerde hen.
14 En in 't voorbygaen zag hy Levi, zone van Alpheus, op den tol zitten, en hy zeide tot hem: Volgt my. En hy opstaende, is hem gevolgd.
15 En het gebeurde, als hy in deszelfs huis ter tafel zat, dat er vele publicanen en zondaers met Jesus en zyne discipelen aengezeten waren: want daer waren er velen die hem ook volgden.
16 Als dan de schriftgeleerden en de phariseën zagen, dat hy met de publicanen en met de zondaers at, zoo zeiden zy tot zyne discipelen: Waerom eet en drinkt uw Meester met de publicanen en zondaers?
17 Jesus dit hoorende, zeide tot hen: De gezonden en hebben den geneesmeester niet van noode, maer wel de zieken. Want ik en ben niet gekomen om de regtveerdigen te roepen, maer om de zondaers.
18 Doch de discipelen van Joannes en van de phariseën, waren vastende; en zy kwamen hem vragen: Hoe komt dat de discipelen van Joannes en van de phariseën vasten; en dat uwe discipelen niet en vasten?
19 Jesus antwoordde hun: Mogen dan des bruidegoms speelgenooten vasten, zoo lang de bruidegom met hen is? Neen, zoo lang zy den bruidegom by zich hebben, konnen zy niet vasten.

20 Maer de dagen zullen komen dat de bruidegom van hen zal weggenomen worden; en dan, in die dagen, zullen zy vasten.

21 Niemand en naeit een stuk rouw laken aen een oud kleed; oft anders scheurt het nieuw stuk van het oud weder wat af, en dan wordt de scheur nog grooter.

22 Niemand en doet ook nieuwen wyn op oude leêren flesschen; oft anders doet de nieuwe wyn de flesschen bersten; de wyn loopt uit, en de flesschen worden bedorven. Maer nieuwe wyn moet op nieuwe flesschen gedaen worden.

23 Het gebeurde ook dat de Heer op eenen sabbot-dag langs de granen wandelde, en dat zyne discipelen al gaende de airen begonnen af te plukken.

24 En de phariseeën zeiden tot hem: Ziet, waerom doen zy op den sabbotdag hetgene niet geoorloofd en is?

25 Hy antwoordde hun: Hebt gy nooit gelezen wat David deed als hy gebrek had, en hy zelf, en die by hem waren, honger hadden?

26 Hoe hy in het huis Gods gegaen is ten tyde van den oppersten priester Abiathar, en de voorgestelde brooden geëten heeft, die 't niemand geoorloofd en was te eten als aen de priesters; en hoe hy die ook gegeven heeft aen degenen die met hem waren? (I *Koning.* xxi, 6.)

27 Hy zeide hun ook: De sabbot-dag is om den mensch gemaekt, en niet de mensch om den sabbot-dag.

28 Zoo is dan de Zoon des menschen de Heer ook van den sabbot-dag.

KAPITTEL III.

HY ging wederom in de synagoge, en daer was een mensch die eene verdroogde hand had.

2 En zy letteden op hem, of hy op den sabbot-dag genezen zoude, om hem te konnen beschuldigen.

3 Hy zeide dan tot den mensch, die de verdroogde hand had: Staet op in het midden.

4 En hy vraegde hun: Is 't geoorloofd op den sabbot-dag goed, of kwaed te doen? iemand het leven te behouden, of te benemen? Doch zy zwegen stille.

5 En na dat hy hen rondom met gramschap aengezien had, bedroefd zynde over de verblindheid huns herten, zoo zeide hy tot den mensch: Steekt uwe hand uit. Hy stak ze uit, en zyne hand wierd teenemael hersteld.

6 Dan gingen de phariseeën uit, en hielden terstond raed tegen hem met de herodianen, hoe zy hem zouden verderven.

7 Maer Jesus vertrok met zyne discipelen naer de zee, en hem volgde veel volk van Galileën en Judeën,

8 Van Jerusalem, van Idumeën, en van over de Jordane; en die van omtrent Tyrus en Sidon, hoorende de dingen die hy deed, kwamen met groote menigte tot hem.

9 Hy zeide dan tot zyne discipelen, dat zy hem een schipken zouden beschikken, om niet gedrongen te worden door de menigte des volks.

10 Want gelyk hy er zeer velen genas, allen die eenige kwalen hadden, kwamen met geweld op hem aendringen, om hem te konnen aenraken.

11 En de onzuivere geesten, zoo zy hem zagen, vielen voor hem neder, en riepen, zeggende:

12 Gy zyt de Zone Gods! Doch hy verbood hun scherpelyk, dat zy hem niet en zouden kenbaer maken.

13 En op eenen berg klimmende, riep hy by zich die het hem beliefde; en zy kwamen tot hem.

14 En hy stelde er twaelf, die met hem zouden zyn, en die hy zoude zenden om te prediken.

15 Hy gaf hun magt om de ziekten te genezen, en de duivelen uit te jagen.

16 Simon, aen welken hy den naem
van Petrus gaf;
17 En Jacobus, den zoon van Zebe-
deus, en Joannes, broeder van Jaco-
bus; aen dewelke hy den naem gaf
van Boanerges, dat is te zeggen, don-
deraers.
18 En Andreas, en Philippus, en Bar-
tholomeus, en Mattheus, en Thomas,
en Jacobus, den zoon van Alpheus, en
Thaddeus, en Simon Cananeus;
19 En Judas Iscariotes, die hem ver-
raden heeft.
20 Als zy in huis kwamen, verga-
derde daer wederom zoo veel volk,
dat zy ook zelfs niet eten en konden.
21 En zyne bloedvrienden dit hoo-
rende, kwamen uit om hem vast te
houden; want zy zeiden dat hy uit-
zinnig geworden was.
22 Doch de schriftgeleerden, die van
Jerusalem afgekomen waren, zeiden :
Hy heeft Beëlzebub in, en door den
prins der duivelen jaegt hy de dui-
velen uit.
23 Maer hen bygeroepen hebbende,
zeide hy hun by gelykenisse : Hoe
kan de eene duivel den anderen uit-
jagen?
24 Indien een koningryk tegen zich
zelf verdeeld is, dat koningryk en
kan niet blyven staen.
25 En indien een huis tegen zich
zelf verdeeld is, dat huis en kan
niet bestaen.
26 Overzulks, indien de duivel tegen
zich zelven opstaet, en verdeeld is,
zoo en kan hy niet bestaen, maer hy
gaet ten einde.
27 Niemand en kan den huisraed
van eenen sterken man in zyn huis
komen plunderen, ten zy hy eerst
dien sterken vastbindt, om alsdan
zyn huis te berooven.
28 Ik zeg u voorwaer, dat aen de
kinderen der menschen alle zonden,
en alle blasphemien, die zy zullen
uitgesproken hebben, vergeven zul-
len worden.
29 Maer zoo wie blasphemeert tegen
den Heiligen Geest, die en zal in der
eeuwigheid geene vergiffenisse ont-
vangen; maer zal schuldig blyven
van eeuwige zonde.
30 Omdat zy zeiden : Hy is met den
onzuiveren geest bezeten.
31 Ondertusschen kwamen zyne
moeder en zyne broeders, en buiten
staende, zonden zy om hem te roepen.
32 Doch het volk zat rondom hem
neder; en men zeide hem : Uwe
moeder, en uwe broeders zyn daer
buiten, en vragen naer u.
33 Hy gaf hun voor antwoord : Wie
is myne moeder, en wie zyn myne
broeders?
34 En ziende op degenen die rond-
om hem zaten, zeide hy : Ziet hier,
myne moeder en myne broeders;
35 Want zoo wie den wille Gods
doet, die is myn broeder, en myne
zuster, en myne moeder.

KAPITTEL IV.

HY begon nog eens te leeren om-
trent de zee; en daer verga-
derde zoo veel volk by hem, dat hy,
klimmende in een schip, op zee ging
zitten; en al het volk was op het land
by de zee.
2 En hy leerde hun vele dingen door
gelykenissen, en zeide tot hen, vol-
gens zyne manier van leeren :
3 Luistert toe : Een zaeijer ging uit
om te zaeijen.
4 En als hy zaeide, viel er een deel
van het zaed langs den weg; en de
vogelen des hemels kwamen, en aten
't op.
5 Het ander viel op steenachtigen
grond, daer het niet veel aerde en
had; en het sproot terstond uit, om-
dat de aerde die het had, niet diep
en was.
6 Maer als de zon was opgekomen,
wierd het verbrand, en het ver-
droogde, want het en had geenen
wortel.

7 Het ander viel tusschen de doornen; en de doornen opwassende, versmachtten het, zoo dat het geene vruchten en gaf.
8 Doch het ander viel in goede aerde; en het gaf vruchten die opkwamen en groeiden; 't een bragt voort dertig, 't ander zestig, en 't ander honderd voor een.
9 En hy zeide: Die ooren heeft om te hooren, dat hy hoore.
10 Als hy nu alleen was, vraegden hem de twaelf, die by hem waren, naer de gelykenisse;
11 En hy zeide tot hen: Aen u is het vergund de verborgenheid van het ryk Gods te kennen; maer aen hen, die buiten zyn, geschiedt alles in gelykenissen;
12 Opdat zy ziende zouden zien, en niet zien; hoorende zouden hooren, en niet verstaen; en opdat zy niet bekeerd, noch hunne zonden hun vergeven en zouden worden.
13 Ook zeide hy tot hen: En verstaet gy deze gelykenisse niet? hoe zult gy dan al de gelykenissen verstaen?
14 De zaeijer is, die het woord zaeit.
15 Daer het woord langs den weg gezaeid wordt, zyn degenen die het nauwelyks gehoord hebben, of de duivel komt, en neemt het woord weg, dat in hunne herten gezaeid was.
16 Desgelyks, die het zaed op steenachtige plaetsen ontvangen, zyn degenen, die als zy het woord hooren, hetzelve terstond met blydschap aennemen;
17 Doch zy en hebben geenen wortel in zich zelven, ende en volherden maer voor eenigen tyd; en daerna als er verdrukking en vervolging om het woord opkomt, zoo worden zy terstond verergerd.
18 En anderen zyn er die tusschen de doornen het zaed ontvangen: dat zyn die, dewelke het woord aenhooren;
19 Doch de bekommernissen dezer wereld, het bedrog der rykdommen, en de begeerlykheden tot meer andere dingen, inkruipende, versmachten het woord, en het wordt vruchteloos.
20 Maer die het zaed in goede aerde ontvangen, zyn degenen die het woord aenhooren, aennemen, en vruchten dragen, d'een dertig, d'ander zestig, en d'ander honderd voor een.
21 Hy zeide hun ook: Laet men het licht wel komen, om het onder 't korenvat, oft onder 't bedde te zetten? is 't niet om op den kandelaer te stellen?
22 Want daer en is niets verborgen, of het zal openbaer worden; noch daer en geschiedt niets in het heimelyk, als opdat het te voorschyn zoude komen.
23 Die ooren heeft om te hooren, dat hy hoore.
24 Hy zeide nog tot hen: Let op hetgene gy hoort. Met de mate waermede gy meet, zal u weder gemeten worden; en u zal ook toegeworpen worden.
25 Want aen al die heeft, zal nog gegeven worden; maer van al die niet en heeft, zal ook hetgene hy heeft, afgenomen worden.
26 Wederom zeide hy: Het is met het ryk Gods, gelyk met eenen mensch die het zaed in de aerde werpt;
27 Of hy slaept, of opstaet, by nacht en by dage; het zaed spruit voort, en groeit, zonder dat hy het weet.
28 Want de aerde brengt van zelve de vruchten voort: eerst kruid, daerna airen, en daerna volmaekt graen in de airen.
29 En als de vruchten nu voortgebragt zyn, zoo zendt hy straks de zeisen daerin, omdat de oegst gekomen is.
30 Nog zeide hy: Waerby zullen wy het ryk Gods vergelyken? of door wat gelykenisse zullen wy het afbeelden?

31 Het is gelyk aen een mostaerdzaed, hetwelk, als het in de aerde gezaeid wordt, het kleinste is onder alle zaden die in de aerde zyn ;

32 Doch als het gezaeid is, komt het op, 't wordt grooter als alle moeskruiden; en maekt zoo groote takken, dat de vogelen des hemels onder zyne schaduwe zich konnen nederzetten.

33 Hy verkondigde hun het woord door vele zulke gelykenissen, volgens dat zy het konden verstaen.

34 En zonder gelykenissen en sprak hy tot hen niet; doch hy legde alles uit aen zyne discipelen, als zy alleen waren.

35 Op denzelfden dag, als het avond geworden was, zeide hy tot hen : Laet ons overgaen naer de andere zyde.

36 En het volk daerlatende, namen zy hem mede, alzoo hy in het schip was ; en daer waren nog andere schipkens met hem.

37 En daer kwam een groote stormwind op, en de baren sloegen zoodanig in het schip, dat het vol wierd.

38 Doch hy was achter op het schip, slapende op een hoofdkussen. Zy wekten hem op, en zeiden tot hem : Meester ! en draegt gy het u niet aen, dat wy vergaen?

39 Hy opstaende, bestrafte den wind, en zeide tot de zee : Zwygt en weest stille! Straks ging de wind liggen en het weêr wierd zeer stil.

40 Dan zeide hy tot hen : Waerom zyt gy zoo bevreesd? en hebt gy nog geen geloof? Doch zy wierden met groote vreeze bevangen, en zeiden tot malkanderen : Wie is doch deze, aen wien ook de wind en de zee gehoorzamen?

KAPITTEL V.

ZY kwamen dan over aen de andere zyde van de zee, in het land der Gerasenen.

2 En zoo haest als hy uit het schip getreden was, kwam hem terstond te gemoet, uit de graven, een mensch bezeten van eenen onzuiveren geest,

3 Die zyne wooninge in de graven had; en niemand en konde hem ook zelfs met ketenen meer binden.

4 Want dikwils met boeijen en ketenen gebonden zynde, had hy de ketenen gebroken, en de boeijen verbryzeld; en niemand en konde hem temmen.

5 Hy was altyd nacht en dag in de graven en op de bergen, schreeuwende, en zich zelven doorkervende met steenen.

6 Hy dan Jesus van verre ziende, kwam geloopen en aenbad hem;

7 En riep met luider stemme, zeggende : Jesus, Zone van den allerhoogsten God! wat heb ik met u te doen? ik bezweer u by God dat gy my niet en pynigt!

8 Want hy zeide tot hem : Gy, onzuivere geest, vertrekt uit dien mensch!

9 Hy vraegde hem ook : Hoe is uw naem? Waerop hy antwoordde : Myn naem is Legioen; want wy zyn met ons velen.

10 En hy bad hem zeer, dat hy hem uit dat land niet jagen en zoude.

11 Daer was dan eene groote kudde verkens, die weidde langs het gebergte.

12 En de duivelen baden hem, zeggende : Zendt ons in de verkens, opdat wy daer mogen invaren.

13 Jesus liet hun dat terstond toe. En die onzuivere geesten, uitgaende, voeren in de verkens; en de kudde liep met groot geweld van de hoogte af in de zee, tot omtrent twee duizend toe; en zy versmoorden in de zee.

14 Die de verkens weidden, vlugtten weg, en gingen 't boodschappen in de stad en op het land. En het volk ging uit, om te zien wat er geschied was.

15 Zy kwamen dan tot Jesus, en als

zy den mensch zagen die bezeten was
geweest, zittende gekleed en wel by
zyn verstand, wierden zy bevreesd.
16 Die het gezien hadden, verhael-
den hun ook, hoe het met den beze-
tenen was toegegaen; en van de
verkens.
17 Doch zy begonnen hem te ver-
zoeken dat hy uit hunne palen zoude
willen vertrekken.
18 Als hy nu in het schip ging, be-
gon degene, die bezeten was geweest,
hem te bidden, dat hy met hem mogt
blyven.
19 Doch Jesus en liet hem dit niet
toe, maer zeide tot hem : Gaet naer
huis tot uw volk, en verkondigt hun
de groote dingen die de Heer u ge-
daen heeft, en hoe hy u is bermher-
tig geweest.
20 Hy ging dan henen, en begon in
het landschap van Decapolis te pre-
diken, hoe groote dingen Jesus hem
gedaen had; en al de wereld was
verwonderd.
21 Doch Jesus wederom met het
schip aen de andere zyde overgeva-
ren zynde, zoo vergaderde daer om-
trent de zee zeer veel volk by hem.
22 En de overste van eene synagoge,
met name Jairus, kwam daer; en
hem ziende, viel hy hem te voet,
23 Hem zeer biddende, en zeg-
gende : Myne dochter ligt in haer
uiterste ; komt , legt de hand op
haer, opdat zy moge gezond worden,
en in 't leven blyven.
24 Hy ging dan met hem, en hem
volgde eene groote menigte die hem
zeer drongen.
25 En eene vrouw, die twaelf jaren
met bloedvloeijen gegaen had;
26 Die ook veel geleden had van
vele geneesmeesters, daer zy al haer
goed in gesteken had, zonder gehol-
pen te zyn, ja zelfs nog kwalyker te
pas geworden was,
27 Hebbende hooren spreken van
Jesus, kwam zy van achter onder
het volk, en raekte zyn kleed aen;
28 Want zy zeide : Indien ik maer
zyn kleed en mag raken, zoo zal ik
gezond worden.
29 En terstond is de vloed van haer
bloed opgedroogd; en zy gevoelde in
haer lichaem, dat zy van de kwael
genezen was.
30 Jesus terstond in zich zelven de
kracht kennende die van hem uitge-
gaen was, en zich tot het volk om-
keerende, zeide : Wie heeft myne
kleederen daer aengeraekt?
31 Zyne discipelen antwoordden
hem : Gy ziet dat het volk u van alle
kanten dringt, en vraegt gy : Wie
heeft my daer aengeraekt?
32 Doch hy zag al rondom, om de-
gene, die dit gedaen had, te zien.
33 Maer de vrouw wetende wat aen
haer geschied was, kwam al vree-
zende en bevende voor hem neder-
vallen, en zeide hem de gansche
waerheid.
34 Hy zeide tot haer : Dochter! uw
geloof heeft u gezond gemaekt; gaet
in vrede, en weest genezen van uwe
ziekte.
35 Terwyl hy nog sprak, kwamen er
huisgenooten van den oversten der
synagoge zeggen : Uwe dochter is
dood, wat valt gy den Meester nog
langer moeijelyk?
36 Maer Jesus, hoorende hetgene er
gezeid wierd, zeide tot den oversten:
En vreest niet, gelooft maer.
37 En hy en liet niemand toe hem
te volgen, als Petrus, en Jacobus, en
Joannes, den broeder van Jacobus.
38 En komende in het huis van den
oversten der synagoge, zag hy daer
een gewoel van menschen, die ween-
den en zeer jammerlyk schreiden.
39 En ingaende, zeide hy tot hen :
Wat zyt gy doch ontsteld, en weent
gy aldus? het dochterken en is niet
dood, maer het slaept.
40 Doch zy lachten hem uit. Maer
hy, al het volk uitgedreven heb-

bende, nam den vader, en de moeder, en degenen, die by hem waren, mede, en ging binnen daer het dochterken lag.

41 En het kind by de hand nemende, zeide hy : *Talitha cumi!* dat is te zeggen: Dochterken, ik zeg u, staet op!

42 Het dochterken stond terstond op, en wandelde; want het was twaelf jaren oud; en zy waren ten uiterste verwonderd.

43 Doch hy beval hun wel scherpelyk, dat men dit niemand en zoude laten weten; en zeide, dat men haer zoude t'eten geven.

KAPITTEL VI.

JESUS van daer vertrokken zynde, kwam in zyn vaderland, en zyne discipelen volgden hem.

2 Als de sabbot-dag aengekomen was, zoo begon hy in de synagoge te leeren; en velen, die hem hoorden, waren verwonderd over zyne leering, zeggende : Van waer heeft hy al deze dingen? en wat is dit voor eene wysheid die hem gegeven is, dat er ook zulke wonderheden door zyne handen geschieden?

3 Is dit niet de timmerman, de zoon van Maria, de broeder van Jacobus, en Joseph, en Judas, en Simon? zyn ook zyne zusters hier by ons niet? Aldus wierden zy in hem verergerd.

4 Doch Jesus zeide tot hen : Daer en is geen propheet zonder eere, als in zyn vaderland, in zyn huis, en onder zyn geslacht.

5 En hy en konde daer geene mirakelen doen; behalve dat hy aen weinige zieken de handen oplegde en hen genas.

6 En hy verwonderde zich over hunne ongeloovigheid; en ging rondom in de omliggende dorpen leeren.

7 Hy riep ook de twaelf by zich, en begon hen twee en twee te zenden, hun magt gevende over de onzuivere geesten.

8 Hy belastte hun, dat zy niets over den weg en zouden mededragen, als alleen eenen stok; geenen reiszak, noch brood, noch geld in hunne borze.

9 Maer dat zy sandalen aen hunne voeten zouden binden; en dat zy geen twee kleederen en zouden aentrekken.

10 Hy zeide hun ook : In wat huis dat gy gaen zult, blyft daer, tot dat gy van die plaetse vertrekt.

11 En zoo wie u niet en ontvangt, noch naer u en hoort, vertrekt van daer, en schudt het stof van uwe voeten af, tot getuigenisse tegen hen.

12 Zy gingen dan, en predikten dat men penitentie zoude doen.

13 En zy joegen vele duivelen uit, zalfden vele zieken met olie, en maekten ze gezond.

14 De koning Herodes dit hoorende (want zyn naem was zeer vermaerd geworden), zeide : Joannes de Dooper is van de dood verrezen, daerom geschieden door hem die krachtige werken.

15 Maer anderen zeiden : 't Is Elias. Anderen wederom : 't Is een propheet, gelyk aen eenen van de propheten.

16 Doch Herodes, dit al hoorende, zeide : Het is Joannes, dien ik onthoofd heb, die van de dood verrezen is.

17 Want dezelfde Herodes had gezonden om Joannes te vangen, en hy had hem in de gevangenis geboeid, om Herodias, de huisvrouwe van zynen broeder Philippus, die hy getrouwd had.

18 Omdat Joannes tot Herodes zeide : Het en is u niet geoorloofd de huisvrouwe van uwen broeder te hebben.

19 Herodias was dan op hem uit, en wilde hem ter dood brengen, maer zy en konde niet.

20 Want Herodes had ontzag voor Joannes, wetende dat het een regt-

veerdig en heilig man was : hy hield
ook veel van hem, deed vele dingen
op zyn woord, en hoorde hem geern.
21 Maer een bekwame dag voorge-
vallen zynde, wanneer Herodes op
zynen geboorte-dag eene maeltyd
had opgeregt voor de prinsen, de
krygs-oversten, en de grooten van
Galileën;
22 En de dochter van deze Herodias
binnen gekomen zynde, en gedanst
hebbende tot behagen van Herodes,
en van degenen die met hem ter tafel
zaten, zoo zeide de koning tot het
dochterken : Eischt van my, wat gy
wilt, en ik zal 't u geven.
23 Ja, hy zwoer haer : Al wat gy van
my eischen zult, zal ik u geven, al
ware het ook de helft van myn ryk!
24 Zy ging dan uit en vraegde aen
hare moeder : Wat zal ik eischen?
Die haer antwoordde : Het hoofd van
Joannes den Dooper.
25 Zy terstond met haeste tot den
koning binnen gaende, eischte aldus :
Ik verzoeke dat gy my hier terstond
het hoofd van Joannes den Dooper in
eenen schotel geeft.
26 De koning wierd zeer bedroefd;
doch om den eed, en om degenen die
met hem aen tafel zaten, en wilde
hy haer niet bedroeven;
27 Maer zendende eenen van zyne
lyfwacht, gebood hy, dat men het
hoofd in eenen schotel zoude bren-
gen. Deze dan onthoofdde hem in de
gevangenisse;
28 En bragt zyn hoofd in eenen scho-
tel, en hy gaf het aen het dochter-
ken, en het dochterken gaf het aen
hare moeder.
29 Zyne discipelen dit gehoord heb-
bende, kwamen zyn lichaem weg-
halen, en legden 't in een graf.
30 Doch de apostelen kwamen te
samen tot Jesus, en boodschapten
hem, al hetgene zy gedaen en ge-
leerd hadden.
31 Hy zeide tot hen : Komt wat ter
zyde in eene eenzame plaets, en rust
een weinig. Want daer waren er zoo
veel die af en aen gingen, dat zy
zelfs geenen tyd en hadden om te
eten.
32 Zy gingen dan in een schip en
vertrokken ter zyde af naer eene
eenzame plaets.
33 Het volk dat hen zag weggaen,
en velen die het wisten, liepen te
voet uit alle steden te samen der-
waerts, en kwamen voor hen daer.
34 Jesus dan, uitkomende, zag eene
groote menigte volk, en wierd be-
wogen tot medelyden over hen :
want zy waren gelyk schapen die
geenen herder en hebben, en hy be-
gon hun vele dingen te leeren.
35 Als 't nu al laet geworden was,
kwamen zyne discipelen tot hem,
zeggende : Deze plaets is woest, en
't is nu al laet geworden;
36 Zendt ze weg, opdat zy in de
naestgelegene dorpen en vlekken,
spyze voor zich gaen koopen om te
eten.
37 Doch hy antwoordde hun, en
zeide : Geeft gy hun t'eten. Zy zei-
den hem wederom : Zoo moesten wy
dan voor twee honderd denarissen
brood gaen koopen om hun t'eten te
geven.
38 Hy vraegde hun : Hoe veel broo-
den hebt gy? gaet en ziet het. Als zy
het vernomen hadden, zeiden zy :
Vyf, en twee visschen.
39 Hy gebood hun dan, dat zy ze allen
in verscheidene hoopen op het groene
gras zouden doen nederzitten.
40 En zy zaten neder in verschei-
dene hoopen, met honderden en met
vyftigen byeen.
41 Jesus de vyf brooden en de twee
visschen genomen hebbende, zag naer
den hemel, zegende en brak de broo-
den, en gaf ze aen zyne discipelen
om ze aen het volk voor te stellen;
hy deelde ook de twee visschen onder
hen allen.

42 En zy aten allegader, en wierden verzaed.

43 En men nam twaelf volle korven op, van het overschot der brokkelingen, en ook van de visschen.

44 Doch die geëten hadden, waren vyf duizend mannen.

45 En terstond gebood hy aen zyne discipelen in het schipken te gaen, om vooraf naer Bethsaida over te varen, terwyl hy het volk zoude henen zenden.

46 Als hy hen had weggezonden, zoo ging hy op eenen berg om te bidden.

47 Doch, als 't nu avond was geworden, was het schip in het midden van de zee, en hy alleen op het land.

48 En ziende, dat zy zeer arbeidden om te roeijen (want de wind was hun tegen), kwam hy omtrent de vierde nachtwake tot hen op de zee wandelen; en hy wilde ze voorbygaen.

49 Maer zy, ziende hem op de zee wandelen, meenden dat het een spook was, en zy begonnen te schreeuwen.

50 Want zy zagen hem allegader, en waren ontsteld. Doch terstond sprak hy hen aen, en zeide tot hen: Hebt goeden moed; ik ben 't, en vreest niet.

51 En hy klom tot hen in het schip, en de wind hield op; waerover zy nog meer in zich zelven verbaesd wierden.

52 Want zy en hadden dat van de brooden niet gevat, omdat hun hert verblind was.

53 Als zy nu overgevaren waren, kwamen zy in het land van Genesareth, en legden daer aen.

54 En als zy uit het schip gegaen waren, kende men hem terstond.

55 En de menschen geheel dat land doorloopende, begonnen zy degenen, die kwalyk te pas waren, op bedden te dragen, al waer zy hoorden dat hy was.

56 En in welke dorpen, steden, of landschappen dat hy kwam, leidden zy de zieken op de straten, en baden hem, dat zy maer den boord van zyn kleed mogten raken; en allen, die hem aenraekten, wierden genezen.

KAPITTEL VII.

En daer kwamen tot hem phariseën en eenige schriftgeleerden te samen, die van Jerusalem gekomen waren;

2 En als zy zagen dat eenigen van zyne discipelen met onreine, dat is, met ongewasschen handen de spyze nutteden, zoo berispten zy hen.

3 Want de phariseën en al de Joden en eten niet zonder de handen eerst wel gewasschen te hebben, onderhoudende de overleveringe der ouderlingen.

4 Ook als zy van de merkt komen, zoo en eten zy niet, 't en zy dat zy gewasschen zyn. Daer zyn nog vele andere dingen die hun t'onderhouden gegeven zyn, het wasschen van de bekers, kannen, koperen vaten, en bedden.

5 De phariseën en de schriftgeleerden vraegden hem dan: Hoe komt het, dat uwe discipelen niet en onderhouden de overleveringe der ouderlingen, maer dat zy met ongewasschen handen de spyze nutten?

6 Hy antwoordde hun, zeggende: Schynheiligen! zeer wel heeft Isaias van u geprophetеerd, gelyk er geschreven staet: Dit volk eert my met de lippen, maer hun hert is verre van my. (*Isaias* xxix, 13.)

7 Doch te vergeefs dienen zy my, leerende leeringen en geboden der menschen.

8 Want het gebod Gods achterlatende, onderhoudt gy de overlevering der menschen, het wasschen der kannen en bekers; en vele andere diergelyke dingen die gy doet.

9 En hy zeide hun: Gy doet wel

fraei Gods gebod te niet, om uwe
overlevering te onderhouden.
10 Want Moyses heeft gezeid : Eert
uwen vader en uwe moeder. (*Exod.*
xx, 12.) En wederom : Zoo wie vader
of moeder kwalyk toespreekt, dat hy
de dood sterve. (*Exod.* xxi, 17.)
11 Maer gy zegt : Zoo iemand maer
en zegt tot vader oft moeder : Alle
Corban (dat is, offergifte) die van my
geofferd wordt, zal u profytig zyn ;
12 En verders en laet gy hem voor
zynen vader oft moeder niets anders
doen,
13 Te niet doende het woord Gods
om uwe overlevering die gy hebt
ingesteld ; en vele zulke en dierge-
lyke dingen doet gy.
14 En het volk wederom by zich roe-
pende, zeide hy tot hen : Luistert al-
legader naer my, en verstaet dit wel :
15 Daer en is niets buiten den
mensch, hetwelk binnen hem ko-
mende, hem kan besmetten; maer het
zyn de dingen die van binnen uit den
mensch komen, die den mensch be-
smetten.
16 Zoo iemand ooren heeft om te
hooren, dat hy het hoore.
17 En als hy van het volk in huis
gekomen was, zoo ondervraegden
hem zyne discipelen aengaende die
gelykenisse.
18 Hy antwoordde hun : Zyt gy dan
ook zoo onverstandig? verstaet gy
niet, dat al wat van buiten in den
mensch inkomt, hem niet en kan be-
smetten?
19 Want het en komt in zyn hert
niet, maer het gaet in den buik, en
het gaet uit, en 't wordt in 't vertrek
gelost, al de spyze reinig latende.
20 Maer, zeide hy, hetgene van
binnen uit den mensch uitgaet, dat
besmet den mensch.
21 Want van binnen uit het herte
van den mensch komen voort de
kwade gedachten, overspelen, hoere-
ryen, doodslagen,
22 Dieveryen, gierigheden, ondeu-
gendheden, bedrog, dertelheden, af-
gunstigheid, lasteringen, hooveerdy,
dwaesheid.
23 Al deze booze dingen komen van
binnen voort, en besmetten den
mensch.
24 Van daer opstaende, ging hy
naer de palen van Tyrus en Sidon ;
en in een huis gaende, wilde hy dat
het niemand en zoude weten; doch
hy en konde niet verborgen blyven :
25 Want terstond eene vrouw, wier
dochter van eenen onzuiveren geest
bezeten was, van hem gehoord heb-
bende, kwam binnen en viel hem te
voet.
26 't Was eene heidensche vrouw,
uit Syrophenitien van geboorte. En
zy bad hem, dat hy den duivel uit
hare dochter zoude willen jagen.
27 Jesus antwoordde haer : Laet
eerst de kinderen verzaed worden ;
want het en is niet redelyk, dat men
het brood der kinderen neme, en
voor de honden werpe.
28 Doch zy antwoordde en zeide
hem : 't Is waer, Heere! en nogtans
eten ook de hondekens onder de tafel,
van de brokskens der kinderen.
29 Dan zeide hy tot haer : Om dit
woord, gaet! de duivel is van uwe
dochter uitgegaen.
30 Als zy t'huis kwam, zoo vond
zy de dochter op het bedde liggen,
en dat de duivel van haer uitgegaen
was.
31 Jesus vertrok dan wederom van
Tyrus en Sidon, en kwam naer de
zee van Galileën, door het midden
der palen van Decapolis.
32 En zy bragten by hem eenen die
doof en stom was, biddende dat hy
de hand op hem zoude willen leg-
gen.
33 En hem ter zyde uit het volk
geleid hebbende, stak hy hem zyne
vingeren in de ooren, en raekte zyne
tong met speeksel aen ;

34 En, opziende naer den hemel, verzuchtte hy, en zeide tot hem : *Ephphatha!* dat is te zeggen, wordt geopend !

35 Terstond wierden zyne ooren geopend, de band van zyne tong wierd ontbonden, en hy sprak zeer wel.

36 Doch Jesus gebood hun dat zy 't aen niemand en zouden zeggen. Maer hoe hy het hun meer verbood, hoeveel te meer zy het verkondigden;

37 En hoe zy zich meer verwonderden, zeggende : Hy heeft alles wel gedaen ; de dooven heeft hy doen hooren, en de stommen doen spreken.

KAPITTEL VIII.

WEDEROM, in die dagen, als er veel volk was, en dat zy niet t'eten en hadden, zoo riep Jesus zyne discipelen te samen, en zeide tot hen :

2 Ik heb medelyden met dit volk; want het is nu al dry dagen dat zy gestadelyk by my blyven, en niet t'eten en hebben.

3 En indien ik hen nuchteren naer huis laet gaen, zoo zullen zy onderwege bezwyken : want sommigen van hen zyn van verre gekomen.

4 Zyne discipelen antwoordden hem : Van waer zou iemand dit volk hier in de woestyne met brood konnen verzaden ?

5 Hy vraegde hun dan : Hoe veel brooden hebt gy? Zy zeiden : Zeven.

6 Dan gebood hy het volk op de aerde neder te zitten ; en de zeven brooden genomen, en de dankzegging gesproken hebbende, brak hy de brooden, en gaf ze aen zyne discipelen om voor te zetten ; en zy zetteden ze aen het volk voor.

7 Zy hadden ook nog weinige vischkens, die hy ook zegende, en gebood voor te zetten.

8 Zy aten dan, en wierden verzaed ; en men nam zeven manden op van het overschot der brokkelingen.

9 Doch het getal van degenen die geëten hadden, was omtrent vier duizend. En hy liet ze gaen.

10 Terstond ging hy met zyne discipelen in het schip, en kwam in het land van Dalmanutha.

11 Dan kwamen de phariseën en begonnen met hem te twistredenen, verzoekende van hem, om hem te tenteren, een teeken van den hemel.

12 Hy, in den geest verzuchtende, zeide : Waertoe zoekt dit geslacht een teeken? Ik zeg ulieden voorwaer, dat er geen teeken en zal gegeven worden aen dit geslacht.

13 Ende hen daerlatende, ging hy wederom in het schip, en voer naer de andere zyde.

14 Doch zy hadden vergeten brood mede te nemen, ende en hadden niet meer als een brood by zich in het schip.

15 Hy vermaende hen dan, zeggende : Ziet toe, en wacht u van den deesem der phariseën, en van den deesem van Herodes.

16 Waerop zy dachten, en zeiden onder malkanderen : 't Is dat wy geene brooden en hebben.

17 't Welk Jesus verstaende, zeide tot hen : Wat overlegt gy daer, dat gy geene brooden en hebt? verstaet gy dan of begrypt gy nog niet? zyt gy nog zoo verblind van herte?

18 Hebt gy oogen zonder te zien, ooren zonder te hooren? oft en hebt gy geen gedenken?

19 Als ik de vyf brooden brak onder vyf duizend menschen, hoe veel korven vol brokkelingen naemt gy op? Twaelf, zeiden zy.

20 En als ik zeven brooden brak onder vier duizend, hoe veel manden met brokkelingen naemt gy op? Zy antwoordden hem : Zeven.

21 Hy zeide hun : Hoe zyt gy dan nog zoo onverstandig?

22 Als hy nu te Bethsaida gekomen was, bragten zy tot hem eenen blinden, en baden hem, dat hy hem zoude willen aenraken.

23 Hy de hand van den blinden vastnemende, leidde hem buiten het dorp; en hem in de oogen spouwende, en zyne handen daerop gelegd hebbende, vraegde hy hem, of hy iets zag?

24 Hy, opziende, zeide : Ik zie de menschen als boomen wandelen.

25 Daerna legde hy nog eens de handen op zyne oogen ; en hy begon te zien, en wierd zoodanig genezen, dat hy alle dingen klaerlyk zag.

26 En hy zond hem naer zyn huis, zeggende : Gaet naer uw huis, en is 't dat gy in het dorp komt, zoo en zegt het niemand.

27 Jesus ging met zyne discipelen van daer, naer de dorpen van Cesarea van Philippus; en onderwege stelde hy aen zyne discipelen deze vraeg voor: Wie zeggen de menschen dat ik ben?

28 Zy antwoordden hem : Eenigen zeggen dat gy Joannes de Dooper zyt; anderen zeggen, Elias; en anderen, dat gy zyt gelyk een van de propheten.

29 Dan zeide hy tot hen : Maer gylieden, wie zegt gy dat ik ben? Petrus antwoordende, zeide tot hem : Gy zyt de Christus.

30 En hy gebood hun wel scherpelyk, dat zy dit van hem aen niemand en zouden zeggen.

31 Dan begon hy hun te leeren, dat de Zoon des menschen veel moest lyden, en verworpen worden van de ouderlingen, opper-priesters, en schriftgeleerden, en gedood worden, en na dry dagen verryzen.

32 Hy sprak hier openlyk van. Doch Petrus hem ter zyde leidende, begon hem te berispen.

33 Doch hy, zich omkeerende, en zyne discipelen aenziende, bestrafte Petrus, zeggende : Gaet weg achter my, gy tegenstryder! want gy en hebt geenen smaek in hetgene God aengaet, maer alleen in menschelyke dingen.

34 En als hy het volk met zyne discipelen te samen geroepen had, zeide hy tot hen : Zoo iemand naer my wilt komen, dat hy zich zelven verloochene, en zyn kruis opneme, en my volge.

35 Want zoo wie zyn leven wilt behouden, die zal het verliezen; maer zoo wie zyn leven om my en om het evangelie verliest, die zal het behouden.

36 En wat zal het eenen mensch baten dat hy de geheele wereld wint, indien hy zyne ziele verliest?

37 Of wat verwisselinge zal een mensch voor zyne ziele geven?

38 Want zoo wie zich over my en myne woorden schamen zal tusschen dit overspelig en zondig geslacht, de Zoon des menschen zal zich ook over hem schamen, als hy met de heilige engelen zal komen in de glorie zyns Vaders.

39 Hy zeide hun ook : Ik zeg u voorwaer, dat er eenigen zyn van degenen die hier staen, die de dood niet en zullen smaken, voor dat zy het ryk Gods met zyne kracht zullen hebben zien komen.

KAPITTEL IX.

ZES dagen daerna, nam Jesus met zich Petrus, en Jacobus, en Joannes, en leidde hen ter zyde alleen op eenen hoogen berg. En in hunne tegenwoordigheid veranderde hy van gedaente.

2 Zyne kleederen wierden blinkende, en zeer wit gelyk sneeuw, zoo dat ze geen volder ter wereld zoo wit en zoude konnen maken.

3 Ende hun verschenen Moyses en Elias, die met Jesus spraken.

4 Dan sprak Petrus aldus tot Jesus : Meester! 't is goed voor ons hier te

zyn; laet ons hier dry tenten maken, eene voor u, eene voor Moyses, en eene voor Elias.
5 Want hy en wist niet wat hy zeide; omdat zy zoo met vreeze bevangen waren.
6 En daer kwam eene wolk die hen overlommerde, en eene stemme uit de wolk, zeggende: Dit is myn welbeminde Zoon, hoort naer hem!
7 Doch haestelyk rondom ziende, en zagen zy niemand meer, als Jesus alleen met hen.
8 Als zy den berg afgingen, gebood hy hun, dat zy aen niemand verhalen en zouden, hetgene zy gezien hadden, tot dat de Zoon des menschen van de dood zoude verrezen zyn.
9 En zy hielden de zaek by zich zelven, onderzoekende, wat dit te zeggen was: Als hy van de dood zoude verrezen zyn.
10 En zy vraegden hem: Wat zeggen dan de phariseën en de schriftgeleerden, dat Elias eerst moet komen?
11 Hy antwoordde en zeide hun: Elias zal wel eerst komen, en alles herstellen; en gelyk er geschreven staet van den Zoon des menschen, hy zal veel lyden en versmaed worden. (*Isaias* liii, 3.)
12 Doch ik zeg u, dat Elias nu al gekomen is (en zy hebben met hem geleefd gelyk zy gewild hebben), volgens dat er van hem geschreven staet.
13 Als hy by zyne discipelen kwam, zag hy eene groote menigte omtrent hen, en eenige schriftgeleerden met hen twistredenen.
14 Zoo haest als het volk Jesus zag, wierden zy allen verbaesd en verslagen, en tot hem toeloopende, groetten zy hem.
15 Dan vraegde hy hun: Waerover twist gy onder malkanderen?
16 Een uit den hoop nam het woord op, en zeide: Meester! ik heb mynen zoon tot u gebragt, die met eenen stommen geest bezeten is;
17 Dewelke, al waer hy hem aengrypt, hem nederwerpt; en hy schuimt, knerselt met zyne tanden en verdroogt. Ik verzocht van uwe discipelen, dat zy hem uitjagen zouden; doch zy en konden 't niet doen.
18 Hy antwoordde hun, zeggende: O ongeloovig geslacht! hoe lang zal ik by u zyn? hoe lang zal ik u verdragen? brengt hem hier by my.
19 Zy bragten hem daer. En zoo haest als hy hem zag, ontstelde zich de geest; en ter aerde vallende, wentelde hy zich al schuimende.
20 Jesus vraegde aen zynen vader: Hoe lang is 't geleden dat hem dit is aengekomen? Hy antwoordde: Van zyne kindschheid af;
21 En hy heeft hem menigmael in het vuer en in het water geworpen, om hem te vernielen; maer is 't dat gy iets vermoogt, helpt ons doch, en hebt medelyden met ons.
22 Jesus antwoordde hem: Indien gy kont gelooven, alles is mogelyk aen dengenen die gelooft.
23 Terstond riep de vader van het kind en zeide met tranen: Ik geloove, Heere! komt myne ongeloovigheid ter hulpe.
24 Als Jesus dan zag dat het volk toeliep, bestrafte hy den onzuiveren geest, en zeide tot hem: Gy doove en stomme geest! ik gebied u dat gy van hem uitgaet, en voortaen niet meer in hem en komt.
25 En al schreeuwende, en zich geweldelyk herwaerts en derwaerts trekkende, ging hy van hem uit; en hy wierd gelyk een doode, zoo dat er velen zeiden: Hy is dood.
26 Maer Jesus hem by de hand nemende, hief hem op, en hy stond regt.
27 Als hy nu in huis gegaen was, vraegden hem zyne discipelen in 't heimelyk: Waerom en konden wy hem niet uitdryven?
28 Hy antwoordde hun: Dit slach

en kan nergens door verjaegd worden, als door bidden en vasten.
29 En van daer reizende, trokken zy
langs Galileën ; en hy en wilde niet dat het iemand wiste.
30 Doch hy onderwees zyne discipelen, en zeide tot hen : De Zoon des menschen zal geleverd worden in de handen der menschen, en zy zullen hem dooden ; en gedood, zynde, zal hy ten derden dage verryzen.
31 Maer zy en verstonden dit niet, en zy vreesden hem daer naer te vragen.
32 Zy kwamen dan te Capharnaüm.
En als zy t'huis waren, vraegde hy hun : Wat hebt gylieden verhandeld onderwege?
33 Zy zwegen stille : want zy hadden op den weg onder malkanderen getwist, wie van hen de meeste was.
34 En nederzittende, riep hy de twaelf, en zeide tot hen : Zoo wie de eerste wilt wezen, die zal de laetste en de dienaer van allen zyn.
35 En een klein kind nemende, stelde hy het in 't midden van hen, en hetzelve omhelzende, zeide hy tot hen :
36 Al wie zulk een kind ontvangt in mynen naem, die ontvangt my ; en al wie my ontvangt, en ontvangt niet my, maer dengenen, die my gezonden heeft.
37 Dan nam Joannes het woord op, en zeide : Meester! wy hebben iemand, die ons niet en volgt, in uwen naem de duivelen zien uitjagen, en wy hebben 't hem verboden.
38 Maer Jesus zeide : En verbiedt hem dat niet : want niemand, die eenig mirakel in mynen naem doet, en kan terstond kwalyk van my spreken.
39 Want die tegen u niet en is, die is met u.
40 En zoo wie u eenen beker water te drinken geeft in mynen naem, omdat gy aen Christus toebehoort, ik zeg u voorwaer, hy en zal zynen loon niet verliezen.
41 En zoo wie eenen van deze kleinen, die in my gelooven, verergert, het ware beter voor hem, dat hy me eenen meulensteen aen zynen hals gebonden, in de zee geworpen wierd.
42 Indien ook uwe hand u verergert, kapt ze af; het is beter voor u, verminkt tot het leven in te gaen, als twee handen hebbende, naer de helle te gaen in het onuitblusschelyk vuer.
43 Daer hun worm niet en sterft, en het vuer niet uitgebluscht en wordt.
44 En indien uw voet u verergert, kapt hem af; het is beter voor u, kreupel tot het eeuwig leven in te gaen, als twee voeten hebbende, in het onuitblusschelyk vuer der helle geworpen te worden.
45 Daer hun worm niet en sterft, en het vuer niet uitgebluscht en wordt.
46 En indien uwe oog u verergert, trekt ze uit; het is beter voor u, met eene oog in het ryk Gods te gaen, als twee oogen hebbende, in het helsch vuer geworpen te worden.
47 Daer hun worm niet en sterft, en het vuer niet uitgebluscht en wordt.
48 Want zy zullen allegader met vuer gezouten worden, gelyk alle slagtoffer met zout moet gezouten worden.
49 Het zout is wel goed; maer indien het zout krachteloos wordt, waermede zult gy dat zouten? Hebt zout in u, en behoudt den vrede onder malkanderen.

KAPITTEL X.

VAN daer opgestaen zynde, ging hy naer de palen van Judeën over de Jordane. En daer vergaderde wederom veel volk by hem, die hy ook wederom volgens zyne gewoonte onderwees.
2 En de phariseën kwamen hem ondervragen : of het aen eenen man geoorloofd is zyne vrouwe te verlaten; en zy tenteerden hem.

3 Doch hy antwoordde hun, zeggende : Wat heeft Moyses u bevolen?
4 Zy zeiden : Moyses heeft toegestaen eenen scheibrief te schryven, en haer te verlaten. (*Deut.* xxiv, 1.)
5 Jesus antwoordde hun, en zeide : Het is geweest om de verherdheid uwer herten, dat hy u dit bevel heeft voorgeschreven;
6 Maer van het begin der scheppinge, en heeft God hen maer man en vrouw gemaekt.
7 Daerom zal de mensch zynen vader en zyne moeder verlaten, en zyne vrouw byblyven.
8 En de twee zullen een vleesch wezen; zoo dat zy nu maer een vleesch en zyn, en geen twee.
9 Dat dan de mensch niet en scheide, hetgene God vereenigd heeft.
10 T'huis zynde, ondervraegden hem zyne discipelen wederom over dezelfde zake.
11 En hy zeide tot hen : Zoo wie zich van zyne vrouwe scheidt, en eene andere trouwt, die doet overspel met deze.
12 Zoo ook, indien eene vrouw haren man verlaet, en met eenen anderen trouwt, die doet overspel.
13 Dan bragt men kleine kinderen tot hem, opdat hy die zoude aenraken; maer de discipelen bestraften degenen, die ze aenbragten.
14 Jesus, dit ziende, nam het zeer kwalyk, en zeide tot hen : Laet de kinderkens by my komen, ende en belet ze niet; want voor zoodanigen is het ryk Gods.
15 Ik zeg u voorwaer : zoo wie het ryk Gods niet aenneemt, gelyk een klein kind, die en zal er niet ingaen.
16 Hen dan omhelsd, en hun de handen opgelegd hebbende, zegende hy hen.
17 Als hy zich nu op den weg begeven had, kwam er een aengeloopen, die, voor hem nederknielende, hem vraegde : Goede Meester! wat moet ik doen om het eeuwig leven te verkrygen?
18 Jesus antwoordde hem : Wat noemt gy my goed? niemand en is er goed, als God alleen.
19 Gy weet de geboden : En doet geen overspel; en slaet niemand dood; en steelt niet; en geeft geene valsche getuigenisse; en doet niemand te kort; eert uwen vader en moeder. (*Exod.* xx, 13.)
20 Hy antwoordde hem, zeggende : Meester! al deze dingen heb ik van jongs af aen onderhouden.
21 Jesus hem aenziende, beminde hem, en zeide : Een ding gebreekt u; gaet, verkoopt al wat gy hebt, en geeft het den armen, en gy zult eenen schat in den hemel hebben, en komt alsdan, en volgt my.
22 Doch hy wierd bedroefd door deze woorden, en ging droevig weg : want hy bezat groote goederen.
23 Jesus, rondom gezien hebbende, zeide tot zyne discipelen : Hoe moeijelyk zal het zyn aen degenen, die rykdommen hebben, in het ryk Gods te komen!
24 De discipelen waren verbaesd over zyne woorden; doch Jesus zeide hun nog eens : Lieve kinderen! hoe moeijelyk is het voor degenen, die op hunne rykdommen betrouwen, in het ryk der hemelen te komen!
25 Het is ligter, dat een kemel door de oog van eene naelde gaet, als dat een ryk mensch in het ryk Gods gaet.
26 Zy wierden nog meer verwonderd, zeggende onder malkanderen : Wie kan er dan zalig worden?
27 Doch Jesus, hen aenziende, zeide : By de menschen is dit onmogelyk, maer niet by God : want by God zyn alle dingen mogelyk.
28 Dan begon Petrus tot hem te zeggen : Ziet, wy hebben alles verlaten, en zyn u gevolgd.
29 Jesus antwoordde, zeggende :

Voorwaer ik zeg ulieden : daer en is
niemand, die zyn huis, oft broeders,
oft zusters, oft vader, oft moeder, oft
kinderen, oft land, om my en om het
evangelie zal verlaten hebben;
30 Die niet honderd mael zooveel
en zal ontvangen, zelfs in dezen tyd,
van huizen, en broeders, en zusters,
en moeders, en kinderen, en land,
t'samen met vervolgingen ; en in de
toekomende eeuw, het eeuwig leven.
31 Doch velen van de eersten, zullen
de laetsten zyn; en velen van de
laetsten, de eersten.
32 Als zy nu op den weg waren, en
optrokken naer Jerusalem, ging Je-
sus hen voor; en zy waren verbaesd,
en volgden al vreezende. En de twaelf
wederom by zich nemende, begon
hy hun te zeggen, wat hem al zoude
overkomen.
33 Ziet, wy gaen opwaerts naer Je-
rusalem, en de Zoon des menschen
zal overgeleverd worden aen de op-
per-priesters, schriftgeleerden, en
ouderlingen; en zy zullen hem ter
dood verwyzen, en hem leveren aen
de heidenen.
34 En die zullen hem bespotten, be-
spouwen, geeselen, en dooden; en
op den derden dag zal hy verryzen.
35 Dan kwamen Jacobus en Joannes,
de zonen van Zebedeus, tot hem,
zeggende : Meester! wy wilden wel
dat gy ons toestond, hetgene wy te
verzoeken hebben.
36 Hy antwoordde hun : Wat wilt
gy dat ik u doe?
37 Vergunt ons, zeiden zy, dat wy
in uwe glorie mogen zitten, de eene
aen uwe regter hand, en de andere
aen uwe slinker hand.
38 Maer Jesus zeide tot hen : Gy en
weet niet wat gy vraegt. Kont gy den
kelk drinken, dien ik drinke, oft ge-
doopt worden met het doopsel, met
hetwelk ik gedoopt worde?
39 Zy antwoordden hem : Ja wy.
Doch Jesus zeide tot hen : Gy zult
den kelk wel drinken, dien ik moet
drinken ; en gedoopt worden met het
doopsel, met hetwelk ik moet gedoopt
worden;
40 Maer te zitten aen myne regter
hand oft slinker hand, en staet my
niet toe u te geven, maer aen die,
voor wie het bereid is.
41 De tien, dit gehoord hebbende,
namen 't zeer kwalyk van Jacobus en
Joannes.
42 Doch Jesus riep ze, en zeide tot
hen : Gy weet dat de prinsen, die
men ziet onder de volkeren, over
hen heerschen, en dat hunne groo-
ten magt over dezelve gebruiken.
43 Doch het en zal onder ulieden
zoo niet gaen; maer zoo wie de mee-
ste onder u wilt worden, die zal uw
dienaer zyn.
44 En die onder ulieden de eerste
wilt wezen, zal de knecht van allen
zyn.
45 Want zelfs de Zoon des men-
schen en is niet gekomen om gediend
te worden, maer om te dienen, en om
zyn leven te geven tot verlossing van
velen.
46 En zy kwamen te Jericho. En als
hy met zyne discipelen en eene groote
menigte volk van Jericho vertrok, zoo
zat by den weg, en bedelde, Bartimeus
de blinde, zoon van Timeus.
47 Deze, hoorende dat Jesus van Na-
zareth daer was, begon te roepen en
te zeggen : Jesus, Davids Zone, ont-
fermt u myner!
48 Doch velen bestraften hem, opdat
hy zwygen zoude ; maer hy riep nog
veel meer : Davids Zone, ontfermt u
myner!
49 Jesus bleef alsdan staen, en ge-
bood dat men hem roepen zoude. En
zy riepen den blinden, zeggende :
Hebt goeden moed, staet op, hy
roept u.
50 Hy dan zyn opperkleed afwer-
pende, sprong op, en kwam tot hem.
51 Jesus sprak hem aen, en zeide :

Wat wilt gy dat ik u doe? De blinde
antwoordde hem : Lieve Meester! dat
ik zien mag.
52 Dan zeide Jesus tot hem : Gaet, uw
geloof heeft u genezen. En terstond
wierd hy ziende, en volgde hem op
den weg.

KAPITTEL XI.

ALS zy niet verre van Jerusalem
waren, omtrent Bethanien, by
den berg van Oliveten, zond hy twee
van zyne discipelen af,
2 En zeide tot hen : Gaet naer het
dorp dat daer voor u ligt; en zoo haest
gy daer zult binnenkomen, zult gy
een veulen gebonden vinden, daer
nog geen mensch opgezeten heeft;
maekt het los, en brengt het hier.
3 En zoo u iemand zegt : Waerom
doet gy dat? zoo zegt : De Heer heeft
het van noode. En terstond zal hy 't
laten volgen.
4 Zy gingen dan henen, en vonden
het veulen buiten voor de deure, op
eenen tweeweg vastgebonden; en zy
maekten 't los.
5 Eenigen van degenen, die daer
stonden, vraegden hun : Waerom
maekt gy het veulen los?
6 Zy antwoordden daerop, gelyk
Jesus hun bevolen had; en men liet
hen gaen.
7 Zy bragten dan het veulen tot
Jesus, en legden hunne kleederen
daerop; en hy ging er opzitten.
8 Vele menschen dan spreidden
hunne kleederen op den weg; ande-
ren kapten groene takken van de
boomen en spreidden ze op den weg.
9 En zy riepen, zoo die voorgingen,
als die volgden, zeggende : Hosanna!
10 Gebenedyd is hy, die daer komt
in den naem des Heeren! Gebenedyd
is het ryk van onzen vader David, 't
welk nu aenkomt! Hosanna in het
allerhoogste!
11 Hy kwam dan te Jerusalem in
den tempel, en na dat hy alles rond-
om bezien had, als het nu avond
was, ging hy met de twaelf buiten,
naer Bethanien.
12 Als zy 's anderendaegs van Betha-
nien kwamen, zoo had hy honger;
13 En van verre eenen vygenboom,
die bladeren had, gezien hebbende,
kwam hy er naer toe, of hy er ook
wat op zoude vinden; doch als hy er
bykwam, en vond hy niet als blade-
ren : want 't en was de vygentyd
niet.
14 Hy sprak dan aldus tot dien boom :
Dat er van nu af, tot in der eeuwig-
heid, niemand eenige vrucht meer
van u en ete! En zyne discipelen
hoorden dit.
15 Als zy te Jerusalem gekomen
waren, ging hy in den tempel, en
dreef er uit allen, die verkochten en
kochten in den tempel; en hy wierp
omverre, de tafelen der wisselaers
en de zetels dergenen, die duiven
verkochten.
16 En hy en liet niet toe, dat iemand
eenig vat door den tempel zoude dra-
gen.
17 Hy leerde hun ook, zeggende :
Staet er niet geschreven : Myn huis
zal het huis des gebeds genoemd
worden by alle volkeren? en gy hebt
er eenen kuil van roovers af ge-
maekt. (*Isaias* lvi, 7.)
18 De opper-priesters en schriftge-
leerden, dit gehoord hebbende, on-
derzochten, hoe zy hem zouden kon-
nen ter dood brengen : want zy
vreesden hem, omdat al het volk
zeer verwonderd was over zyne lee-
ring.
19 Als het avond geworden was,
vertrok hy buiten de stad.
20 En 's morgens zagen zy in 't voor-
bygaen, dat de vygenboom verdroogd
was, van den wortel af.
21 Petrus, dit indachtig wordende,
zeide tot hem : Ziet, Meester! de vy-
genboom, dien gy vervloekt hebt, is
verdroogd.

22 Jesus, antwoordende, zeide hun: Hebt geloof in God.
23 Ik zeg u voorwaer, dat zoo wie tot dezen berg zal zeggen : Heft u op, en werpt u in de zee ; zonder in zyn hert te twyfelen, maer geloovende dat hetgene hy zegt geschieden zal, het zal hem geschieden.
24 Daerom zeg ik u : al wat gy in 't gebed zult verzoeken, gelooft dat gy 't zult verkrygen, en het zal u geworden.
25 Doch als gy staet om te bidden, indien gy iets hebt tegen iemand, zoo vergeeft het hem; opdat uw Vader, die in de hemelen is, u ook uwe zonden vergeve.
26 Want indien gy niet en vergeeft, zoo en zal ook uw Vader, die in de hemelen is, uwe zonden aen u niet vergeven.
27 Zy kwamen dan wederom te Jerusalem. En terwyl hy in den tempel wandelde, kwamen de opper-priesters, de schriftgeleerden, en de ouderlingen by hem,
28 En zy vraegden hem : Door wat magt doet gy deze dingen? en wie heeft u de magt gegeven om zulks te doen?
29 Jesus antwoordde, en zeide tot hen : Ik zal u ook eene vrage voorstellen; en als gy my die zult beantwoord hebben, dan zal ik u ook zeggen, door wat magt ik deze dingen doe :
30 Het doopsel van Joannes, was dat van den hemel, oft van de menschen? antwoordt my.
31 Doch zy dachten, en zeiden in zich zelven : Indien wy zeggen, van den hemel ; zoo zal hy antwoorden : Waerom en hebt gy hem dan niet geloofd?
32 En indien wy zeggen, van de menschen; zoo hebben wy het volk te vreezen : want zy hielden allegader voor vast, dat Joannes waerlyk een propheet was.
33 Zy antwoordden dan aen Jesus : Wy en weten 't niet. En Jesus zeide tot hen : Ik en zeg u dan ook niet, door wat magt ik deze dingen doe.

KAPITTEL XII.

DAN begon hy met gelykenissen tot hen te spreken : Daer was een mensch, die eenen wyngaerd had geplant, en daer eene hage rondom geleid, en eene wynpers daerin gegraven, en eenen toren opgebouwd; en denzelven aen landslieden verhuerd hebbende, reisde hy buiten 't land.
2 En als het tyd was, zond hy eenen knecht tot de landslieden, om van de vrucht des wyngaerds van hen t'ontvangen.
3 Doch zy grepen hem vast, sloegen hem, en zonden hem zonder vruchten henen.
4 Hy zond hun wederom eenen anderen knecht, welken zy in het hoofd kwetsten, en groote versmaedheid aendeden.
5 Hy zond wederom eenen anderen, dien zy ter dood bragten, en daerna vele anderen, van welke zy eenigen sloegen, en sommigen doodden.
6 Alzoo hy dan nog eenen eenigen zone had, welken hy zeer beminde, zond hy dien ten laetste ook tot hen af, zeggende : Zy zullen immers mynen zoon ontzien.
7 Maer de landslieden zeiden tot malkanderen : Deze is de erfgenaem; komt, laet ons hem dooden, en zoo zal de erfenis aen ons zyn.
8 En hem vastgrypende, doodden zy hem, en stieten hem buiten den wyngaerd.
9 Wat zal dan de heer van dien wyngaerd doen? Hy zal komen, en die landslieden vernielen, en den wyngaerd aen anderen besteden.
10 Hebt gy deze Schriftuer-plaetse nooit gelezen: De steen, dien de bouwmeesters verworpen hebben, is geworden tot eenen hoeksteen ;

11 De Heer heeft dit gedaen, en 't is
wonderlyk in onze oogen? (*Psalm*
cxvii, 22.)
12 Doch alzoo zy verstonden, dat hy
deze gelykenis op hen zeide, zochten zy hem te vangen, maer zy vreesden het volk. En hem daerlatende,
gingen zy weg.
13 En zy zonden eenigen van de phariseeën en van de herodianen tot hem,
om hem te vatten in zyne woorden.
14 Deze dan aenkomende, zeiden tot
hem : Meester! wy weten dat gy opregt zyt, en niemand en ontziet;
want gy en let niet op het aenzigt der
menschen, maer gy leert den weg
Gods volgens de waerheid: is 't geoorloofd den cyns aen den keizer te geven
oft niet?
15 Maer hy, kennende hunne geveinsdheid, zeide tot hen : Wat kwelt
gy my? brengt my hier eenen denaris, opdat ik hem bezie.
16 Zy bragten hem eenen. En hy
vraegde hun : Wiens beeld, en opschrift is dit? Des keizers, zeiden zy.
17 Dan antwoordde hun Jesus aldus : Geeft dan aen den keizer, dat
den keizer toekomt, en aen God, dat
God toekomt. En zy stonden daerover
verwonderd.
18 Dan kwamen by hem de sadduceeën, welke zeggen dat er geene verryzenis en is, en zy stelden hem deze
vrage voor :
19 Meester! Moyses heeft ons geschreven : Indien iemands broeder
komt te sterven, en eene vrouw zonder kinderen achterlaet, dat zyn
broeder met deze vrouwe moet trouwen, om eenen nakomeling te verwekken aen zynen broeder. (*Deut.*
xxv, 5.)
20 Daer waren dan zeven broeders,
waervan de eerste eene vrouw nam,
en stierf zonder kinderen achter te
laten.
21 Daerna trouwde de tweede met
haer, en hy stierf ook zonder kinderen achter te laten; en de derde desgelyks.
22 En alzoo zyn zy alle zeven met
haer getrouwd geweest, en zy hebben geene kinderen achtergelaten.
Eindelyk, na hen allegader, is ook
de vrouw gestorven.
23 In de verryzenis dan, als zy zullen
verrezen zyn, wiens van dezen zal zy
de vrouw zyn? want zy hebben haer
alle zeven tot hunne vrouw gehad.
24 Doch Jesus antwoordde hun, zeggende : Zyt gy niet daerom in dolinge, omdat gy de Schriftuer, noch
de kracht Gods niet en verstaet?
25 Want als de dooden zullen verrezen zyn, en zullen zy niet trouwen,
noch getrouwd worden; maer zy zullen zyn gelyk de engelen in den
hemel.
26 Wat nu belangt dat de dooden verryzen, hebt gy nooit in het boek van
Moyses gelezen, hoe God in den doornbosch aldus tot hem gesproken heeft:
Ik ben de God van Abraham, de God
van Isaac, en de God van Jacob?
(*Exod.* iii, 6.)
27 Hy en is geen God van dooden,
maer van levenden. Gylieden doolt
dan zeer.
28 Dan kwam er een van de schriftgeleerden, die hen had hooren twistredenen, en ziende dat hy aen de sadduceeën wel geantwoord had, vraegde
hy hem, welk gebod het eerste van
allen was?
29 Jesus antwoordde hem : Het eerste
van al de geboden is : Hoort toe, Israël! de Heer, uw God, en is maer
een God.
30 Gy zult den Heer, uwen God, liefhebben uit geheel uw herte, uit geheel uwe ziel, uit al uw verstand, en
uit al uwe krachten. Dit is het eerste
gebod. (*Deut.* vi, 4.)
31 En het tweede, gelyk aen dit, is :
Gy zult uwen evennaesten liefhebben
gelyk u zelven. Daer en is geen ander
gebod, grooter als deze.

32 De schriftgeleerde zeide tot hem: Meester! gy hebt zeer wel de waerheid gezeid, dat er maer een God en is, en geen andere buiten hem;

33 En dat hem te beminnen uit geheel zyn hert, uit al zyn verstand, uit geheel zyne ziel, en uit al zyne krachten; en den evennaesten te beminnen gelyk zich zelven, meer is als alle brandoffers en slagofferanden.

34 Jesus ziende, dat hy wyselyk geantwoord had, zeide tot hem: Gy en zyt niet verre van het ryk Gods.

35 Jesus dan, leerende in den tempel, zeide tot hen: Hoe zeggen de schriftgeleerden, dat de Christus de zoon van David is?

36 Want David zelf heeft door den Heiligen Geest gezeid: De Heer heeft tot mynen Heere gezeid: Zit aen myne regter hand, tot dat ik uwe vyanden stelle tot eene voetbank uwer voeten. (*Psalm.* cix, 1.)

37 Aengezien dan David zelf hem Heere noemt, hoe is hy dan zyn zoon? En het meeste deel van het volk hoorde hem geern.

38 En hy zeide tot hen, al leerende: Wacht u van de schriftgeleerden, die geern met lange tabbaerden wandelen en zoeken gegroet te worden op de merkt;

39 En op de eerste zetels te zitten in de synagogen; en op de eerste plaetsen in de maeltyden;

40 Die de huisgezinnen der weduwen inslokken, onder schyn van lang te bidden. Dezen zullen een zwaerder oordeel ontvangen.

41 En als Jesus regt over de offerkiste zat, bezag hy, hoe het volk geld daer inwierp; en vele ryke menschen wierpen veel daerin.

42 Daer kwam dan ook eene arme weduwe, die er twee kleine penningskens, dat is een oordje, inwierp.

43 En zyne discipelen byeenroepende, zeide hy tot hen: Ik zeg u voorwaer, dat deze arme weduwe meer als al de anderen in de offerkiste geworpen heeft:

44 Want dezen hebben allegader gegeven van hetgene hun overschoot; maer zy heeft er ingeworpen van hetgene daer zy zelve gebrek aen had; al wat zy had, haren geheelen nooddruft.

KAPITTEL XIII.

ALS hy uit den tempel ging, zeide een van zyne discipelen tot hem: Meester! ziet eens, wat steenen en gebouwen!

2 Jesus antwoordde hem: Ziet gy wel al die groote gebouwen? Zy zullen zoo verwoest worden, dat er niet een steen op den anderen en zal blyven.

3 En als hy zat op den berg van Oliveten, regt tegenover den tempel, vraegden hem Petrus, Jacobus, Joannes, en Andreas, in 't heimelyk:

4 Zegt ons, wanneer dit zal geschieden, en wat het teeken zal zyn, als al deze dingen zullen beginnen volbragt te worden?

5 Jesus, antwoordende, begon hun te zeggen: Ziet toe, dat u niemand en verleide.

6 Want daer zullen er velen komen onder mynen naem, en zeggen: Ik ben het; en zy zullen er velen verleiden.

7 Als gy dan zult hooren van oorlogen, en van geruchten van oorlogen, zoo en schroomt niet: want deze dingen moeten geschieden; maer nog en is 't het einde niet.

8 Want het eene volk zal tegen het andere opstaen, en het eene koningryk tegen het andere; daer zal aerdbevinge en hongersnood zyn op verscheidene plaetsen. Dit zyn de beginselen der smerten.

9 Maer ziet wel toe voor u zelven: want zy zullen u aen de raden overleveren, en in de synagogen zult gy geslagen worden; en gy zult staen voor stadhouders en koningen, ter

oorzake van my, om hun getuigenisse te geven.
10 Ook moet het evangelie eerst aen alle volkeren verkondigd worden.
11 Als zy u dan zullen leiden om over te leveren, zoo en zyt te voren niet bekommerd, wat gy zeggen zult; maer zegt hetgene u op dezelfde uer zal ingegeven worden : want gy en zyt het niet die spreekt, maer het is de Heilige Geest.
12 Doch de eene broeder zal den anderen ter dood leveren, en de vader zynen zone; en de kinderen zullen opstaen tegen de ouders, en hun de dood aendoen.
13 En gy zult van alle menschen gehaet worden om mynen naem; maer die tot het einde toe volherd zal hebben, zal zalig zyn.
14 Wanneer gy dan den grouwel der verwoesting zult zien staen daer hy niet staen en moet (*Dan.* ix, 27); (die het leest dat hy het zie te verstaen) dat alsdan die in Judeën zyn, naer de bergen vlugten;
15 En die op het dak is, dat hy niet af en kome in het huis, noch daer binnenga om iets uit zyn huis te nemen.
16 Ook die op het veld is, dat hy niet weder en keere, om zyn kleed te halen.
17 Doch wee die bevrucht zullen zyn, of kinderen zuigen in die dagen!
18 Bidt ook dat dit niet voor en valle in den winter.
19 Want de verdrukking van die dagen zal zoodanig zyn, dat er nooit diergelyke geweest en is, van het begin dat God de wereld geschapen heeft, tot nu toe, noch ook zyn en zal.
20 En 't en ware de Heer die dagen verkort hadde, daer en zoude niet een mensch behouden zyn geweest; maer om de uitverkorenen, die hy verkoren heeft, heeft hy die dagen verkort.
21 Indien iemand u alsdan zegt : Ziet, hier is de Christus; oft, daer is hy; gelooft het niet.
22 Want daer zullen valsche christussen en valsche propheten opstaen, die teekenen en wonderheden zullen doen, om zelfs de uitverkorenen, indien het mogelyk ware, te verleiden.
23 Weest dan op uwe hoede; ziet, ik heb u alles voorzeid!
24 Doch na de verdrukking in die dagen, zal de zon verduisterd worden, en de maen en zal haer licht niet geven;
25 De sterren zullen van den hemel vallen; en de krachten, die in de hemelen zyn, zullen beroerd worden.
26 Dan zal men den Zoon des menschen zien komen op de wolken, met groote magt en glorie.
27 En dan zal hy zyne engelen zenden, en zyne uitverkorenen vergaderen van de vier hoeken der wereld; van het uiterste der aerde, tot het opperste des hemels.
28 Leert dan eene gelykenisse van den vygenboom. Als nu zyne takken teer zyn, en de bladeren uitbotten, zoo weet gy dat de zomer aenstaende is :
29 Zoo ook, als gy deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat het aenstaende, en voor de deure is.
30 Ik zeg u voorwaer, dat dit geslacht niet en zal voorbygaen, tot dat al deze dingen geschieden.
31 Hemel en aerde zullen voorbygaen; maer myne woorden en zullen niet voorbygaen.
32 Doch van dien dag, oft van die uer, en weet niemand, zelfs niet de engelen in den hemel, noch de Zoon; als alleen de Vader.
33 Ziet toe; wackt en bidt : want gy en weet niet wanneer 't die tyd zyn zal.
34 Het is gelyk een mensch, die buiten 's lands reizende, zyn huis aen zyne knechten gelaten heeft (gevende hun magt, elk tot zyn werk),

en den deurwachter bevolen heeft te
waken.
33 Waekt dan; want gy en weet
niet, wanneer de heer des huizes ko-
men zal; 's avonds laet, of 's midder-
nachts, of met het hanegekraei, of
in den morgenstond;
36 Opdat hy, onvoorziens komende,
u niet en vinde slapen.
37 En hetgene ik tot ulieden zeg,
dat zeg ik tot een ieder: waekt.

KAPITTEL XIV.

NA twee dagen kwam de feest van
paschen, en van de ongedeesemde brooden; en de opper-priesters en schriftgeleerden onderzochten, hoe zy hem met list zouden vangen en dooden.
2 Doch zy zeiden: Het en mag niet
zyn op den feestdag; opdat er geen
oproer onder het volk en ontsta.
3 Als hy nu te Bethanien in het
huis van Simon, den melaetschen,
was; terwyl hy aen tafel zat, zoo
kwam er eene vrouw, die had eene
alabaster flessche met kostelyke
zalve, gemaekt van onvervalschten
nardus; en de flessche opengebro-
ken hebbende, stortte zy die uit op
zyn hoofd.
4 En daer waren er eenigen, die dit
by zich zelven zeer kwalyk namen,
en zeiden: Waertoe dient deze ver-
kwisting der zalve?
5 Want deze zalve had boven de
dry honderd denarissen konnen ver-
kocht, en aen den armen gegeven
worden. En zy waren zeer misnoegd
tegen haer.
6 Maer Jesus zeide: Laet ze gewor-
den; waerom valt gy haer moeije-
lyk? zy heeft een goed werk aen my
gedaen.
7 Want gy hebt altyd arme men-
schen met u, en gy kont hun goed
doen als gy wilt; maer my en hebt
gy niet altyd.
8 Zy heeft gedaen dat zy heeft ge-
konnen; zy is op voorbaet myn
lichaem komen zalven ter begrafe-
nisse.
9 Ik zeg u voorwaer: overal, door
geheel de wereld, al waer dit evan-
gelie zal gepredikt zyn geweest, zal
ook, wat deze gedaen heeft, tot ha-
ren lof verhaeld worden.
10 Dan ging Judas Iscariotes, een
van de twaelf, tot de opper-pries-
ters, om Jesus aen hen over te le-
veren;
11 Dewelke, als zy dit hoorden, ver-
blyd waren, en beloofden hem geld
te geven. Hy zocht dan, hoe hy hem
met eene bekwame gelegenheid
zoude overleveren.
12 Op den eersten dag der ongedee-
semde brooden, als men het paesch-
lam offerde, vraegden hem zyne dis-
cipelen: Waer wilt gy dat wy het
paeschmael voor u gaen bereid ma-
ken om het te eten?
13 Hy zond dan twee van zyne
discipelen, en zeide tot hen: Gaet
naer de stad en u zal ontmoeten een
mensch, die eene kruike water
draegt; volgt hem,
14 En, alwaer hy zal ingaen, zegt
daer aen den heer van 't huis: De
Meester vraegt: Waer is de eetplaets,
daer ik het paeschmael met myne
discipelen mag eten?
15 En hy zal u eene groote eetzael
toonen, die al gespreid is; bereidt
het ons aldaer.
16 Zyne discipelen gingen dan, en
kwamen in de stad, en vonden 't
gelyk hy hun gezeid had, en zy be-
reidden het paeschmael.
17 Als het nu avond geworden was,
kwam hy met de twaelf.
18 En als zy ter tafel zaten, en aten,
zoo zeide Jesus: Ik zeg u voorwaer,
dat een van ulieden, die met my eet,
my verraden zal.
19 Zy begonnen droef te worden,
en hem een voor een te vragen:
Ben ik het?

20 Hy antwoordde hun : 't Is een
van de twaelf, die met my de hand
in den schotel dopt.
21 Het is waer, de Zoon des men-
schen gaet henen, gelyk van hem ge-
schreven is ; maer wee dien mensch,
door wien de Zoon des menschen zal
verraden worden! Het ware beter
voor dien mensch, dat hy nooit gebo-
ren en ware geweest. (*Psalm* xl, 9.)
22 En terwyl zy aten, Jesus het
brood nemende, en zegenende, heeft
het gebroken, en aen hen gegeven,
zeggende : Neemt, dit is myn lichaem.
23 En den beker genomen heb-
bende, heeft hy eene dankzegging
gesproken, en dien aen hen gegeven;
en zy dronken daer allegader uit.
24 En hy zeide tot hen : Dit is myn
bloed van het nieuw verbond, dat
voor velen zal vergoten worden.
25 Ik zeg u voorwaer, dat ik voor-
taen van dit gewas des wyngaerds
niet drinken en zal, tot op dien dag,
als ik het nieuw zal drinken in het
ryk Gods.
26 En den lofzang gedaen hebbende,
zyn zy gegaen naer den berg van
Oliveten.
27 Dan zeide Jesus tot hen : Gy zult
allegader van dezen nacht over my
verergerd worden : want daer staet
geschreven : Ik zal den herder slaen,
en de schapen zullen verstrooid wor-
den. (*Zach.* xiii, 7.)
28 Doch na dat ik zal verrezen zyn,
zal ik u voorgaen naer Galileën.
29 Maer Petrus zeide tot hem : Al
ware 't dat zy allegader over u verer-
gerd wierden, nogtans ik niet.
30 Jesus antwoordde hem : Ik zeg
u voorwaer, dat gy heden in dezen
nacht, eer de haen tweemael ge-
kraeid zal hebben, my drymael zult
verloochenen.
31 Maer hy zeide nog meer : Al
moest ik ook met u sterven, zoo en
zal ik u niet verloochenen! Desge-
lyks zeiden ook al de anderen.
32 Dan kwamen zy in eene hofstede,
genoemd Gethsemani, en hy zeide
tot zyne discipelen : Zit hier neder,
tot dat ik zal gebeden hebben.
33 Hy nam dan Petrus, Jacobus, en
Joannes met zich, en begon benauwd
te worden, en zeer beangst.
34 Dan zeide hy tot hen : Myne ziel
is bedroefd tot der dood toe ; wacht
hier, en waekt.
35 En een weinig voortgegaen zynde,
viel hy ter aerde neder ; en hy bad,
dat die uer, indien het mogelyk was,
van hem mogt voorbygaen ;
36 En zeide : Abba, Vader! alle din-
gen zyn u mogelyk ; neemt dezen
kelk van my weg ! nogtans, niet dat
ik wille, maer dat gy wilt.
37 Dan kwam hy, en vond hen sla-
pen. En hy zeide tot Petrus : Simon,
slaept gy? hebt gy dan niet eene uer
konnen waken?
38 Waekt en bidt, opdat gy in geene
bekoringen en valt ; de geest is wel
gewillig, maer het vleesch is krank.
39 En hy ging wederom bidden,
gebruikende dezelfde woorden.
40 En, wederkeerende, vond hy ze
wederom slapen ; want hunne oogen
waren bezwaerd. En zy en wisten
niet wat zy hem zouden antwoorden.
41 Hy kwam dan voor de derde
mael, en zeide tot hen : Slaept nu en
rust. Het is genoeg, de uer is geko-
men. Ziet, de Zoon des menschen
gaet geleverd worden in de handen
der zondaren.
42 Staet op, laet ons gaen ; ziet,
die my verraedt, is hier by.
43 En terwyl hy nog sprak, kwam
Judas Iscariotes, een van de twaelf,
daer aen, en veel volk met hem, met
zweerden en stokken, van wege de
opper-priesters, de schriftgeleerden,
en de ouderlingen.
44 Nu, de verrader had hun een tee-
ken gegeven, zeggende : Denwelken
ik kussen zal, die is het ; neemt hem
vast, en leidt hem voorzigtiglyk weg.

45 En zoo haest als hy daer kwam, ging hy tot hem, en zeide : Weest gegroet, Meester! en hy kuste hem.
46 Terstond sloegen zy de handen aen hem, en namen hem gevangen.
47 Doch een van degenen, die er tegenwoordig waren, het zweerd uittrekkende, sloeg den knecht van den oppersten priester, en kapte hem eene oor af.
48 Doch Jesus sprak hen aldus aen: Gy komt hier gelyk tot eenen moordenaer, met zweerden en stokken, om my te vangen.
49 Ik was dagelyks by u, leerende in den tempel, en gy en hebt my niet vastgenomen ; maer 't is opdat de Schriftuer volbragt worde.
50 Dan verlieten hem zyne discipelen, en vlugtten allegader weg.
51 Doch zeker jongeling, hebbende maer een lynen kleed over zyn naekt lichaem, kwam hem gevolgd; en zy grepen dien aen.
52 Maer hy, het lynen kleed verlatende, is naekt van hen weggevlugt.
53 Zy leidden dan Jesus naer den oppersten priester; daer al de priesters, de schriftgeleerden, en de ouderlingen vergaderd waren.
54 En Petrus volgde hem van verre, tot binnen het voorhof van den oppersten priester ; en hy ging zich met de dienaers by het vuer zetten te warmen.
55 Nu, de opper-priesters, en de geheele raed, zochten eenige getuigenisse tegen Jesus, om hem ter dood te brengen; doch zy en vonden geene :
56 Want velen gaven valsche getuigenissen tegen hem ; maer hunne getuigenissen en waren niet genoegzaem.
57 Daer stonden dan eenigen op, en getuigden valschelyk tegen hem, zeggende :
58 Wy hebben hem hooren zeggen : Ik zal dezen tempel, die met handen gemaekt is, afbreken ; en binnen dry dagen eenen anderen, met geene handen gemaekt, opbouwen.
59 Doch de getuigenis van dezen, en was ook niet genoegzaem.
60 De opperste priester dan, in het midden opstaende, ondervraegde Jesus, zeggende : En antwoordt gy niets op hetgene dezen tegen u getuigen?
61 Maer hy zweeg stil, ende en antwoordde niet met al. De opperste priester ondervraegde hem wederom, en zeide tot hem : Zyt gy de Christus, de Zoon van God gebenedyd?
62 Jesus antwoordde hem: Ik ben 't. En gylieden zult den Zone des menschen eens zien zitten aen de regter hand van de kracht Gods, en zien komen op de wolken des hemels.
63 Dan scheurde de opperste priester zyne kleederen, zeggende : Wat hebben wy nog getuigen van noode?
64 Gy zelven hebt de blasphemie gehoord. Wat dunkt ulieden? En zy veroordeelden hem allegader, dat hy de dood schuldig was.
65 Dan begonnen hem sommigen te bespouwen, zyn aenzigt te overdekken, en met vuisten te slaen, zeggende : Propheteert! En de dienaers gaven hem kaekslagen.
66 Terwyl nu Petrus beneden in de voorzael was, kwam er eene van de dienstmaegden van den oppersten priester;
67 En ziende Petrus zich warmen, bezag zy hem, en zeide : Gy waert ook met Jesus van Nazareth.
68 Maer hy loochende het, zeggende : Ik en kenne hem niet, noch ik en weet niet wat gy zegt. En zoo hy buiten voor de voorzael ging, kraeide de haen.
69 En wederom eene dienstmaegd hem ziende, begon zy te zeggen tot degenen, die er omtrent stonden : Deze is ook een van dat volk.
70 Maer hy loochende het nog eens.

En een weinig daerna, zeiden die
daer stonden, wederom tot Petrus :
Zekerlyk ! gy zyt van dat volk ; want
gy zyt ook een Galileër.
71 Dan begon hy te vloeken en te
zweeren : Ik en kenne dien man niet,
daer gy van spreekt.
72 En terstond kraeide de haen voor
de tweede mael ; en Petrus wierd het
woord indachtig, dat Jesus tot hem
gezeid had : Eer de haen twee mael
gekraeid zal hebben, zult gy my dry
mael verloochenen. En hy begon te
weenen.

KAPITTEL XV.

ZOO haest de morgenstond aengekomen was, hielden de opper-priesters raed, met de ouderlingen, de schriftgeleerden, en den ganschen raed ; en Jesus gebonden hebbende, leidden zy hem weg, en leverden hem over aen Pilatus.
2 Pilatus ondervraegde hem : Zyt
gy de Koning der Joden? Hy antwoordde
hem : Gy zegt het.
3 Doch de opper-priesters beschul-
digden hem van vele dingen.
4 Pilatus ondervraegde hem dan
wederom, en zeide : En antwoordt gy
niet? ziet eens, hoe vele dingen zy
tegen u getuigen !
5 Doch Jesus en heeft verders niets
meer geantwoord ; zoo dat Pilatus
verwonderd was.
6 Maer hy was gewoon hun op den
hoogsten feestdag, eenen gevange-
nen, dien zy begeerden, los te laten.
7 Daer was dan een, genoemd Bar-
abbas, die met eenige muitmakers
gevangen was, en die in den oproer
eenen doodslag gedaen had.
8 Als dan het volk opgekomen was,
begonnen zy te verzoeken, hetgene
hy voor hen altyd gewoon was te
doen.
9 Pilatus antwoordde hun, zeggen-
de : Wilt gy dat ik u den Koning der
Joden loslate?
10 Want hy wist wel dat de opper-
priesters hem uit nydigheid overge-
leverd hadden.
11 Maer de opper-priesters maek-
ten het volk op, dat hy hun liever
Barabbas zoude loslaten.
12 Doch Pilatus sprak hun wederom
aldus aen : Wat wilt gy dan, dat ik
doen zal met den Koning der Joden?
13 Zy riepen wederom : Kruist
hem!
14 Pilatus zeide tot hen : Wat
kwaed heeft hy doch gedaen? Maer
zy riepen nog sterker : Kruist hem!
15 Pilatus dan, willende voldoen
aen het volk, liet hun Barabbas los ;
en Jesus, na dat hy gegeeseld was,
gaf hy over om gekruist te worden.
16 Dan leidden hem de soldaten in
de voorzael van het regthuis, en
riepen de gansche bende te samen.
17 En zy deden hem eenen purpe-
ren mantel aen ; en eene kroone van
doornen vlechtende, stelden zy hem
die op ;
18 En begonnen hem aldus te groe-
ten : Weest gegroet, Koning der Jo-
den!
19 Ook sloegen zy op zyn hoofd
met eenen rietstok, bespogen hem,
en aenbaden hem al knielende.
20 En na dat zy hem bespot hadden,
trokken zy hem den purperen man-
tel af, deden hem zyne kleederen
aen, en leidden hem uit, om hem te
kruisen.
21 En zy dwongen zekeren Simon
van Cirenen, die daer voorbyging, en
van het land kwam, zynde de vader
van Alexander en Rufus, zyn kruis
te dragen.
22 Zy leidden hem dan tot op de
plaetse Golgotha, dat is te zeggen,
de plaets der doodshoofden ;
23 En gaven hem wyn te drinken,
met myrrhe gemengeld ; maer hy en
nam het niet.
24 En als zy hem gekruist hadden,
deelden zy zyne kleederen, wer-

pende het lot, wat elk daervan zoude
hebben.
25 Doch het was de derde uer, als
zy hem kruisten.
26 En de oorzaek van zyne verwy-
zing was aldus geschreven : DE KO-
NING DER JODEN.
27 Zy kruisten ook met hem twee
moordenaers, eenen aen zyne reg-
ter, en eenen aen zyne slinker zyde.
28 Dan is de Schriftuer volbragt,
welke zegt : En hy is onder de
kwaeddoeners gerekend. (*Isaias* liii,
12.)
29 En die voorbygingen, blasphe-
meerden tegen hem, schuddende
hunne hoofden, en zeggende : Wel-
aen! gy, die den tempel Gods af-
breekt, en in dry dagen wederom
opbouwt;
30 Verlost u zelven, en komt af van
het kruis.
31 Desgelyks bespotteden hem ook
de opper-priesters, met de schrift-
geleerden, onder malkanderen zeg-
gende : Anderen heeft hy verlost, en
zich zelven en kan hy niet verlos-
sen ;
32 Dat die Christus, die Koning
van Israël, nu afkome van het kruis,
opdat wy het zien en gelooven. En
die met hem gekruist waren, be-
schimpten hem ook.
33 Als 't de zesde uer geworden
was, ontstond er eene duisternis over
geheel het aerdryk, tot de negende
uer toe.
34 En op de negende uer riep Jesus
met luider stemme, zeggende : *Eloi,
Eloi ! lamma sabacthani ?* dat is ,
myn God, myn God ! waerom hebt gy
my verlaten?
35 Eenigen van de omstaenders dit
hoorende, zeiden : Ziet, hy roept
Elias.
36 Dan liep er een, en ging eene
spongie met azyn vervullen, en die
op eenen rietstok stekende, gaf hy
hem te drinken, zeggende : Wacht,
laet ons zien, of Elias komen zal, om
hem af te helpen.
37 Doch Jesus, met luider stemme
geroepen hebbende, gaf zynen geest.
38 En de gordyn des tempels scheur-
de in twee stukken, van boven tot
beneden.
39 De honderdste-man die regt over
hem stond, ziende dat hy aldus roe-
pende den geest gegeven had, zeide :
Waerlyk, deze mensch was Gods
Zoon !
40 Daer waren ook vrouwen, die dit
van verre aenschouwden ; onder de-
welke was Maria Magdelene, Maria,
de moeder van Jacobus den minde-
ren, en van Joseph, en Salome ;
41 Welke ook, als hy in Galileën
was, hem volgden en dienden; en
vele anderen, die te samen met hem
naer Jerusalem opgetrokken waren.
42 En als 't nu avond geworden was
(want het was de dag der voorberei-
ding, die voor den sabbot-dag komt),
43 Kwam Joseph, die van Arimathea
was, een aenzienlyk raedsheer, die
ook het ryk Gods was verwachtende ;
en stoutelyk tot Pilatus gaende, ver-
zocht hy het lichaem van Jesus.
44 Doch Pilatus was verwonderd,
dat hy alreeds zoude gestorven zyn;
en den kapitein ontboden hebbende,
vraegde hy hem, of hy al dood was?
45 Als hy zulks van den kapitein
verstaen had, gaf hy het lichaem aen
Joseph.
46 Joseph, een lynen kleed gekocht
hebbende, deed hem af, wond hem
in den doek, en legde hem in een
graf, 't welk uit eene steenrotse ge-
kapt was ; en hy wentelde eenen
steen tegen den ingang van het graf.
47 Doch Maria Magdelene, en Maria,
de moeder van Joseph, letteden toe,
waer hy gelegd wierd.

KAPITTEL XVI.

ALS de sabbot-dag voorby was,
hebben Maria Magdelene, Maria,

de moeder van Jacobus, en Salome, welriekende kruiden gekocht, om Jesus te komen balsemen.
2 En zeer vroeg, op den eersten dag der weke, kwamen zy tot het graf, met den zonnen-opgang;
3 En zeiden tot malkanderen : Wie zal ons den steen van den ingang van het graf afwentelen?
4 Maer, opziende, zagen zy dat de steen afgewenteld was; want hy was zeer groot.
5 En in het graf gaende, zagen zy eenen jongeling ter regter zyde zitten, gekleed met een lang wit kleed; en zy wierden zeer verbaesd.
6 Maer hy zeide tot haer : En verschrikt niet; gy zoekt Jesus van Nazareth, die gekruist is; hy is verrezen, hy en is hier niet; ziet hier de plaetse daer zy hem gelegd hadden.
7 Gaet, zegt aen zyne discipelen, en aen Petrus, dat hy u voorgaet naer Galileën; daer zult gy hem zien, gelyk hy u gezeid heeft.
8 Zy, uitgegaen zynde, vlugtten van het graf; want zy waren met schroom en vreeze bevangen; en zy en zeiden niemand iets, zoodanig waren zy verschrikt.
9 Doch als Jesus verrezen was, 's morgens op den eersten dag van de weke, is hy eerst verschenen aen Maria Magdelene, uit dewelke hy zeven duivelen gejaegd had.
10 Deze ging het boodschappen aen degenen, die met hem geweest waren, die nu treurden en weenden.
11 Doch, hoorende zeggen dat hy leefde, en dat hy van haer gezien was, en geloofden zy 't niet.
12 Daerna verscheen hy in eene andere gedaente aen twee van hen, als zy wandelden om te gaen naer een landhuis.
13 Dewelken het ook aen de anderen gingen boodschappen; maer zy en geloofden hen ook niet.
14 Ten laetste verscheen hy aen de elf, terwyl zy aen tafel zaten, en hy verweet hun hunne ongeloovigheid, en de herdigheid van hun hert; omdat zy aen degenen, die hem verrezen gezien hadden, geen geloof en hadden gegeven.
15 Hy zeide ook tot hen : Gaet door de geheele wereld; predikt het evangelie aen al de schepselen.
16 Die gelooven zal en gedoopt zal zyn, die zal zalig worden; maer die niet en zal geloofd hebben, die zal verdoemd worden.
17 En deze teekenen zullen volgen degenen, die gelooven : zy zullen in mynen naem de duivelen uitjagen; zy zullen nieuwe talen spreken;
18 Zy zullen serpenten opnemen; en indien zy iets doodelyks mogten gedronken hebben, het en zal hun niet schadigen; zy zullen de handen leggen op de zieken, en die zullen gezond worden.
19 Als nu de Heer Jesus met hen gesproken had, is hy opgenomen ten hemelen, en hy zit aen de regter hand Gods.
20 Doch zy, wegreizende, predikten overal; en de Heer werkte mede, en bevestigde hunne woorden, door de mirakelen, die er op volgden.

HET H. EVANGELIE

VAN

JESUS CHRISTUS,

VOLGENS

De beschryving van LUCAS.

KAPITTEL I.

AENGEZIEN dat er velen onderno-
men hebben een verhael van die
dingen op te stellen, dewelke onder
ons met volle zekerheid gebeurd zyn,
2 Gelyk degenen, die het van het be-
gin af zelven gezien hebben, en be-
dienaers des woords geweest zyn,
ons hebben overgeleverd;
3 Zoo heeft het my ook goed gedacht,
na dat ik alles van voren af neerste-
lyk achterhaeld hadde, hetzelve aen
u, allervroomste Theophilus! ver-
volgens te schryven.
4 Opdat gy overtuigd moogt zyn van
de waerheid der dingen, daer gy van
onderwezen zyt.
5 Daer was ten tyde van Herodes,
koning van Judeën, zeker priester,
met name Zacharias, van de beurte
van Abia; en zyne huisvrouw was
van de dochteren van Aaron, en haer
naem Elisabeth.
6 Zy waren beide regtveerdig voor
God, wandelende onberispelyk in al
de geboden en bevelen des Heeren.
7 Maer zy en hadden geenen zone,
omdat Elisabeth onvruchtbaer was,
en dat zy beide verre op hunne da-
gen gekomen waren.
8 Het geschiedde dan, als hy het
priesterlyk ambt, volgens zyne beur-
te, voor God bediende;
9 Dat, naer het gewoonlyk gebruik
der priesteren, het lot op hem viel,
om in den tempel des Heeren de
reukofferande te gaen doen.
10 Al de menigte des volks was
buiten, bezig met bidden, ter ure van
de reukofferande.
11 Doch hem verscheen een engel
des Heeren, staende ter regter zyde
van den autaer des reukoffers.
12 Zacharias, dit ziende, wierd ont-
steld, en met eene groote vreeze be-
vangen.
13 Maer de engel zeide hem: En
vreest niet, Zacharias! want uw gebed
is verhoord; en uwe huisvrouw Eli-
sabeth zal u eenen zone baren, en gy
zult zynen naem Joannes noemen.
14 Hy zal u tot blydschap en vreugd
wezen; en velen zullen zich in zyne
geboorte verblyden.
15 Want hy zal groot zyn voor den
Heere; wyn noch sterken drank en
zal hy niet drinken, en hy zal met
den Heiligen Geest vervuld worden,
ook van het lichaem zyner moeder af.
16 Hy zal velen van de kinderen van
Israël tot den Heere, hunnen God,
bekeeren.
17 En hy zal voor hem gaen in den
geest en de kracht van Elias, om de
herten van de vaders te keeren tot de
kinderen, en de ongeloovigen tot de

wysheid der regtveerdigen, om voor
den Heere een volmaekt volk bereid
te maken.
18 Zacharias zeide tot den engel :
Waeruit zal ik dat weten; want ik
ben oud, en myne huisvrouw is verre
op hare dagen gekomen?
19 Doch de engel gaf hem voor ant-
woord : Ik ben Gabriël, die sta voor
God, en ik ben afgezonden om tot
u te spreken, en u deze blyde bood-
schap te verkondigen.
20 En ziet, gy zult stom zyn, en niet
konnen spreken, tot den dag toe dat
deze dingen geschieden zullen; om-
dat gy myne woorden niet geloofd en
hebt, die op hunnen tyd volbragt
zullen worden.
21 Ondertusschen bleef het volk naer
Zacharias wachten, en zy waren ver-
wonderd, dat hy zoo lang in den tem-
pel vertoefde.
22 Maer, uitgekomen zynde, kon hy
tot hen niet spreken; dan zy, merk-
ten dat hy een visioen in den tempel
gezien had, volgens dat hy hun met
teekenen was aenwyzende; en hy
bleef stom.
23 Als nu de dagen zyner bedie-
ninge omwaren, ging hy naer zyn
huis.
24 En na deze dagen wierd Elisabeth,
zyne huisvrouw, bevrucht, en zy
hield zich vyf maenden verborgen,
zeggende :
25 Aldus heeft de Heer my gedaen,
in dezen tyd, wanneer hy heeft neêr-
gezien, om myne versmaedheid onder
de menschen weg te nemen.
26 En in de zesde maend, is de engel
Gabriël van God afgezonden in eene
stad van Galileën, met name Naza-
reth;
27 Tot eene maegd, die ten houwe-
lyk gegeven was aen zekeren man,
genoemd Joseph, uit het geslacht van
David, en de naem van de maegd was
Maria.
28 En de engel by haer binnenge-
komen zynde, zeide : Weest gegroet,
gy vol van gratie! de Heer is met u!
gebenedyd zyt gy boven alle vrou-
wen.
29 Zy, dit hoorende, wierd ontsteld
over zyne woorden, en zy dacht wat
dit voor eene groetenis mogt wezen.
30 Doch de engel zeide tot haer : En
vreest niet, Maria! want gy hebt ge-
nade by God gevonden.
31 Ziet, gy zult bevrucht worden, en
eenen zoon baren, en gy zult zynen
naem Jesus noemen.
32 Deze zal groot zyn, en de Zoon
des Allerhoogsten genoemd worden;
en God de Heer zal hem den troon van
zynen vader David geven;
33 En hy zal over 't huis van Jacob
Koning zyn in der eeuwigheid; en
zyn ryk en zal geen einde hebben.
34 Dan zeide Maria tot den engel :
Hoe zal dit gebeuren, mits ik geenen
man en bekenne?
35 En de engel gaf haer voor ant-
woord : De Heilige Geest zal over u
afdalen, en de kracht van den Aller-
hoogsten zal u overlommeren; daer-
om zal ook het Heilig dat uit u zal
geboren worden, genoemd worden
de Zoon Gods.
36 En ziet, Elisabeth, uwe nicht, is
ook zelve in haren ouderdom be-
vrucht geworden van eenen zoon; en
dit is de zesde maend van haer, die
onvruchtbaer genoemd wierd.
37 Want by God en zal er niets on-
mogelyk zyn.
38 Doen zeide Maria : Ziet hier de
dienstmaegd des Heeren; dat my ge-
schiede naer uw woord. En de engel
is van haer vertrokken.
39 In diezelfde dagen, begaf zich
Maria op de reize met er haest naer
het gebergte, in eene stad van Juda;
40 En binnengekomen zynde in 't
huis van Zacharias, groette zy Elisa-
beth.
41 En 't geschiedde, zoo haest als
Elisabeth de groetenis van Maria

hoorde, dat het kind in haer lichaem
opsprong; en Elisabeth wierd ver-
vuld met den Heiligen Geest.
42 En zy riep met luider stemme,
zeggende : Gebenedyd zyt gy boven
alle vrouwen, en gebenedyd is de
vrucht uws lichaems !
43 Van waer komt my dit, dat de
moeder myns Heeren tot my komt?
44 Want ziet, zoo haest als de
stem uwer groetenisse in myne ooren
klonk, sprong myn kind van blyd-
schap op in myn lichaem.
45 Zalig zyt gy, die geloofd hebt :
want hetgene u van den Heer gezeid
is, zal volbragt worden.
46 Dan zeide Maria : Myne ziel ver-
heft grootelyks den Heer ;
47 En myn geest is verheugd in God,
mynen Zaligmaker ;
48 Omdat hy de nederigheid zyner
dienstmaegd heeft aengezien : want
ziet, van nu af zullen alle geslachten
my gelukkig noemen.
49 Want hy heeft my groote dingen
gedaen, die almogende is ; en heilig
is zyn naem.
50 Zyne bermhertigheid komt van
geslacht tot geslacht over degenen,
die hem vreezen.
51 Hy heeft de kracht van zynen
erm uitgewerkt ; hy heeft ze ver-
strooid, die hoogmoedig waren in de
gedachten huns herten.
52 Hy heeft de magtigen van den
troon afgetrokken, en de nederigen
heeft hy verheven.
53 De hongerigen heeft hy met goe-
deren vervuld, en de ryken ydel weg-
gezonden.
54 Hy heeft Israël, zynen dienaer,
opgenomen, indachtig wezende zyner
bermhertigheid,
55 Gelyk hy aen onze vaders had
toegezeid, aen Abraham en aen zyne
nakomelingen tot in der eeuwigheid.
56 Doch Maria bleef by haer omtrent
dry maenden, en keerde weder naer
haer huis.
57 Ondertusschen wierd de tyd ver-
vuld, dat Elisabeth zoude baren, en
zy baerde eenen zone.
58 Hare geburen en magen, gehoord
hebbende, dat de Heer zyne bermher-
tigheid over haer verheerlykt hadde,
waren met haer verblyd.
59 En op den achtsten dag kwamen
zy het kind besnyden, en noemden 't
Zacharias, volgens den naem van
zynen vader.
60 Doch de moeder nam het woord
op, en zeide : Geenszins ; maer hy zal
Joannes genoemd worden.
61 Zy zeiden tot haer : Daer en is
niemand onder uw maegschap, die
zoo genoemd wordt.
62 Zy wenkten dan toe aen zynen
vader, hoe hy hem wilde genoemd
hebben.
63 Dewelke, een tafelboeksken
geëischt hebbende, daerop schreef :
Joannes is zyn naem. En zy stonden
allegader verwonderd.
64 Terstond wierd zyn mond geo-
pend en zyne tonge losgemaekt, en
hy sprak, God lovende.
65 En daer kwam eene vrees over
allen, die daer omtrent woonden, en
al deze dingen wierden verbreid
door geheel het gebergte van Ju-
deën.
66 Allen, die het hoorden, bewaer-
den 't in hun hert, en zeiden : Wie
meent gy dat dit kind zal wezen? Want
de hand des Heeren was met hem.
67 En Zacharias, zyn vader, wierd
vervuld met den Heiligen Geest, en
hy propheteerde, zeggende :
68 Gebenedyd zy de Heer, God van
Israël, omdat hy zyn volk bezocht
en verlost heeft,
69 En ons opgewekt heeft eenen
magtigen Zaligmaker, in het huis
van David, zynen dienaer ;
70 Gelyk hy had toegezeid door den
mond van zyne heilige propheten,
die er van alle tyden geweest zyn.
71 Dat hy ons zoude verlossen van

onze vyanden, en uit de handen van
allen, die ons haten;
72 Om bermhertigheid te doen aen
onze voorouders, en zyn heilig ver-
bond gedachtig te zyn;
73 Volgens den eed, dien hy gezwo-
ren had aen onzen vader Abraham,
van ons te vergunnen,
74 Dat wy, verlost zynde uit de han-
den onzer vyanden, hem zouden die-
nen zonder vreeze,
75 In heiligheid en regtveerdigheid
voor zyn aenschyn, al de dagen van
ons leven.
76 En gy, ô kind! zult een propheet
van den Allerhoogsten genoemd wor-
den: want gy zult voor het aenschyn
des Heeren gaen, om zyne wegen te
bereiden;
77 Om aen zyn volk te geven de
kennis der zaligheid, tot vergiffenis
hunner zonden,
78 Door de innerlyke bermhertig-
heid van onzen God, waerdoor hy
ons bezocht heeft, die opgaende zon
van hierboven;
79 Om te verlichten degenen, die in
de duisternis, en in de schaduwe der
dood zitten, en om onze voeten te
bestieren in den weg van vrede.
80 Doch het kind groeide op, en
wierd versterkt in den geest; en hy
was in de woestyne tot den dag van
zyne vertooninge aen Israël.

KAPITTEL II.

EN 't gebeurde op denzelfden tyd,
dat er een gebod uitging van
keizer Augustus, dat men geheel de
wereld zoude opschryven.
2 Deze eerste opschryving is ge-
schied, als Quirinus stadhouder van
Syrien was.
3 En ieder ging om zich aen te ge-
ven, elk in zyne eigene stad.
4 Dan trok Joseph ook op van Ga-
lileën; uit de stad Nazareth, naer
Judeën, tot de stad van David, die
Bethlehem genoemd wordt; omdat
hy was van het huis en geslacht van
David,
5 Om zich aen te geven met Maria,
zyne bruid, die bevrucht was.
6 En 't geschiedde dat, terwyl zy
daer waren, de dagen vervuld wier-
den dat zy baren zoude.
7 En zy baerde haren eerstgeboren
zoon, wond hem in doeken, en legde
hem neder in eene kribbe; omdat er
voor hen geene plaets en was in de
herberg.
8 In diezelfde landstreek waren
herders wakende, en de nachtwacht
houdende over hunne kudde.
9 En ziet, daer stond een engel des
Heeren by hen, en hen omringelde
een goddelyk licht; waerdoor zy ten
uiterste bevreesd waren.
10 Doch de engel zeide tot hen: En
vreest niet; want ziet, ik brenge u
eene blyde boodschap, die tot groote
vreugd zal zyn voor al het volk:
11 Want heden is u in de stad van
David geboren de Zaligmaker, die
Christus de Heer is.
12 En dit zal u tot een teeken zyn:
gy zult een kindeken vinden in doe-
ken gewonden, liggende in eene
kribbe.
13 En schielyk kwam er by den
engel eene menigte van het hemelsch
heir, God lovende, en zeggende:
14 Glorie zy aen God in 't aller-
hoogste, en op der aerde vrede aen
de menschen van goeden wille!
15 En als de engelen van hen ver-
trokken waren naer den hemel, zei-
den de herders tot malkanderen:
Laet ons henen gaen naer Bethle-
hem, en zien de zake die daer ge-
schied is, dewelke de Heer ons heeft
bekend gemaekt.
16 Zy zyn met er haeste gekomen,
en zy vonden Maria, en Joseph, en
het kindeken liggen in eene kribbe.
17 Dit ziende, wierden zy overtuigd
van hetgene, dat hun wegens dit
kind gezeid was.

18 En allen, die het hoorden, waren verwonderd over hetgene hun van de herders verteld wierd.
19 Doch Maria bewaerde al deze dingen, dezelve overleggende in haer hert.
20 De herders keerden wederom, God lof en glorie gevende, over al de dingen, die zy gehoord en gezien hadden, volgens hetgene, dat hun was gezeid geweest.
21 De achtste dag gekomen zynde, wanneer het kind moest besneden worden, zoo wierd zyn naem Jesus genoemd; welke naem hem gegeven was van den engel, eer dat hy in 't lichaem was ontvangen.
22 En na dat vervuld waren de dagen van hare zuivering, volgens de wet van Moyses, bragten zy hem naer Jerusalem, om hem op te dragen aen den Heere.
23 Volgens dat er geschreven staet in de wet des Heeren: Dat alle eerstgeboreling van het mannelyk geslacht den Heere zal toegeheiligd worden;
24 En om te geven de offerande, volgens hetgene in de wet gezeid wordt, een paer tortelduiven, oft twee jonge duiven.
25 Daer was een man te Jerusalem, met name Simeon, die een regtveerdig en godvreezend man was, verwachtende de vertroostinge van Israël; en de Heilige Geest was in hem.
26 Hy had eene openbaringe van den Heiligen Geest ontvangen, dat hy de dood niet smaken en zoude, voor dat hy eerst den Gezalfden des Heeren zoude gezien hebben.
27 Hy kwam dan door den Geest in den tempel, en als d'ouders hun kind Jesus binnenbragten, om voor hem te doen naer de gewoonte van de wet,
28 Zoo nam hy hem in zyne ermen, en loofde God, en zeide:
29 Nu zult gy, Heere! uwen dienaer volgens uw woord laten gaen in vrede;
30 Want myne oogen hebben gezien uwen Zaligmaker,
31 Denwelken gy bereid hebt ten aenzien van alle volkeren;
32 Om te zyn een licht, tot verlichting der heidenen, en tot glorie van uw volk van Israël.
33 Zyn vader en zyne moeder waren verwonderd over hetgene van hem gezeid wierd;
34 En Simeon zegende hem, en zeide tot Maria, zyne moeder: Ziet, deze is gesteld tot val en opregting van velen in Israël, en tot een teeken 't welk zal tegengesproken worden,
35 (Ja ook zal het zweerd door uwe ziele zelve gaen), opdat de gedachten van vele herten zouden ontdekt worden.
36 Daer was ook eene prophetersse, Anna, de dochter van Phanuël, uit het geslacht van Aser; deze was verre op hare dagen gekomen, en zy had zeven jaren na haren maegdom met haren man geleefd.
37 En was nu weduwe geweest tot haer vierentachtigste jaer toe; en zy en ging van den tempel niet, God dienende nacht en dag met vasten en bidden.
38 Deze dan ter zelver ure bykomende, loofde ook den Heere, en sprak van hem aen allen, die de verlossinge van Israël verwachtten.
39 Als zy nu alles naer de wet des Heeren volbragt hadden, keerden zy weder naer Galileën, in hunne stad Nazareth.
40 En het kind wies op, en wierd versterkt, vervuld zynde met wysheid; en de gratie Gods was in hem.
41 Zyne ouders gingen alle jaren naer Jerusalem op het hoogtyd van paschen.
42 Als hy dan twaelf jaren oud geworden was, zyn zy, volgens de ge-

woonte van het hoogtyd, opgetrokken naer Jerusalem :

43 En als zy wederkeerden, na dat de dagen geëindigd waren, zoo bleef het kind Jesus te Jerusalem, zonder dat het zyne ouders wisten.

44 Doch zy, meenende dat hy in 't gezelschap was, reisden eenen dag voort, en zochten hem onder hunne maegschap en onder hunne kennissen.

45 Maer hem niet vindende, keerden zy weder naer Jerusalem, om hem te zoeken.

46 En 't gebeurde, na dry dagen, dat zy hem vonden in den tempel, zittende in het midden der leeraren, hen hoorende en ondervragende.

47 Doch allen, die hem hoorden, stonden versteld over zyne wysheid en zyne antwoorden.

48 Als zy dit zagen, stonden zy verwonderd, en zyne moeder zeide tot hem : Zone! waerom hebt gy ons aldus gedaen? ziet, uw vader en ik zochten u met droefheid.

49 Hy zeide tot hen : Waerom zocht gy my? en wist gy niet, dat ik met de dingen, die mynen Vader aengaen, moet bezig zyn?

50 Maer zy en verstonden niet hetgene, dat hy tot hen zeide.

51 Hy trok dan met hen af, en kwam te Nazareth, en was hun onderdanig. Doch zyne moeder bewaerde al deze dingen in haer hert.

52 En Jesus nam toe in wysheid, in jaren, en in behagelykheid by God en by de menschen.

KAPITTEL III.

In 't vyftiende jaer der regering van keizer Tiberius, als Pontius Pilatus stadhouder was van Judeën, Herodes vorst van Galileën, Philippus, zyn broeder, vorst van Itureën, en van het landschap Trachonitus, en Lisanias vorst van Abilenen;

2 Onder de hooge priesters Annas en Caiphas, kwam het woord des Heeren over Joannes, den zone van Zacharias, in de woestyne.

3 Hy kwam in al het land omtrent de Jordane, prekende den doop van penitentie tot vergiffenis der zonden.

4 Gelyk er geschreven staet in 't boek der woorden van den propheet Isaias : Eene stemme zal roepen in de woestyne : Bereidt den weg des Heeren, maekt zyne voetpaden regt!

5 Alle valleije zal vervuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden; de kromme wegen zullen geregt worden, en de oneffene zullen geëffend worden.

6 En alle menschen zullen den Zaligmaker Gods zien. (*Isaias* xl, 3.)

7 Hy zeide dan tot de scharen, die uitkwamen om van hem gedoopt te worden : Gy slangen-broedsels! wie heeft u gewaerschouwd te vlugten van de toekomende gramschap?

8 Doet dan weerdige vruchten van penitentie, doch en begint niet te zeggen : Wy hebben Abraham tot vader; want ik zegge u, dat God magtig is om uit deze steenen aen Abraham kinderen te verwekken.

9 Want de byl is alreeds aen den wortel der boomen gesteld; alle boom dan, die geene goede vruchten voort en brengt, zal uitgekapt, en in het vuer geworpen worden.

10 De scharen vraegden hem, zeggende : Wat zullen wy dan doen?

11 Hy antwoordde hun : Die twee kleederen heeft, dat hy een geve aen dengenen, die geen en heeft, en die spyze heeft, dat hy van 's gelyken doe.

12 Daer kwamen ook publicanen om gedoopt te worden, en zy zeiden tot hem : Meester! wat zullen wy doen?

13 Hy zeide hun : En eischt niet meer als u gesteld en is.

14 De soldaten vraegden hem ook, zeggende : En wy, wat zullen wy doen? Hy antwoordde hun : En doet

niemand overlast, noch te kort, en
weest te vrede met uwen krygs-
loon.
15 En alzoo het volk in gedachten
was, en dat zy allen in hunne herten
overpeisden, of Joannes wel de Chris-
tus zoude zyn;
16 Zoo antwoordde Joannes, zeg-
gende voor een iegelyk : Ik doope u
wel met water, maer daer zal een
komen, die magtiger is als ik, wiens
schoenriemen ik niet weerdig en ben
t'ontbinden, die zal u doopen met
den Heiligen Geest en met vuer.
17 Hy heeft zynen wan in de hand,
en hy zal zynen dorschvloer zuive-
ren, en de terwe op zynen zolder
vergaderen; maer het kaf zal hy met
een onuitblusschelyk vuer verbran-
den.
18 Hy verkondigde het volk, al ver-
manende, nog vele andere dingen.
19 Maer als de vorst Herodes van
hem berispt wierd over Herodias, de
huisvrouwe van zynen broeder, en
over al de boosheden, die hy bedreef;
20 Zoo heeft hy er dit nog boven
alle andere bygevoegd, dat hy Joan-
nes in den kerker gesmeten heeft.
21 Doch 't gebeurde, als al het volk
gedoopt wierd, dat als Jesus ook ge-
doopt was en zyn gebed deed, de
hemel geopend wierd;
22 En de Heilige Geest daelde op
hem neder, in de lichamelyke ge-
daente van eene duive, en daer kwam
eene stemme uit den hemel, zeggen-
de: Gy zyt myn welbeminde Zoon, in
u heb ik myn welbehagen genomen!
23 En Jesus begon, zynde omtrent
den ouderdom van dertig jaren; hy
die was, zoo men meende, de zoon
van Joseph, die voortkwam van Heli,
die voortkwam van Mathat,
24 Die voortkwam van Levi, die
voortkwam van Melchi, die voort-
kwam van Janne, die voortkwam van
Joseph,
25 Die voortkwam van Mathathias,
die voortkwam van Amos, die voort-
kwam van Nahum, die voortkwam
van Hesli, die voortkwam van Nagge,
26 Die voortkwam van Mahath, die
voortkwam van Mathathias, die voort-
kwam van Semeï, die voortkwam van
Joseph, die voortkwam van Juda,
27 Die voortkwam van Joanna, die
voortkwam van Resa, die voortkwam
van Zorobabel, die voortkwam van
Salathiël, die voortkwam van Neri,
28 Die voortkwam van Melchi, die
voortkwam van Addi, die voortkwam
van Cosan, die voortkwam van Elma-
dan, die voortkwam van Her,
29 Die voortkwam van Jesus, die
voortkwam van Eliëzer, die voort-
kwam van Jorim, die voortkwam van
Mathat, die voortkwam van Levi,
30 Die voortkwam van Simeon, die
voortkwam van Juda, die voortkwam
van Joseph, die voortkwam van Jona,
die voortkwam van Eliakim,
31 Die voortkwam van Melea, die
voortkwam van Menna, die voort-
kwam van Mathatha, die voortkwam
van Nathan, die voortkwam van Da-
vid,
32 Die voortkwam van Jesse, die
voortkwam van Obed, die voortkwam
van Boöz, die voortkwam van Sal-
mon, die voortkwam van Naasson,
33 Die voortkwam van Aminadab,
die voortkwam van Aram, die voort-
kwam van Esron, die voortkwam van
Phares, die voortkwam van Juda,
34 Die voortkwam van Jacob, die
voortkwam van Isaac, die voortkwam
van Abraham, die voortkwam van
Thare, die voortkwam van Nachor,
35 Die voortkwam van Sarug, die
voortkwam van Ragau, die voort-
kwam van Phaleg, die voortkwam
van Heber, die voortkwam van Sale,
36 Die voortkwam van Cainan, die
voortkwam van Arphaxad, die voort-
kwam van Sem, die voortkwam van
Noë, die voortkwam van Lamech,
37 Die voortkwam van Mathusale,

die voortkwam van Enoch, die voort-
kwam van Jared, die voortkwam van
Malaleël, die voortkwam van Cainan,
38 Die voortkwam van Enos, die
voortkwam van Seth, die voortkwam
van Adam, die voortkwam van God.

KAPITTEL IV.

JESUS dan, vol van den Heiligen
Geest, keerde weder van de Jor-
dane, en wierd door den Geest in de
woestyne gedreven;
2 Alwaer hy veertig dagen bleef en
van den duivel bekoord wierd. Hy
en at niet binnen die dagen; en als
die voleindigd waren, kreeg hy hon-
ger.
3 Dan zeide de duivel tot hem : Is 't
dat gy de Zoon Gods zyt, zegt aen
dezen steen dat hy brood worde.
4 Jesus antwoordde hem : Daer staet
geschreven, dat de mensch niet en
leeft by brood alleen, maer by alle
woord van God. (*Deut.* viii, 3.)
5 De duivel bragt hem op eenen
hoogen berg, en toonde hem al de
koningryken der wereld in eenen
oogenblik tyds.
6 En zeide tot hem : Al deze magt,
en al de glorie derzelve zal ik u ge-
ven : want zy zyn my overgeleverd,
en ik geef ze aen dien ik wil.
7 Zoo gy my zult aenbeden hebben,
zal dit alles het uwe zyn.
8 Jesus hem antwoordende, zeide :
Daer staet geschreven : Den Heere,
uwen God, zult gy aenbidden, en hem
alleen dienen.
9 Hy bragt hem ook te Jerusalem, en
hem stellende op de tinne des tem-
pels, zeide hy tot hem : Is 't dat gy
de Zoon Gods zyt, zoo werpt u van
boven neder :
10 Want daer staet geschreven, dat
hy zyne engelen over u last gegeven
heeft, opdat zy u zouden bewaren;
11 En dat zy u op de handen zullen
dragen, opdat gy doch uwen voet
niet en zoudt stooten aen eenen steen.
12 Jesus, hem antwoordende, zeide :
Daer is gezeid : Gy en zult den Heere,
uwen God, niet tergen.
13 En als de duivel alle bekoringe
voltrokken had, vertrok hy van hem
voor eenen tyd.
14 Doch Jesus keerde weder naer
Galileën door de kracht des Geests,
en daer liep een gerucht van hem
door geheel dat land.
15 Hy leerde in hunne synagogen,
en wierd van al de wereld grootelyks
geprezen.
16 En te Nazareth komende, daer
hy opgevoed was, ging hy naer zyne
gewoonte, op den sabbot-dag, in de
synagoge, en stond op om te lezen.
17 Men gaf hem het boek van den
propheet Isaias, en het boek open-
gedaen hebbende, vond hy de plaets
daer geschreven stond :
18 De Geest des Heeren is op my;
daerom heeft hy my gezalfd, en gezon-
den, om aen de armen het evangelie
te verkondigen, om te genezen dege-
nen, die een vermorzeld hert hebben.
19 Om te preken de verlossing aen
de gevangenen, en het wederkrygen
des gezigts aen de blinden; om de
verdrukten in vryheid te stellen, en
te verkondigen het aengenaem jaer
des Heeren en den dag der vergel-
dinge. (*Isaias* lxi, 1.)
20 Als hy het boek toegevouwen
had, gaf hy het aen den dienaer
weder, en ging nederzitten, en allen,
die in de synagoge waren, hadden de
oogen op hem.
21 Hy begon hun dan te zeggen :
Heden is deze Schriftuer vervuld in
uwe ooren.
22 Zy gaven hem allen getuigenisse,
en verwonderden zich over de aen-
genаme woorden die uit zynen mond
kwamen, en zeiden : Is deze niet de
zoon van Joseph?
23 Dan zeide hy tot hen : Gy zult
my buiten twyfel dit spreekwoord
toepassen : Geneesmeester! geneest

u zelven; doet ook hier in uw vaderland zoo groote dingen, gelyk wy gehoord hebben dat te Capharnaüm geschied zyn.

24 Maer, zeide hy, ik zegge u voorwaer : geen propheet en is aengenaem in zyn vaderland.

25 Ik zegge u in der waerheid : daer waren ten tyde van Elias vele weduwen in Israël, als de hemel dry jaren en zes maenden gesloten was, zoo dat er een groote hongersnood opstond door geheel het land.

26 Nogtans en wierd Elias tot geene van die gezonden, maer alleen tot eene weduwe van Sarepta, gelegen onder het gebied van Sidon.

27 En daer waren vele melaetschen in Israël, ten tyde van den propheet Eliseus; nogtans en wierd er niemand van hen gezuiverd als alleen Naaman van Syrien.

28 Allen, die in de synagoge waren, dit hoorende, wierden met gramschap vervuld.

29 En opstaende, dreven zy hem uit de stad, en leidden hem tot op den top van den berg, op welken hunne stad gebouwd was, om hem van boven neder te werpen.

30 Maer hy ging door 't midden van hen, en vertrok zich.

31 Hy kwam nederwaerts af naer Capharnaüm, eene stad van Galileën, en leerde hun daer op de sabbotdagen.

32 En zy stonden verbaesd over zyne leering, want zyn woord was krachtig.

33 Daer was in de synagoge een mensch, bezeten met eenen onzuiveren duivel, die met luider stemme riep,

34 Zeggende : Laet ons gerust; wat hebt gy gemeens met ons, Jesus van Nazareth? zyt gy gekomen om ons te verderven? Ik weet wel wie gy zyt, gy zyt de Heilige Gods.

35 Jesus berispte hem, zeggende : Zwygt stil, en gaet uit hem. En als hem de duivel in het midden hadde nedergeworpen, ging hy uit hem, zonder hem te hinderen.

36 En daer ontstond eene verbaesdheid onder hen allen, en zy spraken tot malkanderen, zeggende : Wat is dit? hy gebiedt met gezag en kracht aen de onzuivere geesten, en zy gaen weg.

37 En zyn naem wierd verbreid door geheel dat land.

38 Jesus, gaende uit de synagoge, kwam in het huis van Simon. Doch de schoonmoeder van Simon was met eene zware koortse bevangen, en zy baden hem voor haer.

39 Hy, by haer staende, gebood aen de koortse, dewelke haer verliet; en, terstond opstaende, diende zy hem.

40 Als nu de zon ondergegaen was, allen, die zieken hadden met verscheidene krankheden bevangen, bragten die tot hem; en hy op iedereen de handen leggende, genas ze.

41 De duivelen gingen ook uit velen, schreeuwende, en zeggende : Gy zyt de Zone Gods! Hy bestrafte ze, en liet hen niet spreken, omdat zy wisten dat hy de Christus was.

42 Als het nu dag geworden was, ging hy uit en vertrok naer eene eenzame plaets; de scharen zochten hem, kwamen by hem, en zy wederhielden hem, opdat hy van hen niet en zoude weggaen.

43 Maer hy zeide tot hen : Ik moet ook aen de andere steden het ryk Gods verkondigen : want daertoe ben ik gezonden.

44 En hy predikte in de synagogen van Galileën.

KAPITTEL V.

DOCH het gebeurde eens, dat het volk hem overviel, om het woord Gods te hooren, als hy stond by het meir van Genesareth.

2 En hy zag twee schepen aen den oever van het meir liggen, daer de visschers waren uitgegaen, om de netten te wasschen.

3 Gaende dan in een van die schepen, hetwelk aen Simon toebehoorde, verzocht hy hem, dat hy het een weinig van land zoude afsteken; en nedergezeten zynde, leerde hy het volk van uit het schipken.

4 Doch als hy ophield van spreken, zeide hy tot Simon : Steekt in zee, en werpt uwe netten uit tot den vang.

5 Simon antwoordde hem : Meester! wy hebben den ganschen nacht gearbeid zonder iets te vangen ; maer op uw woord zal ik het net uitwerpen.

6 En, dit gedaen hebbende, vingen zy eene zoo groote menigte visschen, dat hun net scheurde.

7 Zy wenkten dan hunne medegezellen, die in het ander schipken waren, dat zy zouden komen, om hen te helpen. Zy kwamen, en vulden beide de schipkens, tot zinkens toe.

8 Simon Petrus, dit ziende, viel Jesus te voet, zeggende : Heere! gaet van my, want ik ben een zondig mensch.

9 Want hy, en allen, die met hem waren, wierden met verbaesdheid bevangen, over den vang der visschen, die zy gevangen hadden,

10 Gelyk ook Jacobus en Joannes, de zonen van Zebedeus, die de medegezellen van Simon waren. En Jesus zeide tot Simon : En vreest niet; gy zult voortaen menschen vangen.

11 En de schepen aen land gebragt hebbende, volgden zy hem, alles verlatende.

12 't Gebeurde, als hy in eene zekere stad was, dat een man vol van melaetschheid, Jesus ziende, nederviel op zyn aenzigt, en hem bad, zeggende : Heere! indien gy wilt, gy kont my zuiveren.

13 Jesus, de hand uitstekende, raekte hem aen, zeggende : Ik wille, wordt gezuiverd! En terstond verdween de melaetschheid.

14 Hy beval hem, dat hy het niemand zeggen en zoude ; maer, gaet henen, zeide hy, vertoont u aen den priester, en draegt voor uwe zuiveringe op, hetgene Moyses bevolen heeft, tot eene getuigenis voor hen. (*Levit.* xiv, 4.)

15 Doch de spraek van hem liep meer en meer voort ; en het volk kwam met groote menigte om hem te hooren, en van hunne ziekten genezen te worden.

16 Maer hy vertrok zich naer de woestyne, en bad aldaer.

17 Het geschiedde op zekeren dag, dat hy was leerende, en dat er phariseën en wetgeleerden zaten, die van alle dorpen van Galileën, en Judeën, en Jerusalem gekomen waren; doch de kracht des Heeren werkte om hen te genezen.

18 En ziet, eenige mannen bragten eenen lammen mensch op een bedde, en zy zochten hem in te brengen, en voor hem te stellen.

19 Maer niet vindende, waer langs zy hem zouden indragen, om de menigte des volks, zoo klommen zy op het dak, en lieten hem met het bedde door de tichelen nederdalen in 't midden voor Jesus.

20 Dewelke, ziende hun geloof, zeide : Mensch! uwe zonden worden u vergeven.

21 De schriftgeleerden en de phariseën begonnen by zich zelven te denken, en te zeggen : Wat is dit voor eenen, die blasphemien spreekt? wie kan de zonden vergeven, als God alleen?

22 Doch Jesus, hunne gedachten bemerkt hebbende, zeide tot hen : Wat peist gy in uwe herten?

23 Wat is er ligter te zeggen : De zonden worden u vergeven, of te zeggen : Staet op en wandelt?

24 Doch, opdat gy zoudt weten, dat
de Zoon des menschen magt heeft
op der aerde, om de zonden te ver-
geven : Ik zeg het u, staet op! zeide
hy tot den lammen, neemt uw bedde
op, en gaet naer uw huis.
25 En terstond voor hen opstaende,
nam hy het bedde op, daer hy opge-
legen had, en ging naer zyn huis,
God grootelyks lovende.
26 Zy wierden allegader bevangen
met verbaesdheid, en loofden God;
en vol van vreeze, zeiden zy : Wy
hebben heden wonderlyke dingen
gezien.
27 Daerna ging hy uit, en zag
eenen publicaen, met name Levi, op
den tol zitten, en hy zeide tot hem :
Volgt my.
28 En alles verlatende, stond hy op
en volgde hem.
29 Doch Levi regtte hem eene groote
maeltyd op in zyn huis, en daer was
een groote hoop van publicanen, en
van anderen, die met hem aen tafel
zaten.
30 Maer hunne schriftgeleerden en
phariseën murmureerden, zeggende
tot zyne discipelen : Waerom eet en
drinkt gy met de publicanen en zon-
daers?
31 Doch Jesus het woord aenne-
mende, zeide tot hen : De gezonden
en hebben geenen geneesmeester van
noode, maer wel de zieken.
32 Ik en ben niet gekomen om de
regtveerdigen, maer om de zondaers
tot penitentie te roepen.
33 Zy zeiden hem dan : Waerom is
het dat de discipels van Joannes dik-
maels vasten, en gebeden doen, ge-
lyk ook die van de phariseën, en dat
de uwe eten en drinken?
34 Hy antwoordde hun : Kont gy
des bruidegoms speelgenooten doen
vasten, terwyl de bruidegom nog
met hen is?
35 Maer de dagen zullen komen,
wanneer de bruidegom van hen zal
weggenomen zyn; en dan, in die da-
gen, zullen zy vasten.
36 Hy zeide hun ook eene gelyke-
nisse : Niemand en zet een stuk van
een nieuw kleed op een oud kleed;
anders breekt hy het nieuw kleed,
en het stuk van het nieuw en komt
met het oud niet overeen.
37 En niemand en doet nieuwen
wyn in oude leêren flesschen; oft
anders doet de nieuwe wyn de fles-
schen bersten, de wyn loopt uit, en
de flesschen worden bedorven.
38 Maer men moet nieuwen wyn op
nieuwe flesschen doen, en zoo wor-
den zy beide behouden.
39 Niemand, die gewoon is ouden
wyn te drinken, begeert straks nieu-
wen wyn; want hy zegt, dat de oude
beter is.

KAPITTEL VI.

HET gebeurde, op den tweeden
voornaemsten sabbot-dag, als
hy langs het bezaeide land ging, dat
zyne discipelen airen afplukten, en
dat zy ze aten, die uitwryvende tus-
schen de handen.
2 En eenigen van de phariseën zeiden
tot hen : Waerom doet gy, hetgene
niet geoorloofd en is op de sabbot-
dagen?
3 Jesus, het woord opnemende, ant-
woordde hun : En hebt gy dan niet
gelezen, hetgene David deed als hy,
en die met hem waren, honger had-
den?
4 Hoe hy gegaen is in het huis Gods,
en genomen heeft de voorgestelde
brooden, dezelve heeft geëten en ge-
geven aen degenen, die by hem wa-
ren; daer 't niet geoorloofd en was
die te eten, als alleen aen de pries-
ters? (1 *Koning*. xxi, 6.)
5 Hy voegde daerby : De Zoon des
menschen is de Heer ook van den
sabbot-dag.
6 't Gebeurde nog op eenen ande-
ren sabbot-dag, dat hy in de syna-

goge kwam, en leerde; en daer was een mensch, wiens regter hand verdroogd was.

7 Doch de schriftgeleerden en phariseeën letteden op hem, of hy op den sabbot-dag genezen zoude; opdat zy iets zouden vinden om hem te beschuldigen.

8 Maer hy kende hunne gedachten, en zeide tot den mensch, die de verdroogde hand hadde : Regt u op, en staet in 't midden. Hy regtte zich op, en stond daer.

9 Jesus zeide dan tot hen : Ik vrage u, of het geoorloofd is op den sabbotdag goed of kwaed te doen? iemand het leven te behouden, of te benemen?

10 En hen allen rondom aenzien hebbende, zeide hy tot den mensch : Steekt uwe hand uit. Hy stak ze uit, en zyne hand wierd teenemael hersteld.

11 Zy wierden geheel uitzinnig, en spraken te samen met malkanderen, wat zy met Jesus doen zouden.

12 't Gebeurde ook, in die dagen, dat hy op eenen berg ging, om te bidden, en hy was vernachtende in het gebed tot God.

13 En als het dag geworden was, riep hy zyne discipelen, en koos er twaelf uit hen, die hy apostelen noemde :

14 Simon, denwelken hy den naem van Petrus gaf, en Andreas, zynen broeder, Jacobus en Joannes, Philippus en Bartholomeus,

15 Mattheus en Thomas, Jacobus, zone van Alpheus, en Simon, genoemd de ieveraer.

16 En Judas, zone van Jacobus, en Judas Iscariotes, die de verrader geweest is.

17 En met hen afkomende, stond hy op eene vlakke plaetse, gelyk ook de schare van zyne discipelen, en eene groote menigte volk van geheel Judeën, en Jerusalem, en van den zeekant van Tyrus en Sidon;

18 Die gekomen waren om hem te hooren, en van hunne krankheden genezen te worden, te samen met eenigen, die van onzuivere geesten gekwollen waren; en zy wierden genezen.

19 En al het volk zocht hem aen te raken : want daer ging eene kracht van hem uit, die hen allen gezond maekte.

20 En d'oogen op zyne discipelen slaende, zeide hy : Zalig zyt gy, die arm zyt! want het ryk Gods komt u toe.

21 Zalig zyt gy, die nu honger lydt! want gy zult verzaed worden. Zalig zyt gy, die nu weent! want gy zult lachen.

22 Zalig zult gy zyn als de menschen u zullen haten, en als zy u zullen afscheiden, en lasteren, en uwen naem als kwaed verwerpen, om den Zone des menschen.

23 Verblydt u alsdan, en verheugt u; want ziet, uw loon is zeer groot in den hemel : want zoo handelden hunne voorouders met de propheten.

24 Maer wee u, ryken! want gy hebt uwen troost al weg.

25 Wee u, die verzaed zyt! want gy zult honger lyden. Wee u, die nu lacht! want gy zult treuren en weenen.

26 Wee u, als de menschen u pryzen! want zoo deden hunne voorvaders aen de valsche propheten.

27 Maer ik zeg u, die toehoort : bemint uwe vyanden; doet wel aen degenen, die u haten.

28 Wenscht goed aen degenen, die u vervloeken, en bidt voor degenen, die u lasteren.

29 En zoo u iemand op d'eene wange slaet, biedt hem ook de andere; en zoo iemand uwen mantel neemt, en weigert hem ook het onderkleed niet.

30 Geeft aen allen, die iets van u verzoeken; en zoo wie u het uwe neemt, en eischt het niet weder.

31 Gelyk gy wilt, dat de menschen u doen, doet hun ook zoo.

32 Doch indien gy maer en bemint degenen, die u beminnen, wie zal u dat dankwyten? want de zondaers beminnen ook degenen, die hen beminnen.

33 En indien gy maer wel doet aen degenen, die u wel doen, wie zal u dat dankwyten? aengezien de zondaers ook hetzelfde doen.

34 En is 't dat gy maer en leent aen degenen, van wie gy hoopt geleend te krygen, wie zal u dat dankwyten? aengezien de zondaers aen malkanderen ook leenen, om gelyke vriendschap te ontvangen.

35 Gylieden dan, bemint uwe vyanden, doet goed, en leent zonder iets daervan te hopen; en uw loon zal groot wezen, en gy zult de kinderen zyn van den Allerhoogsten, omdat hy goedertieren is over de ondankbaren en over de boozen.

36 Weest dan bermhertig, gelyk uw Vader bermhertig is.

37 En oordeelt niet, en gy en zult niet geoordeeld worden; en verwyst niet, en gy en zult niet verwezen worden; vergeeft, en u zal vergeven worden;

38 Geeft, en u zal gegeven worden; men zal u in den schoot geven eene goede, opgehoopte, welgeschudde en overloopende mate : want met dezelfde mate, waermede gy meet, zal u weder gemeten worden.

39 Hy zeide hun ook deze gelykenis : Kan de eene blinde den anderen wel leiden? vallen zy niet beide in de gracht?

40 De discipel en is niet boven den meester; maer iedereen zal volmaekt zyn, als hy gelyk is aen zynen meester.

41 Wat ziet gy doch eenen splinter in de ooge van uwen broeder, daer gy den balk, die in uwe eigen ooge is, niet en bemerkt?

42 Oft hoe kont gy tot uwen broeder zeggen : Broeder! laet my den splinter uit uwe ooge trekken; gy, die eenen balk in uwe eigen ooge niet en ziet? Gy, schynheilige! doet eerst den balk uit uwe eigen ooge, en dan zult gy zien om den splinter uit de ooge van uwen broeder te trekken.

43 Het en is geen goede boom, die kwade vruchten voortbrengt, noch een kwade boom, die goede vruchten voortbrengt.

44 Want ieder boom wordt gekend aen zyne vruchten; men plukt geene vygen van de doornen, noch men snydt geene druiven van de braembosschen.

45 Een goed mensch brengt goede dingen voort uit den goeden schat zyns herten; en een kwaed mensch brengt kwade dingen voort uit zynen kwaden schat : want uit de volheid des herten spreekt de mond.

46 Wat noemt gy my al, Heere, Heere! zonder te doen, hetgene ik u zegge?

47 Ik zal u gaen toonen, aen wien hy gelyk is, die tot my komt, myne woorden hoort, en volgens dezelve doet.

48 Hy is gelyk aen eenen mensch, die een huis bouwde, en diep gegraven hebbende, het fondament daervan legde op eene steenrotse : als nu de watervloed kwam, sloeg de stroom tegen dat huis; maer hy en kon het niet verroeren, omdat het op eene rotse gegrond was.

49 Maer die ze hoort, en niet en doet, is gelyk aen eenen mensch, die zyn huis bouwde op de aerde, zonder fondament; tegen hetwelk de stroom sloeg, en het viel terstond omverre, en de verderving van dat huis was zeer groot.

KAPITTEL VII.

NA dat hy al zyne woorden voleindigd hadde, ten aenhooren van het volk, kwam hy binnen Capharnaüm.

2 Alwaer de knecht van zekeren honderdsten-man, die van hem in weerde gehouden wierd, tot der dood toe ziek was.
3 En als hy van Jesus gehoord had, zond hy tot hem de ouderlingen van de Joden, hem biddende, dat hy zynen knecht wilde komen genezen.
4 Zy, tot Jesus gekomen zynde, baden hem ten uiterste, zeggende : Hy is weerdig, dat gy hem dit vergunt :
5 Want hy heeft ons volk lief, en heeft ons zelf eene synagoge gebouwd.
6 Jesus ging dan met hen, en als hy nu niet verre van het huis en was, zond de honderdste-man hem door zyne vrienden zeggen : Heere! en neemt de moeite niet; want ik en ben niet weerdig, dat gy onder myn dak zoudt komen.
7 Daerom en heb ik my zelven ook niet weerdig geacht, om tot u te komen; maer spreekt alleen een woord en myn knecht zal genezen worden.
8 Want ik ben ook een mensch, die hoewel onder de magt van een ander staende, soldaten onder my hebbe ; en ik zeg tot den eenen : Gaet daer! en hy gaet er; en tot den anderen : Komt hier! en hy komt; en tot mynen knecht : Doet dit! en hy doet het.
9 Jesus, dit hoorende, was verwonderd, en zich omkeerende, zeide hy tot het volk, 't welk hem volgde : Ik zegge u voorwaer, dat ik zoo groot een geloof in Israël niet gevonden en heb.
10 Die gezonden waren, weder t'huis gekomen zynde, vonden den knecht, die ziek geweest was, genezen.
11 Daerna ging Jesus naer eene stad, genoemd Naim, vergezelschapt van zyne discipelen en van eene groote menigte volk.
12 Doch als hy aen de poorte van de stad kwam, zoo wierd er een doode uitgedragen, een eenige zoon van zyne moeder, dewelke weduwe was; en daer was veel volk van de stad met haer.
13 De Heer, haer ziende, wierd door medelyden tot haer bewogen, en zeide haer : En weent niet.
14 En bygekomen zynde, raekte hy de bare aen (doch de dragers stonden stille), en hy zeide : Jongeling, ik zegge u, staet op!
15 De doode zat over ende en begon te spreken, en Jesus leverde hem aen zyne moeder.
16 Doch zy wierden allen met schrik bevangen, en gaven God glorie, zeggende : Daer is een groot propheet onder ons opgestaen, en God heeft zyn volk bezocht.
17 Dit gerucht van hem wierd verbreid door geheel Judeën, en door het omliggende land.
18 Doch de discipelen van Joannes gingen hem dit alles boodschappen.
19 En hy riep er twee van hen by zich, en zondt ze tot Jesus, zeggende : Zyt gy degene, die komen moet, oft hebben wy nog eenen anderen te verwachten?
20 Deze mannen, tot hem gekomen zynde, zeiden : Joannes de Dooper heeft ons tot u gezonden, en hy vraegt, of gy degene zyt, die komen moet, danof wy nog eenen anderen te verwachten hebben?
21 Op dezelfde ure genas hy er velen van ziekten, kwalen en booze geesten, en gaf het gezigt aen vele blinden.
22 En antwoordende, zeide hy hun : Gaet, boodschapt aen Joannes, hetgene gy gehoord en gezien hebt; de blinden zien, de kreupelen wandelen, de melaetschen worden gezuiverd, de dooven hooren, de dooden verryzen, aen de armen wordt het evangelie verkondigd.
23 En zalig is hy, die in my niet vergerd en wordt.
24 Als nu de gezondenen van Joannes weggegaen waren, begon hy van

Joannes tot het volk te zeggen : Wat zyt gy in de woestyne gaen zien? een riet met den wind over en weder gedreven?

25 Wat zyt gy doch gaen zien? eenen mensch met zachte kleederen gekleed? ziet, die kostelyke kleederen dragen, en in wellustigheid zyn, die zyn in de huizen der koningen.

26 Wat zyt gy dan gaen zien? eenen propheet? ja, zeg ik u, en nog meer als eenen propheet.

27 Het is deze, van wien geschreven staet : Ziet, ik zende mynen engel voor uw aenschyn, die uwen weg voor u bereiden zal. (*Malac.* iii, 1.)

28 Want ik zegge u, dat er onder de kinderen der vrouwen geen grooter propheet en is opgestaen als Joannes de Dooper; maer die de minste is in het ryk Gods, is grooter als hy.

29 Al het volk, dat hem hoorde, en de publicanen, die met den doop van Joannes gedoopt waren, gaven God regt.

30 Maer de phariseën en wetgeleerden van hem niet gedoopt zynde, versmaedden het voornemen, dat God over hen had.

31 De Heer zeide ook : Waerby zal ik dan de menschen van dit geslachte vergelyken? en waeraen zyn zy gelyk?

32 Zy zyn gelyk aen de kinders, die op de merkt zitten en malkanderen toeroepende, zeggen : Wy hebben voor u op de fluit gespeeld, en gy en hebt niet gedanst; wy hebben treurliedekens voor u gezongen, en gy en hebt niet geweend.

33 Want Joannes de Dooper is gekomen, noch brood etende, noch wyn drinkende, en gy zegt : Hy heeft den duivel in.

34 De Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende, en gy zegt : Ziet, den gulzigaerd en wynzuiper, den vriend der publicanen en zondaers.

35 Doch de wysheid is regtveerdig geoordeeld van al hare kinderen.

36 Een van de phariseën verzocht hem by zich ten eten; hy kwam in 't huis van den phariseër, en zat aen tafel.

37 En ziet, eene vrouw van de stad, die eene zondaresse was, verstaen hebbende, dat hy in het huis van den phariseër ter tafel zat, bragt eene alabaster flessche met zalve;

38 En staende van achter aen zyne voeten, begon zy die te besproeijen met hare tranen, droogde dezelve af met het hair van haer hoofd, kuste zyne voeten, en zalfde ze met de zalve.

39 De phariseër, die hem geroepen had, dit ziende, zeide in zyn gemoed: Indien deze een propheet was, hy zoude immers wel weten, wie en wat voor eene vrouwe deze is, die hem aenraekt, en dat ze eene zondaresse is.

40 Doch Jesus antwoordende, zeide hem: Simon! ik heb u wat te zeggen. Hy zeide : Meester! zegt het.

41 Een bankhouder had twee schuldenaers; de eene was hem vyf honderd denarissen schuldig en de andere vyftig;

42 En alzoo zy niet en hadden om te betalen, schold hy het hun beide kwyt. Wie van deze twee zal hem meest liefhebben?

43 Simon antwoordende, zeide : Ik meene dengenen, aen wien hy meest heeft kwytgescholden. Hy zeide hem: Gy hebt wel geoordeeld.

44 En zich naer de vrouwe keerende, zeide hy tot Simon : Ziet gy deze vrouwe wel? ik ben in uw huis gekomen, en gy en hebt my geen water voor myne voeten gegeven; maer zy heeft ze besproeid met hare tranen, en afgedroogd met haer hair.

45 Gy en hebt my geenen kus gegeven, en zy, sedert dat ze binnengekomen is, en heeft niet opgehouden myne voeten te kussen.

46 Gy en hebt myn hoofd met geene
olie gezalfd, en zy heeft myne voeten met balsem gezalfd.
47 Daerom zegge ik u : Haer worden vele zonden vergeven, omdat zy
veel bemind heeft. Doch aen wien min
vergeven wordt, die bemint ook min.
48 Dan zeide hy tot haer : Uwe zonden worden u vergeven.
49 En die mede aen tafel zaten,
begonnen by zich zelven te zeggen :
Wat is dat voor eenen, die ook de
zonden vergeeft?
50 Doch hy zeide tot de vrouwe :
Uw geloof heeft u behouden; gaet in
vrede.

KAPITTEL VIII.

NADERHAND reisde hy door de steden en dorpen, prekende en verkondigende het ryk Gods; en de twaelf waren met hem :
2 Alsook eenige vrouwen, die verlost waren van booze geesten, en genezen van hare krankheden : Maria, genoemd Magdalene, uit dewelke
zeven duivelen waren uitgegaen ;
3 Joanna, de vrouwe van Chusa, den
hofmeester van Herodes; en Susanna,
en vele anderen, die hem bystonden
van hare goederen.
4 Als er nu eene groote menigte
volk vergaderde en dat ze van de
steden tot hem kwamen, zeide hy in
gelykenisse :
5 Een zaeijer ging uit om zyn zaed
te zaeijen; als hy zaeide, viel er een
deel van het zaed langs den weg, en
het wierd vertreden, en de vogelen
des hemels aten 't op.
6 Het ander viel op de steenen, en
zoo het opschoot, is het verdroogd;
omdat het geene vochtigheid en had.
7 Het ander viel tusschen de doornen, en de doornen te samen opwassende, hebben 't versmacht.
8 En het ander viel in goede aerde,
en opgewassen zynde, bragt het
vruchten voort, honderd voor een.
Dit zeggende, riep hy : Die ooren
heeft om te hooren, dat hy hoore.
9 Doch zyne discipelen vraegden
hem, wat dit voor eene gelykenisse
was.
10 Aen dewelken hy zeide: Aen u is
't vergund te kennen de verborgenheid van het ryk Gods ; maer de anderen in gelykenissen, opdat zy
ziende niet en zouden zien, en hoorende niet en verstaen.
11 Dit is dan de gelykenis. Het zaed
is het woord Gods.
12 Doch daer het langs den weg
valt, zyn degenen, die het hooren;
daerna komt de duivel, en neemt
het woord van hun herte weg, opdat
zy geloovende, niet en zouden zalig
worden.
13 Daer het op de steenen valt, zyn
degenen, die als zy het woord hooren, hetzelve met blydschap aennemen; doch zy en hebben geenen
wortel: want zy gelooven voor eenen
tyd, en ten tyde der bekoringe wyken zy af.
14 Daer het tusschen de doornen
valt, zyn degenen, die het gehoord
hebbende, naderhand door de bekommernissen, rykdommen, ende
wellusten van dit leven versmacht
wordende, geene vruchten voort en
brengen.
15 Maer daer 't in goede aerde valt,
zyn degenen, die met een goed en
opregt herte 't woord hooren, dat
bewaren, en vruchten voortbrengen
in lydzaemheid.
16 Niemand en ontsteekt eene keersse, om die met een vat te bedekken;
oft onder het bedde te stellen; maer
hy stelt ze op den kandelaer, opdat
degenen, die binnenkomen, het licht
mogen zien.
17 Want daer en is niets verborgen,
of het zal openbaer worden; noch
daer en is niets heimelyk, of het zal
bekend worden, en te voorschyn komen.

18 Let er dan op, hoe dat gy hoort: want aen, al die heeft, zal nog gegeven worden; en van dengenen, die niet en heeft, zal zelfs afgenomen worden, hetgene hy meent te hebben.

19 Dan kwamen zyne moeder en zyne broeders naer hem toe; maer zy en konden by hem niet komen, om de menigte van het volk.

20 En hem wierd geboodschapt: Uwe moeder en uwe broeders staen daer buiten, en zoeken u te zien.

21 Doch antwoordende, zeide hy: Myne moeder en myne broeders zyn, die het woord Gods hooren, en 't zelve volbrengen.

22 't Gebeurde op zekeren dag, dat hy met zyne discipelen in een schipken ging, en tot hen zeide: Laet ons naer den anderen kant van 't meir overvaren; en zy staken af.

23 Terwyl zy voeren, viel hy in slaep; en daer ontstond zulk een stormwind op het meir, dat zy vol water raekten, en in gevaer waren.

24 Zy dan by hem komende, wekten hem op, zeggende: Meester! wy vergaen! Hy, opstaende, bestrafte den wind, en de watergolven; zy hielden op, en daer kwam eene kalmte.

25 Dan zeide hy tot hen: Waer is uw geloof? Maer zy, bevreesd zynde, verwonderden zich onder malkanderen, zeggende: Wie meent gy dat deze is, dat hy ook aen de winden en aen de zee gebiedt, en zy zyn hem gehoorzaem?

26 Doch zy kwamen aen het land der Gerasenen, dat regt over Galileën ligt.

27 En als hy nu aen land getreden was, kwam hem een man te gemoet, die van over langen tyd bezeten was met den duivel, en die geene kleederen en droeg, noch in geen huis en woonde, maer in de graven.

28 Deze, zoo haest hy Jesus zag, viel voor hem neder, en roepende met luider stemme, zeide hy: Jesus, Zone van den Allerhoogsten God! wat heb ik met u te doen? ik bid u, en pynigt my niet!

29 Want hy gebood den onzuiveren geest, dat hy uit den mensch zoude vertrekken: want hy hem van over langen tyd bezeten had. En, niettegenstaende dat men hem met ketenen bond en met de boeijen aen de voeten bewaerde, zoo brak hy de banden, en wierd van den duivel gedreven naer de woeste plaetsen.

30 Doch Jesus vraegde hem: Hoe is uw naem? Hy antwoordde: Myn naem is Legioen; want daer waren vele duivelen in hem gegaen.

31 En zy baden hem, dat hy hun niet en zoude gebieden naer den afgrond te gaen.

32 Daer omtrent was eene groote kudde verkens, weidende op den berg; zy baden hem dan, dat hy hun wilde toelaten in die te gaen, en hy liet het hun toe.

33 De duivelen gingen dan uit den mensch, en voeren in de verkens; en terstond liep de kudde met geweld van boven af in het meir, en versmoorde.

34 Degenen, die ze weidden, dit gezien hebbende, namen de vlugt, en gingen 't boodschappen aen die van de stad, en van de dorpen.

35 Zy kwamen uit om te zien wat er geschied was, en tot Jesus gekomen zynde, vonden zy den mensch, uit wien de duivels uitgegaen waren, aen zyne voeten zitten, gekleed en wel by zyn verstand; en zy wierden verschrikt.

36 Die 't gezien hadden, vertelden hun ook, hoe hy van 't Legioen genezen was.

37 En al het volk van het land der Gerasenen kwam hem bidden, dat hy van hen vertrekken wilde: want zy waren met groote vreeze bevangen. Hy ging dan in het schip, en keerde wederom.

58 En de man, uit denwelken de
duivels waren uitgegaen, bad hem,
om met hem te mogen wezen; maer
Jesus zond hem henen, zeggende :
59 Keert weder naer uw huis, en
verhaelt hoe groote dingen dat God
u gedaen heeft. Hy ging dan henen,
en verkondigde door de heele stad,
hoe groote dingen dat Jesus hem
gedaen had.
40 't Gebeurde, als Jesus weder-
kwam, dat hem het volk ontving :
want zy waren hem al verwachtende.
41 En ziet, daer kwam een man,
met name Jairus, die de overste der
synagoge was, en viel voor Jesus te
voet, hem biddende, dat hy in zyn
huis wilde komen.
42 Omdat hy eene eenige dochter
had van omtrent twaelf jaren oud,
die op haer sterven lag. Doch het
gebeurde, terwyl hy ging en van het
volk gedrongen wierd,
43 Dat er eene vrouwe, die met
het bloedvloeijen nu twaelf jaren ge-
gaen had, en al haer goed verkwist
had in de medecyn-meesters, zon-
der van iemand konnen genezen te
worden,
44 Van achter aenkwam, en den
boord van zyn kleed raekte; en
straks wierd haer bloedvloeijen ge-
stelpt.
45 Jesus zeide : Wie heeft my aen-
geraekt? Doch gelyk het een ieder
ontkende, zeide Petrus, en die met
hem waren : Meester! de scharen
dringen en benauwen u; en gy zegt :
Wie heeft my aengeraekt?
46 Maer Jesus zeide : Iemand heeft
my aengeraekt; want ik wete dat er
eene kracht van my is uitgegaen.
47 De vrouwe dan, ziende dat het
niet verborgen en was, kwam al be-
vende voor zyne voeten nedervallen;
verklaerde voor al het volk, om wat
reden zy hem aengeraekt had; en
hoe zy aenstonds genezen was.
48 Hy zeide tot haer : Dochter! uw
geloof heeft u gezond gemaekt; gaet
in vrede.
49 Terwyl hy nog sprak, kwam er
iemand aen den oversten der syna-
goge zeggen : Uwe dochter is gestor-
ven; en doet den Meester geene
moeite aen.
50 Jesus, dit woord gehoord heb-
bende, zeide tot den vader van de
dochter : En vreest niet, gelooft maer,
en zy zal behouden zyn.
51 Als hy in huis kwam, en liet hy
niemand met hem binnenkomen als
Petrus, en Jacobus, en Joannes, en
den vader en de moeder van het
dochterken.
52 Doch zy schreiden allen, en be-
weenden haer. Maer hy zeide : En
schreit niet, het dochterken en is
niet dood, maer het slaept.
53 Zy lachten hem uit, wel wetende
dat het dood was.
54 Maer hy, haer by de hand ne-
mende, riep, en zeide : Dochterken,
staet op!
55 Haer geest keerde weder. Zy
stond terstond op, en hy gebood dat
men haer t'eten zoude geven.
56 Hare ouders stonden verbaesd;
en hy beval hun dat zy hetgene er
geschied was aen niemand zeggen en
zouden.

KAPITTEL IX.

ZYNE twaelf apostelen byeenge-
roepen hebbende, gaf hy hun
kracht en magt over alle duivelen,
en om de ziekten te genezen.
2 Hy zond ze om het ryk Gods te
prediken, en de kranken te genezen;
3 En hy zeide hun : En draegt niets
mede op den weg, noch stok, noch
reiszak, noch brood, noch geld; noch
en hebt geene twee kleederen.
4 En in wat huis dat gy komen zult,
blyft er, zonder van daer te gaen.
5 Doch indien zy u ergens niet en
ontvangen, vertrekt uit die stad, en
schudt ook het stof van uwe voeten

af, tot eene getuigenis tegen hen.
6 Zy trokken dan henen, en gingen
alom door de dorpen, verkondigende
het evangelie, en genezende overal
de zieken.
7 De vorst Herodes hoorde al het-
gene dat Jesus deed, en hy stond in
twyfel, omdat er van sommigen ge-
zeid wierd, dat Joannes van der dood
was opgestaen;
8 Van sommigen wederom, dat Elias
verschenen was; en van anderen,
dat een van de oude propheten ver-
rezen was.
9 Herodes zeide dan : Ik heb Joan-
nes onthoofd; maer wat is dàt voor
eenen, daer ik zulke dingen van
hoor? En hy zocht hem te zien.
10 De apostelen wederom gekomen
zynde, vertelden Jesus al hetgene
zy gedaen hadden. Ende hen me-
denemende, vertrok hy zich naer
eene eenzame plaets, omtrent Beth-
saida.
11 't Welk als het volk vernomen
had, zyn zy hem gevolgd; hy ont-
ving ze, sprak hun van het ryk Gods,
en geneesde degenen, die genezing
van noode hadden.
12 Als nu de dag begon te vallen,
kwamen de twaelf hem zeggen :
Zendt het volk weg, opdat zy in de
dorpen en de omliggende plaetsen
gaen vernachten, en eten vinden :
want wy zyn hier in eene woeste
plaets.
13 Hy zeide tot hen : Geeft gy hun
t'eten. Zy zeiden hem : Wy en heb-
ben niet meer als vyf brooden, en
twee visschen; ten zy misschien, dat
wy zelven gingen, en spyze kochten
voor al dat volk.
14 Daer waren omtrent de vyf dui-
zend mannen. Doch hy zeide tot zyne
discipelen : Doet ze nederzitten by
hoopen, van vyftig te samen.
15 Zy deden 't zoo, en geboden hun
allen neder te zitten.
16 En de vyf brooden met de twee
visschen nemende, zag hy naer den
hemel, zegende ze, brak dezelve, en
gaf ze aen zyne discipelen, om aen
't volk voor te stellen.
17 Zy aten allegader, en wierden
verzaed. En daer wierden, van 't gene
hun overschoot, twaelf korven met
brokkelingen weggedragen.
18 Het gebeurde eens, als hy in
eenzaemheid was biddende, dat de
discipelen met hem waren, en hy
vraegde hun : Wie zegt het volk dat
ik ben?
19 Zy antwoordden hem : Eenigen,
dat gy Joannes de Dooper zyt; ande-
ren, dat gy Elias zyt; en anderen,
dat een van de oude propheten ver-
rezen is.
20 Hy zeide hun : Maer gylieden,
wie zegt gy dat ik ben? Simon Petrus
antwoordende, zeide : De Gezalfde
Gods.
21 Hy beval hun strengelyk, dat zy
dit aen niemand en zouden zeggen,
22 Zeggende : De Zoon des men-
schen moet veel lyden, en van d'ou-
derlingen, en d'opperste priesters,
en de schriftgeleerden verworpen
worden, en gedood worden, en ten
derden dage verryzen.
23 Voorts zeide hy tot een iege-
lyk : Zoo iemand naer my wilt ko-
men, dat hy zich zelven verlooche-
ne, en zyn kruis dagelyks opneme,
en my volge.
24 Want die zyn leven zal willen
behouden, die zal 't verliezen; en
die zyn leven om mynen t'wille zal
verloren hebben, die zal 't behouden.
25 Doch wat zal het den mensch
baten, dat hy de geheele wereld
wint, is 't dat hy zich zelven verliest,
of zyn eigen beschadigt?
26 Want die zich over my en myne
woorden zal geschaemd hebben, over
dien zal zich de Zoon des menschen
ook schamen, als hy komen zal in
zyne glorie, in de glorie van zynen
Vader, en van de heilige engelen.

27 Doch ik zeg u in der waerheid; daer zyn hier eenigen tegenwoordig, die de dood niet en zullen smaken, voor dat zy het ryk Gods zullen gezien hebben.
28 Omtrent acht dagen na deze woorden, nam hy met hem Petrus, en Jacobus, en Joannes, en ging op eenen berg om te bidden.
29 Terwyl hy bad, veranderde zyn aenzigt van gedaente; zyne kleederen wierden wit, en blinkende.
30 En ziet, twee mannen spraken met hem, te weten : Moyses en Elias,
31 Die in glorie verschenen, en spraken van zynen uitgang, denwelken hy te Jerusalem zoude volbrengen.
32 Doch Petrus, en die met hem waren, waren overvallen van den slaep, en wakker wordende, zagen zy zyne glorie, en de twee mannen, die by hem stonden.
33 Als zy van hem afscheidden, zeide Petrus tot Jesus : Meester! 't is goed voor ons hier te zyn; laet ons hier dry tenten maken, eene voor u, eene voor Moyses, en eene voor Elias; niet wetende wat hy zeide.
34 Terwyl hy dit zeide, kwam er eene wolk die hen overlommerde; en als zy hen in de wolk zagen ingaen, wierden zy bevreesd.
35 En daer kwam eene stem uit de wolk, zeggende : Dit is myn welbeminde Zoon; hoort naer hem!
36 Terwyl men deze stemme hoorde, wierd Jesus alleen gevonden; zy hielden dit stil, zonder iemand iets alsdan te zeggen van hetgene zy gezien hadden.
37 Als zy des anderendaegs van den berg afkwamen, ontmoette hen veel volk.
38 En daer was een man onder de menigte, dewelke uitriep, zeggende : Meester! ik bid u, slaet uwe oogen op mynen zoon; want ik en heb maer dien alleen.
39 De geest grypt hem aen, en terstond schreeuwt hy, hy stoot en smyt hem dat hy schuimt, en hem verplettende, gaet hy nog nauwelyks van hem weg.
40 Doch ik heb uwe discipelen gebeden, dat zy hem zouden uitdryven; maer zy en konden niet.
41 Jesus antwoordde, en zeide : O ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal ik by u zyn, en u verdragen? Brengt my uwen zoon hier.
42 Terwyl hy aenkwam, stiet hem de duivel, en wierp hem neder.
43 Maer Jesus bestrafte den onzuiveren geest, genas het kind, en gaf het zynen vader weder.
44 Zy stonden allegader verslagen over de grootheid Gods; en ieder zich verwonderende over al hetgene hy deed, zoo zeide hy tot zyne discipelen : Stelt gylieden deze woorden in uw hert : De Zoon des menschen zal in de handen der menschen geleverd worden.
45 Maer zy en verstonden dat niet, en het was voor hen verborgen; zoo dat zy het niet en begrepen : zy vreesden ook hem diesaengaende te vragen.
46 Doch daer viel hun een gepeis in, wie van hen de meeste mogt wezen.
47 Maer Jesus, ziende de gedachten van hunne herten, nam een kind, en dat by zich stellende,
48 Zeide hy tot hen : Al wie zoo een kind in mynen naem ontvangt, die ontvangt my; en al wie my ontvangt, die ontvangt dengenen, die my gezonden heeft : want die de minste is onder u, die is de meeste.
49 Joannes nam het woord op, en zeide : Meester! wy hebben iemand in uwen naem de duivelen zien uitjagen, en wy hebben 't hem verboden, omdat hy ons niet en volgt.
50 Jesus zeide tot hem : En verbiedt het hem niet; want die tegen u niet en is, die is met u.

51 Als de dagen nu voltrokken wierden, dat hy van hier zoude opgenomen worden, nam hy een standvastig gelaet aen, om naer Jerusalem te trekken..
52 En hy zond eenige boden vooraf, dewelke, henen gaende, in een samaritaensch stedeken kwamen, om voor hem een logist te bereiden.
53 Maer zy en wilden hem niet ontvangen, omdat zyn gelaet te kennen gaf, dat hy naer Jerusalem ging.
54 Als zyne discipelen, Jacobus en Joannes, dit zagen, zeiden zy : Heere! wilt gy dat wy zeggen, dat het vuer uit den hemel dale, om die menschen te verslinden?
55 Maer hy, zich omkeerende, berispte hen, zeggende : Gy en weet niet van wat geest dat gy zyt.
56 De Zoon des menschen en is niet gekomen om de menschen te dooden, maer om te behouden. En zy vertrokken naer een ander dorp.
57 Doch het gebeurde, terwyl zy op den weg wandelden, dat er iemand tot hem zeide : Ik zal u volgen, al waer gy gaet.
58 Jesus zeide hem : De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten ; maer de Zoon des menschen en heeft niet waer hy zyn hoofd mag nederleggen.
59 En hy zeide tot eenen anderen : Volgt my. Maer die zeide : Heere! laet my eerst mynen vader gaen begraven.
60 Jesus antwoordde hem : Laet de dooden hunne dooden begraven; maer gaet gy henen, en verkondigt het ryk Gods.
61 Nog een andere zeide : Heere! ik zal u volgen ; maer laet my eerst afscheid nemen van degenen, die t'huis zyn.
62 Jesus zeide tot hem : Niemand, die zyne hand aen de ploeg slaet, en achterwaerts omziet, is bekwaem tot het ryk Gods.

KAPITTEL X.

HIERNA verkoos de Heer nog twee en zeventig anderen, en zond die voor hem twee en twee, in al de steden en plaetsen, daer hy zoude komen ;
2 En hy zeide hun : De oegst is wel groot ; maer daer zyn weinige werklieden. Bidt dan den Heere van den oegst, dat hy werklieden in zynen oegst zende.
3 Gaet henen ; ziet, ik zende u gelyk lammeren in 't midden van de wolven.
4 En draegt geene borze, noch reiszak, noch schoenen mede ; noch en groet niemand op den weg.
5 In wat huis dat gy komen zult, zegt vooral : Vrede zy aen dit huis!
6 En indien daer een kind van vrede is, zoo zal uw vrede op hem rusten ; zoo niet, zoo zal hy tot u wederkeeren.
7 Blyft ook in 't zelfde huis, etende en drinkende van hetgeen , dat zy hebben : want een werkman is zynen loon weerdig. En gaet van 't een huis in 't ander niet.
8 En in wat stad gy komen zult, daer men u ontvangt, eet van hetgene, dat men u voorstelt.
9 Geneest de kranken, die er mogen zyn, en zegt hun : Het ryk Gods is u naby gekomen.
10 Maer in wat stad, dat gy komen zult, daer men u niet en ontvangt, gaet uit op de straten, en zegt :
11 Het stof zelfs, dat ons van uwe stad aenhangt, schudden wy op u af; weet nogtans, dat het ryk Gods nabygekomen is.
12 Ik zeg ulieden : voor Sodoma zal 't in dien dag verdragelyker zyn, als voor die stad.
13 Wee u, Corozain! wee u, Bethsaida! want indien de mirakelen, die in u geschied zyn, in Tyrus en Sidon geschied waren, zy zouden al over lang in hairen kleederen en assche penitentie zitten doen.

14 Daerom zal 't voor Tyrus en Sidon in 't oordeel verdragelyker zyn, als voor ulieden.

15 En gy, Capharnaüm! die tot aen den hemel toe verheven zyt, gy zult tot de helle toe nedergedrukt worden.

16 Die ulieden hoort, hoort my; en die u veracht, veracht my; en die my veracht, veracht dengenen, die my gezonden heeft.

17 Doch de twee en zeventig keerden weder met blydschap, zeggende: Heere! de duivelen zelfs zyn ons onderworpen in uwen name.

18 Hy zeide hun: Ik zag den boozen vyand, als eenen bliksem, van den hemel vallen.

19 Ziet, ik heb u magt gegeven om serpenten, en schorpioenen, en al de kracht des vyands met den voet te treden, en daer en is niets dat u zal hinderen.

20 Niettemin en verblydt u daer niet in, dat de geesten u onderworpen zyn; maer verblydt u, dat uwe namen in den hemel geschreven zyn.

21 Op dezelfde ure verheugde zich Jesus in den Heiligen Geest, en zeide: Ik love en danke u, Vader! Heere van hemel en van aerde! dat gy deze dingen verborgen hebt voor de wyzen en verstandigen, en dezelve veropenbaerd hebt aen de kleinen. Ja, Vader! omdat het u alzoo behaegd heeft.

22 Alles is my van mynen Vader in handen gesteld; en niemand en kent wie de Zoon is, als de Vader; noch wie de Vader is, als de Zoon; en aen wien het de Zoon wilt veropenbaren.

23 En zich keerende tot zyne discipelen, zeide hy: Zalig zyn de oogen, die zien hetgene gy ziet.

24 Want ik zegge u, dat vele propheten en koningen hebben gewenscht te zien hetgene gy ziet, en zy en hebben 't niet gezien; en te hooren hetgene gy hoort, en zy en hebben 't niet gehoord.

25 Daer stond dan een wetgeleerde op, en zeide om hem te tenteren: Meester! wat moet ik doen om het eeuwig leven te bezitten?

26 Hy zeide hem: Wat staet er in de wet geschreven? hoe leest gy daer?

27 Hy antwoordde: Gy zult den Heer, uwen God, liefhebben uit geheel uw herte, uit geheel uwe ziele, uit al uwe krachten, en uit geheel uw verstand; en uwen evennaesten gelyk u zelven. (*Deut.* vi, 5.)

28 Hy zeide hem: Gy hebt wel geantwoord; doet dat, en gy zult leven.

29 Maer hy, willende zich zelven verschoonen, zeide tot Jesus: En wie is myn evennaeste?

30 Jesus dit opnemende, zeide: Daer kwam een zeker mensch van Jerusalem naer Jericho, en hy viel in de handen van de moordenaers, die hem uitgeschud en verscheidene wonden gegeven hebbende, weggingen, latende hem half dood liggen.

31 Doch 't gebeurde, dat zeker priester langs denzelfden weg kwam gegaen; en hem gezien hebbende, ging hy voorby.

32 Zoo ook een Leviet, als hy omtrent de plaets was, en hem zag, ging ook voorby.

33 Maer een Samaritaen, over weg gaende, kwam omtrent hem; en hem ziende, wierd door meêdoogendheid bewogen.

34 En bykomende, verbond hy zyne wonden, gietende daer olie en wyn in; en hem op zyne lastdragende beest leggende, bragt hem in eene herberge, en droeg zorge voor hem.

35 's Anderdaegs, langde hy twee denarissen uit, en gaf die aen den weerd, zeggende: Draegt zorg voor hem, en al dat gy daerboven zult verschoten hebben, zal ik u, als ik wederkeere, wederom geven.

36 Welke van die dry dunkt u de naeste geweest te zyn van dengenen,

die in de handen van de moordenaers
gevallen was?
37 Hy antwoordde : Dengenen die
hem bermhertigheid gedaen heeft.
Jesus zeide tot hem : Gaet, doet gy
ook zoo.
38 't Gebeurde, terwyl zy voortreis-
den, dat hy in een dorp kwam, al-
waer eene vrouwspersoon, met name
Martha, hem in haer huis ontving.
39 Deze had eene zuster, genoemd
Maria, dewelke zittende aen de voe-
ten des Heeren, zyn woord aenhoorde.
40 Doch Martha was bezig met veel
dienens, en bykomende, zeide zy :
Heere! en laet gy er u niet aengele-
gen, dat myne zuster my alleen laet
dienen? Zegt haer dan, dat ze my
helpe.
41 En de Heer antwoordende, zeide
haer : Martha, Martha! gy zyt zorg-
vuldig en bekommerd met vele din-
gen;
42 Doch een alleen is er noodig :
Maria heeft het beste deel verkoren,
hetwelk haer niet en zal ontnomen
worden.

KAPITTEL XI.

HET is gebeurd, als hy op zekere
plaets in 't gebed was, dat zoo
hy ophield, een van zyne discipelen
tot hem zeide : Heere! leert ons bid-
den, gelyk Joannes aen zyne disci-
pelen ook geleerd heeft.
2 Hy zeide tot hen : Als gy bidt,
zegt : Vader! uw naem zy geheiligd.
Dat uw ryk aenkome.
3 Geeft ons heden ons dagelyksch
brood.
4 En vergeeft ons onze zonden, aen-
gezien wy ook vergeven aen iegelyk
die ons schuldig is. Noch en leidt ons
niet in bekoringe.
5 Hy zeide ook tot hen : Indien ie-
mand van u eenen vriend had, en in
den middernacht tot hem ging, en
zeide : Vriend! leent my dry brooden;
6 Want myn vriend is van de reize
by my gekomen, en ik en heb niets
om hem voor te stellen;
7 En dat hy van binnen antwoordde :
En wilt my niet moeijelyk vallen, de
deure is nu gesloten, en myne kin-
ders zyn met my te bedde; ik en kan
niet opstaen om u die te geven.
8 Is 't dat hy blyft kloppen, ik zeg
u : al ware 't dat hy niet op en stond,
om hem die te geven ter oorzake dat
hy zyn vriend is, nogtans om zyne
onbeleefdheid zal hy opstaen, en
hem geven zoo veel hy er van noode
heeft.
9 Alzoo zeg ik u ook : vraegt, en u
zal gegeven worden; zoekt, en gy
zult vinden; klopt, en u zal geopend
worden.
10 Want al die vraegt, verkrygt; en
al die zoekt, vindt; en aen dengenen,
die klopt, zal men opendoen.
11 Wat vader is er onder u, die zy-
nen zone eenen steen zal geven, als
hy hem brood vraegt; of een serpent,
als hy van hem visch eischt?
12 Oft eenen schorpioen zal geven,
als hy hem een ei vraegt?
13 Indien gy dan, gy die boosaerdig
zyt, aen uwe kinderen wel goede
dingen weet te geven, hoeveel te
meer zal uw hemelsche Vader eenen
goeden Geest geven aen degenen, die
er hem om bidden?
14 Hy dreef eens eenen duivel uit,
die stom was. En als hy den duivel
uitgedreven had, zoo sprak de stom-
me; en de scharen stonden verwon-
derd.
15 Maer sommigen onder hen zei-
den : Hy jaegt de duivelen uit door
Beëlzebub, den prins der duivelen.
16 Anderen, om hem te tenteren,
verzochten van hem een teeken uit
den hemel.
17 Maer hy, ziende hunne gedach-
ten, zeide hun : Alle ryk, dat tegen
zich zelf verdeeld is, zal verwoest
worden; en alle huis, dat tegen zich
zelf verdeeld is, zal vervallen.

18 Is 't zake dan, dat Satan ook
tegen zich zelven verdeeld is, hoe zal
zyn ryk blyven staen? want gy zegt,
dat ik in Beëlzebub de duivelen uit-
jage.
19 Doch indien ik door Beëlzebub
de duivelen uitjage, door wien jagen
uwe kinderen die uit? Daerom zul-
len zy zelven uwe regters zyn.
20 Maer is 't dat ik door den vinger
Gods de duivelen uitjage, zoo is dan
het ryk Gods tot u gekomen.
21 Als een sterk welgewapend man
zyn hof bewaert, zoo is al dat hy be-
zit, in vrede.
22 Maer is 't dat er een sterker als
hy komt, en hem overwint, zoo neemt
hy al zyne wapenen weg, daer hy op
betrouwde, en deelt den roof uit.
23 Die met my niet en is, die is te-
gen my, en die met my niet en verga-
dert, die verstrooit.
24 Wanneer de onzuivere geest uit
den mensch gegaen is, wandelt hy
door waterlooze plaetsen, zoekende
ruste; maer die niet vindende, zegt
hy : Ik zal wederkeeren naer myn
huis, van daer ik ben uitgegaen.
25 En daer komende, vindt hy het
gevaegd, en vercierd.
26 Dan gaet hy henen, en neemt
met zich nog zeven andere gees-
ten, die boozer zyn als hy, en zy gaen
daerin woonen; en het laetste van
dien mensch wordt erger als het
eerste.
27 Terwyl hy deze dingen zeide, zoo
hief eene vrouw onder het volk hare
stem op, en zeide tot hem : Gelukkig
is de schoot, die u gedragen heeft; en
gelukkig zyn de borsten, die gy gezo-
gen hebt.
28 Waerop hy zeide : Ja, gelukkig
zyn ze, die het woord Gods aenhooren,
en onderhouden.
29 Doch het volk byeenvergaderen-
de, begon hy te zeggen : Dit geslacht
is een boosaerdig geslacht; zy verzoe-
ken een teeken, maer daer en zal hun
geen teeken gegeven worden, als het
teeken van den propheet Jonas.
30 Want gelyk Jonas een teeken ge-
weest is aen de Niniviten, alzoo zal
de Zoon des menschen ook wezen aen
dit geslacht.
31 De koningin van den Zuiden zal
in het oordeel opstaen met dit ge-
slacht, en 't zelve veroordeelen; om-
dat zy van het uiterste der aerde ge-
komen is, om de wysheid van Salomon
te hooren; en ziet, die hier is, is meer
als Salomon!
32 Het volk van Ninive zal in het
oordeel opstaen met dit geslacht, en
't zelve veroordeelen; omdat zy peni-
tentie gedaen hebben op het predi-
ken van Jonas; en ziet, die hier is, is
meer als Jonas!
33 Niemand en ontsteekt eene lampe,
om die in 't verborgen oft onder een
korenvat te stellen; maer op eenen
kandelaer, opdat die binnenkomen,
het licht mogen zien.
34 De lamp van uw lichaem is uwe
oog. Indien uwe oog zuiver is, zoo zal
uw geheel lichaem verlicht zyn; maer
indien ze ondeugende is, zoo zal ook
uw lichaem duister zyn.
35 Ziet dan toe, dat het licht, 't welk
in u is, geene duisternis en zy.
36 Indien dan uw lichaem geheel
verlicht is, en geenszins duister en is,
zoo zal het heel verlicht zyn, en ge-
lyk eene lampe met haer schynsel u
verlichten.
37 Terwyl hy sprak, bad hem een
phariseër, dat hy het noenmael by
hem zoude nemen; en binnengegaen
zynde, zat hy aen tafel.
38 Maer de phariseër begon, by zich
zelven denkende, te zeggen : Waer-
om mag hy zich niet gewasschen heb-
ben voor de maeltyd?
39 Doch de Heer zeide tot hem : Gy
phariseën! gy zuivert het buitenste
van den beker, en van den schotel;
maer uw binnenste is vol van roove-
rye en boosheid.

40 Gy dwazen! en heeft hy, die het buitenste gemaekt heeft, het binnenste ook niet gemaekt?

41 Niettemin geeft aelmoesen van hetgene gy hebt, en ziet, alles is u zuiver.

42 Maer wee u, phariseën! die de tienden geeft van munte, van ruit, en van alle moeskruiden; en die verzuimt de geregtigheid, en de liefde Gods. Deze dingen moest gy doen, en de anderen niet achterlaten.

43 Wee u, phariseën! die de eerste zetels bemint in de synagogen, en de begroetingen op de merkten.

44 Wee u! want gy zyt als graven, die men niet en ziet, en de menschen die er over wandelen en weten 't niet.

45 Een van de wetgeleerden het woord aennemende, zeide hem: Meester! als gy zoo spreekt, doet gy ons ook smaedheid aen.

46 Maer hy zeide: Wee u ook, wetgeleerden! die de menschen bezwaert met onverdragelyke lasten; en gy wilt ze zelven niet met eenen vinger aenraken.

47 Wee u, die opbouwt de graven der propheten, dewelke uwe voorouders hebben gedood!

48 Voorwaer, gy geeft te kennen, dat gy toestemt aen het werk van uwe vaderen: want zy hebben ze gedood, en gy bouwt hunne graven op.

49 Daerom zeide ook de wysheid Gods: Ik zal hun propheten en apostelen toezenden, en zy zullen sommigen van die vermoorden, en de anderen dooden;

50 Opdat van dit geslacht afgeëischt worde het bloed van al de propheten, hetwelk vergoten is van het beginsel der wereld;

51 Van het bloed van Abel af, tot het bloed van Zacharias, die vermoord is tusschen den autaer en den tempel. Ja, ik zeg het u, het zal van dit geslacht afgeëischt worden!

52 Wee u, wetgeleerden! omdat gy den sleutel der wetenschap hebt weggenomen; gy en zyt er niet ingegaen, en die er ingingen, hebt gy belet.

53 Als hy deze dingen tot hen zeide, zoo begonnen de phariseën en de wetgeleerden heftig aen te gaen, en hem opwerpingen te doen wegens vele dingen;

54 Leggende hem listen en lagen; en zoekende iets uit zynen mond te vatten, om hem te beschuldigen.

KAPITTEL XII.

DOCH eene groote menigte des volks rondom hem staende in zulker voege, dat zy elkanderen onder de voeten traden, begon hy tot zyne discipelen te zeggen: Wacht u van den deesem der phariseën, dat is, van schynheiligheid:

2 Want daer en is niets zoo bedekt, of het zal ontdekt worden; en niets zoo verborgen, of het zal bekend worden.

3 Want hetgene gy in 't heimelyk gezeid hebt, zal in het licht verkondigd worden; en hetgene gy in de oor gezeid hebt, in de kamer, zal op de daken gepredikt worden.

4 Ik zeg u dan, myne vrienden: en vreest niet voor degenen, die het lichaem dooden, en daerna niets meer doen en konnen;

5 Maer ik zal u toonen, wien gy vreezen moet; vreest dengenen, die na dat hy het leven benomen heeft, de magt heeft om in de helle te werpen. Ja, zeg ik u, vreest dien!

6 Verkoopt men niet vyf musschen voor twee penningskens? nogtans niet een van die en is er by God in vergeting.

7 Ja zelfs de hairen van uw hoofd zyn allen geteld. En vreest dan niet; gy zyt meer als vele musschen.

8 Ook zeg ik u: zoo wie my voor de menschen zal erkennen, dien zal de

Zoon des menschen ook erkennen voor de engelen Gods.

9 Maer die my zal loochenen voor de menschen, die zal ook geloochend worden voor de engelen Gods.

10 Is 't dat iemand iets zegt tegen den Zone des menschen, het zal hem vergeven worden; maer is 't dat iemand lastert tegen den Heiligen Geest, dat en zal hem niet vergeven worden.

11 Doch als zy u zullen leiden in de synagogen, en tot de regters en de bevelhebbers, en zyt niet bekommerd, hoe oft waermede gy u verantwoorden zult, oft wat gy zult zeggen:

12 Want de Heilige Geest zal u op dezelfde ure leeren, wat gy zeggen moet.

13 Iemand onder het volk zeide tot hem: Zegt aen mynen broeder, dat hy ons erfdeel met my verdeele.

14 Maer hy antwoordde hem: Wel mensch! wie heeft my tot regter oft erfscheider over u gesteld?

15 En hy zeide hun: Ziet toe, en wacht u van alle gierigheid: want iemands leven en hangt niet af van de overvloedigheid der dingen, die hy bezit.

16 Hy zeide hun ook deze gelykenis: Daer was een ryk man, wiens land overvloedige vruchten had voortgebragt;

17 En hy dacht by zich zelven: Wat zal ik doen? want ik en heb niet, waerin ik myne vruchten zoude vergaderen?

18 En hy zeide: Dit zal ik doen; ik zal myne schuren afbreken, zal ze grooter maken, en daerin zal ik al myn gewas en goederen vergaderen;

19 En zal tot myne ziel zeggen: Myne ziel! gy hebt vele goederen voor vele jaren opgelegd; rust nu, eet en drinkt, en weest vrolyk.

20 Doch God zeide tot hem: Gy dwaze! dezen nacht zal men uwe ziele van u wedereischen; en hetgene gy bereid hebt, voor wien zal het wezen?

21 Alzoo is 't met dengenen, die voor zich zelven schatten vergadert, en volgens God niet ryk en is.

22 Daerom, zeg ik u, zeide hy tot zyne discipelen: En weest niet bezorgd voor uw leven, wat gy eten zult; noch voor uw lichaem, waermede gy gekleed zult worden.

23 Het leven is meer als het voedsel, et het lichaem meer als de kleeding.

24 Aenmerkt de raven: zy en zaeijen oft zy en maeijen niet; zy en hebben noch kelder noch schure, en God voedt ze. Hoe veel weerdiger zyt gy als de vogelen?

25 En wie is er doch van ulieden, die met bekommerd te zyn, zyne lengte eene elle kan verhoogen?

26 Is 't dat gy dan ook het minste niet en kont, wat zyt gy voor de reste bekommerd?

27 Aenmerkt de lelien, hoe zy groeijen; zy en arbeiden, noch en spinnen niet; doch ik zeg u, dat Salomon zelf, in al zyne glorie, niet en is gekleed geweest gelyk eene van die.

28 Indien dan God het gewas, dat heden op het veld is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, hoeveel te meer u, gy kleinen van geloof!

29 En weest dan niet bezorgd, wat gy eten oft drinken zult; noch en laet uwe gedachten zoo hoog niet vliegen.

30 Want het is het volk van de wereld, hetwelk deze dingen zoekt; en uw Vader weet wel, dat gy die van noode hebt.

31 Maer zoekt gy eerst het ryk Gods en zyne regtveerdigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.

32 En vreest niet, kleine kudde! want het heeft uwen Vader beliefd u zyn ryk te geven.

33 Verkoopt hetgene gy bezit, en geeft aelmoesen; maekt u zakken, die niet en verslyten, en onvergankelyke schatten in den hemel, daer de dief niet omtrent en komt, en die de mot niet en bederft.
34 Want daer uw schat is, daer zal ook uw hert zyn.
35 Dat uwe lenden opgeschorst zyn, en uwe lampen brandende in uwe handen.
36 En weest gelyk aen degenen, die hunnen heer verwachten, tegen dat hy van de bruiloft wederkomt, opdat, als hy komt kloppen, hem terstond opengedaen worde.
37 Zalig zyn die knechten, die de heer, als hy komt, zal wakende vinden. Ik zeg u voorwaer, dat hy zich zal opschorsen, hen zal ter tafel doen zitten, en omgaende hen zal dienen.
38 En 't zy dat hy kome in de tweede, 't zy in de derde nachtwake, zalig zyn die knechten, indien hy ze aldus bevindt.
39 Maer weet, dat indien de vader des huisgezins wiste, op wat ure de dief zoude komen, hy zekerlyk zoude waken, en zyn huis niet laten doorgraven.
40 Weest gy dan ook bereid : want de Zoon des menschen zal komen op eene uer, die gy niet en meent.
41 Petrus zeide tot hem : Heere! is het tot ons, dat gy die gelykenis zegt, oft tot een iegelyk?
42 De Heer zeide hem : Wie is doch de getrouwe en voorzigtige hofmeester, denwelken de heer gesteld heeft over zyne dienstboden, om elk op zynen tyd zyne maet koren te geven?
43 Zalig is die knecht, denwelken zyn meester, als hy komt, aldus zal doende vinden.
44 Ik zeg u waerlyk, dat hy hem zal stellen over al hetgene hy bezit.
45 Maer indien die knecht in zyn hert begint te zeggen : Myn heer verbeidt te komen; en dat hy de knechten en de dienstmaegden begint te slaen; te eten en te drinken; en dronken te worden;
46 Zoo zal de heer van dien knecht komen op eenen dag als hy 't niet en verwacht, en op eene ure die hy niet en weet; hy zal hem afscheiden en hem zyn lot geven met de ontrouwen.
47 Doch de knecht, die den wille van zynen heere geweten heeft, en zich niet bereid gehouden en heeft, noch gedaen volgens zynen wille, die zal met veel slagen gestraft worden;
48 Maer die het niet geweten en heeft, en iets gedaen heeft dat slagen verdient, zal met weinige slagen gestraft worden. Men zal veel afeischen van dengenen, aen denwelken veel gegeven is; en men zal meer vragen van dengenen, aen denwelken meer betrouwd is.
49 Ik heb het vuer komen brengen op der aerde, en wat wil ik anders, als dat het ontsteken worde?
50 Ik moet met een doopsel gedoopt worden, en hoe ben ik geperst, tot dat het volbragt worde!
51 Meent gy, dat ik den vrede op der aerde ben komen brengen? Geenszins, zeg ik u ; maer eer de verdeeling.
52 Want van nu af, daer er vyf in een huis zyn, zullen er dry verdeeld zyn tegen twee, en twee tegen dry.
53 De vader zal tegen den zone verdeeld zyn, en de zoon tegen den vader; de moeder tegen de dochter, en de dochter tegen de moeder; de schoonmoeder tegen hare schoondochter, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder.
54 Ook zeide hy tot het volk : Als gy eene wolk ziet opkomen uit den westen, terstond zegt gy : Daer komt regen; en 't gebeurt zoo.
55 En als gy den zuidenwind ziet waeijen, zoo zegt gy : Het zal heet worden; en 't geschiedt.

56 Schynheiligen! gy weet de ge-
steltenisse van den hemel en van de
aerde te onderscheiden; hoe en on-
derscheidt gy dan dezen tyd niet?
57 En waerom oordeelt gy ook uit u
zelven niet hetgene dat regt is?
58 Als gy met uwe tegenpartye tot
den oversten gaet, zoo tracht onder
wege van haer ontslagen te worden;
opdat zy u niet en trekke voor den
regter, en de regter u aen den schou-
ten-dienaer overlevere, en de schou-
ten-dienaer u in den kerker smyte.
59 Ik zeg u : gy en zult er niet
uitgaen, voor dat gy ook het laetste
penningsken zult betaeld hebben.

KAPITTEL XIII.

Op denzelfden tyd waren er eeni-
gen tegenwoordig, die hem spra-
ken van de Galileërs, welker bloed
Pilatus gemengeld had met dat van
hunne offeranden.
2 Hy antwoordde hun : Meent gy
dat deze Galileërs grootere zondaers
geweest zyn, als al de andere Gali-
leërs, omdat zy dit geleden heb-
ben?
3 Geenszins, zeg ik u; maer ten
zy gy penitentie doet, gy zult allen
desgelyks verloren gaen.
4 Van 's gelyken ook die achttien, op
welken een toren gevallen is in Siloë,
die hen gedood heeft; meent gy dat
die de meeste schuld gehad hebben
van allen, die binnen Jerusalem
woonden?
5 Geenszins, zeg ik u; maer ten
zy gy penitentie doet, gy zult allen
desgelyks verloren gaen.
6 Hy zeide hun ook deze gelykenis :
Zeker man had eenen vygenboom, die
geplant was in zynen wyngaerd, en
als hy kwam om vruchten te vinden,
en vond hy er geene.
7 Hy zeide dan tot den wyngaer-
dier : Ziet, dit is nu het derde jaer,
dat ik kome vruchten zoeken op
mynen vygenboom, en ik en vind er
geene; kapt hem daer uit, waertoe
beslet hy nog de aerde?
8 De wyngaerdier antwoordde hem :
Heere! laet hem nog dit jaer staen,
ik zal er ondertusschen rondom gra-
ven, en er mest op leggen;
9 Misschien zal hy vruchten voort-
brengen; zoo niet, gy kont hem daer-
na doen uitkappen.
10 Jesus leerde nog eens in hunne
synagoge op eenen sabbot-dag;
11 En daer was eene vrouw, bezeten
met eenen geest, die haer nu acht-
tien jaren lang had ziek gehouden;
en zy was zoo toegebogen, dat zy
geenszins opwaerts zien en konde.
12 Zoo haest Jesus haer zag, riep hy
ze tot hem, en zeide haer : Vrouwe!
gy wordt verlost van uwe krankheid.
13 En hy legde de handen op haer;
waerop zy zich terstond opregtte, en
God glorie gaf.
14 Maer de overste der synagoge,
kwalyk nemende dat Jesus haer op
eenen sabbot-dag genezen had, zeide
tot het volk : Daer zyn zes dagen op
dewelke men kan werken, komt op
die dagen om genezen te worden, en
niet op den sabbot-dag.
15 Hierop zeide de Heer tot hem :
Gy schynheilige! is er iemand van
ulieden, die op den sabbot-dag zynen
os oft ezel niet los en maekt van de
kribbe, om naer de watering te lei-
den?
16 Mogt dan deze dochter van Abra-
ham, die, gelyk gy ziet, Satan nu
achttien jaren lang heeft gebonden
gehouden, niet verlost worden van
dezen band op eenen sabbot-dag?
17 En gelyk hy dit zeide, stonden
al zyne vyanden beschaemd; en al
het volk was verblyd over al de lof-
felyke dingen, die van hem gedaen
wierden.
18 Hy zeide dan : Waeraen is het
ryk Gods gelyk, en waerby zal ik
het vergelyken?
19 Het is gelyk aen een mostaerd-

zaed, hetwelk iemand nemende zaeit in zynen hof; hetgene opgroeijende zoo groote boom wordt, dat de vogelen des hemels in zyne takken woonen.

20 Hy zeide wederom : Waerby zal ik het ryk Gods vergelyken?

21 Het is gelyk aen eenen deesem, welken eene vrouw nam en verborg in dry maten meels, tot dat het geheel verdeesemd was.

22 En hy doorreisde de steden en dorpen, leerende, en zynen weg vervorderende naer Jerusalem.

23 Een zeide tot hem : Heere! zyn er weinigen die zalig worden? Hy antwoordde hun :

24 Doet geweld om in te komen door de enge poorte : want velen, zeg ik u, zullen er zoeken in te gaen, maer zy en zullen niet konnen.

25 En als de vader des huisgezins zál binnengegaen zyn, en de deure zal gesloten hebben, zult gy, buiten staende, beginnen te zeggen : Heere, Heere! doet ons open! en dan zal hy u antwoorden : Ik en weet niet van waer gy zyt.

26 Dan zult gy beginnen te zeggen : Wy hebben geëten en gedronken in uwe tegenwoordigheid, en gy hebt geleerd op onze straten.

27 Maer hy zal antwoorden : Ik en weet niet van waer gy zyt; vertrekt u van my allen, die boosheid bedryft!

28 Aldaer zal geween zyn en knerseling dêr tanden, als gy zien zult dat Abraham, Isaac en Jacob, en al de propheten in het ryk Gods zyn, en dat gy er zult buiten gesloten worden.

29 Doch daer zullen er van den oosten en den westen, en van den noorden en den zuiden komen, die in het ryk Gods hunne plaetse aen de tafel zullen hebben.

30 En, daer zyn laetsten, die de eersten, en eersten, die de laetsten zullen zyn.

31 Denzelfden dag kwamen tot hem eenige phariseën, en zeiden hem : Gaet henen, en vertrekt u van hier; want Herodes zoekt u te dooden.

32 Hy zeide hun : Gaet, zegt aen dien vos : Ziet, ik jage de duivelen uit, en genees de zieken heden en morgen, en den derden dag zal ik myn einde nemen.

33 Nogtans moet ik heden en morgen en den dag daerna nog voortgaen : want 't en mag niet zyn, dat een propheet zoude sterven buiten Jerusalem.

34 Jerusalem, Jerusalem! die de propheten doodt, en steenigt degenen, die tot u gezonden worden, hoe dikmaels heb ik uwe kinderen willen vergaderen, gelyk een vogel zyne jongskens onder zyne vleugelen, en gy en hebt niet gewild?

35 Ziet, uw huis zal onbewoond gelaten worden. En ik zeg u : gy zult my niet meer zien, tot dat gy zegt : Gebenedyd is hy, die daer komt in den naem des Heeren!

KAPITTEL XIV.

HET gebeurde, dat hy kwam op eenen sabbot-dag in het huis van eenen oversten der phariseën, om het mael te nemen, en zy letteden op hem.

2 Daer was een mensch voor hem, die de waterzucht had.

3 En Jesus sprak tot de wetgeleerden en phariseën, zeggende : Mag men wel genezen op eenen sabbot-dag?

4 Doch zy zwegen stil. Hy dan, den mensch met der hand nemende, genas hem, en zond hem henen.

5 Verders zeide hy tot hen : Wie is er onder u, die op den sabbot-dag zynen os oft ezel niet uit en trekt, als hy in eenen put gevallen is?

6 Zy en konden hem hierop niet antwoorden.

7 Gelyk hy zag, hoe de genooden de

eerste plaetse aen tafel kozen, zeide
hy hun deze gelykenis :
8 Als gy ter bruiloft genood zyt, en
stelt u op de eerste plaetse niet ; uit
vreeze dat er misschien iemand tref-
felyker genood mogt zyn als gy;
9 En dat hy, die u en hem genood
heeft, aen u niet en zegge : Geeft
de plaetse aen dezen; en gy alzoo
met schaemte de laetste plaetse zoudt
moeten nemen.
10 Maer als gy genood zyt, gaet u
stellen op de laetste plaetse; opdat,
als degene komt, die u genood heeft,
hy tot u zegge : Vriend! gaet hooger
op. Dan zult gy eere behalen van
degenen, die mede aen tafel zitten.
11 Want al wie zich verheft, zal ver-
nederd worden; en al wie zich ver-
nedert, zal verheven worden.
12 Hy zeide ook tot dien, dewelke
hem genood had : Als gy eene maeltyd
oft een avondmael opregt, en noodt
niet uwe vrienden, oft uwe broeders,
oft maegschap, oft geburen, die ryk
zyn ; opdat zy u misschien niet weder
en nooden, en u aldus vergelding
geven.
13 Maer als gy eene maeltyd houdt,
noodt de armen, gebrekkelyken,
kreupelen, en bilnden ;
14 En gy zult gelukkig zyn, omdat
zy u niet en hebben wederom te ge-
ven : want het zal u vergolden wor-
den in de verryzenis der regtveer-
digen.
15 Iemand van degenen, die aen tafel
waren, dit gehoord hebbende, zeide
tot hem : Zalig is die, dewelke brood
zal eten in het ryk Gods.
16 Hierop zeide Jesus tot hem : Ze-
ker man had een groot avondmael
opgeregt, tot hetwelk hy er velen
genood had.
17 De ure des avondmaels gekomen
zynde, zond hy zynen knecht aen de
genooden zeggen, dat zy komen zou-
den, mits alles nu gereed was.
18 Maer zy begonnen allen eenpaer-
lyk zich te verontschuldigen. De eer-
ste zeide hem : Ik heb een pachthof
gekocht, en moet het noodzakelyk
gaen bezien ; ik bid u, gelieft my te
ontschuldigen.
19 De andere zeide : Ik heb vyf
koppelen ossen gekocht, ik ga die
beproeven; ik bid u, gelieft my te
ontschuldigen.
20 Een andere zeide : Ik heb eene
vrouw getrouwd; en daerom en kan
ik niet komen.
21 De knecht wederom gekomen
zynde, zeide dit alles aen zynen
meester. Dan wierd de vader des
huisgezins vertoornd, en zeide tot
zynen knecht : Gaet straks naer de
merkten en straten van de stad, en
brengt hier binnen de armen, ge-
brekkelyken, kreupelen, en blinden.
22 De knecht zeide hem : Heere!
het is volbragt, gelyk gy geboden
hebt, en daer is nog plaets.
23 De heer zeide tot den knecht :
Gaet naer de wegen en hagen, en
dwingt ze binnen te komen, opdat
myn huis vervuld worde.
24 Want ik zeg u, dat niemand van
die mannen, die genood waren, myn
avondmael zal smaken.
25 Als er eens eene groote menigte
volk met hem gingen, zich om-
keerende, zeide hy tot hen :
26 Is 't dat iemand tot my komt, en
niet en haet zynen vader, en moe-
der, en vrouwe, en kinderen, en
broeders, en zusters; ja, ook zyn
eigen zelven, die en kan myn discipel
niet zyn.
27 En die zyn kruis niet en draegt,
en my navolgt, en kan myn discipel
niet zyn.
28 Want wie is er onder u, die als
hy eenen toren wilt bouwen, niet
eerst zittende en rekent de kosten
die er toe noodig zyn, of hy genoeg
heeft om denzelven te voltrekken?
29 Uit vreeze dat, hy het niet kon-
nende ten einde brengen, na dat hy

de fondamenten gelegd heeft, allen,
die het zien, hem beginnen uit te
lachen,
30 Zeggende : Deze mensch heeft
begonnen te bouwen, maer hy en
heeft het niet konnen ten einde
brengen.
31 Oft wat koning is er, die gaende
om slag te leveren tegen eenen an-
deren koning, niet eerst neder en
zit, en by zich zelven overlegt, of hy
met tien duizend mannen kan op-
trekken tegen dien, dewelke met
twintig duizend tegen hem komt?
32 Anderszins, terwyl hy nog ver
van daer is, zendt hy gezanten naer
hem, om hem voorslag van peis te
doen.
33 Zoo ook, al die onder u niet en
verzaekt aen al dat hy bezit, die en
kan myn discipel niet zyn.
34 Het zout is goed; maer indien
het zout zyne kracht verliest, waer-
mede zal men 't zouten?
35 't En is noch tot het land, noch
tot den mesthoop bekwaem; maer het
wordt weggeworpen. Die ooren heeft
om te hooren, dat hy hoore.

KAPITTEL XV.

GELYK de publicanen en zondaers
by Jesus kwamen, om hem te
hooren,
2 Zoo murmureerden de phariseën
en schriftgeleerden hierover, zeg-
gende : Deze ontvangt de zondaers,
en eet met hen.
3 Doch hy stelde hun deze gelyke-
nisse voor:
4 Wie is er onder u, die honderd
schapen heeft, en een van dezelve
verloren hebbende, de negen en ne-
gentig niet en laet in de wildernis,
en gaet zoeken hetgene, dat verloren
was, tot dat hy het vinde?
5 En als hy het gevonden heeft,
legt hy het niet met blydschap op
zyne schouderen?
6 En t'huis komende, roept hy niet
zyne vrienden en geburen byeen,
tot hen zeggende : Verblydt u met
my; want ik heb gevonden myn
schaepken, hetwelk verloren was?
7 Ik zeg u ook zoo, dat er in den
hemel meerder blydschap zal zyn
om eenen zondaer, die penitentie
doet, als om negen en negentig regt-
veerdigen, die geene penitentie van
noode en hebben.
8 Oft wat vrouw is er, die tien
dragmen heeft, en een van dezelve
verloren hebbende, de keersse niet
en ontsteekt, haer huis uitvaegt, en
zoekt tot dat zy ze vindt?
9 En als zy ze gevonden heeft,
roept zy niet hare vriendinnen en
gebuervrouwen byeen, en zegt ze
haer niet : Verblydt u met my; want
ik heb gevonden de dragme, die ik
verloren had?
10 Zoo ook, zeg ik u, zal er blyd-
schap zyn onder d'engelen Gods, om
eenen zondaer, die penitentie doet.
11 Hy zeide ook : Zeker man had
twee zonen;
12 Waervan de jongste tot zynen
vader zeide : Vader! geeft my het
deel van 't goed dat my toekomt. En
de vader verdeelde hun het goed.
13 Weinige dagen daerna, de
jongste hebbende alles byeenverga-
derd, is naer een vergelegen land
henen gereisd, alwaer hy al zyn
goed in een ontuchtig leven heeft
verkwist.
14 En na dat hy alles verteerd had,
ontstond er een groote hongersnood
in dat land, en hy begon gebrek te
lyden.
15 Hy ging dan henen, en begaf
zich in den dienst van eenen inwooner
van dat land, die hem naer zyne hoeve
zond, om de verkens te hoeden.
16 Aldaer wenschte hy zynen buik
te vullen met de schellen, die de ver-
kens aten; en niemand en gaf ze
hem.
17 Doch, tot zich zelven komende,

zeide hy: Hoe vele huerlingen zyn er niet in myns vaders huis, die brood hebben in overvloed, en ik verga hier van honger?

18 Ik zal opstaen, en naer mynen vader gaen, en hem zeggen: Vader! ik heb gezondigd tegen den hemel en tegen u;

19 Ik en ben niet meer weerdig uw zoon genoemd te worden; handelt my gelyk eenen van uwe huerlingen.

20 Hy stond dan op, en kwam tot zynen vader. Terwyl hy nog ver af was, zag hem zyn vader, en wierd bewogen tot medelyden; en toeloopende, viel hy hem om den hals, en kuste hem.

21 De zoon zeide hem: Vader! ik heb gezondigd tegen den hemel en tegen u; ik en ben niet weerdig uw zoon genoemd te worden.

22 Doch de vader zeide tot zyne knechten: Brengt hier ras den eersten tabbaerd, en doet hem dien aen; steekt hem den ring aen de hand, en doet hem schoenen aen de voeten.

23 Brengt het gemeste kalf, en doodt het; laet ons eten, en vrolyk zyn:

24 Want deze myn zoon was dood, en hy is verrezen; hy was verloren, en hy is gevonden. Zy begonnen dan vrolyk te zyn.

25 Ondertusschen was zyn oudste zoon op het veld; als hy nu wederkeerde, en aen het huis naderde, hoorde hy het zingen en dansen.

26 Hy eenen van de knechten geroepen hebbende, vraegde hem, wat dit te zeggen was?

27 De knecht zeide hem: Uw broeder is gekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf gedood, omdat hy hem in goede gezondheid heeft wederom gekregen.

28 Hy nam dit zeer kwalyk, en hy en wilde niet binnengaen. Zyn vader kwam dan uit, en begon het hem te verzoeken.

29 Maer hy antwoordende, zeide tot zynen vader: Ik heb u nu zoo lang gediend, ik en heb uw gebod nooit overtreden; en gy en hebt nooit een geitje gegeven, om met myne vrienden vrolyk te zyn.

30 Maer zoo haest als deze uw zoon, die al zyn goed met de hoeren verkwist heeft, gekomen is, hebt gy het gemeste kalf voor hem dood gedaen.

31 De vader zeide hem: Zone! gy zyt altyd by my, en al dat ik heb, is het uwe.

32 Maer wy moesten vrolyk en blyde zyn, omdat deze uw broeder dood was, en verrezen is; verloren was, en gevonden is.

KAPITTEL XVI.

JESUS zeide ook tot zyne discipelen: Zeker man, die zeer ryk was, had eenen hofmeester, en deze wierd by hem beschuldigd, als of hy zyn goed verkwist had.

2 Hy riep hem dan, en zeide hem: Wat hoor ik van u? Doet rekening van uw hofmeesterschap; want gy en zult voortaen myn hofmeester niet meer mogen wezen.

3 De hofmeester zeide by zich zelven: Wat zal ik doen, want myn heer gaet my het hofmeesterschap afnemen? Graven en kan ik niet; te bedelen schaem ik my.

4 Ik weet wat ik doen zal, opdat zy my in hunne huizen ontvangen, als ik van het hofmeesterschap zal afgezet zyn.

5 En de schuldenaers van zynen meester een voor een by zich roepende, zeide hy tot den eersten: Hoe veel zyt gy mynen heer schuldig?

6 Deze antwoordde: Honderd vaten olie. De hofmeester zeide hem: Neemt, daer is uw handschrift; zit met er haeste neder, en schryft vyftig.

7 Daerna zeide hy tot eenen anderen: En gy, hoe veel zyt gy schuldig? Deze antwoordde: Honderd mud-

den terwe. Neemt, zeide hy, uwen
brief, en schryft tachtig.
8 En de meester prees dezen on-
trouwen hofmeester, omdat hy voor-
zigtig gedaen had; want de kinderen
van deze wereld zyn voorzigtiger in
hunnen handel, als de kinderen des
lichts.
9 Ik zeg u dan ook : Maekt u vrien-
den van de onregtveerdige rykdom-
men; opdat, als gy te kort zult ko-
men, zy u ontvangen in de eeuwige
woonplaetsen.
10 Die in kleine dingen getrouw is,
zal in groote dingen ook getrouw
zyn; en die in kleine dingen onge-
trouw is, die zal in groote dingen
ook ongetrouw zyn.
11 Is 't dat gy dan niet getrouw en
zyt geweest in de onregtveerdige
rykdommen, wie zal u de waerach-
tige betrouwen?
12 En is 't dat gy niet getrouw en
zyt geweest in eens anders goed, wie
zal u geven hetgene uw eigen is?
13 Geen knecht en kan twee hee-
ren dienen : want, oft hy zal den
eenen haten en den anderen lief-
hebben, oft hy zal den eenen aen-
hangen, en den anderen verachten.
Gy en kont God en het geld niet te
samen dienen.
14 De phariseën, die gierig waren,
hoorden dit al aen, en lachten hem
uit.
15 En hy zeide hun : Gy zyt die, de-
welke u voor de menschen regtveer-
dig maekt; maer God kent uwe her-
ten; want hetgene, dat groot is in de
oogen der menschen, is voor God een
grouwel.
16 De wet en de propheten hebben
geduerd tot Joannes toe; van dien
tyd af wordt het ryk Gods verkon-
digd, en een ieder doet er geweld op.
17 Doch ligter zal hemel en aerde
vergaen, als dat er een stipken van
de wet zoude vervallen.
18 Al die zich van zyne huisvrouwe
scheidt, en eene andere trouwt, doet
overspel; en die eene vrouw trouwt,
die van haren man gescheiden is,
doet overspel.
19 Daer was een ryk man, die in
purper en fyn lynwaed gekleed ging,
en die alle dagen prachtelyke mael-
tyd houde.
20 Daer was ook een bedelaer, met
name Lazarus, die vol zweeren aen
zyne deure lag.
21 Deze wenschte verzaed te wor-
den met de brokskens, die van de tafel
van den ryken vielen; en niemand
en gaf ze hem; en de honden kwa-
men zelfs zyne zweeren lekken.
22 Ondertusschen het gebeurde dat
de bedelaer stierf, en van de engelen
gedragen wierd in den schoot van
Abraham. Doch de ryke stierf ook,
en wierd begraven in de helle.
23 Terwyl hy in de pynen was, hief
hy zyne oogen op, zag Abraham van
verre, en Lazarus in zynen schoot.
24 Hy riep dan, en zeide : Vader
Abraham! ontfermt u myner, en
zendt Lazarus, opdat hy het uiterste
van zynen vinger in het water steke,
om myne tonge te verkoelen; want
ik worde gepynigd in deze vlamme.
25 Abraham zeide tot hem : Zone!
gedenkt, dat gy het in uw leven goed
gehad hebt, en Lazarus in tegendeel
kwaed; nu wordt hy getroost, en gy
wordt gepynigd.
26 En boven al dit, is er tusschen
ons en ulieden eene groote afschei-
ding, zoo dat degenen die van hier
naer u zouden willen overgaen, niet
en konnen; gelyk men ook van u,
naer ons niet en kan overkomen.
27 Hy zeide : Ik bid u dan, vader!
dat gy hem zenden wilt naer myns
vaders huis;
28 Opdat hy myne vyf broeders, die
ik nog heb, waerschouwe, opdat zy
ook in deze plaetse der pynen niet
en komen.
29 Abraham antwoordde hem : Zy

hebben Moyses en de propheten; dat zy naer hen hooren.

30 Neen, vader Abraham! maer indien iemand van de dooden tot hen ging, zy zouden penitentie doen.

31 Hierop antwoordde hy: Is 't dat zy naer Moyses en de propheten niet en hooren, zoo en zullen zy ook niet gelooven, zelfs, al ware 't dat er iemand van de dood verrees.

KAPITTEL XVII.

EN hy zeide tot zyne discipelen: Het is onmogelyk, dat er geene verergernissen en komen; maer wee dengenen, door wien zy komen!

2 Het ware hem beter, dat hy met eenen meulensteen aen den hals gehangen, in de zee geworpen wierd, als dat hy eene van deze kleinen verergere.

3 Ziet wel voor u. Is 't dat uw broeder tegen u zondigt, berispt hem; en indien het hem leed is, vergeeft het hem.

4 Zelfs is 't dat hy zevenmael daegs tegen u zondigt, en dat hy zich zevenmael daegs weder tot u keert, en zegt: Het is my leed; vergeeft het hem.

5 D'apostelen zeiden eens tot den Heere: Vermeerdert ons geloove.

6 En de Heer zeide hun: Ware 't dat gy een geloof hadt gelyk een mostaerdzaed, gy zoudt aen dien moerbezienboom zeggen: Ontwortelt u, en verplant u in de zee! en hy zou u gehoorzamen.

7 Wie is er onder u, die eenen knecht hebbende, om zyn land te akkeren, oft beesten te weiden, hem zoo haest, als hy van het veld wederkeert, zeggen zal: Gaet henen en zit aen tafel?

8 Zal hy hem niet zeggen: Maekt my het avondmael gereed, schorst u op, en dient my, tot dat ik geëten en gedronken heb, en daerna zult gy eten en drinken?

9 Oft zal hy hem verpligt zyn, omdat hy gedaen heeft hetgene hy hem geboden had?

10 Ik en meene 't niet: zoo ook, gylieden, als gy gedaen zult hebben alles wat u geboden is, zegt: Wy zyn onnutte knechten; wy hebben gedaen hetgene wy moesten doen.

11 Het gebeurde, als hy naer Jerusalem ging, dat hy zynen weg nam door 't midden van Samarien en Galileën.

12 En hy kwam in zeker dorp, alwaer hem tien melaetschen tegenkwamen, die van verre bleven staen,

13 En hunne stemmen verhieven, zeggende: Jesus, Meester, ontfermt u onzer!

14 Zoo haest Jesus hen zag, zeide hy tot hen: Gaet, vertoont u aen de priesters. En 't gebeurde, terwyl zy er naertoe gingen, dat zy allen wierden gezuiverd.

15 Een van die, gelyk hy zag dat hy gezuiverd was, keerde weder, met luider stemme God lovende.

16 En hy viel op zyn aenzigt voor zyne voeten, hem bedankende: en deze was een Samaritaen.

17 Jesus zeide: Zyn ze niet alle tien gezuiverd? waer zyn dan de andere negen?

18 Doch daer en is niemand gevonden, die wederom kwam om God glorie te geven, als deze vreemdeling.

19 En hy zeide tot hem: Staet op, en gaet henen; uw geloof heeft u gezond gemaekt.

20 Alzoo hem van de phariseën gevraegd wierd, wanneer het ryk Gods komen zoude, antwoordde hy hun: Het ryk Gods en zal niet komen met uiterlyke aenmerkelykheid.

21 En men zal niet zeggen: Ziet, het is hier, oft het is daer: want ziet, het ryk Gods is binnen in u.

22 Hy zeide ook tot zyne discipelen:

De tyd zal komen, dat gy zult wenschen te zien eenen dag van den Zone des menschen; maer gy en zult hem niet zien.

23 En zy zullen u zeggen: Ziet hy is hier, ziet hy is daer; doch en gaet er niet naertoe, noch en volgt ze niet na.

24 Want gelyk de bliksem schittert van den eenen kant van den hemel tot den anderen, alzoo zal ook de Zoon des menschen zyn als zyn dag daer zyn zal.

25 Maer eerst zal hy veel moeten lyden, en van dit volk verstooten worden.

26 Gelyk het gebeurde ten tyde van Noë, zoo zal het ook gebeuren ten tyde van den Zone des menschen.

27 Zy aten, en dronken; zy trouwden, en wierden ten houwelyk gegeven, tot op den dag toe, dat Noë in de arke ging; en de watervloed kwam, die hen allen deed vergaen.

28 Gelyk het ook gebeurde ten tyde van Loth. Zy aten, en dronken; zy kochten, en verkochten; zy plantten en bouwden;

29 Maer op den dag als Loth uit Sodoma vertrok, viel er een regen van vuer en solfer uit den hemel, die hen allen vernielde.

30 Alzoo zal het zyn op den dag, op welken de Zoon des menschen veropenbaerd zal worden.

31 Is 't dat iemand alsdan op zyn dak is, en zyn huisraed in zyn huis, dat hy niet af en kome, om denzelven te halen; en die op 't veld is, dat hy ook niet weder en keere.

32 Gedenkt op de vrouwe van Loth.

33 Zoo wie zyn leven zoekt te behouden, die zal 't verliezen; en zoo wie het verliest, die zal het behouden.

34 Ik zeg u, dat er in dien nacht, van twee, die op een bedde zullen zyn, de eene medegenomen zal worden, en de andere daergelaten.

35 Van twee, die te samen zullen malen, de eene zal medegenomen worden, en de andere daergelaten; van twee, die op eenen akker zullen zyn, de eene zal medegenomen en de andere daergelaten worden.

36 Zy zeiden hem hierop: Waer naertoe, Heere?

37 Hy antwoordde hun: Alwaer het lichaem zyn zal, daer zullen zich de arenden vergaderen.

KAPITTEL XVIII.

HY toonde hun ook in eene gelykenisse, hoe dat men altyd bidden moet, zonder te verflauwen,

2 Zeggende: Daer was in zekere stad een regter, die noch God en vreesde, noch de menschen en ontzag.

3 In dezelfde stad was ook eene weduwe, dewelke tot hem kwam, zeggende: Doet my regt tegen myne wederpartye.

4 En hy en wilde 't in langen tyd niet doen. Maer daerna zeide hy tot zyn eigen zelven: Alhoewel ik God niet en vreeze, noch de menschen en ontzie;

5 Nogtans, omdat deze weduwe my moeijelyk valt, zal ik haer regt doen; opdat zy eindelyk komende, my niet uit en make.

6 Hoort, zeide de Heer, wat die onregtveerdige regter zegt.

7 En God dan, zal hy geen regt doen aen zyne uitverkorenen, die dag en nacht tot hem roepen; en zal hy over hen nog uitstel nemen?

8 Ik zeg u, dat hy hun haest zal regt doen; maer meent gy dat de Zoon des menschen nog geloof zal vinden, als hy op de wereld zal komen?

9 Hy zeide ook deze gelykenisse aen sommigen, die van zich zelven een goed betrouwen hadden, als of zy regtveerdig waren, en die de anderen verachtten.

10 Daer gingen twee menschen op

naer den tempel, om te bidden; de eene was een phariseër, en de andere een publicaen.
11 De phariseër regt staende, bad aldus by zich zelven : Ik bedank u, God! dat ik niet en ben gelyk d'andere menschen, die roovers, onregtveerdigen, en overspelers zyn, zelfs ook niet gelyk deze publicaen.
12 Ik vaste tweemael ter weke, ik geve tienden van alles dat ik bezit.
13 Doch de publicaen van verre staende, wilde zelfs de oogen naer den hemel niet opheffen, maer sloeg op zyne borst, zeggende : O God! weest my zondig mensch genadig!
14 Ik zeg u, dat deze geregtveerdigd naer zyn huis gegaen is, en niet de andere : want al die zich verheft, zal vernederd worden, en al die zich vernedert, zal verheven worden.
15 Zy bragten ook tot hem eenige kleine kinderen, opdat hy die zoude aenraken; doch de discipelen dit ziende, bestraften hen.
16 Maer Jesus hen byeenroepende, zeide : Laet de kinderkens by my komen, ende en belet ze niet : want voor zoodanigen is het ryk Gods.
17 Ik zeg u voorwaer : zoo wie het ryk Gods niet aen en neemt gelyk een klein kind, die en zal er niet ingaen.
18 Dan stelde hem zeker overste deze vraeg voor : Goede Meester! wat moet ik doen om het eeuwig leven te beërven?
19 Jesus zeide hem : Waerom noemt gy my goed? niemand en is er goed als God alleen.
20 Gy weet de geboden : Gy en zult niet dood slaen; gy en zult geen overspel doen; gy en zult niet stelen; gy en zult geene valsche getuigenisse geven; eert uwen vader en uwe moeder. (*Exod.* xx, 13.)
21 Hy zeide : Ik heb dit alles onderhouden van myne jongheid af.
22 Jesus dit hoorende, zeide hem : Daer ontbreekt u nog eene zake; verkoopt alles dat gy hebt, en geeft het den armen, en gy zult eenen schat in den hemel hebben; en komt, volgt my na.
23 Als hy dit hoorde, wierd hy bedroefd : want hy was zeer ryk.
24 En Jesus ziende, dat hy bedroefd geworden was, zeide : Hoe moeijelyk zal het zyn aen degenen, die rykdommen hebben, in het ryk Gods te komen!
25 Want het is ligter, dat een kemel door d'ooge van eene naelde ga, als dat een ryk mensch in het ryk Gods kome.
26 Die het hoorden, zeiden : Wie kan er dan zalig worden?
27 Hy zeide hun : Hetgene onmogelyk is by de menschen, is mogelyk by God.
28 Dan zeide Petrus : Ziet, wy hebben alles verlaten, en zyn u gevolgd.
29 Hy zeide hun : Voorwaer ik zeg ulieden : daer en is niemand, die om het ryk Gods verlaet zyn huis, oft ouders, oft broeders, oft vrouwe, oft kinderen;
30 Die niet veel meer wederom en zal ontvangen in dezen tyd, en in de toekomende eeuwe het eeuwig leven.
31 Doch Jesus nam de twaelf by zich, en zeide hun : Ziet, wy gaen opwaerts naer Jerusalem, en alles zal volbragt worden, dat wegens den Zoon des menschen geschreven is door de propheten.
32 Want hy zal overgeleverd worden aen de heidenen, en hy zal bespot, en gegeeseld; en bespogen worden.
33 En na dat zy hem zullen gegeeseld hebben, zullen zy hem dooden; en den derden dag zal hy verryzen.
34 Maer zy en verstonden hiervan niet het minste; en deze zaek was voor hen verborgen, noch zy en begrepen niet hetgene er gezeid wierd.
35 Als hy omtrent Jericho kwam,

zat er een blinde by den weg en bedelde.
36 En hoorende het volk met menigte voorbygaen, vraegde hy wat er te doen was.
37 Zy zeiden hem, dat Jesus van Nazareth daer voorbyging.
38 En hy riep, zeggende : Jesus, Davids Zone, ontfermt u myner!
39 Die voren gingen, berispten hem, opdat hy zwygen zoude ; maer hy riep nog veel meer : Davids Zone, ontfermt u myner !
40 Jesus bleef dan staen, en gebood dat men denzelven by hem zoude brengen. En als hy bygekomen was, vraegde hy hem,
41 Zeggende : Wat wilt gy, dat ik u doe? Hy antwoordde : Heere! dat ik zien mag.
42 Jesus zeide hem : Wordt ziende; uw geloof heeft u genezen.
43 Terstond wierd hy ziende, en volgde hem, God verheffende. En al het volk, als zy dit zagen, loofden God.

KAPITTEL XIX.

EN binnenkomende, wandelde hy door Jericho.
2 En ziet, daer was een man, genoemd Zacheus; deze was een opperpublicaen, die ryk was.
3 En hy zocht te zien, wie Jesus was; maer hy en konde niet om de menigte des volks, mits dat hy klein van persoon was.
4 Hy liep dan vooruit, en klom op eenen wilden vygenboom, om hem te zien; want hy aldaer moest voorbykomen.
5 En als Jesus op die plaets gekomen was, zag hy op, en hem ziende, zeide hy tot hem : Zacheus! haest u, komt af; want ik moet van daeg in uw huis verblyven.
6 Hy kwam haestig af, en ontving hem met blydschap.
7 Allen, die dit zagen, murmureerden, zeggende : Hy is by eenen ondeugenden mensch gaen herbergen.
8 Maer Zacheus, voor den Heere staende, zeide : Ziet, Heere! ik geve d'helft van al myn goed aen den armen, en indien ik iemand ergens in te kort gedaen heb, ik geve het vier dobbel wederom.
9 Jesus zeide tot hem : Heden is de zaligheid over dit huis gekomen, omdat deze ook een kind van Abraham is.
10 Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, hetgene verloren was.
11 Terwyl zy hier naer luisterden, voegde hy er nog by deze gelykenisse, omdat hy niet verre van Jerusalem was, en dat zy meenden, dat het ryk Gods zoo ten eerste verschynen zoude.
12 Hy zeide dan : Zeker man van groote afkomste is gegaen naer een vergelegen land, om bezittinge van een koningryk te nemen, en daerna weder te komen.
13 Na dat hy dan zyne tien knechten had byeengeroepen, gaf hy hun tien ponden, en zeide hun : Dryft er koophandel mede, tot dat ik kome.
14 Maer zyne borgers hem hatende, zonden hem gezanten achterna, zeggende : Wy en willen zoodanigen koning over ons niet hebben.
15 Hy is dan wederom gekomen, na dat hy bezit van zyn ryk genomen had, en deed zyne knechten, aen dewelke hy geld gegeven had, byeenroepen, om te weten wat elk door zynen koophandel gewonnen had.
16 De eerste kwam dan, en zeide : Heere! uw pond heeft er nog tien andere gewonnen.
17 Hy antwoordde hem : Welaen, goede knecht! omdat gy getrouw zyt geweest in weinig, zult gy bevel hebben over tien steden.
18 De andere kwam ook, en zeide :

Heere! uw pond heeft er vyf andere gewonnen.
19 Hy zeide tot dezen ook : En gy zult over vyf steden bevel hebben.
20 Een andere kwam, en zeide : Heere! ziet hier is uw pond, hetwelk ik gebonden heb in mynen neusdoek :
21 Want ik vreesde u, omdat gy een stuer mensch zyt; gy neemt weg, hetgene gy niet gegeven en hebt, en gy maeit, daer gy niet gezaeid en hebt.
22 Hy antwoordde: Ik oordeele u uit uwen eigen mond, gy booze knecht! gy wist dat ik een stuer mensch was, die wegneme, hetgene ik niet gegeven en heb, en maeije, daer ik niet gezaeid en heb.
23 Waerom en hebt gy dan myn geld niet gegeven in de wisselbank? dan had ik het na myne komste met winste konnen wederom eischen. .
24 En hy zeide tot de omstaenders : Neemt hem zyn pond af, en geeft het aen dengenen, die tien ponden heeft.
25 Zy zeiden hem : Heere! hy heeft tien ponden.
26 Daerom, zeg ik u, dat aen al die heeft, nog zal gegeven worden, en hy zal overvloed hebben; doch van dengenen, die niet en heeft, zal ook hetgene hy heeft, afgenomen worden.
27 Nu, wat aengaet myne vyanden, die my voor hunnen koning niet gewild en hebben, brengt ze hier, en doodt ze in myne tegenwoordigheid.
28 Dit gezeid hebbende, ging hy vooruit, optrekkende naer Jerusalem.
29 En als hy kwam omtrent Betphage en Bethanien, aen den berg, die genoemd wordt den berg van Oliveten, zond hy twee van zyne discipelen,
30 Zeggende : Gaet naer dat dorp, dat daer voor u ligt, en daerin komende, zult gy een ezelinne-veulen gebonden vinden, daer nooit mensch opgezeten en heeft; maekt het los, en brengt het hier.
31 En is 't dat u iemand vraegt, waerom gy het losmaekt, zegt : Omdat het de Heer van noode heeft.
32 Zy gingen dan henen die hy gezonden had, en zy vonden het veulen staen, gelyk hy hun gezeid had.
33 Doch terwyl zy het losmaekten, degene, dien het veulen toebehoorde, zeide tot hen : Waerom maekt gy het veulen los?
34 Zy antwoordden : Omdat het de Heer van noode heeft.
35 Zy bragten het dan by Jesus, en hunne kleederen op het veulen werpende, zetteden zy Jesus daerop.
36 Terwyl hy voortging, spreidden zy hunne kleederen langs den weg.
37 En gelyk hy naderde aen het afgaen van den berg van Oliveten, begon geheel de bende der discipelen van blydschap God met luider stemme te loven, over al de wonderheden, die zy gezien hadden;
38 Zeggende : Gebenedyd is de Koning, die komt in den naem des Heeren! Vrede zy in den hemel, en glorie in 't allerhoogste!
39 Eenigen van de phariseën, die onder het volk waren, zeiden tot hem : Meester! berispt uwe discipelen.
40 Hy antwoordde hun : Ik zeg u, dat zoo dezen zwygen, de steenen zelfs zullen roepen.
41 En gelyk hy naderde, en de stad zag, weende hy over haer, zeggende :
42 Och of gy erkendet, zelfs nog op dezen uwen dag, hetgene u tot vrede dient! Maer nu is het voor uwe oogen verborgen.
43 Want de dagen zullen over u komen, dat uwe vyanden met eenen wal u zullen omringen, u zullen insluiten, en van alle kanten benauwen.
44 Dat zy u, met uwe kinderen die binnen u zyn, ten gronde zullen verderven, en den eenen steen op den anderen in u niet laten; omdat

gy den tyd van uwe bezoekinge niet gekend en hebt.
45 En in den tempel gekomen zynde, begon hy er degenen, die daer kochten en verkochten, uit te dryven;
46 Hun zeggende : Daer staet geschreven : Myn huis is een huis des gebeds; doch gy hebt er eenen kuil van roovers af gemaekt. (*Isaias* lvi, 7.)
47 En hy leerde dagelyks in den tempel. Maer de prinsen der priesteren, de schriftgeleerden, en de voornaemsten des volks zochten hem van kant te helpen.
48 Maer zy en vonden geenen middel, om iets tegen hem te doen : want al het volk hoorde hem aen met de uiterste verwonderinge.

KAPITTEL XX.

OP eenen van deze dagen, als hy bezig was met het volk in den tempel te leeren, en het evangelie te prediken, zyn de opper-priesters, en schriftgeleerden, met de ouderlingen byeengekomen,
2 En hebben hem gezeid : Zegt ons, door wat magt gy deze dingen doet, ofte wie is het, die u deze magt gegeven heeft?
3 Jesus antwoordde hun : Ik zal u ook eene vrage voorstellen ; antwoordt my eens :
4 Het doopsel van Joannes was dat van den hemel, oft van de menschen?
5 Doch zy dachten en zeiden in zich zelven : Indien wy zeggen : Van den hemel; zoo zal hy antwoorden : Waerom en hebt gy hem dan niet geloofd?
6 En indien wy zeggen : Van de menschen; al het volk zal ons steenigen, want zy zyn verzekerd, dat Joannes een propheet was.
7 Zy antwoordden dan, dat zy niet en wisten, van waer het was.
8 Jesus zeide hun : Ik en zeg u dan ook niet, door wat magt ik deze dingen doe.
9 Dan begon hy het volk deze gelykenisse te zeggen : Iemand had eenen wyngaerd geplant, en besteedde hem aen eenige landslieden, en ging voor langen tyd uit reizen.
10 Als 't nu tyd was, zond hy eenen knecht tot de landslieden, opdat zy hem vruchten zouden geven van zynen wyngaerd; maer de landslieden sloegen hem, en zonden hem zonder vruchten henen.
11 Hy zond hun dan eenen tweeden knecht; maer zy sloegen dezen ook, en na dat zy hem groote versmaedheid aengedaen hadden, zonden hem van 's gelyken zonder vruchten henen.
12 Hy zond dan eenen derden, dien zy almede kwetsten, en wegjoegen.
13 Dan zeide de heer des wyngaerds : Wat zal ik doen? Ik zal mynen liefsten zone zenden; misschien zullen zy ontzag hebben, als zy hem zullen zien.
14 Maer zoo haest de landslieden hem zagen, dachten zy en zeiden onder malkanderen : Deze is de erfgenaem; komt, laet ons hem dooden, opdat de erfenis aen ons zy.
15 Zy hebben hem dan buiten den wyngaerd gestooten, en dood geslagen. Wat zal dan de heer van dien wyngaerd hun doen?
16 Hy zal komen en die landslieden vernielen, en zynen wyngaerd aen anderen besteden. Als zy dit hoorden, zeiden zy : Verre zy dat van ons!
17 Hy hen aenziende, zeide : Wat is dit dan te zeggen, dat er geschreven staet : De steen, dien de bouwmeesters verworpen hebben, is geworden tot eenen hoeksteen? (*Psalm* cxvii, 22.)
18 Al die over dezen steen zal vallen, zal verbryzeld worden; en op dien hy vallen zal, zal hy vermorzelen.
19 De prinsen der priesteren, en de schriftgeleerden meenden de handen aen hem te slaen; want zy wierden

gewaer, dat hy die gelykenisse op hen gezeid had; maer zy vreesden het volk.

20 Zy namen hem dan waer, en zonden bespieders uit, die zich voor regtzinnigen zouden uitgeven, om hem te vatten in zyne woorden; opdat zy hem aen de overheid, en aen de magt van den stadhouder zouden konnen overleveren.

21 En zy stelden hem deze vrage voor: Meester! wy weten, dat gy opregt spreekt en leert, en dat gy niemand aen en ziet, maer den weg Gods volgens de waerheid leert;

22 Is 't geoorloofd den cyns aen den keizer te geven, oft niet?

23 Hy hunne listigheid bemerkende, antwoordde hun: Wat kwelt gy my?

24 Toont my eenen denaris. Wiens beeld en opschrift staet er op? Zy antwoordden, en zeiden hem: Des keizers.

25 Hy zeide hun: Geeft dan aen den keizer dat den keizer toekomt, en aen God dat God toekomt.

26 En zy en konden zyne woorden voor het volk niet berispen; en over zyne antwoorde verwonderd zynde, zwegen zy stil.

27 Daer kwamen ook by hem eenigen van de sadduceën, dewelke zeggen dat er geene verryzenisse en is, en zy ondervraegden hem,

28 En zeiden: Meester! Moyses heeft ons geschreven: Indien iemands broeder getrouwd zynde, sterft, en geene kinderen achter en laet, dat zyn broeder zyne huisvrouwe trouwen moet, om aen zynen broeder eenen nakomeling te verwekken. (*Deut.* xxv, 5.)

29 Daer waren dan zeven broeders; de eerste heeft eene vrouwe getrouwd, en is gestorven zonder kinderen achter te laten.

30 De volgende heeft haer ook getrouwd, en is ook gestorven zonder kinderen.

31 De derde heeft haer ook getrouwd; en desgelyks alle zeven, en zy zyn allen gestorven zonder nakomeling achter te laten.

32 Eindelyk na hen allegader is de vrouw ook gestorven.

33 Wiens vrouw van hen allen zal zy zyn in de verryzenisse; want zy hebben ze alle zeven voor huisvrouwe gehad?

34 Jesus zeide tot hen: De kinderen dezer eeuwe trouwen, en worden ten houwelyk gegeven;

35 Maer die dewelke zullen weerdig gevonden worden deelachtig te zyn aen de toekomende eeuwe, en aen de verryzenisse van der dood, die en zullen noch trouwen, noch getrouwd worden.

36 Noch zy en zullen niet meer konnen sterven, omdat zy gelyk zullen zyn aen de engelen, en dat zy zullen kinderen Gods zyn, dewyl zy kinderen van de verryzenisse zullen wezen.

37 Nu, dat de dooden verryzen zullen, heeft Moyses zelf genoeg bewezen, als hy by den braembosch zynde, zeide, dat God is de God van Abraham, en de God van Isaac, en de God van Jacob. (*Exod.* iii, 6.)

38 God en is immers geen God van dooden, maer van levenden; want zy leven allegader voor hem.

39 Eenigen van de schriftgeleerden het woord opnemende, zeiden tot hem: Meester! gy hebt wel gezeid.

40 En niemand en durfde hem verders iets meer vragen.

41 Maer hy zeide tot hen: Hoe zeggen zy, dat de Christus de zoon van David is?

42 En nogtans zegt David zelf in 't boek der psalmen: De Heer heeft tot mynen Heer gezeid: Zit aen myne regter hand,

43 Tot dat ik uwe vyanden stelle tot eene voetbank uwer voeten. (*Psalm* cix, 1.)

44 Hoe is hy dan de zoon van David, aengezien hem David Heere noemt?

45 Hy zeide dan tot zyne discipelen, daer al het volk het hoorde :

46 Wacht u van de schriftgeleerden, die geerne met lange tabbaerden wandelen, die zoeken gegroet te worden op de merkten, die in de synagogen de eerste zetels, en in de maeltyden de eerste plaetsen beminnen;

47 Die onder schyn van lang te bidden, inslokken de huisgezinnen der weduwen. Dezen zullen een zwaerder oordeel ontvangen.

KAPITTEL XXI.

EN aenziende hoe de ryken hunne giften in de offerkiste wierpen;

2 Zag hy ook eene arme weduwe twee kleine penningskens daerin werpen.

3 En hy zeide : Ik zeg u voorwaer, dat deze arme weduwe meer als al de anderen daer heeft ingeworpen;

4 Want al d'anderen hebben aen God geofferd van hetgene hun overschoot; maer deze heeft uit hare armoede gegeven, al wat zy had tot haren nooddruft.

5 En alzoo eenigen zeiden van den tempel, dat hy van schoonen steen gemaekt en van giften treffelyk voorzien was, antwoordde hy :

6 De tyd zal komen, dat al hetgene gy hier ziet, zoo verwoest zal worden, dat er niet een steen op den anderen en zal blyven.

7 Zy vraegden hem, en zeiden : Meester! wanneer zal dat zyn, en aen wat teeken zal men zien konnen, dat het haest gebeuren zal?

8 Hy zeide : Ziet toe, dat gy niet verleid en wordt; want velen zullen komen in mynen naem, zeggende : Ik ben de Christus; en die tyd is al naby; daerom en wilt ze niet volgen.

9 En als gy zult hooren van oorlogen en van oproerten, en ontstelt u niet : want deze dingen moeten eerst geschieden, maer nog en zal 't niet terstond het einde zyn.

10 Alsdan, zeide hy hun, zal het eene volk tegen het andere opstaen, en het eene koningryk tegen het andere;

11 En op verscheidene plaetsen zullen groote aerdbevingen zyn, en peste, en hongersnood, en daer zullen schrikkelyke dingen en wondere teekenen in den hemel gezien worden.

12 Maer voor dit alles, zullen zy de handen op u slaen, en u vervolgen, u leidende in de synagogen en de gevangenissen; en zy zullen u brengen voor koningen en stadhouders, om mynen naem.

13 En dat zal u dienen, om voor hen getuigenisse te geven van de waerheid.

14 Daerom stelt vast in uwe herten, van niet te overdenken, hoe dat gy u zult verantwoorden.

15 Want ik zelf zal u eenen mond en eene wysheid geven, aen dewelke al uwe vyanden niet en zullen konnen tegenspreken, noch wederstaen.

16 Doch gy zult van uwe ouders zelfs, en broeders, en maegschap, en vrienden verraden worden; en zy zullen er verscheidenen van u ter dood brengen.

17 En gy zult van alle menschen gehaet worden om mynen naem.

18 Maer daer en zal nogtans niet een hair van uw hoofd verloren gaen.

19 Door uwe lydzaemheid zult gy uwe zielen bezitten.

20 Doch als gy zien zult dat Jerusalem door een leger wordt omringeld, weet zeker dat hare verwoesting dan aenstaende is.

21 Die alsdan in Judeën zyn, dat ze naer de bergen vlugten; en die binnen stad zyn, dat ze zich vertrekken, en die buiten op 't land zyn, dat ze niet binnen en komen.

22 Want dat zyn dagen van wrake, opdat alles, dat er geschreven staet, volbragt worde.
23 Doch wee die bevrucht zullen zyn, en kinderen zuigen in die dagen! want daer zal over dat land groote verwoesting, en over dit volk groote gramschap komen.
24 En zy zullen door het scherp des zweerds nedergeslagen, en naer alle volkeren gevangen geleid worden; en Jerusalem zal van de heidenen onder de voeten getreden worden, tot dat de tyd der heidenen vervuld is.
25 En daer zullen teekenen in de zonne zyn, en in de mane, en in de sterren, en op de aerde benauwdheid onder de volkeren, uit verbaesdheid van het gedruisch der baren van de zee;
26 Zoo dat de menschen van vreeze bezwyken zullen door het aenkomen van die dingen, die de heele wereld zullen overkomen : want de krachten der hemelen zullen beroerd worden.
27 En alsdan zullen zy den Zone des menschen zien komen op eene wolke, met groote magt en glorie.
28 Als deze dingen beginnen te geschieden, ziet opwaerts, en heft uwe hoofden op : want uwe verlossing naby is.
29 Hy zeide hun ook eene gelykenisse : Aenmerkt den vygenboom, en al de boomen.
30 Als gy ze ziet uitbotten, zoo weet gy dat de zomer aenstaende is.
31 Zoo ook, als gy al deze dingen zult zien geschieden, weet dat het ryk Gods aenstaende is.
32 Ik zeg u voorwaer, dat dit geslacht niet en zal voorbygaen, tot dat al deze dingen geschieden.
33 Hemel en aerde zullen voorbygaen; maer myne woorden en zullen niet voorbygaen.
34 Let dan op u zelven, opdat uwe herten door dronkenschap, oft brasseryen, oft tydelyke bekommernissen niet bezwaerd en worden; en dat die dag u niet onvoorziens en overvalle.
35 Want hy zal gelyk een strik overkomen over allen, die op den ganschen aerdbodem zyn.
36 Daerom waekt, en bidt altyd, opdat gy weerdig moogt gevonden worden te ontvlugten al deze dingen, die gebeuren zullen, en opdat gy moogt staen voor den Zone des menschen.
37 Voorts leerde hy des daegs in den tempel, en 's nachts buiten gaende, verbleef hy op den berg, genoemd Oliveten.
38 En al het volk kwam 's morgens vroeg in den tempel, om hem te hooren.

KAPITTEL XXII.

ONDERTUSSCHEN naderde de feestdag der ongedeesemde brooden, die men paschen noemt.
2 En de opper-priesters met de schriftgeleerden zochten eenen middel, hoe zy hem ter dood zouden brengen; want zy vreesden het volk.
3 Doch Satan voer in Judas, genoemd Iscariotes, een van de twaelf.
4 Hy ging dan henen, en sprak met de opper-priesters en hoofdmannen, op wat maniere hy hem leveren zoude.
5 Zy waren hierover verblyd, en kwamen met hem overeen, van hem eene zekere somme geld te geven.
6 En hy zeide 't hun toe; hy zocht dan de gelegenheid om hem zonder oproer te leveren.
7 Ondertusschen de dag der ongedeesemde brooden kwam aen, op denwelken het paeschlam moest gedood worden.
8 En hy zond Petrus en Joannes af, hun zeggende : Gaet en maekt ons het paeschmael bereid, opdat wy het eten.

9 Zy zeiden hem : Waer wilt gy, dat wy het bereiden?
10 Hy zeide tot hen : Zoo haest gy in de stad zult komen, zal u een man ontmoeten, dragende eene kruike water; volgt hem in het huis daer hy ingaet;
11 En zegt aen den vader des huisgezins van dat huis : De Meester vraegt u : Waer is de eetzael, daer ik het paeschmael met myne discipelen mag eten?
12 En hy zal u eene groote eetzale toonen, die al gespreid is; bereidt het aldaer.
13 Zy gingen, en vonden 't gelyk hy gezeid had, en zy bereidden het paeschmael.
14 Als nu de uer gekomen was, ging hy ter tafel zitten, en de twaelf apostelen met hem.
15 En hy zeide hun : Ik heb zeer verlangd dit paeschmael met u te eten, eer ik ga lyden :
16 Want ik zeg u, dat ik er voortaen niet van eten en zal, tot dat het volbragt zal zyn in het ryk Gods.
17 En eenen beker genomen hebbende, dankte hy, en zeide : Neemt, en deelt hem onder u.
18 Want ik zeg u, dat ik van het gewas des wyngaerds niet drinken en zal, tot dat het ryk Gods zal gekomen zyn.
19 Daerna nam hy het brood, en eene dankzegginge gesproken hebbende, brak hy het, en gaf het hun, zeggende : Dit is myn lichaem, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dit tot myner gedachtenisse.
20 Insgelyks nam hy ook den beker, na dat hy het avondmael gehouden had, zeggende : Deze beker is het nieuw verbond in myn bloed, 't welk voor u vergoten zal worden.
21 Niettemin, ziet, de hand van mynen verrader is met my aen tafel.
22 't Is waer, de Zoon des menschen gaet henen, gelyk het vast besloten is; nogtans wee dien mensch, door wien hy zal verraden worden!
23 En zy begonnen malkanderen te onderzoeken, wie het van hen mogt wezen, die dat doen zoude.
24 Daer ontstond ook een geschil onder hen, wie van hen de meeste scheen te wezen.
25 Maer hy zeide hun : De koningen der volkeren voeren heerschappye over hen, en die magt over hen hebben, worden genadigen genoemd.
26 Zoo en mag het onder u niet gaen; maer die de meeste is onder u, dat hy gelyk de minste worde, en die de overste is, gelyk een dienaer.
27 Want wie is er meerder, die aen tafel zit, oft die dient? Is 't niet dengene die aen tafel zit? En ondertusschen ik ben in 't midden van u, gelyk een die dient.
28 Doch gy zyt het, die met my standvastig gebleven zyt in myne kwellingen.
29 En ik bereide voor u ook een ryk, gelyk myn Vader voor my bereid heeft;
30 Opdat gy in myn ryk eet en drinkt aen myne tafel, en zit op troonen, om te oordeelen de twaelf geslachten van Israël.
31 De Heer zeide ook : Simon, Simon! ziet, Satan heeft verzocht om u te mogen ziften, gelyk de terwe;
32 Maer ik heb voor u gebeden, opdat uw geloof niet en bezwyke : en gy, eens bekeerd zynde, versterkt uwe broeders.
33 Petrus antwoordde hem : Heere! ik ben bereid met u in den kerker, en tot der dood toe te gaen.
34 Maer Jesus zeide : Ik zeg u, Petrus! de haen en zal van daeg niet gekraeid hebben, oft gy zult al dry mael geloochend hebben, dat gy my kent.
35 Verders zeide hy hun : Als ik u uitzond zonder borze, oft reiszak, oft

schoenen, heeft u wel iets ontbroken?
36 Niets, zeiden zy. Hy zeide hun
dan : Maer die nu eene borze heeft,
dat hy ze opneme, van 's gelyken die
eenen reiszak heeft; en die er geenen
en heeft, dat hy zyn kleed verkoope,
en een zweerd koope.
37 Want ik zeg u, dat in my dit
ook nog moet volbragt worden, dat
er geschreven staet : Men heeft hem
gesteld onder de booswichten (*Isaias*
liii, 12) : want hetgene van my voor-
zeid is, gaet een einde nemen.
38 Zy zeiden : Heere! ziet hier zyn
twee zweerden. Hy zeide hun : Het is
genoeg.
39 En uitgaende, vertrok hy zich
volgens zyne gewoonte naer den
berg van Oliveten, en zyne discipe-
len volgden hem.
40 Als hy ter plaetse gekomen was,
zeide hy tot hen : Bidt, dat gy niet
en valt in bekoringe.
41 En hy is de verte van eenen
steenworp van hen afgeweken, en
op zyne knien vallende, begon hy te
bidden,
42 Zeggende : Vader! indien gy
wilt, neemt dezen kelk van my weg!
maer nogtans dat myn wil niet en
geschiede, maer de uwe.
43 Doch hem verscheen een engel
van den hemel, die hem versterkte.
En als hy in eenen zeer benauwden
stryd gekomen was, bad hy des te
vuriger.
44 En zyn zweet wierd als droppe-
len bloed, die op de aerde afliepen.
45 Als hy opstond van zyn gebed,
en by zyne discipelen kwam, vond
hy ze slapen van droefheid.
46 En hy zeide tot hen : Wat slaept
gy? staet op en bidt, opdat gy niet
en valt in bekoringe.
47 Terwyl hy nog sprak, ziet, daer
kwam een hoop volk aen, en een
van de twaelf, genoemd Judas, ging
hen voor, en naderde tot Jesus om
hem te kussen.
48 Jesus zeide tot hem : Hoe, Ju-
das! verraedt gy den Zoon des men-
schen met eenen kus?
49 Die by hem waren, ziende wat
er aenstaende was, zeiden hem :
Heere! willen wy met het zweerd
slaen?
50 En daer sloeg een van hen op
eenen knecht van den hoogen pries-
ter, en kapte hem de regter oore af.
51 Doch Jesus zeide hun : Houdt
daervan op. En zyne oore geraekt
hebbende, genas hy hem.
52 Jesus zeide dan tot de opper-
priesters, en oversten des tempels,
en de ouderlingen, die om hem ge-
komen waren : Gy komt hier met
zweerden en stokken, gelyk tot ee-
nen moordenaer.
53 Als ik dagelyks by u in den
tempel was, en hebt gy de hand aen
my niet geslagen; maer dit is uwe
uer, en de magt der duisternissen.
54 Zy hem dan vastnemende, brag-
ten hem in het huis van den opper-
sten priester; doch Petrus volgde
van verre.
55 En als zy nu vuer ontstoken
hadden in 't midden van het voor-
hof, en t'samen nederzaten, zat Pe-
trus ook onder hen.
56 Doch eene dienstmaegd hem
ziende by 't licht zitten, en hem be-
zien hebbende, zeide : Deze was ook
met hem.
57 Maer hy loochende hem, zeg-
gende : Vrouw! ik en ken hem niet.
58 Een weinig daerna zag hem een
ander, en zeide : Gy zyt ook van dat
volk. Maer Petrus zeide : O mensch!
ik en ben er niet van.
59 Omtrent eene ure daerna, be-
vestigde het nog een ander, zeg-
gende : Zekerlyk deze was ook met
hem, want hy is ook een Galileër.
60 Petrus zeide : O mensch! ik en
weet niet wat gy zegt. En straks, ter-
wyl hy nog sprak, kraeide de haen.
61 De Heer, zich keerende tot Pe-

trus, zag hem aen. En Petrus wierd
indachtig het woord des Heeren, hoe
hy hem gezeid had : Eer de haen zal
kraeijen, zult gy my dry mael ver-
loochenen.
62 En Petrus, buiten gegaen zynde,
heeft bitterlyk geweend.
63 Nu de mannen, die Jesus vast-
hielden, bespotteden en sloegen hem.
64 Zy verbonden hem d'oogen, sloe-
gen hem in 't aenzigt, en vraegden
hem, zeggende : Propheteert, wie is
't die u geslagen heeft?
65 En zy zeiden vele andere blas-
phemien tegen hem.
66 Gelyk het dag geworden was,
kwamen de ouderlingen des volks,
d'opper-priesters, en de schriftge-
leerden byeen, en bragten hem in
hunnen raed, en zeiden : Is 't dat
gy de Christus zyt, zegt het ons.
67 Hy antwoordde hun : Indien ik
het u zegge, gy en zult my niet ge-
looven;
68 En indien ik u ook iets vraegde,
gy en zult my niet antwoorden, noch
laten gaen.
69 Doch voortaen zal de Zoon des
menschen zitten aen de regter hand
van de magt Gods.
70 Zy zeiden hem allegader : Zoo
zyt gy dan de Zoon van God? Hy
antwoordde : Gy zegt het, want ik
ben 't.
71 Zy zeiden dan : Wat hebben wy
nog getuigenisse van noode? want
wy hebben 't zelven uit zynen mond
gehoord.

KAPITTEL XXIII.

ALSDAN geheel de vergadering
opstaende, leidden zy hem naer
Pilatus.
2 En begonnen hem te beschuldi-
gen, zeggende : Dezen hebben wy
bevonden, dat hy ons volk verleidt,
en dat hy verbiedt de schattingen
aen den keizer te geven, en dat hy
zegt, dat hy Christus, de Koning is.
3 Pilatus vraegde hem dan : Zyt
gy de Koning der Joden? Hy ant-
woordde : Gy zegt het.
4 Pilatus zeide tot de opper-pries-
ters en tot het volk : Ik en vinde
geene schuld in dezen mensch.
5 Maer zy hielden nog sterker aen,
en zeiden : Hy maekt het volk op,
leerende door geheel Judeën, van
Galileën af, alwaer hy begonnen
heeft, tot hier toe.
6 Pilatus hoorende spreken van Ga-
lileën, vraegde of hy van Galileën
was?
7 En verstaen hebbende, dat hy van
het gebied van Herodes was, zond
hy hem tot Herodes, die op dien tyd
ook te Jerusalem was.
8 Herodes was zeer verblyd als hy
Jesus zag : want hy had van over
langen tyd gewenscht hem te zien;
omdat hy veel van hem had hooren
zeggen, en dat hy hoopte dat hy
hem een mirakel zoude zien doen.
9 Hy ondervraegde hem dan over
vele dingen; maer hy en gaf hem
geene antwoord.
10 Ondertusschen stonden de op-
per-priesters, met de schriftgeleer-
den, hem heftiglyk beschuldigende.
11 Maer Herodes, met zyn hof,
verachtte en bespotte hem, hem een
wit kleed aendoende, en zond hem
weder tot Pilatus.
12 En op denzelfden dag zyn Hero-
des en Pilatus vrienden geworden,
want zy van te voren vyanden wa-
ren.
13 Doch Pilatus hebbende de op-
per-priesters, de hoofdmannen, en
het volk doen byeenkomen,
14 Zeide tot hen : Gy hebt my de-
zen mensch aengebragt als eenen, die
het volk oproerig maekt, en gelyk
gy ziet, na dat ik hem ondervraegd
heb in uwe tegenwoordigheid, zoo
en vinde ik geene schuld in den man,
van hetgene daer gy hem mede be-
schuldigt.

15 Noch ook Herodes : want ik heb
u tot hem gezonden; en gelyk gy
ziet, daer en is hem niets gedaen, als
of hy de dood weerdig was.
16 Ik zal hem dan kastyden, en la-
ten gaen.
17 Doch hy moest hun op den feest-
dag eenen loslaten.
18 En al het volk begon eenpaer-
lyk te roepen : Maekt dezen van
kant, en laet ons Barabbas los.
19 Deze was om zekeren oproer, in
de stad gebeurd, en om eenen dood-
slag, in de gevangenisse geworpen.
20 Pilatus sprak hun dan wederom
toe, willende Jesus loslaten.
21 Maer zy schreeuwden er tegen
aen : Kruist hem, kruist hem!
22 Hy zeide hun voor den derden
keer : Wat kwaed heeft hy doch ge-
daen? ik en vinde geene schuld der
dood in hem; ik zal hem dan kasty-
den en laten gaen.
23 Maer zy drongen aen, met groot
geroep verzoekende, dat men hem
zoude kruisen, en hun geschreeuw
nam meer en meer toe.
24 En Pilatus vonniste, dat hun ver-
zoek zoude geschieden.
25 Hy liet hun dan dengenen, dien zy
verzochten, die om eenen doodslag
en oproer in de gevangenisse ge-
worpen was, vry gaen; en hy gaf
Jesus over aen hunnen wille.
26 Gelyk zy hem henen leidden,
grepen zy zekeren Simon van Cire-
nen aen, die van het land kwam; en
legden hem het kruis op, om het
achter Jesus te dragen.
27 Hem volgde eene groote menigte
van volk, en vrouwen, die hem be-
kloegen en beweenden.
28 Maer Jesus, zich tot haer kee-
rende, zeide : Dochters van Jerusa-
lem! en weent niet over my, maer
weent over u zelven, en over uwe
kinderen.
29 Want de dagen zullen komen,
dat men zeggen zal : Zalig zyn d'on-
vruchtbaren, en de schooten die niet
gebaerd en hebben, en de borsten
die niet gezoogd en hebben.
30 Dan zullen zy tot de bergen be-
ginnen te zeggen : Valt op ons; en
tot de heuvelen : Overdekt ons.
31 Want doen zy dit aen het groen
hout, wat zal er aen het droog ge-
schieden?
32 Daer wierden ook twee andere
kwaeddoeners met hem geleid, om
gedood te worden.
33 Als zy gekomen waren op de
plaetse, genoemd Calvarien, hebben
zy hem daer gekruist, en ook de
kwaeddoeners, den eenen aen de
regter hand, en den anderen aen de
slinker hand.
34 En Jesus zeide : Vader! vergeeft
het hun : want zy en weten niet wat
zy doen. En zy, deelende zyne klee-
deren, wierpen het lot.
35 Het volk stond daer, en zag het
aen; doch de overste met het volk te
samen beschimpten hem, zeggende :
Anderen heeft hy verlost, dat hy zich
zelven verlosse, indien hy de Chris-
tus is, de uitverkorene Gods.
36 De soldaten bespotteden hem
ook, en reikten hem azyn toe;
37 Zeggende : Zyt gy de Koning der
Joden, zoo verlost u zelven.
38 Daer was ook een opschrift bo-
ven hem geschreven, met grieksche,
latynsche en hebreeuwsche letteren :
DIT IS DE KONING DER JODEN.
39 En een van de kwaeddoeners, die
daer hingen, lasterde hem, zeggen-
de : Is 't dat gy de Christus zyt, zoo
verlost u zelven, en ons te samen.
40 Maer de andere berispte hem, en
zeide : En vreest gy dan ook God niet,
daer gy in dezelfde straffe zyt?
41 Doch wy regtveerdiglyk, want wy
ontvangen loon naer werken; maer
deze en heeft niets kwaeds gedaen.
42 En hy zeide tot Jesus : Heere!
weest my gedachtig, als gy in uw
ryk zult komen.

43 Jesus antwoordde hem : Ik zeg
u voorwaer : heden zult gy met my
zyn in het paradys.
44 Als het omtrent de zesde ure
was, kwam er eene duisternis over
geheel het aerdryk, tot de negende
ure toe.
45 En de zon wierd verduisterd, en
het voorhangsel van den tempel
scheurde in 't midden door.
46 En Jesus roepende met luider
stemme, zeide : Vader! in uwe han-
den beveel ik mynen geest. En dit
zeggende, gaf hy zynen geest.
47 De kapitein, ziende wat er ge-
schied was, gaf God glorie, zeggende :
Waerlyk, deze man was regtveer-
dig.
48 En al de menigte des volks, die
tot deze aenschouwinge vergaderd
waren, ziende hetgene er geschiedde,
keerden weder, slaende op hunne
borsten.
49 Doch al zyne bekenden, en de
vrouwen, die hem gevolgd waren van
Galileën, stonden van verre, en za-
gen 't alles aen.
50 En ziet, een man, met name Jo-
seph, die een raedsheer was, een
goed en regtveerdig man,
51 Dewelke in hunnen raed en
daed niet en had toegestemd, zynde
van Arimathea, eene stad van Ju-
deën, en die ook het ryk Gods ver-
wachtte;
52 Ging henen tot Pilatus, en
verzocht hem het lichaem van Je-
sus.
53 En hetzelve afgedaen hebbende,
wond hy het in een lynen kleed, en
legde 't in een uitgehouwen graf,
daer nog nooit iemand ingelegd en
was.
54 Het was alsdan de dag der voor-
bereidinge, en de sabbot-dag begon
aen te komen.
55 De vrouwen, die met hem van
Galileën gekomen waren, volgden
van achter na, en bezagen het graf,
en hoe het lichaem daerin gelegd
was.
56 En wederkeerende, maekten zy
welriekende kruiden en zalven be-
reid; doch zy hielden zich stil op
den sabbot-dag, volgens het ge-
bod.

KAPITTEL XXIV.

MAER de eerste dag van de weke,
kwamen zy tot het graf, zeer
vroeg in den morgenstond, mede-
brengende welriekende kruiden, die
zy bereid gemaekt hadden;
2 En vonden den steen van het graf
afgewenteld.
3 Daer ingaende, en vonden zy het
lichaem van den Heere Jesus niet.
4 Terwyl zy dan in het gemoed
daerover verslagen waren, ziet, zoo
stonden er twee mannen by haer,
met blinkende kleederen.
5 En alzoo zy bevreesd wierden, en
't aenzigte ter aerde sloegen, zeiden
die tot haer : Wat zoekt gy den le-
venden met de dooden?
6 Hy en is hier niet; maer hy is
verrezen. Gedenkt, hoe hy tot u ge-
sproken heeft, als hy nog in Gali-
leën was,
7 Zeggende, dat de Zoon des men-
schen moest geleverd worden in de
handen van de zondaers, en gekruist
worden, en ten derden dage verry-
zen.
8 Zy wierden dan zyne woorden
indachtig.
9 En wederom gekeerd zynde van
het graf, verhaelden zy al deze din-
gen aen de elf, en aen al de an-
deren.
10 Die dit aen de apostelen ver-
haelden, waren Maria Magdelene,
Joanna, en Maria, de moeder van Ja-
cobus, en de andere, die met haer
waren.
11 Doch deze woorden schenen hun
als ydel geklap, en zy en geloofden
haer niet.

12 Petrus nogtans stond op, en liep naer het graf; en zich voorover buigende, zag hy alleen de lynen doeken liggen; en hy ging henen, by zich zelven verwonderende hetgene geschied was.
13 Op denzelfden dag gingen er twee van hen naer een dorp, 't welk zestig stadien van Jerusalem lag, met name Emmaüs.
14 Zy spraken onder malkanderen van al deze dingen, die er geschied waren.
15 En 't is gebeurd, terwyl zy t'samen spraken en overlegden, dat Jesus zelf kwam genaderd, en met hen ging.
16 Maer hunne oogen wierden wederhouden, opdat zy hem niet en zouden kennen.
17 En hy zeide tot hen: Wat zyn 't voor redenen, die gy met malkanderen voert al wandelende, en waerom zyt gy droef?
18 Een van hen, wiens naem was Cleophas, antwoordde hem, zeggende : Zyt gy alleen zoo vreemd in Jerusalem, dat gy niet en weet wat daer deze dagen geschied is?
19 Wat? zeide hy. Zy zeiden : Rakende Jesus van Nazareth, dewelke een groot propheet was, magtig in werken en woorden voor God en al het volk;
20 En hoe hem de opper-priesters, en onze prinsen geleverd hebben, om ter dood verwezen te worden, en hoe zy hem gekruist hebben.
21 Doch wy hoopten, dat hy het was, die Israël zoude verlossen : en na al dit, zoo is 't heden de derde dag, dat die dingen gebeurd zyn.
22 Maer ook hebben ons sommige van de vrouwen, die onder ons zyn, verbaesd gemaekt, dewelke voor den dag aen het graf geweest zyn,
23 En zyn lichaem niet gevonden hebbende, ons zyn komen zeggen, dat zy ook een visioen van engelen gezien hebben, die zeggen dat hy leeft.
24 En daer zyn eenigen van de onzen naer het graf gegaen, en hebben 't zoo bevonden, gelyk de vrouwen gezeid hadden; maer hem en hebben zy niet gevonden.
25 Dan zeide hy tot hen : O gy dwazen, en tragen van herten, om te gelooven al hetgene de propheten gesproken hebben!
26 Moest de Christus deze dingen niet lyden, en alzoo ingaen in zyne glorie?
27 En beginnende van Moyses en al de propheten, legde hy hun uit hetgene van hem geschreven stond in geheel de Schrifture.
28 Daerentusschen kwamen zy aen het dorp, daer zy henen gingen, en hy geliet zich, als of hy verder zoude reizen.
29 Maer zy dwongen hem, zeggende : Blyft by ons, want het wordt avond, en de dag is nu in 't afgaen. En hy ging met hen binnen.
30 Als hy nu met hen aen tafel zat, nam hy het brood, zegende 't, brak 't, en gaf het hun.
31 Hunne oogen gingen open, en zy kenden hem; en hy verdween uit hunne oogen.
32 Dan zeiden zy tot elkanderen : Was ons hert niet brandende in ons, terwyl hy sprak op den weg, en ons de Schrifture opende?
33 En opstaende ter zelfder ure, keerden zy weder naer Jerusalem; en vonden de elf, en die met hen waren, te samen vergaderd;
34 Dewelke zeiden, dat de Heer waerlyk verrezen was, en zich aen Simon vertoond had.
35 Zy verhaelden ook wat er op den weg gebeurd was, en hoe zy

hem gekend hadden in het breken
des broods.
36 Terwyl zy deze dingen zeiden,
zoo stond Jesus in 't midden van
hen, en zeide tot hen : Vrede zy met
ulieden! ik ben 't en wilt niet vreezen.
37 Zy wierden verslagen en verschrikt, en meenden, dat zy eenen
geest zagen.
38 Maer hy zeide tot hen : Wat zyt
gy ontsteld, en wat komen die gedachten in uw hert?
39 Ziet myne handen en voeten,
want ik ben 't zelf. Tast en ziet,
een geest en heeft noch vleesch
noch beenderen, gelyk gy my ziet
hebben.
40 Als hy dit gezeid had, toonde hy
zyne handen en voeten.
41 Maer gelyk zy het nog niet en
geloofden, en van blydschap verbaesd stonden, zeide hy : Hebt gy
hier iets om te eten?
42 Zy stelden hem een stuk van eenen gebraden visch voor, en eenen
honingraet.
43 Als hy geëten had in hunne
tegenwoordigheid, zoo nam hy de
overblyfselen en gaf ze hun.
44 En hy zeide tot hen : Deze zyn
de woorden, die ik tot u gesproken
heb, als ik nog by u was, dat alles
moest vervuld worden, hetgene van
my geschreven staet in de wet van
Moyses, in de propheten, en in de
psalmen.
45 Dan heeft hy hun het verstand
geopend, opdat zy de Schrifture
zouden verstaen;
46 En hy zeide hun : Alzoo staet er
geschreven, en alzoo moest de Christus lyden, en ten derden dage van
de dood verryzen (*Psalm* xviii, 6);
47 En de penitentie en de vergiffenisse der zonden in zynen naem gepredikt worden aen alle volkeren,
beginnende van Jerusalem.
48 Doch gylieden zyt getuigen van
deze dingen.
49 Ik ga u zenden de belofte myns
Vaders; blyft dan in de stad, tot dat
gy met de kracht van hierboven bekleed wordt.
50 En hy leidde hen buiten naer
Bethanien, en zyne handen opheffende, zegende hy hen.
51 En terwyl hy hen zegende,
scheidde hy van hen af, en voer opwaerts naer den hemel.
52 Zy aenbaden hem, en keerden
weder met groote blydschap naer
Jerusalem;
53 En waren gedurig in den temdel, God lovende en dankende.
Amen.

HET H. EVANGELIE

VAN

JESUS CHRISTUS

VOLGENS

De beschryving van JOANNES.

KAPITTEL I.

IN den beginne was het Woord, en
het Woord was by God, en het
Woord was God.
2 Dit was in het begin by God.
3 Alle dingen zyn door hetzelve ge-
maekt, en zonder dat en is er niets
gemaekt van al dat er gemaekt is.
4 In 't zelve was het leven, en 't le-
ven was het licht der menschen.
5 En het licht schynt in de duister-
nisse, en de duisternis en heeft het
niet begrepen.
6 Daer was een mensch van God af-
gezonden, met name Joannes.
7 Deze kwam als getuige, om getui-
genisse van het licht te geven, opdat
zy allen door hem gelooven zouden.
8 Hy en was het licht niet, maer om
getuigenis te geven van het licht.
9 Dit was het waerachtig licht, het-
welk alle menschen verlicht, ko-
mende in deze wereld.
10 Hy was in de wereld, en de we-
reld is door hem gemaekt, en de we-
reld en heeft hem niet gekend.
11 Hy kwam in zyn eigen, en de
zynen en namen hem niet aen.
12 Maer aen allen, die hem aenge-
nomen hebben, heeft hy de magt
vergund van kinderen Gods te wor-
den, aen hen, die in zynen naem ge-
looven.
13 Welke niet uit den bloede, noch
uit den wille des vleeschs, noch uit
den wille des mans, maer uit God
geboren zyn.
14 En het Woord is vleesch gewor-
den, en heeft onder ons gewoond; en
wy hebben zyne glorie gezien, eene
glorie als van den eeniggeborenen des
Vaders, vol van gratie en waerheid.
15 Joannes geeft getuigenisse van
hem, en heeft geroepen, zeggende:
Deze was 't, daer ik van zeide: Die na
my komen moet, is voor my gesteld;
want hy was voor my.
16 En uit zyne volheid hebben wy
allen ontvangen, en gratie voor gra-
tie.
17 Want de wet is door Moyses ge-
geven, de gratie en de waerheid is
door Jesus Christus gekomen.
18 Niemand en heeft ooit God ge-
zien; de eeniggeboren Zoon, die in
den schoot des Vaders is, die heeft
hem kenbaer gemaekt.
19 En dit is de getuigenis, die Joan-
nes gaf, als de Joden tot hem pries-
ters en Leviten van Jerusalem afzon-
den, om hem te vragen: Wie zyt gy?
20 Want hy beleed, en niet en loo-
chende, en beleed: Ik en ben Chris-
tus niet.
21 En zy vraegden hem: Wat dan?
zyt gy Elias? Hy zeide: 'k En ben 't

niet. Zyt gy dan propheet? Hy antwoordde : Neen.

22 Zy zeiden tot hem : Wie zyt gy dan, opdat wy antwoord mogen geven aen degenen, die ons gezonden hebben? wat zegt gy van u zelven?

23 Ik ben, zeide hy, eene stemme roepende in de woestyne : Maekt regt den weg des Heeren ! gelyk de propheet Isaias gezeid heeft. (*Isaias* xl, 3.)

24 Doch die afgezondenen waren van de phariseeën.

25 Zy vraegden hem dan, en zeiden tot hem : Wat doopt gy dan, indien gy de Christus niet en zyt, noch Elias, noch de propheet?

26 Joannes antwoordde hun, zeggende : Ik doope met water; maer midden onder ulieden is een, dien gy niet en kent;

27 Deze is 't, die na my komen moet, die voor my gesteld is, wiens schoenriem ik niet weerdig en ben te ontbinden.

28 Deze dingen zyn te Bethanien gebeurd over de Jordane, daer Joannes was doopende.

29 's Anderdaegs zag Joannes Jesus tot hem komen, en zeide : Ziet daer het Lam Gods, ziet die wegneemt de zonden der wereld!

30 Dit is hy, daer ik van sprak : Na my komt er een man, die voor my gesteld is, want hy voor my was.

31 En ik en kende hem niet; maer opdat hy aen Israël zoude kenbaer worden, daerom ben ik met water komen doopen.

32 En Joannes getuigde, zeggende : Ik heb den Geest gelyk eene duive van den hemel zien nederdalen, en hy bleef op hem.

33 Ik en kende hem niet; maer die my gezonden heeft om met water te doopen, zeide my : Op wien gy den Geest zult zien nederdalen, en op hem blyven, deze is 't die doopt met den Heiligen Geest.

34 Ik heb het gezien, en ik heb getuigenisse gegeven, dat hy de Zone Gods is.

35 Den volgenden dag stond Joannes wederom met twee van zyne discipelen.

36 En ziende Jesus daer wandelen, zeide hy : Ziet daer het Lam Gods!

37 De twee discipelen hoorden hem dit zeggen, en zy volgden Jesus.

38 Jesus zich omkeerende, en ziende dat zy hem volgden, zeide tot hen : Wat zoekt gy? Zy antwoordden hem : Rabbi! (dat is te zeggen, Meester) waer woont gy?

39 Hy zeide hun : Komt en ziet het. Zy kwamen en zagen waer hy woonachtig was, en zy bleven dien dag by hem. Het was dan omtrent de tiende uer.

40 En Andreas, de broeder van Simon Petrus, was een van de twee, die dit van Joannes gehoord hadden, en Jesus gevolgd waren.

41 Deze vindt eerst zynen broeder Simon, en zeide hem : Wy hebben den Messias gevonden (dat is te zeggen, den Christus).

42 Hy bragt hem by Jesus. En Jesus hem aenziende, zeide: Gy zyt Simon, de Zone van Jonas; gy zult Cephas genoemd worden (dat is te zeggen, Petrus).

43 's Anderdaegs, als Jesus vertrekken wilde naer Galileën, zoo vond hy Philippus, en zeide tot hem : Volgt my.

44 Philippus was van Bethsaida, uit de stad van Andreas en Petrus.

45 Philippus vond Nathanaël en zeide hem : Daer Moyses in de wet, en de propheten van geschreven hebben, dien hebben wy gevonden, Jesus, Josephs zone, van Nazareth.

46 En Nathanaël zeide tot hem : Kan er van Nazareth iets goeds komen? Philippus antwoordde hem : Komt en ziet het.

47 Als Jesus Nathanaël tot hem zag

komen, zeide hy van hem : Ziet daer
eenen opregten Israëliet, in denwel-
ken geen bedrog en is.
48 Nathanaël zeide tot hem : Waer-
van kent gy my? Jesus gaf hem voor
antwoord : Eer Philippus u riep, als
gy onder den vygenboom waert, heb
ik u gezien.
49 Waerop Nathanaël zeide : Mees-
ter! gy zyt de Zone Gods, gy zyt de
Koning van Israël.
50 Jesus antwoordde hem : Omdat
ik u gezeid heb, dat ik u onder den
vygenboom gezien hebbe, daerom
gelooft gy; gy zult al grootere din-
gen zien als deze.
51 Hy zeide hem nog : Voorwaer,
voorwaer, ik zeg ulieden : gy zult
den hemel open zien, en de engelen
Gods op en afgaen over den Zone des
menschen.

KAPITTEL II.

EN dry dagen daerna, wierd er
eene bruiloft gehouden te Cana
in Galileën, en de moeder van Jesus
was daer.
2 En Jesus was er ook ter bruiloft
genood met zyne discipelen.
3 Doch alzoo er wyn ontbrak, zeide
de moeder van Jesus tot hem : Zy en
hebben geenen wyn.
4 Jesus zeide tot haer : Vrouwe!
wat bemoeit gy u met myne zaken?
myne uer en is nog niet gekomen.
5 Zyne moeder zeide tot de die-
naers : Doet al wat hy u zeggen zal.
6 Nu daer waren zes steenen krui-
ken gezet, volgens het gebruik dat
de Joden hadden van zich te was-
schen, houdende elk twee oft dry
metreten.
7 Jesus zeide hun : Vult de kruiken
met water. En zy vulden ze tot boven
toe.
8 Dan zeide hy tot hen : Schept nu,
en draegt het aen den hofmeester. En
zy droegen 't.
9 Als nu de hofmeester het water,
dat wyn geworden was, geproefd
had, gelyk hy niet en wist van waer
het kwam (maer de dienaers wisten 't
wel die het water geput hadden), zoo
riep de hofmeester den bruidegom,
10 En zeide hem : Alle man stelt
eerst den goeden wyn voor, en als
zy wel gedronken hebben, dan stelt
hy slechteren; maer gy hebt den
goeden wyn tot nu toe bewaerd.
11 Dit eerste zyner mirakelen heeft
Jesus gedaen te Cana in Galileën; en
hy heeft zyne glorie geopenbaerd,
en zyne discipelen geloofden in hem.
12 Daerna trok hy af naer Caphar-
naüm, hy, en zyne moeder, zyne
broeders, en zyne discipelen; doch
zy bleven daer weinige dagen.
13 Alzoo de paschen der Joden naby
was, trok Jesus op naer Jerusalem.
14 En hy vond in den tempel, die
ossen, en schapen, en duiven ver-
kochten, alsook de wisselaers, die
daer zaten.
15 En hebbende eene zweep van
koordekens gemaekt, dreef hy ze
allen uit den tempel, met de schapen,
en de ossen; en hy goot het geld der
wisselaers uit, en wierp hunne tafels
omverre.
16 En tot degenen, die duiven ver-
kochten, zeide hy : Neemt deze din-
gen weg van hier, noch en maekt van
het huis myns Vaders geen huis van
koopmanschap.
17 Alsdan wierden zyne discipelen
indachtig, dat er geschreven staet :
De iever van uw huis heeft my ver-
slonden. (*Psalm* lxviii, 9.)
18 De Joden dan namen het woord
aen, en zeiden hem : Wat mirakelen
toont gy ons, dat gy dit zoo al doet?
19 Jesus antwoordde, en zeide hun :
Breekt dezen tempel af, en binnen
dry dagen zal ik hem opregten.
20 Waerop de Joden zeiden : Men
heeft zes en veertig jaren lang over
dezen tempel gebouwd, en zoudt gy
hem opregten binnen dry dagen?

21 Maer hy sprak van den tempel zyns lichaems.
22 Daerom, als hy van der dood verrezen was, zoo wierden zyne discipelen indachtig, dat hy dit gezeid hadde; en zy gaven geloof aen de Schrifture, en aen het woord dat Jesus gesproken had.
23 Terwyl hy nu op den feestdag van paschen te Jerusalem was, hebben daer velen in zynen naem geloofd, ziende zyne mirakelen, die hy deed.
24 Maer Jesus en betrouwde zich zelven aen hen niet, omdat hy ze allen kende;
25 En dat hy niet van noode en had, dat hem iemand getuigenisse gaf van den mensch; want hy wist, wat in den mensch was.

KAPITTEL III.

DAER was zeker man onder de pharíseën, met name Nicodemus, een overste der Joden.
2 Die 's nachts tot Jesus kwam, en hem zeide: Meester! wy weten dat gy een leeraer zyt, die van Gods wege gekomen is; want niemand en kan deze mirakelen doen, die gy doet, ten zy dat God met hem is.
3 Jesus gaf hem voor antwoord: Voorwaer, voorwaer, ik zeg u: ten zy iemand op een nieuw herboren worde, zoo en kan hy het ryk Gods niet zien.
4 Nicodemus zeide tot hem: Hoe kan een mensch geboren worden, daer hy nu oud is? kan hy dan weder in het lichaem zyner moeder gaen, en herboren worden?
5 Jesus antwoordde: Voorwaer, voorwaer, ik zeg u: ten zy iemand herboren worde uit het water en den Heiligen Geest, zoo en kan hy in het ryk Gods niet komen.
6 Hetgene uit het vleesch geboren is, is vleesch, en hetgene uit den Geest geboren is, is geest.
7 En zyt niet verwonderd, omdat ik u gezeid heb: Gy moet op een nieuw geboren worden.
8 De geest blaest daer hy wilt, en gy hoort zyne stemme wel, maer gy en weet niet van waer hy komt, noch waer hy henen gaet; 't is even eens met dengenen, die uit den Geest geboren is.
9 Nicodemus antwoordde, en zeide hem: Hoe konnen deze dingen geschieden?
10 Jesus gaf hem voor antwoord: Zyt gy een leeraer in Israël, en weet gy deze dingen niet?
11 Voorwaer, voorwaer, ik zeg het u: wy spreken van hetgene wy weten, en wy getuigen hetgene wy gezien hebben; en gy en neemt onze getuigenisse niet aen.
12 Is 't dat gy niet en gelooft, als ik ulieden van aerdsche dingen spreke, hoe zult gy gelooven, als ik u van de hemelsche dingen zou spreken?
13 Ook en is er niemand boven in den hemel geweest, als die van den hemel nedergedaeld is, de Zone des menschen, die in den hemel is.
14 En gelyk Moyses het serpent in de woestyne verheven heeft, alzoo moet de Zone des menschen verheven worden;
15 Opdat al die in hem gelooft, niet verloren en ga, maer het eeuwig leven hebbe.
16 Want zoo lief heeft God de wereld gehad, dat hy zynen eenigen Zone gegeven heeft, opdat al die in hem gelooft, niet verloren en ga, maer het eeuwig leven hebbe.
17 Want God en heeft zynen Zoon in de wereld niet gezonden, om de wereld te veroordeelen, maer opdat de wereld door hem zou zalig worden.
18 Die in hem gelooft, en wordt niet veroordeeld; maer die niet en gelooft, is van nu af veroordeeld, omdat hy niet en gelooft in den naem van den eeniggeboren Zone Gods.

19 En de veroordeeling is hierin, dat het licht in de wereld gekomen is, en dat de menschen de duisternisse meer bemind hebben, als het licht, omdat hunne werken kwaed waren.
20 Want al die kwaed doet, haet het licht; en hy en komt by het licht niet, opdat zyne werken niet bestraft en worden.
21 Maer die de waerheid doet, komt by het licht, opdat zyne werken kenbaer worden, dat zy in God gedaen zyn.
22 Daerna kwam Jesus en zyne discipelen in het joodsche land, alwaer hy met hen verbleef, en doopte.
23 Ook was Joannes bezig met doopen te Ennon by Salim, omdat daer veel water was; en het volk kwam daer en wierd gedoopt.
24 Want Joannes en was alsdan nog in den kerker niet geworpen.
25 Daer ontstond dan een geschil tusschen de discipelen van Joannes en de Joden over de zuiveringe.
26 En zy kwamen tot Joannes en zeiden : Meester! degene die met u overde Jordane was, van denwelken gy getuigenisse gegeven hebt, ziet, die doopt nu, en zy gaen allegader tot hem.
27 Joannes antwoordde, en zeide : De mensch en kan niets ontvangen, ten zy dat het hem van den hemel gegeven is.
28 Gy zelven geeft my getuigenisse, dat ik gezeid hebbe : 'k En ben de Christus niet, maer ik ben voor hem afgezonden.
29 Die de bruid heeft, dat is de bruidegom; maer de vriend van den bruidegom, die daer staet, en hem aenhoort, is ten uiterste verblyd om de stemme des bruidegoms. Deze myne blydschap is nu vervuld.
30 Hy moet aengroeijen, en ik moet verminderen.
31 Die van hierboven komt, is boven al. Die van de aerde komt, die is van d'aerde, en spreekt van d'aerde. Die van den hemel gekomen is, is boven al.
32 En hy getuigt hetgene hy gezien en gehoord heeft; en niemand en neemt zyn getuigenisse aen.
33 Zoo wie zyne getuigenisse aenneemt, die onderteekent, dat God waerachtig is.
34 Want deze, dien God gezonden heeft, spreekt Gods woorden : want God en geeft hem den Geest niet met mate.
35 De Vader bemint den Zone, en hy heeft alle dingen in zyne handen gesteld.
36 Die in den Zone gelooft, heeft het eeuwig leven; doch zoo wie den Zone geen gehoor en geeft, die zal het leven niet zien, maer de gramschap Gods blyft over hem.

KAPITTEL IV.

JESUS dan vernomen hebbende, dat de phariseeën gehoord hadden, dat hy meer discipelen maekte, en meer doopte als Joannes;
2 (Alhoewel Jesus zelf niet en doopte, maer zyne discipelen)
3 Zoo verliet hy Judeën, en vertrok wederom naer Galileën.
4 Doch gelyk hy zynen weg door Samarien moest nemen,
5 Zoo kwam hy in eene stad van Samarien, genoemd Sichar, by het erfland, dat Jacob aen zynen zone Joseph gaf.
6 En aldaer was de bornput van Jacob. Jesus dan, vermoeid zynde van de reize, zat zoo neder op den bornput. Het was omtrent de zesde ure.
7 Daer kwam eene vrouw van Samarien water putten. Jesus zeide tot haer : Geeft my eens te drinken.
8 Want zyne discipelen waren naer de stad gegaen, om spyze te koopen.
9 Deze samaritaensche vrouw dan zeide tot hem : Hoe eischt gy, die een

Jode zyt, van my te drinken, die eene
samaritaensche vrouw ben? want de
Joden en houden geene gemeenschap
met de Samaritanen.
10 Jesus antwoordde, en zeide haer:
Ware 't dat gy wist de gave Gods, en
wie het is, die tot u zegt: Geeft my
te drinken; zoo zoudt gy wel van
hem geëischt hebben, en hy zoude u
levende water gegeven hebben.
11 De vrouw zeide hem: Myn Heer!
gy en hebt niet om mede te putten,
en de put is diep; van waer hebt gy
dan levende water?
12 Zyt gy meerder als onze vader
Jacob, die ons den put gegeven heeft,
en daervan zelf gedronken heeft,
met zyne kinderen, en zyn vee?
13 Jesus antwoordde haer wederom:
Al wie van dit water drinkt, zal we-
derom dorst krygen; doch wie van
't water drinken zal, dat ik hem zal
geven, die zal in der eeuwigheid
geenen dorst hebben;
14 Maer het water, dat ik hem geven
zal, zal in hem eene fontein van water
worden, dat springen zal ten eeuwi-
gen leven.
15 De vrouw zeide tot hem: Heere!
geeft my dat water, opdat ik geenen
dorst en lyde, noch hier moet komen
putten.
16 Jesus zeide haer: Gaet, roept
uwen man, en komt dan hier.
17 De vrouw gaf voor antwoord: 'k
En heb geenen man. Waerop Jesus
zeide: Wel hebt gy gezeid, dat gy
geenen man en hebt:
18 Want gy hebt vyf mans gehad,
en dien gy nu hebt, en is uw man
niet; daer zegt gy de waerheid aen.
19 De vrouw zeide tot hem: Heere!
ik zie dat gy een propheet zyt.
20 Onze voorouders hebben op dezen
berg hunne aenbiddinge gedaen; en
gylieden zegt, dat te Jerusalem de
plaetse is, daer men aenbidden moet.
21 Jesus zeide haer: Vrouw! gelooft
my, de uer komt aen, dat gy noch
op dezen berg, noch te Jerusalem den
Vader zult aenbidden.
22 Gy aenbidt dat gy niet en kent;
wy aenbidden dat wy kennen: want
de zaligheid komt van de Joden.
23 Maer de uer komt, en zy is nu
hier, dat de opregte aenbidders den
Vader zullen aenbidden in den geest
en in de waerheid: want zulke aen-
bidders zyn 't, die de Vader zoekt.
24 God is een geest; en die hem
aenbidden, moeten hem in den geest
en in de waerheid aenbidden.
25 De vrouw zeide hem: Ik wete
dat de Messias komen moet (die Chris-
tus genoemd wordt); als hy dan zal
gekomen zyn, die zal ons alles ver-
kondigen.
26 Jesus zeide tot haer: Ik ben 't,
die met u spreke.
27 En terstond kwamen zyne disci-
pelen, en zy waren verwonderd, dat
hy met de vrouwe sprak. Niemand
zeide nogtans: Wat vraegt gy, oft
wat spreekt gy met haer?
28 De vrouw dan liet haren eemer
daer, ging henen naer de stad, en
zeide aen de menschen:
29 Komt en ziet dengenen, die my
alles gezeid heeft wat ik gedaen
hebbe. Zou dat de Christus niet zyn?
30 Zy trokken dan de stad uit en
kwamen tot hem.
31 Ondertusschen baden hem de dis-
cipelen, zeggende: Meester! eet wat.
32 Maer hy zeide hun: Ik heb eene
spyze t'eten, die gy niet en kent.
33 De discipelen zeiden dan tot
malkanderen: Zou wel iemand hem
t'eten gebragt hebben?
34 Jesus zeide hun: Myne spys is,
dat ik doe den wille van dengenen,
die my gezonden heeft, en dat ik
zyn werk volbrenge.
35 Zegt gy niet: Het is nog vier
maenden, en dan komt de oegst aen?
Ziet, zeg ik u, heft uwe oogen op, en
aenschouwt de landen, hoe zy van
nu af al wit zyn tot den oegst.

36 En die maeit, ontvangt den loon
en vergadert vruchten tot het eeu-
wig leven; opdat en degene die zaeit,
en degene die maeit, zich gelykelyk
verblyden.
37 Want hierin heeft die spreuk
hare waerheid, dat het een ander
is die zaeit, en een ander die maeit.
38 Ik heb u gezonden om te maeijen,
hetgene gy niet bearbeid en hebt;
anderen hebben den arbeid gedaen,
en gy zyt in hunnen arbeid ingeko-
men.
39 Doch vele Samaritanen van die
stad geloofden in hem, op het woord
van die vrouwe, welke getuigde : Hy
heeft my alles gezeid, wat ik gedaen
heb.
40 Als de Samaritanen dan tot hem
gekomen waren, baden zy hem, dat
hy daer wilde blyven; en hy bleef er
twee dagen.
41 En velen meer geloofden in hem,
om zyne eigene woorden;
42 En zy zeiden tot de vrouwe : 't
En is nu niet meer om uw zeggen,
dat wy gelooven; want wy hebben
hem zelven gehoord, en wy weten
dat dit waerlyk de Zaligmaker der
wereld is.
43 En twee dagen daerna vertrok
hy van daer, en ging naer Galileën.
44 Want Jesus zelf had verklaerd,
dat een propheet in zyn vaderland
niet geëerd en is.
45 Als hy dan in Galileën gekomen
was, hebben hem de Galileërs wel
ontvangen, omdat zy alles gezien
hadden hetgene hy te Jerusalem op
den feestdag gedaen had; want zy
waren ook op den feestdag geweest.
46 Hy kwam dan wederom te Cana
in Galileën, alwaer hy van water
wyn gemaekt had. En daer was ze-
ker koninglyk hoveling, wiens zoon
ziek lag te Capharnaüm.
47 Deze gehoord hebbende, dat Je-
sus van Judeën in Galileën kwam,
ging tot hem, en bad hem dat hy af
wilde komen, en zynen zone gene-
zen; want hy op zyn sterven lag.
48 Jesus dan zeide tot hem : Ten
zy dat gylieden mirakelen en won-
derheden ziet, zoo en gelooft gy niet.
49 De hoveling zeide tot hem : Hee-
re! komt doch eer myn zoon sterft.
50 Jesus zeide hem : Gaet henen, uw
zoon is wel te pas. De man gaf geloof
aen het woord, dat Jesus hem zeide,
en ging henen.
51 En als hy nu afging, kwamen
hem zyne knechten te gemoet, en
bragten hem de boodschap, zeg-
gende, dat zyn zoon wel te pas was.
52 Hy vraegde hun dan de ure, op
dewelke hy beter geworden was. Zy
zeiden hem : Gisteren te zeven ure
verliet hem de koortse.
53 De vader erkende dan, dat het
dezelfde uer was, op dewelke Jesus
hem gezeid had : Uw zoon is wel te
pas. En hy geloofde, hy en geheel
zyn huisgezin.
54 Dit tweede mirakel heeft Jesus
wederom gedaen, als hy van Judeën
in Galileën gekomen was.

KAPITTEL V.

NADERHAND als het een hoogtyd
der Joden was, trok Jesus op
naer Jerusalem.
2 Nu daer is te Jerusalem by de
Schaepspoorte een bad, in 't he-
breeuwsch bygenoemd Bethsaida,
hebbende vyf gaelderyen.
3 In 't deze lag eene groote menigte
van zieken, blinden, kreupelen, lam-
men, wachtende naer de roeringe
des waters.
4 Want de engel des Heeren daelde
op zekeren tyd neder in het bad, en
roerde het water; en die de eerste na
de roeringe des waters in het bad
ging, wierd genezen, met wat ziekte
hy ook bevangen was.
5 Daer was dan zeker mensch, die
acht en dertig jaren gelegen had met
zyne ziekte.

6 Jesus ziende dezen liggen, en we-
tende dat hy nu langen tyd gelegen
had, zeide tot hem : Wilt gy gezond
worden?
7 De zieke antwoordde hem : Heere!
ik en heb niemand, om my in het
bad te dragen, als het water geroerd
is; en terwyl ik aenkom, zoo gaet
een ander voor my daerin.
8 Jesus zeide tot hem : Staet op, neemt
uw bedde op, en gaet.
9 En straks wierd die mensch ge-
zond; hy nam zyn bedde op, en ging.
En die dag was een sabbot-dag.
10 De Joden zeiden dan aen denge-
nen, die genezen was : 't Is sabbot-
dag, gy en moogt uw bedde niet
dragen.
11 Hy antwoordde hun : Die my ge-
nezen heeft, heeft my gezeid : Neemt
uw bedde op, en gaet.
12 Zy vraegden hem dan : Wat
mensch is dat, die u gezeid heeft :
Neemt uw bedde op, en gaet?
13 Maer die genezen was, en wist
niet wie het was : want Jesus had
zich vertrokken van het volk, dat
daer ter plaetse was.
14 Naderhand vond Jesus hem in
den tempel, en zeide tot hem : Ziet,
gy zyt genezen; en zondigt voortaen
niet meer, opdat u niets erger over-
kome.
15 Die mensch ging henen, en bood-
schapte aen de Joden, dat het Jesus
was, die hem genezen hadde.
16 Daerom vervolgden de Joden Je-
sus, omdat hy deze dingen op den
sabbot-dag deed.
17 Maer Jesus antwoordde hun :
Myn Vader werkt tot nog toe, en zoo
werke ik ook.
18 Om die reden dan zochten de Jo-
den nog meer hem te dooden, dat hy
niet alleen den sabbot-dag brak,
maer ook zeide, dat God zyn Vader
was, makende zich zelven aen God ge-
lyk. Jesus sprak hen dan aldus aen :
19 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
de Zoon en kan van zich zelven niets
doen, dan hetgene hy den Vader ziet
doen : want al wat hy doet, dat doet
ook insgelyks de Zoon.
20 Want de Vader heeft den Zone
lief, en hy toont hem al wat hy doet;
en hy zal hem nog grootere werken
toonen als deze, zoo dat gy u zult
verwonderen.
21 Want gelyk de Vader de dooden
verwekt, en levendig maekt; alzoo
maekt ook de Zoon levende, die hy
wilt.
22 Ook en oordeelt de Vader nie-
mand, maer hy heeft al het oordeel
gegeven aen den Zone;
23 Opdat zy allen den Zone zouden
eeren, gelyk zy den Vader eeren.
Die den Zone niet en eert, die en eert
den Vader niet, die hem gezonden
heeft.
24 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
die naer myn woord hoort, en hem
gelooft, die my gezonden heeft, die
heeft het eeuwig leven, en hy en
komt in de verdoemenisse niet, maer
is van de dood overgegaen in het
leven.
25 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
de uer komt, en is nu hier, dat de
dooden de stemme zullen hooren van
den Zone Gods, en die ze hooren,
zullen leven.
26 Want gelyk de Vader het leven
in zich zelven heeft, zoo heeft hy
ook aen den Zone gegeven het leven
te hebben in zich zelven;
27 En hy heeft hem magt gegeven
om het oordeel te doen, omdat hy
Zoon des menschen is.
28 En zyt daerover niet verwon-
derd : want de uer komt aen, dat al-
len, die in de graven zyn, de stemme
zullen hooren van den Zone Gods;
29 En die goed gedaen hebben, zul-
len te voorschyn komen, en verryzen
tot het leven; maer die kwaed ge-
daen hebben, zullen verryzen tot de
verdoemenisse.

30 Ik en kan door my zelven niets
doen. Gelyk ik hoore, zoo oordeel ik,
en myn oordeel is regtveerdig; om-
dat ik mynen wille niet en zoeke,
maer den wille van dengenen, die
my gezonden heeft.
31 Indien ik van my zelven getui-
genisse geve, zoo en is myne ge-
tuigenisse niet waerachtig.
32 Daer is een ander, die van my
getuigenisse geeft, en ik weet dat de
getuigenisse, die hy van my geeft,
waerachtig is.
33 Gy hebt tot Joannes gezonden,
en hy heeft getuigenisse van de
waerheid gegeven.
34 Voor my, ik en neme geene getui-
genisse van eenen mensch; maer dit
zegge ik, opdat gy moogt zalig wor-
den.
35 Hy was eene brandende en lich-
tende fakkel; en gy hebt u in zyn
licht een weinig tyds willen verheu-
gen.
36 Maer ik heb eene getuigenisse
grooter als die van Joannes: want de
werken, die de Vader my gegeven
heeft te volbrengen, die werken
zelve, die ik doe, geven getuigenisse
van my, dat de Vader my gezonden
heeft.
37 En de Vader, die my gezonden
heeft, heeft zelf van my getuigenisse
gegeven. Zyne stemme en hebt gy
nooit gehoord, noch zyne gedaente
gezien.
38 En zyn woord en vat in u geene
plaetse, omdat gy niet en gelooft aen
dengenen, dien hy gezonden heeft.
39 Gy onderzoekt de Schrifturen,
omdat gy daerin het eeuwig leven
meent te hebben: en die zyn 't, die
van my getuigenisse geven.
40 En nog en wilt gy tot my niet
komen, om het leven te hebben.
41 Ik en neme geene glorie van
menschen.
42 Maer ik kenne u daervoor, dat
gy geene liefde Gods in u en hebt.
43 Ik ben gekomen in den naem
van mynen Vader, en gy en neemt
my niet aen; is 't dat er een ander
in zynen eigen naem komt, dien zult
gy aennemen.
44 Hoe zoudt gy konnen gelooven,
gy die de glorie van malkanderen
ontvangt, en de glorie, dewelke van
God alleen komt, niet en zoekt.
45 En denkt niet, dat ik u by den
Vader beschuldigen zal; daer is een,
die u beschuldigt, dat is Moyses,
daer gy op betrouwt.
46 Want zoo gy Moyses geloofdet,
gy zoudt my ook wel gelooven: want
't is van my dat hy geschreven heeft.
47 Maer is 't dat gy zyne schriften
niet en gelooft, hoe zult gy myne
woorden gelooven?

KAPITTEL VI.

DAERNA trok Jesus weg over de
zee van Galileën, dit is, van Ti-
berias.
2 En hem volgde eene groote me-
nigte, omdat zy de mirakelen zagen,
die hy over de zieken deed.
3 Jesus ging dan op eenen berg, en
zat daer met zyne discipelen.
4 En paschen, het hoogtyd der Jo-
den, was naby.
5 Jesus dan zyne oogen opheffende,
en ziende dat er eene zeer groote
menigte tot hem kwam, zeide tot
Philippus: Waer zullen wy brood
koopen, opdat dit volk moge eten?
6 Doch dit zeide hy om hem te be-
proeven: want hy wist wel wat hy
doen zoude.
7 Philippus antwoordde hem: Om
twee honderd denarissen brood en is
voor hen niet genoeg, opdat elk een
klein stuksken kryge.
8 Een van zyne discipels, Andreas,
de broeder van Simon Petrus, zeide
tot hem:
9 Hier is een jongsken, dat vyf ger-
sten brooden heeft, en twee visch-
kens; maer wat is dat onder zoo velen?

10 Jesus zeide dan : Doet de men-
schen nederzitten. Nu daer was veel
gras op die plaetse : zy zaten dan ne-
der, omtrent vyf duizend mannen in
getal.
11 Doch Jesus nam de brooden, en
de dankzegginge gedaen hebbende,
deelde ze aen degenen, die nederge-
zeten waren ; insgelyks ook van de
vischkens, zoo veel als zy wilden.
12 En als zy verzaed waren, zeide
hy tot zyne discipelen : Vergadert de
overgeschotene brokkelingen, opdat
er niets verloren en ga.
13 Zy vergaderden dan, en vulden
twaelf korven met brokkelingen, die
van vyf gersten brooden waren over-
geschoten aen degenen , die geëten
hadden.
14 Die menschen dan, gezien heb-
bende het mirakel dat Jesus gedaen
had, zeiden : Deze is waerlyk de
propheet, die in de wereld komen
moest.
15 Doch Jesus wetende, dat zy ko-
men zouden, om hem met geweld
te nemen en koning te maken,
vlugtte wederom naer den berg al-
leen.
16 Als 't nu avond geworden was,
gingen zyne discipelen af naer de zee.
17 En in 't schip gegaen zynde,
voeren zy over zee naer Caphar-
naüm. Het was nu al donker gewor-
den, zonder dat Jesus by hen geko-
men was.
18 En de zee verhief zich, door den
grooten wind die er waeide.
19 Als zy nu omtrent vyf en twintig
of dertig stadien geroeid hadden, za-
gen zy Jesus op de zee wandelen, en
naby aen het schip komen ; en zy
wierden verveerd.
20 Maer hy zeide tot hen : Ik ben 't,
en vreest niet.
21 Zy hebben hem dan willen in 't
schip nemen; en straks was het
schip aen 't land, daer zy henen
voeren.
22 's Anderdaegs het volk, dat aen
den overkant van de zee stond, heb-
bende gezien dat daer geen ander
schipken was geweest, als dat een ;
en dat Jesus in dat schipken met
zyne discipelen niet gegaen en was ;
maer dat de discipelen alleen ver-
trokken waren ;
23 Alzoo er nu andere schipkens
van Tiberias overkwamen, omtrent
de plaetse daer zy het brood, door de
dankzegginge des Heeren, genut had-
den ;
24 En dat het volk zag, dat Jesus
daer niet en was, noch zyne discipe-
len, zoo gingen zy in de schipkens,
en kwamen te Capharnaüm, zoe-
kende Jesus.
25 En hem over de zee gevonden
hebbende, zeiden zy tot hem : Mees-
ter! wanneer zyt gy hier gekomen?
26 Jesus antwoordde hun, en zeide :
Voorwaer, voorwaer, ik zeg u : gy
en zoekt my niet om de mirakelen
die gy gezien hebt, maer omdat gy
van de brooden geëten hebt, en ver-
zaed zyt geweest.
27 Werkt niet om de spyze, die ver-
gaet, maer om de spyze, die byblyft
ten eeuwigen leven, welke de Zoon
des menschen u geven zal : want
hem heeft God de Vader met zynen
zegel bemagtigd.
28 Zy zeiden hem dan : Wat zullen
wy doen, om de werken Gods te oe-
fenen?
29 Jesus gaf hun voor antwoord :
Dit is het werk Gods, dat gy gelooft
in dengenen, dien hy gezonden heeft.
30 Zy zeiden hem hierop : Wat mi-
rakel doet gy dan, opdat wy het mo-
gen zien, en u gelooven? wat werkt
gy doch uit?
31 Onze voorouders hebben het
manna in de woestyne geëten, gelyk
er geschreven staet : Brood van den
hemel heeft hy hun t'eten gegeven.
(*Exod.* xvi, 15.)
32 Maer Jesus antwoordde hun :

Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : Moyses en heeft u het brood uit den hemel niet gegeven; maer 't is myn Vader, die u het waerachtig brood uit den hemel geeft.
33 Want het brood Gods is degene, die van den hemel gedaeld is, en die aen de wereld het leven geeft.
34 Zy zeiden dan tot hem : Heere! geeft ons altyd dat brood.
35 Jesus zeide hun : Ik ben het brood des levens; zoo wie tot my komt, die en zal geenen honger hebben, en die in my gelooft, zal nimmermeer dorst hebben.
36 Maer ik heb het u gezeid, gy hebt my gezien, en evenwel gy en gelooft niet.
37 Al wat de Vader my geeft, zal tot my komen; en dengenen, die tot my komt, en zal ik niet verwerpen.
38 Want ik ben van den hemel gedaeld, niet om mynen wille te doen, maer den wille van dengenen, die my gezonden heeft.
39 Doch dit is de wille des Vaders, die my gezonden heeft, dat ik van al hetgene hy my gegeven heeft, niets en late verloren gaen, maer hetzelve doe verryzen in den jongsten dag.
40 Dit is de wille myns Vaders, die my gezonden heeft, dat al degene die den Zone ziet, en in hem gelooft, het eeuwig leven hebbe; en ik zal hem doen verryzen in den jongsten dag.
41 De Joden dan murmureerden tegen hem, omdat hy gezeid had : Ik ben het levende brood, die uit den hemel gedaeld ben.
42 En zy zeiden : Is dit Jesus niet, de zoon van Joseph, wiens vader en moeder wy kennen? hoe zegt hy dan, dat hy uit den hemel gedaeld is?
43 Maer Jesus gaf hun voor antwoord : En murmureert doch niet onder malkanderen.
44 Niemand en kan tot my komen, ten zy de Vader, die my gezonden heeft, hem trekke; en ik zal hem doen verryzen in den jongsten dag.
45 Daer staet geschreven by de propheten : En zy zullen allen van God geleerd worden. (*Isaias* liv, 13.) Al degene dan, die 't van den Vader gehoord en geleerd heeft, kome tot my.
46 Niet dat iemand den Vader gezien heeft, ten zy die van God is; die heeft den Vader gezien.
47 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : die in my gelooft, heeft het eeuwig leven.
48 Ik ben het brood des levens.
49 Uwe voorouders hebben het manna in de woestyne geëten, en zy zyn gestorven.
50 Dit is het brood, dat van den hemel afkomt, opdat zoo wie daervan eet, niet en sterve.
51 Ik ben het levende brood, die uit den hemel gedaeld ben.
52 Zoo iemand van dit brood eet, die zal in der eeuwigheid leven; en het brood dat ik geven zal, is myn vleesch, welk ik zal geven voor het leven der wereld.
53 De Joden dan streden onder malkanderen, zeggende : Hoe kan deze zyn vleesch te eten geven?
54 Jesus zeide hun : Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : ten zy dat gy het vleesch van den Zone des menschen eet, en zyn bloed drinkt, zoo en zult gy het leven in u niet hebben.
55 Die myn vleesch eet en myn bloed drinkt, heeft het eeuwig leven; en ik zal hem doen verryzen in den jongsten dag.
56 Want myn vleesch is waerlyk spys, en myn bloed is waerlyk drank.
57 Die myn vleesch eet en myn bloed drinkt, blyft in my en ik in hem.
58 Gelyk de levende Vader my gezonden heeft, zoo leve ik om den Vader; en die my eet, zal ook om my leven.

59 Dit is het brood, dat van den hemel gedaeld is; niet gelyk het manna, dat uwe voorouders geëten hebben, en zyn gestorven. Die dit brood eet, zal leven in der eeuwigheid.
60 Deze dingen zeide hy, leerende in de synagoge binnen Capharnaüm.
61 Velen dan van zyne discipelen, zulks hoorende, zeiden : Dit is een hard zeggen; wie kan dat aenhooren?
62 Doch Jesus, wetende by zich zelven dat zyne discipelen daerover murmureerden, zeide tot hen : Vergergert u dat?
63 Indien gy dan den Zone des menschen eens ziet opvaren, daer hy te voren was?
64 't Is de Geest die levende maekt; het vleesch en baet niet met allen. De woorden, die ik u gesproken heb, zyn geest en leven.
65 Maer daer zyn eenigen onder ulieden, die niet en gelooven. Want Jesus wist van het beginsel af, wie zy waren, die niet en geloofden, en wie hem verraden zoude.
66 Hy zeide ook : Daerom heb ik u gezeid, dat niemand tot my en kan komen, ten zy het hem van mynen Vader gegeven worde.
67 Van dien tyd af keerden velen van zyne discipelen terug, en zy en gingen niet meer met hem.
68 Jesus zeide dan tot de twaelf : Wilt gy ook niet weggaen?
69 Maer Simon Petrus antwoordde hem : Heere! tot wien zouden wy gaen? gy hebt de woorden van het eeuwig leven.
70 En wy hebben geloofd en erkend, dat gy de Christus zyt, de Zoon van den levenden God.
71 Jesus antwoordde hun : Heb ik u niet alle twaelf verkoren? en niettemin een van ulie is een duivel.
72 Dit zeide hy van Judas, Simons zone, de Iscarioter; want deze was 't die hem verraden zoude, daer hy een van de twaelf was.

KAPITTEL VII.

NADERHAND wandelde Jesus in Galileën; want hy en wilde in Judeën niet wandelen, omdat de Joden hem zochten te dooden.
2 Doch alzoo het hoogtyd der Joden, de looverfeest, naby was;
3 Zoo zeiden hem zyne broeders : Vertrekt van hier, en gaet naer Judeën, opdat ook uwe discipelen uwe werken zien, die gy doet.
4 Want niemand en doet iets in 't verborgen; maer hy zoekt vermaerd te zyn. Mits gy deze dingen doet, zoo vertoont u aen de wereld.
5 Want ook zyne broeders en geloofden in hem niet.
6 Jesus zeide dan tot hen : Myn tyd en is nog niet gekomen, maer uw tyd is altyd gereed.
7 De wereld en kan u niet haten; maer my haet ze, omdat ik van haer getuige, dat hare werken kwaed zyn.
8 Gaet gy henen naer dit hoogtyd; voor my ik en ga naer dit hoogtyd niet : want myn tyd en is nog niet vervuld.
9 Dit gezeid hebbende, bleef hy in Galileën.
10 Doch na dat zyne broeders opgetrokken waren, dan ging hy ook naer het hoogtyd, niet openbaerlyk, maer als in het heimelyk.
11 De Joden dan zochten hem op het hoogtyd, en zeiden : Waer is hy?
12 En daer was veel gemompel van hem onder het volk; want sommigen zeiden : Hy is goed; anderen zeiden : Neen, maer hy verleidt het volk.
13 Niemand nogtans en sprak vrymoedelyk van hem, uit vreeze van de Joden.
14 Als het hoogtyd nu ten halve was, ging Jesus op naer den tempel, en leerde daer.
15 En de Joden verwonderden zich, zeggende : Hoe weet deze de Schrifture, daer hy ze niet geleerd en heeft?

16 Jesus gaf hun voor antwoord :
Myne leering en is de myne niet, maer
desgenen, die my gezonden heeft.
17 Is 't dat iemand zynen wille wilt
doen, die zal kennisse krygen van de
leeringe, of zy van God is, dan of ik
uit my zelven spreke.
18 Die uit zich zelven spreekt, zoekt
zyne eigene glorie; maer wie de glorie
zoekt van dengenen, die hem gezon-
den heeft, die is opregt, en in hem
en is geen bedrog.
19 En heeft Moyses u niet de wet
gegeven? en nogtans niemand van u
en doet de wet.
20 Waerom zoekt gy my om 't leven
te brengen? Het volk antwoordde,
en zeide : Gy hebt den duivel in, wie
zoekt u om 't leven te brengen?
21 Jesus gaf hun voor antwoord :
Een werk heb ik gedaen, en daerover
staet gy allegader verwonderd.
22 Nogtans alhoewel u Moyses de
besnydenisse gegeven heeft (niet dat
ze van Moyses komt, maer van de
vaders), zoo besnydt gy wel iemand
op den sabbot-dag.
23 Indien men dan de besnydenisse
ontvangt op den sabbot-dag, zonder
dat daerom de wet van Moyses ge-
broken wordt, neemt gy my dat
kwalyk af, dat ik eenen mensch op
den sabbot-dag geheel gezond ge-
maekt hebbe?
24 En oordeelt niet naer den schyn;
maer oordeelt een regt oordeel.
25 Eenigen dan van die van Jerusa-
lem zeiden : Is dit niet degene, dien
zy zoeken te dooden?
26 En ziet, hy spreekt daer in 't
openbaer, zonder dat ze hem iets
zeggen. Zouden de oversten nu wel
overtuigd zyn, dat hy de Christus
is?
27 Maer wy weten van waer deze
is; daer nogtans, als de Christus zal
gekomen zyn, niemand weten zal
van waer hy is.
28 Jesus riep dan, leerende in den
tempel, en zeide : Ja, gy kent my, en
gy weet van waer ik ben; en ik en
ben van my zelven niet gekomen,
maer die my gezonden heeft, is waer-
achtig; dan gy en kent hem niet.
29 Ik kenne hem, want ik ben van
hem, en hy heeft my gezonden.
30 Zy zochten hem dan gevangen te
nemen, doch niemand sloeg de han-
den aen hem, omdat zyne uer nog
niet gekomen en was.
31 Maer velen van het volk geloof-
den in hem, en zeiden : Zal de Chris-
tus, als hy komen zal, wel meer mi-
rakelen doen, als deze doet?
32 De phariseën hoorden het volk
dit van hem mompelen; en de over-
sten en phariseën zonden dienaers
uit, om hem te vangen.
33 Jesus zeide dan tot hen : Nog een
weinig tyds ben ik met u, en dan ga
ik tot dengenen, die my gezonden
heeft.
34 Gy zult my zoeken, en niet vin-
den; en daer ik ben, en kont gy niet
komen.
35 De Joden zeiden dan onder mal-
kanderen : Waer zal hy henen gaen,
dat wy hem niet vinden en zullen?
zal hy tot de verstrooide heidenen
gaen, en de heidenen leeren?
36 Wat wilt dat bedieden, dat hy
zegt : Gy zult my zoeken, en niet vin-
den; en daer ik ben, en kont gy niet
komen?
37 Doch op den laetsten dag van het
hoogtyd, die de grootste was, stond
Jesus op, en riep, zeggende : Zoo wie
dorst heeft, die kome tot my, en
drinke.
38 Die in my gelooft, daer zullen,
gelyk de Schriftuer zegt, stroomen
van levende water vloeijen uit zyn
binnenste. (*Isaias* lviii, 11.)
39 Dit zeide hy van den Geest, wel-
ken degenen, die in hem gelooven,
ontvangen zouden : want de Geest en
was nog niet gegeven, omdat Jesus
nog niet en was in zyne glorie.

40 Velen dan van het volk, deze zyne
woorden gehoord hebbende, zeiden :
Dit is voorzeker de propheet.
41 Anderen zeiden : Dit is de Chris-
tus. Maer sommigen zeiden : Zou dan
de Christus van Galileën komen?
42 Zegt de Schriftuer niet, dat de
Christus uit het geslacht van David
komen zal, en uit het stedeken Beth-
lehem, daer David van was. (*Mich.*
v, 2.)
43 Zoo dat er tweedragt ontstond
onder het volk, om zynen t'wille.
44 En sommigen van hen wilden
hem gevangen nemen; nogtans en
sloeg niemand de hand aen hem.
45 De dienaers dan kwamen tot de
opper-priesters en phariseën, die tot
hen zeiden : Waerom en hebt gy hem
niet medegebragt?
46 De dienaers antwoordden : Nooit
mensch heeft zoo gesproken, gelyk
deze mensch.
47 De phariseën zeiden hierop : Zyt
gy dan ook verleid?
48 Is er wel iemand van de oversten,
of van de phariseën, die in hem ge-
loofd heeft?
49 Maer deze hoop, die de wet niet
en kent, is vervloekt!
50 Nicodemus, deze is degene die
's nachts tot Jesus kwam, die een van
hun getal was, zeide tot hen :
51 Onze wet verwyst die wel iemand,
zonder hem eerst te hooren, en ken-
nisse te nemen van hetgene hy doet?
52 Zy gaven hem voor antwoord :
Hoe, zyt gy ook een Galileër? Onder-
zoekt de Schrifture, en ziet dat er
nooit propheet uit Galileën voort-
kwam.
53 En zy trokken henen, elk naer
zyn huis.

KAPITTEL VIII.

DOCH Jesus ging op den berg van
Oliveten.
2 En 's morgens vroeg kwam hy we-
derom in den tempel, daer al het volk
tot hem kwam, en nedergezeten
zynde, onderwees hy hen.
3 En de schriftgeleerden en phari-
seën bragten tot hem eene vrouw,
die in overspel bevonden was; en
haer in 't midden gesteld hebbende,
4 Zeiden zy tot hem : Meester! deze
vrouw is daer zoo in overspel be-
vonden.
5 Doch Moyses heeft ons in de wet
belast, zoodanigen te steenigen. Gy
dan, wat zegt gy hiervan? (*Levit.*
xx, 10.)
6 Doch dit zeiden zy om hem te ten-
teren, opdat zy hem zouden konnen
beschuldigen. Maer Jesus, nederbuk-
kende, schreef met den vinger op de
aerde.
7 Dan alzoo zy hem bleven vragen,
regtte hy zich op, en zeide tot hen :
Die onder u zonder zonde is, die
werpe den eersten steen op haer.
8 En wederom nederbukkende,
schreef hy op de aerde.
9 Als zy dit hoorden, gingen zy
henen, de eene voor, de andere na,
beginnende van d'oudsten ; en Jesus
bleef er alleen met de vrouwe, die in
't midden stond.
10 Jesus zich opregtende, zeide tot
haer : Vrouwe! waer zyn ze, die u
beschuldigden? heeft u niemand ver-
wezen?
11 Zy antwoordde : Niemand, Heere!
En Jesus zeide : Ik en zal u ook niet
verwyzen ; gaet henen, maer en zon-
digt voortaen niet meer.
12 Jesus sprak dan wederom tot hen,
en zeide : Ik ben het licht der wereld ;
die my volgt en wandelt niet in de
duisternisse, maer zal hebben het
licht des levens.
13 De phariseën zeiden hem daerop :
Gy geeft getuigenisse van u zelven ;
uwe getuigenis is niet waerachtig.
14 Jesus gaf hun voor antwoord :
Al is 't dat ik getuigenisse van my
zelven geve, myne getuigenis is nog-
tans waerachtig : want ik wete van

waer ik gekomen ben, en waer ik
henen ga; maer gy en weet niet van
waer ik kome, oft waer ik henen ga.
15 Gy oordeelt naer het vleesch; ik
en oordeele niemand.
16 En al ware 't dat ik oordeelde,
myn oordeel zoude waerachtig zyn :
want ik en ben alleen niet, maer ik,
en de Vader, die my gezonden heeft.
17 En in uwe wet staet geschreven,
dat de getuigenis van twee persoonen
waerachtig is. (*Deut.* xvii, 6.)
18 Nu ik ben 't, die getuigenisse geef
voor my zelven, en de Vader, die my
gezonden heeft, geeft ook getuige-
nisse voor my.
19 Zy zeiden hem dan : Waer is uw
Vader? Jesus antwoordde : Gy en
kent noch my, noch mynen Vader;
ware 't dat gy my kendet, gy zoudt
ook mynen Vader wel kennen.
20 Deze dingen zeide Jesus, leerende
in den tempel by de schatkamer; en
nogtans en sloeg niemand de hand
aen hem, omdat zyne uer nog niet
gekomen en was.
21 Jesus zeide hun wederom : Ik
ga henen, en gy zult my zoeken,
en gy zult in uwe zonden sterven;
daer ik henen ga, en kont gy niet
komen.
22 De Joden zeiden dan : Zou hy
wel zich zelven het leven benemen,
omdat hy zegt : Daer ik ben en kont
gy niet komen?
23 Hy zeide hun verders : Gy zyt
van hierbeneden, ik ben van daer-
boven; gy zyt van deze wereld, ik
en ben van deze wereld niet.
24 Daerom heb ik u gezeid, dat gy
in uwe zonden sterven zult : want
indien gy niet en gelooft dat ik ben,
zoo zult gy in uwe zonden sterven.
25 Zy zeiden hem dan : Wie zyt gy?
Jesus antwoordde hun : Ik ben, die
ik u zegge, van den beginne.
26 Ik heb al veel van u te zeggen,
en te oordeelen; maer die my ge-
zonden heeft, is waerachtig; en het-
gene ik uit hem gehoord heb, dat
spreke ik in de wereld.
27 En zy en verstonden niet, dat hy
van God, zynen Vader, sprak.
28 Jesus heeft hun dan gezeid : Als
gy den Zone des menschen om hoog
zult geheven hebben, dan zult gy
kennen dat ik ben, en dat ik van my
zelven niets en doe; maer dat ik
spreke, gelyk de Vader my geleerd
heeft, en niet anders.
29 En die my gezonden heeft, is met
my, en hy en heeft my niet alleen
gelaten, omdat ik altyd doe hetgene
hem behagelyk is.
30 Als hy deze dingen zeide, geloof-
den velen in hem.
31 Jesus zeide dan tot de Joden, die
in hem geloofden : Is 't dat gy in myn
woord blyft, zoo zult gy opregtelyk
myne discipels zyn.
32 En gy zult de waerheid kennen,
en de waerheid zal u vrydom geven.
33 Zy antwoordden hem : Wy zyn
de nakomelingen van Abraham, en
nooit en zyn wy iemands slaven ge-
weest; hoe zegt gy dan : Gy zult in
vrydom zyn?
34 Jesus antwoordde hun : Voor-
waer, voorwaer, ik zegge u : al wie de
zonde doet, is een slaef van de zonde.
35 Doch een slaef en blyft in den
huize niet voor altyd, maer de zoon
blyft er voor altyd.
36 Is 't dat u dan de zoon in vrydom
stelt, zoo zult gy opregtelyk vry zyn.
37 Ik wete wel, dat gy de kinderen
van Abraham zyt; maer gy zoekt my
te dooden, omdat myn woord in u
geene plaetse en grypt.
38 Ik spreek hetgene ik by mynen
Vader gezien heb; en gy doet ook
hetgene gy by uwen vader gezien
hebt.
39 Zy zeiden wederom : Onze vader
is Abraham. Jesus antwoordde hun :
Zyt gy Abrahams kinderen, doet
Abrahams werken.
40 Maer nu zoekt gy my te dooden,

eenen mensch, die u de waerheid
gesproken hebbe, dewelke ik van God
gehoord heb. Dit en heeft Abraham
niet gedaen.
41 Gy doet de werken van uwen
vader. Zy zeiden hem dan : Wy en
zyn uit geene bastaerd-kinderen; wy
hebben God alleen voor vader.
42 Jesus zeide hun dan : Dat God
uw Vader ware, gy zoudt my im-
mers liefhebben; mits ik uit God
gesproten ben, en van hem geko-
men : want ik en ben van my zel-
ven niet gekomen, maer hy heeft
my gezonden.
43 Waerom en kent gy myne tale
niet? Omdat gy niet hooren kont het-
gene ik u zegge.
44 De duivel is uw vader, en gy wilt
de genegenheden van uwen vader
volbrengen. Hy was een menschen-
moordenaer van den beginne en hy
en bleef in de waerheid niet staen,
omdat er geene waerheid in hem en
is. Als hy leugens spreekt, zoo spreekt
hy uit zyn eigen : want hy is een
leugenaer, en de vader der leugens.
45 Maer my, als ik de waerheid
zeg, en gelooft gy niet.
46 Wie van u zal my van zonde
overtuigen? Indien ik u de waerheid
zegge, waerom en gelooft gy my
niet?
47 Die uit God is, hoort naer Gods
woorden. Daerom en hoort gy er
niet naer, omdat gy uit God niet en
zyt.
48 De Joden dan antwoordden, en
zeiden hem : Zeggen wy niet wel,
dat gy een Samaritaen zyt, en den
duivel inhebt?
49 Jesus antwoordde : Ik en heb
den duivel niet in; maer ik eere
mynen Vader, en gy onteert my.
50 Voor my, ik en zoeke myne glo-
rie niet; daer is een, die ze zoeken
zal, en die regt zal doen.
51 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
zoo wie myn woord onderhoudt, die
en zal de dood niet zien in der eeuwig-
heid.
52 De Joden zeiden dan : Nu zien
wy dat gy den duivel inhebt. Abra-
ham en de propheten zyn gestorven,
en gy zegt : Zoo wie myn woord on-
derhoudt, die en zal de dood niet
smaken in der eeuwigheid?
53 Zyt gy dan meerder als onze
vader Abraham, die gestorven is,
gelyk de propheten ook gestorven
zyn? Wien maekt gy u zelven?
54 Jesus antwoordde : Indien ik
my zelven glorie geve, zoo en is
myne glorie van geender weerde.
't Is myn Vader, die my glorie geeft,
dien gy zegt dat uw God is.
55 Doch gy en kent hem niet, maer
ik kenne hem; en zoo ik zeide dat
ik hem niet en kenne, ik zoude leu-
genachtig zyn gelyk gy; maer ik
kenne hem, en ik onderhoude zyn
woord.
56 Abraham, uw vader, heeft van
verlangen opgesprongen om mynen
dag te zien. Hy heeft hem gezien, en
is verblyd geweest.
57 De Joden dan zeiden tot hem :
Gy en zyt nog geen vyftig jaren oud,
en hebt gy Abraham gezien?
58 Jesus antwoordde hun : Voor-
waer, voorwaer, ik zegge u : ik ben
eer Abraham geboren wierd.
59 Zy namen dan steenen op, om
op hem te werpen; maer Jesus ver-
borg zich, en ging uit den tempel.

KAPITTEL IX.

EN in het voorbygaen, zag Jesus
eenen mensch, die blind gebo-
ren was.
2 En zyne discipels vraegden hem :
Meester! wie heeft er gezondigd, deze
oft zyne ouders, dat hy blind gebo-
ren is?
3 Jesus antwoordde : 't En is niet
dat hy gezondigd heeft, noch zyne
ouders; maer opdat de werken Gods
in hem zouden vertoond worden.

4 Ik moet de werken doen van dengenen, die my gezonden heeft, zoo lang het dag is; de nacht komt, alswanneer niemand werken en kan.

5 Zoo lang ik in de wereld ben, ben ik het licht der wereld.

6 Als hy dit gezeid hadde, spoog hy op de aerde, en maekte slyk van het speeksel, en streek hem het slyk op de oogen;

7 En zeide hem: Gaet henen, wascht u in het bad van Siloë ('t welk beteekent, Gezonden). Hy ging dan henen, waschte zich, en kwam ziende wederom.

8 Zoodan zyne geburen, en die hem te voren hadden zien bedelen, zeiden: Is dat niet degene, die daer zat en bedelde? Sommigen zeiden: Hy is 't.

9 Anderen zeiden: Geenszins, maer hy gelykt hem wel. Doch hy zeide: Ik ben 't zelf.

10 Zy zeiden hem dan: Hoe zyn u de oogen geopend?

11 Hy antwoordde: Die man, die Jesus genoemd wordt, heeft slyk gemaekt, en myne oogen gestreken, en heeft my gezeid: Gaet henen naer het bad van Siloë, en wascht u. Ik ben henen gegaen, heb my gewasschen, en ik zie.

12 Zy zeiden hem: Waer is die? Hy antwoordde: 'k En weet het niet.

13 Zy bragten hem, die blind geweest was, tot de phariseën.

14 Nu het was sabbot-dag, als Jesus het slyk maekte en zyne oogen opende.

15 De phariseën vraegden hem dan wederom, hoe hy ziende geworden was. Hy zeide hun: Hy heeft my slyk op de oogen gelegd, ik heb my gewasschen, en ik zie.

16 Waerop sommigen van de phariseën zeiden: Deze mensch en is van God niet, die den sabbot-dag niet en onderhoudt. Maer anderen zeiden: Hoe kan een kwaed mensch zulke mirakelen doen? En daer was tweedragt onder hen.

17 Zy zeiden dan nog eens tot den blinden: Gy, wat zegt gy van dengenen, die uwe oogen geopend heeft? Hy antwoordde: Het is een propheet.

18 De Joden dan en geloofden van hem niet dat hy blind geweest was en ziende geworden, tot dat zy de ouders van dengenen, die ziende geworden was, geroepen hadden.

19 Aen dewelke zy vraegden, zeggende: Is dit uw zoon, dien gy zegt dat blind geboren is? Hoe is 't dan dat hy nu ziet?

20 Zyne ouders gaven hun voor antwoord: Wy weten dat dit onze zoon is, en dat hy blind geboren is;

21 Maer hoe hy nu ziet, en weten wy niet; of wie zyne oogen geopend heeft, dat en weten wy niet. Ondervraegt hem zelven, hy heeft zyne jaren, dat hy zich zelven verantwoorde.

22 Dit zeiden zyne ouders, omdat zy de Joden vreesden: want de Joden hadden alreeds onder hen besloten, dat zoo iemand hem voor den Christus zoude erkennen, hy uit de synagoge zoude verbannen worden.

23 Daerom zeiden zyne ouders: Hy heeft zyne jaren, ondervraegt hem zelven.

24 Zy riepen dan nog eens den mensch, die blind geweest was, en zeiden hem: Geeft glorie aen God, wy weten dat dit een kwaed mensch is.

25 Hy antwoordde hun: Of hy een kwaed mensch is, en weet ik niet; een ding weet ik, dat ik blind geweest ben, en dat ik nu zie.

26 Zy zeiden hem dan: Wat heeft hy u gedaen? hoe heeft hy u de oogen geopend?

27 Hy antwoordde hun: Ik heb 't u nu gezeid, en gy hebt het gehoord; wat wilt gy het wederom hooren?

wilt gy ook zyne discipels worden?
28 Zy overgongen hem dan met
smadige woorden, en zeiden : Weest
gy zyn discipel; wat ons aengaet, wy
zyn de discipels van Moyses.
29 Wy weten dat God aen Moyses
gesproken heeft; maer dezen en we-
ten wy niet van waer hy is.
30 Die mensch antwoordde, en
zeide hun : Dit is wel iet wonders,
dat gy niet en weet van waer hy is,
daer hy myne oogen geopend heeft.
31 Wy weten nogtans dat God de
zondaers niet en verhoort; maer zoo
iemand Gods dienaer is en zynen
wille doet, dien verhoort hy.
32 Zoo lang de wereld staet, is 't
nooit gehoord, dat iemand de oogen
geopend heeft van eenen, die blind
geboren was.
33 Zoo deze van God niet en was,
hy en zoude niets konnen doen.
34 Zy gaven hem voor antwoord :
Gy zyt vol zonden van uwe geboorte
af, en gy zult ons leeren? En zy stie-
ten hem buiten.
35 Jesus hoorde, dat zy hem buiten
gestooten hadden, en hem gevonden
hebbende, zeide hy tot hem : Gelooft
gy in den Zone Gods?
36 Waerop hy antwoordde : Wie
is 't, Heere ! opdat ik in hem ge-
loove?
37 Jesus zeide hem : Gy hebt hem
gezien, en die met u spreekt, die is
het zelf.
38 Dan zeide hy : Ik geloof, Heere!
En nedervallende, aenbad hy hem.
39 En Jesus zeide : Tot een oordeel
ben ik in de wereld gekomen, opdat
degenen, die niet en zien, zouden
zien, en die zien, zouden blind wor-
den.
40 En eenigen van de phariseën,
die met hem waren, hoorden dit, en
zeiden tot hem : Zyn wy dan ook
blind?
41 Hy antwoordde hun : Indien gy
blind waert, zoo en zoudt gy geene
zonde hebben; maer nu gy zegt :
Wy zien; daerom blyft uwe zonde.

KAPITTEL X.

VOORWAER, voorwaer, ik zegge u :
die niet door de deure ingaet in
den schaepstal, maer van elders in-
klimt, die is een dief en moorde-
naer.
2 Maer die door de deure ingaet, is
de herder der schapen.
3 Aen dezen doet de deurwachter
open, en de schapen hooren naer
zyne stemme; en hy roept zyne
schapen elk by hunnen name, en hy
leidt ze uit.
4 En als hy zyne schapen uitgelaten
heeft, zoo gaet hy hen voor, en de
schapen volgen hem, omdat zy zyne
stemme kennen.
5 Doch eenen vreemden en volgen
zy niet, maer zy vlugten van hem,
omdat zy de stemme van den vreem-
den niet en kennen.
6 Deze parabel zeide Jesus tot hen ;
maer zy en verstonden niet wat hy
hun zeide.
7 Jesus zeide hun dan wederom :
Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : ik
ben de deure der schapen.
8 Allen, die er nog gekomen zyn,
zyn dieven en moordenaers; en de
schapen en hebben naer hen niet
geluisterd.
9 Ik ben de deure. Zoo wie door
my inkomt, die zal behouden zyn;
en hy zal uit en ingaen, en voedsel
vinden.
10 De dief en komt niet als om te
stelen, te dooden en te verderven ;
ik ben gekomen, opdat zy het leven
zouden hebben, en overvloedelyk
hebben.
11 Ik ben de goede Herder. De
goede herder geeft zyn leven voor
zyne schapen.
12 Maer de huerling, en die de
herder niet en is, aen wien de scha-
pen niet toe en behooren, ziet den

wolf komen en hy verlaet de schapen, en neemt de vlugt; en de wolf rooft en verstrooit de schapen.
13 Doch de huerling vlugt, omdat hy een huerling is, en dat hy zich de schapen niet aen en draegt.
14 Ik ben de goede Herder; en ik kenne de mynen, en de mynen kennen my,
15 Gelyk de Vader my kent en ik den Vader kenne. En ik geve myn leven ten beste voor myne schapen.
16 Ik heb nog andere schapen, die van dezen schaepstal niet en zyn; die moet ik er ook toe brengen, en zy zullen naer myne stemme hooren; en het zal eene kudde worden, en een herder.
17 Daerom heeft my de Vader lief, omdat ik myn leven aflegge, om hetzelve wederom aen te nemen.
18 Niemand en neemt het my af, maer ik leg het af uit my zelven; en ik heb de magt om het af te leggen, en ik heb de magt om het weder aen te nemen. Dit is het gebod, dat ik van mynen Vader ontvangen hebbe.
19 Daer ontstond wederom tweedragt onder de Joden om deze woorden.
20 Want velen van hen zeiden: Hy heeft den duivel in, en hy is uitzinnig; wat hoort gy hem aen?
21 Anderen zeiden: Dit en zyn geene woorden van eenen, die den duivel inheeft. Kan de duivel de oogen van de blinden wel opendoen?
22 Nu men hield de feest van de tempelweidinge binnen Jerusalem, en het was winter.
23 En Jesus wandelde in den tempel, in de gaelderye van Salomon.
24 De Joden kwamen hem dan omringen, en zeiden hem: Hoe lang zult gy ons gemoed in twyfel houden? Zyt gy de Christus, zegt het ons openlyk.
25 Jesus antwoordde hun: Ik zeg het u, en gy en gelooft my niet. De werken, die ik doe in den naem van mynen Vader, die geven getuigenis van my.
26 Maer gy en gelooft niet, omdat gy van myne schapen niet en zyt.
27 Myne schapen hooren naer myne stemme, en ik ken ze, en zy volgen my.
28 En ik geef hun het eeuwig leven; in der eeuwigheid en zullen zy niet verloren gaen, en niemand en zal ze uit myne handen rooven.
29 Hetgene myn Vader my gegeven heeft, is grooter als al dat er is; en niemand en kan ze rooven uit de handen van mynen Vader.
30 Ik en de Vader zyn een.
31 Dan namen de Joden steenen op, om hem te steenigen.
32 Jesus zeide tot hen: Ik heb u vele goede werken getoond van wege mynen Vader; om welk van die werken steenigt gy my?
33 De Joden antwoordden hem: Wy en steenigen u niet om eenig goed werk, maer om de blasphemie, en omdat gy, die een mensch zyt, u zelven God maekt.
34 Jesus antwoordde hun: Staet er niet geschreven in uwe wet: Ik hebbe gezeid, dat gy goden zyt. (*Psalm* lxxxi, 6.)
35 Is 't dat gy die goden noemt, tot dewelke 't woord Gods gesproken is, en dat de Schriftuer niet en kan missen;
36 Hoe zegt gy, dat ik, dien de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft, blasphemere; omdat ik gezeid heb, dat ik de Zone Gods ben?
37 Zoo ik de werken myns Vaders niet en doe, en gelooft my niet;
38 Maer is 't dat ik die doe, en dat gy my niet en wilt gelooven, gelooft de werken; opdat gy moogt weten en gelooven dat de Vader in my is, en ik in den Vader.

39 Zy zochten hem dan te vangen ;
maer hy ontging hunne handen.
40 En hy trok wederom over de
Jordane, ter plaetse daer Joannes
eerst doopte ; en hy verbleef daer.
41 En velen kwamen tot hem, en
zeiden : Joannes en deed wel geene
mirakelen ;
42 Maer al hetgene Joannes van
dezen gezeid heeft, was waerachtig.
En daer geloofden er velen in hem.

KAPITTEL XI.

DAER was zeker mensch, die ziek
lag, Lazarus, van Bethanien, het
dorp van Maria en van Martha, hare
zuster.
2 Deze Maria was degene, die den
Heere met balsem zalfde, en zyne
voeten met haer hair afdroogde ;
wier broeder Lazarus ziek lag.
3 Zyne zusters zonden dan tot Jesus,
en zeiden : Heere! ziet, degene, dien
gy lief hebt, is ziek.
4 't Welk Jesus hoorende, zeide
hun : Deze ziekte en zal tot zyne
dood niet strekken, maer tot Gods
glorie, opdat de Zone Gods daerdoor
verheerlykt worde.
5 Doch Jesus had Martha, en hare
zuster Maria, en Lazarus lief.
6 Als hy nu hoorde dat hy ziek was,
zoo bleef hy nog wel twee dagen op
dezelfde plaetse.
7 Dan daerna zeide hy tot zyne dis-
cipels : Laet ons weder naer Judeën
trekken.
8 De discipelen zeiden hem : Mees-
ter! nu even zochten de Joden u te
steenigen, en gaet gy wederom der-
waerts?
9 Jesus antwoordde : Zyn er niet
twaelf uren in den dag? Zoo iemand
in den dag wandelt, die en stronkelt
niet, omdat hy het licht dezer we-
reld ziet.
10 Maer is 't dat hy in den nacht
wandelt, zoo stronkelt hy, omdat hy
geen licht en heeft.
11 Als hy aldus gesproken had,
zeide hy tot hen : Lazarus, onze
vriend, slaept; maer ik ga om hem
van den slaep te ontwekken.
12 Zyne discipels zeiden dan : Heere!
is 't dat hy slaept, zoo is hy behou-
den.
13 Doch Jesus had van zyne dood
gesproken, en zy meenden, dat hy
van den natuerlyken slaep sprak.
14 Alsdan zeide hun Jesus openlyk
uit : Lazarus is dood.
15 En ik ben blyde om uwen t'wille,
dat ik daer niet geweest en ben, op-
dat gy moogt gelooven. Maer laet ons
naer hem toe gaen.
16 Thomas dan, genoemd Didymus,
zeide tot zyne medediscipelen : Laet
ons ook gaen, om met hem te sterven.
17 Als Jesus dan aenkwam, vond hy
dat hy nu al vier dagen in het graf
gelegen hadde.
18 En alzoo Bethanien maer omtrent
vyftien stadien van Jerusalem was ;
19 Zoo waren er velen van de Joden
tot Martha en Maria gekomen, om
haer te troosten over haren broeder.
20 Martha dan, gehoord hebbende
dat Jesus aenkwam, ging hem te ge-
moet ; maer Maria zat in huis.
21 En Martha zeide tot Jesus : Heere!
waert gy hier geweest, myn broeder
en ware niet gestorven.
22 Maer nog tegenwoordig weet ik
wel, dat al wat gy van God zult ver-
zoeken, God u dat geven zal.
23 Jesus zeide tot haer : Uw broeder
zal verryzen.
24 Martha zeide tot hem : Ik wete
wel, dat hy verryzen zal, in de ver-
ryzenisse ten jongsten dage.
25 Jesus zeide haer : Ik ben de ver-
ryzenis en het leven ; die in my ge-
looft, zal leven al ware hy al dood ;
26 En al die leeft en in my gelooft,
die en zal in der eeuwigheid niet
sterven. Gelooft gy dat?
27 Zy antwoordde hem : Ja ik, Heere!
ik geloove dat gy de Christus zyt, de

Zoon van den levenden God, die in
deze wereld gekomen zyt.
28 Dit gezeid hebbende, ging zy
henen, en riep Maria, hare zuster, in
stilte, zeggende : De Meester is
daer, en hy roept u.
29 Deze, dat hoorende, stond haes-
telyk op, en ging naer hem toe :
30 Want Jesus en was nog in het
dorp niet gekomen; maer was nog
ter plaetse, daer Martha hem ontmoet
hadde.
31 De Joden dan, die met Maria in
huis waren, en haer vertroostten,
ziende dat zy zoo haestelyk opgestaen
was en uitgegaen, volgden haer, zeg-
gende : Zy gaet naer het graf, om daer
te weenen.
32 Doch Maria, gekomen zynde daer
Jesus was, en hem ziende, viel hem
te voet, en zeide tot hem : Heere!
waert gy hier geweest, myn broeder
en ware niet gestorven.
33 Als nu Jesus haer zag weenen,
en de Joden, die met haer gekomen
waren, insgelyks weenen, zoo wierd
hy zeer ontroerd in zynen geest, en
hy ontstelde zich zelven;
34 En zeide : Waer hebt gy hem ge-
legd? Zy zeiden hem : Heere! komt
en ziet het.
35 En Jesus weende.
36 De Joden zeiden dan : Ziet, hoe
lief hy hem hadde!
37 Maer sommigen van hen zeiden :
Kon hy, die de oogen van den blind-
geborenen geopend heeft, niet ma-
ken dat deze niet en stierf?
38 Jesus dan, zich zelven wederom
zeer ontroerende, kwam by het graf.
't Was eene spelonk, en zy was met
eenen steen toegelegd.
39 Jesus zeide : Neemt den steen
weg. Martha, de zuster van den over-
ledenen, zeide hem : Heere! hy stinkt
nu al, want hy is vier dagen dood.
40 Jesus zeide tot haer : Heb ik u
niet gezeid, dat indien gy gelooft, gy
de glorie Gods zult zien?
41 Zy namen den steen dan weg.
Doch Jesus zyne oogen omhoog hef-
fende, zeide : Vader! ik bedanke u,
omdat gy my verhoord hebt.
42 En ik wist wel, dat gy my altyd
verhoort; maer ik zegge dit om het
volk dat hier rondom staet, opdat zy
gelooven, dat gy my gezonden hebt.
43 Dit gezeid hebbende, riep hy met
luider stemme : Lazarus, komt uit!
44 En straks kwam de doode te voor-
schyn, hebbende de handen en voe-
ten gebonden met windelen, en zyn
aenzigt was met eenen zweetdoek
omwonden. Jesus zeide hun : Ont-
bindt hem, en laet hem gaen.
45 Velen van de Joden, die tot
Maria en Martha gekomen waren, en
gezien hadden, hetgene Jesus gedaen
had, geloofden in hem.
46 Maer eenigen van hen gingen
naer de phariseën, en zeiden hun
wat Jesus gedaen hadde.
47 De opper-priesters dan, en de
phariseën vergaderden den raed, en
zeiden : Wat maken wy, want deze
mensch doet vele mirakelen?
48 Indien wy hem alzoo laten ge-
worden, zoo zullen zy allen in hem
gelooven, en de Romeinen zullen ko-
men en zullen onze plaets en volk
verwoesten.
49 Doch een uit hen, met name Cai-
phas, als zynde de hooge priester van
dat jaer, zeide tot hen : Gy en verstaet
u de zake niet;
50 En gy en denkt niet eens, dat het
u beter is, dat er een mensch sterve
voor het volk, als dat het gansche
volk verloren ga.
51 Doch dit en zeide hy uit zich
zelven niet; maer alzoo hy de hooge
priester was van dat jaer, zoo pro-
pheteerde hy, dat Jesus zoude ster-
ven voor het volk;
52 En niet alleen voor dat volk,
maer opdat hy de kinderen Gods,
die verstrooid waren, tot een verga-
deren zoude.

53 Van dien dag af dan waren zy er
op uit, om hem ter dood te brengen.
54 Daerom en wandelde Jesus niet
meer in 't openbaer onder de Joden,
maer hy vertrok naer een gewest by
de woestyne, in eene stad, genoemd
Ephrem, en verbleef daer met zyne
discipelen.
55 Doch gelyk de paschen der Joden
naby was, zoo trokken er velen uit
dat gewest naer Jerusalem op, om
zich te zuiveren.
56 Zy zochten Jesus dan, en zeiden
tot malkanderen, in den tempel
staende : Wat dunkt u, dat hy op het
hoogtyd niet gekomen en is?
57 Maer de opper-priesters en de
phariseën hadden last gegeven, dat,
zoo iemand wist waer hy was, hy
het zoude aenbrengen, opdat zy hem
zouden vangen.

KAPITTEL XII.

ZES dagen dan voor paschen kwam
Jesus te Bethanien, daer Lazarus
gestorven was, dien hy van der dood
verwekt had.
2 En zy maekten hem daer een
avondmael gereed. Martha diende,
en Lazarus was een van degenen, die
met hem ter tafel zaten.
3 Maria dan nam een pond koste-
lyke zalve van onvervalschten nar-
dus, en zalfde de voeten van Jesus, en
droogde dezelve af met haer hair; en
het huis wierd vervuld van den geur
der zalve.
4 Dan zeide een van zyne discipe-
len, Judas, de Iscarioter, die hem
verraden zoude :
5 Waerom deze zalve niet verkocht
voor dry honderd denarissen, en den
armen gegeven?
6 Doch dit zeide hy, niet dat hy zich
de armen aendroeg; maer omdat hy
een dief was, en de borze hebbende,
droeg hetgene daerin gegeven wierd.
7 Maer Jesus zeide : Laet haer doch
toe, dat zy dit voor den dag myner
begrafenisse bewaerd mag hebben.
8 Want de armen hebt gy altyd met
u; maer my en hebt gy niet altyd.
9 Eene groote menigte dan van de
Joden, verstaen hebbende dat hy daer
was, kwamen niet alleen om Jesus,
maer ook om Lazarus te zien, dien
hy van der dood verwekt had.
10 Doch de opper-priesters sloegen
te samen raed, om ook Lazarus te
dooden.
11 Want velen van de Joden vielen
af om zynen t'wille, en geloofden in
Jesus.
12 's Anderdaegs, het volk, dat met
groote menigte op het hoogtyd ge-
komen was, hoorende dat Jesus naer
Jerusalem kwam;
13 Namen zy palmtakken, gingen
hem te gemoet, en riepen : Hosanna!
Gebenedyd zy de Koning van Israël,
die daer komt in den naem des Hee-
ren!
14 En Jesus, eenen jongen ezel beko-
men hebbende, zat daerop, gelyk er
geschreven staet :
15 En vreest niet, gy dochter van
Sion! ziet, uw Koning komt, zittende
op het veulen van eene ezelinne.
(*Zach.* ix, 9.)
16 Dit en verstonden zyne discipe-
len in 't eerste niet; maer als Jesus in
zyne glorie was, dan wierden zy in-
dachtig, dat dit van hem geschreven
stond, en dat zy hem dat bewezen
hadden.
17 Het volk dan, dat met hem was,
als hy Lazarus uit het graf riep, en
van der dood verwekte, gaf hiervan
getuigenisse.
18 Daerom kwam hem ook zoo veel
volk te gemoet, omdat zy gehoord
hadden, dat hy dit mirakel gedaen
hadde.
19 De phariseën dan zeiden onder
malkanderen : Gy ziet wel, dat wy
niets en winnen; ziet, de geheele we-
reld loopt hem na.
20 Doch daer waren eenige heide-

nen onder degenen, die opgekomen waren, om te aenbidden op het hoogtyd.

21 Dewelke dan by Philippus kwamen, die van Bethsaida in Galileën was, en hem baden, zeggende : Myn Heer! wy zouden geern Jesus eens zien.

22 Philippus kwam het aen Andreas zeggen, Andreas wederom en Philippus zeiden 't aen Jesus.

23 Doch Jesus gaf hun voor antwoord : De uer is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlykt worden.

24 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : ten zy het terwegraen in de aerde valle en sterve, zoo blyft het alleen; maer is 't dat het sterft, zoo brengt het vele vruchten voort.

25 Die zyn leven lief heeft, zal het in 't verlies brengen; en die zyn leven haet in deze wereld, zal het behouden ten eeuwigen leven.

26 Zoo wie my dient, die volge my; en daer ik ben, zal ook myn dienaer wezen. Zoo iemand my gediend zal hebben, die zal van mynen Vader geëerd worden.

27 Nu is myne ziel ontsteld; en wat zal ik zeggen? Vader! verlost my van deze ure! Maer daerom ben ik in deze ure gekomen.

28 Vader! verheerlykt uwen naem. Daer kwam dan eene stem uit den hemel : Ik heb hem verheerlykt, en ik zal hem nog verheerlyken.

29 Het volk dan, dat daer stond, en dit hoorde, zeide dat het een donderslag geweest was. Anderen zeiden : 't Is een engel, die hem heeft aengesproken.

30 Jesus antwoordde, en zeide : Deze stem en is om mynen t'wille niet geschied, maer om ulieden.

31 Nu gaet het oordeel der wereld aen; nu gaet de prins dezer wereld uitgedreven worden.

32 En als ik van de aerde zal omhoog geheven zyn, zal ik alles tot my trekken.

33 Dit zeide hy, te kennen gevende wat dood hy sterven zoude.

34 Het volk antwoordde hem : Wy hebben uit de wet gehoord, dat de Christus in der eeuwigheid blyft. (*Psalm* cix, 4.) Hoe zegt gy dan, dat de Zoon des menschen omhoog moet geheven worden? Wie is die Zoon des menschen?

35 Dan zeide Jesus tot hen : Nog een weinig tyds is het licht met u. Wandelt, terwyl gy het licht nog hebt, opdat de duisternis u niet en bevange : want die in de duisternisse wandelt, en weet niet waer hy gaet.

36 Terwyl gy het licht nog hebt, zoo gelooft in het licht, opdat gy kinderen des lichts moogt zyn. Deze dingen sprak Jesus, en ging henen, en verborg zich van hen.

37 Maer alhoewel hy zoo vele mirakelen voor hen gedaen hadde, zoo en geloofden zy in hem niet.

38 Opdat dit woord, gesproken door den propheet Isaias, volbragt zoude worden : Heere! wie heeft aen onze woorden geloof gegeven? en aen wien is de erm des Heeren veropenbaerd? (*Isaias* liii, 1.)

39 Daerom en konden zy niet gelooven, omdat Isaias wederom gezeid hadde :

40 Hy heeft hunne oogen verblind, en hun herte versteend; opdat zy met de oogen niet en zouden zien, noch met het herte verstaen, noch bekeerd worden, en ik hen genezen. (*Isaias* vi, 10.)

41 Deze dingen heeft Isaias gezeid, als hy zyne glorie zag, en van hem gesproken heeft.

42 Velen nogtans ook van de oversten geloofden in hem; maer uit opzigt van de phariseën en beleden zy het niet, om uit de synagoge niet verbannen te worden.

43 Want zy hadden de eere van de

menschen liever, als de eere van God.
44 Doch Jesus riep, en zeide : Die
in my gelooft, die en gelooft niet in
my, maer in dengenen, die my ge-
zonden heeft.
45 En die my ziet, ziet dengenen,
die my gezonden heeft.
46 Ik, die het licht ben, ben in de
wereld gekomen, opdat al die in my
gelooft, niet in de duisternisse en
blyve.
47 En zoo iemand myne woorden
hoort, en die niet en onderhoudt, ik
en oordeele hem niet; want ik en
ben niet gekomen om de wereld te
oordeelen, maer om de wereld zalig
te maken.
48 Die my versmaedt, en myne
woorden niet aen en neemt, heeft
iemand, die hem oordeelen zal; het
woord, dat ik gesproken heb, zal hem
oordeelen in den laetsten dag.
49 Want ik en heb uit my zelven
niet gesproken; maer de Vader, die
my gezonden heeft, die heeft my
zelf bevel gegeven, wat ik zeggen
en spreken zoude.
50 En ik weet, dat zyn bevel het
eeuwig leven is. Hetgene ik dan
spreke, dat spreke ik zoo, gelyk de
Vader my gezeid heeft.

KAPITTEL XIII.

VOOR het hoogtyd van paschen,
Jesus, wetende dat zyne uer ge-
komen was, om uit deze wereld tot
zynen Vader over te gaen; gelyk hy
de zynen, die in de wereld waren,
had lief gehad, zoo heeft hy ze ten
einde toe lief gehad.
2 En het avondmael gedaen zynde;
als nu de duivel aen Judas, Simons
zone, den Iscarioter, in het hert had
ingegeven, dat hy hem verraden
zoude;
3 Wetende, dat de Vader hem alles
in handen gegeven had, en dat hy
van God uitgegaen was, en tot God
ging;
4 Stond hy op van 't avondmael, en
legde zyne kleederen af; en eenen
lynen doek genomen hebbende, om-
gordde zich daermede.
5 Daerna goot hy water in een bek-
ken, en begon de voeten der discipe-
len te wasschen, en met den doek af
te droogen, dien hy had omgeslagen.
6 Hy kwam dan tot Simon Petrus;
maer Petrus zeide hem : Heere! zoudt
gy my de voeten wasschen?
7 Jesus gaf hem voor antwoord : Gy
en weet nu niet wat ik doe, maer
daerna zult gy het weten.
8 Petrus zeide tot hem : In der eeu-
wigheid en zult gy my de voeten niet
wasschen! Jesus antwoordde hem :
Ten zy dat ik u wassche, gy en zult
geen deel met my hebben.
9 Simon Petrus zeide hem : Heere!
niet alleen myne voeten, maer ook
handen en hoofd.
10 Jesus zeide tot hem : Die gewas-
schen is, en heeft niet van noode als
zyne voeten te wasschen, anders is
hy geheel rein. En gylieden zyt rein,
maer niet allegader.
11 Want hy wist wel wie het was,
die hem verraden zoude; daerom
zeide hy : Gy en zyt niet allegader
rein.
12 Na dat hy dan hunne voeten ge-
wasschen, en zyne kleederen geno-
men had, ging hy wederom aen tafel
zitten, en zeide tot hen : Weet gy wel,
wat ik u gedaen hebbe?
13 Gy noemt my Meester en Heere;
en gy zegt wel, want ik ben 't.
14 Is 't dat ik dan uwe voeten ge-
wasschen heb, die Heer en Meester
ben, zoo moet gy ook den eenen den
anderen de voeten wasschen.
15 Want ik heb u een exempel ge-
geven, opdat gelyk ik u gedaen heb,
gy ook zoo doen zoudt.
16 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
de knecht en is niet meerder als zyn
heer, noch de gezant meerder als die
hem gezonden heeft.

17 Is 't dat gy deze dingen weet, zalig zyt gy, zoo gy ze doet.

18 Ik en zegge dit niet van u allen ; ik wete, wie ik verkoren hebbe; maer de Schriftuer moet vervuld worden : Die met my brood eet, zal van achter tegen my uitslaen. (*Psalm* xl, 9.)

19 Ik zeg het u van nu af, eer het geschiede; opdat, als het geschied zal zyn, gy moogt gelooven dat ik ben.

20 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u: zoo wie ontvangt, dien ik zal gezonden hebben, die ontvangt my; en die my ontvangt, die ontvangt dengenen, die my gezonden heeft.

21 Als Jesus dit gezeid had, wierd hy ontsteld in zynen geest, en hy verklaerde openlyk, en zeide : Voorwaer, voorwaer, ik zegge u, dat een van ulieden my verraden zal.

22 De discipelen zagen dan op malkanderen, twyfelende van wien hy sprak.

23 Nu daer lag in den schoot van Jesus een van zyne discipelen, dien Jesus lief had :

24 Simon Petrus dan gaf hem eenen wenk, en zeide : Wie is 't, daer hy van spreekt?

25 Hy dan, op de borst van Jesus nederrustende, vraegde hem : Heere! wie is het?

26 Jesus antwoordde : Het is degene, aen wien ik ingedopt brood zal geven. En brood ingedopt hebbende, gaf hy het aen Judas, Simons zone, den Iscarioter.

27 En na dat hy het stuksken genomen had, zoo voer de duivel in hem. En Jesus zeide tot hem : Hetgene gy doet, doet dat haestelyk.

28 Maer niemand van degenen, die aen tafel zaten en verstond, waertoe hy hem dit zeide.

29 Want sommigen meenden, omdat Judas de borze had, dat Jesus hem gezeid had : Koopt hetgene ons noodig is tot het hoogtyd, oft dat hy iets aen de armen geven zoude.

30 Als hy dan het stuksken genomen had, zoo ging hy terstond uit. En het was nacht.

31 Als hy nu uitgegaen was, zeide Jesus : Nu is de Zoon des menschen verheerlykt, en God is in hem verheerlykt.

32 Is God in hem verheerlykt, zoo zal God hem ook in zich zelven verheerlyken ; en terstond zal hy hem verheerlyken.

33 Lieve kinderen! nog een weinig tyds ben ik met u. Gy zult my zoeken, en gelyk ik aen de Joden gezeid hebbe : Daer ik henen ga, en kont gy niet komen ; alzoo zeg ik u nu ook.

34 Ik geef u een nieuw gebod, dat gy malkanderen lief hebt, en malkanderen bemint, gelyk ik u bemind hebbe.

35 Hieraen zullen zy allen kennen, dat gy myne discipelen zyt, indien gy liefde tot malkanderen draegt.

36 Simon Petrus zeide hem : Heere! waer gaet gy henen? Jesus antwoordde : Daer ik henen ga, en kont gy my nu niet volgen, maer daerna zult gy my volgen.

37 Petrus zeide tot hem : Waerom en kan ik u nu niet volgen ? Ik zal myn leven voor u geven.

38 Jesus antwoordde hem : Zult gy uw leven voor my geven? Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : de haen en zal niet kraeijen, oft gy zult my dry mael verloochend hebben.

KAPITTEL XIV.

DAT uw hert niet ontsteld en worde. Gy gelooft in God, gelooft ook in my.

2 In het huis myns Vaders zyn vele wooningen. Ware het anders, ik zoude het u gezeid hebben : want ik ga, om voor u eene plaetse gereed te maken.

3 En na dat ik zal vertrokken zyn, en u eene plaetse zal gereed gemaekt

hebben, zoo zal ik wederom komen,
en u tot my nemen, opdat gy ook
moogt wezen, daer ik ben.
4 Gy weet waer ik henen ga, en gy
weet den weg.
5 Thomas zeide hem : Heere ! wy en
weten niet waer gy henen gaet; en
hoe konnen wy den weg weten?
6 Jesus zeide tot hem : Ik ben de
weg, de waerheid en het leven, nie-
mand en komt tot den Vader als door
my.
7 Indien gy my gekend hadt, zoo
zoudt gy mynen Vader ook wel ge-
kend hebben; en gy zult hem haest
kennen, en gy hebt hem gezien.
8 Philippus zeide hem : Heere! toont
ons den Vader, en 't is ons genoeg.
9 Jesus antwoordde hem : Ik ben nu
zoo langen tyd met ulieden, en hebt
gy my nog niet gekend? O Philippus!
die my ziet, ziet ook den Vader. Hoe
zegt gy dan : Toont ons den Vader?
10 Gelooft gy niet, dat ik in den Va-
der ben, en dat de Vader in my is?
De woorden, die ik u spreke en spreek
ik uit my zelven niet ; maer 't is de
Vader, dewelke in my verblyft, die
de werken doet.
11 Gelooft gylieden niet, dat ik in
den Vader, en de Vader in my is?
gelooft het ten minste om de werken.
12 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
die in my gelooft, zal de werken, die
ik doe, ook doen, en hy zal er nog
grooter als deze doen, omdat ik tot
den Vader ga.
13 En al wat gy van den Vader in
mynen naem verzoeken zult, dat zal
ik doen ; opdat de Vader verheerlykt
worde in den Zone.
14 Zoo gy my iets verzoekt in mynen
naem, ik zal het doen.
15 Indien gy my lief hebt, onder-
houdt myne geboden.
16 En ik zal den Vader bidden, en
hy zal u eenen anderen Trooster ge-
ven, opdat hy in der eeuwigheid met
u blyve ;
17 Den Geest der waerheid, welken
de wereld niet ontvangen en kan,
omdat zy hem niet en ziet, noch en
kent; maer gy zult hem kennen, want
hy zal by u blyven, en in u zyn.
18 Ik en zal u geene weezen laten ;
ik zal tot u komen.
19 Nog een weinig, en de wereld en
ziet my voortaen niet meer; maer gy
zult my zien, want ik leef, en gy zult
ook leven.
20 In dien dag zult gy weten, dat ik
in mynen Vader ben, en gy in my,
en ik in u.
21 Die myne geboden heeft, en de-
zelve onderhoudt, die is 't die my
bemint; en die my bemint, zal van
mynen Vader bemind worden ; en ik
zal hem beminnen, en my zelven
aen hem veropenbaren.
22 Judas, niet de Iscarioter, zeide
tot hem : Heere! hoe komt het, dat gy
u zelven aen ons veropenbaren zult,
en niet aen de wereld?
23 Jesus gaf hem voor antwoord :
Zoo wie my bemint, die zal myn
woord onderhouden; en myn Vader
zal hem beminnen, en wy zullen tot
hem komen, en by hem onze woon-
plaetse maken.
24 Die my niet en bemint, en on-
derhoudt myne woorden niet; en het
woord, dat gy gehoord hebt, en is
het myne niet, maer des Vaders, die
my gezonden heeft.
25 Dit heb ik u gezeid, als ik by u
bleef.
26 Maer de Trooster, de Heilige Geest,
welken de Vader in mynen name zal
zenden, die zal u alles leeren en u
indachtig maken al hetgene ik u
gezeid hebbe.
27 Ik laet u den vrede, ik geve u
mynen vrede : ik en geef u geenen,
gelyk de wereld u geeft. Dat uw hert
niet ontsteld en worde, noch bevreesd
en zy.
28 Gy hebt gehoord, dat ik u gezeid
hebbe : Ik ga, en ik kome tot u. Zoo

gy my lief hadt, gy zoudt u doch verblyden, omdat ik tot den Vader ga : want de Vader is meerder als ik.

29 En nu heb ik 't u gezeid, eer het geschiedt; opdat gy, als 't geschied zal zyn, moogt gelooven.

30 Ik en zal voortaen met u niet veel meer spreken : want de prins dezer wereld komt; doch in my en heeft hy niets.

31 Maer opdat de wereld wete, dat ik den Vader beminne, en dat ik zoo doe, gelyk de Vader my belast heeft : Staet op, laet ons van hier gaen.

KAPITTEL XV.

IK ben de ware wynstruik, en myn Vader is de wyngaerdier.

2 Alle ranken, die in my geene vrucht en dragen, zal hy afsnyden; en al die vruchten dragen, zal hy zuiveren, opdat zy meer vruchten voortbrengen.

3 Gylieden zyt nu zuiver, om de woorden, die ik u gesproken heb.

4 Blyft in my, en ik in u. Gelyk een rank geene vruchten en kan dragen uit zich zelven, ten zy dat hy in den wynstruik blyft, zoo gy ook niet, ten zy dat gy in my blyft.

5 Ik ben de wynstruik, en gy zyt de ranken. Die in my blyft, en ik in hem, die brengt vele vruchten voort : want zonder my en kont gy niets doen.

6 Zoo wie in my niet en blyft, die zal weggeworpen worden, gelyk een rank, en hy zal verdroogen, en men zal hem oprapen, en in 't vuer werpen, om te branden.

7 Zoo gy in my blyft en myne woorden in u blyven, al wat gy wilt, zult gy eischen, en het zal u geworden.

8 Hierin wordt myn Vader verheerlykt, dat gy vele vruchten voortbrengt, en myne discipelen wordt.

9 Gelyk de Vader my bemind heeft, zoo heb ik u ook bemind. Blyft in myne liefde.

10 Is 't dat gy myne geboden onderhoudt, zoo zult gy in myne liefde blyven; gelyk ik ook de geboden myns Vaders onderhouden heb, en blyve in zyne liefde.

11 Deze dingen zeg ik u, opdat myne vreugd in u zy, en uwe vreugd volmaekt worde.

12 Dit is myn gebod, dat gy malkanderen bemint, gelyk ik u bemind hebbe.

13 Niemand en bewyst grootere liefde als deze, dat hy zyn leven geve voor zyne vrienden.

14 Gy zyt myne vrienden, indien gy doet dat ik u gebiede.

15 Ik en zal u geene knechten meer noemen, want de knecht en weet niet wat zyn heer doet; maer ik heb u vrienden genoemd, omdat ik al hetgene ik van mynen Vader gehoord heb, u hebbe bekend gemaekt.

16 Gy en hebt my niet verkoren, maer ik heb u verkoren, en u gesteld, omdat gy zoudt gaen, en vruchten voortbrengen, en dat uwe vrucht zoude blyven; opdat de Vader u geve, al wat gy hem bidden zult in mynen naem.

17 Dit beveel ik u, dat gy malkanderen lief hebt.

18 Zoo de wereld u haet, weet dat zy my al voor u gehaet heeft.

19 Indien gy van de wereld geweest waert, zoo zoude de wereld het hare bemind hebben; maer omdat gy van de wereld niet en zyt, endat ik u uit de wereld verkoren hebbe, daerom haet u de wereld.

20 Zyt myn woord indachtig, dat ik u gezeid hebbe : De knecht en is niet meerder als zyn heer. Hebben zy my vervolgd, zy zullen u ook vervolgen; hebben zy myne woorden waergenomen, zy zullen de uwe ook waernemen.

21 Maer dit alles zullen zy u aendoen om mynen name, omdat zy den-

genen, die my gezonden heeft, niet
en kennen.
22 Indien ik niet gekomen en ware,
noch tot hen gesproken hadde, zoo
en zouden zy geene zonde hebben;
maer nu en hebben zy geene ver-
schooninge van hunne zonde.
23 Die my haet, haet ook mynen
Vader.
24 Had ik onder hen geene werken
gedaen, die niemand anders gedaen
en heeft, zy en zouden geene zonde
hebben; maer nu hebben zy die ge-
zien, en niettemin my en mynen Va-
der gehaet.
25 Maer 't is opdat het woord, het-
gene in hunne wet geschreven staet,
zoude volbragt worden : Zy hebben
my gehaet zonder reden. (*Psalm*
xxiv, 19.)
26 Doch als de Trooster zal geko-
men zyn, dien ik u van den Vader
zal afzenden, de Geest der waerheid,
die van den Vader voortkomt, die zal
van my getuigenisse geven.
27 En gy zult er ook getuigenisse
van geven, omdat gy van het begin
af met my geweest zyt.

KAPITTEL XVI.

DEZE dingen heb ik u gezeid, op-
dat gy niet verergerd en wordt.
2 Zy zullen u uit de synagogen ban-
nen; ja, de uer komt aen, dat al die
u ter dood brengt, zal meenen God
dienst te doen.
3 En deze dingen zullen zy u aen-
doen, omdat zy den Vader nog niet
en kennen.
4 Doch ik heb u dit gezeid, opdat, als
de uer zal gekomen zyn, gy gedenken
moogt, dat ik 't u gezeid hebbe.
5 En ik en heb het van 't begin af
niet gezeid, omdat ik by u was.
Maer nu ga ik weg tot dengenen, die
my gezonden heeft, en niemand van
u en vraegt my eens : Waer gaet gy
henen?
6 Maer, omdat ik deze dingen tot u
gesproken hebbe, heeft de droefheid
uw herte vervuld.
7 Doch ik zeg u de waerheid. Het is
u dienstig dat ik ga : want zoo ik niet
weg en ga, zoo en zal de Trooster tot
u niet komen; maer zoo ik wegga,
zal ik hem tot u zenden.
8 En als hy zal gekomen zyn, zal hy
de wereld overtuigen van de zonde,
van de regtveerdigheid, en van het
oordeel :
9 Van de zonde, omdat zy in my
niet geloofd en hebben ;
10 Van de regtveerdigheid, omdat
ik tot den Vader ga, en dat gy my
niet meer zien en zult ;
11 En van het oordeel, omdat de
prins dezer wereld van nu af geoor-
deeld is.
12 Ik heb u nog al veel te zeggen,
maer gy en kont het nu niet dragen.
13 Doch als hy, de Geest der waer-
heid, zal gekomen zyn, die zal u alle
waerheid leeren : want hy en zal uit
zich zelven niet spreken, maer al wat
hy gehoord zal hebben, zal hy spre-
ken, en de toekomende dingen zal
hy u verkondigen.
14 Hy zal my verheerlyken; want
van het myne zal hy 't ontvangen, en
u verkondigen.
15 Al wat de Vader heeft, is het
myne; daerom zeide ik, dat hy 't van
het myne ontvangen zal en u verkon-
digen.
16 Nog een weinig tyds, en gy en
zult my niet meer zien ; en wederom
een weinig tyds, en gy zult my zien :
want ik ga tot den Vader.
17 Hierop zeiden eenigen van zyne
discipelen tot malkanderen : Wat
wilt hy ons hiermede zeggen : Nog
een weinig tyds, en gy en zult my
niet meer zien; en wederom een
weinig tyds, en gy zult my zien :
want ik ga tot den Vader?
18 Zy zeiden dan : Wat wilt hy
daermede zeggen : Een weinig tyds?
wy en weten niet, wat hy zegt.

19 Jesus dan merkende, dat zy hem wilden vragen, zeide tot hen : Gy onderzoekt onder malkanderen over hetgene ik gezeid hebbe : Nog een weinig tyds, en gy zult my niet zien; en wederom een weinig tyds, en gy zult my zien.

20 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : gy zult schreijen en weenen, maer de wereld zal zich verblyden; doch gy zult bedroefd zyn, maer uwe droefheid zal in blydschap veranderen.

21 Als eene vrouw baert, heeft zy droefheid, omdat hare uer gekomen is; maer als zy een kind gebaerd heeft, zoo en gedenkt ze de smerte niet meer, om de blydschap, dat er een mensch ter wereld gekomen is.

22 Alzoo hebt gy nu ook wel droefheid; maer ik zal u wederom zien, en uw hert zal zich verblyden, en niemand zal uwe blydschap ontnemen.

23 En in dien dag en zult gy my niets meer vragen. Voorwaer, voorwaer, ik zegge u : al wat gy den Vader zult bidden in mynen naem, hy zal 't u geven.

24 Tot nog toe en hebt gy niets verzocht in mynen naem; eischt, en gy zult verkrygen, opdat uwe vreugd volmaekt zy.

25 Deze dingen heb ik u gezeid in gelykenissen. De uer komt nu aen, dat ik u niet meer in gelykenissen spreken zal, maer openlyk van den Vader zal verkondigen.

26 In dien dag zult gy in mynen naem verzoeken; en ik zegge u niet, dat ik den Vader voor u bidden zal;

27 Want de Vader zelf bemint u, omdat gy my bemind hebt, en geloofd, dat ik van God ben uitgegaen.

28 Ik ben van den Vader uitgegaen, en in de wereld gekomen; nu verlaet ik wederom de wereld, en ga tot den Vader.

29 Zyne discipels zeiden hem : Ziet, gy spreekt nu openlyk, en gy en gebruikt niet eene gelykenisse.

30 Nu zien wy wel, dat gy alles weet, en niet van noode en hebt, dat u iemand ondervrage; daerom gelooven wy, dat gy van God zyt uitgegaen.

31 Jesus antwoordde hun : Gelooft gy nu?

32 Ziet, de uer komt aen, en is al gekomen, dat gy verstrooid zult worden, elk naer het zyne, en my alleen zult laten; maer ik en ben niet alleen, want de Vader is met my.

33 Deze dingen heb ik u gezeid, opdat gy in my vrede moogt hebben. In de wereld zult gy verdrukkinge hebben; maer betrouwt, ik heb de wereld verwonnen.

KAPITTEL XVII.

ALS Jesus dit gezeid had, hebbende de oogen naer den hemel opgeheven, zeide hy : Vader! de uer is gekomen, verheerlykt uwen Zone, opdat uw Zoon u ook verheerlyke.

2 Gelyk gy hem magt gegeven hebt over alle menschen, opdat hy aen allen, die gy hem gegeven hebt, het eeuwig leven verleene.

3 Doch dit is het eeuwig leven, dat zy u kennen, den eenigen waren God, en Jesus Christus, dien gy gezonden hebt.

4 Ik heb u verheerlykt op der aerde; 't werk, dat gy my gegeven hadt te doen, heb ik voltrokken.

5 Nu dan, ô Vader! verheerlykt my by u zelven, met de glorie, die ik by u gehad heb, aleer dat de wereld was.

6 Ik heb uwen naem kenbaer gemaekt aen de menschen, die gy my uit de wereld gegeven hebt. Zy behoorden u toe, en gy hebt ze my gegeven; en uw woord hebben zy onderhouden.

7 Nu weten zy, dat alles, wat gy my gegeven hebt, van u is.

8 Want de woorden, die gy my gegeven hebt, heb ik hun gegeven; en zy hebben ze aengenomen, en waer-

lyk erkend, dat ik van u uitgegaen
ben, en zy hebben geloofd, dat gy
my gezonden hebt.
9 't Is voor hen, dat ik bidde; ik en
bid voor de wereld niet, maer voor
degenen, die gy my gegeven hebt,
want zy u toebehooren.
10 En al het myne is het uwe, en
het uwe is het myne, en ik ben in
hen verheerlykt.
11 En nu en ben ik in de wereld
niet meer, maer zy zyn in de wereld, en ik kome tot u. Heilige Vader! bewaert ze in uwen naem, die
gy my gegeven hebt, opdat zy een
zyn, gelyk wy.
12 Als ik met hen was, bewaerde
ik hen in uwen naem. Die gy my
gegeven hebt, heb ik bewaerd, en
niemand van hen en is verloren, dan
de zoon der verderfenisse, opdat de
Schriftuer volbragt worde. (*Psalm*
cviii, 7.)
13 Maer nu kome ik tot u; en deze
dingen zegge ik, in de wereld zynde,
opdat zy de volheid myner blydschap in zich mogen hebben.
14 Ik heb hun uw woord gegeven,
en de wereld heeft hen gehaet, omdat zy van de wereld niet en zyn,
gelyk ik ook van de wereld niet en
ben.
15 Ik en bidde niet, dat gy ze uit de
wereld wegneemt, maer dat gy ze van
het kwaed bewaren wilt.
16 Zy en zyn van de wereld niet,
gelyk ik ook van de wereld niet en
ben.
17 Heiligt ze door de waerheid; uw
woord is de waerheid.
18 Gelyk gy my in de wereld gezonden hebt, zoo heb ik hen ook in
de wereld gezonden.
19 En voor hen heilige ik my zelven, opdat zy ook geheiligd mogen
zyn door de waerheid.
20 En ik en bidde niet alleen voor
hen, maer ook voor degenen, die in
my gelooven zullen door hun woord.
21 Opdat zy allegader een zyn, gelyk gy, ô Vader! in my, en ik in u;
dat zy ook in ons een mogen zyn,
opdat de wereld geloove, dat gy my
gezonden hebt.
22 En de glorie, die gy my gegeven
hebt, heb ik hun gegeven; opdat zy
een mogen zyn, gelyk wy ook een
zyn.
23 Ik in hen, en gy in my; opdat
zy volkomenlyk een zyn, en dat de
wereld wete, dat gy my gezonden
hebt, en hen bemind hebt, gelyk gy
my hebt bemind.
24 Vader! ik wil dat, daer ik ben, zy,
die gy my gegeven hebt, ook met my
mogen zyn; opdat ze myne glorie
aenschouwen mogen, die gy my gegeven hebt; want gy my bemind
hebt voor de scheppinge der wereld.
25 Regtveerdige Vader! de wereld
en heeft u niet gekend; maer ik heb
u gekend, en dezen hebben erkend,
dat gy my gezonden hebt.
26 En ik heb uwen naem bekend
gemaekt, en zal hem bekend maken;
opdat de liefde, met dewelke gy my
bemind hebt, in hen moge zyn, en
ik in hen.

KAPITTEL XVIII.

ALS Jesus deze dingen gezeid hadde, ging hy met zyne discipelen uit over de beke van Cedron, alwaer een hof was, in denwelken hy met zyne discipelen inging.
2 Doch Judas, die hem verried,
wist deze plaetse ook; omdat Jesus
daer dikmaels met zyne discipelen
was vergaderd geweest.
3 Judas dan, eene bende krygsvolk
met zich genomen hebbende, en
eenige dienaers van wege de opperpriesters en phariseën, kwam derwaerts met lanteernen, fakkelen en
wapenen.
4 Jesus dan, wetende al wat hem
overkomen zoude, ging hem tegen,
en zeide tot hen: Wien zoekt gy?

5 Zy antwoordden hem : Jesus van Nazareth. Jesus zeide hun : Ik ben 't. En Judas, die hem verried, stond ook met hen.

6 Zoo haest hy hun dan zeide : Ik ben 't; weken zy achterwaerts, en vielen ter aerde.

7 Hy vraegde hun dan wederom : Wien zoekt gy? En zy zeiden : Jesus van Nazareth.

8 Jesus antwoordde : Ik heb u gezeid, dat ik het ben. Indien gy my dan zoekt, zoo laet dezen weggaen.

9 Opdat het woord, hetwelk hy hun gezeid had, zoude volbragt worden : Ik en heb van degenen, die gy my gegeven hebt, niemand laten verloren gaen. (*Joan.* xvii, 12.)

10 Simon Petrus dan, een zweerd hebbende, trok het uit, sloeg op den knecht van den hoogen priester, en kapte zyne regter oore af. En de naem van den knecht was Malchus.

11 Maer Jesus zeide tot Petrus : Steekt uw zweerd in de scheede. Zal ik den kelk, dien de Vader my gegeven heeft, niet drinken?

12 De krygsbende dan, en de kolonel, en de dienaers der Joden, namen Jesus vast, en bonden hem.

13 En zy leidden hem eerst tot Annas, omdat hy de schoonvader was van Caiphas, die de hooge priester van dat jaer was.

14 Doch 't was Caiphas, die de Joden den raed gegeven had, dat het beter was, dat er een mensch sterven zoude voor het volk.

15 Ondertusschen Simon Petrus, en nog een ander discipel, volgden Jesus. Doch deze discipel was by den hoogen priester bekend, en ging met Jesus binnen in de zale van den hoogen priester.

16 Maer Petrus bleef buiten aen de deure staen. De andere discipel, die by den hoogen priester bekend was, kwam uit, en sprak de deurbewaerster, en zy liet Petrus binnen.

17 Deze dienstmaegd dan, die de deure bewaerde, zeide tot Petrus : Zyt gy ook niet een van de discipels van dien man? Hy zeide : Ik en ben er niet van.

18 En de knechten en de dienaers stonden by een vuer van kolen, en wermden zich, omdat het koud was. En Petrus stond ook met hen, zich wermende.

19 De hooge priester dan ondervraegde Jesus, rakende zyne discipelen, en zyne leeringe.

20 Jesus antwoordde hem : Ik heb openlyk voor al de wereld gesproken; ik heb altyd in de synagoge geleerd en in den tempel, daer al de Joden byeenkomen, en ik en heb niets in het verborgen gesproken.

21 Wat ondervraegt gy my? ondervraegt degenen, die het gehoord hebben, wat ik tot hen gesproken hebbe; ziet, dezen weten, wat ik gezeid heb.

22 Maer zoo hy dit gezeid had, gaf een van de dienaers, die daerby stond, eenen kaekslag aen Jesus, zeggende : Zult gy aen den hoogen priester aldus antwoorden?

23 Jesus antwoordde hem : Heb ik kwalyk gesproken, geeft reden van het kwaed; maer heb ik wel gesproken, waerom slaet gy my?

24 Doch Annas had hem gebonden tot Caiphas, den hoogen priester, gezonden.

25 Daerentusschen stond Simon Petrus zich wermende. Zy zeiden hem dan : En zyt gy ook niet van zyne discipelen? Hy loochende 't, en zeide: Ik en ben er niet van.

26 Een van de knechten des hoogen priesters, die maegschap was van dengenen, wiens oor Petrus afgekapt hadde, zeide tot hem : En heb ik u niet met hem in den hof gezien?

27 Maer Petrus loochende 't wederom; en terstond kraeide de haen.

28 Zy leidden Jesus dan van Cai-

phas naer het regterhuis. Het was 's morgens vroeg, en zy en gingen in 't regterhuis niet binnen, opdat zy niet besmet en zouden worden, maer zouden mogen het paeschlam eten.
29 Pilatus kwam dan tot hen buiten, en zeide : Wat beschuldiginge brengt gy in tegen dezen mensch?
30 Zy gaven hem voor antwoord : Indien hy geen kwaeddoener en ware, wy en zouden hem u niet geleverd hebben.
31 Pilatus zeide dan tot hen : Neemt gy hem zelven, en oordeelt hem naer uwe wet. Maer de Joden zeiden hem : 't En is ons niet geoorloofd iemand ter dood te brengen.
32 Opdat volbragt zoude worden het woord, dat Jesus gesproken had, als hy te kennen gaf wat dood hy sterven zoude.
33 Pilatus ging dan wederom binnen in het regterhuis, en riep Jesus, en zeide tot hem : Zyt gy de Koning der Joden?
34 Jesus antwoordde hem : Zegt gy dat uit u zelven, of hebben 't u anderen van my gezeid?
35 Pilatus zeide hierop : Ben ik een Jode? Uw eigen volk en opper-priesters hebben u aen my geleverd; wat hebt gy gedaen?
36 Jesus antwoordde : Myn ryk en is van deze wereld niet. Indien myn ryk van deze wereld was, zoo zouden myne dienaers wel voor my stryden, opdat ik aen de Joden niet en zoude geleverd worden; maer nu, myn ryk en is van hier niet.
37 Pilatus zeide dan tot hem : Zoo zyt gy dan Koning? Jesus antwoordde : Gy zegt het, ik ben Koning. Daertoe ben ik geboren, en daertoe ben ik in de wereld gekomen, om aen de waerheid getuigenisse te geven. Al die uit de waerheid is, hoort myne stemme.
38 Pilatus zeide hem : Wat is de waerheid? En als hy dit gezeid had, ging hy wederom uit tot de Joden, en zeide tot hen : Ik en vinde geene schuld in hem.
39 Doch gy zyt gewend, dat ik u te paschen eenen loslate; wilt gy dan, dat ik u den Koning der Joden loslate?
40 Zy riepen dan wederom allegader, zeggende : Niet dezen, maer Barabbas! Doch Barabbas was een moordenaer.

KAPITTEL XIX.

ALSDAN nam Pilatus Jesus, en deed hem geeselen;
2 En de soldaten, eene kroone van doornen vlechtende, stelden die op zyn hoofd, en hingen hem een purperen kleed om.
3 En dan kwamen zy, en zeiden tot hem : Weest gegroet, Koning der Joden! En zy gaven hem kaekslagen.
4 Pilatus dan ging nog eens uit, en zeide tot hen : Ziet, ik brenge hem u hier buiten, opdat gy weten moogt, dat ik in hem geene schuld en vinde.
5 Jesus kwam dan uit, dragende de doornen kroon en het purperen kleed. En Pilatus zeide tot hen : Ziet den mensch!
6 Als de opper-priesters en de dienaers hem zagen, riepen zy, zeggende : Kruist hem, kruist hem! Pilatus zeide hun : Neemt gy hem zelven, en kruist hem; want ik en vinde in hem geene schuld.
7 De Joden antwoordden hem : Wy hebben eene wet, en volgens die wet moet hy sterven, omdat hy zich zelven Gods Zone gemaekt heeft.
8 Als Pilatus dan deze woorden gehoord had, was hy te meer bevreesd;
9 En wederom in 't regterhuis binnengegaen zynde, zeide hy tot Jesus : Van waer zyt gy? Maer Jesus en gaf hem geene antwoord.

10 Pilatus zeide dan tot hem : Hoe,
en spreekt gy my niet? weet gy niet,
dat ik magt heb om u te kruisen, en
magt heb om u los te laten?
11 Jesus antwoordde : Gy en zoudt
geene magt over my hebben, ten
ware 't u van hierboven gegeven was;
daerom heeft degene, die my aen u
geleverd heeft, grootere zonde be-
gaen.
12 Van dan af zocht Pilatus hem
los te laten; maer de Joden riepen,
en zeiden : Is 't dat gy hem loslaet,
zoo en zyt gy des keizers vriend
niet; want al die zich zelven koning
maekt, verklaert zich tegen den
keizer.
13 Als Pilatus deze woorden ge-
hoord had, bragt hy Jesus buiten en
ging op den regterstoel zitten, ter
plaetse Lithostrotos genoemd, en in
't hebreeuwsch Gabbatha.
14 Doch het was de dag der voor-
bereidinge van paschen, omtrent de
zesde ure; en hy zeide tot de Joden :
Ziet uwen Koning!
15 Maer zy riepen : Neemt hem
weg, neemt hem weg, kruist hem!
Pilatus zeide hun : Zal ik uwen Ko-
ning kruisen? De opper-priesters
antwoordden : Wy en hebben gee-
nen koning als den keizer.
16 Dan gaf hy hem aen hen over,
om gekruist te worden. Zy namen
Jesus dan, en leidden hem weg.
17 En zyn kruis dragende, ging hy
uit tot op de plaetse, die genoemd
wordt der Doodshoofden, in 't he-
breeuwsch Golgotha ;
18 Alwaer zy hem kruisten, en
twee anderen met hem, van elke
zyde eenen, en Jesus in het midden.
19 Pilatus had ook een opschrift
geschreven, en boven aen het kruis
gesteld, en het opschrift was : JESUS
VAN NAZARETH, KONING DER JO-
DEN.
20 Velen dan van de Joden lazen
dit opschrift; want de plaets daer
Jesus gekruist was, was naby de
stad. En 't was geschreven in 't he-
breeuwsch, in 't grieksch, en in 't la-
tyn.
21 De opper-priesters zeiden dan
tot Pilatus : Gy en moest niet schry-
ven, Koning der Joden; maer, dat hy
gezeid heeft : Ik ben de Koning der
Joden.
22 Pilatus antwoordde hun : Dat ik
geschreven heb, heb ik geschreven.
23 En de soldaten, als zy hem ge-
kruist hadden, namen zyne kleede-
ren, en maekten er vier deelen van,
voor elken soldaet een deel; en ook
zyn onderkleed. Doch alzoo het on-
derkleed zonder naed was, en van
boven af tot onder geheel door-
weven :
24 Zoo zeiden zy tot malkanderen :
En laet ons dat niet snyden, maer
laet ons het lot werpen, wie het heb-
ben zal; opdat de Schriftuer volbragt
zoude worden, die zegt : Zy hebben
myne kleederen onder hen gedeeld,
en over myn kleed hebben zy het
lot geworpen. (*Psalm* xxi, 18.) Dit
deden dan de soldaten.
25 Ondertusschen stonden by het
kruis van Jesus zyne moeder, en zyne
moeders zuster, Maria, de vrouw van
Cleophas, en Maria Magdelene.
26 Jesus dan, ziende zyne moeder,
en den discipel, dien hy lief had, daer
staen, zeide hy tot zyne moeder :
Vrouwe! ziet daer uwen zone.
27 Daerna zeide hy aen den disci-
pel : Ziet daer uwe moeder. En van
die ure af heeft de discipel haer tot
zynent genomen.
28 Daerna, Jesus wetende, dat nu
alles volbragt was, opdat de Schrif-
tuer volbragt zoude worden, zeide
hy : Ik hebbe dorst. (*Psalm* lxviii, 21.)
29 Alzoo daer een vat vol azyn ge-
steld was, zoo vulden zy eene spon-
gie met azyn, en die op een hysopus-
riet stellende, bragten ze aen zynen
mond.

30 Als Jesus nu den azyn genomen
had, zoo zeide hy : 't Is al volbragt. En zyn hoofd buigende, gaf zynen geest.
31 De Joden dan, mits het de dag
der voorbereidinge was, omdat de lichamen niet aen het kruis en zouden blyven op den sabbot-dag (want die sabbot-dag was een hooge dag), verzochten van Pilatus, dat men hun de beenen zoude breken, en hen wegnemen.
32 De soldaten kwamen dan, en
braken de beenen van den eersten, en ook van den anderen, die met hem gekruist was;
33 Maer als zy by Jesus kwamen, en
zagen, dat hy nu dood was, en braken zy zyne beenen niet.
34 Dan een van de soldaten door-
stak zyne zyde met eene lanse, en terstond kwam er bloed en water uit.
35 En die 't gezien heeft, geeft er
getuigenisse van; en zyne getuigenisse is waerachtig. En hy weet, dat hy de waerheid zegt, opdat gy 't ook gelooven zoudt.
36 Want deze dingen zyn geschied,
opdat de Schriftuer volbragt zoude worden : Geen van zyne beenderen en zult gy breken. (*Exod.* xii, 46.)
37 En wederom eene andere Schrif-
tuer zegt : Zy zullen zien dengenen, dien zy doorstoken hebben. (*Zach.* xii, 10.)
38 Hierna Joseph, van Arimathea,
als zynde een discipel van Jesus, maer in 't heimelyk om de vreeze der Joden, verzocht van Pilatus, dat hy het lichaem van Jezus zoude mogen wegnemen; en Pilatus liet het toe. Hy kwam dan, en nam het lichaem van Jesus weg.
39 Nicodemus, die voordezen by
nacht tot Jesus gekomen was, kwam ook, brengende eene mengelinge van mirrhe en aloë, van omtrent honderd pond.
40 Zy namen dan het lichaem van
Jesus, en bonden 't in lynen doeken met de speceryen, gelyk het by de Joden de gewoonte is te begraven.
41 Doch ter plaetse, daer hy gekruist
was geweest, was een hof, en in dien hof een nieuw graf, daer nog niemand in gelegd en was.
42 Om de voorbereidinge dan van
de Joden, en omdat het graf naby was, legden zy Jesus daerin.

KAPITTEL XX.

EN op den eersten dag van de weke kwam Maria Magdelene 's morgens vroeg, als het nog duister was, naer het graf; en zy zag dat de steen van het graf weggenomen was.
2 Zy liep dan, en kwam by Simon
Petrus, en by den anderen discipel, dien Jesus lief had, en zeide tot hen : Zy hebben den Heere uit het graf weggenomen, en wy en weten niet, waer zy hem gelegd hebben.
3 Petrus ging dan uit, als ook de
andere discipel, en zy kwamen naer het graf.
4 Zy liepen beide te samen; maer
de andere discipel liep sneller als Petrus vooruit, en kwam de eerste aen 't graf.
5 En nederbukkende, zag hy de ly-
nen doeken liggen; nogtans en ging er hy niet in.
6 Simon Petrus, die hem volgde,
kwam dan, en ging in 't graf, en hy zag de doeken liggen;
7 En den zweetdoek, die op zyn
hoofd geweest was, niet by de doeken gelegen, maer ter zyde op eene plaets ineengerold.
8 Dan ging de andere discipel, die
eerst aen 't graf gekomen was, ook binnen; en hy zag het, en geloofde :
9 Want zy en verstonden nog de
Schrifture niet, dat hy van der dood verryzen moest.
10 De discipels dan gingen weder-
om naer huis.
11 Maer Maria stond buiten het graf,

en weende. Terwyl zy dan weende,
bukte zy neder, en zag in het graf;
12 En zy zag er twee engelen in 't
wit gekleed, zittende de eene aen het
hoofd, en de andere aen de voeten,
daer het lichaem van Jesus gelegen
had.
13 Deze zeiden tot haer : Vrouwe!
waerom weent gy? Zy antwoordde
hun : Omdat zy mynen Heere wegge-
nomen hebben, en ik en weet niet,
waer zy hem gelegd hebben.
14 Dit gezeid hebbende, keerde zy
zich om, en zag Jesus staen; maer zy
en wist niet, dat het Jesus was.
15 Jesus zeide tot haer : Vrouwe!
waerom weent gy? wien zoekt gy?
Zy, meenende dat het de hovenier
was, zeide hem : Myn Heer! zoo gy
hem weggenomen hebt, zegt my,
waer gy hem gelegd hebt, en ik zal
hem van daer nemen.
16 Jesus zeide tot haer : Maria! Zy,
zich omkeerende, zeide tot hem :
Rabboni! dat is te zeggen, Meester.
17 Jesus zeide tot haer : En raekt
my niet aen, want ik en ben nog niet
opgeklommen tot mynen Vader;
maer gaet tot myne broeders, en
zegt hun : Ik klim op tot mynen Va-
der, en uwen Vader, tot mynen God,
en uwen God.
18 Maria Magdelene kwam dan de
discipelen boodschappen, dat zy den
Heere gezien hadde, en dat hy haer
deze dingen gezeid hadde.
19 En als het nu avond was, op den-
zelfden dag, die de eerste der weke
was, en dat de deure gesloten was,
daer de discipelen vergaderd waren,
uit vreeze der Joden, kwam Jesus in
het midden staen, en zeide tot hen :
Vrede zy met ulieden!
20 En als hy dit gezeid had, toonde
hy hun zyne handen en zyde. De dis-
cipelen dan waren verblyd, dat zy
den Heere zagen.
21 Hy zeide dan nog eens : Vrede
zy met ulieden! gelyk de Vader my
gezonden heeft, alzoo zende ik u
ook.
22 Dit gezeid hebbende, blies hy op
hen, en zeide hun : Ontvangt den
Heiligen Geest.
23 Wiens zonden gy vergeven zult,
die worden hun vergeven; en wiens
gy houden zult, die zyn gehouden.
24 Maer Thomas, een van de twaelf,
genoemd Didymus, en was met hen
niet als Jesus kwam.
25 De andere discipels zeiden hem
dan : Wy hebben den Heere gezien.
Maer hy antwoordde hun : Ten zy
dat ik in zyne handen de gaten van
de nagelen zie, en mynen vinger
steke in de plaetse der nagelen, en
myne hand steke in zyne zyde, ik en
zal 't niet gelooven.
26 En acht dagen daerna, als zyne
discipelen wederom binnen waren,
en Thomas met hen, kwam Jesus met
geslotene deure, en stond in 't mid-
den, en zeide : Vrede zy met ulie-
den!
27 Dan zeide hy tot Thomas : Steekt
uwen vinger hierin, en beziet myne
handen; en brengt uwe hand hierby,
en steekt ze in myne zyde; noch en
zyt niet ongeloovig, maer geloovig.
28 Thomas antwoordde, en zeide
hem : Myn Heer en myn God!
29 Jesus zeide hem : Omdat gy my
gezien hebt, Thomas! hebt gy ge-
loofd; zalig zyn ze die gelooven,
zonder gezien te hebben.
30 Jesus heeft nog vele andere mi-
rakelen in de tegenwoordigheid van
zyne discipelen gedaen, die in dit
boek niet geschreven en zyn.
31 Maer deze zyn geschreven, op-
dat gy gelooven zoudt, dat Jesus de
Christus is, de Zone Gods; en dat gy,
geloovende, het leven hebben zoudt
in zynen naem.

KAPITTEL XXI.

NADERHAND vertoonde zich Jesus
wederom aen zyne discipelen

by de zee van Tiberias; doch hy ver-
toonde zich aldus.
2 Simon Petrus, en Thomas, ge-
noemd Didymus, en Nathanaël, die
van Cana in Galileën was, en de zo-
nen van Zebedeus, en twee andere
van zyne discipelen waren te samen.
3 Simon Petrus zeide hun : Ik ga
visschen. Zy antwoordden hem : Wy
komen ook met u. En zy gingen uit
en klommen te scheep ; maer dien
nacht en vingen zy niets.
4 Als nu de morgenstond aengeko-
men was, zoo stond Jesus op den
oever; de discipels en wisten nog-
tans niet, dat het Jesus was.
5 Jesus zeide hun dan : Kinderen!
hebt gy geene toespyze? Zy ant-
woordden hem : Neen.
6 Hy zeide tot hen : Werpt het net
aen den regten kant van 't schip, en
gy zult er vinden. Zy wierpen 't dan,
en zy en konden 't nu niet trekken,
om de menigte der visschen.
7 De discipel dan, dien Jesus lief
had, zeide tot Petrus: Het is de Heer!
Simon Petrus, als hy verstaen had,
dat het de Heer was, sloeg zyn bo-
venkleed aen (want hy was ontkleed),
en wierp zich in de zee.
8 Maer de andere discipelen kwa-
men te scheep, want zy en waren
niet verder van het land, als omtrent
tweehonderd cubitus, medeslepende
het net met visschen.
9 Zoo zy dan aen land getreden wa-
ren, zagen zy brandende kolen lig-
gen, en visch daerop gelegd, en
brood.
10 Jesus zeide hun : Brengt hier
van de visschen, die gy nu gevangen
hebt.
11 Simon Petrus ging op, en trok
het net aen land, vol met honderd
dry en vyftig groote visschen ; en al
is 't dat er zoo vele waren, zoo en
wierd het net niet gescheurd.
12 Jesus zeide tot hen : Komt, neemt
het noenmael. En niemand van die
aenzaten en durfde hem vragen :
Wie zyt gy? wel wetende, dat het de
Heer was.
13 Jesus kwam dan, nam het brood,
en gaf het hun, en visch van 's ge-
lyken.
14 Dit was nu de derde keer, dat
Jesus aen zyne discipelen verschenen
is, na dat hy van der dood verrezen
was.
15 Als zy dan het noenmael gehou-
den hadden, zeide Jesus aen Simon
Petrus : Simon, Joannes zone! hebt
gy my meer lief als dezen? Hy zeide
hem : Ja ik, Heere! gy weet, dat ik u
beminne. Jesus zeide tot hem : Weidt
myne lammeren.
16 Hy vraegde hem nog eens : Si-
mon, Joannes zone! hebt gy my lief?
Hy zeide hem : Ja, Heere! gy weet,
dat ik u beminne. Jesus zeide hem :
Hoedt myne lammeren.
17 Hy vraegde hem voor den derden
keer : Simon, Joannes zone! bemint
gy my? Petrus wierd bedroefd, om-
dat hy hem tot dry keeren vraegde :
Bemint gy my? En hy zeide : Heere!
gy weet alle dingen ; gy weet dat ik
u beminne. Jesus zeide tot hem :
Weidt myne schapen.
18 Voorwaer, voorwaer, ik zegge u :
als gy jonger waert, zoo gorddet gy
u zelven om, en gy wandeldet, daer
gy wildet; maer als gy zult oud ge-
worden zyn, zoo zult gy uwe handen
uitsteken, en een ander zal u om-
gorden, en u leiden, daer gy niet en
wilt.
19 Doch dit zeide hy, te kennen
gevende door wat dood hy God zoude
verheerlyken. En dit gezeid heb-
bende, zeide hy tot hem : Volgt my
na.
20 Petrus zich omkeerende, zag den
discipel, dien Jesus lief hadde, vol-
gen, die ook in 't avondmael op zyne
borst lag, en zeide : Heere! wie is 't
die u verraden zal?
21 Als Petrus hem dan zag, zeide

hy tot Jesus : Heere! wat zal van dezen geworden?
22 Jesus zeide hem : Zoo ik wil, dat hy blyve, tot dat ik kome, wat raekt u dat? volgt gy my.
23 De spraek ging dan onder de broeders, dat die discipel niet sterven en zoude. Nogtans en had Jesus hem niet gezeid : Hy en zal niet sterven; maer : Zoo ik wil, dat hy blyve, tot dat ik kome, wat raekt u dat?
24 Dit is de discipel, die getuigenisse van deze dingen geeft, en dit geschreven heeft; en wy weten, dat zyne getuigenis waerachtig is.
25 Daer zyn nog vele andere dingen, die Jesus gedaen heeft, dewelke, ware 't dat zy elk in 't bezonder beschreven wierden, ik meene, dat zelf de wereld de boeken, die te schryven zouden zyn, niet en zoude konnen vatten.

DE WERKEN

DER

APOSTELEN.

KAPITTEL I.

IN 't eerste boek, ô Theophilus! heb ik gehandeld van al hetgene Jesus van 't beginsel af gedaen en geleerd heeft,
2 Tot den dag dat hy is opgenomen, na dat hy d'apostelen, die hy had verkoren, door den Heiligen Geest onderrigt had.
3 Aen wie hy zich ook met verscheidene bewysteekenen, na zyn lyden, levendig vertoond heeft, hun veertig dagen lang verschynende, en sprekende van het ryk Gods.
4 En met hen etende, beval hy hun, dat zy niet en zouden vertrekken van Jerusalem, maer verwachten de belofte des Vaders, dewelke gy, zeide hy, uit mynen mond gehoord hebt.
5 Want Joannes doopte wel met water; maer gy zult met den Heiligen Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen.
6 Die dan te samen gekomen waren, vraegden hem, zeggende : Heere! zult gy op dezen tyd het ryk aen Israël herstellen?
7 Doch hy zeide tot hen : Het en komt u niet toe de tyden en stonden te weten, die de Vader in zyne magt gesteld heeft;
8 Maer gy zult ontvangen de kracht des Heiligen Geests, die in u zal nederdalen; en gy zult my tot getuigen zyn in Jerusalem, en in geheel Judeën, en Samarien, en tot het uiterste der wereld.
9 En als hy dit gezeid had, is hy, daer zy 't zagen, opgenomen, en eene wolke nam hem weg uit hunne oogen.
10 En gelyk zy omhoog naer den hemel hem zagen opvaren, ziet, daer stonden twee mannen by hen in witte kleederen,
11 Dewelke ook zeiden : Galilesche mannen! wat staet gy en ziet naer

den hemel? Deze Jesus, die van u opgenomen is in den hemel, zal alzoo komen, gelyk gy hem hebt gezien ten hemel varen.

12 Dan keerden zy weder naer Jerusalem van den berg, die genoemd wordt de Olyfberg, die digt by Jerusalem is, liggende eene sabbot-dag reize van daer.

13 En als zy binnengekomen waren, gingen zy op d'opperzale, alwaer verbleven Petrus en Joannes, Jacobus en Andreas, Philippus en Thomas, Bartholomeus, en Mattheus, Jacobus, de zoon van Alpheus, Simon, de Ieveraer, en Judas, de zoon van Jacobus.

14 Deze waren allen eendragtelyk volherdende in 't gebed, met de vrouwen, en met Maria, de moeder van Jesus, en zyne broeders.

15 In die dagen stond Petrus op in het midden der broeders (daer was een getal van omtrent honderd en twintig menschen te samen), en zeide :

16 Mannen broeders! daer moet volbragt worden hetgene de Heilige Geest, door den mond van David, in de Schrifture voorzeid heeft van Judas, die de aenleider was van degenen, die Jesus gevangen hebben.

17 Hy was van ons getal, en hy had lot en deel ontvangen in deze bedieninge.

18 Hy had eenen akker bekomen uit den loon der ongeregtigheid, en zich verhangen hebbende, is hy midden door geborsten, en al zyn ingewand is uitgestort.

19 En het is kennelyk geworden aen al de inwooners van Jerusalem, zoo dat die akker in hunne tale genoemd wierd Haceldama, dat is, de Bloedakker.

20 Want daer staet geschreven in het boek der psalmen : Dat hunne wooning woest worde, en niemand daerin woone. (*Psalm* lxviii, 25.) En: Dat een ander zyne bisschoppelyke bediening kryge. (*Psalm* cviii, 7.)

21 Daer moet dan uit deze mannen, die t'allen tyde met ons verkeerd hebben, zoo lang de Heer Jesus met ons heeft op en nedergegaen,

22 Van den doop van Joannes af, tot den dag dat hy van ons is opgenomen, iemand gesteld worden, om met ons getuige te zyn van zyne verryzenisse.

23 En zy stelden er twee, Joseph, genoemd Barsabas, bygenoemd de Regtveerdige, en Matthias.

24 En biddende, zeiden zy : Gy Heere! die de herten kent van allen, toont, wien van deze twee gy verkoren hebt.

25 Om aen te nemen de plaetse van deze bedieninge, en van 't apostelschap, daer Judas van afgevallen is, om weg te gaen naer zyne plaetse.

26 En zy trokken het lot over hen, en 't lot viel op Matthias, en hy wierd aengeteld by 't getal der elf apostelen.

KAPITTEL II.

EN als de dagen van Sinxen vervuld wierden, waren zy allen te samen in dezelfde plaetse.

2 En daer kwam schielyk een gedruisch uit den hemel, gelyk van eenen sterken opkomenden wind, en vervulde 't geheel huis, daer zy zaten.

3 En hun verschenen verdeelde tongen gelyk vuer, en het bleef boven een ieder van hen zitten.

4 En zy wierden allen vervuld met den Heiligen Geest, en begonnen verscheidene talen te spreken, volgens dat de Heilige Geest hun gaf uit te spreken.

5 Nu daer verbleven te Jerusalem Joden, godvruchtige mannen uit alle volkeren, die onder den hemel zyn.

6 En zoo dit gerucht verbreid was, kwam er eene menigte te samen, en

stond geheel verslagen; omdat een ieder hen hoorde spreken in zyne eigene tale.
7 Zy waren dan allen verbaesd, en zeiden met verwonderinge : Ziet, zyn al dezen, die hier spreken, niet van Galileën?
8 Hoe hooren wy ze dan, elk in onze tale, daer wy in geboren zyn?
9 Parthers, en Meders, en Elamiters, en inwooners van Mesopotamien, van Judeën en Capadocien, Pontus en Asien,
10 Phrygien en Pamphylien, Egypten en het land van Lybien, by Cyrenen, en vreemdelingen van Roomen,
11 Zoo Joden als nieuwbekeerden, Cretoisen en Arabiers ; wy hebben hen hooren spreken in onze talen Gods groote daden.
12 Zy waren dan allen verbaesd en verwonderd, en zeiden tot malkanderen : Wat wilt dit doch zyn?
13 Maer anderen zeiden, al spottende : Zy zyn vol van den nieuwen wyn.
14 Doch Petrus, staende met de elf, hief zyne stemme op, en zeide tot hen : Joodsche mannen! en gy allen, die te Jerusalem woont! dat dit u bekend zy, en luistert naer myne woorden.
15 Dezen en zyn niet dronken, gelyk gy meent, aengezien het de derde uer van den dag is.
16 Maer dit is hetgene door den propheet Joël gezeid is :
17 En het zal geschieden in de laetste dagen, zegt de Heer, dat ik van mynen geest zal uitstorten over alle vleesch ; en uwe zonen en uwe dochteren zullen propheteren , en uwe jongelingen zullen visioenen zien, en uwe ouderlingen zullen droomen hebben. (*Joël* ii, 28.)
18 Ja, ik zal zekerlyk in die dagen van mynen geest uitstorten over myne dienstknechten en over myne dienstmaegden, en zy zullen propheteren.
19 En ik zal wonderheden boven in den hemel, en teekenen beneden op der aerde geven, bloed, en vuer, en damp van rook.
20 De zon zal in duisternisse veranderen, en de maen in bloed, eer de groote en klaerblykelyke dag des Heeren komen zal.
21 En dan zullen allen, die den naem des Heeren zullen aengeroepen hebben, zalig zyn.
22 Gy mannen van Israël! hoort naer deze woorden : Gy weet wel van Jesus van Nazareth, eenen man, dien God onder u aenzienelyk gemaekt had, door mirakelen, wondere daden en teekenen, die God in 't midden van u door hem gedaen heeft ;
23 Dezen, overgeleverd zynde door eenen beslotenen raed en voorzienigheid Gods, hebt gy door de handen der boozen gekruist, en gedood.
24 Dan God heeft hem opgewekt, de smerten der dood ontlost hebbende; omdat het onmogelyk was, dat hy daerin zoude gebleven zyn.
25 Want David zegt van hem : Ik zie den Heere altyd voor my tegenwoordig, en ik heb hem aen myne regter hand, opdat ik niet en waggele.
26 Daerom is myn hert verblyd, en myne tonge heeft zich verheugd ; ja, ook myn vleesch zal in hope rusten:
27 Want gy en zult myne ziel in de helle niet verlaten, noch uwe heiligen aen de bedervinge laten onderworpen zyn. (*Psalm* xv, 8.)
28 Gy hebt my de wegen des levens bekend gemaekt ; gy zult my door uw aenschyn met blydschap vervullen.
29 Mannen broeders! laet my toe, dat ik u vrymoedelyk van den patriarch David zegge, dat hy gestorven en begraven is; en zyn graf is nog by ons tot op den dag van heden.

30 Doch alzoo hy een propheet was,
en wel wiste, dat God hem met eede
gezworen had, dat er een uit zyn
bloed zou voortspruiten, die op zynen
troon zoude zitten (*Psalm* cxxxi, 11);
31 Zoo heeft hy, het toekomende
voorziende, van de verryzenisse van
Christus gesproken, dat hy in de helle
niet verlaten en is, noch dat zyn
vleesch aen de bedervinge niet en is
onderworpen geweest.
32 Dezen Jesus heeft God verwekt;
waervan wy allen getuigen zyn.
33 Na dat hy dan door de regter
hand Gods verheven is, en de belofte
des Heiligen Geests van den Vader
ontvangen heeft, zoo heeft hy den-
zelven uitgestort, gelyk gy nu ziet en
hoort.
34 Want David en is niet opgeklom-
men ten hemel, maer hy zegt zelf:
De Heer heeft gezeid tot mynen Heere:
Zit aen myne regter hand;
35 Tot dat ik uwe vyanden stelle tot
eene voetbank uwer voeten. (*Psalm*
cix, 1.)
36 Dat dan het geheel huis van Is-
raël zekerlyk wete, dat God dezen
zelfden Jesus, dien gy gekruist hebt,
tot Heere en Christus gemaekt heeft.
37 Dit gehoord hebbende, wierden
zy in 't herte geraekt, en zeiden tot
Petrus en tot de andere apostelen:
Wat zullen wy doen, mannen broe-
ders?
38 Petrus antwoordde hun: Doet
penitentie, en dat een ieder van u
gedoopt worde in den name van Je-
sus Christus, tot vergevinge uwer
zonden; en gy zult de gave des Hei-
ligen Geests ontvangen.
39 Want de belofte is voor u en voor
uwe kinderen, en voor al degenen,
die verre zyn, zoo veel als er de Heer,
onze God, toe roepen zal.
40 Hy onderrigtte hen nog met vele
andere redenen; en vermaende hen,
zeggende: Behoudt u van dit ver-
keerd geslachte!
41 Die dan zyn woord aennamen,
wierden gedoopt; en daer zyn op
dien dag omtrent dry duizend zielen
aengekomen.
42 En zy waren volherdende in de
leeringe der apostelen, in de gemeen-
schap en het breken des broods, en
in de gebeden.
43 En ieder wierd met vreeze be-
vangen, en daer geschiedden vele
wonderheden en teekenen door de
apostelen in Jerusalem, zoo dat zy
allen verschrikt stonden.
44 Nu allen, die geloofden, waren
vereenigd, en hadden alle dingen
gemeen.
45 Zy verkochten hunne goederen
en landen, en deelden die uit aen een
ieder, naer dat hy van noode hadde.
46 Ook waren zy dagelyks volher-
dende eendragtelyk in den tempel,
en brekende het brood in de huizen,
namen zy hun voedsel met verheu-
ginge en eenvoudigheid des herten:
47 Te samen God lovende, en aen-
genaem zynde by al het volk. En de
Heer vermeerderde dagelyks 't getal
dergenen, die zalig wierden.

KAPITTEL III.

DAERNA Petrus en Joannes gingen
op naer den tempel, tot het ge-
bed van de negende ure.
2 En daer wierd een man gedra-
gen, die van zyn moeders lichaem
af kreupel was, welken zy dagelyks
bragten aen de deure des tempels,
genoemd de Schoone, om eene ael-
moese te verzoeken van degenen, die
naer den tempel gingen.
3 Deze, als hy Petrus en Joannes
zag, zoo als zy in den tempel ingin-
gen, bad hy om eene aelmoes te heb-
ben.
4 En Petrus, met Joannes, d'oogen
op hem slaende, zeide: Ziet ons aen.
5 Hy zag hen dan sterrelyks aen,
hopende dat hy iets van hen zoude
krygen.

6 Maer Petrus zeide : Zilver en goud en heb ik niet; maer 't gene ik heb, dat geef ik u. In den name van Jesus Christus van Nazareth, staet op, en wandelt!

7 En hem by de regter hand vattende, hief hy hem op; en terstond wierden zyne beenen en voeten gestyfd.

8 En opspringende, stond hy, en wandelde; en hy ging met hen in den tempel, wandelende, springende, en God lovende.

9 En al het volk zag hem wandelen, en God loven.

10 En merkende, dat hy het was, die aen de Schoonpoorte des tempels om aelmoesen gezeten had, wierden zy met verwonderinge en verbaesdheid vervuld over hetgene hem gebeurd was.

11 En alzoo hy Petrus en Joannes vasthield, liep al het volk met verbaesdheid tot hen in de gaelderye van Salomon, gelyk men ze noemt.

12 Petrus, dit ziende, sprak het volk aldus aen : Mannen van Israël! waerom verwondert gy u hierover, oft waerom hebt gy de oogen op ons geslagen, als oft wy dezen mensch door onze kracht oft deugdzaemheid hadden doen wandelen?

13 De God van Abraham, van Isaac en van Jacob, de God onzer vaderen, heeft verheerlykt zynen Zone Jesus, denwelken gy hebt overgeleverd, en verloochend in de tegenwoordigheid van Pilatus, als hy oordeelde, dat men hem los zoude laten.

14 Doch gy hebt den Heiligen en Regtveerdigen verloochend, en hebt verzocht, dat men u den doodslager zoude geven;

15 En den Gever des levens hebt gy gedood; maer God heeft hem van de dood verwekt, waervan wy getuigen zyn.

16 En door het geloove in zynen name heeft hy dezen, denwelken gy ziet en kent, gesterkt; en het geloof, dat van hem komt, heeft dien volkomene gezondheid gegeven in de tegenwoordigheid van u allen.

17 Maer nu, broeders! ik wete wel, dat gy het door onwetendheid gedaen hebt, gelyk ook uwe oversten;

18 Doch God heeft aldus volbragt, hetgene hy door den mond van al de propheten voorzeid hadde, dat zyn Christus zoude lyden.

19 Doet dan penitentie, en bekeert u, opdat uwe zonden mogen uitgewischt worden;

20 Tegen dat door den Heere de tyden van verkwikkinge zullen komen; en dat hy Jesus Christus, u te voren gepredikt, zenden zal.

21 Dewelke ondertusschen van den hemel moet ontvangen worden, tot den tyd dat alle dingen zullen hersteld worden, van dewelke God gesproken heeft door den mond van zyne heilige propheten, die van 't begin der wereld af geweest zyn.

22 Moyses heeft immers gezeid : De Heer, uw God, zal u eenen propheet verwekken uit uwe broeders, gelyk my; hem zult gy hooren in alles dat hy tot u zeggen zal.

23 En zoo wie dezen propheet niet en zal aenhooren, die zal uit het volk uitgeroeid worden. (*Deut.* xviii, 15.)

24 Ook zoo hebben al de propheten, van Samuël af, en die naderhand gepropheteerd hebben, deze dagen voorzeid.

25 Gylieden zyt de kinderen der propheten, en des verbonds, 't welk God aen onze vaderen bevestigd heeft, zeggende tot Abraham : In uw zaed zullen alle geslachten der aerde gezegend worden. (*Gen.* xii, 3.)

26 't Is eerst voor u, dat God zynen Zone verwekt heeft, en gezonden om u te zegenen; opdat zich een ieder van zyne boosheid zoude bekeeren.

KAPITTEL IV.

MAER terwyl zy tot het volk
spraken, zoo kwamen daer de
priesters, de hoofdman des tempels,
en de sadduceën aengegaen;
2 Zeer moeijelyk zynde, omdat zy
het volk leerden, en in Jesus de ver-
ryzenisse der dooden verkondigden.
3 En zy sloegen de handen aen hen,
en stelden ze in bewaringe tot 's an-
derendaegs : want het was nu avond.
4 Doch velen van degenen, die het
woord gehoord hadden, geloofden:
en het getal der mannen wierd vyf
duizend.
5 En het geschiedde des anderen-
daegs, dat hunne oversten, d'ouder-
lingen en de schriftgeleerden te Je-
rusalem vergaderden;
6 Met Annas, den oppersten priester,
en Caiphas, en Joannes, en Alexan-
der, en allen, die van het priesterlyk
geslacht waren.
7 En hen in 't midden stellende,
vraegden zy : Door wat magt, oft in
wiens name hebt gy dit gedaen?
8 Petrus, alsdan vervuld zynde met
den Heiligen Geest, zeide tot hen :
Gy oversten des volks, en ouderlin-
gen, hoort toe!
9 Naerdien wy heden staen geregt
te worden over de weldaed aen eenen
kranken mensch bewezen, waerdoor
hy genezen is;
10 Zoo zy u allen kennelyk, en aen
al het volk van Israël, dat het geschied
is door den name van onzen Heere
Jesus Christus, van Nazareth, denwel-
ken gy gekruist hebt, dien God van
de dood verwekt heeft; door dezen
is 't, dat die mensch hier voor u ge-
zond staet.
11 Hy is de steen, dien gy, bouw-
meesters, verworpen hebt, en die de
hoeksteen geworden is.
12 En daer en is geene zaligheid in
iemand anders : want daer en is geen
andere naem onder den hemel aen
de menschen gegeven, door den-
welken wy moeten zalig worden.
13 Doch zy ziende de vrymoedig-
heid van Petrus en Joannes, en ver-
nomen hebbende dat zy ongeleerde
en slechte menschen waren, zoo wa-
ren zy verwonderd; zy kenden hen
ook, dat zy met Jesus geweest waren.
14 Daerenboven ziende den mensch,
die genezen was, met hen staen, zoo
en konden zy er niets tegen zeggen.
15 Zy geboden hun dan uit den raed
te vertrekken, en overlegden met
malkanderen,
16 Zeggende : Wat zullen wy deze
menschen doen? want het is bekend
aen allen, die te Jerusalem woonen,
dat er door hen een mirakel geschied
is; 't is blykelyk, en wy en konnen
't niet loochenen.
17 Maer opdat het niet verder onder
't volk verbreid en worde, laet ons
hun straffelyk verbieden, dat zy
voortaen in dezen name aen niemand
meer en spreken.
18 En hen geroepen hebbende, ver-
boden zy hun, dat zy geenszins en
zouden spreken ofte leeren in den
name van Jesus.
19 Maer Petrus en Joannes antwoor-
dende, zeiden tot hen : Oordeelt gy
zelven, of het regt is voor Gods aen-
schyn, aen u meer te gehoorzamen
als aen God?
20 Want wy en konnen, hetgene
wy gezien en gehoord hebben, niet
nalaten te spreken.
21 Zy dreigden hen dan, en lieten
hen gaen, niet vindende hoe zy ze
straffen zouden, om des volks wille;
mits zy allen God loofden over het-
gene er in dezen voorval geschied was.
22 Want de man, aen wien dit mira-
kel van genezinge gedaen was, was
meer als veertig jaren oud.
23 Als zy dan losgelaten waren,
kwamen zy by hun volk, en verhael-
den hun al wat de opper-priesters
en de ouderlingen tot hen gezeid
hadden.

24 Dewelke dit hoorende, eendragtelyk hunne stemme tot God verhieven, en zeiden : Heere! gy zyt die hemel en aerde, de zee, en al wat er in is, gemaekt hebt ;

25 Die door den Heiligen Geest, door den mond van onzen vader David, uwen dienaer, gezeid hebt : Waerom hebben de heidenen oproer gemaekt, en de volkeren ydele dingen voorgenomen?

26 De koningen der aerde zyn opgestaen, en de prinsen zyn te samen gekomen, tegen den Heere, en tegen zynen Christus. (*Psalm* ii, 1.)

27 Want in der waerheid, Herodes en Pontius Pilatus zyn met de heidenen en 't volk van Israël in deze stad te samen gekomen, tegen uw heilig Kind Jesus, hetwelk gy gezalfd hebt ;

28 Om te doen hetgene uwe hand, en uw raed voorgeschikt had te geschieden.

29 Nu dan, Heere! ziet op hunne dreigingen, en geeft uwen dienaren, dat zy met alle vrymoedigheid uw woord mogen uitspreken ;

30 Uwe hand uitstekende, opdat er genezingen, mirakelen en wonderheden geschieden in den name van uwen heiligen Zone Jesus.

31 En als zy gebeden hadden, zoo beefde de plaetse, daer zy vergaderd waren ; en zy wierden allen vervuld met den Heiligen Geest, en spraken het woord Gods met vrymoedigheid.

32 En de menigte der geloovigen en hadden maer een herte, en eene ziele ; en niemand en zeide, dat iets van 't gene hy bezat, zyn eigen was, maer alle dingen waren onder hen gemeen.

33 De apostelen gaven met groote kracht getuigenisse van de verryzenisse van onzen Heere Jesus Christus ; en de gratie was groot in hen allen.

34 Want daer en was niemand onder hen, die gebrek leed ; omdat allen, die landen oft huizen bezaten, die verkochten, en den prys van 't gene zy verkocht hadden, bragten,

35 En legden voor de voeten der apostelen. En men deelde aen een ieder uit, naer dat elk van noode had.

36 Joseph dan, die van de apostelen bygenoemd wierd Barnabas (dat is te zeggen, zoon van vertroostinge), een Leviet, geboortig van Cyprus,

37 Had ook eenen akker, dien hy verkocht, en hy bragt het geld, en legde het voor de voeten van de apostelen.

KAPITTEL V.

MAER zeker man, genoemd Ananias, met Saphira, zyne huisvrouwe, verkocht een stuk land ;

2 En hy hield iets achter van den prys, met kennisse van zyne huisvrouw, en brengende een zeker deel, legde hy dat voor de voeten der apostelen.

3 Maer Petrus zeide : Ananias! hoe heeft Satan uw herte bekoord, dat gy zoudet liegen tegen den Heiligen Geest, en achterhouden van den prys des akkers?

4 En bleef hy onverkocht niet aen u? en verkocht zynde, was de prys niet in uwe magt? Waerom hebt gy dit alzoo in uw herte besloten? Gy en hebt niet gelogen tegen de menschen, maer tegen God.

5 Ananias, deze woorden hoorende, viel neder en gaf zynen geest. En allen, die dit hoorden, wierden met groote vreeze bevangen.

6 Eenige jongelingen, opstaende, namen hem weg ; en hem uitdragende, begroeven zy hem.

7 Omtrent dry uren daerna, zoo kwam zyne huisvrouw binnen, niet wetende wat er geschied was ;

8 En Petrus sprak haer aldus aen : Zegt my, vrouwe! hebt gylieden den akker maer zooveel verkocht? Zy zeide : Ja, maer zooveel.

9 Dan zeide Petrus tot haer : Hoe
hebt gy aldus te samen overeenge-
komen om den Geest des Heeren te
tergen? ziet, de voeten van degenen,
die uwen man begraven hebben, zyn
aen de deure, en zullen u ook uit-
dragen.
10 Terstond viel zy voor zyne voe-
ten, en gaf haren geest. De jongelin-
gen inkomende, vonden haer dood;
zy droegen haer uit, en begroeven
ze by haren man.
11 En daer ontstond eene groote
vreeze onder de geheele gemeente,
en onder allen, die dit hoorden.
12 Doch daer geschiedden vele mi-
rakelen en wonderheden onder het
volk door de handen der apostelen.
En zy waren allen eendragtelyk in
de gaelderye van Salomon.
13 Maer niemand anders durfde
zich by hen voegen; doch het volk
gaf hun grooten lof.
14 En 't getal van degenen, die in
den Heere geloofden, zoo van mans
als van vrouwen, wierd meer en meer
vermenigvuldigd;
15 Zoo dat ze de zieken op de stra-
ten uitdroegen, en op bedden en ma-
trassen legden; opdat, als Petrus
kwam, ook enkelyk zyne schaduwe
iemand van hen mogt overlomme-
ren, en zy alzoo van hunne ziekten
genezen worden.
16 Ook kwam er eene menigte uit
de naburige steden gezamenlyk
naer Jerusalem, brengende zieken
met hen, en die gekwollen waren
van onzuivere geesten; dewelke al-
len genezen wierden.
17 De hooge priester dan opstaende,
en allen, die met hem waren (te we-
ten de sekte van de sadduceën), wier-
den met nydigheid vervuld;
18 Zy sloegen de handen aen de
apostelen, en stelden ze in de open-
bare gevangenisse.
19 Maer de engel des Heeren 's nachts
de deure der gevangenisse open-
doende, leidde hen uit, en zeide:
20 Gaet henen, en staende in den
tempel, spreekt tot het volk al deze
woorden des levens.
21 Als zy dit gehoord hadden, gin-
gen zy 's morgens vroeg in den tem-
pel, en leerden daer. Doch de hooge
priester, en die met hem waren, kwa-
men en riepen den raed en al de ou-
derlingen van de kinderen van Israël
te samen, en zonden naer den ker-
ker om hen te halen.
22 Doch als de dienaers daer geko-
men waren, en de gevangenisse geo-
pend hebbende, hen niet en vonden,
zoo keerden zy wederom, en bood-
schapten het,
23 Zeggende: Wy hebben de gevan-
genisse wel gesloten gevonden met
alle verzekeringe, en de wachters
voor de deure staen; maer open-
doende, vonden wy er niemand bin-
nen.
24 Als de hoofdman des tempels en
de opper-priesters deze redenen
hoorden, wierden zy daerover zeer
beducht, niet wetende wat hiervan
geworden zoude.
25 Maer daer kwam iemand hun
boodschappen: Ziet, de mannen, de-
welke gy in de gevangenisse gesteld
hadt, staen in den tempel, en leeren
het volk.
26 Dan ging de hoofdman, met de
dienaers, henen en bragt ze mede,
zonder geweld, want zy vreesden van
het volk gesteenigd te worden.
27 Als zy hen daer gebragt hadden,
stelden zy hen in den raed, en de
hooge priester vraegde hen af,
28 Zeggende: Hebben wy u niet
scherpelyk bevolen in dezen name
niet te leeren? En ziet, gy hebt heel
Jerusalem vervuld met uwe leeringe,
en gy wilt ons het bloed van dien
mensch te laste leggen.
29 Petrus en de apostelen ant-
woordden: Men moet God meer ge-
hoorzamen als de menschen.

30 De God onzer vaderen heeft Jesus verwekt, denwelken gy aen het kruis gehangen, en gedood hebt.
31 Dezen heeft God door zyne magt verheven, tot oppersten Heer en Zaligmaker, om aen Israël de penitentie en vergiffenisse der zonden te geven.
32 En wy zyn getuigen van deze dingen, gelyk ook de Heilige Geest, welken God gegeven heeft aen al degenen, die hem gehoorzamen.
33 Als zy dit hoorden, borsten zy van spyt, en hielden raed om hen te dooden.
34 Maer zeker phariseër, met name Gamaliël, een leeraer der wet, groot geacht by al het volk, opstaende in den raed, gebood dat men die mannen een weinig zoude doen buiten gaen.
35 Hy zeide dan tot hen : Mannen van Israël! ziet toe, wat u te doen staet met deze menschen.
36 Want over eenigen tyd was er een zekere Theodas, die zeide dat hy iets bezonders was, en omtrent vier honderd mannen hingen hem aen ; hy is omgebragt, en allen, die hem geloof gaven, zyn verstrooid en te niet geraekt.
37 Na dezen is opgestaen Judas Galileus, in de dagen der opschryvinge, en trok een deel volks naer zich ; doch hy is ook te niet gegaen, en allen, die hem aenhingen, zyn verstrooid.
38 Zoo zegge ik u nu ook, onthoudt u van deze menschen, en laet ze geworden : want komt deze raed, oft dit werk van menschen, zoo zal het te niet gaen ;
39 Maer komt het van God, zoo en zult gy het geenszins te niet konnen doen ; opdat gy niet bevonden en zoudt worden aen God zelven tegen te stryden. En zy vielen in zyn gevoelen.
40 En de apostelen binnenroepende, na dat zy hen hadden doen geeselen, verboden zy hun, op eeniger maniere in den name van Jesus te spreken, en lieten hen gaen.
41 Zy gingen dan uit den raed henen, blyde zynde, omdat zy weerdig gevonden waren voor den name van Jesus versmaedheid te lyden.
42 Zy en hielden ook niet op van alle dagen in den tempel en in de huizen te leeren, en Christus Jesus te verkondigen.

KAPITTEL VI.

TEN zelfden tyde, alzoo het getal der discipelen vermeerderde, ontstond er eene murmuratie op van de Grieken tegen de Hebreeuwen; omdat hunne weduwen in de dagelyksche uitdeelinge verzuimd wierden.
2 Daerom de twaelf de menigte der discipelen byeenroepende, zeiden : 't En is niet behoorlyk, dat wy het woord Gods zouden daerlaten, om de tafels te bedienen.
3 Daerom, broeders! kiest onder u zeven mannen, die goede getuigenisse hebben, vol van den Heiligen Geest en van wysheid, dewelke wy over dit werk mogen aenstellen.
4 En wy zullen ons geheel tot het gebed, en tot de bedieninge van het woord begeven.
5 Deze reden behaegde aen geheel de gemeente; en zy verkozen Stephanus, eenen man vol van geloove en van den Heiligen Geest, en Philippus, en Prochorus, en Nicanor, en Timon, en Parmenas, en Nicolaüs, eenen aenkomeling van Antiochien.
6 Dezen stelden zy voor de apostelen; die, na dat zy gebeden hadden, hun de handen oplegden.
7 En het woord des Heeren nam toe, en het getal der discipelen vermenigvuldigde zeer binnen Jerusalem; daer was ook eene groote me-

nigte van de priesters, die zich onderwierpen aen 't geloove.
8 Stephanus, vol van gratie en van kracht, deed wonderheden en groote teekenen onder het volk.
9 Maer sommigen uit de synagoge, van degenen, die genoemd worden Vrygelatenen, van die van Cirenen, van die van Alexandrien, van die van Cilicien, en van die van Asien, stonden op, en disputeerden met Stephanus.
10 Maer zy en konden aen de wysheid en den Geest, die er sprak, niet wederstaen.
11 Dan maekten zy mannen op, die zeggen zouden, dat zy hem lasteringen tegen Moyses en tegen God hadden hooren spreken.
12 Dus stelden zy het volk, d'ouderlingen, en de schriftgeleerden in oproer; en op hem vallende, grepen zy hem aen, en bragten hem in den raed;
13 En zy stelden daer valsche getuigen, welke zeiden: Deze mensch en houdt niet op van woorden te spreken tegen de heilige plaetse en tegen de wet.
14 Want wy hebben hem hooren zeggen, dat die Jesus van Nazareth deze plaetse te niet zal doen, en dat hy de instellingen, die Moyses ons overgeleverd heeft, zal veranderen.
15 En allen, die in den raed zaten, de oogen op hem hebbende, zagen zyn aenschyn als het aenschyn van eenen engel.

KAPITTEL VII.

DAN vraegde hem de hooge priester, of deze dingen alzoo waren?
2 Hy antwoordde: Broeders en vaders! hoort my spreken: de God der glorie openbaerde zich aen onzen vader Abraham, als hy in Mesopotamien was, eer hy nog in Charan woonde.
3 En hy zeide tot hem: Gaet uit uw land en uit uw maegschap, en komt in het land, dat ik u toonen zal. (*Gen.* xii, 1.)
4 Dan ging hy uit het land der Chaldeën, en kwam te Charan woonen. En van daer (zyn vader gestorven zynde) heeft God hem overgebragt in dit land, dat gy nu bewoont.
5 En hy en heeft hem geene erve daerin gegeven, ook zelfs niet eenen voet aerde; maer hy beloofde hem hetzelve tot eene bezittinge te geven, en aen zyne nakomelingen, daer hy nog geenen zone en had.
6 En God zeide hem, dat zyne nazaten in een vreemd land als vreemdelingen zouden woonen, en dat zy onder slavernye zouden gebragt worden, en mishandeld vier honderd jaren lang. (*Gen.* xv, 13.)
7 Maer het volk, onder hetwelk zy zullen slaven geweest zyn, zal ik straffen, zeide de Heer. En daerna zullen zy uitgaen uit dat land, en zullen my dienen in deze plaetse.
8 Hy gaf hem dan het verbond der besnydenisse; en alzoo won hy Isaac, en besneed hem op den achtsten dag; en Isaac won Jacob, en Jacob won de twaelf patriarchen.
9 En de patriarchen, door nyd ontstoken zynde, verkochten Joseph, om naer Egypten gevoerd te worden: doch God was met hem.
10 En hy heeft hem uit al zyne verdrukkingen getrokken, en hem bevalligheid en wysheid gegeven voor het aenschyn van Pharao, den koning van Egypten, die hem stelde oversten van Egypten, en van geheel zyn ryk.
11 Doch daer kwam een hongersnood, en groote benauwdheid, over al het land van Egypten en Chanaan; en onze vaders en vonden niet om t'eten.
12 Maer als Jacob gehoord had, dat er graen in Egypten was, zond hy er

onze vaders voor den eersten keer henen.

13 En in de tweede reize wierd Joseph van zyne broeders gekend, en Pharao verstond van wat geslacht hy was.

14 Dan zond Joseph zynen vader Jacob halen, en geheel zyn geslacht, bestaende in vyf en zeventig zielen.

15 En Jacob kwam af in Egypten, en hy is gestorven, gelyk ook onze vaders.

16 Dewelken men heeft overgebragt naer Sichem, en gelegd in het graf, 't welk Abraham voor eene somme gelds gekocht hadde van de kinderen van Hemor, Sichems zone.

17 Maer als nu de tyd der belofte naderde, die God aen Abraham met eede beloofd had, zoo groeide het volk aen, en vermenigvuldigde in Egypten;

18 Tot dat er een andere koning in Egypten opstond, die Joseph niet en kende.

19 Deze ging arglistelyk te werk met ons geslacht, en handelde kwalyk met onze vaderen, zoo dat zy hunne nieuwgeborene kinderen moesten wegwerpen, opdat zy in 't leven niet en zouden blyven.

20 Op denzelfden tyd wierd Moyses geboren, die aengenaem was aen God, en wierd dry maenden opgevoed in zyns vaders huis.

21 En buiten neêrgelegd zynde, heeft hem de dochter van Pharao opgenomen, en voedde hem op voor zich zelve tot eenen zone.

22 En Moyses wierd onderwezen in al de wysheid der Egyptenaren; en hy was magtig in woorden en werken.

23 Maer veertig jaren oud geworden zynde, kwam hem in den zin, dat hy zyne broeders, de kinderen van Israël, wilde gaen bezoeken.

24 En ziende daer iemand ongelyk lyden, beschermde hy hem, en nam wraek voor den verdrukten, verslaende den Egyptenaer.

25 Doch hy meende dat zyne broeders wel verstonden, dat God hen door zyne hand verlossen zoude; maer zy en verstonden 't niet.

26 Des anderendaegs kwam hy by eenigen, die keven, en hy zocht hen met malkanderen te verzoenen, zeggende: Mannen! gy zyt broeders; waerom hindert gy malkanderen?

27 Maer degene, die zynen naesten ongelyk deed, stiet hem weg, zeggende: Wie heeft u tot oversten en regter over ons gesteld?

28 Wilt gy my ook ombrengen, gelyk gy gisteren dien Egyptenaer omgebragt hebt?

29 Op dat woord nam Moyses de vlugt, en bleef als vreemdeling in 't land van Madian, daer hy twee zonen won.

30 En na veertig jaren, zoo verscheen hem een engel in de woestyne van den berg Sina, tusschen de vlamme van eenen vurigen braembosch.

31 Moyses dit ziende, was verwonderd over het visioen; en als hy nader kwam om te zien, zoo hoorde hy de stemme des Heeren, die tot hem zeide:

32 Ik ben de God uwer vaderen, de God van Abraham, de God van Isaac, en de God van Jacob. Maer Moyses, gansch bevende, en durfde het niet aenzien.

33 Dan zeide de Heer tot hem: Doet de schoenen van uwe voeten af, want de plaets, daer gy opstaet, is eene heilige aerde.

34 Ziende heb ik gezien de verdrukkinge van myn volk, dat in Egypten is; ik heb hunne zuchten gehoord, en ben nedergekomen, om hen te verlossen. Komt gy nu dan, en ik zal u naer Egypten zenden.

35 Deze Moyses, denwelken zy verstooten hadden, zeggende: Wie

heeft u tot oversten en regter gesteld? dezen heeft God tot oversten en verlosser gezonden, onder de bestieringe van den Engel, die hem in den braembosch verschenen was.
36 Deze heeft hen uitgeleid, doende wondere daden en mirakelen in 't land van Egypten, en in de Roode zee, en in de woestyne, veertig jaren lang.
37 't Is deze Moyses, die tot de kinderen van Israël gezeid heeft : God zal u eenen propheet uit uwe broeders verwekken, gelyk my; hem zult gy hooren. (*Deut.* xviii, 15.)
38 Deze is 't, die, als het volk in de woestyne vergaderd was, met den Engel verkeerde (dewelke met hem sprak op den berg Sina) en met onze vaders; en die de woorden des levens ontving, om ons die te geven.
39 Aen wien onze vaders niet en wilden gehoorzamen, maer verstieten hem, en keerden met hun herte wederom naer Egypten,
40 Zeggende tot Aaron : Maekt ons goden, die voor ons gaen; want wy en weten niet, wat aen dezen Moyses, die ons uit het land van Egypten geleid heeft, mag overgekomen zyn. (*Exod.* xxxii, 1.)
41 En ten zelfden tyde maekten zy een kalf, en deden offeranden aen den afgod, en verheugden zich in het werk hunner handen.
42 Dan keerde God zich van hen af, en hy leverde hen over om te aenbidden het heirleger des hemels, gelyk er geschreven is in 't boek der propheten : Gy huis van Israël, hebt gy my doch offeranden ofte sacrificien opgeofferd in de woestyne veertig jaren lang? (*Amos* v, 25.)
43 Ja, gy hebt het tabernakel van Moloch aengenomen, en 't gesternte van uwen god Rempham, beelden, die gy gemaekt hebt om te aenbidden. Daerom zal ik u vervoeren tot over Babylon.
44 Onze vaders in de woestyne hadden het tabernakel der getuigenisse, gelyk God, sprekende tot Moyses, belast had, dat hy 't voor hen zoude maken, naer het voorbeeld, dat hy gezien had.
45 Hetwelk onze vaders ontvangen hebbende, bragten 't met Josuë in het land, dat van de heidenen bezeten wierd, die God voor hun aenschyn heeft weggedreven, tot de dagen van David toe;
46 Die aen God is aengenaem geweest, en verzocht, dat hy eene woonplaetse voor den God van Jacob mogte bouwen.
47 Doch 't is Salomon geweest, die hem een huis gebouwd heeft.
48 Maer de Allerhoogste en woont in geene tempels, die met handen gemaekt zyn; gelyk de propheet zegt :
49 De hemel is myn troon, en de aerde is myne voetbank. Wat huis zult gy my bouwen? zegt de Heere; oft hoedanig zal myne rustplaetse wezen?
50 Heeft myne hand al deze dingen niet gemaekt? (*Isaias* lxvi, 1.)
51 Gy herdnekkigen en onbesnedenen van herten en van ooren! gy wederstaet altyd aen den Heiligen Geest; gelyk uwe vaders, zoo ook gylieden.
52 Wien van de propheten en hebben uwe vaderen niet vervolgd? zy hebben gedood degenen, die de toekomst voorzeiden van den Regtveerdigen, wiens verraders en moordenaers gy nu geworden zyt;
53 Gy, die de wet door de bedieninge der engelen ontvangen hebt, en niet en hebt onderhouden!
54 Als zy dit hoorden, borsten zy van spyt, en zy knerselden met de tanden op hem.
55 Maer hy, vol zynde van den Heiligen Geest, hief zyne oogen op naer den hemel; en hy zag Gods glorie, en Jesus, staende aen de regter

hand Gods. En hy zeide : Ziet, ik zie
de hemelen open, en den Zone des
menschen staen aen de regter hand
Gods.
56 Maer zy, met luider stemme roe-
pende, stopten hunne ooren, en vie-
len eenpaerlyk op hem aen ;
57 En hem buiten de stad gedreven
hebbende, steenigden zy hem. En de
getuigen legden hunne kleederen af
aen de voeten van eenen jongeling,
genoemd Saulus.
58 En zy steenigden Stephanus, die
bad en zeide : Heere Jesus! ontvangt
mynen geest.
59 En op zyne knien vallende, riep
hy met luider stemme : Heere ! en re-
kent hun deze zonde niet. En als hy
dit gezeid hadde, is hy in den Heere
ontslapen. En Saulus stemde mede
toe in zyne moord.

KAPITTEL VIII.

TEN zelfden dage ontstond er eene
groote vervolging tegen de kerke,
die te Jerusalem was ; en zy wierden
allen verstrooid door het land van
Judeën en Samarien, behalve de
apostelen.
2 Doch eenige godvreezende man-
nen begroeven Stephanus, en maek-
ten grooten rouw over hem.
3 Saulus daerentusschen verwoeste
de kerke, gaende van huis tot huis,
en zoo mannen als vrouwen mede-
trekkende, leverde ze in de gevan-
genisse.
4 Doch die verstrooid waren, gingen
alom het woord Gods verkondigen.
5 Philippus dan gaende naer de stad
van Samarien, preekte hun Christus
aen.
6 En het volk luisterde eendragte-
lyk naer 't gene van Philippus ge-
zeid wierd, hoorende en ziende de
mirakelen, die hy deed.
7 Want de onzuivere geesten gin-
gen uit vele bezetenen, schreeuwende
met luider stemme.
8 En vele lammen en kreupelen
wierden genezen.
9 Daer ontstond dan eene groote
vreugd in die stad. Ook was daer ze-
ker man, met name Simon, die te
voren in dezelfde stad met tooverye
had omgegaen, en 't volk van Sama-
rien verleid had, zeggende, dat hy
wat groots was.
10 En zy luisterden allen naer hem,
van den minsten tot den meesten, en
zeiden : Deze is de groote kracht
Gods.
11 Doch dat zy naer hem luister-
den, was omdat hy langen tyd met
zyne tooveryen hunne zinnen ver-
draeid hadde.
12 Maer als zy geloofden hetgene
Philippus hun verkondigde van het
ryk Gods, en gedoopt wierden in den
name van Jesus Christus, zoo mannen
als vrouwen,
13 Dan geloofde Simon ook zelf ;
en na dat hy gedoopt was, bleef hy
Philippus aenhangen ; en ziende de
mirakelen en groote wonderdaden,
die er geschiedden, stond hy zeer
verbaesd.
14 Als nu de apostelen, die te Jeru-
salem waren, gehoord hadden, dat
Samarien het woord Gods aengeno-
men hadde, zonden zy Petrus en Joan-
nes naer hen af.
15 Dewelke daer gekomen zynde,
voor hen baden, opdat zy den Heili-
gen Geest mogten ontvangen.
16 Want hy en was nog over nie-
mand van hen gekomen ; maer allee-
nelyk waren zy gedoopt in den name
van den Heere Jesus.
17 Dan legden zy de handen op hen,
en zy ontvingen den Heiligen Geest.
18 Als Simon zag, dat door de op-
legginge van de handen der aposte-
len, den Heiligen Geest gegeven
wierd, zoo bood hy hun geld,
19 Zeggende : Geeft my ook die
magt, dat allen, op dewelke ik de
handen legge, den Heiligen Geest

ontvangen. Maer Petrus zeide tot
hem :
20 Uw geld zy met u tot uwe ver-
derfenisse, gy die gemeend hebt, dat
de gave Gods door geld te verkrygen
is !
21 En gy en hebt noch deel noch
lot in deze zake : want uw hert en is
niet opregt voor God.
22 Daerom doet penitentie over deze
uwe boosheid, en bidt God, of u mis-
schien dit opzet uws herten vergeven
worde.
23 Want ik zie, dat gy met eene
bittere galle vergald zyt, en gebon-
den met de banden der boosheid.
24 Doch Simon antwoordende, zeide :
Bidt gylieden den Heere voor my, op-
dat my niets van hetgene gy gezeid
hebt, over en kome.
25 Zy dan, na dat zy het woord des
Heeren betuigd en gepredikt hadden,
keerden weder naer Jerusalem, en
verkondigden het evangelie in vele
dorpen van Samarien.
26 Doch een engel des Heeren sprak
tot Philippus, en zeide : Staet op, en
gaet naer den kant van den zuiden,
op den weg, die van Jerusalem naer
Gaza afgaet, die daer woest is.
27 En hy stond op, en hy ging er
henen. En ziet, een Mooriaen, een
magtig heer, kamerling van Can-
dace, koninginne der Mooren, die
gesteld was over al hare schatten,
was komen zyne aenbiddinge te Je-
rusalem doen.
28 En in 't wederkeeren zat hy op
zynen wagen, en las den propheet
Isaias.
29 Doch de Geest zeide tot Philip-
pus : Gaet aen, en voegt u by dien
wagen.
30 Philippus dan toeloopende,
hoorde dat hy den propheet Isaias
las, en zeide : Meent gy dat gy ook
verstaet hetgene gy leest?
31 Hy antwoordde : Hoe zoude ik
doch konnen, ten zy dat het my ie-
mand uitlegge? En hy bad Philippus
op te klimmen, en by hem te zitten.
32 Nu de plaets der Schrifture, die
hy las, was deze : Gelyk een schaep
is hy ter dood geleid; en even als een
lam, 't welk zonder stemme is voor
dengenen, die het scheert, alzoo en
heeft hy zynen mond niet openge-
daen.
33 In zyne vernederinge is hy ter
dood verwezen. Wie zal zyn geslacht
konnen beschryven? want zyn leven
zal van de aerde weggenomen wor-
den. (*Isaias* liii, 7.)
34 De kamerling sprak daerop tot
Philippus, en zeide : Ik bidde u, van
wien zegt de propheet dit? van zich
zelven, of van iemand anders?
35 Dan deed Philippus zynen mond
open, en begon hem met deze Schrif-
tuerplaetse Jesus te verkondigen.
36 En terwyl zy over den weg reis-
den, kwamen zy by een water; en de
kamerling zeide : Ziet, daer is water;
wat belet my gedoopt te worden?
37 Philippus zeide : Is 't dat gy uit
ganscher herte gelooft, zoo mag 't
geschieden. Hy antwoordde dan : Ik
geloof dat Jesus Christus de Zone
Gods is.
38 En hy deed den wagen stilstaen;
en zy gingen beide af in het water,
Philippus en de kamerling, en hy
doopte hem.
39 En als zy uit het water gekomen
waren, zoo nam de Geest des Heeren
Philippus weg; en de kamerling en
zag hem niet meer; maer hy reisde
zynen weg voort met blydschap.
40 En Philippus bevond zich bin-
nen Azoten, en van daer voorttrek-
kende, predikte hy het evangelie
aen alle steden, tot dat hy te Cesareën
kwam.

KAPITTEL IX.

SAULUS ondertusschen, wezende
nog vol van dreigementen en
moorden tegen de discipelen des

Heeren, ging by den hoogen priester,
2 En verzocht van hem brieven aen
de synagogen van Damascus; opdat,
zoo hy er eenigen van dezen aenhang
vond, 't zy mans oft vrouwen, hy die
geboeid naer Jerusalem zoude bren-
gen.
3 Maer in het reizen, als hy nu aen
Damascus naderde, zoo omringelde
hem schielyk een licht van den he-
mel.
4 En ter aerde vallende, hoorde hy
eene stemme, die tot hem zeide: Sau-
lus, Saulus! waerom vervolgt gy my?
5 Hy antwoordde: Wie zyt gy,
Heere? De Heer zeide: Ik ben Jesus,
dien gy vervolgt; 't is u herd tegen
den prikkel achter uit te slaen.
6 Dan zeide hy al bevende en ver-
baesd zynde: Heere! wat wilt gy,
dat ik doe?
7 De Heer antwoordde hem: Staet
op, en gaet in de stad, en daer zal u
gezeid worden, wat gy doen moet.
Doch de mannen, die met hem reis-
den, stonden verbaesd, hoorende wel
eene stemme, maer niemand ziende.
8 Saulus stond dan op van d'aerde,
en zyne oogen opendoende, en zag
hy niet; en zy leidden hem by de
hand, en bragten hem binnen Da-
mascus.
9 Alwaer hy dry dagen was zonder
zien; en hy en at, noch en dronk
niet.
10 Doch te Damascus was een
discipel, met name Ananias, tot den-
welken de Heere in een visioen zeide:
Ananias! En hy antwoordde: Hier
ben ik, Heere!
11 De Heer zeide tot hem: Staet
op, en gaet in de straet, die genoemd
wordt de Regtestraet, en vraegt in
't huis van Judas, naer eenen man,
met name Saulus, geboren van Tar-
sus: want ziet, hy bidt daer.
12 En hy heeft een visioen gehad,
dat een man, met name Ananias, by
hem binnenkwam, en de handen op
hem legde, opdat hy het gezigt zoude
wederkrygen.
13 Ananias antwoordde: Heere! ik
heb van verscheidenen gehoord, hoe
veel kwaed deze man gedaen heeft
aen uwe heiligen te Jerusalem;
14 En hy heeft ook magt van d'op-
per-priesters, om hier gevangen te
nemen allen, die uwen naem aenroe-
pen.
15 Maer de Heer zeide tot hem:
Gaet henen; want hy is my een uit-
verkoren instrument, om mynen
naem te dragen voor de heidenen,
voor de koningen, en voor het volk
van Israël.
16 En ik zal hem toonen, hoeveel hy
om mynen naem zal moeten lyden.
17 Ananias ging dan henen, en
kwam in het huis; en de handen op
hem leggende, zeide: Broeder Sau-
lus! de Heer Jesus, die u verschenen
is op den weg, dien gy kwaemt, heeft
my gezonden, opdat gy weder zien
zoudt, en vervuld worden met den
Heiligen Geest.
18 En terstond vielen er gelyk
schellen van zyne oogen en hy kreeg
zyn gezigt weder; en opstaende
wierd hy gedoopt.
19 En als hy voedsel genomen had,
wierd hy versterkt; en hy bleef
eenige dagen by de discipelen, die te
Damascus waren.
20 Terstond predikte hy van Jesus
in de synagogen, dat hy de Zone
Gods was.
21 En allen, die het hoorden, ston-
den versteld, en zeiden: Is hy 't niet,
die te Jerusalem zoo vervolgde de-
genen, die dezen naem aenriepen, en
die hier tot dien einde gekomen is,
om hen geboeid tot d'opper-priesters
te brengen?
22 Maer Saulus wierd meer en meer
versterkt, en maekte de Joden be-
schaemd, die te Damascus woonden,
bewyzende dat dit de Christus was.
23 En na verloop van vele dagen

besloten de Joden te samen, dat zy hem zouden ombrengen.

24 Maer hunne listen wierden aen Saulus bekend gemaekt; en gelyk zy de poorten dag en nacht bewaerden, om hem te vermoorden;

25 Zoo namen hem de discipels, en lieten hem 's nachts langs den muer af in eene mande.

26 En als hy te Jerusalem gekomen was, zocht hy zich by de discipelen te voegen; doch zy vreesden hem allegader, niet geloovende, dat hy een discipel was.

27 Dan nam hem Barnabas, en bragt hem by de apostelen; en hy vertelde hun, hoe hy op den weg den Heere gezien had, en dat hy met hem gesproken had; en hoe hy te Damascus vrymoediglyk te werk was gegaen in den name van Jesus.

28 En hy ging met hen uit en in te Jerusalem, en droeg zich kloekelyk in den naem des Heeren.

29 Hy sprak ook met de heidenen, en disputeerde met de Grieken; maer zy zochten hem te dooden.

30 't Welk als de broeders vernomen hadden, leidden zy hem naer Cesareën, en zonden hem voorts naer Tarsus.

31 Ondertusschen was de kerk door geheel Judeën, Galileën en Samarien in vrede, en zy wierd gesticht, en ging voorts in de vreeze des Heeren, en zy wierd vervuld met den troost van den Heiligen Geest.

32 Doch het gebeurde, dat Petrus, overal passerende, ook kwam tot de heiligen, die te Lidda woonden.

33 En daer vond hy eenen man, met name Eneas, die lam was, en nu acht jaren lang te bedde gelegen had.

34 Petrus zeide tot hem : Eneas! de Heer Jesus Christus maekt u gezond; staet op, en maekt zelf uw bedde. En hy stond terstond op.

35 En allen, die te Lidda en te Sarona woonden, zagen hem, en bekeerden zich tot den Heere.

36 Binnen Joppe was ook eene discipelinne, genoemd Tabita, anderszins gezeid Dorcas, dewelke vol was van goede werken, en aelmoesen, die zy deed.

37 Doch het geschiedde in die dagen, dat zy ziek wierd, en stierf; en als zy haer gewasschen hadden, legden zy haer op de bovenkamer.

38 En alzoo Lidda naby was aen Joppe, zoo zonden de discipelen, hoorende dat Petrus daer was, twee mannen tot hem, biddende dat hy niet en zoude vertoeven van tot hen over te komen.

39 Petrus ging straks met hen; en als hy daer gekomen was, bragten zy hem op de bovenkamer. En al de weduwen stonden rondom hem, weenende en toonende hem de rokken en kleederen, die Dorcas haer maekte.

40 Petrus, hebbende hen allen doen uitgaen, boog zyne knien en bad; en zich gekeerd hebbende tot het lichaem, zeide : Tabita! staet op. Zy opendoende hare oogen, en Petrus gezien hebbende, zat zy overende.

41 Hy gaf haer dan de hand, en hief haer op, en de heiligen en weduwen geroepen hebbende, heeft hy ze hun levendig geleverd.

42 En dit wierd bekend door geheel Joppe, en daer geloofden er velen in den Heere.

43 En hy bleef langen tyd te Joppe, by eenen zekeren Simon, leêrtouwer.

KAPITTEL X.

TE Cesarea was een man, met name Cornelius, kapitein van de krygsbende, die de Italiaensche genoemd wierd;

2 Hy was godvruchtig en godvreezende met geheel zyn huisgezin, doende vele aelmoesen aen het volk, en God altyd biddende.

3 Deze zag eens klaerlyk in een visioen, omtrent de negende ure van den dag, eenen engel Gods tot hem inkomen, en hem zeggen: Cornelius!
4 En hy, hem aenziende, wierd met schrik bevangen, en zeide: Wat is 't, Heere? Hy antwoordde hem: Uwe gebeden en uwe aelmoesen zyn opgeklommen voor het aenschyn Gods, en hy is ze indachtig geworden.
5 Nu dan, zendt eenig volk naer Joppe, en ontbiedt eenen zekeren Simon, die Petrus genoemd wordt.
6 Hy is t'huis by zekeren Simon, leêrtouwer, wiens huis by de zee staet; deze zal u zeggen, wat gy doen moet.
7 En als de engel, die hem aensprak, vertrokken was, riep hy twee van zyne huisgenooten, en eenen godvreezenden soldaet van degenen, die onder zyn gebied stonden;
8 En hun alles verhaeld hebbende, zond hy hen naer Joppe.
9 En 's anderendaegs, terwyl zy op de reize waren, en nu by de stad kwamen, ging Petrus boven, omtrent de zesde ure, om te bidden.
10 En alzoo hy honger kreeg, wilde hy wat eten. Doch terwyl zy de spyze gereed maekten, kwam hem eene opgetogenheid des geests over.
11 En hy zag den hemel open, en iets afdalen gelyk een groot lynen laken, 't welk met de vier hoeken nedergelaten wierd, van den hemel tot op de aerde.
12 Waerin alle slach van viervoetige en kruipende dieren der aerde was, en alle gevogelte des hemels.
13 En daer kwam eene stemme tot hem: Staet op, Petrus! slaet dood, en eet.
14 Maer Petrus zeide: Verre zy dat van my, Heere! want nooit en heb ik iets geëten, dat onzuiver oft onrein was.
15 En de stemme zeide wederom voor den tweeden keer tot hem: Hetgene God gereinigd heeft, en zult gy niet zeggen onrein te wezen.
16 Dit geschiedde tot dry mael toe; en terstond wierd het laken weder opgenomen in den hemel.
17 En terwyl Petrus by zich zelven twyfelde, wat dit voor een visioen mogt zyn, dat hy gezien had, ziet, de mannen, die van Cornelius gezonden waren, gevraegd hebbende naer het huis van Simon, stonden voor de deure.
18 En geroepen hebbende, vraegden zy, of Simon, die Petrus genoemd wierd, daer t'huis was.
19 Daerentusschen Petrus nog al op zyn visioen denkende, zeide de Geest tot hem: Daer zyn dry mannen, die u zoeken.
20 Staet dan op, gaet naer beneden, en reist met hen zonder te twyfelen: want ik heb ze gezonden.
21 Petrus afkomende by de mannen, zeide: Ziet, hier ben ik, dien gy zoekt; om wat oorzaek zyt gy hier gekomen?
22 Zy antwoordden: De kapitein Cornelius, een regtveerdig en godvreezend man, en die eenen goeden naem heeft by al het joodsche volk, is van Gods wege door eenen heiligen engel vermaend, dat hy u t'zynen huize zoude ontbieden, en u hooren spreken.
23 Hy leidde ze dan binnen, en ontving ze in huis. En 's anderendaegs opstaende, vertrok hy met hen, en eenigen van de broeders van Joppe gingen met hem.
24 Den volgenden dag kwamen zy te Cesareën, alwaer Cornelius hen verwachtte, hebbende zyn maegschap en beste vrienden te samen geroepen.
25 En als Petrus nu binnen zoude komen, ging hem Cornelius te gemoet, en voor zyne voeten nedervallende, aenbad hy hem.
26 Maer Petrus regtte hem op, zeg-

gende : Staet op, ik en ben ook maer
een mensch.
27 En met hem sprekende, ging hy
binnen , en vond daer velen , die
byeengekomen waren.
28 En hy zeide tot hen : Gylieden
weet, dat het grouwelyk is aen een
joodsch man, gemeenschap te hebben
oft te gaen by eenen vreemdeling;
maer God heeft my getoond, dat ik
niemand besmet oft onzuiver noe-
men zoude.
29 En daerom ben ik, ontboden
zynde, zonder eenig tegenzeggen ge-
komen : Ik vrage dan, waerom hebt
gy my ontboden?
30 Cornelius zeide : Over vier da-
gen was ik myn gebed doende op de
negende ure in myn huis; en ziet,
daer kwam voor my een mansper-
soon staen met een zeer wit kleed,
die my zeide :
31 Cornelius! uw gebed is ver-
hoord, en God is uwe aelmoesen in-
dachtig geworden.
32 Zendt dan naer Joppe, en ont-
biedt Simon, die Petrus genoemd
wordt; hy is t'huis by Simon, den
leêrtouwer, omtrent de zee.
33 Ik heb dan terstond tot u gezon-
den, en gy hebt wel gedaen met te
komen. Nû dan, wy zyn allegader in
uwe tegenwoordigheid, om te aen-
hooren al dat u van den Heere be-
last is.
34 Petrus, zynen mond geopend
hebbende, zeide : In der waerheid,
nu bevinde ik, dat God geen uit-
nemer van persoonen en is;
35 Maer dat onder alle volkeren, al
die hem vreest en deugdelyk leeft,
hem aengenaem is.
36 Dit heeft hy kenbaer gemaekt
aen de kinderen van Israël, hun
verkondigende den vrede door Jesus
Christus, die de Heer van allen is.
37 Gylieden weet immers, hetgene
er geschied is door geheel Judeën;
en hetgene begonnen is van Gali-
leën, na den doop, dien Joannes ge-
predikt heeft;
38 Hoe dat God Jesus van Nazareth
gezalfd heeft met den Heiligen Geest,
en met sterkte; die het land door-
reisde, wel doende en genezende al-
len, die onder het geweld des duivels
waren : want God was met hem.
39 En wy zyn getuigen van alles,
dat hy in 't land van Judeën en bin-
nen Jerusalem gedaen heeft; dien
zy gedood hebben, hem hangende
aen een hout.
40 Doch God heeft hem ten derden
dage verwekt, en heeft hem doen
verschynen;
41 Niet aen al het volk, maer aen
de getuigen daertoe van God voorge-
schikt, aen ons, die met hem geëten
en gedronken hebben, na dat hy van
de dood verrezen was.
42 En hy heeft ons geboden aen het
volk te prediken, en te betuigen, dat
hy is degene, die gesteld is van God,
om te zyn Regter over de levenden
en de dooden.
43 Van dezen geven al de prophe-
ten getuigenisse, dat allen, die in hem
gelooven, vergiffenisse zullen kry-
gen van hunne zonden door zynen
naem.
44 Petrus deze woorden nog spre-
kende, viel de Heilige Geest over al-
len, die het woord aenhoorden.
45 En de besnedene geloovigen, die
met Petrus gekomen waren, stonden
verbaesd, omdat de gratie van den
Heiligen Geest ook over de heidenen
uitgestort wierd.
46 Want zy hoorden hen verschei-
dene talen spreken, en God verhef-
fen.
47 Dan zeide Petrus : Kan iemand
wel weigeren, dat dezen met water
zouden gedoopt worden, die den Hei-
ligen Geest ontvangen hebben, gelyk
wy?
48 En hy beval, dat men hen zoude
doopen in den name van den Heere

Jesus Christus. Dan baden zy hem,
dat hy eenige dagen by hen zoude
blyven.

KAPITTEL XI.

DOCH de apostelen en de broe-
ders, die in Judeeën waren, hoor-
den dat ook de heidenen het woord
Gods aengenomen hadden.
2 En als Petrus te Jerusalem aen-
gekomen was, zoo disputeerden de
besnedenen tegen hem,
3 Zeggende : Waerom zyt gy ge-
gaen by mannen, die onbesneden wa-
ren, en hebt gy met hen geëten?
4 Maer Petrus begon hun de zake
vervolgens uit te leggen.
5 Ik was, zeide hy, in de stad Joppe,
myn gebed doende; en ik kreeg in
de opgetogenheid myns geests een
visioen : daer daelde iets neder ge-
lyk een groot lynen laken, 't welk
by de vier hoeken afgelaten wierd
van den hemel, en tot by my kwam;
6 In hetwelk, als ik met aendach-
tigheid inzag, en bemerkte, zag ik
daer viervoetige dieren der aerde,
wilde beesten, kruipende dieren, en
vogelen des hemels.
7 Ook hoorde ik eene stemme, die
tot my zeide : Staet op, Petrus! slaet
dood, en eet.
8 Maer ik zeide : Geenszins, Heere!
want nooit en is er iets onzuivers oft
besmets in mynen mond gegaen.
9 Doch de stemme van den hemel
zeide my voor den tweeden keer :
Hetgene God gereinigd heeft, en zult
gy niet onzuiver noemen.
10 Dit geschiedde tot dry mael toe;
en alles wierd wederom opgenomen
in den hemel.
11 En ziet, ten zelfden tyde stonden
daer dry mannen voor het huis, daer
ik in was, die van Cesareën tot my
gezonden waren.
12 En de Geest zeide my, dat ik met
hen zoude gaen, zonder twyfelen. En
deze zes broeders gingen ook met
my, en wy kwamen in het huis van
den man;
13 En hy verhaelde ons, hoe hy in
zyn huis eenen engel had zien staen,
die tot hem zeide : Zendt naer Joppe,
en ontbiedt Simon, die Petrus ge-
noemd wordt;
14 Die zal u dingen zeggen, waer-
door gy, en geheel uw huis, zult
zalig worden.
15 En zoo ik begon te spreken, viel
de Heilige Geest op hen, gelyk hy
ook op ons deed in 't begin.
16 En ik wierd indachtig het woord
des Heeren, dat hy gezeid heeft :
Joannes doopte wel met water, maer
gylieden zult gedoopt worden met
den Heiligen Geest. (*Hierboven* i, 5.)
17 Indien dan God hun dezelfde
gratie gegeven heeft, gelyk aen ons,
die in den Heere Jesus Christus ge-
loofd hebben, wie was ik doch, om
God te konnen beletten?
18 Dit gehoord hebbende, zwegen zy,
en gaven glorie aen God, zeggende :
Zoo heeft dan God ook aen de heidenen
de penitentie gegeven tot het leven!
19 Nu degenen, die verstrooid waren
geweest door de verdrukkinge, de-
welke om Stephanus was voorgeval-
len, waren voortgegaen tot Pheni-
cien, Cyprus, en Antiochien toe;
aen niemand het woord predikende,
als aen de Joden alleen.
20 Doch daer waren onder hen
eenige mannen van Cyprus en van
Cyrenen, die binnen Antiochien ge-
komen zynde, ook predikten aen de
Grieken, en hun verkondigden den
Heere Jesus.
21 En de hand des Heeren was met
hen; en een groot getal geloofde, en
bekeerde zich tot den Heere.
22 Als nu de mare van deze dingen
aen de kerke van Jerusalem ter ooren
kwam, zoo zonden zy Barnabas af
naer Antiochien.
23 Die, daer gekomen zynde, en
Gods genade gezien hebbende, zich

zeer verblydde, en hen allen aenwekte, opdat zy met een opregt voornemen des herten den Heere zouden getrouw blyven.

24 Want hy was een goed man, vol van den Heiligen Geest en van geloove; en daer wierd eene groote menigte aen den Heere toegevoegd.

25 Doch Barnabas vertrok naer Tarsus, om Saulus te zoeken; en hem gevonden hebbende, bragt hy hem naer Antiochien.

26 En zy verbleven daer een geheel jaer in die kerke, en onderwezen veel volk; zoo dat te Antiochien eerst de discipelen CHRISTENEN genoemd wierden.

27 Ten zelfden tyde kwamen eenige propheten van Jerusalem over naer Antiochien.

28 En een van hen, met name Agabus, stond op en gaf door den Geest te kennen, dat er een groote hongersnood zoude komen over geheel de wereld; dewelke ook gekomen is onder Claudius.

29 De discipelen dan besloten, elk naer zyn vermogen, iets te zenden tot bystand van de broeders, die in Judeën woonden.

30 't Welk zy ook deden, en zonden 't aen de priesters, door de handen van Barnabas en Saulus.

KAPITTEL XII.

OP denzelfden tyd sloeg de koning Herodes de handen aen eenigen van de kerke, om hen kwalyk te handelen.

2 En hy deed Jacobus, den broeder van Joannes, sterven door het zweerd.

3 En ziende, dat dit aengenaem was aen de Joden, ging hy voort, en nam ook Petrus gevangen. 't Waren dan de dagen der ongedeesemde brooden.

4 Als hy hem gevangen had, stelde hy hem in den kerker, en gaf hem te bewaren aen vier wachten, elke van vier soldaten, willende hem na paschen voor het volk brengen.

5 Petrus wierd dan in de gevangenisse bewaerd, en daer wierd van de kerk een gedurig gebed tot God voor hem gedaen.

6 Als Herodes hem nu zoude voorbrengen, sliep Petrus dien zelfden nacht tusschen twee soldaten, gebonden met twee ketenen; en de wachters voor de deure bewaerden den kerker.

7 En ziet, daer kwam een engel des Heeren, en een licht bestraelde de plaetse, en stootende Petrus aen zyne zyde, wekte hem, zeggende : Staet ras op. En de ketenen vielen hem van de handen.

8 De engel zeide hem : Omgordt u, en doet uwe schoenen aen. Hy dede 't zoo. Ook zeide hy hem : Slaet uwen mantel om, en volgt my.

9 Hy ging dan uit, en volgde hem, en hy en wist niet, dat hetgene door den engel gedaen wierd, waerachtelyk geschiedde, maer hy meende dat hy een visioen zag.

10 Als zy nu d'eerste en de tweede wacht voorbygegaen waren, kwamen zy aen de yzeren poorte, die naer de stad leidt, welke van zelve voor hen openging; en uitgegaen zynde, gingen zy eene straet voort, en terstond scheidde de engel van hem.

11 En Petrus tot zich zelven gekomen zynde, zeide : Nu wete ik voorwaer, dat de Heer zynen engel gezonden heeft, en my verlost heeft uit de handen van Herodes, en uit al de verwachtinge van het joodsche volk.

12 En zich bedenkende, ging hy naer het huis van Maria, de moeder van Joannes, die ook Marcus genoemd wierd, alwaer velen vergaderd, en te samen in 't gebed waren.

13 En als hy aen de deure klopte, kwam er eene dochter voor om te luisteren, met name Rhode.

14 En, kennende de stemme van Petrus, deed zy van blydschap de deure niet open; maer liep binnen boodschappen, dat Petrus voor de deure stond.

15 Zy zeiden tot haer: Gy raest; maer zy verzekerde dat het zoo was. Doch zy zeiden: Het is zyn engel.

16 Daerentusschen bleef Petrus kloppen. En als zy opengedaen hadden, zagen zy hem, met groote verwonderinge.

17 Maer hy hen met de hand wenkende, dat zy zwygen zouden, verhaelde hoe hem de Heer uit den kerker geleid had, en zeide: Boodschapt dit aen Jacobus, en aen de broeders. En uitgaende, ging hy naer eene andere plaetse.

18 Als het nu dag geworden was, en was er geene kleine ontsteltenis onder de soldaten, wat er van Petrus mogt geschied wezen.

19 Herodes dan, hebbende hem doen zoeken en niet gevonden, na dat hy onderzoek gedaen had op de wachters, deed die opleiden: en vertrok van Judeën naer Cesareën, alwaer hy verbleef.

20 Doch hy was verbitterd op die van Tyrus en Sidon. Maer zy kwamen eendragtelyk by hem, en hebbende Blastus, die des konings kamerling was, gewonnen, verzochten zy vrede, omdat hun land by den koning gespysd wierd.

21 Doch op eenen gestelden dag, kwam Herodes gekleed met zyn koninglyk kleed, op zynen regterstoel zitten, en deed eene aenspraek tot hen.

22 En het volk riep hem toe: Dit zyn woorden van eenen God, en niet van eenen mensch!

23 Doch hy wierd terstond van den engel des Heeren geslagen, omdat hy God de eere niet en hadde gegeven; en van de wormen opgeëten zynde, is hy gestorven.

24 Ondertusschen nam het woord des Heeren toe, en verbreidde zich meer en meer.

25 Doch Barnabas en Saulus, na dat zy hunnen dienst volbragt hadden, keerden weder van Jerusalem, met hen genomen hebbende Joannes, die ook genoemd wierd Marcus.

KAPITTEL XIII.

DAER waren in de kerke van Antiochien propheten en leeraers, onder dewelke waren Barnabas, en Simon, genoemd Niger, en Lucius van Cyrenen, en Manahen, die met Herodes, den vorst, samen opgevoed was, en Saulus.

2 En als zy in den dienst des Heeren bezig waren, en in 't vasten, zeide de Heilige Geest tot hen: Scheidt my Saulus en Barnabas af tot het werk, daer ik ze toe geschikt hebbe.

3 Alsdan gevast en gebeden hebbende, legden zy hun de handen op, en lieten ze gaen.

4 Zy dan, van den Heiligen Geest gezonden zynde, vertrokken naer Seleucien, en van daer voeren zy naer Cypren.

5 En als zy te Salaminen aengekomen waren, predikten zy het woord Gods in de synagogen der Joden. Zy hadden ook Joannes tot eenen mededienaer.

6 En als zy nu het geheel eiland doorreisd hadden, tot Paphos toe, vonden zy eenen zekeren Jode, die een tooveraer en valsche propheet was, met name Barjesus;

7 Dewelke was by den stadhouder Sergius Paulus, die een verstandig man was, en die Barnabas en Saulus ontboden hebbende, zeer begeerig was om het woord Gods te hooren.

8 Maer Elymas, de tooveraer (want alzoo wordt zyn naem vertaeld), stond hen tegen, zoekende den stadhouder van het geloove af te keeren.

9 Maer Saulus, die ook Paulus genoemd wordt, vervuld met den Heiligen Geest, en hem sterk aenziende,

10 Zeide : O gy, die vol zyt van alle bedrog en arglistigheid, kind van den duivel, vyand van alle regtveerdigheid! zult gy niet ophouden van de regte wegen des Heeren te verdraeijen?

11 En nu, ziet de hand des Heeren over u ; en gy zult blind zyn, en gy en zult de zonne niet zien tot zekeren tyd. Terstond kwam hem eene duisternis en donkerheid over; en rondom gaende, zocht hy iemand, die hem de hand geven zoude.

12 De stadhouder ziende dit uitwerksel, nam het geloof aen, verbaesd staende over de leering des Heeren.

13 En Paulus, met degenen, die met hem waren, van Paphos afgevaren zynde, kwamen te Pergen, in Pamphilien. Maer Joannes, van hen scheidende, keerde weder naer Jerusalem.

14 Doch zy, van Pergen vertrekkende, kwamen te Antiochien, in Pisidien; en op den sabbot-dag in de synagoge gaende, zaten zy neder.

15 Na het lezen van de wet en van de propheten, zonden d'oversten der synagoge tot hen zeggen : Mannen broeders! is 't dat gy eenig vermaen te doen hebt aen het volk, zoo spreekt.

16 Paulus dan opstaende, gaf met de hand een teeken, dat zy zwygen zouden, en zeide : Mannen van Israël! en gy allen, die den Heere vreest! hoort toe.

17 De God van het volk van Israël heeft onze voorvaders uitverkoren, en het volk verheven, als zy vreemdelingen waren in het land van Egypten, en hy heeft ze met eenen verheven erm daeruit geleid.

18 Ook heeft hy den tyd van veertig jaren hunnen handel in de woestyne verdragen.

19 En zeven natien uitgeroeid hebbende in het land van Chanaan, heeft hy hun het land derzelve door lotinge verdeeld,

20 Na het verloop van omtrent vier honderd en vyftig jaren. En daerna gaf hy hun regters tot den propheet Samuël toe.

21 Alsdan verzochten zy eenen koning; en God gaf hun Saül, den zone van Cis, eenen man uit het geslacht van Benjamin, veertig jaren lang.

22 En dezen weggenomen hebbende, heeft hy hun David tot koning opgewekt; aen wien hy getuigenisse gaf, zeggende : Ik heb David gevonden, den zone van Jesse, eenen man naer myn herte, die mynen wil doen zal in alles.

23 Uit het zaed van dezen man heeft God, volgens zyne belofte aen Israël, den Zaligmaker Jesus verwekt;

24 Hebbende Joannes, voor zyne komste, aen al het volk van Israël gepredikt den doop van penitentie.

25 En als Joannes zynen loop volbragt, zeide hy : Ik en ben degene niet, dien gy meent; maer ziet, hy komt na my, wiens schoenen ik niet weerdig en ben te ontbinden.

26 Mannen broeders! kinderen van het geslachte van Abraham, en die onder ulieden God vreezen! aen u is dit woord der zaligheid gezonden.

27 Want de inwooners van Jerusalem, en hunne oversten, hem niet kennende, noch ook de woorden der propheten, die alle sabbot-dagen gelezen worden, hebben zy die door hun vonnisse volbragt.

28 Want alhoewel zy geene oorzaek der dood in hem en vonden, verzochten zy nogtans Pilatus, om hem ter dood te brengen.

29 En als zy nu alles, dat van hem geschreven was, volbragt hadden, hem afgedaen hebbende van het kruis, legden zy hem in het graf.

30 Maer God heeft hem ten derden dage van der dood verwekt.

31 En hy is vele dagen lang gezien geweest van degenen, die met hem opgetrokken waren van Galileën naer Jerusalem, welke tot nog toe zyne getuigen zyn by het volk.

32 Wy verkondigen u dan de belofte, die aen onze vaderen gedaen is :

33 Want God nu dezelve aen ons, die hunne kinderen zyn, volbragt heeft, verwekkende Jesus van de dood, gelyk er ook in den tweeden psalm geschreven staet : Gy zyt myn Zoon, heden heb ik u voortgebragt. (*Psalm* ii, 7.)

34 Nu dat hy hem zoo van der dood verwekt heeft, dat hy tot de bedervinge niet meer en zal wederkeeren, heeft hy aldus verklaerd : Ik zal de beloften tot David gedaen, aen uliedden getrouwelyk verleenen. (*Isaias* lv, 3.)

35 En daerom zegt hy nog op eene andere plaetse : Gy en zult uwen Heiligen aen de bedervinge niet laten onderworpen zyn. (*Psalm* xv, 10.)

36 Want David, als hy in zynen tyd aen den wille Gods gediend hadde, is ontslapen, by zyne voorvaderen gelegd, en aen de bedervinge onderworpen geweest ;

37 Maer degene, dien God van der dood verwekt heeft, en is aen de bedervinge niet onderworpen geweest.

38 U zy dan kenbaer, ô mannen broeders! dat door hem u de vergiffenisse der zonden verkondigd wordt ;

39 En dat al die gelooft, in hem geregtveerdigd wordt van al hetgene, daer gy niet van en hebt konnen geregtveerdigd worden door de wet van Moyses.

40 Ziet dan toe, dat u niet over en kome hetgene in de propheten gezeid is :

41 Ziet, gy versmaders! en verwondert u, en wordt verslagen : want ik zal in uwe dagen een werk uitwerken, een werk, 't welk, zoo 't u iemand verhaelt, gy niet en zult gelooven.

42 En als zy uitgingen, verzocht men hun, dat zy den volgenden sabbot-dag van dezelfde dingen nog zouden spreken.

43 En als de synagoge gescheiden was, velen van de Joden, en van de godvruchtige vreemdelingen, volgden Paulus en Barnabas; die hun neerstelyk aenpreekten te volherden in de gratie Gods.

44 En den volgenden sabbot-dag kwam byna de heele stad byeen, om het woord Gods te hooren.

45 Maer de Joden, ziende dien toeloop van het volk, wierden vol van nydigheid, en streden en lasterden tegen hetgene van Paulus gezeid wierd.

46 Dan zeiden Paulus en Barnabas vrymoedelyk uit : U moest eerst het woord Gods voorgehouden worden; maer aengezien gy dat verwerpt, en u zelven onweerdig oordeelt van het eeuwig leven, ziet, wy keeren ons tot de heidenen.

47 Want zoo heeft ons de Heere bevolen : Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gy de zaligheid zoudt wezen tot aen de uiterste gewesten der aerde. (*Isaias* xlix, 6.)

48 De heidenen, dit hoorende, waren verblyd, en verheerlykten het woord des Heeren ; en allen, die voorgeschikt waren tot het eeuwig leven, namen het geloof aen.

49 Het woord des Heeren wierd verbreid door het geheele land.

50 Maer de Joden hitsten eenige godsdienstige en aenzienelyke vrouwen op, met de voornaemsten van de stad, en verwekten eene vervolginge tegen Paulus en Barnabas, en joegen hen uit hunne palen.

51 Dan schuddeden zy het stof van
hunne voeten op hen af, en kwamen
te Iconien.
52 Doch de discipelen wierden ver-
vuld met blydschap, en met den
Heiligen Geest.

KAPITTEL XIV.

EN 't gebeurde te Iconien, dat zy
te samen in de synagoge der Jo-
den gingen, en zoodanig spraken,
dat er eene zeer groote menigte van
Joden en Grieken het geloof aenna-
men.
2 Maer de Joden, die ongeloovig
bleven, hitsten de heidenen op, en
verbitterden hun gemoed tegen de
broeders.
3 Zy bleven daer dan langen tyd,
vrymoedelyk handelende in den
Heere, die getuigenisse gaf aen het
woord zyner genade, door de won-
derheden en mirakelen, die hy deed
geschieden door hunne handen.
4 Doch het volk van de stad wierd
verdeeld; eenigen hielden 't met de
Joden, en anderen met de aposte-
len.
5 Maer als er een oploop van de
heidenen en de Joden, met hunne
voornaemste hoofden, ontstaen was,
om de apostelen te mishandelen, en
te steenigen;
6 Zoo zyn zy, dit gewaer wordende,
gevlugt naer de steden van Lycao-
nien, Lystren en Derben, en naer
het omliggende land; alwaer zy het
evangelie verkondigden.
7 En te Lystren zat een man, die
magteloos zynde in de voeten, van
zyn moeders lichaem af kreupel
was, en die nooit gegaen en hadde.
8 Deze hoorde Paulus spreken; de-
welke, de oogen op hem slaende, en
ziende dat hy geloof hadde om gene-
zen te worden,
9 Zeide met luider stemme: Staet
regt op uwe voeten! En hy sprong
op, en wandelde.
10 En als het volk zag 't gene Pau-
lus gedaen hadde, zoo hieven zy
hunne stemme op, zeggende in de
lycaonische tale: De goden zyn in
de gedaente van menschen tot ons
nedergedaeld.
11 En zy noemden Barnabas Jupi-
ter, en Paulus noemden zy Mercu-
rius, omdat hy het woord voerde.
12 Ja zelfs de priester van Jupiter,
die voor de stad stond, stieren en
kransen voor de poorte brengende,
wilde met het volk offerande doen.
13 Hetwelk als de apostelen, Bar-
nabas en Paulus, hoorden, zoo scheur-
den zy hunne kleederen, sprongen
onder het volk, en riepen,
14 Zeggende: Mannen! wat gaet gy
doen? wy zyn ook sterfelyke men-
schen gelyk als gy zyt, en wy ver-
kondigen u, dat gy van deze ydelhe-
den zoudt keeren tot den levenden
God, die hemel, en aerde, en zee,
met al wat er in is, geschapen heeft;
15 Die in de voorgaende eeuwen al
de natien hare wegen heeft laten
ingaen.
16 Alhoewel hy nogtans zich zelven
niet zonder getuigenisse gelaten en
heeft, toonende zyne weldaden van
den hemel, ons regen verleenende
en vruchtbare tyden, en onze her-
ten vervullende met spyze en vro-
lykheid.
17 En dit al zeggende, konden zy
nauwelyks het volk wederhouden,
van hun offerande te doen.
18 Doch daer kwamen eenige Joden
van Antiochien en van Iconien over;
en het volk omgezet hebbende, stee-
nigden zy Paulus, en sleepten hem
buiten de stad, meenende dat hy
dood was.
19 Maer alzoo de discipelen hem
omringelden, stond hy op, en kwam
in de stad, en 's anderendaegs ver-
trok hy met Barnabas naer Derben.
20 En na dat zy aen die stad het
evangelie verkondigd, en velen on-

derwezen hadden, keerden zy weder naer Lystren, Iconien, en Antiochien;

21 Versterkende de gemoederen van de discipelen, en hen vermanende, dat zy in 't geloof zouden vastblyven; en dat men door vele tribulatien moet komen in het ryk Gods.

22 En als zy hun in iedere kerke priesters gesteld hadden, met bidden en vasten, hebben zy hen aen den Heere bevolen, in wien zy geloofd hadden.

23 En voortreizende door Pisidien, kwamen zy in Pamphilien.

24 En het woord Gods te Pergen gepredikt hebbende, daelden zy al af naer Attalien.

25 En van daer voeren zy naer Antiochien, van waer zy overgegeven waren geweest aen de genade Gods, tot het werk, dat zy volbragt hebben.

26 Als zy dan aengekomen waren, en de gemeente vergaderd hadden, verhaelden zy hoe groote dingen God met hen gedaen had; en dat hy de deure des geloofs aen de heidenen had geopend.

27 En zy bleven daer al langen tyd met de discipelen.

KAPITTEL XV.

EN eenigen van Judeeën afkomende, leerden de broeders : Ten zy dat gy besneden wordt volgens het gebruik van Moyses, zoo en kont gy niet zalig worden.

2 Gelyk er dan groote twist en wederstand van Paulus en Barnabas tegen hen ontstond, wierd er besloten, dat Paulus en Barnabas, en ook eenigen van de anderen, zouden gaen naer Jerusalem tot de apostels en de priesters over dit geschil.

3 Zy dan, uitgeleid zynde van de gemeente, gingen door Phenicien en Samarien, verhalende de bekeeringe der heidenen; waerdoor zy aen al de broeders groote blydschap veroorzaekten.

4 Als ze nu te Jerusalem aengekomen waren, wierden zy van de gemeente, en van de apostelen, en van d'ouderlingen ontvangen, en zy vertelden hoe groote dingen God met hen gedaen hadde.

5 Maer dat er eenigen van de secte der phariseën, die het geloof hadden aengenomen, waren opgestaen, zeggende, dat men de heidenen moest besnyden, en hun gebieden de wet van Moyses te onderhouden.

6 De apostelen dan en de ouderlingen kwamen byeen, om deze zake te overleggen.

7 En gelyk dat zeer betwist wierd, stond Petrus op, en zeide tot hen : Mannen broeders! gy weet, dat God my van over langen tyd onder ons verkoren heeft, opdat de heidenen door mynen mond het woord van 't evangelie zouden hooren, en gelooven.

8 En God, die de herten kent, heeft voor hen getuigenisse gegeven, gevende hun den Heiligen Geest, zoo wel als aen ons.

9 En hy en heeft geen onderscheid gemaekt tusschen ons en hen, zuiverende hunne herten door het geloof.

10 Nu dan, waerom tergt gy God met een jok op den hals der discipelen te leggen, 't welk noch onze vaders, noch wy en hebben konnen dragen?

11 Maer wy gelooven, dat wy door de gratie van den Heere Jesus Christus zalig worden, gelyk zy ook.

12 De geheele vergadering zweeg stil; en zy hoorden Paulus en Barnabas verhalen, hoe groote mirakelen en wonderheden God door hen onder de heidenen gedaen had.

13 En na dat dezen zwegen, nam Jacobus het woord op, en zeide : Mannen broeders! hoort my aen.

14 Simon heeft verhaeld, hoe God de heidenen begon te bezoeken, om

uit hen een volk aen te nemen voor zynen name.
15 Hiermede komen de woorden der propheten overeen, gelyk er geschreven staet :
16 Hierna zal ik wederkeeren, en zal het vervallen huis van David weder opbouwen, en hetgene dat er van ingevallen was, zal ik herstellen, en ik zal het opregten.
17 Opdat d'andere menschen, en al de volkeren, over dewelke myn naem wordt aengeroepen, den Heere mogen zoeken. Dit zegt de Heer, die deze dingen doet. (*Amos* ix, 11.)
18 God kent zyn eigen werk van in der eeuwigheid.
19 Daerom oordeele ik, dat men degenen, die uit de heidenen tot God bekeerd worden, niet en moet ontrusten ;
20 Maer dat men hun schryven zal, dat zy zich onthouden van de besmettingen der afgoden, van hoererye, van versmachte beesten, en van bloed.
21 Want wat Moyses aengaet, daer zyn er al van oude tyden in elke stad, die hem prediken in de synagogen, alwaer hy alle sabbot-dagen wordt voorgelezen.
22 Dan heeft het aen de apostelen en ouderlingen, met de geheele kerke, goed gedacht, eenige mannen uit hen te verkiezen, en met Paulus en Barnabas naer Antiochien af te zenden : te weten Judas, bygenoemd Barsabas, en Silas ; mannen, die de voornaemsten onder de broeders waren.
23 En zy schreven door hen aldus : De apostelen, de ouderlingen, en de broeders, doen de broeders uit de heidenen, die te Antiochien, en in Syrien, en in Cilicien zyn, groeten.
24 Alzoo wy vernomen hebben, dat eenigen, hier van ons afkomende, u door hunne woorden ontrust, en uwe gemoederen verslagen hebben, zonder dat wy hun daertoe last gegeven hadden ;
25 Zoo heeft het ons, eenpaerlyk vergaderd zynde, goed gedacht eenige mannen te verkiezen, en tot u af te zenden, met onze allerliefste Barnabas en Paulus,
26 Mannen, die zich zelven ten beste hebben gegeven voor den naem van onzen Heere Jesus Christus.
27 Wy hebben dan Judas en Silas gezonden, die u 't zelfde ook mondeling zullen verhalen.
28 Want het heeft den Heiligen Geest, en ons goed gedacht, ulieden geenen anderen last op te leggen, als deze noodzakelyke dingen :
29 Dat gy u zult onthouden van hetgene den afgoden geofferd is, van bloed, van versmacht vleesch, en van hoererye ; van welke dingen gy u wachtende, zult wel doen. Vaert wel.
30 Zy dan, alzoo afgezonden zynde, kwamen te Antiochien ; en als de gemeente vergaderd was, leverden zy den brief ;
31 Denwelken als zy gelezen hadden, waren verblyd over die vertroostinge.
32 Doch Judas en Silas, mits zy ook propheten waren, vertroostten de broeders, en versterkten ze met vele woorden.
33 En na dat zy daer eenigen tyd geweest waren, lieten de broeders hen met vrede wederkeeren, tot degenen, die hen gezonden hadden.
34 Maer Silas vond goed daer te blyven ; en Judas vertrok alleen naer Jerusalem.
35 Paulus en Barnabas bleven ook t'Antiochien, leerende en verkondigende, met vele anderen, het woord des Heeren.
36 Doch na eenige dagen zeide Paulus tot Barnabas : Laet ons wederkeeren, en de broeders gaen bezoeken in al de steden, daer wy het

woord des Heeren verkondigd hebben, en zien hoe zy al varen.
57 Barnabas wilde Joannes, die ook Marcus genoemd wordt, met zich nemen;
58 Doch Paulus vertoonde, dat men hem niet moest medenemen, die te Pamphilien van hen afgeweken was, en met hen niet en was tot het werk gegaen.
59 Daer ontstond dan een verschil tusschen hen, zoo dat zy van malkanderen scheidden; en Barnabas, met hem nemende Marcus, voer naer Cypren;
40 Doch Paulus verkoos Silas, en begaf zich op de reize, bevolen zynde aen de genade Gods door de broeders.
41 En hy doorreisde Syrien en Cilicien, versterkende de gemeenten, en haer bevelende de geboden van de apostelen en de ouderlingen te onderhouden.

KAPITTEL XVI.

HY kwam te Derben, en te Lystren: en ziet, daer was een discipel, met name Timotheus, de zoon van eene geloovige joodsche vrouwe, en van eenen heidenschen vader;
2 Van welken de broeders, die te Lystren en te Iconien waren, goede getuigenisse gaven.
5 Paulus wilde, dat deze met hem zoude reizen; en hem medenemende, besneed hy hem om de Joden, die in die plaetse waren; want zy wisten allegader, dat zyn vader heidensch was.
4 Als zy de steden doorreisden, gaven zy hun de bevelen te onderhouden, die van de apostelen en de ouderlingen te Jerusalem besloten waren.
5 En de kerken wierden bevestigd in het geloof, en wierden dagelyks overvloediger in getal.
6 Als zy nu Phrygien, en het land van Galatien waren doorgetrokken, wierd hun van den Heiligen Geest verboden het woord Gods te verkondigen in Asien.
7 En in Mysien gekomen zynde, zochten zy naer Bithynien te gaen, maer de Geest van Jesus en liet het hun niet toe.
8 Mysien dan doorgereisd hebbende, gingen zy af naer Traos,
9 En daer wierd Paulus by nachte een visioen vertoond. Daer stond een man van Macedonien, die hem bad, en zeide: Komt over naer Macedonien, en helpt ons.
10 Zoo haest hy dit visioen gezien had, zochten wy straks naer Macedonien te reizen, verzekerd zynde dat God ons geroepen had, om hun het evangelie te verkondigen.
11 Van Troas dan afvarende, liepen wy regt op Samothracien aen, en kwamen 's anderendaegs te Neapolis;
12 En van daer te Philippen, eene nieuw gestichte stad, d'eerste, die er is van dien kant van Macedonien. En wy bleven in deze stad eenige dagen.
15 En op den sabbot-dag gingen wy buiten de stad omtrent de riviere, alwaer het scheen, dat men gewoonelyk het gebed hield. En als wy daer gezeten waren, spraken wy de vrouwen aen, die daer vergaderd waren.
14 En eene vrouw, met name Lydia, koopvrouw in purper, van de stad van Thyatiren, dewelke godvreezende was, hoorde ons aen; en de Heer opende haer herte, om acht te nemen op hetgene Paulus zeide.
15 En als zy, en haer huisgezin gedoopt was, bad zy zeer, zeggende: Indien gy my oordeelt den Heere getrouw te zyn, zoo komt in myn huis, en neemt er uw verblyf. En zy dwong ons.
16 En 't gebeurde, als wy naer de

plaets van 't gebed gingen, dat er
ons een meisken ontmoette, die eenen
waerzeggenden geest had, dewelke
met waerzeggen veel gewin aen hare
meesters toebragt.
17 Deze liep Paulus en ons na, en
riep, zeggende : Deze mannen zyn
dienaers van God, den Allerhoogsten,
die u den weg der zaligheid verkon-
digen.
18 Dit deed zy vele dagen, maer
Paulus kwalyk te vrede zynde,
keerde zich om, en zeide tot den
geest : Ik beveel u, in den name van
Jesus Christus, dat gy van haer uit-
gaet. En hy ging er uit op dezelfde
ure.
19 Hare meesters ziende, dat de
hope van haer gewin weg was, na-
men Paulus en Silas vast, en trokken
hen naer de vierschaer voor de over-
sten;
20 En hen stellende voor de wet-
houders, zeiden zy : Deze mannen
stellen onze stad in roeren, want het
zyn Joden.
21 En zy leeren eene maniere van
leven, dewelke ons niet geoorloofd
en is aen te nemen, noch te volgen;
aengezien wy Romeinen zyn.
22 En het volk liep t'hoope tegen
hen; en de wethouders, latende hun
de kleederen afscheuren, deden ze
geeselen.
23 En na dat zy hun vele slagen
gegeven hadden, stelden zy hen in
de gevangenisse, belastende aen den
sipier, dat hy ze zorgvuldiglyk be-
waren zoude.
24 Deze, dusdanig gebod ontvangen
hebbende, stelde hen in den bin-
nenkerker, en sloot hunne voeten
aen den blok.
25 Omtrent den middernacht, Pau-
lus en Silas, hun gebed doende, zon-
gen lofzangen tot God; en de gevan-
genen hoorden hen.
26 En daer ontstond schielyk eene
groote aerdbevinge, zoo dat de fon-
damenten van den kerker daverden.
En straks gingen al de deuren open,
en de boeijen van al de gevangenen
sprongen los.
27 Doch de sipier, wakker gewor-
den zynde, en de deuren van den
kerker open ziende, trok zyn zweerd
uit, en wilde zich zelven het leven
benemen, meenende dat de gevan-
genen gevlugt waren.
28 Maer Paulus riep met luider
stemme, zeggende : En doet u zelven
geen leed ; want wy zyn allegader
nog hier.
29 Hy dan, licht gevraegd heb-
bende, liep binnen, en geheel ver-
schrikt zynde, viel hy Paulus en
Silas te voet.
30 En hen uitleidende, zeide hy :
Myne heeren! wat moet ik doen, om
zalig te worden?
31 Zy zeiden hem : Gelooft in den
Heere Jesus, en gy zult zalig zyn, gy
en geheel uw huisgezin.
32 En zy predikten hem het woord
des Heeren, en aen allen degene die
in zyn huis waren.
33 Op dezelfde ure van den nacht,
nam hy hen, en waschte hunne won-
den af; en terstond wierd hy ge-
doopt met geheel zyn huis.
34 En als hy hen in zyn huis ge-
bragt hadde, stelde hy hun de tafel
voor, en verheugde zich met geheel
zyn huisgezin, dat hy in God ge-
loofde.
35 Als 't nu dag geworden was,
deden de wethouders door de stads-
dienaers zeggen : Laet die menschen
los.
36 De sipier kwam hiervan de bood-
schap brengen aen Paulus, zeg-
gende : De wethouders hebben doen
zeggen, dat men u zoude loslaten.
Gaet dan uit, en vertrekt in vrede.
37 Maer Paulus zeide hun : Hoe!
na dat zy ons, die roomsche borgers
zyn, in 't openbaer gegeeseld had-
den zonder kennisse van zake, heb-

ben zy ons in den kerker gesmeten, en zouden zy ons nu wegjagen? Neen, alzoo niet; maer dat zy zelven komen, en ons daeruit leiden.

38 De stadsdienaers boodschapten dit aen de wethouders, die benauwd wierden, hoorende dat het Romeinen waren.

39 Zy kwamen hen dan smeeken; en hen uit den kerker leidende, baden zy, dat zy uit de stad wilden gaen.

40 Uit de gevangenisse gegaen zynde, gingen zy naer Lydia; en de broeders gezien hebbende, troostten zy hen, en reisden weg.

KAPITTEL XVII.

ZY namen hunnen weg door Amphipolis en Apollonien, en kwamen te Thessaloniken, alwaer eene synagoge der Joden was.

2 Paulus, volgens zyne gewoonte, ging er binnen, en handelde met hen, gedurende dry sabbot-dagen, uit de Schrifturen,

3 Verklarende en aenwyzende, dat de Christus moest lyden, en verryzen van der dood; en dat de Jesus, dien hy hun verkondigde, de Christus was.

4 Eenigen van hen geloofden, en voegden zich by Paulus en Silas; alsook eene groote menigte van de godvreezende heidenen, en vele vrouwen van aenzien.

5 Maer de Joden, dit benydende, en nemende met zich eenige booswichten uit het gespuis van het volk, maekten eenen oploop, en stelden de stad in roeren; en eenen aenval doende op het huis van Jason, zochten hen voor het volk te brengen.

6 Maer gelyk zy hen niet en vonden, trokken zy Jason en eenige broeders voor de oversten der stad, roepende: Dezen zyn 't, die hier ook de stad komen in roeren stellen;

7 En Jason heeft ze in huis genomen. Zy allen doen tegen de bevelen van den keizer, zeggende, dat er een andere koning is, te weten Jesus.

8 Zy maekten dan het gemeen volk gaende, alsook de oversten van de stad, die dit hoorden.

9 Maer voldoening van Jason en van d'anderen ontvangen hebbende, lieten zy hen gaen.

10 De broeders zonden aenstonds Paulus en Silas by nachte naer Bereën; dewelke, als zy daer gekomen waren, in de synagoge gingen der Joden.

11 Maer dezen waren edelmoediger als die van Thessaloniken; en zy ontvingen het woord met alle genegenheid, onderzoekende dagelyks in de Schrifture, of hetgene men hun zeide ook zoo was.

12 Zoo dat er velen van hen geloofden, alsook niet weinig treffelyke mans en vrouwen onder de heidenen.

13 Maer als de Joden van Thessaloniken verstaen hadden, dat het woord Gods ook te Bereën van Paulus gepredikt wierd, kwamen zy ook derwaerts het volk ontrusten, en oproerig maken.

14 Dan zonden de broeders Paulus straks weg, om naer den zeekant te gaen; maer Silas en Timotheus bleven daer.

15 Degene die Paulus uitgeleid deden, bragten hem tot Athenen toe; en een bevel van hem ontvangen hebbende, aen Silas en Timotheus, dat zy op het spoedigste by hem zouden komen, reisden zy weder henen.

16 Terwyl nu Paulus hen te Athenen verwachtte, wierd zyn geest in hem ontstoken, ziende dat de stad zoo toegedaen was aen de afgoderye.

17 Hy disputeerde dan in de synagoge met de Joden, en met degenen, die godvreezende waren; en alle dagen op de merkt met degenen, die zich daer lieten vinden.

18 Daer waren ook eenige epicu-
rische en stoische philosophen met
hem aen 't twisten; en sommigen
zeiden : Wat wilt deze klapper doch
zeggen ? maer anderen zeiden : Het
schynt dat hy een verkondiger is
van nieuwe goden; omdat hy hun
Jesus en de verryzenis verkondigde.
19 Zy namen hem dan en bragten
hem op de plaetse Areopagus, zeg-
gende : Mogen wy ook weten, wat dit
voor eene nieuwe leering is, daer gy
van spreekt?
20 Want gy brengt ons eenige
nieuwe dingen aen, die wy nog niet
gehoord en hebben; wy willen dan
eens weten, wat daervan zyn mag.
21 Nu, al die van Athenen, en de
vreemdelingen, die zich daer onthiel-
den, en besteedden hunnen tyd ner-
gens anders in, als met wat nieuws
te zeggen oft te hooren.
22 Paulus dan, staende in 't midden
van den Areopagus, zeide : Mannen
van Athenen! ik zie, dat gy in alles
byna te zeer godsdienstig zyt.
23 Want als ik in het voorbygaen de
beelden van uwe goden bezag, heb
ik onder anderen eenen autaer ge-
vonden, op welken geschreven stond :
AEN DEN ONBEKENDEN GOD. De-
gene dan, dien gy dient zonder te ken-
nen, die is 't, dien ik u verkondige.
24 God, die de wereld gemaekt heeft,
en al dat er in is, alzoo hy Heer van
hemel en aerde is, die en woont in
geene tempels, die met handen ge-
maekt zyn;
25 Noch hy en is niet vereerd met
werken van menschelyke handen, al
of hy iets van doen had; mits hy
zelf aen iedereen het leven, den
asem, en alle dingen geeft.
26 Ook heeft hy uit eenen het ge-
heele menschelyk geslacht voortge-
bragt, om het gansche aerdryk te
bewoonen, hebbende hun vaste ty-
den gesteld, en palen hunner woo-
ninge;
27 Opdat zy God zouden zoeken, of
zy hem mogten voelen, oft vinden;
alhoewel hy niet verre van iedereen
van ons en is.
28 Want 't is in hem dat wy leven,
dat wy ons roeren, en dat wy be-
staen. Ja, gelyk sommigen van uwe
poëten gezeid hebben : Wy zyn zelfs
van zyn geslacht.
29 Indien wy dan van Gods ge-
slacht zyn, zoo en moeten wy niet
denken, dat het goddelyk wezen, oft
aen goud, oft aen zilver, oft aen
steen, die naer konst gesneden zyn,
oft aen eenige menschelyke verbeel-
ding gelyk is.
30 God dan, hebbende die tyden van
onwetendheid laten doorgaen, ver-
kondigt nu overal aen alle men-
schen, dat zy zouden penitentie doen:
31 Omdat hy eenen dag gesteld
heeft, op denwelken hy de wereld
volgens de regtveerdigheid zal oor-
deelen, door eenen man, dien hy
daertoe geschikt heeft; waervan hy
verzekering aen alle menschen ge-
geven heeft, met hem te verwek-
ken van de dood.
32 Maer als zy hoorden van de
verryzenisse der dooden, lachten
sommigen daermede; maer anderen
zeiden : Wy zullen u hiervan nog
wederom hooren.
33 Aldus ging Paulus uit het mid-
den van hen weg.
34 Doch eenige mannen bleven hem
by, en namen het geloof aen; onder
dewelke ook Dionysius, raedsheer
van den Areopagus, en eene vrouw
met name Damaris, en anderen met
hen.

KAPITTEL XVIII.

DAERNA vertrok Paulus van Athe-
nen, en kwam te Corinthen.
2 En vindende daer zekeren Jode,
met name Aquilas, geboortig van Pon-
tus, die onlangs uit Italien gekomen
was, met Priscilla zyne huisvrouwe,

omdat Claudius alle Joden uit Roomen had doen vertrekken, zoo voegde hy zich by hen.
3 En mits hy van hetzelfde ambacht was, zoo bleef hy by hen, en werkte : want hun ambacht was tenten maken.
4 Ondertusschen disputeerde hy alle sabbot-dagen in de synagoge, tusschenmengelende den naem van den Heere Jesus; en hy overtuigde Joden en Grieken.
5 Als nu Silas en Timotheus van Macedonien gekomen waren, preekte Paulus nog veel vuriger, bewyzende aen de Joden, dat Jesus de Christus is.
6 Maer alzoo zy tegenstreden en lasterden, schudde hy zyne kleederen af, en zeide tot hen : Uw bloed kome op uw hoofd! ik ben er zuiver van; voortaen trekke ik voort naer de heidenen.
7 En van daer weggaende, kwam hy in 't huis van eenen, genoemd Titus Justus, die godvreezende was, wiens huis naest de synagoge was.
8 En Crispus, de overste der synagoge, geloofde in den Heere met geheel zyn huisgezin; en velen van de Corinthianen gehoor gevende, namen het geloof aen, en wierden gedoopt.
9 Ook zeide de Heer 's nachts in een visioen tot Paulus : En zyt niet bevreesd; maer spreekt, en dat gy niet en zwygt :
10 Want ik ben met u, en niemand zal aen u komen om u te hinderen : want ik heb veel volk in de stad.
11 Hy bleef dan aldaer een jaer en zes maenden stil, leerende hun het woord Gods.
12 Maer als Gallio stadhouder van Achaien was, stonden de Joden gelyker hand op tegen Paulus, en bragten hem voor de vierschaer,
13 Zeggende : Deze raedt de menschen eenen godsdienst aen, die tegen de wet is.
14 Maer alzoo Paulus zynen mond begon te openen, zeide Gallio tot de Joden : Indien er eenig onregt oft boos schelmstuk was, ô joodsche mannen! ik zou u met reden geduldelyk aenhooren;
15 Doch is 't dat uw geschil maer en is over woorden, en namen, en over uwe wet; daer moogt gy zelven in voorzien : ik en wil daervan geen regter zyn.
16 En hy dreef ze van voor de vierschaer weg.
17 Maer zy allen grepen Sosthenes aen, den oversten der synagoge, en sloegen hem voor de vierschaer, zonder dat Gallio zich iet van deze dingen aentrok.
18 Als nu Paulus nog vele dagen daer gebleven was, nam hy zyn afscheid van de broeders, en voer te schepe naer Syrien, met Priscilla en Aquilas, na dat hy zich te Cenchreën het hoofd had geschoren, om eene belofte, die hy gedaen had.
19 T'Ephesen komende, liet hy hen daer; doch hy, in de synagoge gegaen zynde, disputeerde met de Joden;
20 Die hem verzochten, dat hy daer nog langeren tyd zoude blyven; doch hy en heeft het hun niet toegestaen.
21 Maer hy nam zyn afscheid, zeggende : Ik zal, indien het God belieft, tot u nog eens wederkomen. En zoo vertrok hy van Ephesen.
22 Te Cesareën gekomen zynde, trok hy op, en de gemeente gegroet hebbende, kwam hy af naer Antiochien.
23 En na dat hy daer eenigen tyd geweest was, is hy voortgereisd, doorwandelende van stad tot stad het landschap van Galatien, en van Phrygien, versterkende al de discipelen.
24 Alsdan kwam er te Ephesen zeker Jode, met name Apollos, geboortig van Alexandrien, een welspre-

kend man, en zeer kloek in de
Schrifturen.
25 Deze was onderwezen in de re-
ligie des Heeren, en sprak met eenen
grooten iever, leerende neerstelyk
hetgene Jesus aengaet; alhoewel hy
van geenen anderen doop en wiste,
als van dien van Joannes.
26 Hy begon dan vrymoedelyk in
de synagoge te handelen. En als
Priscilla en Aquilas hem gehoord
hadden, namen zy hem mede, en
legden hem den weg des Heeren
nauwkeuriger uit.
27 Als hy nu naer Achaien wilde
gaen, moedigden de broeders hem
aen, en schreven aen de discipelen,
dat zy hem ontvangen zouden. En
aldaer gekomen zynde, was hy zeer
voordeelig aen de geloovigen.
28 Want hy overtuigde de Joden
krachtelyk in het openbaer, bewy-
zende door de Schrifture, dat Jesus
de Christus was.

KAPITTEL XIX.

HET gebeurde, terwyl dat Apollos
te Corinthen was, dat Paulus de
hooger gelegene landen doorreisd
hebbende, te Ephesen kwam; en
vindende daer eenige discipelen,
2 Vraegde hy hun : Hebt gy, die
gelooft, ook den Heiligen Geest ont-
vangen? Zy antwoordden hem : Wy
en hebben zelfs nog niet gehoord,
dat er een Heilige Geest is.
3 Hy zeide verders : Door wat doop-
sel zyt gy dan gedoopt? Zy zeiden :
Door het doopsel van Joannes.
4 Dan sprak Paulus : Joannes heeft
wel het volk met den doop van peni-
tentie gedoopt; maer hy zeide, dat ze
moesten gelooven in dengenen, die
na hem komen zoude, dat is, in Jesus.
5 Dit gehoord hebbende, wierden
zy gedoopt in den naem van den
Heere Jesus.
6 En als Paulus hun de handen op-
gelegd hadde, kwam de Heilige Geest
over hen, en zy spraken verscheidene
talen, en propheteerden.
7 Nu zy waren in alles omtrent de
twaelf mannen.
8 En hy ging in de synagoge, en
sprak met vrymoedigheid, dry maen-
den lang disputerende, en hen on-
derwyzende van het ryk Gods.
9 Maer alzoo er sommigen verherd
bleven, en niet en geloofden, en van
den weg des Heeren voor al het volk
kwalyk spraken, vertrok hy van hen;
en zyne discipelen afgezonderd heb-
bende, leerde hy dagelyks in de
schole van eenen zekeren Tyrannus.
10 Dit duerde twee jaren lang. Zoo
dat allen degene, die in Asien woon-
den, het woord des Heeren hoorden,
zoo Joden als heidenen.
11 En God deed ongemeene mirake-
len door de handen van Paulus;
12 Zoo dat ook, als de zweetdoeken
en de riemen, die zyn lichaem geraekt
hadden, op de zieken gedragen wier-
den, de ziekte hen verliet, en de
booze geesten van hen uitgingen.
13 Eenigen van de Joden, die dui-
velbezweerders waren, en overal
omliepen, ondernamen ook den naem
van den Heere Jesus aen te roepen
over degenen, die met booze geesten
bezeten waren, zeggende : Ik be-
zweer u by Jesus, die van Paulus
gepredikt wordt.
14 Die dit deden, waren zeven zo-
nen van zekeren Sceva, eenen jood-
schen opper-priester.
15 Maer de booze geest antwoor-
dende, zeide tot hen : Jesus ken ik,
en ik weet wie Paulus is; maer, wie
zyt gy doch?
16 En de mensch, daer de booze
geest in was, hun op het lyf vallen-
de, wierd er twee meester, en over-
weldigde ze; zoo dat zy naekt en
gekwetst uit den huize vlugtten.
17 Dit wierd kenbaer aen al de Jo-
den en de heidenen, die te Ephesen
woonden; en zy wierden allen met

vreeze bevangen, en de naem van den Heere Jesus Christus wierd zeer verheerlykt.

18 En velen van degenen, die geloofden, kwamen belyden en zeggen, wat dat ze al gedaen hadden.

19 Ook velen van degenen, die met verborgene konsten hadden omgegaen, bragten hunne boeken mede, en verbrandden ze voor al de wereld; en de weerdye daervan opgerekend zynde, vonden zy dat het beliep de somme van vyftig duizend denarissen.

20 Zoo magtig wies het woord Gods aen, en wierd versterkt.

21 Dit nu gedaen zynde, nam Paulus door den geest voor, dat hy Macedonien en Achaien doorreisd hebbende, naer Jerusalem zoude gaen, zeggende : Na dat ik daer zal geweest zyn, moet ik ook Roomen zien.

22 Hy dan, twee van degenen, die hem dienden, Timotheus en Erastus, naer Macedonien afgezonden hebbende, bleef nog eenigen tyd in Asien.

23 Doch ten zelfden tyde ontstond er geen kleine oproer, ter oorzake van den weg des Heeren.

24 Want zeker zilversmid, met name Demetrius, die zilveren tempelkens van Diana maekte, en dus zeer wel te winnen gaf aen degenen, die van dat ambacht waren;

25 Riep hen te samen, als ook de anderen, die in diergelyke dingen werkten, en zeide : Mannen! gy weet, dat al ons gewin van dit werk komt.

26 Daerentusschen gy ziet en hoort, hoe dat deze Paulus eene groote menigte des volks, niet alleen van Ephesen, maer byna van geheel Asien, door zyn klappen afkeert, zeggende dat het geene goden en zyn, die met handen gemaekt worden.

27 En niet alleen en loopen wy gevaer, dat het deel dat wy daerin hebben, verfoeid worde, maer ook zal de tempel van de groote Diana te niet gaen; en zelfs zal hare majesteit, dewelke van geheel Asien en de wereld zoo geëerd wordt, allengskens ten onder gaen.

28 Dit gehoord hebbende, wierden zy vol gramschap, en zy schreeuwden en riepen : Groot is de Diana van Ephesen !

29 En geheel de stad raekte overhoop, en zy liepen gezamender hand met gedruisch naer de schouwplaets, medeslepende Cajus en Aristarchus, Macedoniërs, die met Paulus gekomen waren.

30 Paulus wilde zich dan onder 't volk begeven, maer de discipelen en lieten 't niet toe.

31 Sommigen ook van de voornaemsten van Asien, die zyne vrienden waren, zonden tot hem, en baden, dat hy zich op de schouwplaets niet begeven en zoude.

32 De eene dan riep dit, de andere wat anders; want het was eene geheel verwerde vergadering; en 't meeste deel en wist zelfs niet, uit wat oorzake zy byeengekomen waren.

33 Ook wierd er zeker Alexander uit den hoop getrokken, doordien de Joden hem voortstieten. Alexander dan, met de hand een teeken gevende, dat zy zwygen zouden, wilde zich voor het volk verantwoorden.

34 Maer als zy verstonden, dat hy een Jode was, maekten zy al te samen een geschreeuw, en riepen omtrent de twee uren lang : Groot is de Diana van Ephesen!

35 En als de stadsschryver het volk gestild had, zeide hy : Mannen van Ephesen! wie is er doch, die niet en weet, dat de stad van Ephesen byzonderen dienst bewyst aen de groote Diana, de dochter van Jupiter?

36 Aengezien dan deze dingen onwedersprekelyk zyn, zoo behoort gy u stil te houden, en niets ligtveerdig te doen.

37 Want deze mannen, die gy hier gebragt hebt, en zyn noch kerkschenders, noch lasteraers van uwe godinne.

38 Is 't dat Demetrius, en de konstenaers, die met hem zyn, tegen iemand iets hebben, daer worden regtsdagen gehouden, en daer zyn stadhouders; dat ze malkanderen in 't regt aenspreken..

39 Of zoo gy iets anders verzoekt, dat zal men in eene wettelyke vergadering konnen afdoen.

40 Want wy staen ook in gevaer van over den oproer van heden beschuldigd te worden, alzoo daer niemand pligtig en is, dien men als oorzaek van dezen oploop zoude konnen aengeven. Dit gezeid hebbende, liet hy de vergadering scheiden.

KAPITTEL XX.

NA dat nu de oproer gestild was, riep Paulus de discipelen, en hen vermaend hebbende, nam hy zyn afscheid, en vertrok om naer Macedonien te gaen.

2 Als hy die landen doorreisd, en hun menigvuldige vermaningen gegeven hadde, kwam hy in Griekenland.

3 Alwaer als hy dry maenden geweest was, en meende naer Syrien over te varen, wierden hem van de Joden lagen gelegd; waerom hy geraden vond van weder te keeren door Macedonien.

4 En met hem gingen Sopater, zoon van Pyrrhus, van Bereën; Aristarchus en Secundus van Thessaloniken; Gajus van Derben, en Timotheus; Tychicus en Trophimus van Asien.

5 Dezen vooruitgegaen zynde, wachtten ons te Troas.

6 Na de dagen van de ongedeesemde brooden, voeren wy af van Philippen, en kwamen binnen vyf dagen by hem te Troas, alwaer wy zeven dagen bleven.

7 Als wy op den eersten dag van de weke byeengekomen waren, om het brood te breken, zoo deed Paulus, die 's anderdaegs vertrekken zoude, hun een sermoon, en trok zyne reden uit tot in den middernacht.

8 Daer waren zeer vele lampen in de opperzale, daer wy vergaderd waren.

9 En zeker jongeling, met name Eutychus, die in de venster zat, wierd, terwyl Paulus wat lang preekte, met eenen zwaren slaep overvallen; en, in het slapen omslaende, viel hy van de derde zoldering af tot beneden toe, en wierd dood opgenomen.

10 Maer Paulus tot hem afgekomen zynde, ging op hem liggen, en hem omhelzende, zeide : En ontstelt u niet, want zyne ziele is in hem.

11 En als hy wederom boven gegaen was, en het brood gebroken en genut had, en hun zoo lang had aengesproken, tot dat de dag kwam, is hy vertrokken.

12 En den jongeling die leefde, leidden zy weg, en zy waren zeer getroost.

13 Wy dan te schepe gaende, voeren af naer Asson, daer wy Paulus moesten innemen : want hy had het zoo beschikt, dat hy den weg te voet zou doen.

14 Als hy nu te Asson by ons gekomen was, namen wy hem in, en kwamen te Mitylenen.

15 En van daer varende, kwamen wy 's anderdaegs tegenover Chio, en daegs daerna legden wy aen te Samos, en den volgenden dag kwamen wy te Mileten aen.

16 Want Paulus had voorgenomen Ephesen voorby te varen, om in Asien niet opgehouden te worden : want hy haestte zich, om, zoo het mogelyk was, op den sinxendag te Jerusalem te zyn.

17 Hy zond dan van Mileten naer

Ephesen, en ontbood de priesters van die kerke.
18 Als zy by hem gekomen, en nu te samen waren, zeide hy tot hen : Gy weet, hoe ik met u altyd ben omgegaen, van den eersten dag af, dat ik in Asien gekomen ben ;
19 Dienende den Heere met alle ootmoedigheid, en met tranen, en in gevaerlykheden, die my overgekomen zyn door de lagen der Joden ;
20 Hoe ik u niets geweigerd en heb van al hetgene u dienstig was, noch achtergelaten u te verkondigen en te leeren 't zy in 't openbaer, 't zy van huis tot huize ;
21 Prekende aen Joden en aen heidenen de penitentie tot God, en het geloof in onzen Heere Jesus Christus.
22 En nu ziet, gebonden zynde in den Geest, zoo ga ik naer Jerusalem, niet wetende, wat my daer zal overkomen ;
23 Alsdat de Heilige Geest my van stad tot stad openlyk betuigt, dat my boeijen en smerten te Jerusalem verwachten.
24 Maer ik en vrees al deze dingen niet, noch myn leven en is my zoo kostelyk niet; als ik maer mynen loop en mag volbrengen, en de bedieninge des woords, die ik van den Heere Jesus ontvangen heb, om te prediken het evangelie van de gratie Gods.
25 En ziet, ik weet nu, dat gy voortaen myn aenzigt niet meer zien en zult, gy allen, wier land ik doorreisd heb, u prekende het ryk Gods.
26 Daerom van daeg zoo neme ik u tot getuige, dat ik van het bloed van u allen zuiver ben.
27 Want ik en heb niet gemyd, u al den raed van God te verkondigen.
28 Let dan wel op u zelven, en op de geheele kudde, over dewelke de Heilige Geest u tot bisschoppen gesteld heeft, om de kerke Gods, die hy door zyn bloed verkregen heeft, te bestieren.
29 Ik weet, dat er na myn vertrek grypende wolven onder u zullen inkomen, die de kudde niet sparen en zullen ;
30 En dat er uit u zelven mannen zullen opstaen, die verkeerde leeringen zullen leeren, om de discipelen naer zich te trekken.
31 Daerom waekt, gedenkende hoe ik dry jaren lang, nacht en dag, niet en heb opgehouden, met tranen een ieder van u te vermanen.
32 En nu bevele ik u aen God, en aen het woord zyner genade, aen hem, die magtig is den bouw te voltrekken, en u een erfdeel te geven met al de heiligen.
33 Ik en heb niemands zilver, oft goud, oft kleed begeerd.
34 Gy weet zelven, dat deze handen my bezorgd hebben hetgene ik, en degene die met my waren, van noode hadden.
35 Ik heb u in alles getoond, hoe men aldus arbeidende, de zwakken moet ondersteunen, en gedenken het woord van den Heere Jesus, als hy gezeid heeft : Het is zaliger te geven, als te ontvangen.
36 Dit gezeid hebbende, boog hy zyne knien, en bad met hen allen.
37 En zy begonnen allegader overvloedelyk te weenen; en vielen Paulus om den hals, en kusten hem;
38 Zynde allermeest bedroefd over hetgene hy gezeid had, dat ze zyn aenzigt niet meer zien en zouden. En zy geleidden hem tot aen het schip.

KAPITTEL XXI.

ALS wy nu van hen afgerukt, en aen 't varen waren, kwamen wy met eene regte streek op Coüs, en 's anderdaegs naer Rhodes, en van daer te Patara.
2 En als wy daer een schip gevonden hadden, dat naer Phenicien over-

voer, gingen wy daerop, en voeren
af.
3 Als wy Cyprus in 't gezigt gekre-
gen hadden, 't zelve aen de slinke
hand latende, voeren wy naer Sy-
rien, en kwamen te Tyrus aen: want
daer moest het schip ontladen.
4 Alzoo wy daer discipelen vonden,
bleven wy daer zeven dagen. Deze
zeiden door den Geest aen Paulus,
dat hy naer Jerusalem niet gaen en
zoude.
5 Als wy die dagen overgebragt
hadden, gingen wy onze reize ver-
vorderen; en zy deden ons allen,
met hunne vrouwen en kinderen,
uitgeleid tot buiten de stad; alwaer
wy, nederknielende op den oever,
ons gebed deden.
6 En ons afscheid van malkanderen
genomen hebbende, gingen wy op
het schip; en zy keerden weder naer
huis.
7 Wy dan, onze vaert voltrekkende,
kwamen van Tyrus nederwaerts te
Ptolemeden; en de broeders gegroet
hebbende, bleven wy eenen dag by
hen.
8 's Anderdaegs vertrokken wy,
en kwamen te Cesareën; en gaende
in het huis van Philippus, den evan-
gelist, die een van de zeven was, ble-
ven wy by hem.
9 Deze had vier dochters, die maeg-
den waren, en propheteerden.
10 Terwyl wy daer eenige dagen
verbleven, kwam er zeker propheet
over van Judeën, met name Aga-
bus.
11 Deze, by ons gekomen zynde,
nam den gordelriem van Paulus, en
zich de handen en voeten bindende,
zeide: Dit zegt de Heilige Geest:
Den man, wiens gordelriem dit is,
zullen de Joden te Jerusalem aldus
binden, en leveren in de handen der
heidenen.
12 Als wy dit gehoord hadden,
baden wy, en degene die van die
plaetse waren, dat hy naer Jerusalem
niet gaen en zoude.
13 Dan antwoordde Paulus, en
zeide: Wat doet gy met zoo te wee-
nen, en myn herte te bedroeven?
want ik en ben niet alleen bereid te
Jerusalem gebonden te worden, maer
ook te sterven, om den name van
den Heere Jesus.
14 En alzoo hy zich niet en liet ge-
zeggen, hielden wy ons te vrede, en
zeiden: De wille des Heeren moet
geschieden.
15 Die dagen voorby zynde, maek-
ten wy ons gereed, en trokken op
naer Jerusalem.
16 Daer kwamen ook eenige disci-
pelen van Cesareën met ons, mede-
brengende eenen ouden discipel,
Mnason genoemd, geboortig van Cy-
prus, by denwelken wy zouden lo-
geren.
17 Als wy te Jerusalem gekomen
waren, ontvingen ons de broeders
zeer vriendelyk.
18 Den volgenden dag, ging Paulus
met ons by Jacobus, alwaer al de
priesters vergaderd waren.
19 Na dat Paulus hen gegroet had,
verhaelde hy van stuk tot stuk, wat
God al door zynen dienst onder de
heidenen gedaen had.
20 Als zy dit hoorden, loofden zy
God grootelyks, en zeiden tot hem:
Gy ziet, broeder! hoe vele duizenden
van de Joden het geloof aengenomen
hebben; maer 't zyn allen ieveraers
van de wet.
21 En zy hebben van u hooren zeg-
gen, dat gy de Joden, die onder de
heidenen woonen, van Moyses leert
afwyken, zeggende, dat zy hunne
kinderen niet en moeten besnyden,
noch naer het gebruik leven.
22 Wat dan gedaen? Dat volk zal
noodzakelyk eens moeten byeenko-
men: want zy zullen hooren, dat gy
overgekomen zyt.
23 Doet dan dat wy u zeggen: Wy

hebben vier mannen, die eene belofte gedaen hebben.

24 Neemt die met u, en zuivert u met hen te samen, en draegt gy voor hen de onkosten, die er zyn, om hun hoofd te mogen scheren; aldus zal een ieder weten, dat hetgene zy van u gehoord hebben, valsch is; maer dat gy zelf voortgaet in het onderhouden van de wet.

25 Wat aengaet de heidenen, die het geloof aengenomen hebben, wy hebben hun ons oordeel overgeschreven, dat zy zich maer en moeten onthouden van hetgene de afgoden geofferd is, van bloed, van versmacht vleesch, en van hoererye.

26 Paulus dan, de mannen medegenomen hebbende, en met hen gezuiverd zynde, kwam 's anderdaegs in den tempel, verkondigende wanneer de tyd van hunne zuiveringe zoude uitgaen, en wanneer de offerande voor ieder van hen zoude opgeofferd worden.

27 Doch als de zeven dagen nu ten einde liepen, zoo maekten de Joden van Asien, die hem in den tempel gezien hadden, al het volk op, en sloegen de handen aen hem, roepende :

28 Helpt gy, mannen van Israël! daer is hy, die tegen ons volk, tegen de wet, en tegen deze plaetse, een ieder overal gaet leeren; daerenboven heeft hy ook de heidenen in den tempel gebragt, en deze heilige plaetse onteerd.

29 Want zy hadden Trophimus, den Ephesiaen, met hem in de stad gezien, en zy meenden, dat Paulus hem in den tempel gebragt had.

30 De geheele stad raekte in roeren, en al het volk liep t'hoope; en Paulus vastnemende, trokken zy hem uit den tempel; en terstond wierden de deuren gesloten.

31 Doch gelyk zy hem zochten te vermoorden, kwam de tyding aen den oversten van de wacht, dat geheel Jerusalem in roeren stond.

32 Deze straks soldaten en kapiteins met zich nemende, liep naer hen toe. Als zy den oversten met de soldaten zagen, hielden zy op van Paulus te slaen.

33 De overste bykomende, greep hem aen, en deed hem met twee ketenen binden, en vraegde wie hy was, en wat hy gedaen had.

34 Maer in dat gewoel riep de eene dit, en de andere dat. En alzoo hy ter oorzake van het gewoel niets zekers en konde verstaen, deed hy hem in het kasteel leiden.

35 En als hy aen de trappen kwam, was het zoo, dat hy van de soldaten gedragen wierd, om het geweld van het volk.

36 Want een hoop volks volgde hem, al roepende : Maekt hem van kant!

37 Als Paulus nu zoo in 't kasteel zoude geleid worden, zeide hy tot den oversten : Is 't my geoorlofd iets tot u te zeggen? De overste zeide : Kont gy grieksch?

38 Zyt gy niet dien Egyptenaer, die voor deze dagen eenen oproer maekte, en naer de woestyne vier duizend moordenaers met u leidde?

39 Paulus antwoordde hem : Ik ben voorwaer een joodsch man van Tarsus, in Cilicien, een borger van die stad, dewelke genoeg bekend is. Ik bid u, laet my tot het volk eens spreken.

40 Als hy het toegelaten had, deed Paulus, staende op de trappen, het volk een teeken met de hand. Daer kwam eene groote stilte; en hy sprak hun aldus aen in de hebreeuwsche tale.

KAPITTEL XXII.

MANNEN broeders en vaders! aenhoort de verantwoordinge, die ik nu voor u doen zal.

2 Als zy hoorden, dat hy hen in de hebreeuwsche tale toesprak, hielden zy zich zoo veel te stiller.
3 Hy zeide hun dan : Ik ben een joodsch man, geboortig van Tarsus, in Cilicien; maer ik ben opgevoed in deze stad, aen de voeten van Gamaliël; onderwezen volgens de waerheid van de wet van onze vaderen; zynde een ieveraer van de wet, gelyk gy ook allen tegenwoordig zyt.
4 Ik ben 't, die deze religie vervolgd hebbe tot der dood toe, bindende en in de gevangenisse smytende zoo mans als vrouwen;
5 Gelyk de hooge priester en al de ouderlingen van my getuigen zullen; zoo verre, dat ik brieven van hen aen de broeders gekregen hebbende, naer Damascus gereisd ben, opdat ik degenen, die daer waren, zoude vangen, en naer Jerusalem medebrengen, om gestraft te worden.
6 Maer 't gebeurde, als ik op den weg was, en aen Damascus naderde, omtrent den middag, dat my op eenen oogenblik een groot licht van den hemel als een bliksem omringelde.
7 En ter aerde nedervallende, hoorde ik eene stemme, die tot my zeide : Saulus, Saulus! waerom vervolgt gy my?
8 Ik antwoordde : Wie zyt gy, Heere? En hy zeide tot my : Ik ben Jesus van Nazareth, dien gy vervolgt.
9 En die met wy waren, zagen het licht wel; maer de stemme van dengenen, die met my sprak, en hoorden zy niet.
10 En ik zeide : Heere! wat zal ik doen? En de Heer zeide tot my : Staet op, gaet naer Damascus, en daer zal u alles gezeid worden, wat gy doen moet.
11 En alzoo ik niet en zag door de groote klaerheid van dat licht, wierd ik van myne medegezellen met de hand geleid, en kwam te Damascus.
12 En zekere Ananias, een man naer de wet, die eenen goeden naem hadde by al de Joden, die daer woonden,
13 Kwam tot my, en naby staende, zeide tot my : Broeder Saulus! ziet op, en op denzelfden stond zag ik hem aen.
14 Hy zeide dan : De God onzer vaderen heeft u voorgeschikt, dat gy zynen wille zoudt kennen, en den Regtveerdigen zoudt zien, en zyne stemme zoudt hooren uit zynen mond.
15 Want gy zult zyn getuige zyn by alle menschen, van hetgene gy gezien en gehoord hebt.
16 Nu dan, waerom vertoeft gy? staet op, laet u doopen, en wascht uwe zonden af, aenroepende zynen naem.
17 Het gebeurde daerna, als ik te Jerusalem wedergekomen was, en dat ik bad in den tempel, dat ik in eene optoginge van geest geraekte;
18 En dat ik hem zag, tot my zeggende : Haest u, en vertrekt ras uit Jerusalem; want zy en zullen de getuigenisse, die gy van my geeft, niet aennemen.
19 Ik zeide : Heere! zy weten wel, dat ik het was, die in de gevangenisse smeet, en in de synagogen geeselde, degenen, die in u geloofden;
20 En als het bloed van uwen martelaer Stephanus vergoten wierd, dat ik daer bystond, en daerin toestemde, en dat ik de kleederen bewaerde van degenen, die hem vermoordden.
21 Maer hy zeide tot my : Gaet gy henen, want ik zal u verre van hier tot de heidenen zenden.
22 Tot dit woord toe hoorden zy hem aen; maer dan hieven zy hunne stemmen op, zeggende : Maekt zoo eenen van d'aerde weg, want 't is schande dat hy leeft!
23 En gelyk zy zoo schreeuwden,

en hunne kleederen afsmeten, en het
stof deden in de locht vliegen;
24 Zoo gebood de overste hem in
het kasteel te leiden, en hem te gee-
selen en te pynigen, om te weten,
waerom zy aldus tegen hem riepen.
25 Als zy hem nu met de koorden
vastgebonden hadden, zeide Paulus
tot eenen kapitein, die er bystond:
Is 't u geoorlofd eenen borger van
Roomen, die zelfs niet eens veroor-
deeld en is, te geeselen?
26 Hetwelk de kapitein gehoord
hebbende, ging het den oversten
boodschappen, en zeide: Wat gaet gy
doen? want deze man is een borger
van Roomen.
27 De overste kwam dan by hem,
en zeide: Zegt my, of gy een borger
van Roomen zyt? Hy antwoordde:
Ja ik.
28 De overste zeide: Ik heb dat
borgerschap door veel geld moeten
bekomen. En ik, zeide Paulus, ben
borger geboren.
29 Terstond gingen zy van hem af,
die hem zouden gepynigd hebben.
De overste was ook bevreesd, als hy
verstond dat hy borger van Roomen
was, omdat hy hem had doen binden.
30 En 's anderdaegs willende nauw-
keuriger weten, waerom hy van de
Joden beschuldigd wierd, liet hy
hem de boeijen afdoen, en belastte,
dat de priesters en geheel de raed
byeen zouden komen; en Paulus me-
debrengende, stelde hy hem voor
hen.

KAPITTEL XXIII.

EN Paulus, den raed styf aenziende,
zeide: Mannen broeders! ik heb
tot den dag van heden voor God ver-
keerd met eene geheele goede con-
scientie.
2 Doch de hooge priester Ananias
gebood aen degenen, die by hem
stonden, dat zy hem voor den mond
zouden slaen.
3 Dan zeide Paulus tot hen: God
zal u slaen, gy witgeplaesterde muer!
Hoe, zit gy om my te oordeelen naer
de wet, en doet gy my tegen de wet
slaen?
4 De omstaenders zeiden: Zult gy
den hoogen priester Gods aldus uit-
schelden?
5 Paulus antwoordde: Ik en wist
niet, broeders! dat het de hooge
priester was, want daer staet ge-
schreven: Den oversten uws volks
en zult gy niet kwalyk toespreken.
(*Exod.* xxii, 28.)
6 En Paulus wetende, dat een deel
van hen sadduceën, en het ander pha-
riseën waren, riep uit in den raed:
Mannen broeders! ik ben een pha-
riseër, een zoon der phariseën; 't is
over de hope en de verryzenis der
dooden, dat ik geoordeeld worde.
7 Als hy dit gezeid had, rees er een
twist op tusschen de phariseën en
de sadduceën; en de vergadering
wierd verdeeld.
8 Want de sadduceën zeggen, dat
er geene verryzenis, noch engel,
noch geest en is; maer de phariseën
belyden 't alle beide.
9 Daer ontstond dan een groot ge-
roep, en eenigen der phariseën ston-
den op, en streden, zeggende: Wy
en vinden niets kwaeds in dezen
man; mogelyk mag hem een geest
oft een engel gesproken hebben.
10 En alzoo de twist zeer groot
wierd, deed de overste, vreezende
dat Paulus van hen zoude verscheurd
worden, de soldaten afkomen, om
hem uit het midden van hen weg te
nemen, en naer het kasteel te bren-
gen.
11 Den volgenden nacht stond de
Heer by hem, en zeide: Zyt kloek,
want gelyk gy van my getuigenisse
gegeven hebt te Jerusalem, alzoo
moet gy van my getuigenisse te Roo-
men geven.
12 Als 't nu dag geworden was,

spanden sommigen van de Joden te samen, en verbonden zich zelven met eenen vloek, van nooit te eten noch te drinken, voor dat zy Paulus zouden vermoord hebben.

13 Zy waren meer dan veertig mannen, die deze samenzwering gedaen hadden.

14 En zy gingen by de opper-priesters en ouderlingen, en zeiden : Wy hebben ons zelven met eenen zwaren vloek verbonden, dat wy geene spyzen zullen proeven, voor dat wy Paulus vermoord hebben.

15 Nu dan, laet gylieden den oversten van wege den raed weten, dat hy hem morgen voor u afbrenge, als of gy nader onderzoek van hem wildet doen; en wy zyn bereid hem te vermoorden, eer hy by u komt.

16 Maer als de zoon van Paulus zuster dezen aenslag gehoord had, kwam hy in 't kasteel, en gaf het Paulus te kennen.

17 Paulus, eenen van de kapiteins by zich roepende, zeide : Brengt dezen jongeling eens by den oversten; want hy heeft hem wat te zeggen.

18 Hy nam hem dan mede, en leidde hem by den oversten, en zeide : Paulus, de gevangene, heeft my verzocht, dat ik dezen jongeling by u zoude brengen, die u wat te zeggen heeft.

19 De overste hem by de hand nemende, ging met hem ter zyde af, en vraegde hem : Wat is 't, dat gy my bekend te maken hebt?

20 Hy zeide : De Joden zyn overeengekomen u te verzoeken, dat gy Paulus morgen in den raed zoudt brengen, als of zy hem nauwkeuriger wilden onderzoeken.

21 Maer en gelooft ze niet : want daer zyn meer als veertig mannen onder hen, die hem lagen leggen, die zich door eenen vloek verbonden hebben, niet te zullen eten noch te drinken, voor dat zy hem om 't leven gebragt hebben; en zy staen zoo gereed, verwachtende uwe toestemminge.

22 De overste liet dan den jongeling gaen, hem bevelende aen niemand te zeggen, dat hy hem dit had te kennen gegeven.

23 En twee kapiteins geroepen hebbende, zeide hy tot hen : Maekt tegen de derde ure des nachts twee honderd soldaten gereed, zeventig ruiters, en twee honderd pykeniers, om naer Cesareën te trekken;

24 En maekt ook zadelbeesten gereed, opdat zy Paulus daerop zetten, en zonder letsel tot den stadhouder Felix mogen brengen.

25 Want hy vreesde, dat de Joden hem mogten wegnemen, en vermoorden; en dat hy daerna opspraek zoude lyden, als of hy geld genoten had.

26 En hy schreef eenen brief van dezen inhoud : Claudius Lysias aen den allervroomsten stadhouder Felix, geluk!

27 Alzoo deze man van de Joden vastgenomen was, en nu stond, om zoo van hen om hals gebragt te worden, ben ik seffens met krygsvolk aengekomen, en heb hem verlost, verstaen hebbende, dat hy een borger van Roomen was.

28 En willende de oorzaek weten, waerover zy hem betigtten, bragt ik hem in hunnen raed.

29 Maer ik bevond, dat hy beschuldigd wierd over eenige geschillen van hunne wet; doch dat hem geene misdaed opgelegd en wierd, hetgene de dood oft de banden verdiende.

30 En alzoo my te kennen gegeven waren de lagen, die zy hem bereid hadden, heb ik hem tot u gezonden; en de beschuldigers ook aengezeid, dat zy hunne zaek by u zouden voorstellen. Vaert wel.

31 De soldaten dan, volgens hetgene hun belast was, Paulus mede-

nemende, bragten hem by nacht tot
Antipatren.
32 En 's anderdaegs keerden zy
weder naer het kasteel, latende de
ruiters met hem voorttrekken.
33 Dewelke, als zy te Cesareën aen-
gekomen waren, gaven den brief
over aen den stadhouder, en zy stel-
den Paulus ook voor hem.
34 Als hy den brief gelezen had,
zoo vraegde hy van wat provincie hy
was; en verstaende dat hy van Cili-
cien was,
35 Zeide hy: Ik zal u hooren, als
uwe beschuldigers zullen gekomen
zyn: en hy deed hem in het paleis
van Herodes bewaren.

KAPITTEL XXIV.

VYF dagen daerna, kwam de
hooge priester Ananias af, met
eenige ouderlingen, en met zekeren
advocaet Tertullus, die tegen Paulus
voor den stadhouder verschenen.
2 En als Paulus geroepen was, be-
gon Tertullus hem aldus te beschuldi-
gen: Aengezien wy door u in grooten
vrede leven, en dat door uwe voor-
zigtigheid vele dingen verbeterd
worden,
3 Zoo erkennen wy zulks t'allen ty-
den en plaetsen, met alle dankbaer-
heid, ô allervroomste Felix!
4 Doch om u niet lang op te houden,
zoo bid ik u, dat gy ons volgens uwe
goedertierenheid in 't kort wilt aen-
hooren.
5 Wy hebben dezen man bevonden
te zyn eene peste, die al de Joden de
geheele wereld door in roeren stelt,
en het hoofd is van de oproerige sekte
der Nazareërs;
6 Die ook getracht heeft den tempel
te ontheiligen; waerom wy hem ook
vastgenomen hadden, en naer onze
wet wilden oordeelen.
7 Maer de overste Lysias seffens
aenkomende, heeft hem met groot
geweld uit onze handen getrokken;
8 Gebiedende, dat zyne beschuldi-
gers voor u zouden komen; denwel-
ken gy onderzoekende, zult zelf van
al hetgene, waerover wy hem be-
schuldigen, konnen kennisse nemen.
9 De Joden bevestigden 't, en zei-
den, dat deze dingen alzoo waren.
10 Doch Paulus, de stadhouder hem
teeken gevende dat hy spreken zoude,
gaf deze antwoord: Aengezien ik
wete, dat gy van over vele jaren reg-
ter over dit volk geweest zyt, zoo
zal ik my zelven zoo veel te vry-
moedelyker verantwoorden:
11 Want gy kont vernemen, hoe
het niet meer als twaelf dagen gele-
den en is, dat ik gegaen ben, om
myne aenbidding te Jerusalem te
doen;
12 En zy en hebben my met nie-
mand in den tempel vinden dispu-
teren, noch eenige vergaderinge van
volk maken, 't zy in de synagogen,
13 't Zy in de stad; noch zy en
konnen u niet bewyzen hetgene,
daer zy my nu van beschuldigen.
14 Maer dit bekenne ik u, dat ik
volgens de religie, die zy eene ket-
terye noemen, den Vader en mynen
God alzoo diene, dat ik geloove al
wat in de wet en de propheten ge-
schreven staet;
15 Hopende op God, gelyk zy zelven
ook verwachten, dat er eene verry-
zenis zal geschieden van de regtveer-
digen en onregtveerdigen.
16 Daerom trachte ik myne con-
scientie altyd zonder berisping te
bewaren voor God en voor de men-
schen.
17 Doch na vele jaren ben ik geko-
men om aelmoesen aen myn volk, en
om offeranden en beloften te doen:
18 Waermede zy my bezig gevon-
den hebben, als ik gezuiverd was in
den tempel, zonder eenig volk, oft
gerucht.
19 Nu dit waren eenige Joden van
Asien, die voor u behoorden te ver-

schynen, en my te beschuldigen, indien zy iets tegen my hadden.
20 Ofte wel laet dezen zelven zeggen, of zy eenige misdaed in my bevonden hebben, als ik voor den raed stond;
21 Ten ware om dit enkel woord alleen, hetwelk ik onder hen staende, heb uitgeroepen : Over de verryzenis der dooden, word ik heden van u geoordeeld!
22 Felix dan, die goede kennisse van deze religie had, stelde hen uit, zeggende : Als de overste Lysias zal herwaerts gekomen zyn, dan zal ik u hooren.
23 En hy belastte aen eenen kapitein, dat hy hem bewaren zoude, en dat men hem meer vryheid zoude laten, en niet beletten, dat iemand van de zynen hem zou komen dienst doen.
24 Na eenige dagen kwam Felix, met zyne huisvrouwe Drusilla, die eene Jodinne was, en riep Paulus, en hoorde van hem het geloof in Christus Jesus.
25 Maer als hy van de regtveerdigheid, zuiverheid, en het toekomende oordeel sprak, wierd Felix verschrikt, en zeide : 't Is nu genoeg, gaet henen; ik zal u doen roepen als ik beteren tyd zal hebben.
26 Hopende ook dat hem geld van Paulus zoude gegeven worden, ontbood hy hem dikwils, en sprak met hem.
27 Doch als er twee jaren verloopen waren, kreeg Felix voor nazaet Portius Festus. En Felix willende aen de Joden gunst bewyzen, liet Paulus gevangen.

KAPITTEL XXV.

ALS Festus dan in 't land gekomen was, ging hy dry dagen daerna van Cesareën opwaerts naer Jerusalem.
2 En de opper-priesters, en de voornaemsten der Joden, gingen by hem tegen Paulus, en baden hem,
3 Verzoekende tegen hem die gunste, dat hy hem te Jerusalem zoude doen brengen, lagen gereed hebbende om hem op den weg om 't leven te brengen.
4 Maer Festus antwoordde, dat Paulus te Cesareën bewaerd wierd, en dat hy zelf in 't kort derwaerts reizen zoude.
5 Dat degenen dan, zeide hy, die onder u iet vermogen, mede afkomen; en zoo er eenige misdaed in den man is, dat zy hem beschuldigen.
6 En als hy daer by hen niet meer als acht oft tien dagen geweest was, vertrok hy naer Cesareën; en 's anderdaegs op den regterstoel gezeten zynde, gebood hy dat men Paulus zoude daerbrengen.
7 Als hy binnengeleid was, stonden de Joden, die van Jerusalem afgekomen waren, rondom hem, vele en zware stukken hem optigtende, die zy niet en konden goed maken;
8 Want Paulus verweerde zich, en zeide : Noch tegen de wet der Joden, noch tegen den tempel, noch tegen den keizer en heb ik iets misdaen.
9 Doch Festus, willende de Joden begunstigen, nam het woord aen, en zeide tot Paulus : Wilt gy naer Jerusalem gaen, en aldaer voor my over deze dingen gehoord worden?
10 Maer Paulus zeide : Ik sta voor den regterstoel des keizers, daer moet ik geoordeeld worden; ik en heb de Joden niet gehinderd, gelyk gy ook wel weet.
11 Want heb ik hun ongelyk gedaen, oft iets dat de dood verdient, zoo en weigere ik niet te sterven; maer is 't dat er niets en is van al hetgene, waermede zy my beschuldigen, zoo en kan my niemand uit gunst aen hen overgeven. Ik appelere naer den keizer.

12 Festus, met zynen raed gesproken hebbende, gaf voor antwoord : Appeleert gy naer den keizer? gy zult naer den keizer gaen.

13 Als nu eenige dagen voorbygegaen waren, kwam de koning Agrippa, met Berenice, te Cesareën, om Festus te begroeten.

14 En alzoo zy daer vele dagen bleven, gaf Festus de zake van Paulus te kennen aen den koning, zeggende : Hier is een man van Felix gevangen gelaten ;

15 Om denwelken, als ik te Jerusalem was, de opper-priesters en d'ouderlingen der Joden by my kwamen, eischende vonnis tegen hem.

16 Maer ik antwoordde hun, dat het de gewoonte niet en is by de Romeinen, eenen mensch te verwyzen, voor dat degene, die beschuldigd wordt, zyne betigters tegenwoordig heeft, en de vryheid bekome, om zich te verantwoorden tegen het opgelegde schelmstuk.

17 Daerom, als zy herwaerts gekomen waren, zoo heb ik zonder uitstel, 's anderdaegs, zittende op den regterstoel, den man doen voor my brengen.

18 Maer de betigters, die tegen hem verschenen, en bragten geene beschuldiginge in, daer ik kwaed vermoeden van had.

19 Zy hadden alleenelyk eenige geschillen met hem over hunnen godsdienst, en over zekeren gestorvenen Jesus, denwelken Paulus zeide te leven.

20 Ik dan, gansch verlegen zynde over dat geschil, vraegde, of hy naer Jerusalem wilde gaen, en aldaer over die dingen geoordeeld worden.

21 Maer alzoo Paulus daervan appeleerde, verzoekende dat zyne zake bewaerd zoude worden ter kennisse van zyne keizerlyke majesteit, zoo heb ik hem doen bewaren, tot dat ik hem naer den keizer zoude zenden.

22 Agrippa zeide tot Festus : Ik wilde dien man ook zelf wel eens hooren. Morgen, zeide hy, zult gy hem hooren.

23 's Anderdaegs dan, als Agrippa en Berenice met groote pracht waren aengekomen, en met de oversten en de voornaemste mannen van de stad in de audientie-zael waren ingegaen, wierd Paulus door het bevel van Festus daerin gebragt.

24 En Festus zeide : Koning Agrippa! en gy mannen alle, die hier met ons tegenwoordig zyt! gy ziet daer den man, over denwelken geheel de vergadering der Joden my te Jerusalem is komen spreken, verzoekende en roepende, dat hy niet langer en behoorde te leven.

25 Doch ik heb bevonden, dat hy niets misdaen en heeft, hetwelk de dood zoude verdienen. Dan gelyk hy zelf naer zyne keizerlyke majesteit appeleerde, heb ik besloten hem derwaerts te zenden.

26 Maer ik en heb niets zekers, om aen mynen heere van hem te schryven; daerom heb ik hem voor uliden gebragt, en voornamelyk voor u, koning Agrippa! opdat ik, na dit onderzoek, iets moge hebben, om te schryven.

27 Want het dunkt my onredelyk eenen gevangenen over te zenden, zonder de beschuldigingen, die er tegen hem zyn, te kennen te geven.

KAPITTEL XXVI.

AGRIPPA zeide dan tot Paulus : Het wordt u toegelaten voor u zelven te spreken. En Paulus zyne hand uitstekende, begon zich aldus te verantwoorden :

2 Ik achte my gelukkig, koning Agrippa! dat ik my heden by u zal verdedigen over al hetgene, daer de Joden my van beschuldigen.

3 Te meer, omdat gy al de gewoonten en de geschillen, die onder de

Joden zyn, zeer wel weet. Daerom
bid ik u, dat gy my verduldiglyk
wilt hooren.
4 Wat aengaet myn leven, 't welk
ik van jongs af onder myn volk te
Jerusalem geleefd heb, dat is al de
Joden bekend.
5 Want zy weten wel, indien zy 't
getuigen willen, dat ik al van ouds
volgens het nauwkeurigste gevoelen
van onze religie geleefd hebbe, als
zynde een phariseër.
6 En nu sta ik hier in 't regt getrok-
ken, omdat ik hope op de belofte, die
van God aen onze voorouders ge-
daen is ;
7 Tot dewelke onze twaelf geslach-
ten, God nacht en dag dienende,
hopen te komen. Over deze hope, ô
koning! worde ik van de Joden be-
schuldigd.
8 Dunkt het ulieden dan ongeloove
lyk, dat God de dooden verwekt?
9 Voor my, ik meende eerst ook al,
dat ik veel tegenstand tegen den naem
van Jesus van Nazareth moest doen.
10 't Welk ik ook te Jerusalem ge-
daen heb, en ik heb velen van de
heiligen in de gevangenisse gesme-
ten, volgens de magt, die my van de
opperste priesters gegeven was; en
als zy gedood wierden, gaf ik er
myne stemme toe.
11 Ook ging ik in alle synagogen
hen dikmaels pynigen, en dwong ze
tot blasphemeren; en nog meer tegen
hen door dulligheid gedreven zynde,
vervolgde ik ze tot in de buitenland-
sche steden.
12 Tot welken einde, als ik met
magt en bevel van de opper-priesters
naer Damascus trok,
13 Zoo zag ik op den weg in 't mid-
den van den dag, ô koning! een licht
van den hemel, dat klaerder als de
zonne was, rondom my flikkeren, en
rondom degenen, die te samen met
my waren.
14 En als wy allen ter aerde geval-
len waren, hoorde ik eene stemme
tot my zeggen in de hebreeuwsche
tale : Saulus, Saulus! waerom ver-
volgt gy my? Het is u herd tegen den
prikkel achter uit te slaen.
15 Ik zeide : Wie zyt gy, Heere? En
de Heer zeide : Ik ben Jesus, dien gy
vervolgt.
16 Maer regt u op, en staet op uwe
voeten, want ik ben u daertoe ver-
schenen, om u tot eenen bedienaer
en tot eenen getuige te stellen van
die dingen, die gy gezien hebt, en
die ik u nog verschynende, zal open-
baren :
17 Ik, die u verlossen zal van dit
volk, en van de heidenen, tot dewel-
ken ik u nu zende.
18 Om hunne oogen te openen, op-
dat zy van de duisternissen bekeerd
worden tot het licht, en uit de magt
van den boozen vyand tot God, en
dat zy door het geloof in my vergiffe-
nis der zonden, en een erfdeel onder
de heiligen mogen ontvangen.
19 Ik en ben dan, ô koning Agrippa!
niet ongeloovig geweest aen het he-
melsch visioen.
20 Maer ik heb eerst aen die van
Damascus, en daerna te Jerusalem,
en door al het land van Judeën, en
aen de heidenen verkondigd, dat zy
penitentie zouden doen, en zich be-
keeren tot God, doende weerdige
werken van penitentie.
21 Dit is de oorzaek, waerom my de
Joden, als ik in den tempel was, ge-
vangen namen en zochten te ver-
moorden.
22 Maer door de hulpe Gods be-
schermd zynde, sta ik er nog tot op
den dag van heden, gevende getui-
genisse aen klein en groot, zonder
iets te zeggen, buiten hetgene de
propheten en Moyses gezeid hebben
te zullen geschieden.
23 Dat de Christus lyden moest, dat
hy de eerste van de dood verryzen
zoude, en dat hy het licht aen dit

volk, en aen de heidenen zoude verkondigen.

24 Als hy deze dingen sprak tot zyne verantwoordinge, zeide Festus met luider stemme : Gy wordt uitzinnig, Paulus ! de groote geleerdheid brengt u tot uitzinnigheid.

25 Waerop Paulus zeide : Ik en worde niet uitzinnig, ô allervroomste Festus! maer ik spreek woorden van waerheid en van een gezond verstand.

26 Want de koning weet hiervan, tot denwelken ik ook vrymoedelyk spreke; omdat ik meene, dat hem niets daervan verborgen en is : want het en zyn geene dingen, daer iets van in eenen hoek geschied is.

27 En gelooft gy, ô koning Agrippa! de propheten niet? Ik wete, dat gy ze gelooft.

28 Agrippa zeide tot Paulus : Gy beweegt my byna om Christen te worden.

29 Paulus zeide daerop : God gave, dat gy niet alleen byna, maer ook teenemael, met allen, die my tegenwoordig aenhooren, zoodanig wierd als ik ben, uitgenomen deze banden.

30 De koning stond alsdan op, en de stadhouder, en Berenice, en die met hem gezeten waren.

31 En ter zyde gegaen zynde, spraken zy met malkanderen, en zeiden : Die man en heeft niets gedaen, dat de dood oft de gevangenisse verdient.

32 En Agrippa zeide tot Festus : Men zoude hem mogen loslaten, had hy niet geappeleerd tot den keizer.

KAPITTEL XXVII.

ALS 't dan besloten was, dat Paulus naer Italien zoude varen, en dat men hem nevens andere gevangenen aen eenen kapitein van het keizerlyk regiment, met name Julius, zoude overleveren;

2 Gingen wy op een schip van Adramitten, en staken af, beginnende te varen langs de kusten van Asien. Aristarchus, de Macedoniër, van Thessaloniken, bleef met ons.

3 Des anderdaegs kwamen wy te Sidon aen ; en Julius, beleefdelyk met Paulus handelende, liet hem toe by zyne vrienden te gaen, en zich zelven te bezorgen.

4 Als wy van daer afgestoken waren, voeren wy beneden Cyprus henen, omdat de winden ons tegen waren.

5 En de zee van Cilicien en Pamphilien doorvarende, kwamen wy aen te Lystren, eene stad van Lycien;

6 Alwaer de kapitein, een schip vindende van Alexandrien, dat naer Italien voer, stelde hy ons daerin.

7 En gelyk wy vele dagen langzaem voortvoeren, en nauwelyks tegenover Gnidus gekomen waren, overmits het ons de wind niet toe en liet, zoo voeren wy langs Creten by Salmone.

8 En daer nauwelyks voorbyzeilende, kwamen wy aen eene plaetse, die Schoonhaven genoemd wordt, daer de stad Thalassa naby was.

9 Maer alzoo de tyd zeer verloopen was, en dat de schipvaert gevaerlyk begon te worden, want de vasten nu al voorby was, zoo vermaende Paulus hen, zeggende :

10 Mannen! ik zie dat de schipvaert zeer moeijelyk, en vol van gevaer zal gaen worden; niet alleen voor de ladinge en voor het schip, maer ook voor ons eigen leven.

11 Maer de kapitein geloofde den stierman en den schipper meer, als hetgene gezeid wierd van Paulus.

12 En alzoo de haven niet dienstig en was om te overwinteren, vonden de meesten geraden, van daer af te varen, of zy nog misschien te Phenix konden geraken, hetwelk eene haven van Creta is, op den zuid-westen en noord-westen gelegen, om aldaer te overwinteren.

13 Doch, gelyk de zuidenwind be-
gon te waeijen, meenden zy tot hun
voornemen te komen; en afgevaren
zynde van Asson, zeilden zy langs de
kusten van Creta.
14 Maer niet lange daerna, sloeg
daer een stormwind tegen aen, dien
men noemt den noord-oostenwind.
15 En gelyk het schip met geweld
wierd weggenomen, en tegen den
wind niet en konde opzeilen, gaven
wy het op, en lieten 't schip met den
wind henen dryven.
16 En op zeker eiland, genoemd
Clauda, aenloopende, konden wy
nauwelyks den boot bemagtigen.
17 Maer hem opgekregen hebbende,
gebruikten zy alle middelen, het
schip van onder toebindende; en
vreezende op eene zandplaet te stoo-
ten, streken zy het zeil en dreven
zoo henen.
18 Maer gelyk wy door het tem-
peest geweldig geslingerd wierden,
wierpen zy den dag daerna een deel
goed buiten boord;
19 En den derden dag smeten zy
met hunne eigene handen de schips-
gereedschap uit.
20 Alzoo er in vele dagen noch zon
noch sterren en schenen, en dat er
ons geen klein onweder over het
hoofd hing, zoo was ons nu alle hoop
van onze behoudenisse benomen.
21 Gelyk men ook lang zonder eten
geweest was, zoo stond Paulus in 't
midden van hen op, en zeide: Man-
nen! gy hadt wel naer my behooren
te luisteren, en van Creta niet af te
varen, om alzoo dit ongemak en
deze schade niet te hebben.
22 Niettemin ik rade u nog wel
gemoed te zyn: want daer en zal
niemand van u vergaen, maer alleen
het schip.
23 Want dezen nacht is er een en-
gel van den God, dien ik toebehoore
en dien ik diene, by my geweest,
24 Zeggende: En vreest niet, Pau-
lus! gy moet voor den keizer ver-
schynen; en ziet, God heeft ze u ge-
schonken allen, die met u varen.
25 Daerom weest wel gemoed, man-
nen! want ik geloof God, dat het zoo
zyn zal, gelyk my gezeid is.
26 Maer wy moeten op zeker eiland
komen.
27 Na dat nu de veertiende nacht
aengekomen was, zoo als wy in de
Adriatische zee dreven, meenden de
schippers, omtrent den middernacht,
dat zy eenig land zagen.
28 En het dieplood uitwerpende,
vonden zy twintig vademen diepte;
en een weinig voortvarende, von-
den ze vyftien vademen.
29 Doch vreezende, dat wy ergens
op eene klipachtige plaetse zouden
stooten, wierpen zy vier ankers van
't achterste van 't schip af, en ver-
langden, dat het dag mogt worden.
30 Maer gelyk de bootsgezellen uit
het schip zochten te vlugten, en nu
den boot in zee nedergelaten hadden,
onder schyn van d'ankers uit het
voorste van 't schip te werpen,
31 Zoo zeide Paulus tot den kapi-
tein en de soldaten: Ten zy dat dezen
in 't schip blyven, zoo en kont gy
niet behouden worden.
32 De soldaten kapten dan de tou-
wen van den boot af, en lieten hem
henen varen.
33 Als het begon dag te worden,
verzocht Paulus hen allen, dat zy
voedsel zouden nemen, zeggende:
't Is heden de veertiende dag, dat gy
blyft wachten zonder eten, en dat gy
niets genomen en hebt.
34 Daerom bid ik u, dat gy voedsel
neemt tot uwe behoudenisse: want
niemand van ulieden en zal een hair
van zyn hoofd verliezen.
35 En als hy dit gezeid had, nam
hy brood, en God gedankt hebbende
in 't aenzien van hen allen, brak hy
hetzelve en begon te eten.
36 Zy wierden dan allen beter

gemoed, en namen ook voedsel.
37 Doch wy waren op het schip in
't geheel twee honderd zes en zeven-
tig zielen.
38 Als zy nu van spyze verzaed
waren, ontlastten zy het schip, wer-
pende het graen in de zee.
39 Als 't dan dag geworden was, en
kenden zy het land niet; maer zy
bemerkten zekeren inham, die eenen
oever had, waerin zy het schip, indien
zy konden, dachten in te brengen.
40 Zy ligtten dan de ankers, en
makende te samen de roerbanden los,
betrouwden zy zich aen de zee; en
het razeil opgehaeld en naer den
wind gezet hebbende, voeren zy
naer den oever.
41 Maer op eene zeebank geraekt
zynde, daer de zee wederzyds aen-
spoelde, stieten zy het schip daerop,
en het voorste deel vastzittende,
bleef wel onberoerlyk, maer het
achterste deel brak af, door het ge-
weld van de zee.
42 De raed van de soldaten was,
dat zy de gevangenen zouden om
hals brengen, opdat er niemand, na
dat hy uitgezwommen was, het zoude
ontvlugten.
43 Maer de kapitein, willende Pau-
lus behouden, verbood het hun te
doen, en hy beval, dat die zwemmen
konden, eerst zouden uitspringen,
om het te ontkomen, en aen land te
raken;
44 En d'anderen droegen zy, som-
migen op planken, en sommigen op
de stukken van het schip : en zoo is
't geschied, dat zy allegader behou-
den aen land kwamen.

KAPITTEL XXVIII.

ALS wy 't ontkomen waren, ver-
stonden wy, dat het eiland Melita
genoemd wierd. Doch de barbaren
bewezen ons zeer groote beleefd-
heid.
2 Want zy verkwikten ons allega-
der met een groot vuer, hetgene zy
ontstaken om den slagregen, die er
overkwam, en om de koude.
3 Maer gelyk Paulus een deel rys
byeengeraept, en op het vuer ge-
legd had, kroop er door de hitte eene
slange uit, en vloog hem aen de
hand.
4 Als de barbaren deze beest aen
zyne hand zagen, zeiden zy tot mal-
kanderen : Deze mensch is zeker een
moordenaer, denwelken, na dat hy
de zee ontkomen is, de wraek niet
en laet leven.
5 Maer hy, de beest in 't vuer af-
schuddende, en leed er geenen hin-
der van.
6 Doch zy meenden, dat hy zoude
opzwellen, en terstond dood vallen;
maer als zy lang gewacht hadden,
en zagen dat hem geen leed en ge-
schiedde, veranderden zy van ge-
voelen, en zeiden, dat hy een God
was.
7 Omtrent dezelfde plaetse waren
de landgoederen van den oversten
van het eiland, met name Publius,
die ons in zyn huis ontving, en dry
dagen vriendelyk onthaelde.
8 Doch het geviel, dat de vader
van Publius met de koorts en met
den rooden loop ziek lag; denwelken
Paulus ging bezoeken, en gebeden
hebbende, legde hy hem de handen
op, en genas hem.
9 Dit geschied zynde, kwamen tot
hem allen, die in 't eiland eenige
ziekten hadden, en zy wierden gene-
zen.
10 Die ons ook groote eere bewe-
zen, en als wy henen voeren, bezorg-
den zy ons van al dat wy van noode
hadden.
11 Na verloop van dry maenden,
voeren wy af met een schip van
Alexandrien, hetwelk in 't eiland
uitgewinterd had, voerende het tee-
ken van Castor en Pollux.
12 En als wy te Syracusen aenge-

komen waren, bleven wy daer dry
dagen.
13 Van daer langs de kusten va-
rende, kwamen wy te Rhegium aen;
en een dag daerna, de wind zuiden
loopende, kwamen wy den tweeden
dag te Puteolon;
14 Alwaer wy, eenige broeders ge-
vonden hebbende, verzocht wierden
zeven dagen by hen te blyven; en
alzoo kwamen wy te Roomen.
15 Als 't de broeders van daer ge-
hoord hadden, kwamen zy ons te ge-
moet tot op de merkt van Appius, en
de Dry Herbergen; Paulus hen gezien
hebbende, dankte God, en schiep
moed.
16 Als wy te Roomen gekomen wa-
ren, wierd het Paulus toegelaten, op
zich zelven te woonen, met eenen
soldaet, die hem bewaerde.
17 Na dry dagen riep hy de voor-
naemsten der Joden te samen; en als
zy vergaderd waren, zeide hy tot hen:
Alhoewel ik, mannen broeders! niets
tegen ons volk, ofte tegen 't gebruik
onzer vaderen gedaen heb, zoo ben
ik nogtans geboeid van Jerusalem in
de handen der Romeinen overgele-
verd.
18 Dewelke, my onderzocht heb-
bende, los wilden laten, naerdien er
geene schuld der dood in my en
was.
19 Maer gelyk er de Joden zich te-
genstelden, ben ik gedwongen ge-
weest naer den keizer te appeleren;
niet als of ik ergens in myn volk te
beschuldigen had.
20 Om deze oorzake dan heb ik ver-
zocht u te zien en te spreken: want
om de hope van Israël ben ik met deze
keten gebonden.
21 Maer zy zeiden hem: Wy en
hebben noch brieven u aengaende
van Judeën ontvangen, noch daer en
is niemand van de broeders overge-
komen, die iets kwaeds van u gebood-
schapt oft gesproken heeft.
22 Doch wy verzoeken van u te hoo-
ren, wat gy gevoelt: want ons is be-
kend van deze sekte, dat zy overal
wordt tegengesproken.
23 Als zy hem dan dag gesteld had-
den, kwamen er zeer velen tot hem
in zyne verblyfplaetse, aen dewelken
hy het ryk Gods met bewyzingen uit-
legde, trachtende hen van Jesus uit
de wet van Moyses en uit de prophe-
ten te onderrigten, van den morgend
tot den avond toe.
24 En sommigen geloofden hetgene
er gezeid wierd, maer anderen en
geloofden niet.
25 En alzoo zy onder malkanderen
niet overeen en kwamen, scheidden
zy van een; waerop Paulus met een
woord zeide: Wel heeft de Heilige
Geest door den propheet Isaias tot
onze voorvaders gesproken,
26 Zeggende: Gaet henen tot dit
volk, en zegt hun: Met uwe ooren
zult gy hooren, en niet verstaen; en
ziende zult gy zien, en niet bemer-
ken.
27 Want het herte van dit volk is
bezwaerd geworden, en zy zyn herd
van gehoor geworden, en hebben
hunne oogen toegenepen; opdat zy
met de oogen niet en zouden zien,
noch met de ooren hooren, noch met
het herte verstaen, en bekeerd wor-
den, en ik hen genezen. (*Isaias* vi, 9.)
28 U zy dan kennelyk, dat deze za-
ligmakinge Gods aen de heidenen
toegezonden is, en zy zullen er ook
naer hooren.
29 Als hy dit gezeid had, gingen de
Joden van hem weg, hebbende groot
geschil onder malkanderen.
30 Voorts bleef hy twee geheele
jaren in het verblyf, dat hy gehuerd
had; en hy ontving allen, die tot hem
kwamen;
31 Prekende het ryk Gods, en lee-
rende hetgene den Heere Jesus be-
langt, met alle vrymoedigheid, en
zonder beletsel.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN ROOMEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, dienaer van Jesus Christus, geroepen om apostel te zyn, afgezonderd tot het prediken van het evangelie Gods,
2 't Welk hy eertyds beloofd had door zyne propheten in de Heilige Schrifture,
3 Wegens zynen Zone, die naer het vleesch, van David afgekomen is,
4 En die met kracht verklaerd is te zyn de Zone Gods, naer den Geest der heiligmaking, door de verryzenis van de dood, te weten onzen Heere Jesus Christus;
5 Door wien wy ontvangen hebben de gratie en het apostelschap, om alle volkeren te brengen tot de gehoorzaemheid des geloofs, in zynen naem;
6 Onder dewelken gylieden ook zyt, geroepen zynde van Jesus Christus!
7 Aen allen, die te Roomen zyt, Gods beminden, geroepene heiligen! zy gratie en vrede van God, onzen Vader, en van den Heere Jesus Christus.
8 Vooreerst dan bedanke ik mynen God door Jesus Christus over u allen, omdat uw geloof verkondigd wordt door de geheele wereld.
9 Want God, dien ik uit er herte diene in het evangelie van zynen Zoon, is my getuige, hoe ik zonder ophouden uwer indachtig ben;
10 Altyd biddende in myne gebeden, dat ik door Gods beliefte eens eene gelukkige reize mogte verkrygen, om tot u te komen.
11 Want ik verlange zeer om u te zien, opdat ik u eenige geestelyke gaven mogte mededeelen, om u te versterken:
12 Dat is, om te samen met u getroost te worden door uw en myn geloof, dat onder ons gemeen is.
13 Want ik en wille niet, dat u onbekend zy, broeders! dat ik dikwils voorgenomen heb tot u te komen (doch ben tot nog toe belet geweest); opdat ik ook eenige vrucht mogte hebben onder ulieden, gelyk onder de andere volkeren.
14 Ik ben schuldenaer aen Grieken en barbaren, aen wyzen en onwetenden.
15 Zoo dat ik, wat my aengaet, bereid ben, om ook aen u, die te Roomen zyt, het evangelie te verkondigen.
16 Want ik en schame my over het evangelie niet, aengezien het is eene kracht Gods, dienende tot de zaligheid aen allen, die gelooven; eerst aen de Joden, en ook aen de heidenen.
17 Want de regtveerdigheid Gods wordt ons daerin veropenbaerd uit het geloof tot het geloof, gelyk er geschreven staet: De regtveerdige leeft door het geloof.
18 Ook wordt er geopenbaerd de

gramschap Gods van den hemel, over
alle goddeloosheid en ongeregtigheid
van die menschen, die Gods waer-
heid onregtveerdiglyk ten onder
houden.
19 Omdat hetgene kennelyk is van
God, onder hen is bekend geworden :
want God heeft het hun bekend ge-
maekt.
20 Want hetgene van hem onziene-
lyk is, zyne eeuwige magt en god-
heid, worden van de schepping der
wereld af, uit de schepselen verstaen
en aenmerkt; zoo dat die menschen
niet te verontschuldigen en zyn;
21 Aengezien zy, God gekend heb-
bende, hem niet als God verheerlykt
oft gedankt en hebben, maer verydeld
zyn in hunne redenen, en hun onver-
standig hert verduisterd geworden
is;
22 Zich uitgevende voor wyzen, zyn
zy dwaes geworden;
23 En hebben de eer van den onbe-
derfelyken God bewezen aen de af-
beeldinge van eenen bederfelyken
mensch, en van vliegende, en vier-
voetige, en kruipende dieren.
24 Daerom heeft God hen overgele-
verd aen de onzuivere begeerlykhe-
den van hun herte, zoo dat zy hunne
lichamen by zich zelven onteerd heb-
ben.
25 Die Gods waerheid vermangeld
hebben voor de leugen, en het schep-
sel geëerd en gediend hebben boven
den Schepper, welke gebenedyd is in
der eeuwigheid. Amen.
26 Hierom heeft God hen overgele-
verd tot schandelyke driften : want
hunne vrouwen hebben het natuer-
lyk gebruik veranderd in een ge-
bruik, 't welk tegen de natuer is.
27 Desgelyks ook de mans, daerla-
tende het natuerlyk gebruik der
vrouwe, zyn in hunne lusten tot mal-
kanderen ontstoken geworden, mans
met mans vuiligheid bedryvende, en
aldus de behoorlyke vergeldinge hun-
ner dwalinge in zich zelven ontvan-
gende.
28 En gelyk zy versmaed hebben
God te erkennen, zoo heeft God hen
overgeleverd aen eenen bedorven
zin; zoo dat zy dingen doen, die niet
en betamen;
29 Zynde vervuld met alle onge-
regtigheid, snoodheid, hoererye,
gierigheid, boosheid, vol van nydig-
heid, moorddadigheid, twist, bedrog,
kwaedaerdigheid;
30 Oorblazers, achterklappers,
godslasteraers, bespotters, hooveer-
digen, opgeblazenen, uitvinders van
kwade dingen, ongehoorzamen aen
de ouders;
31 Onverstandig, ongeschikt, zon-
der liefde, ongetrouw, ongenadig.
32 Dewelke, daer zy Gods regtveer-
digheid kenden, nogtans niet en be-
merkten, dat degene die zulke dingen
doen, de dood schuldig zyn; en niet
alleen die ze doen, maer ook die toe-
stemmen aen degenen, die ze doen.

KAPITTEL II.

OVERZULKS en zyt gy niet te ver-
ontschuldigen, ô mensch! wie
gy zyt, die oordeelt : want, doordien
gy een ander oordeelt, zoo veroor-
deelt gy u zelven ; aengezien gy de-
zelfde dingen doet, die gy veroor-
deelt.
2 Doch wy weten, dat God verwyst,
volgens de waerheid, degenen, die
zulke dingen doen.
3 En meent gy, ô mensch! die ver-
oordeelt degenen, dewelke zoodanige
dingen doen, terwyl gy ze zelven doet,
dat gy het oordeel Gods ontvlugten
zult?
4 Of versmaedt gy de rykdommen
zyner goedheid, en lydzaemheid, en
langmoedigheid? weet gy niet, dat
de goedertierenheid Gods u tot pe-
nitentie aenleidt?
5 Maer door uwe herdnekkigheid
en onbekeerlyk hert, vergadert gy

voor u zelven eenen schat van gram-
schap tegen den dag der gramschap
en der openbaringe van Gods regt-
veerdig oordeel.
6 Die een ieder vergelden zal vol-
gens zyne werken :
7 Te weten aen degenen, die met
volherdinge in goede werken, de glo-
rie, eer en onbederfelykheid zoe-
ken, het eeuwig leven;
8 Doch gramschap en toorn aen dege-
nen, die twistachtig zyn, en zich aen
de waerheid niet en onderwerpen,
maer de ongeregtigheid aenhangen;
9 Verdrukkinge en benauwdheid
over alle ziel des menschen, die
kwaed doet, eerst der Joden, en ook
der heidenen;
10 Maer glorie, en eer, en vrede
over allen, die goed doen; eerst de
Joden, en ook de heidenen.
11 Want by God en is geene uitne-
ming van persoonen.
12 Zoo dan, allen die zonder wet
gezondigd hebben, zullen zonder wet
verloren gaen; en allen die onder de
wet gezondigd hebben, zullen door
de wet geoordeeld worden.
13 Want de hoorders der wet en
zyn 't niet, die by God regtveerdig
zyn; maer de volbrengers der wet
zullen geregtveerdigd worden.
14 Want, alswanneer de heidenen,
die de wet niet en hebben, natuer-
lyk de dingen der wet doen, zooda-
nigen de wet niet hebbende, zyn aen
zich zelven eene wet;
15 Toonende, dat hetgene de wet
gebiedt, in hun herte geschreven is,
hun eigen gemoed hun daervan ge-
tuigenisse gevende door de gedach-
ten, die onder malkanderen hen
beschuldigen, oft ook verontschul-
digen;
16 Op den dag, op welken God de
verborgene dingen der menschen
zal oordeelen door Jesus Christus,
volgens het evangelie, dat ik verkon-
dige.
17 Nu dan gy, die een Jood genoemd
wordt, en steunt op de wet, en roemt
op God,
18 Die zynen wille kent, en goed-
keurt hetgene 't nuttigste is, zynde
onderwezen door de wet;
19 Die u zelven acht een leidsman
der blinden te wezen, een licht der-
genen, die in duisternisse zyn,
20 Een leeraer der onwetenden,
een meester der kinderen, als heb-
bende den regel der wetenschap en
der waerheid in de wet;
21 Hoe en leert gy u zelven niet, gy
die een ander leert? gy die predikt,
dat men niet stelen en mag, steelt
zelf;
22 Gy die zegt, dat men geen over-
spel doen en mag, doet zelf overspel.
Gy die eenen grouwel van de afgo-
den hebt, begaet heiligschendery;
23 Gy die u op de wet beroemt, ont-
eert God door de overtreding der
wet.
24 Want gelyk er geschreven staet;
de naem Gods wordt door ulie-
den gelasterd onder de heidenen.
(*Isaias* lii, 5.)
25 De besnydenis is wel profytig,
indien gy de wet onderhoudt; maer
indien gy de wet overtreedt, zoo is
uwe besnydenis tot eene onbesne-
denheid geworden.
26 Indien dan een onbesnedene de
regtveerdigheden der wet onder-
houdt, zal hy niet voor besneden
gehouden worden, hoewel hy onbe-
sneden is?
27 En zal degene, die van natuer
onbesneden is, als hy de wet vol-
brengt, u niet oordeelen, die de let-
ter en de besnydenis hebbende, nog-
tans een overtreder der wet zyt?
28 Want die het in 't openbaer is,
dat en is de Jode niet; noch dat en is
de besnydenis niet, die in 't open-
baer in het vleesch is.
29 Maer die het in 't verborgen is,
die is de regte Jode; en de besnyde-

nis des herten naer den geest, niet naer de letter, dat is de besnydenis; en deze heeft zynen lof, niet by de menschen, maer by God.

KAPITTEL III.

WELK is dan het voorregt van den Jode, oft welk is het profyt van de besnydenisse?
2 Die zyn veel in alle manieren: vooreerst, omdat aen hen de uitspraken Gods zyn toebetrouwd geweest.
3 Want al is 't, dat er sommigen van hen ongeloovig geweest zyn, zal hunne ongeloovigheid de getrouwheid Gods te niet doen? Verre van daer.
4 Want God is waerachtig, en alle mensch is leugenachtig; gelyk er geschreven staet: Opdat gy wordt regtveerdig bevonden in uwe woorden, en verwint, als gy geoordeeld wordt. (*Psalm* l, 4.)
5 Doch indien onze ongeregtigheid de regtveerdigheid Gods bevestigt, wat zullen wy zeggen? Is God dan onregtveerdig, als hy de straffe uitvoert?
6 (Ik spreke menschelyker wyze.) Verre van daer; anderszins, hoe zoude God de Regter der wereld zyn?
7 Maer indien de waerheid Gods door myne leugentael overvloediger blykt tot zyne glorie, wat worde ik dan nog als zondaer veroordeeld?
8 En waerom (gelyk sommigen door lasteringe zeggen, dat wy leeren) en zullen wy het kwaed niet doen, opdat er het goed van kome? De verdoemenisse van dezen is regtveerdig.
9 Wat dan? Overtreffen wy hen? Geenszins: want wy hebben van nu af, zoo de Joden als de heidenen overtuigd, dat zy allen onder de zonde zyn;
10 Volgens dat er geschreven staet: Daer en is niemand regtveerdig, ja niet eene;
11 Daer en is niemand verstandig; daer en is niemand, die God zoekt.
12 Zy zyn allegader afgeweken; zy zyn al te samen onnuttig geworden; daer en is niemand, zelfs niet eene, die het goede doet.
13 Hunne keel is een open graf; zy handelen bedriegelyk door hunne tongen; daer is vergif van serpenten onder hunne lippen;
14 Hun mond is vol van vervloekingen en bitterheden;
15 Hunne voeten zyn vlytig, om bloed te storten;
16 Hun handel is, te verdrukken en ellendig te maken;
17 En den weg des vreden en hebben zy niet gekend.
18 Zy en hebben de vreeze Gods niet voor oogen. (*Psalm* xiii, 3.)
19 Nu, wy weten dat alles, wat de wet zegt, zy dat spreekt tot degenen, die onder de wet zyn; opdat aldus alle mond gestopt worde, en al de wereld strafbaer zy voor God.
20 Daerom en zal er uit de werken van de wet, niemand by hem geregtveerdigd worden: want door de wet en komt maer de kennisse der zonde.
21 Maer nu is de regtveerdigheid Gods zonder wet geopenbaerd, hebbende getuigenisse door de wet en de propheten:
22 Te weten de regtveerdigheid Gods, gegeven door het geloof in Jesus Christus, aen allen en over allen, die in hem gelooven: want daer en is geen onderscheid.
23 Want zy hebben allegader gezondigd, en zy en hebben niets, om te roemen by God;
24 Wordende onverdiend geregtveerdigd door zyne gratie, door de verlossinge, die in Christus Jesus is;
25 Die van God voorgesteld is tot eene verzoeninge, door het geloof in zyn bloed; om aldus zyne regt-

veerdigheid te betoonen, en te vergeven de voorgaende zonden;
26 Dewelke God verdragen heeft, om te betoonen zyne regtveerdigheid in dezen tyd; opdat men zie, dat hy regtveerdig is, en de Regtveerdigmaker van dengenen, die in Jesus Christus gelooft.
27 Waer is dan uw roem? Hy is uitgesloten. Door welke wet? door de wet der werken? Neen; maer door de wet des geloofs.
28 Wy besluiten dan, dat de mensch geregtveerdigd wordt door het geloof, zonder de werken van de wet.
29 Is God maer de God der Joden? is hy ook de God niet der heidenen? Hy is 't zekerlyk ook van de heidenen.
30 Want het is doch dezelfde God, die de besnedenen regtveerdigt uit het geloof, en de onbesnedenen door het geloof.
31 Doen wy dan de wet te niet door het geloof? Verre van daer; ja zelfs, wy bevestigen de wet.

KAPITTEL IV.

WAT voordeel zullen wy dan zeggen, dat Abraham, onze vader, volgens het vleesch bekomen heeft?
2 Want indien Abraham door de werken geregtveerdigd is, hy heeft wel iets om te roemen, doch niet by God.
3 Maer wat zegt de Schriftuer? Abraham heeft geloofd aen God, en het is hem gerekend tot regtveerdigheid. (*Gen.* xv, 6.)
4 Doch aen dengenen, die werkt, en wordt de loon niet toegerekend als eene gunst, maer als eene schuld.
5 Maer als iemand, die niet en werkt, gelooft in dengenen, die den goddeloozen regtveerdig maekt, zoo wordt hem zyn geloof tot regtveerdigheid gerekend, volgens het besluit van Gods genade.
6 Gelyk ook David dien mensch gelukkig noemt, aen wien God de regtveerdigheid toerekent zonder werken.
7 Zalig zyn zy, wier boosheden vergeven zyn, en wier zonden bedekt zyn;
8 Zalig is de man, aen wien de Heere de zonde niet en heeft toegerekend. (*Psalm* xxxi, 1.)
9 Is nu deze zaligheid alleen voor de besnedenen, of is zy ook voor de onbesnedenen? Wy zeggen immers dat aen Abraham het geloof gerekend is tot regtveerdigheid.
10 Wanneer is hem dit toegerekend? als hy nu besneden was, of als hy nog onbesneden was? Niet als hy besneden was, maer eer hy besneden was.
11 En hy heeft het teeken der besnydenis ontvangen, als eenen zegel van de regtveerdigheid des geloofs, die hy had, wanneer hy nog onbesneden was; opdat hy de vader zou zyn van allen, die, onbesneden zynde, gelooven; en dat het geloove hun ook zoude gerekend worden tot regtveerdigheid;
12 En opdat hy ook zoude zyn de vader der besnedenen, die niet alleenelyk de besnydenis hebben, maer die ook navolgen de voetstappen des geloofs, 't welk onze vader Abraham, nog onbesneden zynde, gehad heeft.
13 Want de belofte, dat hy de wereld tot erfdeel zoude hebben, en is aen Abraham oft aen zyn geslachte niet gedaen door de wet, maer door de regtveerdigheid des geloofs.
14 Indien dan degenen, die tot de wet behooren, de erfgenamen zyn, zoo is het geloof ydel, zoo is de belofte te niet gedaen.
15 Want de wet brengt de gramschap voort: want daer geene wet en is, daer en is ook geene overtredinge.
16 Het is dan door het geloof, opdat de belofte vast zoude gaen door genade voor al de nakomelingen, niet

alleen voor degenen, die de wet heb-
ben, maer ook voor degenen, die het
geloof hebben van Abraham, die de
vader is van ons allen;
17 (Gelyk er geschreven staet: Ik
heb u tot eenen vader van vele vol-
keren gesteld.) (*Gen.* xvii, 4.) 't Welk
hy is voor God, aen wien hy geloofd
heeft, als aen dengenen, die de dooden
levendig maekt, en de dingen, die
niet en zyn, doet komen, als of zy
waren.
18 Hy heeft dan, hopende tegen
hope, geloofd, dat hy een vader van
vele volkeren zoude worden, volgens
hetgene hem gezeid was: Uwe nako-
melingen zullen ontelbaer zyn.
19 En hy en is in 't geloof niet ver-
zwakt geweest, noch en heeft geen
acht genomen op zyn afgeleefd li-
chaem, als hy nu byna honderd jaren
oud was; noch op Sara, wier tyd van
vruchtbaerheid voorby was.
20 Hy en heeft niet getwyfeld door
eenig mistrouwen op de belofte van
God, maer is versterkt in 't geloof,
glorie gevende aen God;
21 Zynde ten volle verzekerd, dat
hy, al wat hy beloofd heeft, ook mag-
tig is te doen.
22 Daerom is het hem ook tot regt-
veerdigheid gerekend.
23 Doch het en is voor hem alleen
niet geschreven, dat het hem tot regt-
veerdigheid gerekend is;
24 Maer ook voor ons, aen wie het
desgelyks zal toegerekend worden,
indien wy gelooven in hem, die on-
zen Heere Jesus Christus verwekt
heeft van de dood;
25 Dewelke geleverd is, om onze
misdaden, en verrezen, om ons regt-
veerdig te maken.

KAPITTEL V.

AENGEZIEN wy dan geregtveerdigd
zyn door 't geloof, laet ons vrede
hebben met God, door onzen Heere
Jesus Christus;
2 Door wien wy ook toegang heb-
ben door 't geloof tot deze gave, in
dewelke wy blyven staen, en ons ver-
heugen in de hope van de glorie der
kinderen Gods.
3 En niet alleen dit, maer wy ver-
heugen ons ook in de verdrukkingen,
wetende dat de verdrukkinge verdul-
digheid voortbrengt;
4 De verduldigheid beproevinge;
en de beproeving hope:
5 Doch de hope en laet ons niet
beschaemd; want de liefde Gods is
uitgestort in onze herten, door den
Heiligen Geest, die ons gegeven is.
6 Want waerom zou Christus op
den gestelden tyd, als wy nog krank
en goddeloos waren, voor ons ge-
storven zyn?
7 Nauwelyks en sterft iemand voor
eenen regtveerdigen; want misschien
zou iemand ondernemen voor eenen
goeden mensch te sterven.
8 Maer hierin doet God zyne liefde
tot ons uitschynen, dat in den tyd,
als wy nog zondaers waren,
9 Christus voor ons gestorven is.
Veel meer dan zullen wy, nu geregt-
veerdigd zynde door zyn bloed, door
hem verlost worden van de gram-
schap.
10 Want indien wy, nog vyanden
zynde, met God verzoend zyn door
de dood van zynen Zoon, veel meer
zullen wy, nu verzoend zynde, zalig
worden door zyn leven.
11 En niet alleen dit, maer wy ver-
heugen ons ook in God, door onzen
Heere Jesus Christus, door welken
wy nu de verzoeninge verkregen
hebben.
12 Want gelyk de zonde door eenen
mensch in deze wereld gekomen is,
en de dood door de zonde, alzoo is
ook de dood tot alle menschen door-
gegaen, door dien, in welken zy alle-
gader gezondigd hebben.
13 Want tot den tyd der wet toe,
was de zonde wel in de wereld;

maer de zonde en wierd niet geacht, als er de wet niet en was.
14 En de dood heeft geregneerd van Adam af tot Moyses toe, ook over degenen, die niet gelyk Adam, door overtredinge gezondigd hebben, dewelke eene afbeelding was van dengenen, die komen moest.
15 Maer 't en is met de genade zoo niet gelyk met de zonde; want indien er door de zonde van eenen, velen gestorven zyn, veel meer heeft zich de genade en gave Gods, door de gratie van eenen mensch, te weten Jesus Christus, uitgestort over velen.
16 't En is met de gave niet, gelyk met de zonde, door eenen mensch; want het oordeel ter verdoemenisse, is wel uit eene zonde; maer door de gratie wordt men geregtveerdigd van vele zonden.
17 Want indien de dood geregneerd heeft door eenen mensch, en door de zonde van eenen; veel meer zullen die, dewelke den overvloed der gratie, en de gave der regtveerdigheid ontvangen, in het leven regneren door eenen, te weten Jesus Christus.
18 Gelyk dan, door de zonde van eenen, alle menschen vervallen zyn tot de verdoemenis; alzoo worden ook, door de regtveerdigheid van eenen, alle menschen geregtveerdigd tot het leven.
19 Want gelyk er, door de ongehoorzaemheid van eenen mensch, velen zyn zondaers geworden, zoo zullen er ook, door de gehoorzaemheid van eenen, velen geregtveerdigd worden.
20 Doch de wet is daerentusschen ingekomen, opdat de zonde zou overvloedig worden; maer als de zonde overvloedig geworden is, zoo is de genade nog overvloediger geworden;
21 Opdat, gelyk de zonde geregneerd had ter dood, alzoo ook de genade zou regneren, door de regtveerdigheid, ten eeuwigen leven, door Jesus Christus, onzen Heere.

KAPITTEL VI.

WAT zullen wy dan zeggen? zullen wy in de zonde blyven, opdat de gratie overvloediger worde?
2 Verre van ons: want hoe zullen wy, die aen de zonde gestorven zyn, nog in dezelve leven?
3 En weet gy niet, dat wy allen, die gedoopt zyn in Christus Jesus, in zyne dood gedoopt zyn?
4 Wy zyn dan met hem begraven door het doopsel, om te sterven; opdat, gelyk Christus van de dood verrezen is, door de glorie des Vaders, wy ook aldus in een nieuw leven zouden wandelen.
5 Want indien wy in hem ingegreffied zyn, door de gelykwordinge aen zyne dood, zoo moeten wy 't ook zyn door de gelykwordinge aen zyne verryzenisse:
6 Dit wetende, dat onze oude mensch te samen met hem gekruist is, opdat het lichaem der zonde te niet zou gedaen worden, en dat wy voortaen de zonde niet meer en zouden dienen.
7 Want die gestorven is, die is bevryd van de zonde.
8 Nu, indien wy met Christus gestorven zyn, zoo gelooven wy ook, dat wy te samen met hem zullen leven:
9 Wetende, dat Christus, van der dood verrezen zynde, nu niet meer en sterft; en dat de dood over hem geene heerschappy meer en zal hebben.
10 Want dat hy gestorven is, dat is eens geweest, om de zonde; maer dat hy leeft, dat is voor God.
11 Zoo ook gylieden, acht u zelven voor dood aen de zonde; maer levende voor God, in Christus Jesus, onzen Heere.
12 Dat dan de zonde geene heer-

schappy en voere in uw sterfelyk lichaem, zoo dat gy aen deszelfs begeerlykheden zoudt gehoorzamen.
13 Noch en geeft uwe lichamen niet over aen de zonde tot wapenen der boosheid; maer geeft u zelven aen God, als van de dood levendig geworden zynde, en geeft uwe lidmaten aen God tot wapenen der regtveerdigheid.
14 Want de zonde en zal over u geene heerschappy hebben, aengezien gy niet en zyt onder de wet, maer onder de gratie.
15 Wel hoe dan? zullen wy zondigen, omdat wy niet en zyn onder de wet, maer onder de gratie? Verre van ons.
16 En weet gy niet, dat aen wien gy u zelven overgeeft als slaven, om hem te gehoorzamen, gy slaven blyft van hem, aen wien gy gehoorzaemt, 't zy van de zonde, die tot de dood, 't zy van de gehoorzaemheid, die tot de regtveerdigmakinge brengt?
17 Maer God zy gedankt, dat gy, slaven der zonde geweest zynde, nu uit er herten gehoorzaem geworden zyt aen den regel van die leeringe, in dewelke gy onderwezen zyt;
18 En aldus vrygemaekt zynde, slaven zyt geworden der regtveerdigheid.
19 Ik spreke menschelyker wyze, om de krankheid van uw vleesch: gelyk gy uwe lidmaten, om slaven te zyn, overgegeven hebt aen de onzuiverheid, en aen de boosheid, om kwade werken te doen; geeft nu alzoo uwe lidmaten over tot slaven aen de regtveerdigheid, om u heilig te maken.
20 Want als gy slaven der zonde waert, zoo waert gy vry van de regtveerdigheid.
21 En wat vrucht hebt gy alsdan gehad in die dingen, over dewelke gy u nu schaemt? want het einde daervan is de dood.
22 Maer nu, vrygemaekt zynde van de zonde, en slaven geworden zynde van God, hebt gy uwe vrucht in de heiligmakinge, en uw einde is het eeuwig leven.
23 Want de loon van de zonde is de dood, maer de gifte van Gods genade is het eeuwig leven, door Jesus Christus, onzen Heere.

KAPITTEL VII.

EN weet gy niet, broeders! (want ik spreke tot degenen, die de wet kennen) dat de wet heerschappy heeft over den mensch, zoo lang als hy leeft?
2 Want eene vrouw, aen haren man onderworpen, is aen hem verbonden, zoo lang hy leeft; maer als haer man gestorven is, zoo is zy van die wet des houwelyks ontslagen.
3 Daerom, indien zy binnen het leven van haren man, met eenen anderen man trouwt, zal zy voor eene overspeelster gehouden worden; maer, indien haer man komt te sterven, zoo is zy van die wet ontslagen, zoo dat zy geene overspeelster en is, als zy met eenen anderen man trouwt.
4 Zoo ook, myne broeders! zyt gy aen de wet gestorven door het lichaem van Christus, opdat gy zoudt toebehooren aen eenen anderen, die van de dood verrezen is; opdat wy vruchten voor God zouden voortbrengen.
5 Want als wy nog onder het vleesch waren, zoo werkten de zondige driften, die door de wet opstonden, in onze lidmaten, om vruchten voort te brengen voor de dood.
6 Maer nu zyn wy ontslagen van de wet, nu zy, onder dewelke wy gehouden wierden, dood is; zoo dat wy nu dienen, niet in den ouderdom van de letter, maer in de nieuwigheid des geests.
7 Wat zullen wy dan zeggen? dat

de wet zonde is? Dit zy verre van ons. Maer ik en kende de zonde niet, als door de wet: en ik en zou de begeerlykheid niet gekend hebben, ten ware de wet zeide: Gy en zult niet begeeren. (*Deut.* v, 21.)

8 Maer de zonde, gelegenheid nemende door het gebod, heeft in my alle begeerlykheid uitgewerkt: want zonder de wet was de zonde dood.

9 Ik leefde ook eertyds zonder wet; maer als het gebod gekomen was, is de zonde wederom levendig geworden,

10 En ik ben gestorven. En alzoo is bevonden, dat het gebod, hetwelk my tot het leven dienen moest, gediend heeft tot de dood.

11 Want de zonde, gelegenheid nemende door het gebod, heeft my verleid, en door hetzelve gedood.

12 Zoo dan de wet is heilig, en het gebod is heilig, en regtveerdig, en goed.

13 Is dan hetgene goed is, voor my doodelyk geworden? Geenszins. Maer het is de zonde die, opdat de zonde zou uitschynen door iet dat goed was, in my de dood veroorzaekt heeft; zoo dat de zonde boven mate zondig geworden is, door het gebod.

14 Want wy weten, dat de wet geestelyk is; maer ik ben vleeschelyk verkocht, om onder de zonde te zyn.

15 Want hetgene ik doe, en keure ik niet goed; mits ik niet en doe het goed, dat ik wille, maer het kwaed doe, dat ik hate.

16 Nu, indien ik doe hetgene ik niet en wille, zoo stemme ik de wet toe, dat zy goed is.

17 En alzoo en ben ik 't nu niet, die dat doe, maer 't is de zonde, die in my woont.

18 Want ik weet wel, dat in my, dat is, in myn vleesch, geen goed en woont: want het willen heb ik wel, maer het goed te volbrengen, dat en vinde ik niet.

19 Want het goede, dat ik wille, en doe ik niet; en het kwaed, dat ik niet en wille, dat doe ik.

20 Doch indien ik doe hetgene ik niet en wille, zoo en ben ik 't nu niet die het doe, maer 't is de zonde, die in my woont.

21 Zoo dan als ik wille het goede doen, ik bevinde eene andere wet, omdat het kwaed by my is.

22 Want ik heb behagen in de wet Gods, volgens den inwendigen mensch;

23 Maer ik zie eene andere wet in myne lidmaten, dewelke strydt tegen de wet van mynen geest, en my gevangen houdt onder de wet der zonde, die in myne lidmaten is.

24 Ellendig mensch die ik ben! wie zal my verlossen van dit lichaem der dood?

25 De gratie Gods, door Jesus Christus, onzen Heere. Zoo dan, ik ben dezelfde, die volgens den geest onderdanig ben aen de wet Gods, maer volgens het vleesch, aen de wet der zonde.

KAPITTEL VIII.

DAER en is dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jesus zyn, als zy niet volgens het vleesch en wandelen.

2 Want de wet van den Geest des levens in Christus Jesus, heeft my verlost van de wet der zonde en der dood.

3 Want hetgene aen de wet onmogelyk was, omdat zy krachteloos gemaekt wierd door het vleesch, dat heeft God gedaen, afzendende zynen Zone, in de gedaente van het zondig vleesch; en om de zonde, heeft hy in dat vleesch de zonde veroordeeld.

4 Opdat de regtveerdigheid der wet zou volbragt worden in ons, die niet

volgens het vleesch, maer volgens
den Geest wandelen.
5 Want die volgens het vleesch le-
ven, betrachten de dingen, die het
vleesch aengaen ; maer die volgens
den Geest leven, betrachten hetgene
den Geest aengaet.
6 Doch de genegenheid des vleeschs
is de dood; maer de genegenheid des
Geests is het leven en de vrede.
7 Want de genegenheid des vleeschs
is vyandschap tegen God : want zy
en is noch en kan aen de wet Gods
niet onderworpen zyn.
8 Die dan vleeschelyk zyn, en kon-
nen aen God niet behagen.
9 Doch gylieden en leeft niet vol-
gens het vleesch, maer volgens den
Geest, indien nogtans de Geest Gods in
u woont. Doch zoo iemand den Geest
van Christus niet en heeft, die en
behoort hem niet toe.
10 Maer indien Christus in ulieden
is, zoo is wel het lichaem dood om de
zonde; de geest nogtans is levendig
door de regtveerdigheid.
11 En indien de Geest van dengenen,
die Jesus van de dood verwekt heeft,
in u woont, zoo zal hy, die Jesus
Christus van de dood verwekt heeft,
ook uwe sterfelyke lichamen leven-
dig maken door zynen Geest, die in u
woont.
12 Overzulks, broeders! wy en zyn
niet schuldig aen het vleesch, om
volgens het vleesch te leven.
13 Want indien gy leeft volgens het
vleesch, zoo zult gy sterven; maer in-
dien gy door den Geest de werken des
vleeschs doodt, zoo zult gy leven.
14 Want allen, die door den Geest
Gods gedreven worden, zyn kinde-
ren Gods.
15 Ook en hebt gy niet wederom
ontvangen den Geest der slavelyke
vreeze; maer gy hebt ontvangen den
Geest der aengenomene kinderen,
door welken wy roepen : Abba, Vader!
16 Want die Geest geeft zelf getui-
genisse aen onzen geest, dat wy kin-
deren Gods zyn.
17 En indien wy kinderen zyn, zoo
zyn wy ook erfgenamen; te weten,
erfgenamen van God, en medeërfge-
namen van Christus; indien wy nog-
tans met hem lyden, opdat wy ook
met hem tot de glorie komen.
18 Want ik stelle vast, dat het ly-
den van dezen tyd niet en is te weer-
deren tegen de toekomende glorie,
die in ons zal geopenbaerd worden.
19 Ook verwachten de schepselen,
met groot verlangen, die openba-
ringe van de kinderen Gods.
20 Want de schepselen zyn aen de
ydelheid onderworpen, niet met
hunnen dank, maer om hem, die ze
daeraen onderworpen heeft ;
21 Op hope, dat zy zelven ook eens
zullen verlost worden van de sla-
verny der bederfenisse, tot de vryheid
en de glorie van de kinderen Gods.
22 Want wy weten, dat tot nog toe
alle schepselen zuchten, en gelyk in
barensnood zyn.
23 En niet alleen zy, maer ook wy
zelven, die de eerste vruchten des
Geests al hebben, wy zuchten ook in
ons zelven, verwachtende de aenne-
minge tot kinderen Gods, de verlos-
singe van ons lichaem.
24 Want wy zyn zalig geworden
door de hope. Doch als men ziet
hetgene men hoopte, dat en is geene
hope meer : want wie hoopt nog
hetgene hy ziet?
25 Maer indien wy iets hopen het-
gene wy niet en zien, dat verwach-
ten wy met verduldigheid.
26 Aldus komt ook de Geest onze
zwakheid te hulpe: want wy weten
niet wat wy bidden zullen, gelyk het
behoort; maer de Geest bidt zelf voor
ons, met onuitsprekelyke zuchten.
27 En die de herten doorgrondt,
weet wat de Geest begeert; aenge-
zien hy voor de heiligen bidt vol-
gens den wille Gods.

28 Nu, wy weten, dat alles tot goed strekt aen degenen, die God beminnen, aen die, dewelke volgens zyn voornemen geroepen zyn om heilig te zyn.

29 Want die hy te voren gekend heeft, die heeft hy ook te voren geschikt, om gelykvormig te worden aen het beeld van zynen Zoon, opdat deze de eerstgeborene onder vele broeders zou zyn.

30 En die hy daertoe geschikt heeft, die heeft hy ook geroepen; en die hy geroepen heeft, die heeft hy ook geregtveerdigd; en die hy geregtveerdigd heeft, die heeft hy ook tot de glorie gebragt.

31 Wat zullen wy hierop dan zeggen? Indien God voor ons is, wie vermag er iets tegen ons?

32 Die zelfs zynen eigenen Zone niet gespaerd, maer hem voor ons allen geleverd heeft, hoe en zal hy ons met hem ook niet alles vergunnen?

33 Wie zal de uitverkorenen Gods durven beschuldigen? 't Is God, die ze regtveerdigt.

34 Wie durft ze veroordeelen? Christus Jesus, die gestorven is, is ook verrezen; die aen de regter hand Gods is, die is 't ook, die ons voorspreekt.

35 Wie zal ons dan afscheiden van de liefde van Christus? verdrukking, oft benauwdheid, of honger, of naektheid, of gevaer, of vervolging, of het zweerd?

36 Gelyk er geschreven staet : Om uwen t'wil worden wy dagelyks ter dood gebragt; wy zyn geacht als schapen, die tot de slagting geschikt zyn. (*Psalm* xliii, 21.)

37 Maer in al deze dingen zyn wy verwinnaers, door hem, die ons bemind heeft.

38 Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch prinsdommen, noch krachten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch geweld,

39 Noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal konnen afscheiden van de liefde Gods, in Christus Jesus, onzen Heere.

KAPITTEL IX.

Ik zeg de waerheid in Christus. Ik en liege niet, myn gemoed my getuigenis gevende door den Heiligen Geest,

2 Dat ik eene groote droefheid heb, en een gedurig hertzeer.

3 Want ik wensche zelf afgescheiden te zyn van Christus, voor myne broeders, die myne bloedverwanten zyn naer het vleesch;

4 Welke de Israëliten zyn, die aengenomen zyn tot kinderen; aen wie de glorie, het verbond, het geven van de wet, de godsdienst, en de beloften toebehooren;

5 Die van de oudvaders voortkomen, en uit wie Christus naer het vleesch is voortgekomen, die boven alles God is, gebenedyd in der eeuwigheid. Amen.

6 Niet nogtans zoo, dat het woord Gods zoude te niet gegaen zyn : want het en zyn niet allen Israëliten, die van Israël afkomen.

7 Noch 't en zyn niet allen Abrahams kinderen, die van zyne afkomste zyn; maer uit Isaac zullen uwe kinderen voortkomen. (*Gen.* xxi, 12.)

8 Dat is : Niet al de kinderen zyns vleeschs zyn kinderen Gods; maer zyne kinderen volgens de belofte worden voor de nazaten gerekend.

9 Want de belofte luidt aldus : Omtrent dezen zelfden tyd zal ik komen, en Sara zal eenen zoon hebben.

10 En niet alleen dit, maer ook Rebecca, als zy bevrucht was uit eenen, te weten uit onzen vader Isaac.

11 Want aleer de kinderen nog geboren waren, oft iets goeds of kwaeds gedaen hadden, opdat Gods besluit volgens de verkiezinge zoude vastblyven,

12 Niet ter oorzake van hunne werken, maer ter oorzake van den roep; zoo wierd er tot haer gezeid :
13 De oudste zal den jongsten dienen; gelyk er geschreven staet : Jacob heb ik bemind, en Esau heb ik gehaet. (*Malach*. i, 3.)
14 Wat zullen wy dan zeggen? Is er ongeregtigheid by God? Verre van daer.
15 Want hy zegt tot Moyses : Ik zal bermhertig zyn aen dien ik wille bermhertigheid doen. (*Exod*. xxxiii, 19.)
16 't En hangt dan niet van dengenen, die wilt, oft van dengenen, die loopt, maer van God, die bermhertigheid doet.
17 Ook zegt de Schriftuer tot Pharao : Daertoe heb ik u gesteld, opdat ik u myne magt zoude toonen, en opdat myn naem zoude verkondigd worden door de geheele wereld. (*Exod*. ix, 16.)
18 Zoo dan hy doet bermhertigheid aen dien hy wilt, en hy verherdt dien hy wilt.
19 Gy zult my nu zeggen : Waerom klaegt hy dan nog? want wie wederstaet aen zynen wil?
20 O mensch! wie zyt gy doch, om tegen God te antwoorden? zegt het maeksel wel tegen dengenen, die het gemaekt heeft : Waerom hebt gy my aldus gemaekt?
21 Of en heeft de potbakker de magt niet, om uit dezelfde potaerde, het eene vat ter eere te maken, en het andere ter oneere?
22 En of God, willende zyne gramschap bewyzen, en zyne magt bekend maken, met vele langmoedigheid verdragen heeft de vaten der gramschap, die bereid waren tot het verderf;
23 Om de rykdommen zyner glorie te vertoonen over de vaten der bermhertigheid, die hy tot de glorie bereid gemaekt heeft;
24 Over ons, die hy geroepen heeft, niet alleen uit de Joden, maer ook uit de heidenen.
25 Gelyk hy by Oseas zegt : Ik zal hetgene myn volk niet en was, myn volk noemen, en die niet bemind en was, zal myn beminde zyn, en die geene bermhertigheid bekomen en had, zal bermhertigheid bekomen.
26 En het zal geschieden, dat op die plaetse, daer tot hen gezeid was : Gy en zyt myn volk niet; zy daer zullen genoemd worden kinderen van den levenden God. (*Oseas* i, 10 *en* ii, 24.)
27 Ook roept Isaias wegens Israël : Al ware het getal der kinderen van Israël gelyk het zand der zee, zoo zullen de overblyfselen behouden worden. (*Isaias* x, 22.)
28 Want de Heer, volgens zyne regtveerdigheid vervullende en verkortende, zal eene afsnyding op de aerde uitwerken.
29 En gelyk Isaias te voren gezeid had : Ten ware dat ons de Heere der heirkrachten eenig zaed had overgelaten, wy zouden geworden zyn als Sodoma en gelyk Gomorrha. (*Isaias* i, 9.)
30 Wat zullen wy dan zeggen? De heidenen, die de regtveerdigheid niet en zochten, hebben de regtveerdigheid verkregen; te weten de regtveerdigheid, die uit het geloof is.
31 En Israël, in tegendeel, de wet der regtveerdigheid zoekende, en is tot de wet der regtveerdigheid niet gekomen.
32 Waerom dat? Omdat zy die zochten, niet uit het geloof, maer als uit de werken : want zy hebben zich gestooten tegen den steen van aenstooting.
33 Gelyk er geschreven staet : Ziet, ik stel in Sion eenen steen van aenstootinge, eenen steen om over te vallen; en al die in hem gelooft, en zal niet beschaemd gelaten worden. (*Isaias* viii, 14 *en* xxviii, 16.)

KAPITTEL X.

VOORWAER, broeders! de toegenegenheid myns herten, en myn gebed tot God, is voor de zaligheid van Israël.

2 Want ik geve hun deze getuigenisse, dat zy eenen iever voor God hebben, maer zonder verstand.

3 Omdat zy niet kennende de regtveerdigheid Gods, en hunne eigene regtveerdigheid zoekende op te regten, aen de regtveerdigheid Gods niet onderworpen geweest en zyn.

4 Want de voltrekking der wet is Christus, om regtveerdig te maken allen, die gelooven.

5 Nu, Moyses heeft van de regtveerdigheid, die uit de wet is, aldus geschreven : De mensch, die deze dingen doet, zal door dezelve leven. (*Levit.* xviii, 5.)

6 Maer van de regtveerdigheid, die uit het geloof is, spreekt hy aldus : En zegt niet in uw herte: Wie zal in den hemel opklimmen? dat is, Christus van boven afhalen.

7 Oft, wie zal in den afgrond nederdalen? dat is, Christus uit de dood weder opbrengen. (*Deut.* xxx, 12.)

8 Maer wat zegt de Schriftuer? Het woord is digt by u, in uwen mond, en in uw herte. (*Deut.* xxx, 14.) Dit is het woord des geloofs, 't welk wy u verkondigen.

9 Want indien gy den Heere Jesus met uwen mond belydt, en in uw herte gelooft, dat God hem van de dood verwekt heeft, zoo zult gy zalig zyn.

10 Want met er herte gelooft men ter regtveerdigheid, en met den mond wordt de belydenisse gedaen ter zaligheid.

11 Daerom zegt de Schriftuer : Al die in hem gelooft, en zal niet beschaemd gelaten worden. (*Isaias* xxviii, 16; I *Petrus* ii, 6, 7, 8.)

12 Hier en is geen onderscheid tusschen Joden en heidenen; want zy hebben allegader denzelfden Heere, die milddadig is over allen, die hem aenroepen.

13 Want al die den naem des Heeren aenroept, zal zalig worden.

14 Maer hoe zullen zy hem aenroepen, in wien zy niet en gelooven? oft hoe zullen zy in hem gelooven, van wien zy niet gehoord en hebben? en hoe zullen zy er van hooren, indien 't hun niemand en verkondigt?

15 En hoe zal men verkondigen, indien men niet gezonden en wordt? Volgens hetgene er geschreven staet: Hoe schoon zyn de voeten van degenen, die den vrede verkondigen, die goede dingen boodschappen? (*Isaias* lii, 7.)

16 Doch zy en gehoorzamen niet allegader aen het evangelie : daerom zegt Isaias : Heere! wie heeft er geloof gegeven aen hetgene hy van ons gehoord heeft? (*Isaias* liii, 1.)

17 Zoo komt dan het geloof door 't gehoor, en het gehoor door 't woord van Christus.

18 Doch nu vraeg ik : Hebben zy 't niet allegader gehoord? Ja zeker, hun geluid is gegaen tot alle landen, en hunne woorden tot het uiterste der wereld. (*Psalm* xviii, 4.)

19 Of heeft Israël, zeg ik, daer geene kennis van gehad? Vooreerst Moyses zegt : Ik zal ulieden jaloersch maken om een volk, hetwelk geen volk en is; ik zal u tot gramschap verwekken tegen een onverstandig volk. (*Deut.* xxxii, 21.)

20 Isaias durft ook nog zeggen : Ik ben gevonden van degenen, die my niet en zochten; ik ben openbaer geworden aen degenen, die naer my niet en vraegden. (*Isaias* lxv, 1.)

21 Maer van Israël zegt hy : Den ganschen dag heb ik myne handen uitgereikt, tot een ongeloovig en tegensprekende volk. (*Isaias* lxv, 2.)

KAPITTEL XI.

NU vraeg ik dan : Heeft God zyn
volk verstooten? Verre van daer :
want ik ben ook een Israëliet, van
Abrahams afkomste, uit het geslacht
van Benjamin.
2 God en heeft zyn volk, 't welk hy
te voren gekend heeft, niet verstoo-
ten. Weet gy niet wat de Schriftuer
zegt van Elias? hoe hy God aenspreekt
tegen Israël, zeggende :
3 Heere ! zy hebben uwe propheten
gedood, uwe autaren hebben zy om-
geworpen ; ik ben alleen overgeble-
ven, en zy zyn op myn leven uit.
(III *Koning.* xix, 10.)
4 Maer wat wordt hem van God geant-
woord ? Ik heb my zeven duizend
mannen overgehouden, die de knien
voor Baal niet gebogen en hebben.
(III *Koning.* xix, 18.)
5 Alzoo is er dan ook in dezen tyd
een overblyfsel, volgens de genadige
verkiezinge, behouden.
6 Nu, indien het uit genade is, zoo
en is 't niet uit de werken : want an-
ders en zou de genade geene genade
wezen.
7 Wat zal men dan besluiten? Dat
Israël, hetgene hy zocht, niet beko-
men en heeft ; maer de uitverkore-
nen hebben bekomen, en de anderen
zyn verblind geworden ;
8 Gelyk er geschreven staet : God
heeft hun gegeven eenen verdwelm-
den geest ; geene oogen om te zien,
en geene ooren om te hooren ; tot op
den dag van heden. (*Isaias* xxix, 9, 10
en vi, 9, 10.)
9 David zegt ook : Dat hunne tafel
hun worde tot eenen strik, tot eene
valle, tot eenen steen van aenstoo-
ting, en tot eene vergelding ;
10 Dat hunne oogen verduisterd
worden, zoo dat zy niet en zien ; en
buigt hunnen rugge altyd neder-
waerts. (*Psalm* lxviii, 23.)
11 Ik vrage dan : Hebben zy zoo ge-
stronkeld, dat zy teenemael ver-
vallen zyn? Geenszins ; maer door
hunnen val is de zaligheid aen de
heidenen gekomen, om hen tot ja-
loerschheid te verwekken.
12 Doch indien hun val de ryk-
dom van de wereld is geweest, en
hunne vermindering de rykdom der
heidenen, hoeveel te meer zal hunne
volheid dat zyn !
13 Want ik zegge tot u, ô heidenen!
zoo lang als ik de apostel der heide-
nen ben, zal ik myne bedieninge ver-
heerlyken ;
14 Of ik misschien myn geslacht
tot jaloerschheid mogt verwekken,
en eenigen van hen tot de zaligheid
brengen.
15 Want indien hunne verwerping
de verzoening der wereld is, wat zal
dan hunne aenneming anders zyn,
als eene herleving uit de dood?
16 Indien de eerste vruchten heilig
zyn, zoo is ook de geheele hoop hei-
lig, en indien de wortel heilig is, zoo
zyn 't de takken ook.
17 Nu, indien er eenige van de tak-
ken gebroken zyn, en dat gy, die een
wilde olyfboom waert, daerin geënt
zyt, en aen den wortel en het sap
des olyfbooms zyt deelachtig gewor-
den,
18 En beroemt u niet tegen de tak-
ken ; en zoo gy u beroemt, weet dat
gy den wortel niet en draegt, maer
dat de wortel u draegt.
19 Gy zult my zeggen : De takken
zyn afgebroken, opdat ik er zou in-
geënt worden.
20 Zeer wel ; zy zyn om hunne on-
geloovigheid afgebroken, en gy staet
door het geloof ; doch en verheft u
niet, maer vreest :
21 Want indien God de natuerlyke
takken niet gespaerd en heeft, hy
kan u ook wel niet sparen.
22 Bemerkt dan de goedertieren-
heid en de strengigheid Gods ; te we-
ten zyne strengigheid over degenen,
die gevallen zyn, en zyne goedertie-

renheid over u, indien gy blyft volherden in de goedheid; anders zult gy ook uitgekapt worden.
23 En zy, indien zy in de ongeloovigheid niet en blyven, zullen er wederom in geënt worden : want God is magtig hen wederom in te enten.
24 Want indien gy uit den natuerlyken wilden olyfboom gesneden, tegen de natuer op den goeden olyfboom geënt zyt; hoeveel te meer zullen zy, die de natuerlyke takken zyn, op hunnen eigenen olyfboom geënt worden?
25 Want ik en wille niet, broeders! dat u dit mysterie onbekend zy, opdat gy niet en zoudt laetdunkende zyn by u zelven; te weten, dat de verblindheid ten deele over Israël gekomen is, tot dat de menigte der heidenen zou binnengekomen zyn :
26 En dat alzoo geheel Israël zou zalig worden, volgens hetgene er geschreven staet : Daer zal een Verlosser uit Sion komen, die de goddeloosheid zal afweeren van Jacob.
27 En dit is myn verbond met hen, als ik hunne zonden zal weggenomen hebben. (*Isaias* lix, 20.)
28 Zoo zyn zy wel vyanden aengaende het evangelie, om uwen t' wille, maer volgens de verkiezing zyn zy de welbeminden, om hunne voorouders :
29 Want God en berouwt zich niet over zyne gaven, noch over zynen roep.
30 Gelyk dan gylieden ook eertyds aen God niet geloofd en hebt, maer nu bermhertigheid verkregen hebt, om hunne ongeloovigheid ;
31 Alzoo zyn zy nu ook ongeloovig geweest aen de bermhertigheid, die u geschiedt; opdat zy ook eens bermhertigheid mogen verkrygen.
32 Want God heeft alles besloten onder de ongeloovigheid, opdat hy aen alles zou bermhertig zyn.
33 O afgrond van de rykdommen, van de wysheid en van de wetenschap Gods! hoe onbegrypelyk zyn zyne oordeelen, en hoe onbespeurelyk zyn zyne wegen!
34 Want wie heeft er het voornemen des Heeren gekend? oft wie is er zyn raedsman geweest?
35 Oft wie heeft hem eerst gegeven, om vergeldinge daervoor te ontvangen?
36 Alles is uit hem, en door hem, en in hem : aen hem zy de glorie in der eeuwigheid. Amen.

KAPITTEL XII.

IK bid u dan, broeders! door de bermhertigheid Gods, dat gy uwe lichamen aen God opdraegt, tot eene levende, heilige en behagelyke offerande; dat uwe godsdienst redelyk zy.
2 En maekt u niet gelykvormig aen deze wereld, maer wordt hervormd door de vernieuwinge van uwen geest, opdat gy moogt onderkennen, welk over u is de wille Gods, die zoo goed, aengenaem en volmaekt is.
3 Ik zegge dan, volgens de gratie, die my gegeven is, aen allen die onder ulieden zyn, dat niemand hooger gevoelen van zich zelven en hebbe, als het en moet zyn; maer dat men gematiglyk van zich zelven gevoele, en volgens de mate des geloofs, die God aen ieder uitgedeeld heeft.
4 Want gelyk wy in een lichaem vele lidmaten hebben, en dat al die lidmaten niet hetzelfde werk en doen ;
5 Alzoo zyn wy velen ook een lichaem in Christus, en wy zyn allegader lidmaten onder malkanderen.
6 Wy hebben dan verscheidene gaven, volgens de gratie, die aen ons gegeven is, 't zy de gave van prophetie, om die te gebruiken volgens den regel des geloofs;
7 Oft van bedieninge, om te dienen; oft van geleerdheid, om te leeren ;
8 Oft van vermaning, om te vermanen ; van uitdeelinge, om die te doen

met eenvoudigheid; van overste te zyn, met zorgvuldigheid; van werken van bermhertigheid te doen, met blymoedigheid.

9 Dat uwe liefde zonder geveinsdheid zy; schroomt het kwaed, en houdt u aen het goed;

10 Bemint malkanderen met eene broederlyke liefde; dat de eene den anderen met eerbiedigheid voorkome.

11 En weest niet traeg in uwe pligt; zyt vurig van geest; dient den Heere.

12 Verblydt u in de hope; weest verduldig in de verdrukkinge; gedurig in 't gebed.

13 Deelt mede tot den nooddruft der heiligen; weest vlytig, om te herbergen.

14 Geeft uwen zegen aen degenen, die u vervolgen; zegent ze, ende en vervloekt ze niet.

15 Verblydt u met degenen, die blyde zyn; weent met degenen, die weenen.

16 Weest al eensgezind onder malkanderen; en tracht niet naer hooge dingen, maer voegt u naer hetgene nederig is. En weest niet laetdunkende by u zelven.

17 En geeft niemand kwaed voor kwaed wederom; weest bezorgd om goed te doen, niet alleen voor God, maer ook voor alle menschen.

18 Indien het mogelyk is, en zoo veel als het in u is, houdt vrede met alle menschen.

19 En wreekt u zelven niet, allerliefsten! maer geeft plaetse aen de gramschap: want daer staet geschreven: My komt de wrake toe en ik zal 't u vergelden, zegt de Heere. (*Deut.* xxxii, 35.)

20 Ja indien uw vyand honger heeft, spyst hem; indien hy dorst heeft, geeft hem te drinken: want dit doende, zult gy vurige kolen op zyn hoofd vergaderen.

21 En laet u niet overwinnen van het kwaed, maer verwint gy het kwaed door het goed.

KAPITTEL XIII.

DAT een ieder onderworpen zy aen degenen, die in magt en overheid zyn: want daer en is geene magt als van God; en die er zyn, zyn van God geschikt.

2 Zoo dan, die zich tegen de magt stelt, die wederstaet aen de schikking van God; en die aen deze wederstaen, trekken het oordeel over zich.

3 Want de overheden en zyn niet te vreezen als men goede, maer als men kwade werken doet. Wilt gy dan de magten niet vreezen? doet goed, en gy zult lof van haer behalen.

4 Want zy zyn Gods bedienaers tot uw goed. Doch indien gy kwaed doet, zoo vreest; mits zy het zweerd niet te vergeefs en dragen: want zy zyn Gods bedienaers, om te wreken en te straffen dengenen, die kwaed doet.

5 Daerom is 't noodzakelyk, dat gy onderdanig zyt; niet alleen om de straffe, maer ook om de conscientie.

6 Want daerom geeft gy ook schattingen: omdat zy Gods bedienaers zyn, gestadig volherdende in deze bedieninge.

7 Geeft dan aen een ieder hetgene hem toekomt: geeft schatting, aen dien gy de schatting, tol, aen dien gy den tol, vreeze, aen dien gy de vreeze, eere, aen dien gy de eere schuldig zyt.

8 En weest niemand iets schuldig, als malkanderen te beminnen: want die zynen evennaesten bemint, heeft de wet volbragt.

9 Want dit alles: Gy en zult geen overspel doen, gy en zult niet dood slaen, gy en zult niet stelen, gy en zult geene valsche getuigenisse geven, gy en zult niets begeeren (*Exod.* xx, 13,14,15,16,17); en al ander gebod, dat wordt al begrepen in dit woord: Gy zult uwen evennaesten beminnen gelyk u zelven. (*Levit.* xix, 18.)

10 De liefde tot den evennaesten en

doet hem geen kwaed. Zoo is dan de liefde de vervulling der wet.
11 Dit zeg ik bezonderlyk, omdat wy weten, dat de tyd en de uer is gekomen, om uit den slaep t'ontwaken: want nu is de zaligheid ons nader, als zy was, wanneer wy eerst geloofden.
12 De nacht loopt ten einde en de dag komt aen. Laet ons dan de werken der duisternissen afleggen, en aentrekken de wapenen des lichts.
13 Laet ons, gelyk in den dag, eerlyk wandelen; niet in brasseryen en dronkenschappen, niet in slaepkamers en onzuiverheden, niet in twist en afgunstigheid;
14 Maer trekt aen den Heere Jesus Christus, ende en bezorgt uw lichaem zoo niet, dat gy zyne begeerlykheden voldoet.

KAPITTEL XIV.

ZYT behulpzaem aen dengenen, die nog zwak in 't geloof is, zonder met hem te twistredenen.
2 Want de eene gelooft, dat hy alles eten mag; doch die zwak is, en eet maer moeskruiden.
3 Dat degene, die eet, niet en verachte dengenen, die niet en eet. En die niet en eet, dat hy niet en veroordeele dengenen, die eet: want God heeft hem tot zich getrokken.
4 Wie zyt gy, om eens anders knecht te veroordeelen? 't Zy dat hy staet oft valt, dat raekt zynen Heere. Doch hy zal vaststaen, want God heeft de magt, om hem vast te stellen.
5 Zoo ook, eenigen maken onderscheid tusschen den eenen dag en den anderen; anderen achten alle dagen gelyk te zyn. Laet een ieder hierin zyne eigene meeninge volgen.
6 Die den dag onderscheidt, doet het om den Heere; die eet, 't is voor den Heere, dat hy eet; want hy dankt God; en die niet en eet, 't is voor den Heere, dat hy niet en eet, en hy dankt ook God.
7 Want niemand van ons en leeft voor zich zelven, en niemand en sterft voor zich zelven.
8 Want het zy dat wy leven, wy leven voor den Heere; het zy dat wy sterven, wy sterven voor den Heere. 't Zy dan dat wy leven, 't zy dat wy sterven, wy behooren den Heere toe.
9 Want daerom is Christus gestorven en verrezen, opdat hy zoude heerschappy voeren over levenden en dooden.
10 Gy dan, wat veroordeelt gy uwen broeder? oft gy ook, wat veracht gy uwen broeder? Wy zullen immers allegader staen voor den regterstoel van Christus.
11 Want daer staet geschreven: Zoo waer als ik leve, zegt de Heer, voor my zullen alle knien buigen, en alle tongen zullen God erkennen. (*Isaias* xlv, 23.)
12 Zoo dan, een ieder van ons zal voor zich zelven aen God rekeninge geven.
13 Daerom en laet ons voortaen malkanderen niet meer veroordeelen; maer oordeelt dit liever, dat gy aen uwen broeder geene aenstooting oft verergernisse en moogt geven.
14 Ik wete en ben verzekerd door den Heere Jesus, dat er niets onrein en is uit zich zelven; maer indien iemand meent iets onrein te wezen, voor dien is het onrein.
15 Doch indien uw broeder door uw eten bedroefd wordt, zoo en handelt gy nu niet volgens de liefde. En brengt toch door uw eten dien in 't verderf niet, voor wien Christus gestorven is.
16 En laet dan, hetgene ons vergund is, niet gelasterd worden.
17 Want het ryk Gods en bestaet noch in spys, noch in drank; maer in regtveerdigheid, vrede en blydschap, door den Heiligen Geest.

18 Want die Christus hierin dient, die behaegt aen God, en wordt goedgekeurd by de menschen.
19 Laet ons dan betrachten hetgene tot vrede strekt, en ons houden aen hetgene tot stichtinge van malkanderen dient.
20 Wacht u van Gods werk omverre te stooten door de spyze. Alle dingen zyn wel rein, maer de mensch doet kwaed, die eet met verergernisse.
21 't Is goed geen vleesch te eten en geenen wyn te drinken, noch iets anders, door 't welk uw broeder ontsticht, oft verergerd oft verzwakt wordt.
22 Gelooft gy? hebt dit by u zelven voor God. Zalig is hy, die zich zelven niet en veroordeelt, in hetgene hy doen wilt.
23 Maer dengenen die twyfelt, en nogtans eet, die is veroordeeld, omdat hy niet en doet volgens zyn geloof. En al wat niet en is volgens 't geloof, is zonde.

KAPITTEL XV.

DOCH wy, die sterker zyn, moeten de zwakheden der kranken dragen, zonder ons te behagen in ons zelven.
2 Dat een ieder van u aen zynen evennaesten behage in het goede, tot zyne stichtinge.
3 Want Christus zelf en heeft zyn eigen behagen niet gezocht, maer gelyk er geschreven staet : De versmadingen van degenen, die u versmaden, zyn op my gevallen. (*Psalm* lxviii, 9.)
4 Want al wat er geschreven is, is tot onze onderrigting geschreven; opdat wy door de verduldigheid en de vertroostinge der Schrifturen, hope zouden hebben.
5 De God dan van verduldigheid en vertroostinge geve u, dat gy allen eensgezind zyt onder malkanderen, volgens Jesus Christus.
6 Opdat gy met een hert en met eenen mond moogt glorie geven aen den God en Vader van onzen Heere Jesus Christus.
7 Daerom ondersteunt malkanderen, gelyk Christus u ook ondersteund heeft ter eere Gods.
8 Want ik zeg u, dat Christus Jesus een bedienaer geweest is ten opzigte der besnedenen, om te bevestigen de waerheid Gods, in 't volbrengen van de beloften aen hunne voorvaderen gedaen.
9 Maer dat de heidenen God moeten loven over zyne bermhertigheid, gelyk er geschreven staet : Daerom, Heere! zal ik u loven onder de heidenen, en aen uwen naem zal ik eenen lofzang zingen. (*Psalm* xvii, 49.)
10 En wederom zegt hy : Verblydt u, ô heidenen! met zyn volk.
11 En elders : Looft den Heere, gy alle heidenen! en gy alle volkeren, verheft hem! (*Psalm* cxvi, 1.)
12 En wederom zegt Isaias : Daer zal een opstaen uit den wortel van Jesse, om over de heidenen te gebieden; en op hem zullen de heidenen hopen. (*Isaias* xi, 10.)
13 Verders, de God der hope vervulle ulieden met alle blydschap en vrede in 't geloof; opdat uwe hope overvloediger worde door de kracht van den Heiligen Geest.
14 Myne broeders! ik ben wel verzekerd van u, dat gy zelven vol van liefde zyt, vervuld met alle wetenschap, zoo dat gy malkanderen kont vermanen.
15 Doch ik heb u wat vrymoediger geschreven, broeders! om u daeraen indachtig te maken, volgens de gratie, die my van God gegeven is;
16 Dat ik een bedienaer van Christus Jesus ben, ten opzigte van de heidenen, bedienende de offerande van Gods evangelie; opdat de opdragt der heidenen aengenaem worde, zynde geheiligd door den Heiligen Geest.

17 Ik mag dan roemen in Christus Jesus, over hetgene God aengaet.
18 Want ik en zoude niets durven spreken van dingen, die Christus door my niet en werkt, om de heidenen te doen gehoorzamen door woorden en door werken;
19 Door kracht van teekenen en mirakelen, en door de kracht van den Heiligen Geest; zoo dat ik alles van Jerusalem af tot Illyrien toe, met het evangelie van Christus vervuld hebbe.
20 En ik heb dit evangelie aldus gaen verkondigen, niet daer Christus nu al bekend was, om niet op eens anders fondament te bouwen, maer volgens hetgene er geschreven staet:
21 Die, aen welke van hem niet en was geboodschapt, die zullen 't zien; en die er niet van gehoord en hadden, zullen er kennisse van krygen. (*Isaias* lii, 15.)
22 Hierdoor wierd ik menigmael belet tot u te komen; en ben belet geweest tot nu toe.
23 Maer nu geene plaetse meer vindende in deze landen, en verlangende nu van over vele jaren, om tot u te komen;
24 Zoo hope ik, als ik naer Spaenjen zal gaen reizen, u in 't voorbygaen te bezoeken, en van ulieden derwaerts geleid te worden, na dat ik eerst uwe tegenwoordigheid wat zal genoten hebben.
25 Nu reize ik naer Jerusalem, om eenigen dienst te doen aen de heiligen.
26 Want die van Macedonien en Achaien hebben goedgevonden eene algemeene aelmoes te doen aen de armen onder de heiligen, die te Jerusalem zyn.
27 Het heeft hun aldus behaegd, en zy zyn het ook schuldig; want aengezien de heidenen hunne geestelyke goederen deelachtig geworden zyn, zoo zyn zy van hunnen kant schuldig hun met de lichamelyke dienst te bewyzen.
28 Als ik dan dit volbragt, en hun deze vrucht in handen zal gesteld hebben, zoo zal ik langs u myne reize op Spaenjen nemen.
29 En ik weet, dat ik, tot u komende, met eenen overvloedigen zegen van het evangelie van Christus komen zal.
30 Ik bid u dan, broeders! door onzen Heere Jesus Christus, en door de liefde van den Heiligen Geest, dat gy my te hulpe komt door uwe gebeden tot God voor my;
31 Opdat ik moge verlost worden van de ongeloovigen, die in Judeën zyn, en dat de opdragt van mynen dienst aen de heiligen in Jerusalem moge aengenaem wezen;
32 Opdat ik met vreugd, indien het God belieft, tot u moge komen, en met u wat ruste nemen.
33 De God des vreden zy met u allen. Amen.

KAPITTEL XVI.

Ik beveel u onze zuster Phebe, die in den dienst der kerke te Cenchreën is;
2 Opdat gy haer ontvangt in den Heere, gelyk het de heiligen betaemt, en haer behulpzaem zyt in alle zaken, daer zy u mogt van noode hebben; want zy is er zelve aen velen behulpzaem geweest, en ook aen my in 't bezonder.
3 Groet Prisca en Aquilas, myne medehelpers in Christus Jesus;
4 Die voor myn leven hunnen hals gesteld hebben; aen dewelke niet ik alleen ben dankbaer, maer ook al de kerken der heidenen.
5 Groet ook hunne huisgemeente. Groet mynen lieven Epenetus, die de eerste vrucht van Christus in Asien is.
6 Groet Maria, die veel voor u gearbeid heeft.

7 Groet Andronicus en Junia, myne
bloedverwanten, en medegevange-
nen, welke uitsteken onder degenen,
die het apostolisch ambt bedienen,
en die al voor my in Christus geweest
zyn.
8 Groet Amplias, mynen welbemin-
den in den Heere.
9 Groet Urbanus, onzen medewer-
ker in Christus Jesus, en mynen be-
minden Stachys.
10 Groet Apelles, die vroom is in
Christus.
11 Groet die van het huis van Aris-
tobulus. Groet mynen neef Herodion.
Groet de geloovigen van het huis van
Narcissus.
12 Groet Tryphena en Tryphosa,
die in den Heere arbeiden. Groet
onze zeer lieve Persis, die veel gear-
beid heeft in den Heere.
13 Groet Rufus, die een uitverkorene
in den Heere is, en zyne moeder,
die ook de myne is.
14 Groet Asyncritus, Phlegon, Her-
mas, Patrobas, Hermes, en de broe-
ders, die met hen zyn.
15 Groet Philogus en Julias, Nereus
en zyne zuster, en Olympias, en al
de heiligen, die met hen zyn.
16 Groet malkanderen met eenen
heiligen kus. Al de christene ge-
meenten groeten u.
17 Ik bid u, broeders! dat gy acht
neemt op degenen, die tweedragt en
verergernissen verwekken tegen de
leeringe, die gy ontvangen hebt; en
mydt u van die.
18 Want zoodanigen en dienen
Christus, onzen Heere, niet, maer
hunnen buik; en door zoete woorden
en vleijeryen verleiden zy de herten
der eenvoudigen.
19 Uwe gehoorzaemheid is ver-
breid door alle plaetsen; en daerom
verblyde ik my van uwen t'wege.
Doch ik wensche, dat gy wys zyt in
het goede, en onnoozel in het kwade.
20 Dat de God des vredes den boo-
zen vyand met er haeste onder uwe
voeten verplette. De gratie van onzen
Heere Jesus Christus zy met ulieden.
21 Timotheus, myn medehelper, en
Lucius, en Jason, en Sosipater, myne
bloedverwanten, doen u groeten.
22 Ik Tertius, die den brief geschre-
ven heb, groete u in den Heere.
23 Caius, de huismeester van my en
de geheele kerk, doet u groeten.
Erastus, de ontvanger van de stad,
groet u, en de broeder Quartus.
24 De gratie van onzen Heere Jesus
Christus zy met u allen. Amen.
25 Aen hem, die de magt heeft van
u te bevestigen in het evangelie, en
in de leeringe van Jesus Christus,
welke ik verkondige volgens de open-
baringe van het mysterie, 't welk in
de vorige tyden verborgen zynde,
26 Nu geopenbaerd is door de Schrif-
ten der propheten, volgens het bevel
van den eeuwigen God, en bekend
gemaekt is aen al de volkeren, opdat
zy aen het geloof gehoorzamen zou-
den;
27 Aen God, die alleen wys is, zy
door Jesus Christus eere en glorie in
alle eeuwigheid. Amen.

EERSTE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN CORINTHEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, door den wille Gods ge-
roepen tot apostel van Jesus
Christus, en de broeder Sosthenes;
2 Aen de kerke Gods, die te Corin-
then is; aen degenen, die door Jesus
Christus geheiligd, tot de heiligheid
geroepen zyn; en aen allegader, die
in alle plaetsen den naem van Jesus
Christus aenroepen, die hun Heer is,
gelyk de onze:
3 De gratie en de vrede van God,
onzen Vader, en van den Heere Jesus
Christus, zy over u.
4 Ik dank altyd mynen God voor
ulieden, over de genade Gods, die u
door Jesus Christus bewezen is;
5 Dat gy in alles door hem verrykt
zyt, in alle uitsprake en in alle we-
tenschap;
6 Zynde aldus in u bevestigd het-
gene u van Christus betuigd was.
7 Zoo dat het u aen geene gaven en
ontbreekt, terwyl gy verwacht de
openbaringe van onzen Heere Jesus
Christus.
8 Ook zal hy u tot het einde toe be-
vestigen, en onberispelyk bewaren
tot den dag van de komste van onzen
Heere Jesus Christus.
9 God, door wien gy geroepen zyt
tot de gemeenschap van zynen Zone,
onzen Heere Jesus Christus, is ge-
trouw.
10 Doch ik bid u, broeders! door
den naem van onzen Heere Jesus
Christus, dat gy allegader hetzelfde
spreekt, en dat er geene scheuringen
onder ulieden en blyven; maer dat
gy volkomenlyk in eenen zin en een
gevoelen ulieden vereenigen wilt.
11 Want my is kenbaer gemaekt
van u, myne broeders! door de huis-
genooten van Chloë, dat er twisten
onder u zyn.
12 Hetgene ik zeggen wille, is dit,
dat een ieder onder ulieden zegt:
Ik ben aen Paulus; ik aen Apollos;
ik aen Cephas; en ik aen Christus.
13 Is Christus dan verdeeld? is Pau-
lus voor u gekruist? of zyt gy in den
naem van Paulus gedoopt?
14 God zy gedankt, dat ik niemand
van ulieden gedoopt en hebbe, be-
halven Crispus en Caius;
15 Opdat niemand en zegge, dat gy
in mynen naem gedoopt zyt.
16 Ik heb ook nog die van het huis
van Stephanus gedoopt; verders en
weet ik niet, dat ik iemand anders
gedoopt hebbe.
17 Want Christus en heeft my niet
gezonden, om te doopen, maer om
het evangelie te verkondigen; en dat
niet met vernufte woorden, opdat
het kruis van Christus niet krachte-
loos geacht en worde.
18 Want het woord van 't kruis is
wel eene dwaesheid voor degenen,
die verloren gaen; maer voor dege-
nen, die zalig worden, dat is voor
ons, is het de kracht Gods.

19 Daerom staet er geschreven : Ik
zal de wysheid der wyzen te niet
doen, en het verstand der verstandi-
gen verwerpen. (*Isaias* xxix, 14.)
20 Waer zyn nu de wyzen? waer
zyn de geleerden? waer zyn de on-
derzoekers der wereldsche dingen?
En heeft God de wysheid dezer we-
reld niet dwaes betoond?
21 Want aengezien de wereld, door
hare wysheid, God in zyne wyze
werken niet gekend en heeft, zoo
heeft het God behaegd door eene
dwaze predikatie de geloovigen zalig
te maken.
22 Want de Joden vragen mirake-
len, en de heidenen zoeken wysheid.
23 Maer wy prediken den gekruis-
ten Christus, die eene aenstooting
aen de Joden is, en eene dwaesheid
aen de heidenen;
24 Doch aen de Joden en de heide-
nen, die geroepen zyn, is die Christus
de kracht en de wysheid Gods.
25 Want hetgene dwaes schynt in
God, gaet de wysheid der menschen
te boven; en hetgene zwak schynt
in God, gaet de sterkte der menschen
te boven.
26 Want, broeders! aenziet uwen
roep eens; hoe dat er niet vele wyzen
volgens het vleesch, niet vele mag-
tigen, niet vele edelen geroepen
zyn.
27 Maer die dwaes voor de wereld
zyn, heeft God uitverkoren, om de
wyzen beschaemd te maken; en die
zwak voor de wereld zyn, heeft hy
verkoren, om de magtigen beschaemd
te maken.
28 En die voor de wereld onedel,
verworpen, en van geener weerde
en waren, heeft hy verkoren, om de-
genen, die iets schynen te zyn, be-
schaemd te maken.
29 Opdat geen mensch voor Gods
aenschyn en zoude roemen.
30 Door hem is 't, dat gy in Jesus
Christus zyt, die van God ons gege-
ven is tot onze wysheid, tot regt-
veerdigheid, tot heiligmakinge en
tot verlossinge;
31 Opdat, gelyk er geschreven staet,
degene die roemt, op den Heere
roeme. (*Jerem.* ix, 24.)

KAPITTEL II.

WAT my aengaet, broeders! als
ik tot ulieden gekomen ben,
om u de leeringe van Christus te ver-
kondigen, zoo en ben ik niet geko-
men met hoogdravende woorden van
welsprekendheid ofte wysheid.
2 Want ik en vond niet goed iets
anders onder u te willen weten, als
Jesus Christus, en dien gekruist;
3 En ik was by u met groote zwak-
heid en met groote vreeze en be-
nauwdheid.
4 Ook en bestond myn spreken en
myn prediken niet in opgepronkte
redenen van menschelyke wysheid,
maer in een geestelyk en krachtig
bewys;
5 Opdat uw geloof niet op de wys-
heid van de menschen, maer op de
kracht Gods zoude steunen.
6 Doch wy spreken de wysheid on-
der de volmaekten; niet nogtans de
wysheid dezer wereld, noch van de
prinsen dezer wereld, die te niet ge-
daen worden;
7 Maer wy prediken Gods wysheid,
die zeer verholen en verborgen is
geweest, en die God voor alle eeuwen
tot onze glorie voorgeschikt had;
8 Welke niemand van de prinsen
dezer wereld gekend en heeft : want
hadden zy die gekend, nooit en zou-
den zy den Heere der glorie gekruist
hebben.
9 Maer 't is gelyk er geschreven
staet : Noch oog en heeft gezien,
noch oor en heeft gehoord, noch
ooit en is het iemand in het herte
gedaeld, wat God bereid heeft voor
degenen, die hem beminnen. (*Isaias*
lxiv, 4.)

10 Doch God heeft het ons geopen-
baerd door zynen Geest: want de
Geest doorgrondt alles, ook de verho-
lenheden Gods.
11 Want wie van de menschen weet
hetgene in den mensch ommegaet, als
de geest van den mensch, die in hem
is? alzoo en weet ook niemand de
dingen Gods, als de Geest Gods.
12 Nu, wy en hebben den geest de-
zer wereld niet ontvangen, maer den
Geest, die uit God is; opdat wy de
gaven, die ons van God vergund zyn,
zouden kennen;
13 Dewelke wy ook verkondigen,
niet met woorden, die de mensche-
lyke wysheid leert, maer met die,
dewelke de Heilige Geest leert, han-
delende geestelyker wyze van gees-
telyke zaken.
14 Doch de vleeschelyke mensch en
vat de dingen niet, die den Geest
Gods aengaen: want zy schynen hem
eene dwaesheid, en hy en kan ze
niet verstaen, omdat er op eene gees-
telyke manier moet van geoordeeld
worden.
15 Maer de geestelyke mensch oor-
deelt van alles, en hy en wordt van
niemand geoordeeld.
16 Want wie kent den zin des Hee-
ren, en wie zal hem onderrigten?
Doch wy vatten den zin van Christus.

KAPITTEL III.

OOK en heb ik u, ô broeders! niet
konnen aenspreken als geeste-
lyke, maer als vleeschelyke, als
kleine kinderen in Christus.
2 Ik heb u met melk gevoed, en niet
met vaste spyze: want gy en waert
dan daertoe niet bekwaem; ja, gy en
zyt het nog niet, omdat gy vleesche-
lyk zyt.
3 Want dewyl er onder ulieden af-
gunstigheid en tweedragt is, zyt gy
dan niet vleeschelyk? en uw han-
del is die niet menschelyk?
4 En als de eene zegt: Ik ben met
Paulus, en de andere: Ik met Apol-
los; en zyt gy niet menschelyk? wat
is dan Apollos? en wat is Paulus?
5 't Zyn dienaers van dengenen,
wiens geloof gy hebt aengenomen,
en elk volgens dat de Heer hem ge-
geven heeft.
6 Ik heb geplant, Apollos heeft be-
sproeid, maer God heeft den wasdom
gegeven.
7 Zoo dan, noch die plant, noch die
besproeit en is iets, maer God, die
den wasdom geeft.
8 Doch die plant, en die besproeit,
zyn hetzelfde; maer een ieder zal
zynen loon ontvangen volgens zynen
arbeid.
9 Want wy zyn Gods medewerkers,
en gy zyt het land, dat God akkert,
en de bouw, dien God opbouwt.
10 Ik heb volgens de gratie Gods, die
my gegeven is, als een wys bouw-
meester het fondament gelegd; en
een ander bouwt erop; maer dat elk
toezie, hoe hy daerop bouwe.
11 Want niemand en mag een an-
der fondament leggen, als dat er ge-
legd is, 't welk is Christus Jesus.
12 Zoo iemand op dit fondament
bouwt met goud, zilver, kostelyke
gesteenten, hout, hooi, stoppelen;
13 Eens ieders werk zal veropen-
baerd worden, want de dag des Hee-
ren zal het te voorschyn brengen.
Het zal door 't vuer ontdekt worden;
en hoedanig eens ieders werk is, zal
het vuer uitwyzen.
14 Zoo iemands werk, 't welk hy
erop gebouwd heeft, staende blyft,
die zal zynen loon ontvangen.
15 Zoo iemands werk uitgebrand
wordt, die zal schade lyden; hy zal
nogtans behouden worden, maer ge-
lyk als door het vuer.
16 Weet gy niet, dat gy de tempel
Gods zyt, en dat de Geest Gods in u
woont?
17 Doch zoo iemand den tempel
Gods schendt, God zal hem vernie-

len : want de tempel Gods is heilig,
en gy zyt die tempel.
18 Dat niemand zich zelven en be-
driege. Indien iemand onder ulie-
den meent wys te zyn in deze wereld,
dat hy dwaes worde, om wys te we-
zen.
19 Want de wysheid dezer wereld
is eene dwaesheid by God, volgens
dat er geschreven staet : Ik zal de
wyzen in hunne loosheid vatten.
(*Job* v, 13.)
20 En wederom : De Heer weet, dat
de gedachten der wyzen ydel zyn.
(*Psalm* xciii, 11.)
21 Dat dan niemand zich en be-
roeme op menschen.
22 Want alles is het uwe : 't zy Pau-
lus, 't zy Apollos, 't zy Cephas, 't zy
wereld, 't zy leven, 't zy dood, 't zy
tegenwoordige, 't zy toekomende
dingen, alles behoort u toe.
23 Doch gy behoort aen Christus
toe, en Christus aen God.

KAPITTEL IV.

DAT alle mensch ons aenzie als
bedienaers van Christus, en als
uitdeelers van Gods mysterien.
2 Doch in de uitdeelers wordt er
verzocht, dat ze getrouw bevonden
worden.
3 Voor my, daer is my weinig aen
gelegen, dat ik van u geoordeeld
worde, oft door eenig menschelyk
oordeel; ja, ik en oordeel ook my
zelven niet;
4 Want hoewel ik my nergens in
schuldig en kenne, ik en ben daerom
niet geregtveerdigd; maer 't is de
Heer, die myn regter is.
5 Overzulks en oordeelt niet voor
den tyd, tot dat de Heer kome, die
hetgene in duisternisse verborgen
is, in het licht zal brengen, en de
begeerten der herten openbaren zal;
en dan zal een ieder van God zynen
lof ontvangen.
6 Nu, broeders! ik heb deze dingen
in my, en in Apollos verbeeld, om
uwen t'wille; opdat gy in ons zoudt
leeren geen hooger gevoelen te heb-
ben, als er geschreven staet, en dat
gy om eens anders wille niet opge-
blazen en zoudt worden tegen mal-
kanderen.
7 Want wie is het, die onderscheid
tusschen u maekt? wat hebt gy,
't welk gy niet ontvangen en hebt?
Doch indien gy 't ontvangen hebt,
wat beroemt gy u, als of gy 't niet
ontvangen en hadt?
8 Gy zyt nu al verzaed, gy zyt nu
al ryk geworden, gy regneert al zon-
der ons; en God gave, dat gy waer-
achtiglyk regneerdet, opdat wy ook
met u mogten regneren.
9 Want my dunkt, dat God ons, apos-
telen, als de verworpensten, als die
ter dood verwezen zyn, ten toon ge-
steld heeft : want wy zyn een schouw-
spel geworden voor de wereld, voor
engelen en voor menschen;
10 Wy zyn dwaes om Christus wille;
maer gylieden, gy zyt wys in Chris-
tus; wy zyn zwak, maer gy zyt kloek;
gy zyt verheven, maer wy veracht.
11 Tot op deze ure lyden wy hon-
ger en dorst; wy zyn naekt; wy
worden smadelyk onthaeld, ende en
hebben nergens vaste plaetse.
12 Wy arbeiden, werkende met
onze eigene handen; men scheldt ons
uit, en wy geven zegens; men ver-
volgt ons, en wy verdragen 't;
13 Wy worden gelasterd, en wy
bidden; wy zyn tot nog toe als de
vuiligheid dezer wereld geworden,
en als hetgene van een ieder weg-
geworpen wordt.
14 Deze dingen en schryve ik niet
om u beschaemd te maken; maer ik
vermane u, als myne lieve kinderen.
15 Want al hadt gy tien duizend
leermeesters in Christus, zoo en hebt
gy evenwel niet vele vaders : want
ik ben 't, die u in Christus Jesus door
het evangelie gewonnen heb.

16 Ik bid u dan, zyt myne navol-
gers, gelyk ik 't van Christus ben.
17 Hierom heb ik Timotheus tot u
gezonden, die myn beminde en ge-
trouwe Zoon is in den Heere, de-
welke u mynen handel in Christus
zal indachtig maken, en hetgene ik
in alle kerken leere.
18 Maer eenigen zyn opgeblazen,
als of ik niet en stond tot u te komen.
19 Doch ik zal zeer haest tot u ko-
men, zoo 't den Heere belieft, en ik
zal kennisse nemen, niet van de
woorden der opgeblazenen, maer van
hunne kracht.
20 Want het ryk Gods en bestaet
niet in woorden, maer in kracht.
21 Wat wilt gy? dat ik met de roede
tot u kome, oft met liefde, en in den
geest van zachtmoedigheid?

KAPITTEL V.

MEN hoort voor zeker, dat onder
u onkuischheid gebeurt; en
wel zoodanige onkuischheid, dat die
zelfs onder de heidenen niet gehoord
en wordt; te weten, dat iemand
de huisvrouwe van zynen vader
misbruikt.
2 En gy zyt nog opgeblazen, in
plaets van dat gy dit zoudt bewee-
nen, opdat degene, die dit werk be-
gaen heeft, uit het midden van ulie-
den zoude afgesneden worden?
3 Ik voor my, met het lichaem
afwezig, maer met den geest tegen-
woordig, heb alreeds, als tegenwoor-
dig zynde, geoordeeld van dengenen,
die dit bedreven heeft;
4 Dat hy door u, en door my met
den geest by u vergaderd, in den
naem van onzen Heere Jesus Chris-
tus, door de magt van onzen Heere
Jesus Christus,
5 Zy geleverd aen den boozen
vyand, tot verdrukkinge des vleeschs;
opdat de geest behouden worde in
den dag van onzen Heere Jesus
Christus.
6 't En staet u niet wel te roemen.
Weet gy niet, dat een weinig deesem
het gansch beslag zuer maekt?
7 Zuivert u dan van den ouden dee-
sem, opdat gy een nieuw beslag
moogt wezen, gelyk gy moet zonder
deesem zyn: want Christus is ons
paeschlam, dat voor ons geofferd is.
8 Laet ons dan feest houden, niet
met den ouden deesem, noch met den
deesem van boosheid en ondeugd;
maer met ongedeesemde brooden van
opregtigheid en waerheid.
9 Ik heb u in eenen brief geschre-
ven, dat gy geene gemeenschap en
zoudt hebben met onkuischen;
10 Doch niet teenemael met onkui-
schen van deze wereld, oft met gieri-
gaerds, oft roovers, oft afgodendie-
naers: anders zoudt gy wel buiten
deze wereld moeten gaen.
11 Maer hetgene ik u geschreven
heb, is, dat gy geene gemeenschap
en zult hebben met iemand, die den
naem van broeder hebbende, een
onkuische is, oft een gierigaerd,
oft afgodendienaer, oft lasteraer, oft
dronkaerd, oft roover; ja, dat gy met
zoodanigen zelfs niet eten en zoudt.
12 Want wat heb ik van degenen,
die buiten zyn, te oordeelen? Maer
moet gy niet oordeelen van degenen,
die binnen zyn?
13 Doch degenen, die buiten zyn,
zal God oordeelen. Snydt dan dien
boozen van ulieden af.

KAPITTEL VI.

HOE! durft iemand van ulieden,
die eenig geschil met eenen an-
deren heeft, hem in 't regt roepen
voor de onregtveerdigen, en niet
voor de heiligen?
2 Weet gy niet, dat de heiligen deze
wereld zullen oordeelen? Doch in-
dien de wereld door u moet geoor-
deeld worden, zyt gy dan onweerdig
om van de minste dingen te oordeelen?
3 Weet gy niet, dat wy de engelen

zullen oordeelen? Hoeveel te meer
dan de dingen, die dit leven aengaen?
4 Als gy dan geschillen hebt aen-
gaende de dingen van dit leven, zoo
stelt liever de persoonen, die minst
aenzienelyk in de kerke zyn, om
daervan te oordeelen.
5 Ik zegge dit, om u beschaemd te
maken. Hoe! en is er dan niet een
wys man onder ulieden, die regt kan
doen tusschen zyne broeders?
6 Maer moet de eene broeder den
anderen in 't regt roepen, en dat voor
de ongeloovigen?
7 Het is zeker alreeds een misbruik
onder u, dat gy malkanderen in 't
regt roept. Waerom en verdraegt gy
niet liever het ongelyk? waerom en
lydt gy niet liever schade?
8 En nog doet gy zelven ongelyk en
schade, en dat aen uwe broeders.
9 Weet gy niet, dat de onregtveer-
digen het ryk Gods niet en zullen
bezitten? En bedriegt u niet; noch
hoereerders, noch afgodendienaers,
noch overspelers,
10 Noch onkuischen, noch sodo-
miters, noch dieven, noch gieri-
gaerds, noch dronkaerds, noch las-
teraers, noch roovers en zullen het
ryk Gods bezitten.
11 En zoodanig zyn wel sommigen
van ulieden geweest; maer gy zyt
afgewasschen, gy zyt geheiligd, gy
zyt geregtveerdigd in den naem van
onzen Heere Jesus Christus, en door
den Geest van onzen God.
12 Alles is my geoorloofd, maer alles
en is niet dienstig; alles is my geoor-
loofd, maer ik en zal my onder geene
slaverny laten brengen van iets, dat
er zyn mag.
13 De spys is voor den buik, en de
buik voor de spyze, en God zal 't
een zoo wel als 't ander eens ver-
nietigen. Maer het lichaem en is
niet voor de hoererye, maer voor den
Heere, en de Heer is voor het lichaem.
14 Want God, die den Heer verwekt
heeft, zal ons door zyne magt ook
verwekken.
15 Weet gy niet, dat uwe lichamen
lidmaten van Christus zyn? zal ik
dan de lidmaten van Christus nemen,
en die tot lidmaten van eene hoere
maken? Verre zy dit van my.
16 Weet gy niet, dat die zich met
eene hoere vervoegt, een lichaem
met haer wordt? Want de twee, is er
gezeid, zullen een lichaem maken.
(*Gen.* ii, 24.)
17 Maer die zich met God veree-
nigt, wordt een geest met hem.
18 Vlugt de hoerery. Alle andere
zonde, die de mensch doet, is buiten
het lichaem; maer die hoerery bedryft,
zondigt tegen zyn eigen lichaem.
19 Weet gy niet, dat uw lichaem de
tempel is van den Heiligen Geest, die
in u is, dien gy van God hebt ontvan-
gen, en dat gy u zelven niet meer
toe en behoort?
20 Want gy zyt gekocht voor eenen
hoogen prys. Eert God dan, en draegt
hem in uwe lichamen.

KAPITTEL VII.

WAT aengaet de dingen, waervan
gy my geschreven hebt, het is
goed voor den mensch geene vrouwe
aen te raken.
2 Maer om de hoerery te myden,
laet een ieder zyne eigene vrouwe
hebben, en elke vrouwe haren eigen
man.
3 Dat de man aen de vrouwe geve
hetgene hy verpligt is, en desgelyks
de vrouwe aen den man.
4 De vrouw en heeft de magt over
haer lichaem niet, maer de man;
desgelyks en heeft ook de man de
magt over zyn lichaem niet, maer de
vrouw.
5 En onttrekt dit van malkanderen
niet, ten zy met samenstemminge
voor eenen tyd, om u met het gebed
bezig te houden; en komt dan we-
derom byeen als te voren, om uwe

zwakheid, opdat de booze vyand u niet en bekore.

6 Nu, dit zeg ik by gedoogzaemheid, en niet als een gebod.

7 Want ik wilde wel, dat gy allegader waert gelyk ik ben; maer elk heeft zyne bezondere gave van God, de eene aldus, en de andere alzoo.

8 Doch ik zegge tot de ongetrouwden, en tot de weduwen : het is goed voor hen alzoo te blyven, gelyk ik doe.

9 Maer indien zy zich niet en onthouden, dat ze trouwen : want het is beter te trouwen als te branden.

10 Maer aen de getrouwden beveelt, niet ik, maer de Heer, dat de vrouw zich van den man niet en scheide;

11 Oft indien zy gescheiden is, dat zy ongetrouwd blyve, oft zich met haren man verzoene, en dat ook de man zyne vrouwe niet en verlate.

12 Doch aen de anderen zeg ik, niet de Heer : Zoo een broeder eene ongeloovige vrouwe heeft, en zy te vreden is met hem te woonen, dat hy ze niet en verlate;

13 En zoo eene geloovige vrouw eenen ongeloovigen man heeft, en hy te vreden is met haer te woonen, dat zy den man niet en verlate.

14 Want de ongeloovige man is geheiligd door de geloovige vrouwe, en de ongeloovige vrouw is geheiligd door den geloovigen man; anders zouden uwe kinderen onrein wezen, daer zy nu heilig zyn.

15 Maer indien de ongeloovige zich afscheidt, laet hem scheiden. Want een broeder oft eene zuster en is in zoodanige voorvallen niet slafelyk gebonden; maer God heeft ons tot vrede geroepen.

16 Want wat weet gy, ô vrouwe! of gy uwen man zult zalig maken? oft wat weet gy, ô man! of gy uwe vrouwe zult zalig maken?

17 Voorts, dat een ieder leve volgens de gave, die de Heer hem verleend heeft, en volgens dat hy van God geroepen is. Zoo leere ik in alle kerken.

18 Is iemand geroepen, besneden zynde, dat hy niet en zoeke onbesneden te zyn. Is iemand onbesneden geroepen, dat hy zich niet en late besnyden.

19 't En is niet gelegen in de besnydenisse, noch in de onbesnedenheid, maer in 't onderhouden van Gods geboden.

20 Dat een ieder in dien staet blyve, in denwelken hy was als hy geroepen wierd.

21 Zyt gy, een slaef zynde, geroepen, en weest daerover niet bekommerd; ja, al ware 't dat gy kondet de vryheid bekomen, doet er meer profyt mede.

22 Want die, een slaef zynde, tot den Heere geroepen is, is een vrygemaeckte des Heeren; en desgelyks, die, vry zynde, geroepen is, wordt een slaef van Christus.

23 Gy zyt voor eenen hoogen prys gekocht, en maekt u geene slaven van de menschen.

24 Dat een ieder, ô broeders! blyve voor God in den staet, in welken hy was als hy geroepen wierd.

25 Wat nu de maegden aengaet, ik en heb daervan geen bevel des Heeren; maer dit rade ik, als bermhertigheid bekomen hebbende van den Heer, om hem getrouw te zyn :

26 Ik meene dan, dat het goed is om de tegenwoordige noodzakelykheid, dat het, zeg ik, goed is voor den mensch alzoo te blyven.

27 Zyt gy aen eene vrouwe gebonden, en zoekt niet ontbonden te zyn; zyt gy ervan ontbonden, zoo en zoekt geene vrouwe.

28 Doch indien gy eene vrouw neemt, gy en zondigt niet; en indien eene maegd trouwt, zy en zondigt niet; nogtans dusdanigen zullen moeijelykheden des vleeschs hebben. Doch ik zoek u te sparen.

29 Dit zeg ik dan, broeders! de tyd is kort; overzulks dat degenen, die vrouwen hebben, zyn als of zy er geene en hadden;
30 En die weenen, als of zy niet en weenden; die blyde zyn, als of zy niet blyde en waren; die koopen, als of zy niet en bezaten;
31 En die deze wereld gebruiken, als of zy ze niet en gebruikten : want de schyn dezer wereld gaet voorby.
32 Ik wilde wel, dat gy zonder bekommernisse waert. Die zonder vrouwe is, is bezorgd voor de dingen, die den Heere raken, hoe hy den Heere behagen zal;
33 Maer die getrouwd is, is bezorgd voor de dingen der wereld, hoe hy zyne vrouwe behagen zal, en hy is verdeeld.
34 Zoo ook eene ongetrouwde vrouw, en eene maegd, is bezorgd voor de dingen des Heeren, opdat zy heilig zy met het lichaem en met den geest. Maer die getrouwd is, is bezorgd voor de dingen der wereld, hoe zy aen haren man behagen zal.
35 Doch dit zeg ik tot uw voordeel; niet om u eenen strik te leggen, maer om u te raden tot hetgene betamelyker is, en hetgene bekwaemheid geeft, om zonder beletsel den Heere te bidden.
36 Doch zoo iemand meent, dat het onbetamelyk is, dat hy zyne dochter, bovenjarig zynde, ongetrouwd laet, en dat het zoo moet wezen, dat hy doe zoo 't hem goeddunkt; hy en zondigt niet, indien zy trouwt.
37 Maer die by zich zelven oordeelt, en niets en heeft, dat hem dwingt, maer vermag te doen hetgene hy wilt, en die in zyn herte besloten heeft zyne dochter maegd te bewaren, die doet wel.
38 Zoo dan, wie zyne dochter uittrouwt, die doet wel; maer wie ze niet uit en trouwt, die doet nog beter.
39 De vrouw is verbonden aen de wet, zoo langen tyd als haer man leeft; maer als haer man ontslapen is, dan is zy ontslagen; zy mag trouwen met dien zy wilt, mits zy dit doe in den Heere;
40 Maer zy zal gelukkiger zyn, indien zy alzoo blyft, volgens mynen raed. En ik meene, dat ik den Geest Gods ook hebbe.

KAPITTEL VIII.

WAT nu aengaet de spyzen, die aen de afgoden geofferd zyn, wy weten, dat wy allegader daervan de wetenschap wel hebben; doch de wetenschap blaest op, maer de liefde geeft stichting.
2 Indien iemand zich laet voorstaen, dat hy iets weet, die en weet nog niets, gelyk men 't behoort te weten.
3 Maer indien iemand God bemint, die is van hem gekend.
4 Zoo dan, rakende de spyzen, die aen de afgoden opgeofferd worden, wy weten, dat een afgod niets ter wereld en is, en dat er niet meer als een God en is.
5 Want alhoewel er zyn, die men hemelsche oft aerdsche goden noemt, gelyk er aldus vele goden en vele heeren zyn;
6 Wy en hebben nogtans maer eenen God, den Vader, uit wien alle dingen zyn, en wy voor hem; en eenen Heer, Jesus Christus, door wien alle dingen zyn, en wy door hem.
7 Doch een ieder en heeft deze kennisse niet. Maer sommigen ook nu nog meenende, dat een afgod iets is, eten nogtans van hetgene aen den afgod opgeofferd is; en mits hunne conscientie nog krank is, zoo wordt ze besmet.
8 Doch de spys en maekt ons by God niet aengenaem : want of wy eten, daerom en zullen wy niets meerder hebben; en of wy niet en eten, daerom en zullen wy niets minder hebben.

9 Maer ziet toe, dat misschien deze uwe vryheid aen de zwakken niet aenstootelyk en zy.

10 Want indien iemand u, die de wetenschap hebt, aen den offerdisch ziet aenzitten, zal hy, die nog zwak is, in zyn gemoed niet aengedreven worden, om ook van de offerspyze te eten?

11 En zoo zal, door uwe wetenschap, uw zwakke broeder verloren gaen, voor wien Christus gestorven is.

12 Doch als gy aldus tegen de broeders zondigt, en hun zwak gemoed kwetst, zoo zondigt gy tegen Christus.

13 Daerom, indien de spys mynen broeder verergert, zoo en zal ik liever myn leven lang geen vleesch eten, om mynen broeder niet te verergeren.

KAPITTEL IX.

BEN ik niet vry? ben ik geen apostel? heb ik onzen Heere Jesus Christus niet gezien? zyt gylieden niet myn werk in den Heere?

2 Al en ware ik geen apostel ten opzigte van anderen, zoo ben ik 't nogtans ten opzigte van ulieden: want gy zyt het merkteeken van myn apostelschap in den Heere.

3 Dit is myne verantwoording by degenen, die van my willen oordeelen.

4 Hebben wy dan geene magt, om te eten en te drinken?

5 Hebben wy de magt niet, om eene vrouwe uit de zusters alom met ons te leiden, gelyk de andere apostelen, de broeders des Heeren, en Cephas?

6 Of ben ik 't en Barnabas alleen, die de magt niet en hebben, om zulks te doen?

7 Wie dient ooit in den oorlog op zyne eigene kosten? wie plant er eenen wyngaerd, zonder van deszelfs vruchten te eten? oft wie weidt er eene kudde zonder van het melk der kudde te eten?

8 Spreek ik hier alleenlyk volgens het menschelyk gebruik? en zegt ook de wet hetzelfde niet?

9 Want daer staet geschreven in de wet van Moyses: Gy en zult den os niet muilbanden, terwyl hy den dorschvloer treedt. Is God bezorgd voor de ossen? (*Deut.* xxv, 4.)

10 En is het niet veel meer voor ons, dat hy dit zegt? Ja zeker, het is voor ons geschreven; omdat degene, die ploegt, moet ploegen op hope; en die dorscht, op hope van deelachtig te zyn aen de vrucht.

11 Indien wy voor u geestelyke goederen gezaeid hebben, is 't eene groote zaek, dat wy van uwe aerdsche goederen maeijen?

12 Indien anderen deze magt over u gebruiken, waerom wy niet veel meer? Doch wy en hebben deze magt niet gebruikt, maer wy verdragen alles, om geen beletsel aen het evangelie van Christus te stellen.

13 Weet gy niet, dat degenen, die in den tempel dienen, van hetgene in den tempel is, eten; en dat die aen den autaer dienen, van den autaer hun deel hebben?

14 Aldus heeft de Heer ook bevolen, dat degenen, die het evangelie verkondigen, van het evangelie leven.

15 Maer ik en heb geene van deze dingen gebruikt. Ook en heb ik dit niet geschreven, opdat men aldus aen my zoude doen: want het ware my beter te sterven, als dat my iemand deze myne glorie zoude ontmaken.

16 Want dat ik het evangelie verkondige, daerover en heb ik niet te roemen, aengezien het my als eene noodige pligt is opgelegd; en wee my, indien ik het niet en verkondige!

17 Doch indien ik dit gewillig doe, zoo zal ik geloond worden; maer doe

ik het ongewillig, zoo is 't de bediening, die my toebetrouwd is.

18 Wat heb ik dan voor mynen loon? Dat ik het evangelie verkondigende, hetzelve zonder onkosten verkondige, om myne magt in 't evangelie niet te misbruiken.

19 Want daer ik vry was ten opzigte van allegader, heb ik my eens ieders dienaer gemaekt, opdat ik er te meer zou winnen.

20 Ik ben met de Joden gelyk een Jode geworden, opdat ik de Joden zou winnen.

21 Ik ben met degenen, die onder de wet zyn, geweest als of ik onder de wet was, hoewel ik nu onder de wet niet en was; opdat ik degenen, die onder de wet waren, zou winnen. En met degenen, die zonder wet waren, als of ik zonder wet was, hoewel ik voor God niet en was zonder wet, maer onder de wet van Christus; opdat ik degenen, die zonder wet waren, zou winnen.

22 Met de zwakken ben ik geworden als zwak zynde, om de zwakken te winnen. Ik ben alles met allen geworden, opdat ik ze allen zou zalig maken.

23 Doch dit alles doe ik om het evangelie, opdat ik er mede deelachtig aen mag worden.

24 Weet gy niet, dat degenen, die in de strydbaen loopen, wel allegader loopen, maer dat een alleen den prys behaelt? loopt dan zoo, dat gy hem moogt behalen.

25 Nu, allen die om prys stryden, onthouden zich van alles : en dit om eene vergangly ke kroon te ontvangen, maer wy om eene onvergangly ke.

26 Ik loope dan, niet gelyk in het wilde; ik stryde, niet gelyk slagen in de lucht gevende ;

27 Maer ik onderdrukke myn lichaem, en brenge het onder bedwang, opdat ik, na een ander gepredikt te hebben, niet zelf verworpen en worde.

KAPITTEL X.

WANT, broeders! ik en wille niet, dat u onbekend zy, dat onze voorvaderen allegader onder de wolke geweest zyn, en dat zy allegader door de zee gegaen zyn ;

2 Dat zy allegader onder Moyses gedoopt zyn geweest in de wolk en in de zee ;

3 Dat zy allegader dezelfde geestelyke spyze geëten hebben, en allegader denzelfden geestelyken drank gedronken hebben :

4 Want zy dronken uit de geestelyke steenrotse, die hen volgde, en die steenrotse was Christus.

5 Maer God en had in het meeste deel van hen geen behagen : want zy zyn vergaen in de woestyne.

6 Doch deze dingen zyn geschied, om ons een voorbeeld te zyn, opdat wy geene begeerte tot het kwaed en zouden hebben, gelyk zy gehad hebben.

7 En wordt dan geene afgodendienaers gelyk sommigen van hen, van dewelken geschreven staet : Het volk ging zitten om te eten en te drinken, en zy stonden op om te spelen. (*Exod.* xxxii, 6.)

8 En laet ons ook geene hoererye bedryven, gelyk sommigen van hen bedreven hebben, waerom er dry en twintig duizend op eenen dag gedood zyn. (*Num.* xxv, 1.)

9 En laet ons Christus niet tergen, gelyk hem sommigen van hen getergd hebben, en van de slangen vernield zyn. (*Num.* xxi, 5, 6.)

10 En murmureert ook niet, gelyk sommigen van hen gemurmureerd hebben, die verslagen zyn door den verdervenden engel. (*Num.* xi, 1.)

11 Al deze dingen zyn hun in voorbeeldinge geschied, en zy zyn beschreven tot onze onderrigtinge, die de laetste tyden ontmoet hebben.

12 Dat overzulks die meent te staen, toezie, dat hy niet en valle.

13 De bekoring, die u bevangen heeft, is maer menschelyk geweest. God is getrouw; hy en zal niet toelaten, dat gy zoudt bekoord worden boven uw vermogen; maer hy zal u met de bekoring eene uitkomste geven, zoo dat gy ze zult konnen verdragen.

14 Daerom, myne allerliefsten! vlugt den afgodendienst.

15 Ik sprak tot u als tot verstandige lieden; oordeelt gy zelven hetgene ik zegge.

16 De kelk der zegeninge, welken wy zegenen, is die niet de gemeenschap des bloeds van Christus? en het brood, 't welk wy breken, is dat niet de gemeenschap van het lichaem des Heeren?

17 Want wy, die velen zyn, zyn te samen een brood en een lichaem, aengezien wy allegader aen een brood deelachtig worden.

18 Aenziet de Israëliten naer het vleesch; die van de offerande eten, zyn die niet deelachtig aen den autaer?

19 Niet dat ik zeggen wille, dat de spys aen de afgoden opgeofferd, iets is, oft dat een afgod iets is;

20 Maer ik zegge, dat hetgene de heidenen opofferen, zy dit aen de duivelen opofferen, en niet aen God. Nu, ik en wille niet, dat gy met de duivelen gemeenschap hebt.

21 Gy en kont den kelk des Heeren niet drinken, en den kelk der duivelen; gy en kont geen deel hebben aen de tafel des Heeren, en aen de tafel der duivelen.

22 Of zullen wy den Heere tergen? zyn wy magtiger als hy?

23 Alles is my geoorloofd, maer alles en is niet dienstig. Alles is my geoorloofd, maer alles en sticht niet.

24 Dat niemand en zoeke zyn eigen voordeel, maer dat van een ander.

25 Eet van alles dat in het vleeschhuis verkocht wordt, niets onderzoekende, om der conscientie wille.

26 Want de aerde, en al wat er in is, behoort den Heere toe. (*Psalm* xxiii, 1.)

27 Indien iemand van de ongeloovigen u noodigt, en gy daer gaen wilt, eet van alles, dat u voorgesteld wordt, niets ondervragende, om der conscientie wille.

28 Maer in geval u iemand zegt: Dit is aen de afgoden geofferd, zoo en eet het niet, om dengenen, die 't u gezeid heeft, en om de conscientie.

29 Ik en zegge niet om uwe conscientie, maer om die van een ander. Doch waerom zal ik myne vryheid, om eens anders conscientie laten veroordeelen?

30 Zoo ik er met dankzegginge deelachtig aen ben, waerom zou ik gelasterd worden over hetgene, waervoor ik God bedanke?

31 Zoo dan, 't zy dat gy eet, 't zy dat gy drinkt, 't zy dat gy iets anders doet, doet het alles ter eere Gods.

32 En geeft geene ontstichtinge, noch aen Joden noch aen heidenen, noch aen de kerke Gods.

33 Gelyk ik ook aen allegader in alles trachte te behagen, niet zoekende myn eigen voordeel, maer dat van velen, opdat zy mogen zalig worden.

KAPITTEL XI.

WEEST myne navolgers, gelyk ik 't van Christus ben.

2 Ik pryze u, broeders! dat gy my in alles gedachtig zyt, en dat gy onderhoudt myne bevelen, gelyk ik ze u heb overgegeven.

3 Doch ik wensche, dat gy weet, dat Christus het hoofd is van alle man; dat de man het hoofd is van de vrouwe, en dat God het hoofd is van Christus.

4 Alle man, die bidt oft propheteert met gedekten hoofde, onteert zyn hoofd.

5 Maer alle vrouw, die bidt oft propheteert met ongedekten hoofde, onteert haer hoofd : want 't is even veel, als of zy kael geschoren was.
6 Want indien eene vrouw niet en moet gedekt zyn, dat zy dan geschoren worde; doch indien het schande is voor eene vrouwe, het hair afgesneden, oft kael geschoren te zyn, dat zy haer hoofd dekke.
7 De man en moet zyn hoofd niet dekken, aengezien hy het beeld en de glorie van God is; maer de vrouw is de glorie van den man :
8 Want de man en is niet uit de vrouw, maer de vrouw uit den man genomen;
9 En de man en is niet geschapen om de vrouw, maer de vrouw om den man.
10 Daerom moet de vrouw deze overheid op haer hoofd hebben, uit ontzag voor de engelen.
11 Nogtans en is de man niet zonder de vrouwe, noch de vrouw zonder den man, in den Heere.
12 Want gelyk de vrouw uit den man komt, zoo komt ook de man door de vrouwe; maer alles komt van God.
13 Oordeelt gy zelven, of het wel betaemt, dat eene vrouw met ongedekten hoofde God bidt.
14 Leert u de natuer zelve niet, dat het schande is voor eenen man lang hair te dragen?
15 Maer het is eere voor eene vrouwe lang hair te hebben, omdat haer het lang hair voor een hoofddeksel gegeven is.
16 Doch zoo 't iemand lust te twisten, wy, noch ook de kerke Gods, en hebben zoodanige gewoonte niet.
17 Doch ik en pryze niet hetgene ik ga zeggen; te weten, dat gy niet tot voordeel, maer tot achterdeel te samen vergadert.
18 Vooreerst hoor ik, dat er, als gy in de kerke te samen komt, scheuringen onder u zyn; en ik geloove het ten deele.
19 Want daer moeten zelfs ketteryen zyn, opdat degenen, die opregt zyn onder u, bekend worden.
20 Zoo dan, als gy byeenkomt, 't en is geen avondmael des Heeren, dat gy eet.
21 Want in 't eten neemt elk zyn eigen avondmael vooraf; en alzoo heeft de eene honger, en de andere doet overdaed.
22 En hebt gy dan geene huizen, om te eten en te drinken? oft versmaedt gy de kerke Gods, en wilt gy beschaemd maken degenen, die niet en hebben? Wat zal ik u zeggen? zal ik u pryzen? Neen, hierin en pryze ik u niet.
23 Want ik heb van den Heer ontvangen hetgene ik u heb overgeleverd, dat de Heer Jesus op denzelfden nacht als hy verraden wierd, het brood nam,
24 En gedankt hebbende, hetzelve brak, en zeide : Neemt, en eet; dit is myn lichaem, 't welk voor ulieden zal geleverd worden; doet dit tot myner gedachtenisse.
25 Alzoo ook na het avondmael, nam hy den kelk, zeggende : Deze kelk is het nieuw verbond in myn bloed; doet dat, zoo dikwils als gy hem drinken zult, tot myner gedachtenisse.
26 Want zoo dikwils als gy dit brood zult eten, en dezen kelk zult drinken, zult gy de dood des Heeren verkondigen, tot dat hy komt.
27 Overzulks, zoo wie onweerdelyk dit brood zal eten, oft den kelk des Heeren zal drinken, die zal schuldig zyn aen het lichaem en het bloed des Heeren.
28 Dat dan de mensch zich zelven beproeve, en aldus van dit brood ete, en van dien kelk drinke.
29 Want die er onweerdelyk van eet en drinkt, die eet en drinkt zyn

eigen oordeel, niet onderscheidende het lichaem des Heeren.
30 Daerom zyn er onder u vele zieken en kranken, en velen die sterven.
31 Want indien wy ons zelven oordeelden, wy en zouden niet geoordeeld worden.
32 Doch als wy aldus geoordeeld worden, zoo worden wy van den Heere gekastyd, opdat wy niet met deze wereld verdoemd en worden.
33 Zoo dan, myne broeders! als gy te samen komt om te eten, zoo verwacht malkanderen.
34 Indien iemand honger heeft, dat hy t'huis ete, opdat gy niet tot uwe veroordeelinge te samen en komt. De andere dingen zal ik schikken, als ik zal gekomen zyn.

KAPITTEL XII.

AENGAENDE de geestelyke gaven, broeders! ik en wille niet, dat gy daerin onwetende zyt.
2 Gy weet, dat gy u, als gy nog heidenen waert, tot de stomme afgoden liet henen trekken, gelyk men u leidde.
3 Ik verklaer u dan, dat niemand, sprekende door den Geest Gods, Jesus en verzaekt; en niemand en kan Jesus Heere noemen, als door den Heiligen Geest.
4 Nu, daer zyn verscheidene gaven, maer de Geest is dezelfde;
5 En daer zyn verscheidene bedieningen, maer de Heer is dezelfde;
6 En daer zyn verscheidene werkingen, maer 't is dezelfde God, die alles in een ieder uitwerkt.
7 Doch de openbaring des Geests wordt aen ieder gegeven, volgens dat het profytig is.
8 Want aen den eenen wordt door den Geest gegeven met wysheid te spreken; aen den anderen, met geleerdheid te spreken door denzelfden Geest;
9 Aen den anderen wordt door denzelfden Geest het geloof gegeven; aen den anderen de gave van te genezen, ook door denzelfden Geest;
10 Aen anderen de kracht van mirakelen te doen; aen anderen de prophetie; aen anderen van de geesten te onderscheiden; aen anderen van verscheidene talen te spreken; aen anderen die te vertalen.
11 Al deze dingen werkt een en dezelfde Geest, bedeelende een ieder gelyk 't hem belieft.
12 Want gelyk het lichaem een is, en vele lidmaten heeft, en dat, alhoewel er in het lichaem vele lidmaten zyn, zy nogtans maer een lichaem en maken, zoo is 't ook met Christus.
13 Want wy zyn allegader in eenen Geest gedoopt, om een lichaem te maken, het zy Joden, 't zy heidenen, 't zy slaven, 't zy vrygeborenen; en wy zyn allegader gelaefd door eenen Geest.
14 Doch een lichaem en bestaet niet in een, maer in vele lidmaten.
15 Indien de voet zeide: Omdat ik de hand niet en ben, zoo en ben ik van het lichaem niet, zoude hy daerom van 't lichaem niet zyn?
16 En indien de oor zeide: Aengezien ik de oog niet en ben, zoo en ben ik van het lichaem niet, zoude zy daerom van 't lichaem niet wezen?
17 Indien geheel het lichaem maer oog en ware, waer zoude het gehoor zyn? oft indien geheel het lichaem maer gehoor en ware, waer zoude de reuk zyn?
18 Maer nu heeft God al de lidmaten in het lichaem gesteld, en elk gelyk het hem believd heeft.
19 Indien zy allegader maer een lidmaet en waren, waer zoude het lichaem zyn?
20 Maer nu zyn er vele lidmaten, die maer een lichaem en maken.

21 De oog en kan tegen de hand niet zeggen : Ik en heb u niet van noode; noch ook het hoofd tegen de voeten : Gy en zyt my niet noodig.
22 Ja, integendeel, de lidmaten des lichaems, die de zwakste schynen te wezen, zyn de noodzakelykste ;
23 En die ons schynen de minst geachte lidmaten des lichaems te zyn, die doen wy de meeste eere aen; en die minst eerlyk zyn, die bewyzen wy de meeste eere.
24 Want onze eerbare lidmaten en hebben 't niet van noode ; maer God heeft het lichaem aldus te samen gevoegd, dat men aen de slechtste de meeste eere geeft ;
25 Opdat er geene tweedragt in het lichaem en zoude zyn, maer dat de lidmaten voor malkanderen gelyke zorge zouden dragen.
26 Want als het eene lidmaet iet lydt, zoo lyden al de lidmaten mede; en als het eene lidmaet eere krygt, zoo zyn al de lidmaten mede verheugd.
27 Doch gylieden zyt het lichaem van Christus, en lidmaten onder malkanderen.
28 En aldus heeft God sommigen in de kerke gesteld ; ten eerste, apostelen; ten tweede, propheten; ten derde, leeraers; daerna, die mirakelen doen; dan, die de gave hebben van zieken te genezen, van behulpzaem te zyn, van te bestieren, van verscheidene talen te spreken, van die te vertalen.
29 Of zyn 't allegader apostelen? zyn 't allegader propheten? zyn 't allegader leeraers?
30 Doen zy allegader mirakelen? hebben zy allegader de gave van genezingen? spreken zy allegader verscheidene talen? zyn 't allegader vertalers?
31 Doch tracht met iever, om de beste gaven te bekomen. Maer ik ga u eenen weg aenwyzen, die nog uitmuntender is.

KAPITTEL XIII.

AL sprak ik de talen van alle menschen en van de engelen, indien ik de liefde niet en heb, zoo en ben ik maer als eene klinkende belle, oft klaterend metael.
2 En al had ik de gave van prophetie, dat ik alle verborgenheden kende, en alle wetenschap bezat; en al had ik al het geloof, zoo dat ik bergen verzette; indien ik de liefde niet en heb, zoo en ben ik niet met al.
3 En al deelde ik al myne goederen uit tot spyze der armen, en al gaf ik myn lichaem over om te branden; indien ik de liefde niet en had, het en zoude my niet baten.
4 De liefde is verduldig, zy is vriendelyk. De liefde en is niet afgunstig, zy en gaet niet ligtveerdiglyk te werk, zy en is niet opgeblazen ;
5 Zy en is niet eerzuchtig, zy en zoekt hare eigene bate niet, zy en is niet grammoedig, zy denkt geen kwaed ;
6 Zy en verblydt zich niet over de ongeregtigheid, maer zy verheugt zich over de waerheid;
7 Zy laet alles over haer gaen, zy gelooft alles, zy hoopt alles, zy verdraegt alles.
8 De liefde en zal nooit vergaen; maer 't zy prophetien, die zullen te niet gaen; 't zy de talen, die zullen ophouden; 't zy de wetenschap, die zal te niet gedaen worden.
9 Want de wetenschap en prophetie, die wy nu hebben, zyn onvolmaekt ;
10 Maer als hetgene volmaekt is, zal gekomen zyn, dan zal hetgene onvolmaekt is, vernietigd worden.
11 Als ik een kind was, sprak ik als een kind, ik oordeelde als een kind, ik redeneerde als een kind;

maer als ik een man geworden ben,
heb ik afgelegd al dat kinderlyk was.
12 Nu zien wy als door eenen spie-
gel, en in een raedsel, maer dan,
aenschyn aen aenschyn. Nu heb ik
eene onvolmaekte kennisse, maer
dan zal ik hem zoo kennen, gelyk ik
gekend worde.
13 Nu blyven deze dry dingen: ge-
loof, hoop, liefde; maer de voor-
naemste van deze is de liefde.

KAPITTEL XIV.

TRACHT vuriglyk tot de liefde,
hebt iever tot de geestelyke ga-
ven, maer voornamelyk tot het pro-
pheteren.
2 Want die eene vreemde tale
spreekt, en spreekt tot de menschen
niet, maer tot God: want niemand
en verstaet hem, en hetgene hy
door den Geest spreekt, zyn verho-
lene dingen.
3 Maer die propheteert, spreekt de
menschen aen, om hen te stichten,
te vermanen en te troosten.
4 Die eene vreemde tale spreekt,
sticht zich zelven; maer die prophe-
teert, is tot stichting aen de kerke
Gods.
5 Ik wille wel, dat gy allegader
vreemde talen spreekt; maer ik heb
nog liever, dat gy propheteert: want
die propheteert, is meerder als die
vreemde talen spreekt, ten zy dat
hy ze ook uitlegge, opdat er de ge-
meente van gesticht worde.
6 En zekerlyk, broeders! indien ik
u met vreemde talen kwam aenspre-
ken, wat voordeel zou ik u toebren-
gen, ten zy ik tot u sprak met ver-
klaringe, ofte met wetenschap, oft
met prophetie, oft met leering?
7 Want zelfs de ongevoellyke din-
gen, die geluid geven, het zy eene
fluit, 't zy eene harpe; indien ze
geene verscheidenheid van toonen
en geven, hoe zal men weten, wat er
gefluit oft gespeeld wordt?
8 En indien de trompet een onbe-
kend geluid geeft, wie zal zich tot
den stryd bereiden?
9 Zoo ook, indien gy spreekt in
eene tale, die niet verstaen en wordt,
hoe zal men weten, wat er gezeid
wordt? want gy en zult maer in de
lucht spreken.
10 Daer zyn immers zoo vele soor-
ten van talen in de wereld, en nie-
mand en is er zonder de zyne.
11 Doch indien ik de beteekeninge
van hunne tale niet en versta, zoo
zal ik aen dien, tot wien ik spreek,
als een barbarisch mensch zyn, en
die my aenspreekt, zal voor my als
een barbarisch mensch zyn.
12 Zoo dan, terwyl gy zoo ieverig zyt
naer de geestelyke gaven, tracht ze in
overvloed te hebben tot stichtinge
der gemeente.
13 Overzulks dat degene, die eene
vreemde tale spreekt, bidde, dat hy
ze moge uitleggen.
14 Want indien ik bid in eene
vreemde tale, zoo bidt myn geest
wel, maer myn verstand is zonder
vrucht.
15 Wat dan gedaen? Ik zal met den
geest bidden, maer ik zal ook met
het verstand bidden. Ik zal met den
geest lofzangen zingen, maer ik zal
ook met het verstand lofzangen zin-
gen.
16 Anderszins, indien gy alleene-
lyk met den geest God looft, hoe zal
iemand van het gemeene volk amen
zeggen op uwe dankzegginge, aen-
gezien hy niet en weet, wat gy zegt?
17 Uwe dankzegging is wel goed,
maer een ander en wordt er niet
door gesticht.
18 Ik danke mynen God, dat ik al
uwe talen kan spreken;
19 Maer in de kerke heb ik liever
vyf woorden te spreken, die ik ver-
sta, om de anderen te onderwyzen,
als tien duizend woorden in eene
vreemde tale.

20 Broeders! en weest geene kinderen in verstand; maer weest kinderen omtrent de boosheid, en weest volmaekt in verstand.

21 In de wet staet geschreven : Ik zal dit volk met andere tongen en met andere talen spreken, en ook alzoo en zullen zy naer my niet hooren, zegt de Heer. (*Isaias* xxviii, 11.)

22 De talen zyn dan tot een teeken, niet voor de geloovigen, maer voor de ongeloovigen; en de prophetien, niet voor de ongeloovigen, maer voor de geloovigen.

23 Indien de geheele gemeente te samen kwam, en dat zy allegader vreemde talen spraken, en daer eenige ongeleerden of ongeloovigen binnenkwamen, en zouden zy niet zeggen, dat gy uitzinnig waert?

24 Maer indien zy allegader propheteren, en dan een ongeloovige oft ongeleerde binnenkomt, zoo wordt hy van hen allen overtuigd, zoo wordt hy van hen allen geoordeeld.

25 Hetgene in zyn herte verborgen was, wordt openbaer; zoo dat hy op zyn aenzigt nedervallende, God aenbidden zal, en betuigen, dat God waerlyk onder ulieden is.

26 Hoe dan gedaen, broeders? Als gy te samen komt, heeft iemand van u eenen lofzang, heeft hy eene onderwyzinge, heeft hy eene openbaringe, heeft hy eene vreemde tale, heeft hy de uitlegginge; dat alles tot stichtinge geschiede.

27 Indien iemand eene vreemde tale spreekt, dat het door twee of ten hoogste dry geschiede, en dat met beurten ; en dat er een zy, die het vertale.

28 Doch indien er geen vertaler en is, dat zy in de vergaderinge zwygen; dat zy voor zich zelven spreken, en voor God.

29 Dat er ook maer twee of dry propheten spreken, en dat de anderen oordeelen.

30 Is 't dat eenen anderen, die daer zit, iets geopenbaerd wordt, dat de eerste zwyge.

31 Want gy kont allegader de eene na den anderen propheteren, opdat zy allegader geleerd en getroost worden.

32 En de geesten der propheten zyn aen de propheten onderworpen.

33 Want God en is geen God van tweedragt, maer van vrede; gelyk ik ook leere in al de gemeenten der heiligen.

34 Dat de vrouwen in de kerken zwygen : want het en is haer niet geoorloofd te spreken, maer onderdanig te zyn; gelyk de wet ook gebiedt.

35 Doch indien zy iets willen leeren, dat zy het t'huis aen hare mans vragen : want het staet leelyk voor eene vrouwe in de kerke te spreken.

36 Is 't van ulieden, dat het woord Gods eerst voortgekomen is, of is het tot u alleen gekomen?

37 Zoo iemand meent een propheet oft geestelyk man te zyn, die moet weten, dat de dingen, die ik u schryve, de geboden des Heeren zyn.

38 En zoo iemand die niet en kent, die en zal niet gekend worden.

39 Zoo dan, broeders! tracht met iever om te propheteren, ende en verbiedt niet vreemde talen te spreken.

40 Maer dat alles betamelyk en met goede orde geschiede.

KAPITTEL XV.

VOORTS, broeders! ik maek u indachtig het evangelie, hetwelk ik u heb verkondigd, hetwelk gy ook ontvangen hebt, in hetwelk gy ook staende blyft;

2 Door 't welk gy ook zalig wordt. Of gy het nog behoudt, gelyk ik het u gepredikt heb ; anders hadt gy te vergeefs het geloof aengenomen.

3 Want ik heb u vooreerst overgeleverd hetgene ik ook ontvangen

had; dat Christus voor onze zonden
gestorven is volgens de Schrifture;
4 Dat hy ook begraven is, en dat hy
ten derden dage verrezen is volgens
de Schrifturen;
5 Dat hy gezien is van Cephas, en
daerna van de elf;
6 Dat hy naderhand gezien is van
meer als vyf honderd broeders te
samen; waervan nog velen tegen-
woordig in het leven zyn, maer som-
migen zyn gestorven.
7 Daerna is hy gezien van Jacobus,
daerna van al de apostelen.
8 En voor 't laetste is hy ook ver-
schenen aen my, die maer een mis-
dragtig kind en ben.
9 Want ik ben de minste der apos-
telen, die niet weerdig en ben een
apostel genoemd te worden, omdat
ik de kerke Gods vervolgd heb.
10 Doch hetgene ik ben, ben ik
door de gratie Gods; en zyne gratie,
aen my bewezen, en is niet ledig
geweest, maer ik heb meer als zy
allegader gearbeid; niet ik nogtans,
maer de gratie Gods, die met my is.
11 Doch het zy ik, 't zy de anderen,
dit verkondigen wy, en dit hebt gy
geloofd.
12 Aengezien u dan verkondigd
wordt, dat Christus van de dood ver-
rezen is, hoe zeggen sommigen on-
der u, dat er geene verryzenis der
dooden en is?
13 Want indien er geene verryze-
nis der dooden en is, zoo en is Chris-
tus ook niet verrezen.
14 En indien Christus niet verrezen
en is, zoo is dan ons prediken vruch-
teloos, zoo is uw geloof ook vruch-
teloos;
15 Ja, zoo worden wy zelfs bevon-
den valsche getuigen van God te zyn:
want wy hebben van God getuigd,
dat hy Christus verwekt heeft; dien
hy niet verwekt en heeft, indien de
dooden niet en verryzen.
16 Want indien de dooden niet en
verryzen, zoo en is Christus ook niet
verrezen.
17 Doch indien Christus niet verre-
zen en is, zoo is uw geloof te ver-
geefs, want gy zyt nog in uwe zon-
den.
18 En die in Christus zyn overleden,
zyn diensvolgens ook verloren.
19 Indien wy maer voor dit leven
op Christus en hopen, zoo zyn wy
de ellendigste van alle menschen.
20 Maer nu, Christus is van de dood
verrezen, en is geworden de eerst-
verrezene van allen, die gestorven
zyn.
21 Want gelyk de dood door eenen
mensch gekomen is, zoo moet ook
de verryzenis van de dood door
eenen mensch komen.
22 En gelyk alle menschen door
Adam sterven, zoo zullen zy ook
allegader door Christus herleven.
23 Doch elk op zynen tyd: de eerst-
verrezene is Christus; daerna die
Christus toebehooren, die in zyne
komste geloofd hebben.
24 Daerna zal het einde zyn, wan-
neer hy het ryk aen God den Vader
zal overgegeven hebben; na dat hy
alle heerschappy, en alle magt en
kracht zal vernietigd hebben.
25 Want hy moet als Koning heer-
schappy voeren, tot dat hy hem al
zyne vyanden onder de voeten werpe.
26 Nu, de laetste vyand, die vernie-
tigd zal worden, is de dood: want
hy heeft alles onder zyne voeten ge-
worpen.
27 Maer als er staet: Alle dingen
zyn hem onderworpen; zonder twy-
fel, 't is behalve dengenen, die alle
dingen aen hem onderworpen heeft.
28 Als hem dan alles zal onderwor-
pen zyn, dan zal ook de Zoon zelf
onderworpen worden aen dengenen,
die hem alles onderworpen heeft,
opdat God alles in allen zy.
29 Anders, wat zal het zyn met de-
genen, die voor de dooden gedoopt

worden, indien de dooden niet en
verryzen? waertoe worden zy dan
voor hen gedoopt?
30 Waertoe zyn wy ook op alle
uren in perykelen?
31 Ik sterve dagelyks; dit betuige
ik, ô broeders! by de glorie, die ik
over u ontvange door Christus Jesus,
onzen Heere.
32 Als ik t'Ephesen, menschelyker
wyze gesproken, met beesten ge-
vochten heb, wat zal 't my baten, in-
dien de dooden niet en verryzen?
Laet ons eten en drinken, want mor-
gen zullen wy sterven.
33 En laet u niet verleiden. De
kwade samenspraken bederven de
goede zeden.
34 Ontwaekt als regtveerdigen, ende
en wilt niet zondigen. Want daer
zyn er eenigen, die geene kennisse
Gods en hebben; ik zeg het t'uwer
schaemte.
35 Maer iemand zal zeggen : Hoe
verryzen de dooden? en met wat
lichaem zullen zy komen?
36 Gy onverstandigen! hetgene gy
zaeit, en krygt immers het leven
niet, ten zy dat het eerst sterve;
37 En als gy iets zaeit, gy en zaeit
het gewas niet, dat ervan komen
moet, maer het enkel graen; by
exempel van tarwe oft van iets an-
ders.
38 Maer God geeft het zyn gewas,
gelyk het hem belieft; en aen ieder
kruid het zyne in 't bezonder.
39 Alle vleesch en is hetzelfde
vleesch niet; maer anders is het
vleesch der menschen, anders dat
van de beesten, anders dat van de
vogelen, en anders dat van de vis-
schen.
40 Daer zyn ook hemelsche licha-
men en aerdsche lichamen; maer de
hemelsche lichamen hebben eenen
anderen glans als de aerdsche.
41 Anders is de glans der zonne,
anders is de glans der mane, en an-
ders de glans der sterren; ook ver-
schilt de eene sterre in glans van de
andere.
42 Alzoo is 't ook met de verryze-
nisse der dooden. Hetgene in de
aerde geworpen wordt in bederflyk-
heid, zal verryzen in onbederflyk-
heid.
43 Hetgene in de aerde geworpen
wordt met oneere, zal verryzen met
glorie; hetgene magteloos in de
aerde geworpen wordt, zal verryzen
met sterkte.
44 Nu wordt het als een vleesche-
lyk lichaem in de aerde geworpen,
dan zal het als een geestelyk lichaem
verryzen. Gelyk er een vleeschelyk
lichaem is, zoo is er ook een geeste-
lyk lichaem; volgens dat er geschre-
ven staet :
45 Adam, de eerste mensch, is ge-
schapen met eene levende ziele
(*Gen.* ii, 7); maer de tweede Adam,
met eenen geest, die levendig maekt.
46 Doch het geestelyke en is niet
eerst geweest; maer het vleesche-
lyke, en daerna het geestelyke.
47 De eerste mensch was aerdsch,
als zynde van aerde; de tweede
mensch is hemelsch, als komende
uit den hemel.
48 Gelyk die is, die van de aerde
genomen was, zoo zyn ook de aerd-
sche menschen; en gelyk de hemel-
sche is, zoo zyn ook de hemelsche
menschen.
49 Gelyk wy dan het beeld van
den aerdschen mensch gedragen
hebben, zoo zullen wy ook het beeld
van den hemelschen dragen.
50 Dit is dan, broeders! hetgene ik
zegge, dat vleesch en bloed het ryk
Gods niet en konnen bezitten; en
dat de bederflykheid niet bezitten
en zal de onbederflykheid.
51 Ziet, ik zeg u eene verborgene
zake; wy zullen wel allegader ver-
ryzen, maer wy en zullen niet alle-
gader veranderd worden.

52 In eenen wenk, in eenen oogenblik, zoo haest als de laetste trompet zal blazen (want men zal de trompet blazen), zullen de dooden onbederflyk verryzen, en wy zullen veranderd worden.
53 Want dit bederflyk lichaem moet de onbederflykheid aendoen; en dit sterflyk de onsterflykheid.
54 En als dit sterflyk zal aengedaen hebben de onsterflykheid, dan zal volbragt worden dit woord der Schrifture : De dood is verslonden en geheel overwonnen. (*Oseas* xiii, 14.)
55 Waer is nu, ô dood! uwe victorie? waer is nu, ô dood! uw schicht?
56 De schicht van de dood is de zonde, en de kracht der zonde is de wet.
57 Doch God zy gedankt, die ons de victorie gegeven heeft door onzen Heere Jesus Christus.
58 Zoo dan, myne lieve broeders! weest standvastig en onberoerlyk, altyd meer en meer het werk des Heeren betrachtende; wel wetende, dat uw arbeid niet vruchteloos en is in den Heere.

KAPITTEL XVI.

RAKENDE de aelmoesen, die vergaderd worden voor de heiligen, gelyk ik aen de kerken van Galatien bevolen heb, doet gylieden ook zoo.
2 Dat een ieder van u op den eersten dag van de weke wat by zich zelven ter zyde legge, vergaderende volgens zyn goeddunken, opdat men dit niet en ga vergaderen, als ik zal gekomen zyn.
3 En als ik gekomen zal zyn, dan zal ik degenen, die gy door uwe brieven goedgekeurd zult hebben, afzenden, om uwe gifte naer Jerusalem over te brengen.
4 Oft indien 't de moeite weerdig is, dat ik zelf ga, zoo zullen zy met my gaen.
5 Ik zal by u komen, als ik Macedonien zal doorgetrokken zyn : want ik zal door Macedonien reizen.
6 En misschien zal ik by u wat blyven, oft ook overwinteren, opdat gy my moogt geleiden naer die plaetsen, daer ik naertoe zal reizen.
7 Want ik en wil u nu niet in 't voorbygaen bezoeken, maer ik hoop eenigen tyd by u te verblyven, indien het de Heer toelaet.
8 Doch ik zal tot Sinxen toe, nog t'Ephesen blyven.
9 Want my is hier eene zeer groote en krachtige deure geopend, en daer zyn ook vele vyanden.
10 Indien Timotheus komt, ziet toe, dat hy zonder vreeze by u moge zyn: want hy werkt in het werk des Heeren, gelyk ik ook doe.
11 Dat hem dan niemand en versmade ; maer geleidt hem in vrede, opdat hy by my kome : want ik verwacht hem met de broeders.
12 Wat aengaet onzen broeder Apollos, ik verklaer u, dat ik hem zeer gebeden heb, dat hy u met de broeders zoude gaen bezoeken; maer hy en had gansch geenen zin, om nu tot u te komen; doch hy zal komen, als 't hem gelegen zal zyn.
13 Waekt, staet vast in 't geloove, houdt u mannelyk, en weest kloek.
14 Dat alles wat gy doet, met liefde geschiede.
15 Ik bid u, broeders! gy kent het huisgezin van Stephanas, en van Fortunatus en Achaicus, dat zy de eerste vruchten van Achaien zyn, en dat zy zich zelven ten dienste van de heiligen geschikt hebben;
16 Zyt onderworpen aen zoodanigen, en aen allen, die medewerken en arbeiden.
17 Ik ben verblyd over de aenkomste van Stephanas, Fortunatus en Achaicus, want zy hebben vervuld hetgene van uwen kant ontbrak :
18 Want zy hebben mynen geest

verkwikt, en ook den uwen. Eert dan zoodanigen.
19 De kerken van Asien groeten ulieden. Aquilas en Priscillä, met hunne huisgemeente, by welke ik ook t'huis ben, groeten u hertelyk in den Heere.
20 Al de broeders doen u groeten. Groet malkanderen met eenen heiligen kus.
21 Ik, Paulus, schryve u deze groetenisse met myne eigene hand.
22 Zoo wie onzen Heere Jesus Christus niet en bemint, die zy vervloekt. Maran atha!
23 De gratie van onzen Heere Jesus Christus zy met ulieden.
24 Myne liefde is tot u allegader in Christus Jesus. Amen.

TWEEDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN CORINTHEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, door den wille Gods, apostel van Jesus Christus, en de broeder Timotheus, aen de kerke Gods, die te Corinthen is, en aen al de heiligen, die in geheel Achaien zyn:
2 De gratie, en de vrede van God, onzen Vader, en van den Heere Jesus Christus, zy met ulieden.
3 Geloofd zy God, den Vader van onzen Heere Jesus Christus, den Vader der bermhertigheid, en den God van allen troost;
4 Die ons vertroost in al onze verdrukkinge, opdat wy ook zouden konnen vertroosten allen, die in eenige verdrukkinge zyn, door de vertroostinge, met dewelke wy zelven van God vertroost worden.
5 Want gelyk het lyden van Christus in ons overvloedig is, zoo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig.
6 Doch het zy dat wy verdrukt worden, 't is tot uwe vertroostinge en zaligheid, het zy dat wy vertroost worden, 't is ook tot uwe vertroostinge; het zy dat wy aengewakkerd worden, dat is ook tot uwe aenwakkeringe en tot uwe zaligheid, die uitgewerkt wordt door 't verdragen van dezelfde verdrukkingen, welke wy ook lyden.
7 Zoo dat wy eene vaste hope voor u hebben, wetende, dat gelyk gy deelachtig zyt aen de verdrukkingen, gy ook alzoo aen de vertroostingen zult deelachtig wezen.
8 Want, broeders! wy en willen u niet onbekend laten de verdrukkinge, die ons in Asien geschied is; hoe dat wy boven mate bezwaerd zyn geweest, en boven onze krachten, zoo dat het ons ook verdroot te leven.
9 Ja, wy hadden zelfs al by ons zelven het vonnisse der dood gestre-

ken, opdat wy niet op ons zelven
en zouden betrouwen, maer op God,
die de dooden verwekt;
10 Die ons uit zoo groote perykelen
verlost heeft, en nog verlost; op
wien wy ook hopen, dat hy ons nog
verlossen zal.
11 Waertoe gy ook zult medewer-
ken door uw gebed voor ons, opdat
voor de gratie aen ons gegeven uit
inzigte van vele persoonen, ook door
velen voor ons dankzeggingen ge-
daen worden.
12 Want dit is onze roem, dat onze
conscientie ons getuigt, dat wy met
eenvoudigheid des herten, en met
opregtigheid Gods, en niet volgens
de menschelyke wysheid, maer vol-
gens Gods gratie, in deze wereld
verkeerd hebben, maer voorname-
lyk by ulieden.
13 Want wy en schryven u niets
anders als dingen, die gy leest en
wel weet; en ik hoop, dat gy ze we-
ten zult tot het laetste toe;
14 Gelyk gy nu ten deele wel be-
merkt, dat wy uw roem zyn, en gy
de onze, tegen den dag des Heeren
Jesus Christus.
15 En met dit betrouwen had ik
eerst voorgenomen tot u te komen,
opdat gy eene tweede gunst zoudt
ontvangen;
16 En langs u naer Macedonien te
trekken; en wederom van Macedo-
nien tot u te komen, en zoo van u
naer Judeën geleid te worden.
17 Aengezien ik dan dit voornemen
had, ben ik misschien ligtveerdiglyk
te werk gegaen? oft als ik iets voor-
neme, zyn het menschelyke voorne-
mens, daer ja en neen in te vinden
is?
18 De waerachtige God weet, dat in
het woord tot u gesproken, geen ja
en neen geweest en is.
19 Want de Zoon Gods, Jesus Chris-
tus, die onder u door ons verkondigd
is, door my, en Silvanus, en Timo-
theus, en is zoodanig niet, dat by
hem ja en neen te vinden was; maer
alles gaet vast in hem.
20 Want door hem zyn al de belof-
ten Gods vast en waerachtig, tot
Gods glorie door ons.
21 Doch het is God, die ons met u
bevestigt in Christus, en die ons ge-
zalfd heeft;
22 Die ook zynen zegel op ons ge-
steld heeft; en tot onderpand, zynen
Geest in onze herten gegeven heeft.
23 Voor my, ik roepe God tot ge-
tuige over myne ziele, dat ik om u
te sparen nog niet te Corinthen en
ben gekomen.
24 Niet dat wy heerschappy voeren
over uw geloove; maer wy zyn me-
dehelpers tot uwe blydschap : want
gy staet vast door het geloove.

KAPITTEL II.

IK nam dan voor my, dat ik niet
tot droefheid wederom tot u zou
komen.
2 Want is 't dat ik u bedroeve, wie
is er doch, die my kan verblyden, als
die zelf, welke door my bedroefd is?
3 En dit schreef ik u ook, opdat ik,
tot u komende, niet de eene droef-
heid op de andere en zou hebben,
van die, over welke ik my behoorde
te verblyden; betrouwende van u
allegader, dat myne blydschap ook
de blydschap is van u allen.
4 Want ik heb u met groote per-
singe en benauwdheid des herten,
en met vele tranen geschreven, niet
opdat gy zoudt bedroefd worden,
maer opdat gy zoudt weten, hoe over-
groote liefde ik tot u drage.
5 Doch indien iemand my bedroefd
heeft, die en heeft my alleen niet
bedroefd, maer ulieden allegader
eenigzins, om het niet zwaerder te
maken.
6 Die bestraffing, welke geschied is
door velen, is alsnu voor hem ge-
noeg;

7 Zoo dat gy 't hem nu integendeel liever vergeven, en hem vertroosten moet, opdat hy misschien niet door eene al te overvloedige droefheid verslonden en worde.

8 Daerom bid ik u, dat gy uwe liefde aen hem doet blyken.

9 Want daerom is het ook, dat ik u geschreven heb, om eene proeve van u te nemen, oft gy in alles gehoorzaem zyt.

10 Nu, aen wien gy iets vergeeft, aen dien vergeve ik het ook : want indien ik ook iets vergeven heb, ik heb 't om uwen t'wille vergeven in den naem van Christus;

11 Opdat de booze vyand over ons geene voordeelen behale : want zyne aenslagen en zyn ons niet onbekend.

12 Voorts als ik te Troas kwam, om het evangelie van Christus, al was my daer eene deure geopend in den Heere,

13 Zoo en heb ik nogtans geene ruste gehad in mynen geest, omdat ik er Titus, mynen broeder, niet en vond; maer van hen myn afscheid nemende, trok ik voort naer Macedonien.

14 Doch God zy gedankt, die ons altyd doet triumpheren in Christus Jesus, en den geur zyner kennisse door ons verspreidt in alle plaetsen.

15 Want wy zyn voor God de goede geur van Christus, zoo in degenen, die zalig worden, als in degenen, die verloren gaen;

16 Voor de eenen, een geur der dood, die hen doet sterven; maer voor de anderen een geur des levens, die hen doet leven. En wie is er doch bekwaem tot deze dingen?

17 Want wy en doen niet gelyk velen, die het woord Gods vervalschen; maer het is met opregtigheid, 't is van Gods wege, voor God, en in Christus, dat wy het verkondigen.

KAPITTEL III.

BEGINNEN wy wederom ons zelven te pryzen? of hebben wy van noode, gelyk sommigen, brieven van recommandatie tot ulieden, oft van ulieden?

2 Gy zyt zelven onze brief, geschreven in onze herten, die bekend is en gelezen wordt van alle menschen :

3 Want het is openbaer, dat gy de brief zyt van Christus, door ons aengediend en geschreven, niet met inkt, maer met den Geest van den levenden God; niet op steenen tafelen, maer op tafelen van vleesch, op uwe herten.

4 Zoodanig betrouwen hebben wy door Christus by God.

5 Niet dat wy van ons zelven bekwaem zyn om iets te denken, als uit ons zelven; maer onze bekwaemheid komt van God.

6 Die ons ook tot bekwame dienaers gemaekt heeft van het nieuw verbond, niet van de letter, maer van den Geest : want de letter doodt, maer de Geest maekt levendig.

7 Doch indien de doodelyke bediening van de letter, in steenen gesneden, met zulk eenen glans geschied is, dat de kinderen van Israël het aenzigt van Moyses niet en konden aenschouwen om den glans zyns aenzigts, en deze nogtans moest vernietigd worden;

8 Hoeveel te meer en zal dan niet de bediening des Geestes met glorie geschieden?

9 Want indien de bediening der verdoemenisse met glorie geweest is, veel meer zal haer de bediening der regtveerdigheid in glorie overtreffen.

10 Ja, zelfs die glorie en is geene glorie, ten opzigte van de uitnemendheid van deze glorie.

11 Want indien hetgene te niet gaet, zynen glans gehad heeft, veel meer moet hetgene dat blyft, zynen glans hebben.

12 Terwyl wy dan zoodanige hope hebben, zoo spreken wy met groote vrymoedigheid;

13 En niet gelyk Moyses, die een deksel op zyn aenzigt legde, opdat de kinderen van Israël niet diep en zouden inzien hetgene moest vernietigd worden.

14 Aldus is hun verstand verduisterd geworden. Want tot op den dag van heden blyft hetzelfde deksel, als zy het oude testament lezen, zonder dat het weggenomen worde; want dit wordt door Christus weggenomen.

15 Maer tot heden toe, als Moyses gelezen wordt, zoo blyft het deksel over hun herte liggen.

16 Doch als hun hert zich tot den Heere zal keeren, zoo zal het deksel weggenomen worden.

17 Nu, de Heer is een Geest; en daer de Geest des Heeren is, daer is de vryheid.

18 Wy dan allegader, die met ongedekten aenzigte de glorie des Heeren bespiegelen, worden volgens hetzelfde beeld in gedaente veranderd van de eene glorie tot de andere, gelyk door den Geest des Heeren.

KAPITTEL IV.

DAEROM dan, deze bedieninge hebbende, volgens de bermhertigheid aen ons bewezen, zoo en verflauwen wy niet.

2 Maer wy verwerpen de schandige werken, die men tracht te bedekken, niet wandelende met arglistigheid, noch het woord Gods vervalschende; maer door de openbaringe der waerheid ons zelven lofweerdig makende by de conscientie van alle menschen, in de tegenwoordigheid Gods.

3 Doch indien ons evangelie nog bedekt is, zoo is 't bedekt voor degenen, die verloren gaen;

4 Voor de ongeloovigen, wier herten de God dezer eeuwe verblind heeft, opdat het licht en de glans van het evangelie van Christus, die het beeld Gods is, hen niet en zoude bestralen.

5 Want wy en verkondigen ons zelven niet, maer Jesus Christus, onzen Heere, en dat wy uwe dienaren zyn om Jesus.

6 Want dezelfde God, die bevolen heeft, dat het licht uit de duisternisse zoude schynen, die heeft ook zyn licht doen schynen in onze herten, om anderen te verlichten in de kennisse van de glorie Gods, in het aenschyn van Jesus Christus.

7 Doch wy dragen dezen schat in aerden vaten, opdat die uitmuntende kracht, niet aen ons, maer aen God zy.

8 Wy worden in alles geperst, maer nogtans niet verdrukt; wy zyn in moeijelykheden, maer en bezwyken niet;

9 Wy worden vervolgd, maer niet verlaten, nedergeworpen, maer en vergaen niet;

10 Altyd de dood van Jesus in ons lichaem omdragende, opdat ook het leven van Jesus in ons lichaem vertoond worde.

11 Want wy worden al levende gedurig lyk ter dood geleverd om Jesus wille, opdat ook het leven van Jesus in ons sterfelyk vleesch vertoond worde.

12 Aldus werkt de dood in ons, en het leven in ulieden.

13 Doch terwyl wy denzelfden Geest des geloofs hebben, gelyk er geschreven staet: Ik heb geloofd, daerom heb ik gesproken (*Psalm* cxv, 10); zoo gelooven wy ook, en daerom is 't dat wy spreken;

14 Wetende, dat degene, die Jesus verwekt heeft, ons ook door Jesus verwekken, en met u aldaer stellen zal.

15 Want alles is om uwen t'wille;

opdat de genade overvloedig zynde,
door de dankzegginge van velen t'o-
vervloediger strekke ter eere Gods.
16 Daerom en verflauwen wy niet;
maer alhoewel onze uitwendige
mensch verdorven wordt, zoo wordt
nogtans de inwendige van dag tot
dag vernieuwd.
17 Want onze tegenwoordige ver-
drukking, die zeer kort en ligt is,
werkt in ons een eeuwig gewigt van
eene boven mate uitstekende glorie.
18 Overzulks en letten wy niet op
de zienelyke, maer op de onziene-
lyke dingen. Want de zienelyke din-
gen zyn tydelyk, maer de onziene-
lyke zyn eeuwig.

KAPITTEL V.

WANT wy weten, dat indien dit
ons aerdsch woonhuis afge-
broken wordt, wy een gebouw van
God hebben, een huis niet met han-
den gemaekt, maer eeuwig durende,
in den hemel.
2 Want hierom zuchten wy, ver-
langende met onze wooninge, die
hemelsch is, overkleed te worden.
3 Indien wy nogtans bekleed en
niet naekt bevonden en worden.
4 Want zoo lange wy in deze woo-
ninge zyn, zuchten wy, bezwaerd
zynde, omdat wy niet en willen ont-
kleed maer overkleed worden, op-
dat hetgene sterfelyk is, verslonden
worde door het leven.
5 Nu, 't is God, die ons hiertoe be-
reid maekt, die ons ook zynen Geest
tot onderpand gegeven heeft.
6 Wy hebben dan altyd goeden
moed, wetende, dat zoo lange wy in
het lichaem zyn, wy afwezig zyn
van den Heere.
7 Want wy wandelen door 't ge-
loove, en niet door 't aenschouwen.
8 Zoo hebben wy dan goeden moed,
en wenschen liever uit het lichaem
te vertrekken, en by den Heere te-
genwoordig te zyn.
9 En daerom trachten wy, 't zy wy
uit, 't zy wy in het lichaem zyn, aen
hem te behagen.
10 Want wy moeten allegader ver-
schynen voor den regterstoel van
Christus, opdat een ieder ontvange
volgens hetgene hy in zyn lichaem
zynde, gedaen heeft, het zy goed oft
kwaed.
11 Overzulks, wetende hoe zeer de
Heer te vreezen is, zoo trachten wy
de menschen te overtuigen, doch
voor God zyn wy bekend. En ik hoop,
dat wy ook aen uwe conscientie be-
kend zyn.
12 Niet dat wy wederom ons zelven
aenpryzen, maer wy geven u gele-
genheid om over ons te roemen, op-
dat gy u zoudt konnen verantwoor-
den tegen degenen, die hunnen roem
stellen in den uiterlyken schyn, en
niet in het herte.
13 Want het zy dat wy als buiten
ons zelven gerukt worden, 't is voor
God, 't zy dat wy ons matigen, 't is
voor ulieden.
14 Want de liefde van Christus
dringt ons; overdenkende, dat in-
dien een voor allegader gestorven is,
zy dan allegader gestorven zyn.
15 Christus is voor allegader gestor-
ven, opdat degenen, die leven, niet
meer voor zich zelven en leven, maer
voor dengenen, die voor hen gestor-
ven en verrezen is.
16 Overzulks en kennen wy voor-
taen niemand meer naer het vleesch;
en al is 't dat wy Christus naer het
vleesch gekend hebben, nogtans en
kennen wy hem nu zoo niet meer.
17 Indien iemand dan in Christus
is, die is een nieuw schepsel; de
oude dingen zyn voorbygegaen, alles
is nu nieuw geworden.
18 En het komt al van God, die ons
door Christus met zich verzoend
heeft, en ons de bedieninge der ver-
zoening gegeven heeft.
19 Want God was in Christus de

wereld met zich verzoenende, hunne
misdaden niet toerekenende; en hy
heeft ons het verkondigen der ver-
zoeninge opgelegd.
20 Zoo dan, wy bedienen het ge-
zantschap van Christus, en 't is als
God zelf die door ons vermaent.
Wy bidden van Christus wege, ver-
zoent u met God.
21 Want hy heeft hem, die geene
zonde gekend en heeft, voor ons als
zondig gehandeld, opdat wy door
hem voor God zouden geregtveer-
digd worden.

KAPITTEL VI.

MEDEWERKENDE dan, vermanen
wy u, dat gy de genade Gods
niet te vergeefs en ontvangt.
2 Want hy zegt : In den aengena-
men tyd heb ik u verhoord, en in den
dag der zaligheid heb ik u geholpen;
ziet, hier is nu de aengename tyd;
ziet, hier is nu de dag der zaligheid.
(*Isaias* xlix, 8.)
3 Wy en geven ook aen niemand
eenige ontstichtinge, opdat onze be-
diening niet veracht en worde.
4 Maer wy gedragen ons in alles
gelyk dienaren Gods; in vele ver-
duldigheid, in verdrukkingen, in
noodzakelykheden, in benauwdhe-
den,
5 In slagen, in gevangenissen, in
oproeren, in arbeid, in waken, in
vasten,
6 In reinigheid, in wetenschap, in
langmoedigheid, in liefgetalligheid,
in den Heiligen Geest, in ongeveinsde
liefde,
7 In het woord der waerheid, in de
kracht Gods, door de wapenen der
regtveerdigheid, ter regter en ter
slinker zyde;
8 Door eere en oneere, door goeden
en kwaden naem; als verleiders,
daer wy regtzinnig zyn; als onbe-
kenden, daer wy bekend zyn;
9 Als stervenden, daer wy nogtans
leven; als gekastyd, daer wy niet
gedood en zyn;
10 Als bedroefd, daer wy altyd
blyde zyn; als arm, daer wy er ve-
len ryk maken; als niets hebbenden,
daer wy alles bezitten.
11 O inwooners van Corinthen!
onze mond is tot u open, ons hert is
uitgebreid.
12 Gy en hebt geene kleine plaetse
in ons gemoed, maer gy hebt eene
kleine plaetse in uw gemoed.
13 Doch (ik spreek tot u als tot
myne kinderen) geeft my gelyke ver-
geldinge, verbreidt ook uw herte.
14 En trekt geen een jok met de
ongeloovigen; want wat samendee-
linge heeft de regtveerdigheid met
de ongeregtigheid? oft wat gemeen-
schap heeft het licht met de duister-
nisse?
15 Wat samenstemming heeft Chris-
tus met Belial? oft wat deel heeft de
geloovige met den ongeloovigen?
16 Oft wat overeenkomste heeft de
tempel Gods met de afgoden? Doch
gylieden zyt de tempel van den le-
venden God, gelyk God gezeid heeft:
Ik zal in hen woonen en onder hen
wandelen; ik zal hun God zyn, en zy
zullen myn volk zyn. (*Levit.* xxvi, 12.)
17 Daerom gaet uit het midden van
hen, en scheidt u van hen af, zegt
de Heer, noch en raekt niets aen,
hetgene onrein is. (*Isaias* lii, 11.)
18 Ik zal u tot my nemen, en ik zal
uw Vader zyn, en gy zult myne zo-
nen en dochters zyn, zegt de Heer
almagtig. (*Jerem.* xxxi, 9.)

KAPITTEL VII.

AENGEZIEN wy dan deze beloften
hebben, allerliefsten! zoo laet ons
van alle besmettingen des vleesches
en des geestes ons zelven zuiveren,
voltrekkende onze heiligmakinge in
de vreeze Gods.
2 Geeft ons plaetse; wy en hebben
niemand ongelyk gedaen, wy en heb-

ben niemand verergerd, wy en hebben niemand bedrogen.

3 Ik en zegge dit niet, om u te veroordeelen : want ik heb alreeds gezeid, dat gy in onze herten zyt, om samen te sterven en samen te leven.

4 Ik spreek tot u met groote vrymoedigheid, ik heb veel op u te roemen; ik ben met troost vervuld, myne vreugd is overvloedig in al onze verdrukkinge.

5 Want als wy in Macedonien gekomen waren, zoo en had ons lichaem geene ruste, maer wy leden alle verdrukkinge; van buiten stryd, van binnen vreeze.

6 Maer God, die de nederigen vertroost, heeft ons ook vertroost door de aenkomste van Titus;

7 En niet alleen door zyne komste, maer ook door den troost, met welken hy van u getroost is; hebbende hy ons verhaeld uw verlangen, uw geween, uwen iever over my, zoo dat ik des te meer ben verblyd geweest.

8 Want al is 't dat ik u in mynen brief bedroefd heb, het en is my niet leed; en al ware het my leed geweest, ziende dat die brief u voor eenen korten tyd bedroefd heeft,

9 Zoo verblyde ik my nu, niet omdat gy bedroefd geweest zyt, maer omdat gy bedroefd zyt geweest tot penitentie : want gy zyt bedroefd geweest volgens God, zoo dat gy gansch geen nadeel van ons geleden en hebt.

10 Want de droefheid, die volgens God is, werkt eene penitentie ter zaligheid, die standvastig is; maer de droefheid dezer wereld brengt de dood voort.

11 Ziet eens wat eene groote zorgvuldigheid door deze droefheid volgens God, in u uitgewerkt is? wat eene verantwoordinge, wat een misnoegen, wat eene vreeze, wat een verlangen, wat een iever, wat eene wrake? In alles hebt gy u zelven getoond onbesmet te zyn in die zake.

12 Zoo dan, dat ik u geschreven heb en is zoo zeer niet geschied om dengenen, die het ongelyk gedaen had, oft om dengenen, die het geleden had, maer om onze zorgvuldigheid te doen blyken, die wy voor ulieden dragen in de tegenwoordigheid Gods.

13 Daerom zyn wy vertroost geweest. En in onze vertroostinge zyn wy nog veel overvloediger verblyd geweest over de blydschap van Titus, omdat zyn geest van u allegader verkwikt is;

14 En dat, indien ik iets by hem van ulieden geroemd hebbe, ik niet beschaemd en ben gemaekt; maer gelyk wy u alles in waerheid gesproken hebben, zoo is ook hetgene wy by Titus geroemd hadden, waerachtig bevonden.

15 En zyne grondhertige genegenheid is t'overvloediger tot u, als hy overdenkt, hoe gy allegader zyt gehoorzaem geweest, en hoe gy hem al vreezende en bevende ontvangen hebt.

16 Ik ben blyde, dat ik in alles op u betrouwen mag.

KAPITTEL VIII.

IK laet u ook weten, broeders! de gratie, die God gegeven heeft aen de kerken van Macedonien :

2 Dat hunne blydschap zoo veel te menigvuldiger is geweest, als zy door grootere verdrukkinge zyn beproefd geweest, en dat hunne groote armoede overvloedelyk uitgestort heeft de rykdommen van hunne eenvoudigheid.

3 Want ik getuige van hen, dat zy niet alleen volgens hun vermogen, maer zelfs boven hun vermogen, gewillig zyn geweest ;

4 Ons met vele aenzoekingen biddende, dat wy de goedwillige gifte, en de mededeelinge tot hetgene ten

dienste der heiligen gegeven wordt, zouden aennemen.

5 En zy en deden niet alleen gelyk wy gehoopt hadden, maer zy gaven zich zelven, eerst aen den Heere, en daerna aen ons, door den wille Gods.

6 Zoo dat wy Titus verzochten, dat gelyk hy begonnen had, hy ook in ulieden dien dienst zoude voltrekken;

7 En dat, gelyk gy in alles overvloedig zyt, in geloove, in wetenschap, en in allen iever, daerenboven ook in liefde tot ons, gy ook in deze goedjonstigheid moogt overvloedig zyn.

8 Ik en zeg dit niet als gebiedende, maer om door den iever van anderen ook de opregtigheid van uwe liefde te doen blyken.

9 Want gy weet de goedjonstigheid van onzen Heere Jesus Christus, die, daer hy ryk was, om uwen t'wille arm geworden is, opdat gy door zyne armoede ryk zoudt worden.

10 En ik geve u hierin eenen raed, die ulieden profytig is, denwelken gy niet alleen begonnen en hebt te doen, maer daer gy ook de begeerte van gehad hebt, al van 't voorledene jaer.

11 Voltrekt nu dan die zake, opdat gelyk de begeerte was in 't willen, zy ook zoo zy tot het volbrengen van hetgene gy hebt.

12 Want als de wil bereid is, zoo wordt hy aengenomen volgens hetgene iemand heeft, en niet volgens hetgene hy niet en heeft.

13 Want ik en versta niet, dat anderen verlichtinge zouden hebben, en gy overlastinge; maer dat er gelykheid zy;

14 En dat in den tegenwoordigen tyd, uw overvloed hun gebrek te hulpe kome; opdat ook hun overvloed uw gebrek eens moge behulpzaem zyn, en dat er aldus gelykheid worde, gelyk er geschreven staet:

15 Aen degene, die veel vergaderd had, en schoot niet over, en die weinig vergaderd had, en kwam niet te kort. (*Exod.* xvi, 18.)

16 Doch God zy gedankt, die dezelfde zorgvuldigheid voor ulieden in het herte van Titus gegeven heeft.

17 Want hy en heeft niet alleen het verzoek aengenomen, maer, mits hy zeer zorgvuldig was, is hy ook van zelfs tot u henen gereisd.

18 Wy hebben ook met hem gezonden den broeder, die om het evangelie vermaerd is in al de gemeenten,

19 En die daerenboven van de kerken verkoren is, om met ons te reizen tot het bezorgen van dezen dienst, dien wy bedienen tot de glorie des Heeren, en volgens onze gewillige genegenheid;

20 Zoekende wy te myden, dat ons niemand en lastere over deze groote somme, die wy bezorgen.

21 Want wy betrachten het goede, niet alleen voor God, maer ook voor de menschen.

22 Wy hebben ook door het groot betrouwen, dat wy op u hebben, met hen gezonden onzen broeder, dien wy in vele dingen dikwils vlytig bevonden hebben, en nu nog veel vlytiger.

23 Het zy dan aen Titus, die myn medegezel en medehelper by ulieden is, het zy aen onze broeders, die de afgezanten der gemeenten, en de glorie van Christus zyn,

24 Geeft hun een bewys van uwe liefde, in het aenzien van al de gemeenten, en betoont hetgene, waerover wy van u geroemd hebben.

KAPITTEL IX.

DOCH van deze bedieninge, die voor de heiligen geschiedt, is het my onnoodig aen u verder te schryven.

2 Want ik ken uwe gewillige gene-

genheid, over dewelke ik van u roeme by die van Macedonien, zeggende, dat die van Achaien al van 't voorledene jaer bereid zyn geweest; zoo dat er uw ieverig voornemen velen heeft aengewakkerd.
3 Daerom heb ik deze broeders gezonden, opdat hetgene wy van u roemen in deze zake, niet ydel en zoude bevonden worden, en dat gy, volgens myn zeggen, bereid zoudt zyn;
4 Opdat, zoo die van Macedonien met my kwamen, en ulieden onbereid vonden, wy alsdan (om niet te zeggen gy) hierover niet en zouden beschaemd staen.
5 Daerom dan heb ik noodig geacht de broeders te verzoeken, dat zy vooraf tot u zouden gaen, en bezorgen dat deze beloofde goedjonstigheid te voren bereid zy; zoo nogtans, dat zy eene gifte zy van goedjonstigheid, en niet van gierigheid.
6 Want ik zeg u, dat die gespaerlyk zaeit, ook gespaerlyk zal maeijen, en die mildelyk zaeit, ook mildelyk zal maeijen.
7 Dat een ieder geve gelyk hy in zyn herte goedvindt, niet met droefheid of uit bedwang : want God bemint den blymoedigen gever (*Prov.* xxviii, 27);
8 En God is magtig u met allen zegen overvloediglyk te begiftigen; opdat gy in alles altyd genoeg voorzien zynde, overvloedig moogt zyn tot alle goede werken;
9 Gelyk er geschreven staet : Hy heeft uitgedeeld en aen de armen gegeven; zyne regtveerdigheid zal in der eeuwigheid blyven. (*Psalm* cxi, 9.)
10 Hy die aen den zaeijer zaed verleent en brood om t'eten, zal u ook zaed geven, en vermenigvuldigen, en de vruchten uwer regtveerdigheid meer en meer doen opwassen;
11 Opdat gy in alles moogt ryk en overvloedig zyn tot alle opregtigheid, dewelke maekt dat God door ons gedankt wordt.
12 Want de bedieninge van dezen dienst en vervult niet alleen hetgene aen de heiligen ontbreekt, maer zy maekt ook dat de Heer overvloedelyk van velen gedankt wordt;
13 Mits zy door de proeve van deze bedieninge aen God glorie geven voor de onderdanigheid, dewelke gy betuigt aen het evangelie van Christus, en over uwe opregte mededeelinge, zoo aen hen als aen alle anderen;
14 En zy bidden voor ulieden, naer u verlangende, om de uitnemende gratie van God, die in ulieden is.
15 God zy gedankt over zyne onuitsprekelyke gaven.

KAPITTEL X.

VERDERS, ik Paulus zelf bid ulieden, door de zachtmoedigheid en de goedertierenheid van Christus, ik, die by u tegenwoordig zynde, wel slecht en verworpen ben, maer afwezig zynde, stoutmoedig ben tegen u.
2 Ik bid u dan, dat ik, tegenwoordig zynde, niet stoutmoedig en moete zyn met die vrymoedigheid, met welke ik geacht word stoutelyk te handelen tegen sommigen, die ons houden, als of wy naer het vleesch wandelden.
3 Want al wandelen wy in het vleesch, wy en stryden nogtans niet volgens het vleesch :
4 Want de wapenen van onzen kryg en zyn niet vleeschelyk, maer krachtig in God, om de sterkten neder te werpen, vernietigende de raedslagen,
5 En alle hoogmoedigheid, die zich verheft tegen de kennisse Gods; en om alle verstanden gevangen te nemen tot onderwerpinge aen Christus;
6 Hebbende ook het vermogen gereed, om alle ongehoorzaemheid te

wreken, als uwe gehoorzaemheid zal volbragt zyn.
7 Oordeelt ten minste volgens den uitwendigen schyn : zoo iemand zich laet voorstaen, dat hy Christus toebehoort, dat die wederom by zich zelven denke, dat gelyk hy Christus toebehoort, wy hem ook toebehooren.
8 Want al roemde ik wat meer van onze magt, dewelke de Heer ons gegeven heeft tot uwe stichtinge, en niet t'uwer verdervinge, ik en zou my daerover niet moeten schamen.
9 Maer opdat ik niet en schyne u verveerd te maken met brieven :
10 (Want de brieven, zeggen zy, zyn wel deftig en krachtig; maer zelf in persoon is hy zwak, en zyne aenspraek is versmadelyk.)
11 Zoo moet hy weten, die van zulk gevoelen is, dat wy, tegenwoordig zynde, zoodanig met de werken zullen zyn, als wy, afwezig zynde, spreken door onze brieven.
12 Want wy en willen ons zelven niet voegen oft vergelyken met sommigen, die zich zelven pryzen; maer wy meten ons zelven af volgens hetgene wy zyn, en wy vergelyken ons by ons eigen zelven.
13 Wy en zullen dan niet boven mate roemen, maer volgens den regel en de mate, die God ons toegevoegd heeft, welke maet zich ook tot ulieden uitstrekt.
14 Want wy en strekken ons niet te wyd uit, als of wy tot u niet gekomen en waren : want wy zyn tot u toe gekomen met het evangelie van Christus.
15 Wy en roemen dan niet boven mate en op den arbeid van anderen, maer wy hopen, dat wy ons met het aenwassen van uw geloove, in u nog veel verder zullen uitstrekken volgens onze regelmate;
16 Zullende het evangelie ook in de landen, welke voorby u gelegen zyn, gaen verkondigen, zonder te roemen in eens anders betrek, en in hetgene alreeds was bereid gemaekt.
17 Doch die roemt, dat hy in den Heere roeme.
18 Want niet die zich zelven pryst, moet goedgekeurd worden, maer die van God geprezen wordt.

KAPITTEL XI.

OCH of gy myne dwaesheid een weinig verdragen wildet; en verdraegt ze doch!
2 Want ik ievere voor u met eenen goddelyken iever : want ik heb ulieden toebereid, om u als eene reine maegd aen eenen bruidegom, aen Christus op te dragen.
3 Doch ik vrees, dat gelyk het serpent door zyne arglistigheid Eva verleid heeft, alzoo ook uw gemoed mogt bedorven worden, en gy afvallen van de christelyke eenvoudigheid.
4 Want indien degene, die tot u komt, eenen anderen Christus verkondigde, als wy verkondigd hebben, oft indien gy eenen anderen geest ontvingt, als dien gy ontvangen hebt, oft een ander evangelie, als dat gy aengenomen hebt, zoo mogt gy hem met regt verdragen.
5 Maer ik laet my voorstaen, dat ik geenszins min gedaen en hebbe als de voornaemste apostelen.
6 Want al ben ik slecht van woorden, ik en ben 't nogtans niet van wetenschap. Doch wy zyn in alles aen u wel bekend geworden.
7 Oft heb ik hierin misdaen, dat ik my zelven vernederd hebbe, om u te verheffen, en dat ik u het evangelie Gods voor niet verkondigd hebbe?
8 Andere gemeenten heb ik beroofd, van hen bystand nemende, om u te dienen.
9 Ja, als ik by ulieden was en gebrek had, zoo en ben ik nogtans niemand lastig gevallen : want hetgene

my ontbrak, hebben de broeders, die van Macedonien kwamen, toegebragt; en ik heb my in alles gewacht, dat ik u tot geenen lasten zoude zyn, en ik zal er my nog van wachten.
10 Ik zeg u by de waerheid van Christus, die in my is, dat my deze roem in de gewesten van Achaien niet en zal benomen worden.
11 Waerom doch? is 't omdat ik u niet en beminne? Dat weet God!
12 Maer ik doe dit, en zal het nog doen, om alle genegenheid af te snyden aen degenen, die gelegenheid zoeken om daerop te roemen, dat zy aen ons gelyk bevonden worden.
13 Want zoodanigen zyn valsche apostelen, bedriegelyke werklieden, de gedaente aentrekkende van apostelen van Christus.
14 En dit en is geen wonder : want de booze vyand zelf vertoont zich in de gedaente van eenen engel des lichts.
15 Het en is dan zoo wonder niet, dat ook zyne dienaers zich in de gedaente van dienaers der regtveerdigheid vertoonen. Doch het einde zal volgens hunne werken zyn.
16 Ik zegge nog eens : dat niemand my voor dwaes aenzie; of immers verdraegt my dan als eenen dwazen, opdat ik ook een weinig moge roemen.
17 Hetgene ik dan zeg, en zeg ik niet volgens den Heere, maer ik spreek als dwaeslyk in dit stuk van roemen.
18 Terwyl er velen roemen naer het vleesch, zoo zal ik ook roemen.
19 Want aengezien gylieden verstandig zyt, zoo verdraegt gy geern de dwazen.
20 Want gy verdraegt het, indien u iemand in slaverny brengt, indien u iemand opeet, indien u iemand berooft, indien iemand zich verheft, indien u iemand in het aenzigte slaet.
21 Ik zeg dit tot onze schande, als die hier in te zwak zyn geweest. Durft dan iemand ergens op roemen, ik spreek nu als dwaeslyk, ik durve 't ook.
22 Zyn zy Hebreeuwen? Ik ben 't ook. Zyn zy Israëliten? Ik ook. Zyn zy van Abrahams geslachte? Ik ook.
23 Zyn zy dienaers van Christus? Ik spreek nu als dwaes, ik ben 't nog meer. Meerder in last en arbeid, uitstekender in gevangenissen, overvloediger in slagen, dikwils in doodsgevaer.
24 Vyf mael heb ik van de Joden de veertig slagen min eenen ontvangen.
25 Dry mael ben ik met roeden gegeeseld, eens ben ik gesteenigd, dry mael heb ik schipbrake geleden, eenen nacht en dag ben ik in de diepte der zee geweest.
26 Ik ben dikwils op de reize geweest, in perykelen op de waterstroomen, in perykelen van de moordenaers, in perykelen van myn eigen volk, perykelen van de heidenen, perykelen in steden, perykelen in wildernissen, perykelen op zee, perykelen onder de valsche broeders;
27 In arbeid en moeite, in veel wakens, in honger en dorst, in veel vastens, in koude en naektheid.
28 Behalve deze dingen, die uitwendig zyn, overvalt my dagelyks de zorge voor alle kerken.
29 Wie wordt er zwak, zonder dat ik zwak worde? wie wordt er verergerd, zonder dat ik brande?
30 Indien men roemen moet, zoo zal ik op de dingen van myne zwakheid roemen.
31 God, die de Vader is van onzen Heere Jesus Christus, hy die in der eeuwigheid gebenedyd is, weet dat ik niet en liege.
32 Als ik te Damascus was, deed de stadhouder van den koning Aretas,

de stad Damascus bezetten, om my
te vangen.
33 En ik wierd door eene venster
in eene mande langs den muer ne-
dergelaten, en aldus ben ik zyne
handen ontvlugt.

KAPITTEL XII.

INDIEN men nog roemen moet,
alhoewel het niet en betaemt,
zoo zal ik komen tot de visioenen en
openbaringen des Heeren.
2 Ik ken eenen mensch in Christus,
die over veertien jaren (het zy in het
lichaem, 't zy buiten het lichaem,
dat en weet ik niet, God weet het),
opgenomen is geweest tot in den
derden hemel;
3 En ik weet, dat die mensch (het
zy in het lichaem, 't zy buiten het
lichaem, dat en weet ik niet, God
weet het),
4 Is opgenomen geweest tot in het
paradys, en daer verholene woorden
gehoord heeft, die 't eenen mensch
niet geoorloofd en is uit te spreken.
5 Van zoodanigen mensch zal ik
roemen, maer van my zelven en zal
ik niet roemen, ten zy in myne
zwakheden.
6 Nogtans, indien ik my ook wilde
beroemen, ik en zou daerom niet
dwaes zyn: want ik zou de waerheid
zeggen. Maer ik laet dat daer, opdat
niemand my en achte boven hetgene
hy in my ziet, oft hetgene hy van
my hoort.
7 En opdat de uitnemendheid der
openbaringen my niet en zoude ver-
heffen, zoo is my een prikkel in het
vleesch gegeven, een dienaer van den
boozen vyand, om my kaekslagen te
geven.
8 En opdat hy van my vertrekken
zoude, heb ik dry mael den Heere
gebeden;
9 Die my heeft geantwoord: Myne
gratie is u genoegzaem: want myne
kracht toont hare volmaektheid door
de zwakheid. Daerom zal ik geern
in myne zwakheden roemen, opdat
de kracht van Christus in my woone.
10 Daerom heb ik myn behagen in
myne zwakheden, in versmaedhe-
den, in noodzakelykheden, in ver-
volgingen, in benauwdheden, om
Christus wille: want als ik verzwakt
worde, dan ben ik sterk.
11 Ik ben onverstandig geworden,
gy hebt er my toe gedwongen: want
ik behoorde van u geprezen te wor-
den, aengezien ik nergens in min-
der en ben geweest, als de uitmun-
tendste der apostelen, alhoewel ik
niets en ben.
12 De kenteekenen van myn apos-
telschap zyn onder ulieden uitge-
werkt met alle verduldigheid, door
mirakelen, en wonderheden, en
krachtige werken.
13 Want wat is er, dat gy minder
gehad hebt als de andere kerken,
ten zy dat ik ulieden niet lastig en
ben geweest? Vergeeft my dit on-
gelyk.
14 Ziet, dit is nu de derde keer, dat
ik gereed ben om tot u te komen,
en nog en zal ik u niet tot last zyn.
Want ik en zoek het uwe niet, maer
u: want de kinderen en moeten
geene schatten voor de ouders ver-
gaderen, maer de ouders voor de
kinderen.
15 Ook wille ik zeer geern geven,
en zelf ten beste gegeven worden
voor uwe zielen, alhoewel ik, ulie-
den zoo zeer beminnende, weinig
bemind worde.
16 Maer al is 't dat ik u niet lastig
en ben geweest, zoo heb ik nogtans,
arglistig zynde, u met bedrog ge-
vangen.
17 Heb ik u door iemand van de-
genen, die ik tot u gezonden heb,
iets afgeperst?
18 Ik heb Titus verzocht, en heb
nog eenen broeder met hem gezon-
den: Heeft Titus u iets afgeperst?

hebben wy niet in denzelfden geest
gewandeld, en in dezelfde voet-
stappen?
19 Meent gy wederom, dat wy ons
by ulieden verontschuldigen? Wy
spreken voor God, in Christus; doch
alles, allerliefsten! tot uwe stich-
tinge.
20 Want ik vrees, dat, als ik komen
zal, ik u zoodanig niet vinden en zal
als ik wel wilde, en dat ik van u
zoodanig ook niet en zal gevonden
worden als gy wel zoudt willen; en
dat er misschien twisten, afgunstig-
heden, moedigheden, gekyf, achter-
klap, oorblazingen, verwaendheden,
en oproerigheden onder ulieden zul-
len zyn;
21 En dat my God, als ik komen
zal, wel wederom mogt vernederen
by ulieden; en dat ik er velen zal
moeten beweenen van degenen, die
al gezondigd en geene penitentie ge-
daen en hebben over de onzuiverhe-
den, en de hoerery, en de wulpsch-
heden, die zy bedreven hebben.

KAPITTEL XIII.

ZIET, dit is nu de derde keer dat
ik tot ulieden kome. Alles zal
door den mond van twee oft dry
getuigen bevestigd worden. (*Deut.*
xix, 15.)
2 Ik heb het alreeds gewaer-
schouwd, tegenwoordig zynde; ik
waerschouw het nu nog, en als af-
wezig zynde, schryve het aen de-
genen, die voor dezen gezondigd
hebben, en aen al de anderen, dat
zoo ik nog eens kome, ik hen geens-
zins sparen en zal.
3 Zoekt gy dan Christus te beproe-
ven, die in my spreekt, en die by u
niet zwak maer magtig is?
4 Want alhoewel hy naer hetgene
dat zwak was, gekruist is, nogtans
leeft hy nu door de kracht Gods:
alzoo zyn wy ook zwak met hem,
maer zullen ook met hem leven
door de kracht Gods, die onder ulie-
den is.
5 Onderzoekt u zelven of gy in 't
geloove zyt, beproeft u zelven. Oft
en bevindt gy in u zelven niet, dat
Jesus Christus in u is? Ten zy dat
gy misschien afkeurig zyt.
6 Doch ik hoop, dat gy verstaen
zult, dat wy niet afkeurig en zyn.
7 Maer wy bidden God, dat gy
gansch geen kwaed en moogt doen;
niet opdat wy opregt mogen schy-
nen, maer opdat gy moogt wel doen,
al ware 't dat wy ook als afkeurig
schenen.
8 Want wy en vermogen niets te-
gen de waerheid, maer alleen voor
de waerheid.
9 Want wy verblyden ons, dat gy
sterk zyt, terwyl wy krank zyn. En
dit bidden wy ook, dat gy gansch
volmaekt moogt zyn.
10 Daerom schryve ik dit in myn
afwezen, opdat ik, tegenwoordig
zynde, niet straffelyk en zoude moe-
ten handelen volgens de magt, welke
de Heer my gegeven heeft tot op-
bouwinge, en niet tot nederwer-
pinge.
11 Voorts, broeders! verblydt u,
weest volmaekt, vertroost u, hebt
een en 't zelfde gevoelen, leeft in
vrede, en de God van vrede en van
liefde zal met u zyn.
12 Groet malkanderen met eenen
heiligen kus. Al de heiligen groe-
ten u.
13 De gratie van onzen Heere Jesus
Christus, en de liefde Gods, en de
gemeenschap van den Heiligen Geest
zy met u allegader. Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN GALATIEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, apostel, niet van men-
schen, noch door menschen,
maer door Jesus Christus, en door
God den Vader, die hem verwekt
heeft van de dood;
2 En al de broeders, die met my
zyn, aen de kerken van Galatien :
3 Genade zy ulieden en vrede van
God den Vader, en van onzen Heere
Jesus Christus;
4 Die zich zelven gegeven heeft
voor onze zonden, om ons te verlos-
sen van de tegenwoordige booze we-
reld, volgens den wille van onzen
God en onzen Vader;
5 Aen wien zy glorie in alle eeu-
wigheid. Amen.
6 Ik ben verwonderd, dat gy zoo
haest van dengenen, die u tot de
gratie van Christus geroepen heeft,
overgaet tot een ander evangelie.
7 Niet dat er een ander is, maer 't is
dat er sommigen zyn, die u ontroe-
ren, en die het evangelie van Chris-
tus zoeken te verkeeren.
8 Doch al ware 't ook, dat wy, oft
een engel uit den hemel, u een ander
evangelie verkondigden, als hetgene
wy u verkondigd hebben, dat hy ver-
vloekt zy.
9 Ik heb het alreeds gezeid, en ik
zeg u nog eens : zoo iemand u een
ander evangelie verkondigt, als het-
gene gy ontvangen hebt, dat hy ver-
vloekt zy.
10 Is 't aen de menschen, dat ik
voldoeninge moet geven, oft is 't aen
God? oft zoek ik aen de menschen
te behagen? Indien ik aen de men-
schen nog zocht te behagen, zoo en
zou ik geen dienaer van Christus zyn.
11 Doch ik verklaer u, broeders!
dat het evangelie, hetwelk door my
verkondigd is, niets menschelyks en
heeft.
12 Want ik en heb het van geenen
mensch ontvangen oft geleerd, maer
door de openbaringe van Jesus Chris-
tus.
13 Want gy hebt wel gehoord, hoe-
danig myn handel eertyds in het
jodendom was; hoe ik de kerke Gods
boven mate vervolgde, en dezelve
verwoestte;
14 En hoe ik in het jodendom te bo-
ven ging velen van myn geslachte,
zynde een uitmuntende ieveraer voor
myne vaderlyke overleveringen.
15 Maer wanneer het God, die my
van uit myn moeders lichaem heeft
afgezonderd, en door zyne genade
geroepen heeft,
16 Beliefd heeft zynen Zone aen my
te openbaren, opdat ik hem onder
de heidenen zoude verkondigen, zoo
en heb ik terstond by geen vleesch
noch bloed te rade gegaen;

17 Noch ik en ben niet naer Jerusalem gekeerd tot degenen, die al voor my apostels geweest waren; maer ik trok in Arabien, en keerde dan weder naer Damascus.
18 Daerna kwam ik na verloop van dry jaren, wederom te Jerusalem, om Petrus te bezoeken, en bleef by hem vyftien dagen.
19 Anders en heb ik niemand van de apostelen gezien, als Jacobus, den broeder des Heeren.
20 Ziet, ik verklaer u voor God, dat ik niet en liege in hetgene ik u schryve!
21 Daerna ben ik gekomen in de gewesten van Syrien en Cilicien.
22 Doch ik was by de gemeenten van Judeën, die in Christus gelooven, onbekend van aenzien.
23 Alleenelyk hadden zy hooren zeggen : Die ons eertyds vervolgde, verkondigt nu het geloove, 't welk hy eertyds verwoestte.
24 En zy gaven glorie aen God wegens my.

KAPITTEL II.

VEERTIEN jaren daerna trok ik wederom op naer Jerusalem met Barnabas, en nam ook Titus mede.
2 Ik ging er naertoe volgens eene openbaringe, en het evangelie, 't welk ik onder de heidenen verkondige, stelde ik hun voor; maer bezonderlyk aen degenen, die de aenzienelyksten waren, opdat ik niet te vergeefs en mogt loopen, of geloopen hebben.
3 Maer Titus, die by my was, en wierd niet genoodzaekt, al was hy een heiden, zich te laten besnyden.
4 Zelfs niet om de valsche broeders, die ingekropen en ingeslopen waren, om te bespieden onze vryheid, welke wy hebben in Christus Jesus, opdat zy ons onder slaverny zouden brengen;
5 Aen welken wy ook niet eene ure geweken en hebben door onderwerpinge, opdat de waerheid van het evangelie by ulieden zoude stand houden.
6 Doch aengaende degenen, die iets bezonders geacht wierden (hoedanig zy eertyds geweest zyn, daer en is my niet aen gelegen, God en aenziet den persoon der menschen niet); degenen, zeg ik, die iets bezonders geacht wierden, en hebben my niets toegebragt.
7 Maer integendeel, als zy zagen, dat het evangelie my toebetrouwd was ten opzigte der onbesnedenen, gelyk aen Petrus ten opzigte der besnedenen;
8 (Want die in Petrus gewerkt heeft, om hem te maken apostel der besnedenen, heeft ook in my gewerkt, om het te zyn ten opzigte der heidenen);
9 En als zy verstonden de gratie, die my gegeven was, zoo gaven Jacobus, en Cephas, en Joannes, die de pilaren schenen te zyn, my en Barnabas de regter hand van vereeniginge, opdat wy onder de heidenen, en zy onder de besnedenen, zouden prediken.
10 Mits dat wy maer de armen zouden gedachtig zyn; hetwelk ik dan ook zorgvuldiglyk gedaen heb.
11 Maer als Petrus t'Antiochien gekomen was, wederstond ik hem in zyn aenzigt, omdat hy berispelyk was.
12 Want voor dat daer eenigen van Jacobus kwamen, zoo at hy met de heidenen; maer als die gekomen waren, zoo onttrok hy zich, en scheidde zich van hen af, uit vreeze van de besnedenen.
13 En de andere Joden gebruikten met hem dezelfde veinzing; zoo dat ook Barnabas tot de veinzinge van hen vervoerd wierd.
14 Maer als ik zag, dat zy niet regt volgens het evangelie en handelden,

zoo zeide ik tot Petrus in de tegenwoordigheid van hen allen : Indien gy, die een Jode zyt, volgens de heidensche wyze leeft, en niet volgens de joodsche wyze, waerom dwingt gy dan de heidenen volgens de joodsche wyze te leven?

15 Wy zyn immers Joden van afkomste, en niet uit de heidenen, die zondaers waren;

16 Nogtans wetende, dat de mensch niet en wordt geregtveerdigd door de werken der wet, maer door het geloove van Jesus Christus, zoo gelooven wy ook in Jesus Christus, opdat wy door het geloove van Christus mogen geregtveerdigd worden, en niet door de werken der wet; omdat er door de werken der wet geen mensch en zal geregtveerdigd worden.

17 Doch indien wy, zoekende door Christus geregtveerdigd te worden, ook zelven zondaers bevonden wierden, zoude Christus dan niet een bedienaer der zonde zyn? 't Welk nogtans verre van daer is.

18 Want indien ik wederom opbouwe hetgene ik omgeworpen heb, zoo betoon ik my zelven een overtreder te zyn.

19 Doch ik ben door de wet aen de wet gestorven, opdat ik voor God zoude leven. Ik ben met Christus gekruist.

20 En ik leve nu; oft beter, ik niet meer, maer Christus leeft in my. Het leven, dat ik nu leve in dit lichaem, dat leve ik door het geloove van den Zone Gods, die my heeft bemind, en zich zelven voor my geleverd heeft.

21 Ik en wille de gratie Gods niet verzaken : want indien men de regtveerdigheid door de wet verkrygt, zoo is Christus te vergeefs gestorven.

KAPITTEL III.

O gy uitzinnige Galaters! wie heeft u dus betooverd, om aen de waerheid niet gehoorzaem te zyn, daer u Jesus Christus aldus voor de oogen afgebeeld is, als of hy onder u gekruist was?

2 Dit alleen wilde ik wel van u weten : is 't door de werken der wet, dat gy den Geest ontvangen hebt, oft door het geloove, 't welk gy gehoord hebt?

3 Zyt gy zoo uitzinnig, dat gy door den Geest begonnen hebbende, nu wilt voleindigen door het vleesch?

4 Hebt gy dan te vergeefs zoo veel geleden? Zoo het nogtans te vergeefs is!

5 Degene dan die u den Geest verleent, en mirakelen onder u uitwerkt, doet hy dit door de werken der wet, oft door het geloove, 't welk men verkondigt?

6 Gelyk er staet van Abraham, dat hy Gode geloofde, en dat het hem tot regtveerdigheid gerekend is (*Gen.* xv, 6);

7 Zoo verstaet dan, dat degenen die het geloove hebben, Abrahams kinderen zyn.

8 Ook heeft de Schriftuer, voorziende, dat God de volkeren door het geloove zoude regtveerdigen, aen Abraham te voren verkondigd : In u zullen al de volkeren gezegend worden. (*Gen.* xii, 3.)

9 Zoo dan, die het geloove hebben, die zullen gezegend worden met den geloovigen Abraham.

10 Want allen die uit de werken der wet zyn, zyn onder den vloek : want daer staet geschreven : Vervloekt is hy, die niet en onderhoudt al dat er in het boek der wet is voorgeschreven. (*Deut.* xxvii, 26.)

11 Nu 't is klaer, dat er door de wet niemand by God geregtveerdigd en wordt : want de regtveerdige leeft door het geloove.

12 Doch de wet en steunt op het geloove niet, maer zy zegt : Die deze

dingen doet, zal door dezelve leven. (*Levit.* xviii, 5.)
13 Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, zynde voor ons een vloek geworden (want daer staet geschreven : Vervloekt is hy, die aen het hout opgehangen is) (*Deut.* xxi, 23);
14 Opdat de zegening van Abraham over de volkeren zoude komen door Jesus Christus, opdat wy den beloofden Geest zouden ontvangen door het geloove.
15 Broeders! ik spreek nu volgens het menschelyk gebruik : niemand en zal het verbond zelfs van eenen mensch, als het bevestigd is, vernietigen, oft iets daerby doen.
16 Nu de beloften zyn toegezeid aen Abraham en aen zynen nakomeling. (*Gen.* xxi, 18, etc.) Hy en zegt niet : Aen uwe nakomelingen, als van velen; maer : Aen uwen nakomeling, als van eenen, dewelke Christus is.
17 Dit is dan hetgene ik zegge : het verbond van God bevestigd zynde, en wordt door de wet, die vier honderd en dertig jaren daerna gemaekt is, niet vernietigd, noch de belofte verydeld.
18 Want indien het erfdeel uit de wet komt, zoo en komt het dan nu niet uit de belofte; nogtans heeft ze God door de belofte aen Abraham vergund.
19 Waertoe is dan de wet? Zy is om de overtredingen ingesteld, tot dat dien nakomeling zoude komen, op wien de belofte gedaen was, zynde zy door de engelen besteld in de handen van eenen middelaer.
20 Nu een middelaer en is het niet van eenen alleen, en God en is maer een.
21 Is dan de wet tegen Gods beloften? Geenszins : want indien er eene wet gegeven was, die konde levendig maken, zoo zoude waerlyk de regtveerdigheid uit de wet komen.
22 Maer de Schriftuer heeft alles onder de zonde besloten, opdat de belofte door het geloove van Christus aen de geloovigen zoude gegeven worden.
23 Doch eer het geloof kwam, waren wy onder de wet in bewaringe opgesloten, tot dat het geloof zoude geopenbaerd worden.
24 Zoo is dan de wet onze pedagoog geweest, ons aenleidende tot Christus, opdat wy door het geloove zouden geregtveerdigd worden.
25 Maer na dat het geloof gekomen is, zoo en zyn wy niet meer onder den pedagoog.
26 Want gy zyt allegader kinderen Gods, door het geloove in Christus Jesus.
27 Want gy allegader, die in Christus gedoopt zyt, hebt Christus aengetrokken.
28 Daer en is hier geen onderscheid van Jode oft heiden, van slave oft vryen mensche, van man oft vrouwe : want gy zyt allegader een in Christus Jesus.
29 En indien gy aen Christus toebehoort, zoo zyt gy dan Abrahams kinderen, en erfgenamen volgens de belofte.

KAPITTEL IV.

IK zegge verders : zoo langen tyd als een erfgenaem minderjarig is, zoo en verschilt hy niet van eenen dienstknecht, alhoewel hy heer van alles is;
2 Maer hy staet onder voogden en bezorgers tot den tyd toe, die van den vader gesteld is.
3 Alzoo waren wy ook, als wy nog minderjarig waren, onderworpen aen de eerste onderwyzingen dezer wereld.
4 Maer als de tyd vervuld was, heeft God zynen Zone gezonden, geboren uit eene vrouwe, onderworpen aen de wet;

5 Opdat hy degenen, die onder de wet waren, zoude verlossen, en dat wy tot kinderen zouden aengenomen worden.

6 En aengezien gy kinderen zyt, zoo heeft God den Geest van zynen Zone in uwe herten gezonden, dewelke roept : Abba, Vader!

7 Overzulks, zoo en zyt gy geen dienstknecht meer, maer de zoon. En zyt gy de zoon, zoo zyt gy ook erfgenaem door God.

8 Maer eertyds, als gy den waren God niet en kende, zoo waert gy dienaers van die geene ware goden waren.

9 Doch nu gy God hebt leeren kennen, ja van God gekend zyt, hoe keert gy nu nog weder tot die zwakke en arme beginselen, aen dewelke gy u van nieuws wilt onderwerpen?

10 Gy onderhoudt de dagen en de maenden, de tyden en de jaren.

11 Ik vrees voor u, dat ik wel te vergeefs onder u mogt gearbeid hebben.

12 Weest voor my, gelyk ik voor u ben; ik bid het u, broeders! gy en hebt my geen leed gedaen.

13 Gy weet, dat ik u eerst met groote zwakheid des lichaems het evangelie verkondigd hebbe;

14 Ook en hebt gy my om de beproevinge, die ik in myn lichaem onderstond, niet versmaed noch verstooten; maer gy hebt my als eenen engel Gods, ja als Christus Jesus zelven ontvangen.

15 Waer is nu uw geluk? Want ik moet u die getuigenisse geven, dat indien het mogelyk geweest ware, gy zelfs uwe oogen zoudt uitgetrokken en my gegeven hebben.

16 Ben ik dan uw vyand geworden met u de waerheid te zeggen?

17 Zy en hebben geenen regten iever voor u; maer zy willen u aftrekken, opdat gy hun zoudt aenhangen.

18 Doch het is goed, altyd het goede te beïeveren, en niet alleenlyk terwyl ik by ulieden tegenwoordig ben.

19 Myne kinderkens! om dewelke ik wederom in barensnood ben, tot dat Christus in u voltrokken is.

20 Ik wilde wel, dat ik nu by u ware, en dat ik myne stemme mogt veranderen; want ik ben wegens u verlegen.

21 Zegt my eens, gy die onder de wet wilt zyn, hebt gy de wet wel gelezen?

22 Want daer staet geschreven, dat Abraham twee zonen gehad heeft, den eenen by de slavinne, den anderen by de vrye huisvrouwe.

23 Doch die van de slavinne is naer 't vleesch geboren; maer die van de vrye huisvrouwe, door de belofte.

24 Welke dingen eene afbeelding van iets anders zyn : want dit beteekent de twee testamenten; het eene op den berg Sina, tot slaverny barende, 't welk door Agar beteekend is :

25 Want Sina is een berg in Arabien, die eene overeenkominge heeft met het tegenwoordig Jerusalem, 't welk onder slaverny is met zyne kinderen.

26 Maer het Jerusalem van hierboven is vry, en dat is onze moeder.

27 Want daer staet geschreven : Verblydt u, gy onvruchtbare, die niet en baerdet! berst uit van blydschap, gy die geene moeder en wierdt! want degene die verlaten was, heeft meer kinderen gekregen, als die eenen man hadde. (*Isaias* liv, 1.)

28 Doch wy, broeders! zyn kinderen der belofte, gelyk Isaac.

29 Maer gelyk alsdan degene, die naer 't vleesch geboren was, vervolgde dengenen, die naer den geest was geboren, alzoo gaet het nu ook.

30 Maer wat zegt de Schriftuer? Jaegt de slavinne weg met haren

zone : want de zoon der slavinne en
zal geen erfgenaem zyn met den
zoon der vrye huisvrouwe. (*Gen.* xxi,
10.)
31 Zoo dan, broeders! wy en zyn
geene kinders der slavinne, maer
van de vrye huisvrouwe : door die
vryheid, met dewelke Christus ons
vrygemaekt heeft.

KAPITTEL V.

STAET hierin vast, ende en laet u
niet wederom onder het jok der
slaverny brengen.
2 Ziet, ik Paulus zeg ulieden, dat
indien gy besneden wordt, Christus
u niet en zal baten.
3 En ik verklare bovendien aen al-
len mensch, die zich laet besnyden,
dat hy schuldig is de geheele wet te
onderhouden.
4 Gy en hebt geen deel in Christus,
gy die door de wet wilt geregtveer-
digd worden; gy zyt van de gratie
vervallen.
5 Want wy hopen door den Geest,
de regtveerdigheid te ontvangen uit
het geloove.
6 Want in Christus Jesus en geldt
er geene besnydenis noch onbesne-
denheid, maer het geloof, werkende
door de liefde.
7 Gy liept zeer wel, wie heeft u be-
let aen de waerheid te gehoorza-
men?
8 Deze meening, die men u wys-
maekt, en komt niet van dengenen,
die u roept.
9 Een weinig deesem verzuert het
geheele beslag.
10 Ik betrouw van u in den Heere,
dat gy geen ander gevoelen en zult
hebben; maer die u ontroert, zal de
straffe dragen, wie hy ook zy.
11 Voor my, broeders! indien ik
nog de besnydenisse verkondige,
waerom word ik dan nog vervolgd?
De aenstootelykheid van 't kruis is
dan weggenomen.
12 Och of zy ook afgesneden wier-
den, die u ontrusten!
13 Want gy zyt tot de vryheid ge-
roepen, broeders! Wacht u maer, dat
gy de vryheid niet en misbruikt om
naer 't vleesch te leven; maer dient
malkanderen door de liefde des
Geests.
14 Want de geheele wet wordt in
dit woord begrepen : Gy zult uwen
evennaesten beminnen, gelyk u zel-
ven. (*Levit.* xix, 18.)
15 Indien gy dan malkanderen toe-
byt, en afknaegt, ziet toe, dat gy
van malkanderen niet verslonden en
wordt.
16 Ik zeg u dan : wandelt door den
Geest, en gy en zult de lusten des
vleesches niet volbrengen.
17 Want het vleesch begeert tegen
den Geest, en de Geest tegen het
vleesch; en zy stryden tegen mal-
kanderen, zoo dat gy niet en doet al
wat gy wel zoudt willen.
18 Doch indien gy door den Geest
gedreven wordt, zoo en zyt gy onder
de wet niet.
19 Nu de werken des vleeschs zyn
wel bekend, te weten : overspel,
hoerery, onzuiverheid, wulpschheid,
20 Afgodery, toovery, vyandschap-
pen, twistingen, afgunstigheden,
toornigheden, gekyf, tweedragt, ket-
teryen,
21 Nydigheid, doodslagen, dron-
kenschappen, brasseryen, en dier-
gelyke, van dewelke ik u waer-
schouwe, gelyk ik u alreeds gewaer-
schouwd heb, dat degenen die zulke
dingen doen, het ryk Gods niet en
zullen bekomen.
22 Maer de vruchten des Geests
zyn : liefde, blydschap, vrede, ver-
duldigheid, goedertierenheid, goed-
heid, langmoedigheid,
23 Zachtmoedigheid, getrouwig-
heid, zedigheid, eerbaerheid, rei-
nigheid. Tegen zoodanigen en is er
geene wet.

24 Doch die aen Christus toebehooren, hebben hun vleesch gekruist, met zyne begeerlykheden en kwade lusten.

25 Indien wy door den Geest leven, zoo laet ons door den Geest wandelen.

26 En laet ons niet eerzuchtig worden naer ydele eere, malkanderen tergende, malkanderen benydende.

KAPITTEL VI.

BROEDERS! indien er iemand by onbedachtheid gevallen is in eenige misdaed, gylieden, die geestelyk zyt, onderrigt hem met eenen geest van zachtmoedigheid, acht nemende op u zelven, opdat gy ook niet bekoord en wordt.

2 Draegt malkanders lasten, en alzoo zult gy de wet van Christus volbrengen.

3 Want zoo iemand meent iets te zyn, daer hy niets en is, die bedriegt zich zelven.

4 Doch dat een ieder beproeve zyn eigen werk, en zoo zal hy in zich zelven alleen roem mogen hebben, en niet in eenen anderen.

5 Want elk zal zyn eigen pak dragen.

6 Dat die onderwezen wordt in het woord, mededeele van zyne goederen dengenen, die hem onderwyst.

7 En bedriegt u niet; God en laet zich niet bespotten.

8 Hetgene de mensch gezaeid heeft, dat zal hy ook maeijen : want die in zyn vleesch zaeit, zal van zyn vleesch verderfenisse maeijen; maer die in den geest zaeit, zal van den geest het eeuwig leven maeijen.

9 En laet ons dan niet verslappen in het goede te doen; want, indien wy niet en bezwyken, zoo zullen wy te zynen tyde maeijen.

10 Daerom, terwyl wy tyd hebben, zoo laet ons goed doen aen alle menschen, maer allermeest aen de huisgenooten des geloofs.

11 Ziet eens, hoe langen brief ik u geschreven heb met myne hand.

12 Allen die hunnen roem stellen in het lichaem, die en doen u daerom maer besnyden, opdat zy geene vervolginge om het kruis van Christus en zouden lyden.

13 Want zy zelven, die besneden worden, en onderhouden de wet niet; maer zy willen u besneden hebben, om wegens uw lichaem te konnen roemen.

14 Maer verre zy van my, dat ik in iets anders zoude roemen, als in het kruis van onzen Heere Jesus Christus, door wien de wereld aen my gekruist is, en ik aen de wereld.

15 Want in Christus Jesus en heeft noch besnydenis noch onbesnedenheid eenige kracht, maer de herschepping.

16 En zoo wie dezen regel zullen volgen, de vrede en de bermhertigheid zy over hen, en over het Israël Gods.

17 Verders, dat my niemand meer lastig en zy : want ik draeg de merkteekenen van den Heere Jesus in myn lichaem.

18 De gratie van onzen Heere Jesus Christus zy met uwen geest, broeders! Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN EPHESEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, apostel van Jesus Chris-
tus, door den wille Gods, aen al
de heiligen en geloovigen in Christus
Jesus, die t'Ephesen zyn:
2 Genade zy ulieden en vrede van
God, onzen Vader, en van den Heere
Jesus Christus.
3 Geloofd zy God, de Vader van on-
zen Heere Jesus Christus, die ons
door Christus gezegend heeft met
allen geestelyken zegen en hemel-
sche gaven.
4 Gelyk hy ons in hem verkoren
heeft voor de scheppinge der we-
reld, opdat wy heilig en onbevlekt
voor zyn aenschyn zouden zyn door
de liefde;
5 Die ons voorgeschikt heeft vol-
gens het welbehagen van zynen
wille, om ons aen te nemen tot zyne
kinderen door Jesus Christus;
6 Tot lof en glorie van zyne gratie,
met dewelke hy ons begunstigd heeft
in zynen beminden Zone;
7 In denwelken wy de verlossinge
hebben door zyn bloed, en vergiffe-
nisse der zonden, volgens de rykdom-
men van zyne gratie,
8 Die hy overvloedig in ons heeft
uitgestort met alle wysheid en ken-
nisse;
9 Om ons, volgens zyn welbehagen,
bekend te maken het geheim van
zynen wille, waerdoor hy by zich
zelven besloten had,
10 Dat hy, de gestelde tyd ver-
vuld zynde, alles in Christus zoude
vereenigen, zoo hetgene in de he-
melen, als 't gene op der aerde is;
11 In wien wy ook ons lot bekomen
hebben, te voren verkoren zynde
volgens het voornemen van denge-
nen, die alles uitwerkt volgens den
raed van zynen wille;
12 Opdat wy zouden dienen tot lof
van zyne glorie, wy die eerst op
Christus gehoopt hebben.
13 In wien gy ook geroepen zyt,
na dat gy gehoord hebt het woord
der waerheid, het evangelie uwer
zaligheid; in hetwelke gy ook ge-
loovende, gezegeld zyt met den be-
loofden Heiligen Geest;
14 Die de onderpand is van ons erf-
deel, tot dat de volle verlossinge
komt, die ons verkregen is, tot lof
van zyne glorie.
15 Waerom ik ook, hoorende het
geloove, 't welk gy hebt in den Heere
Jesus, en uwe liefde tot al de heili-
gen,
16 Niet op en houde dankzeggingen
voor u te doen, uwer gedachtig zynde
in myne gebeden;
17 Opdat de God van onzen Heere
Jesus Christus, de Vader der glorie,
u geve eenen Geest van wysheid en

veropenbaringe, om hem te kennen;
18 En dat hy de oogen van uw herte
verlichte, opdat gy moogt weten,
hoedanig de hope is, daer hy u toe
geroepen heeft, en hoedanig de ryk-
dommen zyn, en de glorie van zyne
erfenisse voor de heiligen;
19 Als ook hoe uitnemende de groot-
heid van zyne kracht is over ons, die
gelooven, volgens de krachtige uit-
werkinge van zyne sterkte,
20 Die hy heeft uitgewerkt in Chris-
tus, als hy hem van de dood ver-
wekt heeft, en gesteld in den hemel
aen zyne regter hand,
21 Boven alle overheid en kracht
en magt en heerschappy, en alle
weerdigheid, die genoemd wordt niet
alleen in deze, maer ook in de toe-
komende wereld.
22 En alles heeft hy onder zyne
voeten gesteld, en heeft hem gege-
ven voor hoofd aen de geheele kerke;
23 Dewelke zyn lichaem is, en de
voltrekking van dengenen, die alles
in alles vervult.

KAPITTEL II.

EN hy heeft u ook levendig ge-
maekt, als gy dood waert door
uwe misdaden en zonden;
2 In dewelke gy eertyds gewandeld
hebt volgens den loop dezer wereld,
en volgens den prins van de magt
dezer lucht, dat is den geest, die nu
werkt in de ongeloovigen;
3 Onder dewelke wy ook eertyds
allegader verkeerd hebben volgens
de lusten van ons vleesch, uitwer-
kende de genegenheden van ons
vleesch en van onze gepeizen; en
wy waren van nature kinderen der
gramschap, even gelyk al de ande-
ren.
4 Maer God, die ryk is in bermher-
tigheid, heeft ons door zyne over-
groote liefde, met welke hy ons be-
mind heeft,
5 Als wy nog dood waren door de
zonden, levendig gemaekt in Chris-
tus, door wiens gratie gy zalig ge-
worden zyt;
6 En hy heeft ons mede verwekt, en
doen zitten in den hemel in Christus
Jesus;
7 Om te doen blyken in de toeko-
mende tyden de overvloedige ryk-
dommen zyner genade, door zyne
goedheid over ons in Christus Jesus.
8 Want gy zyt uit genade zalig ge-
worden door het geloove, en dat niet
uit u zelven; want het is eene gave
Gods;
9 't En is niet uit de werken, opdat
zich niemand en beroeme.
10 Want wy zyn zyn maeksel, ge-
schapen in Christus Jesus tot goede
werken, dewelke God ons te voren
bereid had, om daerin te wandelen.
11 Daerom weest gedachtig, dat gy
eertyds heidenen waert volgens het
vleesch, die genoemd wierdt onbesne-
denen van degenen, die men besne-
denen noemt, om de besnydenisse,
die met 's menschen hand in het
vleesch geschiedt;
12 En dat gy in dien tyd zonder
Christus waert, vervreemd van het
borgerschap van Israël, en vreemde-
lingen ten opzigte van de verbonden
der belofte, geene hope hebbende,
en zonder God in deze wereld.
13 Maer nu in Christus Jesus, zyt
gy, die eertyds verre waert, naby
gekomen door het bloed van Chris-
tus.
14 Want hy is onze vrede, die van
beide volkeren een gemaekt heeft,
en den middelmuer, die hen vaneen
scheidde, te weten de vyandschap-
pen, door zyn lichaem afgebroken
heeft;
15 De wet vol van geboden door
zyne leeringe vernietigende, om van
de twee in zich zelven eenen mensch
te scheppen, makende den vrede
onder hen;
16 En om hen beide nu als een li-

chaem, door het kruis met God te
verzoenen, de vyandschappen in zich
zelven doodende.
17 Aldus is hy den vrede komen
verkondigen, zoo aen u, die verre
waert, als aen hen, die naby waren :
18 Want door hem hebben wy beide
in eenen Geest toegang tot den Va-
der.
19 Zoo en zyt gy dan nu geene
vreemdelingen en uitlanders meer,
maer gy zyt medeborgers der heili-
gen, en huisgenooten Gods :
20 Opgebouwd zynde op het grond-
werk der apostelen en propheten,
waervan Jesus Christus zelf de voor-
naemste hoeksteen is.
21 Op denwelken het geheele ge-
bouw opgeregt zynde, oprystt tot
eenen heiligen tempel aen den Heere.
22 Waerop gylieden ook medege-
bouwd wordt tot eene wooninge
Gods, door den Heiligen Geest.

KAPITTEL III.

OM deze oorzake ben ik Paulus, een
gevangene van Christus Jesus,
om u, ô heidenen!
2 Want gy hebt wel gehoord, hoe
my de bedieninge der genade Gods
onder ulieden gegeven is;
3 En hoe my deze verholenheid
door openbaringe bekend gemaekt
is, waervan ik hierboven in het kort
geschreven heb;
4 Waeruit gy, lezende, kont ver-
staen myne kennisse in dit mysterie
van Christus;
5 't Welk in de andere tyden aen de
kinderen der menschen niet bekend
en is geweest, gelyk het nu aen zyne
heilige apostelen en propheten door
den Geest geopenbaerd is :
6 Te weten, dat de heidenen mede-
erfgenamen zouden zyn, en van
't zelfde lichaem, en mededeelachtig
aen de belofte Gods, in Christus Je-
sus door het evangelie;
7 Waervan ik de bedienaer gewor-
den ben, volgens de gave der genade
Gods, die my gegeven is door de
uitwerkinge van zyne kracht.
8 Aen my, die de allerminste ben
van al de heiligen, is deze genade
gegeven, om de onbegrypelyke ryk-
dommen van Christus onder de hei-
denen te verkondigen,
9 En aen alle menschen bekend te
maken, hoedanig de beschikkinge is
van dit mysterie, hetwelk voor alle
eeuwen verborgen geweest is in God,
die alle dingen geschapen heeft.
10 Opdat aen de overheden en de
magten, die in de hemelen zyn, de
menigvuldige wysheid Gods door de
kerke zoude bekend worden,
11 Volgens het besluit, 't welk hy
van der eeuwigheid gemaekt heeft
in Christus Jesus, onzen Heere;
12 In wien wy eene vrymoedigheid
en toegang met betrouwen hebben
door het geloove in hem.
13 Daerom bid ik, dat gy doch niet
en verflauwt om myne verdrukkin-
gen voor ulieden; want die zyn uwe
glorie.
14 Om deze oorzake buig ik myne
knien voor den Vader van onzen
Heere Jesus Christus,
15 Die het hoofd en beginsel is van
heel dat huisgezin, hetwelk in den
hemel en op der aerde is;
16 Opdat hy u volgens de rykdom-
men zyner glorie geve, dat gy door
zynen Geest met kracht moogt ver-
sterkt worden naer den inwendigen
mensch;
17 En dat Christus door het geloove
in uwe herten woone, en gy, gewor-
teld en gegrond in de liefde,
18 Moogt begrypen met al de heili-
gen, welke de breedte, de lengte, de
diepte, en de hoogte is,
19 En ook moogt kennen de liefde
van Christus, die alle kennisse te bo-
ven gaet, om met alle volheid Gods
vervuld te worden.
20 Ondertusschen, aen hem, die

magtig is, door de kracht, die in ons werkt, veel meer te doen als al wat wy begeeren oft denken,

21 Zy glorie in de kerke, door Jesus Christus, in alle geslachten en door alle eeuwen. Amen.

KAPITTEL IV.

IK bid u dan, ik de gevangene des Heeren, dat gy den staet, waertoe gy geroepen zyt, weerdiglyk beleeft.

2 Met alle ootmoedigheid en zachtmoedigheid, met verduldigheid, verdragende malkanderen met liefde;

3 Trachtende de eenigheid des Geestes door den band van vrede te bewaren.

4 Een lichaem, en een van Geest, gelyk gy ook tot dezelfde hope geroepen zyt.

5 Daer en is maer een Heer, een geloof, een doopsel.

6 Een God en Vader van allen, die boven al, en over al, en in ons allen is.

7 Doch aen een ieder van ons is de gratie gegeven, volgens de mate van de gifte van Christus.

8 Daerom staet er geschreven : Opklimmende omhoog, heeft hy de gevangenisse gevangen gevoerd, en aen de menschen giften gegeven. (*Psalm* lxvii, 18.)

9 Nu waerom staet er, dat hy opgeklommen is, als omdat hy eerst nedergedaeld was in de onderste deelen der aerde?

10 't Is dezelfde die nedergedaeld is, dewelke ook is opgeklommen boven alle hemelen, opdat hy alles zoude vervullen.

11 Hy zelf dan heeft sommigen tot apostelen, sommigen tot propheten, anderen tot evangelisten, en anderen tot herders en leeraers gegeven;

12 Om de heiligen tot de volmaektheid te brengen, hunne bediening uit te werken, en het lichaem van Christus op te bouwen.

13 Tot dat wy allen te samen komen tot de eenigheid des geloofs en der kennisse van den Zone Gods; tot den staet van eenen volmaekten man, tot de mate van den volkomenen wasdom van Christus;

14 Opdat wy nu niet en zouden zyn gelyk kleine kinderen, en geslingerd worden gelyk de baren, met alle winden van leeringe, door het bedrog van alle menschen, en door de arglistigheid, met dewelke zy ons zoeken tot dwaling te verleiden;

15 Maer dat wy de waerheid in liefde bewerkende, in alles mogen aenwassen in Christus, die ons hoofd is;

16 Van wien geheel het lichaem, samengevoegd en aen malkanderen vereenigd zynde, door alle gewrichten, die volgens zyne werkinge aenbrengen naer de mate van elk lidmaet, den aenwas krygt om zich in liefde op te bouwen.

17 Dit zeg ik dan, en vermaen u in den Heere, dat gy nu niet meer en zoudt wandelen, gelyk de heidenen wandelen in de ydelheid van hunne gedachten;

18 Verduisterd zynde in hun verstand, en vervreemd van het leven van God, door de onwetendheid, die in hen is, en door de blindheid van hun herte.

19 Die nu, tot het wanhopen gekomen zynde, zich zelven hebben overgegeven aen alle wulpschheid, om allerleije onzuiverheid met eenen onverzadelyken drift te bedryven.

20 Maer gylieden en hebt van Christus alzoo niet geleerd.

21 Want gy hebt hem gehoord, en zyt van hem onderwezen volgens de waerheid, die in Jesus is;

22 Dat gy ten opzigte van uw voorgaende leven, den ouden mensch moet afleggen, die bedorven wordt door de verleidende begeerlykheden;

23 En dat gy vernieuwd moet worden in den geest uws gemoeds,
24 En aentrekken den nieuwen mensch, die volgens God geschapen is in regtveerdigheid en ware heiligheid.
25 Daerom, afleggende de leugentael, dat een ieder de waerheid spreke met zynen evennaesten: want wy zyn lidmaten onder malkanderen.
26 Wordt gy gram, zoo en zondigt niet; en laet de zon niet ondergaen over uwe gramschap.
27 En geeft geene plaetse aen den duivel.
28 Die te voren stal, dat hy niet meer en stele, maer liever arbeide en met zyne handen iets goeds werke, opdat hy moge hebben om mede te deelen aen dengenen, die gebrek lydt.
29 Dat er geene vuile rede uit uwen mond en kome, maer alleenlyk die goed zy tot stichtinge des geloofs, opdat zy moge behagen aen degenen, die ze hooren.
30 En bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, wiens zegel op u gesteld is tot den dag der verlossinge.
31 Dat alle bitterheid, en oploopendheid, en gramschap, en geroep, en lastering, en alle boosheid verre van u zy.
32 Maer weest liefgetallig tot malkanderen, bermhertig, vergevende aen malkanderen, gelyk ook God door Christus aen u vergeven heeft.

KAPITTEL V.

WEEST dan navolgers van God, gelyk zyne welbeminde kinderen;
2 En wandelt in de liefde, gelyk Christus ons ook lief gehad heeft, en zich zelven voor ons geleverd heeft, als eene opdragt en slagtoffer van eenen zoeten geur aen God.
3 Dat de hoerery oft eenige andere vuiligheid, oft gierigheid, ook zelfs niet genoemd en worde onder ulieden, gelyk het heiligen betaemt;
4 Noch ook oneerbaerheid, oft zotte klap, oft guitery, die nergens toe en dient; maer liever dankzegging.
5 Want gy moet wel weten, dat geen hoereerder, noch onkuische, noch gierigaerd, die een afgodendienaer is, erfdeel en heeft in het ryk van Christus en van God.
6 Dat niemand u en verleide met ydele woorden: want om deze dingen komt de gramschap Gods over de wederspannige menschen.
7 En hebt dan niets gemeens met hen.
8 Want eertyds waert gy duisternissen, maer nu zyt gy licht in den Heere; wandelt gelyk kinderen des lichts;
9 (Nu, de vrucht des lichts bestaet in alle goedheid, en regtveerdigheid, en waerheid.)
10 Onderzoekt wat er aengenaem is aen God.
11 En hebt geene gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternissen; maer bestraft ze liever.
12 Want hetgene in het heimelyk van hen gedaen wordt, is zelfs schandelyk te zeggen.
13 Doch al dat strafbaer is, wordt door het licht openbaer: want het licht is 't, hetwelk alles openbaert.
14 Daerom wordt er gezeid: Ontwaekt, gy die daer slaept! en staet op van de dood, en Christus zal u verlichten.
15 Ziet dan toe, broeders! dat gy voorzigtiglyk wandelt, niet als dwazen maer als verstandigen,
16 Den tyd afkoopende, want 't zyn booze dagen.
17 Daerom en zyt niet onverstandig, maer tracht te kennen, welke de wille Gods is.
18 En drinkt u niet dronken in den wyn, daer de wulpschheid uitkomt;

maer wordt vervuld men den Heiligen Geest;
19 Onderhoudende malkanderen met psalmen, lofzangen, en geestelyke liedekens, zingende en spelende tot den Heere uit er herten;
20 Altyd voor alles God den Vader bedankende, in den naem van onzen Heere Jesus Christus;
21 Malkanderen onderdanig zynde in de vreeze van Christus.
22 Dat de vrouwen aen hare mans onderdanig zyn, gelyk aen den Heere:
23 Want de man is het hoofd van de vrouwe, gelyk Christus het hoofd is van de kerke, die zyn lichaem is, waervan hy de Zaligmaker is.
24 Gelyk dan de kerke aen Christus onderdanig is, alzoo moeten ook de vrouwen aen hare mans in alles onderdanig zyn.
25 En gy, mannen! bemint uwe huisvrouwen, gelyk ook Christus de kerke bemind heeft, en zich zelven voor haer heeft ten beste gegeven;
26 Opdat hy haer zoude heilig maken, haer zuiverende met het doopsel des waters door het woord des levens;
27 Opdat hy zich eene kerke bereiden zoude, vol van glorie, zonder vlekke, oft rimpel, oft iets diergelyks, maer heilig en onbevlekt.
28 Alzoo moeten ook de mans hunne vrouwen beminnen, gelyk hunne eigene lichamen. Die zyne vrouwe bemint, die bemint zich zelven.
29 Niemand en heeft ooit zyn eigen vleesch gehaet, maer hy voedt en onderhoudt het, gelyk ook Christus aen de kerke doet;
30 Omdat wy lidmaten van zyn lichaem zyn, uit zyn vleesch, en uit zyne beenderen.
31 Daerom zal de man vader en moeder verlaten, en zyne huisvrouwe aenhangen; en zy twee zullen een lichaem zyn. (*Gen.* ii, 24.)
32 Dit mysterie is groot; ik zeg dit ten opzigte van Christus en van de kerke.
33 Zoo dan, dat ook een ieder van ulieden zyne huisvrouwe beminne, gelyk zich zelven; en dat de vrouw eerbiedig zy tot haren man.

KAPITTEL VI.

GY, kinders! weest uwe ouders gehoorzaem in den Heere; want dat is redelyk.
2 Eert uwen vader en uwe moeder, hetwelk het eerste gebod is met belofte;
3 Opdat het welga met u, en dat gy lang moogt leven op der aerde.
4 En gy, vaders! wacht u van uwe kinderen tot gramschap te verwekken; maer voedt ze op, hen onderwyzende en berispende volgens den Heere.
5 Gy, dienstknechten! weest onderdanig aen die uwe heeren zyn naer 't lichaem, en dat met vreeze en ontzag, met eenvoudigheid des herten, gelyk aen Christus zelven;
6 Niet alleen voor d'oogen dienende, gelyk om de menschen te behagen, maer gelyk dienaers van Christus, volbrengende den wille Gods uit er herte;
7 En dient ze met goedwilligheid, als of gy den Heere diendet, en niet de menschen:
8 Wetende, dat elk van den Heere ontvangen zal volgens het goed, 't welk hy zal gedaen hebben, 't zy een dienstknecht, 't zy een vrygeborene.
9 En gy, heeren! doet hun van 's gelyken; laet het dreigen daer, wetende, dat zoo hun als uw Heer in den hemel is, en dat er by hem geene uitneming van persoonen is.
10 Verders, myne broeders! wordt versterkt in den Heere en in de kracht van zyne sterkte.
11 Trekt al de goddelyke wapenen aen, opdat gy moogt staen tegen de listige lagen des duivels.

12 Want onze stryd en is niet tegen vleesch en bloed, maer tegen de overheden, tegen de magten, tegen de meesters van deze duistere wereld, tegen de booze geesten in de lucht.

13 Daerom neemt al de goddelyke wapenen aen, opdat gy moogt wederstaen in den kwaden dag, en, tot alles wel bereid zynde, moogt staende blyven.

14 Staet dan vast, uwe lendenen omgordende met de waerheid, het harnas der regtveerdigheid aenhebbende,

15 En uwe voeten geschoend hebbende, om bereid te zyn tot het evangelie van den vrede;

16 Vooral aennemende den schild des geloofs, met denwelken gy al de vurige pylen van den boozen vyand kont uitblusschen.

17 Neemt ook den helm der zaligheid aen, en het geestelyk zweerd, dat is het woord Gods.

18 Bidt t'allen tyde in den geest, met allerleije gebeden en smeekingen, daerin wakende met alle vlytigheid, en biddende voor al de heiligen;

19 En voor my, opdat my het woord gegeven worde, om mynen mond met vrymoedigheid te openen, en de verborgenheid van het evangelie kenbaer te maken;

20 Waervan ik het gezantschap bediene in de boeijen, en opdat ik het met vryheid durve spreken, gelyk 't behoort.

21 Doch opdat gy ook moogt weten hetgene my aengaet, en wat ik doe, zoo zal u Tychicus, onze welbeminde broeder en getrouwe dienaer in den Heere, alles te kennen geven;

22 Dezen heb ik tot dien einde tot u gezonden, opdat gy zoudt weten, hoe het al met ons gaet, en ook dat hy uwe herten vertroosten zoude.

23 Vrede zy aen de broeders, en liefde met geloove, van God den Vader, en van den Heere Jesus Christus.

24 De gratie zy met al degenen, die onzen Heere Jesus Christus opregtelyk beminnen. Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN PHILIPPEN.

KAPITTEL I.

PAULUS en Timotheus, dienaers van Jesus Christus, aen al de heiligen in Christus Jesus, die te Philippen zyn, met de bisschoppen en de diakenen:

2 Genade zy ulieden en vrede van God, onzen Vader, en van den Heere Jesus Christus.
3 Ik danke mynen God zoo dikwils als ik op u denke;
4 Altyd in al myne gebeden met blydschap het gebed voor u allegader opdragende,
5 Omdat gy deelachtig geworden zyt aen het evangelie van Christus, van den eersten dag af tot nu toe;
6 Vertrouwende, dat degenen die het goed werk in u begonnen heeft, hetzelve ook voltrekken zal tot den dag van Jesus Christus;
7 Gelyk het redelyk is, dat ik van u allegader dit gevoelen hebbe, want ik draeg u in myn herte en in myne boeijen, en in de verdediginge en de bevestiginge van het evangelie, als die deelgenooten zyt van myne blydschap.
8 Want God is my getuige, hoe zeer ik u allegader beminne met eene innerlyke genegenheid in Jesus Christus.
9 En dit bid ik, dat uwe liefde meer en meer toeneme in wetenschap en in alle kennisse;
10 Opdat gy moogt onderkennen wat het beste is, en dat gy moogt opregt zyn en zonder aenstootinge, tot den dag van Christus.
11 Vervuld zynde met vruchten der regtveerdigheid, door Jesus Christus, tot eere en lof van God.
12 Doch ik laet u weten, broeders! dat hetgene my overgekomen is, meer tot voortzettinge van het evangelie gediend heeft;
13 Zoo dat myne boeijen om Christus, door het geheele hof des keizers, en by al de anderen vermaerd zyn;
14 En dat velen van de broeders in den Heere, betrouwen scheppende uit myne boeijen, het woord Gods te vrymoediger en onbevreesd durven spreken.
15 't Is waer dat sommigen uit afgunstigheid en moedigheid Christus prediken, en anderen uit eene goede begeerte;
16 Sommigen uit liefde, wetende, dat ik tot het beschermen van het evangelie gesteld ben;
17 Maer anderen verkondigen Christus uit twistiever, en niet regtzinnig, meenende tot myne boeijen nog meer lyden toe te brengen.
18 Doch wat is my daeraen gelegen, als Christus maer verkondigd en wordt, op wat maniere het wezen mag, 't zy by gelegenheid, 't zy uit opregten iever? ik verblyde my daerin, en ik zal er my in verblyden.
19 Want ik weet, dat my dit ter zaligheid strekken zal door uw gebed, en door de instortinge van den Geest van Jesus Christus;
20 Volgens myne vaste verwachtinge en hope, dat ik nergens in beschaemd en zal staen; maer dat door al myne vrymoedigheid, Christus, gelyk voor dezen, zoo ook nu, zal geëerd worden in myn lichaem, 't zy door leven, 't zy door sterven.
21 Want Christus is myn leven, en het sterven is my eene winste.
22 Doch indien ik nog in het lichaem blyve, zoo trek ik vrucht uit mynen arbeid; en aldus en weet ik niet, wat ik kiezen zal.
23 Ik word van beide de kanten geperst, verlangende om ontbonden en met Christus te zyn, hetwelk verre 't beste is;
24 Maer om uwen t'wille is het noodiger, dat ik nog in het lichaem blyve.
25 En daerom betrouw ik vastelyk, dat ik nog zal blyven, en u allegader byblyven, tot uwen voortgang, en tot de blydschap uws geloofs;
26 Opdat uwe blydschap door my nog overvloediger worde in Christus

Jesus, als ik wederom by u zal gekomen zyn.

27 Ziet maer toe, dat gy weerdelyk volgens het evangelie van Christus wandelt, opdat, zoo ik by u kome, ik dan zien mag, oft in myn afwezen van u hooren mag, dat gy eendragtig staet in eenen geest, gezamentlyk strydende voor het geloove van het evangelie;

28 En dat gy nergens in verschrikt en wordt van degenen, die er zich tegenstellen. Hetgene aen hen eene oorzaek is des verderfs, is aen uliéden eene oorzaek van zaligheid, en dit komt u van God.

29 Want het is u vergund niet alleen in Christus te gelooven, maer ook voor hem te lyden;

30 Denzelfden stryd hebbende, in welken gy my hebt gezien, en dien gy nu van my gehoord hebt.

KAPITTEL II.

INDIEN er dan eenige vertroosting in Christus is, indien er eenige verkwikking der liefde, indien er eenige gemeenschap van geest, indien er eenige teerheid van medelyden is;

2 Zoo vervult myne blydschap, en maekt dat gy het teenemael eens zyt, hebbende dezelfde liefde, hetzelfde gemoed, en hetzelfde gevoelen.

3 En doet niets door twist oft ydele glorie; maer dat in ootmoedigheid een ieder den anderen boven zich zelven achte.

4 Niet beoogende zyne eigene bate, maer die van een ander.

5 Want gy moet in u hetzelfde gevoelen hebben, 't welk ook in Christus Jesus was;

6 Die het goddelyk wezen hebbende, het voor zich geenen roof geacht en heeft aen God gelyk te zyn;

7 En nogtans zich zelven vernietigd heeft, het wezen van eenen dienaer aennemende, zynde aen de menschen gelyk geworden, en door het uitwendig een mensch bevonden.

8 Hy heeft zich zelven vernederd, zynde gehoorzaem geworden tot der dood toe, ja tot de dood des kruis.

9 Daerom heeft God hem ook ten hoogste verheven, en hem eenen naem gegeven, die boven alle namen is;

10 Opdat in den naem van Jesus alle knien gebogen worden, 't zy van die in den hemel, 't zy van die op d'aerde, 't zy van die onder d'aerde zyn;

11 En dat alle tong belyde, dat Jesus Christus de Heer is ter glorie van God, den Vader.

12 Zoo dan, myne allerliefsten! gelyk gy altyd gehoorzaem geweest zyt, maekt dat gy niet alleen in myn bywezen, maer veel meer nu in myn afwezen, met vreeze en achterdenken uwe zaligheid werkt.

13 Want het is God, die in u uitwerkt het willen en het volbrengen volgens zyn welbehagen.

14 Doet dan alles zonder murmureren en twisten;

15 Opdat men van u niet en wete te klagen, en dat gy eenvoudig zyt, en onberispelyke kinderen Gods, in 't midden van een bedorven en verkeerd geslachte, onder hetwelk gy blinkt als lichtende fakkels in de wereld.

16 Behoudt het woord des levens, opdat ik in den dag van Christus moge roemen, dat ik niet te vergeefs geloopen noch te vergeefs gearbeid en hebbe.

17 Ja, al moest de offerande en de opdragt uws geloofs ook met myn bloed begoten worden, zoo verheug ik my, en verblyde my daerover met u allen.

18 En gylieden, verblydt u ook met my, en verheugt u met my.

19 Doch ik hope in den Heere Jesus, dat ik Timotheus haest tot u zal zenden; opdat ik ook wel gemoed moge zyn, als ik verstaen zal hebben hoe het met ulieden is.
20 Want ik en heb niemand zoo eens met my gezind, die met zoo eene opregte genegenheid voor u bezorgd is.
21 Want zy zoeken allegader hun eigen voordeel, en niet dat van Jesus Christus.
22 Doch zyne beproeving is u bekend, dat hy met my, als een zoon met eenen vader, in het evangelie gediend heeft.
23 Dezen hope ik dan tot ulieden te zenden, zoo haest als ik myne zaken zal beschikt hebben.
24 Doch ik betrouwe in den Heere, dat ik ook zelf haest tot u komen zal.
25 Ondertusschen heb ik noodig geacht tot u te zenden onzen broeder Epaphroditus, die myn medewerker en medegezel is in den stryd, en uw afgezant, om my te dienen in myne noodwendigheden :
26 Want hy verlangde naer u allegader, en was zeer bekommerd, omdat gy gehoord hadt, dat hy ziek geweest is.
27 Want hy is zelfs doodelyk ziek geweest; maer God heeft medelyden over hem gehad, en niet alleen over hem, maer ook over my, opdat ik niet en zoude de eene droefheid op de andere hebben.
28 Daerom heb ik hem te spoediger gezonden, opdat gy, hem ziende, u wederom verblyden zoudt, en ik ook zonder droefheid zoude zyn.
29 Ontvangt hem dan met alle blydschap in den Heere, en houdt zoodanigen in weerde.
30 Want om het werk van Christus was hy zeer naby de dood gekomen, gevende zyn leven ten beste, om hetgene er van uwen kant ontbrak, tot mynen dienst te vervullen.

KAPITTEL III.

VOORTS, myne broeders! verblydt u in den Heere. Dezelfde dingen aen u te schryven en is my niet verdrietig, en om u is het noodig.
2 Let op de honden, let op de kwade werklieden, let op de valsche besnedenen.
3 Want wy zyn de opregte besnedenen, die God in den Geest dienen, en die op Jesus Christus roemen, zonder op het lichamelyke te betrouwen.
4 Alhoewel ik ook hebbe om volgens het vleesch te roemen; ja, indien er iemand volgens het vleesch mag roemen, ik mag 't nog meer;
5 Zynde besneden op den achtsten dag, van het geslachte van Israël, uit den stam van Benjamin, een Hebreeuw geboren uit Hebreeuwen, naer de wet een phariseër;
6 Door iever vervolgende de kerke Gods, en wat aengaet de regtveerdigheid, die in de wet is, levende onberispelyk.
7 Maer hetgene my eene winste was, heb ik om Christus wille voor schade geacht.
8 Ja zelfs, alles achte ik schade, ten opzigte van de uitmuntende kennisse van Jesus Christus, mynen Heere; om wien ik van al die dingen afstand gedaen heb, en dezelve niet meer en achte als vuiligheid, opdat ik Christus moge gewinnen;
9 En in hem moge bevonden worden, niet de regtveerdigheid hebbende, die uit de wet komt, maer die, dewelke komt, uit het geloove van Christus Jesus, de regtveerdigheid, die uit God komt door het geloove;
10 En dat ik hem moge kennen, en de kracht van zyne verryzenisse, en de gemeenschap van zyn lyden, terwyl ik aen zyne dood gelykvormig worde;
11 En dat ik aldus op eenige ma-

niere tot de verryzenisse der dooden
moge geraken.
12 Niet dat ik het alreeds beko-
men hebbe, oft dat ik alreeds vol-
maekt ben; maer ik jaeg er naer,
of ik het eens mogt aenvatten, ge-
lyk my Christus Jesus daertoe heeft
aengevat.
13 Broeders! ik en laet my niet
voorstaen, dat ik het al bekomen
hebbe. Maer eene zake doe ik; het-
gene achter my is, vergetende, en
my zelven uitstrekkende tot hetgene
voor my is,
14 Zoo jaeg ik naer myn oogwit,
naer den prys, tot welken God ons
van boven roept door Christus.
15 Laet ons dan, zoo veel als er on-
der ons volmaekt zyn, dit gevoelen
hebben; en indien gy iets anders ge-
voelt, God zal u daervan ook ken-
nisse geven.
16 Ondertusschen, voor zoo verre
wy nu gekomen zyn, laet ons daerin
hetzelfde gevoelen hebben, en in den-
zelfden regel blyven.
17 Broeders! weest myne navol-
gers, en let op degenen, die wande-
len volgens het voorbeeld, 't welk
gy in ons hebt.
18 Want velen, van dewelken ik u
dikwils zeide, en nu ook al weenende
zegge, wandelen gelyk vyanden van
het kruis van Christus;
19 Wier einde de verdoemenis zal
wezen, wier God hun buik is, die
roemen op hunne eigene schande,
en die op de aerdsche dingen hunne
zinnen stellen.
20 Doch onze handel is in den he-
mel, van waer wy ook den Zaligma-
ker verwachten, onzen Heere Jesus
Christus.
21 Die ons vernederd lichaem zal
hervormen, om het gelykvormig te
maken aen zyn glorieus lichaem,
volgens die werkende kracht, door
dewelke hy ook alles aen zich kan
onderwerpen.

KAPITTEL IV.

ZOO dan, myne welbeminde en zeer
lieve broeders, myne vreugd en
myne kroon! staet aldus in den
Heere, ô allerliefsten!
2 Ik bid Evodia, en ik bid Syntyche,
dat zy eensgezind zyn in den Heere.
3 En ik bid u ook, myn opregte me-
degezel! helpt haer, die met my gear-
beid hebben in het evangelie, met
Clemens en myne andere medehel-
pers, wier namen staen in het boek
des levens.
4 Verblydt u altyd in den Heere; ik
zegge het nog eens: verblydt u!
5 Dat uwe zeegbaerheid aen alle
menschen bekend zy. De Heer is naby.
6 En weest nergens in bekommerd,
maer laet uwe begeerten in alles
door bidden en smeeken met dank-
zegginge aen God bekend worden.
7 En dat de vrede Gods, die alle
verstand te boven gaet, uwe herten
en uwe zinnen beware in Christus
Jesus.
8 Voorts, broeders! laet uwe ge-
dachten zyn op al dat waerachtig is,
al dat eerlyk is, al dat regtveerdig
is, al dat heilig is, al dat beminne-
lyk is, al dat stichtig is, al dat deug-
delyk is, al dat loffelyk is.
9 Doet volgens hetgene gy van my
geleerd hebt, en ontvangen, en ge-
hoord, en in my gezien hebt; en de
God van den vrede zal met u zyn.
10 Ik ben grootelyks verblyd ge-
weest in den Heere, dat gy nu ein-
delyk uwe zorge voor my wederom
hebt doen herleven; die gy wel al-
tyd voor my gehad hebt, maer de
gelegenheid ontbrak u.
11 Niet dat ik dit zegge uit gebrek;
want ik heb geleerd my te vrede te
houden met hetgene ik hebbe.
12 Ik weet in vernederinge, ik weet
ook in overvloed te leven. Ik ben
overal en tot alles geoefend; en tot
verzadinge, en tot honger, en tot
overvloed, en tot gebrek.

13 Ik vermag alles door hem, die
my versterkt.
14 Gy hebt nogtans wel gedaen, dat
gy deelgenomen hebt in myne ver-
drukkinge.
15 Doch gy weet ook wel, ô inwoo-
ners van Philippen! dat alswanneer
ik het evangelie begonnen hebbe te
prediken, en uit Macedonien ver-
trokken ben, geene gemeente met
my onderhandelinge gehouden heeft,
zoo veel belangt het geven en ont-
vangen, als gy alleen.
16 Want gy hebt my ook te Thes-
saloniken meer als eens, hetgene my
noodig was, toegezonden.
17 Niet dat ik de gifte zoeke, maer
ik zoek, dat de vrucht overvloedig
zy tot uwe rekeninge.
18 Ik heb nu alles ontvangen, en
heb overvloed; ik ben ten volle voor-
zien, hebbende ontvangen van Epa-
phroditus hetgene gy gezonden hebt,
als eenen liefelyken reuk, eene aen-
gename offerande, behagelyk aen
God.
19 Doch myn God, volgens zyne
rykdommen, vervulle uwe begeer-
ten met glorie door Christus Jesus.
20 Aen onzen God en Vader zy glo-
rie in alle eeuwigheid. Amen.
21 Groet al de heiligen in Christus
Jesus.
22 De broeders, die met my zyn,
groeten ulieden. Al de heiligen groe-
ten u, doch voornamelyk die van
het huis des keizers zyn.
23 De gratie van onzen Heere Je-
sus Christus zy met uwen Geest.
Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN COLOSSEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, apostel van Jesus Chris-
tus, door den wille Gods, en de
broeder Timotheus,
2 Aen de heilige en de geloovige
broeders in Christus Jesus, die te
Colossen zyn:
3 Genade zy ulieden, en vrede van
God, onzen Vader, en van den Heere
Jesus Christus. Wy danken God,
den Vader van onzen Heere Jesus
Christus, en bidden altyd voor u;
4 Gehoord hebbende uw geloove in
Christus Jesus, en de liefde, die gy
draegt tot al de heiligen,
5 Om de hope, die u bewaerd wordt
in den hemel, waervan gy gehoord
hebt in 't verkondigen van de waer-
heid van het evangelie;
6 Hetwelk tot u gekomen is, gelyk
het ook door de geheele wereld is
verbreid, alwaer het vruchten voort-

brengt, en aenwast, gelyk het onder
u doet van dien dag af dat gy het ge-
hoord hebt, en de gratie Gods in der
waerheid gekend hebt ;
7 Volgens dat gy onderrigt zyt van
Epaphras, onzen welbeminden me-
dedienaer, die voor ulieden een ge-
trouwe dienaer van Christus Jesus is;
8 Die ons ook bekend gemaekt heeft
uwe geestelyke liefde.
9 Daerom is het, dat wy van den dag
af dat wy het gehoord hebben, niet
op en houden voor u te bidden,
en te verzoeken, dat gy moogt ver-
vuld worden met de kennisse van
zynen wille, in alle wysheid en gees-
telyk verstand ;
10 Opdat gy een leven moogt leven,
dat God weerdig is, hem in alles be-
hagende, vruchten voortbrengende
in alle goede werken en aenwas-
sende in de kennisse Gods;
11 Versterkt zynde met alle sterkte,
door zyne uitmuntende kracht, tot
alle lydzaemheid en langmoedig-
heid, vervoegd met blydschap ;
12 Dankende God den Vader, die
ons door zyn licht weerdig gemaekt
heeft, om deel te hebben in het erf-
deel der heiligen ;
13 Die ons getrokken heeft uit de
magt der duisternisse, en ons over-
gevoerd heeft tot het ryk van zynen
welbeminden Zone ;
14 Door wiens bloed wy afgekocht
zyn, en vergiffenisse der zonden
hebben ;
15 Die het beeld van den onziene-
lyken God is, en geboren is voor alle
schepselen.
16 Want door hem zyn alle dingen
geschapen, die in de hemelen en op
de aerde zyn, zienelyke en onzie-
nelyke, het zy de troonen, 't zy de
heerschappyen, 't zy de prinsdom-
men, 't zy de magten; alles is door
hem en om hem geschapen.
17 En hy is voor alles, en alles be-
staet door hem.
18 En hy is het hoofd van het li-
chaem van de kerke, hy, die het
begin is, en de eerstgeborene onder
de dooden, opdat hy in alles de eer-
ste plaetse bezitte.
19 Want het heeft den Vader be-
haegd, dat in hem alle volheid zoude
woonen ;
20 En dat hy door hem alles met
zich verzoenen zoude, hebbende
door het bloed, aen zyn kruis ver-
goten, den vrede gemaekt tusschen
al dat op de aerde, en dat in de he-
melen is.
21 En hy heeft ulieden ook, daer
gy te voren vervreemd en vyanden
waert, door uwen zin tot de booze
werken,
22 Nu door de dood van zyn ster-
felyk lichaem verzoend, opdat gy
heilig, onbesmet, en onberispelyk
voor hem zoudt verschynen.
23 Indien gy nogtans in het geloove
gegrond en vast blyft, en onberoer-
lyk in de hope van het evangelie,
hetwelk gy gehoord hebt, hetwelk
verkondigd is aen alle schepselen,
die onder den hemel zyn; en van
hetwelk ik, Paulus, een bedienaer
gesteld ben ;
24 Die my nu verblyde in myn ly-
den voor u, en vervulle in myn
vleesch hetgene er nog ontbreekt
van het lyden van Christus, voor zyn
lichaem, hetwelk de kerke is;
25 Wier bedienaer ik gesteld ben
volgens den last, die my van God ge-
geven is, om het woord Gods onder
ulieden volkomenlyk te verkondi-
gen,
26 Te weten het mysterie, dat van
alle eeuwen en voor alle geslachten
verborgen geweest is, maer nu geo-
penbaerd is aen zyne heiligen;
27 Aen dewelke God heeft willen
bekend maken den uitmuntenden
rykdom van dit mysterie onder de
heidenen, hetwelk Christus is, de
hope van uwe glorie.

28 Denwelken wy verkondigen, vermanende alle menschen, ende hen onderwyzende in alle wysheid, opdat wy alle menschen volmaekt mogen maken in Christus Jesus;
29 Waertoe ik arbeide, strydende volgens zyne uitwerkinge, die krachtelyk in my werkt.

KAPITTEL II.

WANT ik wille wel, dat gy weet, wat eene bekommeringe ik voor u hebbe, en ook voor die van Laodiceën, en voor al degenen, die myn lichamelyk wezen niet gezien en hebben;
2 Opdat hunne herten, te samengevoegd door de liefde, mogen vertroost worden, en vervuld met al de rykdommen van verstand, om te kennen het mysterie van God den Vader, en van Jesus Christus;
3 In wien al de schatten van de wysheid en van de kennisse verborgen zyn.
4 Doch ik zegge dit, opdat niemand u en verleide met woorden.
5 Want al en ben ik by u niet met het lichaem, zoo ben ik nogtans met den geest by ulieden, en ik zie met blydschap uwe goede orde, en de vastigheid van uw geloove in Christus.
6 Gelyk gy dan den Heere Jesus Christus hebt ontvangen, blyft alzoo in hem wandelen;
7 Geworteld en opgebouwd in hem, en bevestigd door het geloove, hetwelk gy geleerd hebt, meer en meer daerin aenwassende door gedurige dankzegginge.
8 Ziet toe, dat u niemand en misleide door de philosophie en ydele bedriegeryen, die maer en zyn volgens de overleveringe der menschen, volgens de grondregelen der wereld, en niet volgens Christus:
9 Want in hem woont wezenlyk al de volheid der Godheid.
10 En gy zyt vervuld door hem, die het hoofd is van alle prinsdommen en magten;
11 Door wien gy ook besneden zyt met eene besnydenisse, niet die met handen gedaen wordt door het aftrekken van iets van het lichamelyk vleesch, maer met de besnydenisse van Christus;
12 Zynde met hem begraven geworden in het doopsel, in hetwelk gy ook met hem verrezen zyt door het geloove van de kracht Gods, die hem van de dood verwekt heeft;
13 En die u ook, als gy dood waert door uwe misdaden en door de onbesnedenheid uws vleesches, met hem wederom levendig gemaekt heeft, vergevende u al uwe misdaden;
14 Uitwisschende het handschrift, dat ons tegen was, hetzelve gansch wegnemende en nagelende aen het kruis;
15 En de prinsdommen en magten ontwapend hebbende, heeft hy die openlyk ten toon gesteld, door zich zelven over hen triumpherende.
16 Dat u dan niemand en veroordeele om spyze oft om drank, oft in het stuk van feestdagen, oft van nieuwe maen, oft sabbot-dagen;
17 Welke schaduwen zyn van dingen, die toekomende waren, en waervan Christus de daed is.
18 Dat u niemand en bedriege, willende ootmoedig schynen door eenen gewaenden dienst der engelen, intredende in dingen, die hy niet en verstaet, ydelyk opgeblazen zynde door zyne vleeschelyke gedachten;
19 En zich niet houdende aen het hoofd, uit hetwelk het geheele lichaem door de gewrichten, die de lidmaten byeenvergaderen, gevoed zynde en samengevoegd, opwast door eenen goddelyken wasdom.
20 Indien gy dan die eerste onderwyzingen dezer wereld met Christus afgestorven zyt, waerom bindt gy u

nog, als of gy in de wereld leefdet,
aen al die instellingen?
21 En raekt dat niet, en proeft dat
niet, en roert dat niet aen;
22 Alle welke dingen door hun
eigen gebruik te niet gaen, en be-
staen in bevelen en leeringen der
menschen;
23 Die maer alleen eenigen schyn
van wysheid hebben in hunnen eigen
godsdienst, en vernederingen, in 't
uitmergelen van het lichaem, en in
de kleine zorge, die zy dragen om
het vleesch te verzaden.

KAPITTEL III.

INDIEN gy dan met Christus verre-
zen zyt, zoo zoekt de dingen, die
boven zyn, daer Christus is zittende
aen de regter hand Gods;
2 Bevroedt de dingen, die daerbo-
ven, en niet die op der aerde zyn.
3 Want gy zyt gestorven, en uw
leven is met Christus in God verbor-
gen.
4 Als Christus, die uw leven is,
verschynen zal, dan zult gy ook met
hem verschynen in glorie.
5 Doet dan sterven uwe aerdsche
lidmaten, de hoerery, onkuischheid,
vuile driften, kwade begeerlykheid,
en de gierigheid, die eene afgodery is;
6 Om welke dingen de gramschap
Gods op de ongeloovige menschen
komt;
7 In dewelke gy ook eertyds ge-
wandeld hebt, als gy daerin leefdet.
8 Maer nu, zoo legt ook al deze
dingen af, de gramschap, korzel-
heid, kwaedheid, lasteringen, en
bant de oneerlyke woorden uit uwen
mond.
9 En liegt niet tegen malkanderen;
trekt den ouden mensch uit met zyne
werken,
10 En trekt den nieuwen mensch
aen, die vernieuwd wordt tot de ken-
nisse volgens het beeld van denge-
nen, die hem geschapen heeft;
11 Alwaer geen verschil en is van
heiden en Jode, besnedenen en on-
besnedenen, barbaer oft Schytiaen,
slaef oft vryen mensch; maer daer 't
Christus alles is, en in alles.
12 Trekt dan aen, als uitverkorenen
Gods, heiligen en welbeminden, eene
inborst van medelyden, goedertie-
renheid, ootmoedigheid, zachtmoe-
digheid, verduldigheid;
13 Verdragende malkanderen, en
vergevende den eenen aen den an-
deren, indien iemand eenige klagte
tegen een ander mogt hebben; gelyk
het de Heer aen u vergeven heeft,
zoo moet gy ook doen.
14 Maer boven dit alles, zoo trekt
de liefde aen, die de band der vol-
maektheid is.
15 En dat de vrede van Christus de
overhand hebbe in uwe herten, tot
denwelken gy ook geroepen zyt,
om een lichaem te wezen; en weest
dankbarig.
16 Dat het woord van Christus over-
vloedelyk in ulieden woone, met alle
wysheid; leert en vermaent malkan-
deren door psalmen, lofzangen en
geestelyke liedekens, zingende voor
God uit er herten met aengenaem-
heid.
17 Al wat gy doet, 't zy in woorden
oft in werken, doet het alles in den
naem van den Heere Jesus Christus,
God den Vader door hem dankende.
18 Gy vrouwen! weest aen uwe
mannen onderdanig, gelyk het be-
taemt in den Heere.
19 Mans! bemint uwe vrouwen,
ende en weest niet bitter tegen haer.
20 Kinderen! weest uwe ouders in
alles gehoorzaem: want dit is beha-
gelyk aen den Heere.
21 Vaders! en tergt uwe kinderen
niet, opdat zy niet kleinmoedig en
worden.
22 Dienstknechten! zyt uwe licha-
melyke heeren in alles onderdanig,
niet alleen voor de oogen dienende

als om de menschen te believen,
maer met een eenvoudig herte, in de
vreeze Gods.
23 Al wat gy doet, doet het uit
er herten, als of gy het voor den
Heere deedt, en niet voor de men-
schen :
24 Wetende, dat gy van den Heere
het erfdeel zult ontvangen tot ver-
geldinge; want gy dient den Heere
Christus.
25 Doch die onregt doet, zal ver-
geldinge krygen voor het onregt,
dat hy gedaen heeft : en daer en is
geene uitneming van persoonen by
God.

KAPITTEL IV.

GY heeren! doet aen uwe knech-
ten hetgene de regtveerdigheid
en de geregtigheid vereischt, we-
tende, dat gy ook eenen Heere hebt
in den hemel.
2 Weest gedurig in 't gebed, wa-
kende daerin met dankzegginge;
3 En bidt ook voor ons, dat God ons
eene deure opene, om te verkondi-
gen het woord van het mysterie van
Christus, om hetwelke ik ook in de
boeijen ben;
4 Opdat ik het bekend make, zoo
gelyk ik het moet spreken.
5 Draegt u wyselyk tot degenen,
die buiten zyn, den tyd waerne-
mende.
6 Dat uwe rede altyd minzaem zy,
en gemengeld met het zout; zooda-
niglyk, dat gy weet, hoe gy een ieder
moet beantwoorden.
7 Hoe het met myne zaken staet,
zal Tychicus, de beminde broeder
en getrouwe dienaer, en myn me-
dedienaer in den Heere, u bekend
maken.
8 Denwelken ik te dien einde tot u
gezonden heb, opdat hy vernemen
zoude, hoe het al met u gelegen is,
en dat hy uwe herten zoude ver-
troosten ;
9 Te samen met Onesimus, den be-
minden en getrouwen broeder, die
van uwent is. Zy zullen u alles, wat
hier omgaet, bekend maken.
10 Aristarchus, myn medegevan-
gene, groet ulieden; en Marcus, de
neef van Barnabas, die u bevolen is.
Indien hy tot u komt, ontvangt hem
wel.
11 Ook groet u Jesus, die Justus ge-
noemd wordt. Dezen zyn 't alleen van
de besnedenen, die myne medewer-
kers zyn in het ryk Gods, en die my
tot troost geweest zyn.
12 Epaphras, die van uwent is,
groet u, een dienaer van Christus
Jesus, die altyd voor u bezorgd is in
de gebeden, opdat gy volmaektelyk
en volkomentlyk vast blyft in den
wille Gods.
13 Want ik mag van hem getuigen,
dat hy eenen grooten iever voor u
heeft, gelyk ook voor die van Laodi-
ceën en van Hierapolis.
14 Lucas, de medecynmeester, onze
welbeminde, groet u, gelyk ook
Demas.
15 Groet de broeders van Laodi-
ceën, met Nymphas, en zyne huis-
gemeente.
16 En als deze brief by u zal ge-
lezen zyn, zoo maekt, dat hy ook in
de gemeente van Laodiceën gelezen
worde, en leest gylieden ook den
brief van die van Laodiceën.
17 En zegt aen Archippus : Let op
de bedieninge, die gy ontvangen
hebt van den Heere, om ze te vol-
brengen.
18 Ik Paulus schryve u deze groe-
tenisse met myne eigene hand.
Weest myne boeijen gedachtig. De
gratie zy met ulieden. Amen.

———

EERSTE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN THESSALONIKEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, en Silvanus, en Timo-
theus, aen de kerke van Thessa-
loniken, in God onzen Vader, en den
Heere Jesus Christus :
2 Genade zy ulieden en vrede. Wy
danken God gedurig voor u allen,
uwer gedachtig zynde in onze gebe-
den zonder ophouden ;
3 Gedenkende voor God, onzen Va-
der, de werken van uw geloof, den
arbeid van uwe liefde, en de ver-
duldigheid van uwe hope op onzen
Heere Jesus Christus :
4 Want wy weten, ô broeders van
God bemind ! hoe gy uitverkoren
zyt.
5 Want ons evangelie en is by u
niet alleen in woorden geweest,
maer ook met mirakelen, en met den
Heiligen Geest, en met eene volle
overtuiginge ; gelyk gy weet, hoe-
danig wy onder u geweest zyn om
uwen t'wille.
6 Gy zyt navolgers geworden van
ons, en ook van den Heere, hebbende
het woord aengenomen in vele ver-
drukkinge, met eene blydschap van
den Heiligen Geest ;
7 Zoo dat gy een voorbeeld gewor-
den zyt aen al de geloovigen van
Macedonien en Achaien.
8 Want van u is het woord des
Heeren vermaerd geworden, niet al-
leen in Macedonien en in Achaien,
maer ook in alle plaetsen is uw ge-
loof in God verbreid, zoo dat het on-
noodig is, dat wy er iets van spre-
ken :
9 Want zy verhalen zelven van ons,
hoedanigen ingang wy tot u gehad
hebben, en hoe gy van de afgoden
tot God bekeerd zyt, om den leven-
den en waren God te dienen.
10 En om van den hemel te ver-
wachten zynen Zoon Jesus, dien hy
van de dood verwekt heeft, en die
ons verlost heeft van de toekomende
gramschap.

KAPITTEL II.

WANT gy weet zelven, broeders !
dat onze ingang tot u niet ydel
geweest en is.
2 Maer, gelyk gy weet, te voren
veel lydens en versmaedheden on-
derstaen hebbende te Philippen, zoo
hebben wy nogtans, op onzen God
betrouwende, vrymoedelyk het evan-
gelie Gods met veel strydens onder
ulieden verkondigd.
3 Want wy en hebben u geene lee-
ringe van dolinge, oft van onzuiver-
heid, oft van bedrog voorgesteld ;
4 Maer, gelyk wy van God goedge-
keurd zyn, opdat het evangelie ons
toebetrouwd zoude worden, zoo spre-
ken wy het ook om te behagen, niet
aen de menschen, maer aen God, die
onze herten beproeft.
5 Want wy en hebben nooit met
vleijende woorden omgegaen, gelyk

gy wel weet, noch met bedekte gierigheid; God is er getuige van!
6 Noch eere van de menschen gezocht, 't zy van ulieden, 't zy van anderen.
7 Alhoewel wy u hadden konnen tot last zyn als apostelen van Christus, zoo zyn wy nogtans toegevende onder u geworden, gelyk eene voedster, die hare kinderen opkweekt.
8 Aldus tot u genegen zynde, wenschen wy met groote begeerte u niet alleen het evangelie Gods, maer ook ons eigen leven over te geven; zoo lief waert gy ons geworden.
9 Want, broeders! gy zyt onzen arbeid en moeite wel indachtig: en hoe wy, nacht en dag werkende, opdat wy aen niemand van ulieden en zouden tot last zyn, het evangelie Gods onder u verkondigd hebben.
10 Gy zyt getuigen, en God zelf, hoe heilig, en regtveerdig, en onberispelyk wy ons gedragen hebben tot u, die het geloof aengenomen hebt.
11 Gelyk gy weet, dat wy met een ieder van u gehandeld hebben, gelyk een vader met zyne kinderen;
12 U aenwakkerende, vertroostende en vermanende, dat gy een leven zoudt leven, dat God weerdig is, die u tot zyn ryk en glorie geroepen heeft.
13 Daerom danken wy ook God zonder ophouden, dat gy, het woord Gods van ons gehoord en ontvangen hebbende, hetzelve aengenomen hebt, niet als een woord van menschen, maer gelyk het waerlyk is, als het woord van God, die in u, geloovigen! krachtelyk werkt.
14 Want, broeders! gy zyt navolgers geworden van de christelyke gemeenten Gods, die in Judeën zyn: want gy hebt dezelfde dingen geleden van uwe medeborgers, gelyk zy van de Joden;
15 Die den Heere Jesus gedood hebben, en de propheten, en die ons vervolgd hebben; die aen God niet en behagen, en vyanden van alle menschen zyn;
16 Die ons beletten aen de heidenen tot hunne zaligheid te spreken, vervullende aldus hunne zonden: want Gods gramschap is over hen gekomen ten einde toe.
17 Doch wy, broeders! voor eenen korten tyd van u afgescheiden zynde met het aenschyn, maer niet met het herte, hebben zoo veel te vuriger getracht met groot verlangen u aenschyn te zien.
18 Want wy hebben tot u willen komen, en ik Paulus meer als eens; maer de booze vyand heeft het ons belet.
19 Want welke is doch onze hope, oft onze vreugd, oft de kroon van onzen roem? Zyt gy het niet voor onzen Heere Jesus Christus, als hy komen zal?
20 Gy zyt waerlyk onze glorie en onze vreugd.

KAPITTEL III.

Daerom, niet langer konnende wachten, hebben wy liever gehad alleen t'Athenen te blyven;
2 En hebben Timotheus, onzen broeder, Gods dienaer, en onzen medewerker in het evangelie van Christus, afgezonden, om ulieden te versterken en te vermanen wegens uw geloof;
3 Opdat niemand beroerd en zoude worden over deze verdrukkingen: want gy weet wel, dat wy daertoe gesteld zyn.
4 Want ook, als wy by u waren, zoo voorzeiden wy u, dat wy verdrukkingen zouden te lyden hebben, gelyk het ook geschied is, en gy wel weet.
5 Ik dan, niet langer konnende wachten, heb hem gezonden, om kennis te nemen van uw geloove, uit vreeze, dat de bekoorder u mogt bekoord hebben, en dat onze arbeid mogt vruchteloos geworden zyn.

6 Maer als nu Timotheus van u tot ons wederkwam, en ons uw geloove en uwe liefde verhaelde, en dat gy eene gedurige gedachtenis van ons hebt, verlangende om ons te zien, gelyk wy ook om ulieden;
7 Zoo zyn wy, broeders! hierover in u vertroost geworden, in al onzen nood en verdrukkinge, door uw geloove :
8 Want nu leven wy, als gy maer vast blyft staen in den Heere.
9 En wat dankbaerheid konnen wy voor u aen God wedergeven, in al de blydschap, met welke wy om uwen t'wille verblyd zyn voor onzen God?
10 Nacht en dag zeer vuriglyk biddende, dat wy doch uw aenschyn mogen zien, en voltrekken hetgene er ontbreekt aen uw geloove.
11 Doch God geve, dat hy zelf, die onze Vader is, en onze Heer Jesus Christus, onzen weg bestiere tot u;
12 En dat de Heer u doe aenwassen en overvloedig make in liefde tot malkanderen en tot alle menschen, gelyk de onze tot u is;
13 Om uwe herten te bevestigen, opdat zy onberispelyk zouden zyn in heiligheid voor onzen God en Vader, in de komste van onzen Heere Jesus Christus met al zyne heiligen. Amen.

KAPITTEL IV.

VOORTS dan, broeders! bidden en vermanen wy u in den Heere Jesus, dat, gelyk gy van ons geleerd hebt, hoe gy behoort te wandelen en aen God te behagen, gy alzoo wandelt, opdat gy meer en meer moogt toenemen.
2 Want gy weet, hoedanige bevelen ik u gegeven hebbe door den Heere Jesus.
3 Want dit is de wille Gods, dat gy heilig zoudt zyn, en u onthouden van de hoererye;
4 Dat een ieder van u wete zyn lichaem te bezitten in heiligheid en eere;
5 Niet met eenen drift der begeerlykheid, gelyk de heidenen doen, die God niet en kennen.
6 Dat niemand zynen broeder en verdrukke, oft bedriege in eenigen handel : want de Heer is een wreker van al deze dingen, gelyk wy u voorzeid en betuigd hebben.
7 Want God en heeft ons niet geroepen tot onzuiverheid, maer tot heiligheid.
8 Daerom die dit veracht, en veracht geenen mensch, maer God, die zynen Heiligen Geest ook in ons gegeven heeft.
9 Aengaende de broederlyke liefde, 't en is niet noodig, dat wy ulieden daervan schryven : want gy hebt van God zelven geleerd malkanderen te beminnen;
10 En dit doet gy ook ten opzigte van alle broeders, door geheel Macedonien. Maer wy bidden u, broeders! dat gy er meer en meer in toeneemt;
11 En dat gy u tracht gerust te houden, uwe eigene dingen waer te nemen, en met uwe eigene handen te werken, gelyk wy u bevolen hebben;
12 En dat gy u eerlyk draegt voor degenen, die buiten zyn, en van niemand iets van noode en hebt.
13 Doch, broeders! wy en willen ulieden niet onwetende laten aengaende de overledenen, opdat gy u niet en bedroeft, gelyk de anderen, die geene hope en hebben.
14 Want indien wy gelooven, dat Jesus gestorven en verrezen is, zoo zal ook God degenen, die in Jesus overleden zyn, met hem opvoeren.
15 Want dit zeggen wy u op het woord des Heeren, dat wy, die levendig zullen overblyven tot de komste des Heeren, niet en zullen voorkomen degenen, die overleden zyn.

16 Want op het roepteeken, op de stemme van den aertsengel, en op de trompet van God, zal de Heer zelf van den hemel afdalen, en die in Christus gestorven zyn, zullen eerst verryzen.

17 Daerna zullen wy, die levendig overgebleven zyn, te samen met hen opgevoerd worden in de wolken, om Christus t'ontmoeten in de lucht; en alzoo zullen wy altyd met den Heere zyn.

18 Vertroost dan malkanderen met deze redenen.

KAPITTEL V.

DOCH wat aengaet de tyden en stonden, het is onnoodig, broeders! u daervan te schryven.

2 Want gy weet zelven wel, dat de dag des Heeren komen zal, gelyk een dief in den nacht.

3 Want als zy zullen zeggen : 't Is vrede, 't is ruste, dan zal hun onvoorziens de verderfenis overkomen, gelyk de barensnood aen eene bevruchte vrouwe; en zy en zullen 't niet ontgaen.

4 Maer gylieden, broeders! en zyt niet in duisternisse, dat u die dag als een dief zoude konnen bevangen.

5 Want gy zyt allegader kinderen van 't licht en van den dag. Wy en zyn niet van den nacht, noch van de duisternisse.

6 Zoo en laet ons dan niet slapen, gelyk de anderen, maer laet ons waken en matig leven.

7 Want die slapen, slapen in den nacht, en die dronken zyn, zyn in den nacht dronken.

8 Maer wy, die kinderen van den dag zyn, laet ons matig zyn, gewapend met het harnas des geloofs en der liefde, hebbende voor eenen helm de hope der zaligheid.

9 Want God en heeft ons niet geschikt tot straffe, maer om de zaligheid te bekomen door onzen Heere Jesus Christus;

10 Die voor ons gestorven is, opdat wy, 't zy wy waken, 't zy wy slapen, altyd met hem zouden leven.

11 Daerom vertroost malkanderen, en sticht de eene den anderen, gelyk gy ook doet.

12 Doch wy bidden u, broeders! dat gy in achtinge houdt degenen, die onder ulieden arbeiden, die uwe oversten zyn in den Heere, en u vermanen.

13 Dat gy ze in groote weerde houdt, en bemint om hunnen arbeid. Hebt vrede met hen.

14 Ook bidden wy u, broeders! bestraft de ongeregelden, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, weest verduldig tot een iegelyk.

15 Dat niemand kwaed met kwaed en loone; maer tracht altyd goed te doen aen malkanderen, en aen een iegelyk.

16 Weest altyd blyde.

17 Bidt zonder ophouden.

18 Dankt God in alles : want dit is de wille Gods in Christus Jesus over u allegader.

19 Ziet toe, dat gy den Geest niet uit en bluscht.

20 En versmaedt de prophetien niet.

21 Doch beproeft alles, en houdt hetgene goed is.

22 Onthoudt u van al dat schyn van kwaed heeft.

23 Dat de God van den vrede zelf u heilige in alles, opdat geheel uw geest, en uwe ziel, en lichaem, onbevlekt bewaerd worden tot de komste van onzen Heere Jesus Christus.

24 Die u geroepen heeft, is getrouw; hy zal het ook doen.

25 Broeders! bidt voor ons.

26 Groet al de broeders met eenen heiligen kus.

27 Ik bezweere u by den Heere, dat deze brief voor al de heilige broeders gelezen worde.

28 De gratie van onzen Heere Jesus Christus zy met ulieden. Amen.

TWEEDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DIE VAN THESSALONIKEN.

KAPITTEL I.

PAULUS, en Silvanus, en Timo-
theus, aen de kerke van Thessa-
loniken, in God, onzen Vader, en
den Heere Jesus Christus :
2 Genade zy u, en vrede van God,
onzen Vader, en van den Heere Je-
sus Christus.
3 Wy moeten God altyd danken
voor ulieden, broeders! gelyk het
betamelyk is, omdat uw geloof zeer
aenwast, en dat uwe liefde tot mal-
kanderen zeer toeneemt.
4 Zoo dat ook wy zelven over u roe-
men in de kerken Gods, over uwe
verduldigheid en geloove tusschen
al uwe vervolgingen en verdrukkin-
gen, die gy verdraegt;
5 Tot een bewys van Gods regtveer-
dig oordeel, opdat gy moogt weerdig
geacht worden te bekomen het ryk
Gods, voor hetwelk gy ook lydt.
6 Want het is regtveerdig by God,
met verdrukkingen te vergelden de-
genen, die u verdrukken;
7 En aen ulieden, die verdrukt
wordt, verkwikkinge met ons te ge-
ven, alswanneer de Heer Jesus van
den hemel met de magt zyner enge-
len verschynen zal;
8 Om met een vlammende vuer,
wrake te nemen over degenen, die God
niet en kennen, en die aen het evan-
gelie van onzen Heere Jesus Christus
niet en gehoorzamen;
9 Die gestraft zullen worden met
de eeuwige verdoemenisse, door het
aenschyn des Heeren, en door de
glorie zyner magt;
10 Als hy komen zal om glorie te
ontvangen in zyne heiligen, en zich
wonderbaer te maken in al de geloo-
vigen : want de leering, die wy on-
der u verkondigd hebben, zal beves-
tigd worden in dien dag.
11 Daerom is 't, dat wy ook altyd
voor u bidden, opdat onze God u
weerdig make tot hetgene, daer hy u
toe geroepen heeft, en dat hy al het
welbehagen zyner goedheid, en het
werk des geloofs krachtelyk vol-
brenge;
12 Opdat de naem van onzen Heere
Jesus Christus in u verheven worde,
en gy in hem, volgens de genade van
onzen God, en van den Heere Jesus
Christus.

KAPITTEL II.

DOCH wy bidden u, broeders!
door de komste van onzen Heere
Jesus Christus, en door onze veree-
niginge met hem,
2 Dat gy u niet ligtelyk en laet be-
roeren in uw gevoelen, noch u en
laet verveerd maken, noch door
geest, noch door woorden, noch door
eenigen brief, die door ons zoude
afgezonden zyn, als of de dag des
Heeren nu zoo aenstaende ware.
3 Dat u niemand op eenige wyze
en verleide : want eerst moet de af-

val komen, en moet geopenbaerd worden die mensch overgegeven aen de zonde, die zoon des verderfs;
4 Die zich tegenstelt en verheft boven al dat God genoemd, oft als God aenbeden wordt; zoo verre, dat hy in den tempel Gods zal zitten, zich uitgevende, als of hy God ware.
5 En hebt gy niet onthouden, dat ik, als ik nog by ulieden was, u deze dingen zeide?
6 En nu weet gy wel, wat hem tegenhoudt, opdat hy op zynen tyd geopenbaerd worde.
7 Want het mysterie der boosheid begint van nu af te werken. Dat alleenelyk die heeft, het behoude, tot dat hy weggenomen worde.
8 En dan zal die booswicht geopenbaerd worden, welken de Heer Jesus zal te niet doen door 't blazen zyns monds, en vernielen door den glans van zyne tegenwoordigheid.
9 Hem, die komen zal volgens de werkinge van den boozen vyand, met alle kracht, en teekenen, en leugenachtige mirakelen;
10 En met alle boosheid, tot verleidinge van degenen, die verloren gaen; omdat zy de liefde der waerheid niet aengenomen en hebben, om zalig te worden. Daerom zal God hun eene uitwerkinge van bedriegery toezenden, zoo dat zy de leugentael gelooven zullen;
11 Opdat allen, die de waerheid niet geloofd en hebben, maer in de ongeregtigheid hun behagen hebben genomen, veroordeeld worden.
12 Maer wy moeten God altyd danken voor ulieden, broeders! die van God bemind zyt, omdàt God u van den beginne verkoren heeft ter zaligheid, door den Heiligmakenden Geest, en door 't geloove der waerheid;
13 Waertoe hy u geroepen heeft door ons evangelie, om te bekomen de glorie van onzen Heere Jesus Christus.
14 Overzulks dan, broeders! staet vast, en houdt de overleveringen, die gy geleerd hebt, 't zy door ons woord, 't zy door onzen brief.
15 En dat onze Heer Jesus Christus zelf, en God onze Vader, die ons bemind heeft, en ons eene eeuwige vertroostinge en eene goede hope uit genade gegeven heeft,
16 Uwe herten vertrooste, en u bevestige in alle goede werken en goede leeringen.

KAPITTEL III.

VOORTS, broeders! bidt voor ons, opdat het woord Gods verspreid worde, en in eere zy, gelyk by ulieden;
2 En dat wy mogen verlost worden van de ongeregelde en kwade menschen: want het geloof en is niet gemeen aen een ieder.
3 Doch God is getrouw, die u zal versterken en bewaren van het kwaed.
4 En wy betrouwen van ulieden in den Heere, dat gy doet en doen zult hetgene wy gebieden.
5 Doch de Heer bestiere uwe herten in de liefde Gods, en in het verwachten van Christus.
6 Nu, wy bevelen u, broeders! in den naem van onzen Heere Jesus Christus, dat gy u aftrekt van alle broeders, die ongeregeld handelen, en niet volgens de overleveringe, die zy van ons ontvangen hebben.
7 Want gylieden weet, hoe gy ons behoort na te volgen: aengezien wy ons niet ongeregeld onder u gedragen en hebben;
8 Noch iemands brood voor niet geëten en hebben, maer met arbeid en met vermoeidheid, nacht en dag werkende, om niemand van ulieden te bezwaren.
9 Niet dat wy daer geene magt toe en hadden, maer opdat wy ons zelven u tot een voorbeeld zouden geven, om ons na te volgen.

10 Ook verklaerden wy u, als wy
by u waren, dat zoo iemand niet en
wilt werken, hy ook niet en moet
eten.
11 Want wy hebben gehoord, dat er
sommigen onder ulieden zyn, die
ongeregeld handelen, die niet en
werken, maer zich met ydele dingen
bemoeijen.
12 Doch aen zoodanigen bevelen
wy, en bidden hen door den Heere
Jesus Christus, dat zy in stilte wer-
kende, hun eigen brood eten.
13 Maer gy, broeders! en houdt
niet op van wel te doen.
14 En zoo iemand niet en gehoor-
zaemt aen hetgene, dat door onzen
brief bevolen wordt, let op hem en
snydt de gemeenschap met hem af,
opdat hy beschaemd worde.
15 En houdt hem nogtans niet als
eenen vyand, maer bestraft hem als
eenen broeder.
16 De Heer van den vrede geve u
eenen altyddurenden vrede in alle
plaetsen. De Heer zy met u allegader.
17 Ik, Paulus, schryve u deze groe-
tenisse met myne eigene hand. Dit
is myn teeken in alle brieven : alzoo
schryve ik.
18 De gratie van onzen Heere Jesus
Christus zy met u allegader. Amen.

EERSTE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN TIMOTHEUS.

KAPITTEL I.

PAULUS, apostel van Jesus Chris-
tus, volgens het bevel van God,
onzen Zaligmaker, en van Jesus
Christus, onze hope,
2 Aen Timotheus, mynen welbe-
minden Zone in 't geloove : genade,
bermhertigheid, en vrede zy u van
God den Vader, en Christus Jesus,
onzen Heere.
3 Doet gelyk ik u verzocht heb, als
ik naer Macedonien ging, dat gy
t'Ephesen zoudt blyven, opdat gy
aen sommigen zoudt bevelen geene
andere leeringe te leeren;
4 En zich niet bezig te houden met
fabelen en geslachten op te rekenen
zonder einde, die veeleer twistre-
denen voortbrengen, als goddelyke
stichtinge, welke door het geloove
komt.
5 Doch het einde der geboden is de
liefde, uit een zuiver herte, uit een
goed gemoed, en uit een ongeveinsd
geloove.
6 Van dewelke sommigen afge-
dwaeld zynde, tot ydel geklap zyn
afgeweken;
7 Willende leeraers der wet zyn,
daer zy niet en verstaen, noch wat zy
zeggen, noch wat zy bevestigen.
8 Wy weten wel, dat de wet goed is,
indien iemand dezelve wettelyk ge-
bruikt,

9 En erkent, dat de wet voor den regtveerdigen niet gesteld en is, maer voor onregtveerdigen en wederspannigen, voor goddeloozen en zondaren, voor booswichten en ongoddelyken, voor moordenaers van vader oft moeder, voor doodslagers,

10 Hoereerders, sodomiters, menschenstreelers, leugenaers en meineedigen, en voor al het andere, dat strydt tegen de goede leeringe:

11 Dewelke overeenkomt met het glorieus evangelie van den hoogzaligen God, 't welk my toebetrouwd is.

12 Ik danke onzen Heere Jesus Christus, die my versterkt heeft, dat hy my getrouw geacht heeft, stellende my in deze bedieninge.

13 My, die te voren een lasteraer, een vervolger, en een verdrukker was; maer ik heb Gods bermhertigheid verkregen, omdat ik het onwetende gedaen heb in myne ongeloovigheid.

14 En de gratie van onzen Heere heeft my overstroomd met geloove en liefde in Christus Jesus.

15 't Is een waerachtig woord, en teenemael weerdig aenveerd te worden, dat Jesus Christus in deze wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van dewelke ik de eerste ben.

16 Maer daerom heb ik bermhertigheid verkregen, opdat Jesus Christus in my, die de eerste ben, alle langmoedigheid zoude betoonen, tot een voorbeeld aen degenen, die in hem gelooven zullen tot het eeuwig leven.

17 Aen den Koning van alle eeuwen, aen den onsterfelyken, onzienelyken en eenigen God, zy eere en lof in alle eeuwigheid. Amen.

18 Dit bevel bevele ik u, myn zoon Timotheus! dat gy volgens de prophetien, die over u voordezen uitgesproken zyn, strydt eenen kloeken stryd;

19 Behoudende 't geloove en eene goede conscientie, dewelke sommigen verstootende, in het geloove schipbrake geleden hebben.

20 Onder dewelken zyn Hymeneus en Alexander, die ik aen den boozen vyand overgegeven heb, opdat zy leeren zouden niet meer te blasphemeren.

KAPITTEL II.

ZOO dan vooral vermaen ik u, dat er smeekingen, gebeden, verzoekingen, en dankzeggingen gedaen worden voor alle menschen:

2 Voor de koningen, en allen, die in overheid gesteld zyn; opdat wy een gerust en vreedzamig leven mogen leiden, in alle gedurigheid en eerlykheid.

3 Want dat is goed en aengenaem voor God, onzen Zaligmaker;

4 Die wilt, dat alle menschen zalig worden, en tot de kennisse der waerheid komen.

5 Want daer is een God, en een Middelaer tusschen God en de menschen, Christus Jesus, die mensch is;

6 Die zich zelven tot verlossinge gegeven heeft voor alle menschen, en tot getuigenisse op de gestelde tyden;

7 Waertoe ik als verkondiger en apostel gesteld ben (ik zegge de waerheid, ik en liege niet), als leeraer der heidenen in 't geloove en in de waerheid.

8 Ik wille dan, dat de mans op alle plaetsen bidden, zuivere handen opheffende, zonder grammoedigheid en twistinge.

9 Desgelyks ook, dat de vrouwen bidden met een zedig gewaed, zich opschikkende met schaemte en met matigheid, en niet met gekrold hair, oft met goud, oft peerlen, oft kostelyke kleedinge;

10 Maer, gelyk het vrouwen betaemt, die de godvruchtigheid belyden, door goede werken.

11 Dat eene vrouw in stilzwygendheid zich late onderwyzen met alle onderdanigheid.
12 Ik en late de vrouwe niet toe, anderen te leeren, noch over den man gezag te gebruiken, maer dat zy zich stille houde.
13 Want Adam is eerst geschapen, daerna Eva.
14 En Adam en wierd niet verleid; maer de vrouw, verleid zynde, verviel tot de overtredinge.
15 Zy zal nogtans zalig worden door het opkweeken der kinderen, indien zy vast blyft in 't geloove, in de liefde, in heiligheid, en zedigheid.

KAPITTEL III.

HET is eene vaste waerheid, dat iemand, die het bisschoplyk ambt begeert, een goed werk begeert.
2 Een bisschop dan moet onberispelyk zyn, hy en mag maer eene vrouwe getrouwd hebben, hy moet zyn matig, voorzigtig, zedig, kuisch, hy moet de vreemdelingen geern ontvangen, geleerd zyn;
3 Niet genegen zyn tot wyn, noch tot smyten; maer zedig, niet twistachtig, niet begeerig tot geld.
4 Die zyn eigen huisgezin wel bestiert, houdende de kinderen in onderdanigheid met alle eerbaerheid:
5 Want indien iemand zyn eigen huis niet en weet te bestieren, hoe zal die voor de kerke Gods zorge dragen?
6 Hy en moet niet nieuwelyks bekeerd zyn, opdat hy niet door hooveerdigheid vervoerd zynde, in de verwyzinge gelyk de duivel en vervalle.
7 Ook moet hy eenen goeden naem hebben by degenen, die buiten zyn, opdat hy niet in verachtinge en in den strik van den duivel en vervalle.
8 De diakenen desgelyks moeten eerlyk zyn, niet dobbel van tonge, niet tot veel wyn genegen, geen vuil gewin zoekende;
9 Bewarende het mysterie des geloofs in een zuiver gemoed.
10 En dezen moeten ook eerst beproefd worden, en aldus de bedieninge aenveerden, indien zy zonder misdaden zyn.
11 De vrouwen van 's gelyken moeten eerlyk zyn, niet achterklappig, matig, getrouw in alles.
12 Dat men diakenen neme, die maer eene vrouwe getrouwd en hebben, die hunne kinderen en huisgezinnen wel bestieren.
13 Want die wel zullen gediend hebben, zullen hooger opgaen, en groote vrymoedigheid bekomen in het geloove van Jesus Christus.
14 Deze dingen schryf ik u, hoewel hopende, dat ik haest by u zal komen;
15 Opdat gy, indien ik te lange vertoeve, zoudt weten, hoe gy u behoort te gedragen in het huis Gods, 't welk de kerk van den levenden God is, de pilaer en de ondersteuning van de waerheid.
16 Buiten twyfel, 't is een groot mysterie van godvruchtigheid, dat zich geopenbaerd heeft in het vleesch, geregtveerdigd is door den Geest, verschenen is aen de engelen, verkondigd aen de volkeren, door 't geloove aengenomen in de wereld, opgenomen in de glorie.

KAPITTEL IV.

DOCH de Geest zegt uitdrukkelyk, dat er in de navolgende tyden sommigen zullen afwyken van het geloove, luisterende naer dwalende geesten, en naer duivelsche leeringen,
2 Van geveinsde bedriegers, die eene zwartgebrandmerkte conscientie hebben,
3 Verbiedende het houwelyk, en 't

gebruik van spyzen, die God geschapen heeft, om met dankzegginge genut te worden van de geloovigen en van degenen, die de waerheid kennen.
4 Want alle schepsel Gods is goed, en men moet geene dingen verwerpen, die met dankzegginge genut worden :
5 Want zy worden geheiligd door het woord Gods en door het gebed.
6 Indien gy deze dingen aen de broeders voorstelt, zoo zult gy een goed dienaer van Christus Jesus zyn, opgevoed met de woorden des geloofs en der goede leeringe, welke gy altyd gevolgd hebt.
7 Doch verwerpt de ongoddelyke fabelen, en oudewyven-klap; en oefent u zelven tot godvruchtigheid.
8 Want de lichamelyke oefening is van klein voordeel, maer de godvruchtigheid is nut tot alles, bezittende de belofte van het tegenwoordige en van 't toekomende leven.
9 Dit is eene vaste waerheid, en teenemael weerdig aenveerd te worden.
10 Want daerom lyden wy ongemak en opsprake, omdat wy hopen op den levenden God, die de Zaligmaker is van alle menschen, voornamelyk van de geloovigen.
11 Verkondigt en leert deze dingen.
12 Dat niemand uwe jongheid en verachte; maer weest aen de geloovigen tot een voorbeeld, in 't spreken, in 't verkeeren met de menschen, in liefde, in geloove, in reinigheid.
13 Houdt u bezig met lezen, met vermanen, en met onderwyzen, tot dat ik komen zal.
14 Ziet toe, dat gy de gratie, die in u is, niet en verzuimt, die u gegeven is door de prophetie, met opleggingе van de handen der priesteren.
15 Overpeist deze dingen, maekt uw werk daervan, opdat uw voortgang aen een ieder bekend zy.
16 Let op u zelven, en op het leeren, en weest daerin volstandig : want alzoo doende, zult gy u zelven zalig maken, en degenen, die u hooren.

KAPITTEL V.

EN berispt de oude mannen niet straffelyk, maer vermaent ze als vaders, en de jongelingen als broeders;
2 De oude vrouwen als moeders, de jonge als zusters, met alle reinigheid.
3 Eert de weduwen, die waerlyk weduwen zyn.
4 Doch indien eene weduwe kinderen oft kindskinderen heeft, dat zy eerst leere haer eigen huisgezin wel te bestieren, en de onderlinge pligt aen de ouders te bewyzen : want dit is aen God aengenaem.
5 Doch die waerlyk weduwe en verlaten is, moet op God hopen, en volherden in smeeken en bidden nacht en dag.
6 Want die in de weelde leeft, is levende dood.
7 Beveelt haer dit dan, opdat zy onberispelyk mogen zyn.
8 Zoo iemand geene zorge en draegt voor de zynen, en bovenal voor zyne huisgenooten, die verloochent zyn geloove, en is erger als een ongeloovige.
9 Dat men geene weduwe aen en neme onder de zestig jaren, dat zy maer eens getrouwd en zy geweest;
10 Getuigenisse hebbende van deugdelyke werken; dat zy hare kinderen wel opgevoed heeft, dat zy de vreemdelingen heeft geherbergd, de voeten der heiligen gewasschen, dienst bewezen aen de bedrukten, en allerhande goede werken betracht.
11 Maer de jongere weduwen en zult gy niet aennemen : want na dat zy zich tot de dertelheden begeven hebben tot smaed van Christus, zoo willen zy trouwen;

12 Vallende in de verdoemenisse, omdat zy de eerste trouwe geschonden hebben.
13 Daerenboven leeren zy ook langs de huizen omloopen; ende en zyn niet alleen ledig, maer ook klapachtig en nieuwsgierig, sprekende hetgene niet en betaemt.
14 Ik heb dan liever, dat de jonge weduwen trouwen, kinderen kweeken, hun huisgezin waernemen, en geene oorzake en geven aen de vyanden, van ons te lasteren.
15 Want daer zyn er alreeds eenigen afgeweken, om den duivel te volgen.
16 Zoo er iemand is van de geloovigen, die weduwen heeft, dat hy ze bezorge, opdat de kerk niet belast en worde, en dat zy genoeg moge hebben voor degenen, die ware weduwen zyn.
17 Dat men aen de priesters, die de bestieringe wel waernemen, dobbele eere bewyze, voornamelyk aen die, dewelke arbeiden in 't prediken en in 't leeren.
18 Want de Schriftuer zegt : Gy zult den os niet muilbanden, als hy den dorschvloer treedt. (*Deut.* xxv, 4.) En : Een werkman is zynen loon weerdig. (*Matt.* x, 10.)
19 En neemt tegen eenen priester geene beschuldiginge aen, ten zy onder twee oft dry getuigen.
20 Bestraft degenen die zondigen voor een iegelyk, opdat ook de anderen mogen vreezen.
21 Ik betuig u voor God, en Christus Jesus, en voor de uitverkorene engelen, dat gy deze dingen onderhoudt zonder ingenomenheid, niets doende door eenzydigheid.
22 Ziet toe, dat gy niemand de handen haestelyk oplegt, noch en maekt u niet deelachtig aen eens anders zonden; houdt u zelven zuiver.
23 En drinkt voortaen geen water meer, maer gebruikt een weinig wyn om uwe mage, en uwe menigvuldige krankheden.
24 Daer zyn menschen, wier zonden openbaer zyn, aleer men 't onderzoekt ; doch die van anderen komen daerna te voorschyn.
25 Daer zyn ook desgelyks goede werken openbaer; doch die 't niet en zyn, en konnen nogtans niet verborgen blyven.

KAPITTEL VI.

ALLE dienstknechten, die onder 't jok zyn, moeten hunne heeren alle eere weerdig achten, opdat de naem des Heeren, en zyne leering niet gelasterd en worde.
2 En die geloovige heeren hebben, en moeten ze niet verachten, omdat zy broeders zyn; maer hen des te meer dienen, omdat zy geloovig zyn en liefde weerdig, als zynde aen dezelfde weldaed deelachtig. Leert deze dingen, en vermaent.
3 Zoo iemand anders leert, en zich niet en voegt naer de zalige leeringe van onzen Heere Jesus Christus, en naer de onderwyzinge, die volgens de godvruchtigheid is,
4 Dat is een hooveerdige, die niets en weet, maer ligt kweelt omtrent eenige geschillen en stryd van woorden; uit dewelke ontstaen afgunstigheden, twistigheden, lasteringen, kwade vermoedens.
5 Krakeelen van menschen, die het verstand bedorven hebben, en van de waerheid beroofd zyn, meenende dat de godvruchtigheid tot gewin moet dienen.
6 Doch de godvruchtigheid is een groot gewin, als men met het zyne te vrede is.
7 Want wy en hebben niets in deze wereld ingebragt, en 't is zeker, dat wy er ook niets en konnen uitdragen.
8 Hebbende dan om ons te voeden en te dekken, zoo laet ons daermede te vrede zyn.

9 Want die ryk willen worden, vallen in bekoringe en in den strik des duivels, en in vele onnutte en schadelyke begeerlykheden, die de menschen doen verzinken in 't verderf en in de verdoemenisse.
10 Want de begeerte van geld is de wortel van alle kwaed; waertoe zich sommigen begevende, afgedwaeld zyn van 't geloove, en zich ingewikkeld hebben in veel verdriet.
11 Gy dan, ô man Gods! vlugt deze dingen; maer betracht de regtveerdigheid, de godvruchtigheid, het geloove, de liefde, de verduldigheid, de zachtmoedigheid.
12 Strydt treffelyk in den stryd des geloofs, bereikt het eeuwig leven, waertoe gy geroepen zyt, die zoo schoone belydenisse gedaen hebt voor vele getuigen.
13 Ik beveel u voor God, die 't alles levendig maekt, en voor Christus Jesus, die zoo schoone getuigenisse gegeven heeft onder Pontius Pilatus:
14 Dat gy 't bevel onbevlekt en onberispelyk onderhoudt, tot de wederkomste van onzen Heere Jesus Christus;
15 Dewelke op haren tyd vertoond zal worden door dengenen, die gelukkig en alleen magtig is, die de Koning der koningen en de Heer der heeren is;
16 Hy die alleen de onsterfelykheid bezit, en een licht bewoont daer niemand toe genaken en kan; wien geen mensch ooit gezien en heeft, ja ook niet zien en kan; aen wien de eer en 't eeuwig gebied toekomt. Amen.
17 Gebiedt aen de ryken van deze wereld, niet hoogmoedig te zyn, noch te betrouwen op de ongestadige rykdommen, maer op den levenden God, die ons alles overvloedelyk verleent tot ons gebruik.
18 Dat zy weldoende zyn, ryk worden in goede werken, geern uitreiken, een ander mededeelen;
19 En voor zich door hunne schatten eenen vasten grond leggen voor het toekomende, opdat zy het ware leven mogen bereiken.
20 O Timotheus! bewaert den toebetrouwden pand, vlugtende de ongoddelyke nieuwigheden van woorden, en de twistzoekingen der valschgewaende wetenschap;
21 Welke sommigen voorgevende, van 't geloove vervallen zyn. De gratie zy met u. Amen.

TWEEDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN TIMOTHEUS.

KAPITTEL I.

PAULUS, apostel van Jesus Christus, door den wille Gods, om de belofte des levens, hetwelk in Christus Jesus is,
2 Aen Timotheus, mynen welbemin-

den zone : genade, bermhertigheid, en vrede zy u van God den Vader, en van onzen Heere Jesus Christus.

3 Ik danke God, denwelken ik diene van ouders tot ouders met een zuiver gemoed, dat ik zonder ophouden uwer gedenke in myne gebeden nacht en dag;

4 Verlangende om u te zien, uwe tranen indachtig zynde, opdat ik met blydschap vervuld moge worden.

5 My in gedachten brengende dat ongeveinsd geloove, 't welk in u is, 't welk ook eerst gewoond heeft in uwe grootmoeder Loïs, en in uwe moeder Eunice; en ik ben verzekerd, dat het ook in u woont.

6 Daerom is 't dat ik u vermane, dat gy weder op zoudt wekken de gratie Gods, die in u is door de oplegginge myner handen.

7 Want God en heeft ons geenen geest van vreesachtigheid gegeven, maer van kloekheid en van liefde, en van matigheid.

8 En schaemt u dan niet over het belyden van onzen Heere, noch over my, zynen gevangenen; maer arbeidt mede voor het evangelie, volgens de kracht Gods ;

9 Die ons verlost heeft, en geroepen door zynen heiligen roep; niet volgens onze werken, maer volgens zyn voornemen, en de gratie, die ons gegeven is in Christus Jesus, voor alle eeuwen;

10 En die nu geopenbaerd is door de verschyninge van onzen Zaligmaker Jesus Christus, die de dood heeft te niet gedaen, en het leven en de onsterfelykheid door het evangelie te voorschyn gebragt :

11 In hetwelke ik gesteld ben verkondiger, en apostel, en leeraer der heidenen;

12 Ter welker oorzake ik deze dingen ook lyde, maer ik en schame 't my niet : want ik weet, aen wien ik mynen pand betrouwd hebbe, en ben verzekerd, dat hy magtig is denzelven te bewaren tot dien dag.

13 Houdt tot voorbeeld de goede leeringen, die gy van my gehoord hebt, in 't geloove en in de liefde, die in Christus Jesus is.

14 Bewaert door den Heiligen Geest, die in ons woont, den schoonen pand, aen u toebetrouwd.

15 Gy weet wel, dat allen, die in Asien zyn, van my zyn afgekeerd; onder dewelken zyn Phygellus en Hermogenes.

16 De Heer verleene bermhertigheid aen het huis van Onesiphorus : want hy heeft my dikmaels verkwikt, en heeft zich over myne boeijen niet geschaemd.

17 Maer als hy te Roomen gekomen was, heeft hy my zorgvuldelyk gezocht en gevonden.

18 De Heer geve hem, dat hy bermhertigheid by hem vinde in dien dag. Hoe groote diensten hy my ook t'Ephesen gedaen heeft, is u zeer wel bekend.

KAPITTEL II.

GY dan, myn zoon! versterkt u door de gratie, die in Christus Jesus is.

2 En hetgene gy van my gehoord hebt door vele getuigen, levert dat over aen getrouwe menschen, die bekwaem zullen zyn om ook anderen te leeren.

3 Draegt den arbeid als een kloek soldaet van Christus Jesus.

4 Niemand, die in den kryg God dient, en bemoeit zich met tydelyke zaken, opdat hy moge behagen aen dengenen, in wiens dienst hy zich begeven heeft.

5 En ook die in den kamp strydt, en wordt niet gekroond, ten zy dat hy wettelyk gestreden heeft.

6 De akkerman moet arbeiden, en dan eerst van de vruchten genieten.

7 Let wel op hetgene ik zegge : want de Heer zal u in alles verstand geven.

8 Weest gedachtig, dat de Heer Jesus Christus, die uit het geslacht van David is, van de dood verrezen is, volgens myn evangelie ;

9 Om hetwelke ik verdrukkinge lyde tot de boeijen toe, als een kwaeddoener; maer het woord Gods en is niet gebonden.

10 Daerom verdraeg ik alles om de uitverkorenen, opdat zy ook de zaligheid, die in Christus Jesus is, mogen bekomen, met de hemelsche glorie.

11 't Is eene vaste waerheid, dat, indien wy met hem gestorven zyn, wy ook met hem zullen leven.

12 Indien wy mede verdragen, zoo zullen wy ook mede regneren; indien wy hem verloochenen, zoo zal hy ons ook verloochenen.

13 Indien wy ongetrouw zyn, hy blyft evenwel getrouw; hy en kan zich zelven niet loochenen.

14 Geeft deze vermaningen, die betuigende voor den Heere. En twist niet om woorden; want het en dient nergens toe, als tot verderf van degenen, die het hooren.

15 Tracht zorgvuldelyk om u zelven loffelyk voor God te gedragen, als een arbeider, die zich niet en moet schamen, die het woord der waerheid opregtelyk bedient.

16 Doch mydt de ongoddelyke en ydele klappernyen : want zy nemen meer en meer toe in goddeloosheid.

17 En hunne rede kruipt voort als een kanker. Van dit volk zyn Hymeneus en Philetus ;

18 Die van de waerheid afgevallen zyn, zeggende, dat de verryzenis alreeds geschied is; en zy hebben 't geloove van sommigen omgeworpen.

19 Maer het vast grondgebouw van God blyft staen, hebbende dezen zegel : De Heer kent de zynen; en : Dat hy afstand doe van ongeregtigheid, al die den naem des Heeren aenroept.

20 Doch in een groot huis en zyn niet alleen gouden en zilveren, maer ook houten en aerden vaten; en eenigen dienen tot een eerlyk, anderen tot een slecht gebruik.

21 Indien iemand dan zich van die dingen zuiver houdt, die zal een vat zyn tot eerlyk gebruik geheiligd, en dienstig voor den Heere, bekwaem tot alle goede werken.

22 Vlugt de driftigheden der jongheid, en tracht naer regtveerdigheid, geloove, liefde en vrede, met degenen, die den Heere aenroepen uit een zuiver herte.

23 Maer schouwt de dwaze en onnutte vraegstukken, wetende, dat zy maer twistingen en baren.

24 Doch een dienaer des Heeren moet niet twisten, maer goedertieren zyn tot iedereen, bereid om ze te leeren, verdraegzaem ;

25 Berispende met zedigheid degenen, die aen de waerheid wederstaen; of hun God eens penitentie mogt geven, om de waerheid te kennen;

26 En dat zy mogten ontwaken uit de strikken des duivels, van wien zy gevangen gehouden worden tot zynen wille.

KAPITTEL III.

DOCH gy moet weten, dat er in de laetste dagen gevaerlyke tyden zullen komen.

2 Want de menschen zullen vol zyn van eigenliefde, geldgierig, laetdunkende, hooveerdig, lasteraers, wederspannig tegen de ouders, ondankbaer, ondeugend,

3 Zonder liefde, zonder trouwe, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot het goede,

4 Verraders, moedwillig, opgeblazen, en meer liefhebbers van de wellusten als van God;

5 Die wel eenen schyn zullen hebben van godvruchtigheid, maer de kracht daervan verloochenen. Vlugt ook de zoodanigen.
6 Want onder dit getal zyn die in de huizen insluipen, en gevangen leiden de vrouwlieden, die met zonden beladen zyn, en door velerleije begeerlykheden gedreven worden;
7 Die altyd leeren, en nooit tot de kennisse der waerheid komen.
8 Doch gelyk Jannes en Mambres aen Moyses tegenstonden, zoo staen ook dezen de waerheid tegen; menschen, bedorven van verstand, verkeerd aengaende het geloove.
9 Maer zy en zullen niet verder voortgaen : want hunne dwaesheid zal voor een ieder openbaer worden, gelyk ook die van de voorgenoemden geweest is.
10 Doch gy hebt wel begrepen myne leeringe, mynen omgang, myn inzigt, myn geloove, langmoedigheid, liefde, verduldigheid,
11 Myne vervolgingen en lyden, dat my overgekomen is t'Antiochien, t'Iconien en te Lystren : hoedanige vervolgingen ik onderstaen hebbe, en hoe de Heer my uit al deze verlost heeft,
12 En ook allen, die godvruchtig willen leven in Christus Jesus, zullen vervolginge lyden.
13 Doch de ondeugende menschen en verleiders zullen erger en erger worden, dwalende, en in dwalinge verleidende.
14 Maer gy, blyft vast in 't gene gy geleerd hebt, en 't gene u toebetrouwd is, wetende, van wien gy 't geleerd hebt :
15 En dat gy van uwe kindschheid af de heilige Schrifture geweten hebt, die u onderwyzen kan tot de zaligheid, door het geloove, hetwelk in Christus Jesus is.
16 Alle Schriftuer is van God ingegeven, en dienstig om te leeren, om te wederleggen, om te bestraffen, en om te onderwyzen in de regtveerdigheid.
17 Opdat een man Gods volmaekt zy, bereid gemaekt zynde tot alle goede werken.

KAPITTEL IV.

IK betuig u dan voor God, en voor onzen Heere Jesus Christus, die levenden en dooden zal oordeelen, in zyne toekomste en koninglyke heerschappy :
2 Predikt het woord, dringt het aen, tydig en ontydig; wederlegt, vermaent, berispt, in alle verduldigheid en onderwyzinge.
3 Want daer zal een tyd komen, wanneer zy de opregte leeringe niet en zullen verdragen; maer zoekende in de ooren geketeld te worden, zullen zy zich eenen hoop leeraers volgens hunne genegenheden vergaderen;
4 En zy zullen 't gehoor afkeeren van de waerheid, en zich keeren tot fabelen.
5 Maer gy, waekt in alles, draegt den arbeid, doet het werk van eenen evangelischen leeraer, volbrengt uwen dienst. Weest matig.
6 Want ik sta nu haest myn bloed te vergieten, en de tyd van myne ontbindinge is nakende.
7 Ik heb eenen goeden stryd gestreden, mynen loop voltrokken, het geloove behouden.
8 Verders wordt voor my de kroon der regtveerdigheid bewaerd, met dewelke my de Heer in dien dag vergelden zal, een regtveerdige Regter; en niet alleen my, maer ook degenen, die zyne komste beminnen.
9 Spoedt u met er haest, om by my te komen.
10 Want Demas heeft my verlaten, beminnende deze wereld, en is weggereisd naer Thessaloniken. Cres-

eens is naer Galatien, Titus naer Dalmatien.

11 Lucas is alleen by my. Neemt Marcus met u, en brengt hem mede : want hy is my zeer nut tot de bedieninge.

12 Tychicus heb ik naer Ephesen gezonden.

13 Als gy komt, brengt den reismantel mede, dien ik te Troas by Carpus gelaten heb, en de boeken; doch voornamelyk de papieren.

14 Alexander, de koperslager, heeft my veel kwaed bewezen ; de Heer zal hem loonen volgens zyne werken.

15 Wacht gy u ook voor hem : want hy heeft onze woorden zeer tegengestaen.

16 In myne eerste verantwoordinge en heeft my niemand bygestaen, maer zy hebben my allegader verlaten. Doch dat het hun niet toegerekend en worde.

17 Doch de Heer heeft my bygestaen, en hy heeft my versterkt, opdat het prediken door my voltrokken worde, en alle volkeren het zouden hooren : en ik ben verlost uit de muil van den leeuw.

18 De Heer heeft my verlost van alle kwaed : en hy zal my verlossen en brengen in zyn hemelsch ryk. Hem zy glorie in alle eeuwen. Amen.

19 Groet Prisca en Aquilas, en het huisgezin van Onesiphorus.

20 Erastus is te Corinthen gebleven. En Trophemus heb ik ziek te Mileten gelaten.

21 Haest u, dat gy voor den winter komt. Eubulus, en Pudens, en Linus, en Claudia, en al de broeders, groeten u.

22 De Heer Jesus Christus zy met uwen geest. De gratie zy met ulieden. Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN TITUS.

KAPITTEL I.

PAULUS, dienaer van God, en apostel van Jesus Christus, om het geloove en de waerheid, die volgens de godvruchtigheid is, te doen kennen aen de uitverkorenen;

2 Tot hope van het eeuwig leven, 't welk God, die niet en liegt, beloofd heeft van voor alle eeuwen ;

3 En op zynen tyd kenbaer gemaekt heeft door 't verkondigen van zyn woord, hetwelk aen my toebetrouwd is volgens het bevel van God, onzen Zaligmaker;

4 Aen Titus, mynen lieven zone, naer 't geloove, dat ons gemeen is : genade zy u, en vrede van God den Vader, en van Christus Jesus, onzen Zaligmaker.

5 Te dezer oorzake heb ik u in Creten gelaten, opdat gy hetgene er nog ontbrak, zoudt ten regte bren-

gen, en dat gy door alle steden priesters zoudt instellen, gelyk ik u bevolen heb.
6 Indien iemand onberispelyk is, maer eens getrouwd, geloovige kinderen hebbende, dewelke men niet beschuldigen en kan van wulpschheid, oft niet ongehoorzaem.
7 Want een bisschop moet onberispelyk zyn, als zynde een huismeester van God, niet hooveerdig, niet grammoedig, niet genegen tot wyn, tot smyten, oft tot vuil gewin;
8 Maer hy moet de vreemdelingen geern ontvangen, het goede beminnen, matig, regtveerdig, heilig, en zuiver zyn;
9 Vasthoudende het woord, dat volgens de leeringe des geloofs is, opdat hy magtig zy om volgens de opregte leeringe te vermanen, en de tegensprekers te wederleggen.
10 Want daer zyn er velen, meest onder de Joden, die wederspannig zyn, ydele klappers en verleiders;
11 Aen wien men den mond moet stoppen, die geheele huizen verkeeren, leerende hetgene niet betaemt, uit inzigt van vuil gewin.
12 Een van hen, zynde hun eigen propheet, heeft gezeid: Die van Creten zyn altyd leugenachtig, kwade beesten, luije buiken.
13 Deze getuigenis is waerachtig. Daerom bestraft ze scherpelyk, opdat zy gezond worden in 't geloove;
14 En niet en luisteren naer joodsche fabelen, en naer bevelen van menschen, die zich afkeeren van de waerheid.
15 Alles is rein aen degenen, die rein zyn; doch aen besmetten en ongeloovigen en is er niets rein, maer hun verstand en conscientie zyn besmet.
16 Zy geven voor, dat zy God kennen, maer met de werken loochenen zy hem, want zy grouwelyke en wederspannige menschen zyn, en ondeugende tot alle goede werken.

KAPITTEL II.

MAER gy leert hetgene de opregte leeringe betaemt.
2 Leert aen de oude mannen, dat zy matig, eerlyk, voorzigtig, opregt in 't geloove, in de liefde, in de verduldigheid moeten zyn.
3 Aen de oude vrouwen, dat zy zich moeten gedragen, gelyk het heiligen betaemt, geene achterklapsters zyn, niet onderworpen aen veel wyndrinken, maer gevende goede onderwyzinge;
4 Opdat zy aen de jonge vrouwen de wysheid leeren, hare mannen te beminnen, hare kinderen lief te hebben;
5 Voorzigtig, zuiver, matig te zyn, haer huisgezin wel gade te slaen, goedaerdig, en aen hare mans onderdanig te zyn, opdat het woord Gods niet gelasterd en worde.
6 Vermaent de jongmans ook, dat zy matig moeten zyn.
7 Vertoont u zelven overal tot een voorbeeld van goede werken, in het leeren, in onbedorven en zedig te zyn in uwen handel.
8 Dat uwe woorden opregt en onberispelyk zyn, opdat onze tegenparty beschaemd worde, en niets kwaeds en hebbe van ons te zeggen.
9 Vermaent de dienstknechten, dat zy aen hunne heeren onderdanig moeten zyn, in alles trachten te behagen, niet tegensprekende;
10 Hun niets onttrekkende, maer in alles eene goede trouwe bewyzende, opdat zy de leeringe van God, onzen Zaligmaker, in alles vercieren.
11 Want de gratie van God, onzen Zaligmaker, is verschenen aen alle menschen,

12 Ons onderwyzende, dat wy de
goddeloosheid en de wereldsche be-
geerlykheden verzakende, matelyk,
en regtveerdelyk, en godvruchtelyk
in deze wereld zouden leven;
13 Verwachtende de zaligheid, die
wy verhopen, en de verschyninge
der glorie van onzen grooten God en
Zaligmaker Jesus Christus;
14 Die zich zelven voor ons gegeven
heeft, om ons af te koopen van alle
ongeregtigheid, en ons voor zich te
zuiveren tot een aengenaem volk,
ieverig tot goede werken.
15 Verkondigt deze dingen, ver-
maent en bestraft met volle gezag.
Dat niemand u en verachte.

KAPITTEL III.

VERMAENT hen, dat zy aen de
vorsten en overheden moeten
onderdanig zyn, hunne bevelen ge-
hoorzamen, tot alle goed werk be-
reid zyn;
2 Dat zy niemand en lasteren, niet
twistig en zyn, maer zeegbaer, alle
zachtmoedigheid toonende tot alle
menschen.
3 Want wy waren ook eertyds on-
verstandig, ongehoorzaem, afdwa-
lende, aen velerleije begeerlykhe-
den en wellusten onderworpen, in
boosheid en afgunstigheid levende,
weerdig gehaet te worden, en ha-
tende malkanderen.
4 Maer als de goedertierenheid van
God, onzen Zaligmaker, en zyne
liefde tot de menschen geopenbaerd
is geworden,
5 Zoo heeft hy ons, niet om de wer-
ken der regtveerdigheid, die wy ge-
daen hadden, maer volgens zyne
bermhertigheid zalig gemaekt, door
het bad, in hetwelke wy herboren en
vernieuwd zyn geweest door den
Heiligen Geest:
6 Denwelken hy rykelyk over ons
uitgestort heeft, door Jesus Christus,
onzen Zaligmaker;
7 Opdat wy, geregtveerdigd zynde
door zyne gratie, volgens onze hope
erfgenamen zouden worden van het
eeuwig leven.
8 Dit is eene vaste waerheid, en in
deze dingen wille ik, dat gy ze krach-
telyk bevestigt, opdat degenen, die
in God gelooven, hun beste doen om
een ander met goede werken voor
te gaen. Dit is goed, en voordeelig
aen de menschen.
9 Maer vlugt de dwaze geschillen,
het oprekenen van afkomste, en het
twisten en stryden over de wet:
want dit zyn onnutte en ydele din-
gen.
10 Schouwt eenen ketterschen
mensch, naer hem eens en ander-
mael vermaend te hebben;
11 Wetende, dat zoodanig mensch
verkeerd is, en dat hy zondigt, mits
hy door zyn eigen oordeel overtuigd
is.
12 Als ik Artemas oft Tychicus tot
u zal gezonden hebben, zoo spoedt u
om te Nicopolis by my te komen:
want aldaer heb ik geschikt te over-
winteren.
13 Zendt Zenas, den wetgeleerden,
en Apollos vooraf, en bezorgt, dat
hun niets en ontbreke.
14 Dat de onzen leeren neerstig zyn
in goede werken te bewyzen, daer 't
de nood vereischt, opdat zy niet zon-
der vruchten en zyn.
15 Allen, die by my zyn, doen u
groeten. Groet degenen, die ons be-
minnen in 't geloove. De gratie Gods
zy met u allegader. Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN PHILEMON.

PAULUS, gevangene om Jesus Christus, en de broeder Timotheus, aen Philemon, onzen beminden en medehelper;
2 Aen onze lieve zuster Appia, aen Archippus, onzen medestryder, en aen de gemeente, die t'uwen huize is:
3 Genade zy ulieden en vrede van God, onzen Vader, en van den Heere Jesus Christus.
4 Ik danke mynen God, altyd uwer gedachtig zynde in myne gebeden,
5 Alzoo ik versta uwe liefde, en het geloove, 't welk gy hebt tot den Heere Jesus, en tot al de heiligen;
6 Zoo dat de milddadigheid uws geloofs uitschynt, en bekend wordt door al de goede werken, die gylieden doet om Christus Jesus.
7 Want ik heb groote vreugd en troost geschept in uwe liefde, omdat de herten der heiligen, door u, ô broeder! verkwikt zyn.
8 Daerom, hoewel ik groote vryheid zoude konnen gebruiken in Christus Jesus, om u te gebieden hetgene betaemt;
9 Nogtans om de liefde, zoo wille ik, omdat gy zoodanig zyt, u liever bidden, ik Paulus, een oud man, en nu ook gevangene om Jesus Christus.
10 Ik bid u voor mynen zone Onesimus, dien ik in myne boeijen gewonnen heb;
11 Die u voordezen onnut geweest is, maer nu zeer profytig is aen my en aen u.
12 Ik zend hem u weder; en gy, neemt hem aen als myn eigen herte.
13 Ik had hem wel willen by my houden, opdat hy in uwe plaetse my zoude dienen in myne boeijen voor het evangelie;
14 Maer ik en heb niets willen doen zonder uw goedvinden, opdat uwe goedjonstigheid niet als uit bedwang, maer vrywillig zoude zyn.
15 Want misschien is hy daerom voor eenen korten tyd van u afgescheiden geweest, opdat gy hem voor eeuwig zoudt wederkrygen;
16 Nu voortaen niet als eenen slave, maer die van slave een beminde broeder geworden is, bezonderlyk aen my, hoeveel te meer dan aen u, aen wien hy zoo wel naer 't lichaem als naer den Heere toebehoort.
17 Indien gy my dan voor eenen bezonderen vriend houdt, zoo ontvangt hem gelyk my zelven.
18 En zoo hy u ergens in beschadigd heeft, oft iets schuldig is, stelt dat op myne rekeninge.
19 Ik, Paulus, heb dit met myne eigene hand geschreven; ik zal het betalen, om u niet te zeggen, dat gy ook u zelven aen my schuldig zyt.
20 Ja, broeder! laet my dit genoegen van u hebben in den Heere; verkwikt het binnenste myns herten in den Heere.

21 Ik schryve u dit, betrouwende op uwe gehoorzaemheid, wetende, dat gy ook doen zult boven hetgene ik zegge.
22 Bereidt my daerenboven ook eene verblyfplaetse : want ik hope, dat ik door uwe gebeden aen ulieden nog zal vergund worden.
23 Epaphras, myn medegevangene in Christus Jesus, groet u;
24 Gelyk ook Marcus, Aristarchus, Demas, en Lucas, myne medehelpers.
25 De gratie van onzen Heere Jesus Christus zy met uwen geest. Amen.

BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PAULUS

AEN DE HEBREEUWEN.

KAPITTEL I.

NA dat God eertyds menigmael en op menigerhande manieren gesproken had tot onze voorouders door de propheten,
2 Zoo heeft hy in deze laetste tyden tot ons gesproken door zynen Zone, welken hy erfgenaem gesteld heeft van alles, door wien hy ook de wereld geschapen heeft.
3 Die, zynde de luister zyner glorie, en het afdruksel van zyn wezen, en alles ondersteunende door zyn krachtig woord, na dat hy door zich zelven de zuiveringe der zonden te wege gebragt hadde, gezeten is in het allerhoogste, aen de regter hand van de opperste Majesteit :
4 Zynde zoo verre boven de engelen verheven, als hy eenen meer uitstekenden naem boven hen geërfd heeft.
5 Want tot wien van de engelen heeft hy ooit gezeid : Gy zyt myn Zoon; heden heb ik u voortgebragt? (*Psalm* ii, 7.) En elders : Ik zal zyn Vader wezen, en hy zal myn Zoon zyn? (II *Koning*. vii, 14.)
6 En als hy wederom zynen eerstgeboren Zone in de wereld brengt, zoo zegt hy : Dat al de engelen Gods hem aenbidden. (*Psalm* xcvi, 7.)
7 Van de engelen wordt er wel gezeid, dat hy van de geesten zyne gezanten maekt, en de vurige vlammen tot zynen dienst gebruikt (*Psalm* ciii, 4);
8 Maer tot den Zone zegt hy : Uw troon, ô God! blyft in alle eeuwigheid, de staf uws ryks is een staf van geregtigheid.
9 Gy hebt de regtveerdigheid bemind, en de ongeregtigheid gehaet; daerom, ô God! heeft uw God u gezalfd met eene olie van vreugd, boven allen, die met u deelachtig zullen zyn. (*Psalm* xliv, 7, 8.)
10 En wederom : Gy, Heere! hebt van den beginne het aerdryk gegrondvestigd, en de hemelen zyn de werken uwer handen;
11 Zy zullen vergaen, maer gy blyft

altyd; zy zullen allegader gelyk een kleed verslyten;

12 En gy zult ze veranderen gelyk een dekkleed, en zy zullen veranderd worden; maer gy zyt altyd dezelfde, en uwe jaren en zullen nooit eindigen. (*Psalm* ci, 26.)

13 Tot wien van de engelen heeft hy ook ooit gezeid: Zit aen myne regter hand, tot dat ik uwe vyanden stelle tot eene voetbank uwer voeten? (*Psalm* cix, 1.)

14 Zyn al de engelen niet dienende geesten, die afgezonden worden ten dienste dergenen, die de erfenisse der zaligheid zullen bekomen?

KAPITTEL II.

DAEROM moeten wy des te meer acht nemen op hetgene wy gehoord hebben, om niet te zyn gelyk uitloopende vaten.

2 Want indien het woord, 't welk door de engelen gesproken is, zyne vastigheid gehad heeft, en alle overtredingen en ongehoorzaemheid de regtveerdige straffe, die zy verdiende, ontvangen heeft;

3 Hoe zullen wy die ontvlugten, indien wy zoo groote zaligheid verontachtzamen? dewelke, eerst verkondigd zynde door den Heere, door degenen, die ze van hem gehoord hadden, onder ons is bevestigd geworden;

4 God zyne getuigenisse daerby voegende, door teekenen, mirakelen, en menigvuldige krachtige werkingen, en door de uitdeelingen des Heiligen Geests, volgens zyn welbehagen.

5 Want God en heeft de toekomende wereld, van dewelke wy spreken, niet onderworpen aen de engelen.

6 Maer iemand heeft op eene zekere plaetse betuigd, zeggende: Wat is doch de mensch, dat gy zyner gedachtig zyt; of wat is eens menschen zoon, dat gy hem komt bezoeken?

7 Gy hebt hem een weinig vernederd onder de engelen; met glorie en eere hebt gy hem gekroond, en hebt hem gesteld over de werken uwer handen.

8 Alles hebt gy onderworpen onder zyne voeten. (*Psalm* viii, 5.) Doch zeggende, dat hy hem alles onderworpen heeft, zoo en heeft hy niets uitgenomen, 't welk hem niet onderworpen en zoude zyn. En nu en zien wy wel nog niet, dat hem alles onderworpen is;

9 Maer wy zien dien Jesus, die een weinig vernederd was onder de engelen, om het lyden der dood, met eere en glorie gekroond, hebbende God genadelyk gewild, dat hy voor alle menschen de dood zoude smaken.

10 Want het betaemde hem, om wien en door wien alle dingen zyn, dat hy vele kinderen tot de glorie willende brengen, den oppersten uitwerker van hunne zaligheid door het lyden zoude voltrekken.

11 Want en hy die heiligt, en zy die geheiligd worden, komen allegader uit eenen; om welke reden hy zich ook niet en schaemt hen zyne broeders te noemen, zeggende:

12 Ik zal uwen naem verkondigen aen myne broeders; in 't midden der vergaderinge zal ik u loven. (*Psalm* xxi, 22.)

13 En wederom: Ik zal myn betrouwen op hem stellen. (*Psalm* xvii, 2.) En nog elders: Ziet hier ben ik, met de kinderen, die my God gegeven heeft. (*Isaias* viii, 18.)

14 Aengezien dan de kinderen van vleesch en bloed waren, zoo heeft hy ook daervan willen zyn, opdat hy door zyne dood zoude vernielen dengenen, die 't gebied der dood had, dat is de duivel:

15 Ende hen zoude verlossen, die door de vreeze der dood, 't geheele leven lang in slaverny waren.

16 Want nergens heeft hy de engelen aengenomen, maer het geslachte

van Abraham heeft hy aengenomen.
17 Overzulks heeft hy in alles aen
zyne broeders gelyk moeten worden,
opdat hy medelydende zoude worden,
en een opregte Opperste Priester
by God, om de misdaden des
volks te verzoenen.
18 Want mits hy zelf door het lyden
beproefd is, zoo kan hy ook degenen,
die beproefd worden, te
hulpe komen.

KAPITTEL III.

DAEROM, heilige broeders! die
deel hebt in den hemelschen
roep, slaet uwe oogen op Jesus, den
Gezant en den Oppersten Priester
van 't geloove, dat wy belyden;
2 Die getrouw is aen dengenen, die
hem gesteld heeft, gelyk Moyses in
geheel zyn huis was.
3 Want hy is zooveel meerdere
glorie weerdig geacht boven Moyses,
gelyk er aen dengenen, die het huis
gebouwd heeft, meerdere eer toekomt
als aen het huis.
4 Want elk huis wordt van iemand
gebouwd; doch 't is God, die het alles
gebouwd heeft.
5 En Moyses is wel getrouw geweest
in geheel zyn huis, als een
dienaer, om te verkondigen de dingen,
die er te zeggen waren;
6 Maer Christus is als Zoon over zyn
eigen huis; en dit huis zyn wy zelven,
indien wy nogtans het betrouwen
en de glorieuse hope tot het einde
toe standvastig behouden.
7 Daerom, gelyk de Heilige Geest
zegt: Heden, indien gy zyne stemme
hoort,
8 Zoo en verherdt uwe herten niet,
gelyk geschiedde in de woestyne, in
de verbitteringe, in den dag der terginge:
9 Alwaer uwe voorvaderen my getergd,
my beproefd, en myne werken
gezien hebben, veertig jaren lang.
10 Daerom was ik vergramd op dit
geslachte, en ik zeide: Altyd dwalen
zy met het herte, en myne wegen en
hebben zy niet gekend.
11 Dan heb ik in myne gramschap
gezworen, dat zy in myne ruste niet
en zullen ingaen. (*Psalm* xciv, 8, etc.)
12 Ziet toe, broeders! dat doch
niemand van ulieden bevonden worde
met een boos herte van ongeloovigheid,
om af te wyken van den levenden
God.
13 Maer wakkert malkanderen dagelyks
aen, zoo lange als die heden
duert, opdat er niemand van ulieden
verherd en worde door de bedrieglykheid
der zonde.
14 Want wy zyn deelgenooten van
Christus geworden, indien wy nogtans
het wezen, dat hy in ons begonnen
heeft, tot het einde toe standvastig
behouden;
15 Terwyl er gezeid wordt: Indien
gy heden zyne stemme hoort, zoo en
verherdt uwe herten niet, gelyk in
die verbitteringe geschied is.
16 Want sommigen, als zy ze gehoord
hadden, hebben hem verbitterd;
alhoewel niet allen, die door Moyses
uit Egypten gegaen zyn.
17 Doch op wie is hy vergramd geweest
veertig jaren lange? Was 't
niet op degenen, die gezondigd hadden,
welker lichamen in de woestyne
zyn te neder geveld?
18 En aen welke hy heeft gezworen,
dat zy in zyne ruste niet en zouden
ingaen, als aen degenen, die ongeloovig
geweest waren?
19 Ook zien wy, dat zy er niet en
hebben konnen ingaen om hunne
ongeloovigheid.

KAPITTEL IV.

LAET ons dan vreezen, dat men
niet iemand van ulieden, verzuimende
de belofte van in te gaen in
zyne ruste, en zie achterblyven.
2 Want aen ons is die blyde tydinge
alzoo wel verkondigd als aen hen;

doch het woord, dat zy gehoord hebben, en heeft hun geen voordeel bygebragt, omdat het in degenen, die het hoorden, met geen geloove verzaemd en was.
3 Want wy, die geloofd hebben, zullen ingaen in de ruste, terwyl hy gezeid heeft: Ik heb gezworen in myne gramschap, dat zy in myne ruste niet en zullen ingaen! (*Psalm* xciv, 11.) Daer nogtans zyne werken van de scheppinge der wereld voltrokken waren.
4 Want hy spreekt ergens van den zevenden dag aldus : God heeft op den zevenden dag gerust van al zyne werken. (*Gen.* ii, 2.)
5 En nogtans zegt hy in deze plaetse wederom : Zy en zullen niet ingaen in myne ruste!
6 Aengezien er dan nog eene ruste overig is, daer sommigen moeten ingaen, en dat de eersten, aen wie eerst die blyde tyding verkondigd was, daer niet ingegaen en zyn om hunne ongeloovigheid;
7 Zoo wyst God zekeren dag aen, dien hy door David heden noemt, zoo langen tyd daerna, gelyk hierboven gezeid is, zeggende : Heden, indien gy zyne stemme hoort, zoo en verherdt uwe herten niet.
8 Want indien Josuë hen in die ruste gebragt had, zoo en zoude hy van geenen anderen rustdag daerna meer gesproken hebben.
9 Overzulks blyft er nog een rustdag over voor het volk Gods.
10 Want die in de ruste Gods ingegaen is, die rust ook van zyne werken, gelyk God van de zyne.
11 Laet ons dan neerstelyk trachten in die ruste in te gaen, opdat niemand in diergelyke ongeloovigheid en vervalle.
12 Want Gods woord is levendig en krachtig, en scherpsnydender als een zweerd van beide kanten snydende; het dringt door, tot het binnenste van de ziele en van den geest, van de gewrichten en het merg der beenderen, en het weet de gedachten en de genegenheden des herten te onderscheiden.
13 Noch daer en is geen schepsel aen 't zelve verborgen; maer alle dingen zyn naekt en open voor zyne oogen, van welk wy nu spreken.
14 Aengezien wy dan Jesus, den Zone Gods, die door de hemelen opgevaren is, voor Oppersten Priester hebben, zoo laet ons vastblyven by 't gene wy belyden.
15 Want wy en hebben geenen oppersten priester, die geen medelyden en kan hebben met onze zwakheden; maer die in alles beproefd is, even gelyk wy, behalve dat hy zonder zonde was.
16 Laet ons dan met betrouwen gaen tot den troon der genade, om bermhertigheid te verkrygen, en gratie te vinden tot onze hulpe op den bekwamen tyd.

KAPITTEL V.

WANT alle opperste priester, uit de menschen genomen, wordt voor de menschen gesteld in de dingen, die God aengaen, om giften en offeranden op te dragen voor de zonden.
2 Hy moet konnen medelyden hebben met de onwetenden en dwalenden, mits hy zelf ook met zwakheid omringeld is.
3 En daerom moet hy ook, zoo wel voor zich zelven als voor het volk, verzoenende offeranden opdragen.
4 Doch niemand en mag aen zich zelven die eere toeëigenen, maer die er van God toe geroepen wordt, gelyk Aaron.
5 Daerom en heeft Christus ook zich zelven de eere niet gegeven, om opperste priester te worden, maer hy, die tot hem gezeid heeft : Gy zyt myn Zoon; heden heb ik u voortgebragt. (*Psalm* ii, 7.)

6 Gelykerwys hy tot hem nog op eene andere plaetse zegt : Gy zyt Priester in der eeuwigheid, op de wyze van Melchisedech. (*Psalm* cix, 4.)

7 Ook heeft hy ten tyde van zyn sterfelyk leven, gebeden en smeekingen met een krachtig geroep en met tranen opgeofferd aen dengenen, die hem uit de dood konde trekken; en hy is verhoord geweest om zyne eerbiedigheid.

8 En alhoewel hy Gods Zoon was, zoo heeft hy nogtans uit hetgene hy geleden heeft, de gehoorzaemheid geleerd.

9 En nu tot de volmaektheid gekomen zynde, is hy aen allen, die hem gehoorzamen, eene oorzaek der eeuwige zaligheid geworden,

10 Zynde van God verklaerd Opperste Priester, op de wyze van Melchisedech.

11 Waervan wy groote dingen te zeggen hebben, en die moeijelyk zyn om uit te leggen, omdat gy zoo traeg zyt om die te aenhooren.

12 Want daer gy nu al meesters behoordet te zyn volgens den tyd, zoo hebt gy wederom van noode, dat men u nog leere de eerste beginselen van Gods woord; en gy zyt geworden als die geene vaste spyze, maer melk van noode hebben.

13 Want al die nog met melk gevoed wordt, is onbekwaem tot de leeringe der regtveerdigheid, mits hy nog een kind is.

14 Maer de vaste spys is voor de volmaekten, voor degenen, die door ervarenheid de zinnen geoefend hebben tot onderscheidinge van goed en kwaed.

KAPITTEL VI.

OVERZULKS, daerlatende de eerste beginselen van de leeringe van Christus, laet ons tot volmaektere dingen voortvaren; zonder wederom te leggen den grond van de penitentie over de doode werken, en van 't geloove in God;

2 Van de leeringe des doopsels, als ook van de opleggInge der handen, de verryzenisse der dooden, en het eeuwig oordeel.

3 Dit zullen wy dan doen, indien het God toelaet.

4 Want het is onmogelyk, dat die eens verlicht zyn geweest, die ook de hemelsche gave gesmaekt hebben, en deelachtig geworden zyn aen den Heiligen Geest,

5 Die ook het zoete woord Gods, en de krachten van het toekomende leven gesmaekt hebben,

6 En afgevallen zyn, wederom zouden vernieuwd worden tot bekeeringe, omdat zy voor zooveel het in hen is, wederom kruisen den Zone Gods, en openlyk ten toon stellen.

7 Want de aerde, die den regen, welke dikmaels op haer nedervalt, indrinkt, en bekwame vruchten voortbrengt voor degenen, van wie zy geakkerd wordt, is van God gezegend.

8 Maer die distelen en doornen voortbrengt, verdient verworpen te worden; hare vervloeking is aenstaende, en haer einde is, verbrand te worden.

9 Doch wy betrouwen wat beters en zaligers van ulieden, allerliefsten! al is 't dat wy zoo spreken.

10 Want God en is niet onregtveerdig, om te vergeten uwe werken, en de liefde, die gy bewezen hebt in zynen naem, door den dienst, dien gy aen de heiligen gedaen hebt, en nog doet.

11 Maer wy wenschen, dat een ieder van u denzelfden iever tot het einde toe bewyze, opdat uwe hope vast en volkomen zy;

12 Dat gy niet traeg en zoudt worden, maer navolgers zoudt zyn van degenen, die door geloove en langmoedigheid de beloften zullen beërven.

13 Want als God aen Abraham de belofte deed, omdat hy by niemand die meerder was, en konde zweeren, zoo zwoer hy by zich zelven.

14 Zeggende : Voorwaer, ik zal u overvloedelyk zegenen, en u ten uiterste vermenigvuldigen. (*Gen.* xxii, 16, 17.)

15 En aldus heeft hy, langmoedelyk verwachtende, de belofte verkregen.

16 Want gelyk de menschen zweeren by iemand, die meerder is als zy, en dat de bevestiging door eed een einde maekt aen al hunne geschillen;

17 Zoo ook God, willende aen de erfgenamen der belofte, d'onveranderlykheid van zyn voornemen overvloedelyk betoonen, heeft er den eed bygevoegd.

18 Opdat wy, door twee onberoerlyke zaken, in welke het onmogelyk is, dat God zoude liegen, eene zeer vaste vertroostinge zouden hebben, wy die onzen toevlugt genomen hebben, om de voorgestelde hope te verkrygen.

19 Dewelke aen onze ziele dient voor eenen vasten en zekeren anker, die ingehecht is tot in 't binnenste van het heilig der heiligen.

20 Alwaer Jesus als voorganger voor ons is ingegaen, Opperste Priester geworden zynde in der eeuwigheid, op de wyze van Melchisedech.

KAPITTEL VII.

WANT deze Melchisedech, koning van Salem, priester van den allerhoogsten God, die Abraham, als hy wederkeerde van het slaen der koningen, te gemoet ging, en hem zegende;

2 Aen wien ook Abraham van alles tienden gaf, en die volgens de vertalinge genoemd wordt, vooreerst koning der regtveerdigheid, daerna ook koning van Salem, dat is koning des vredes;

3 Zonder vader, zonder moeder, zonder afkomste, noch begin noch einde des levens hebbende, maer eene afbeelding zynde van den Zone Gods, blyft priester in der eeuwigheid.

4 Aenmerkt dan hoe groot hy moest zyn, aen wien ook zelfs de patriarch Abraham tienden gaf van den buit.

5 Het is wel waer, dat de kinderen van Levi, het priesterschap ontvangende, regt hebben om volgens de wet tienden te nemen van het volk, dat is, van hunne broederen, alhoewel die ook uit Abraham voortgesproten zyn.

6 Maer hy, die onder hun geslachte niet gerekend en wordt, heeft tienden van Abraham ontvangen, en heeft zelfs hem gezegend, die de beloften had.

7 Nu, 't is buiten alle tegensprake, dat die minder is, gezegend worde van iemand, die meerder is.

8 Daerenboven, die hier de tienden ontvangen, zyn sterfelyke menschen; maer van dezen wordt er getuigd, dat hy leeft.

9 Verders Levi, die hier de tienden ontvangt, heeft ook zelf, om zoo te zeggen, aldaer in Abraham de tienden gegeven :

10 Want hy was nog in Abraham, zynen voorvader, besloten, wanneer Melchisedech dezen te gemoet ging.

11 Indien dan de volmaektheid te bekomen was door het priesterschap van Levi, onder 't welke het volk ook de wet ontvangen heeft, wat was het noodig, dat er nog een ander priester op de wyze van Melchisedech zoude opstaen, die niet en zoude zyn op de wyze van Aaron?

12 Doch als het priesterschap veranderd wordt, zoo moet er ook noodzakelyk verandering der wet geschieden.

13 Want degene, op wien deze dingen gezeid worden, is uit een ander

geslachte, uit hetwelke niemand den autaer bediend en heeft.
14 Want het is klaerblykelyk, dat onze Heer uit Juda gesproten is; aen welk geslachte Moyses aengaende het priesterschap niets en had bevolen.
15 En het blykt nog klaerder, aengezien dat een ander priester opstaet naer de gelykenisse van Melchisedech;
16 Die niet volgens de wet der vleeschelyke afkomste gesteld en is, maer volgens de kracht van een onsterfelyk leven:
17 Gelyk er van hem getuigd wordt: Gy zyt Priester in der eeuwigheid op de wyze van Melchisedech. (*Psalm* cix, 4.)
18 De voorgaende wet is dan te niet gedaen om hare zwakheid en onnuttheid.
19 Want de wet en heeft niets tot de volmaektheid gebragt, maer zy was eene inleiding tot eene betere hope, door dewelke wy tot God naderen.
20 Daerenboven voor zooveel hy het niet en is geworden zonder eed:
21 (Want dezen zyn priesters gesteld zonder eed, maer hy is het met eed gesteld van dengenen, die tot hem gezeid heeft: De Heer heeft gezworen, en het en zal hem niet berouwen: Gy zyt Priester in der eeuwigheid.)
22 Zooveel te treffelyker is het verbond, van 't welk Jesus borg geworden is.
23 Ook zyn de andere priesters velen in getal geweest, omdat zy door de dood belet wierden altyd te blyven;
24 Maer hy, mits hy in der eeuwigheid blyft, heeft een eeuwigdurend priesterschap.
25 Waerom hy ook t'allen tyde kan zalig maken degenen, die door hem tot God komen, aengezien hy altyd levende is, om voor ons te bidden.
26 Want het betaemde, dat wy zoodanigen Opper-Priester hadden, die heilig, onnoozel, en onbesmet was; afgescheiden van de zondaers, en verhevener als de hemelen;
27 Die niet van noode en had, gelyk de priesters, alle dagen eerst voor zyne eigene misdaden offerande te doen, en daerna voor die van het volk: want dat heeft hy eens gedaen, zich zelven opdragende.
28 De wet dan stelt tot priesters menschen, die aen zwakheid onderworpen zyn; maer het woord, daer de eed bygevoegd is, 't welk na de wet gevolgd is, stelt den Zone, die voor altyd volmaekt is.

KAPITTEL VIII.

HET kort begryp dan van hetgene wy zeggen, is dit, dat wy zoodanigen Oppersten Priester hebben, die gezeten is in den hemel aen de regter hand van den troon van de opperste Majesteit;
2 Die bedienaer is van het heilig der heiligen en van het ware tabernakel, 't welk de Heer heeft opgeregt, en geen mensch.
3 Want alle opperste priester wordt gesteld, om giften en offeranden op te dragen; waerom het noodig was, dat deze ook iets hadde, hetwelk hy zoude offeren.
4 Nu, indien hy 't maer en ware op der aerde, zoo en zoude hy zelfs geen priester wezen, mits dat er waren, die volgens de wet giften opdroegen;
5 Die de bedieninge van 't afbeeldsel en van de schaduwe der hemelsche dingen waernemen, volgens hetgene God aen Moyses zeide, als hy het tabernakel zoude opbouwen: Let er op, zeide hy, dat gy alles maekt naer 't voorbeeld, 't welk u op den berg getoond is. (*Exod.* xxv, 40.)
6 Doch nu heeft hy zoo veel betere

bedieninge verkregen, als hy Middelaer van een beter verbond is, 't welk op betere beloften gevestigd is.
7 Want indien aen dat eerste verbond niets en had ontbroken, zoo en zoude men geene plaetse voor een tweede gezocht hebben.
8 Maer het gebrek aenwyzende, zegt hy tot hen : Ziet, de dagen zullen komen, zegt de Heer, dat ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken;
9 Niet volgens het verbond, 't welk ik met hunne vaderen gemaekt heb, ten dage als ik hen by de hand nam, om hen uit Egypten te leiden : want zy en zyn in myn verbond niet gebleven, en ik en heb hen ook niet geacht, zegt de Heer.
10 Maer dit is het verbond, 't welk ik na die dagen met het huis van Israël zal maken, zegt de Heer : Ik zal myne wetten drukken in hun verstand, en zal ze in hun herte schryven; en ik zal hun God zyn, en zy myn volk.
11 En dan en zal niemand zynen evennaesten en zynen broeder leeren, zeggende : Kent den Heere; want zy zullen my allegader kennen van den minsten onder hen tot den meesten toe.
12 Want ik zal hun genadig zyn over hunne ongeregtigheden, en ik en zal hunne zonden niet meer gedenken. (*Jerem.* xxxi, 31.)
13 Nu, als hy dit verbond zegt een nieuw te wezen, zoo heeft hy 't eerste verklaerd verouderd te zyn. Doch hetgene veroudert en afgaet, moet haest verdwynen.

KAPITTEL IX.

NU, het eerste had ook wel wetten van godsdienst, en een aerdsch heilig der heiligen;
2 Want daer was een tabernakel gemaekt. In 't eerste deel waren de kandelaers, en de tafel met de voorgestelde brooden, welk deel het heilig genoemd wierd.
3 Maer achter de tweede gordynscheidinge was het tabernakel, welk het heilig der heiligen genoemd wierd;
4 Hebbende een gouden wierookvat, en de arke des verbonds van alle kanten met goud overdekt, in dewelke was eene gouden flessche met manna, en de roede van Aaron, die gebloeid had, en de tafelen des verbonds ;
5 En boven op dezelve waren de klaerblinkende cherubynen overlommerende de verzoenplaetse : van welke dingen het nu geen tyd en is stuk voor stuk te handelen.
6 Die dan aldus toebereid zynde, zoo gingen de priesters wel t'allen tyde binnen 't eerste tabernakel, om de bedieninge der offerande waer te nemen ;
7 Maer in het tweede ging alleen de opperste priester eens 's jaers; niet zonder bloed, 't welk hy offerde voor zyne eigene en des volks onwetendheden.
8 Gevende de Heilige Geest ons te kennen, dat de weg tot het heilig der heiligen nog niet geopenbaerd en was, zoo lange als het eerste tabernakel nog stand had;
9 't Welk alsdan eene afbeelding was van hetgene in dien tyd geschiedde, in denwelken giften en offeranden opgedragen wierden, dewelke de conscientie van dengenen, die dezen dienst aen God bewees, niet en konden heiligen ;
10 Als bestaende alleenelyk in spyzen en dranken, en in verscheidene wasschingen en lichamelyke zuiveringen aen hen opgelegd, tot den tyd der verbeteringe.
11 Maer Christus, de Opperste Priester der toekomende goederen, gekomen zynde, is eens vooral in het heilig der heiligen ingegaen door

een grooter en volmaekter tabernakel, 't welk door geene handen, dat is, niet op de gemeene wyze gemaekt en was.
12 Noch met het bloed van bokken oft kalveren, maer met zyn eigen bloed, hebbende eene eeuwige verlossinge uitgewerkt.
13 Want indien het bloed van bokken en stieren, en de assche van eene jonge koe op de onreinen gesproeid zynde, hen konde reinigen door eene lichamelyke zuiveringe;
14 Hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door den Heiligen Geest zich zelven onbevlekt aen God opgedragen heeft, onze conscientie zuiveren van doode werken, om den levenden God te dienen?
15 Daerom is hy ook Middelaer van het nieuw testament, opdat, door zyne dood, dewelke geschied is tot verzoeninge der overtredingen, die onder 't voorgaende testament begaen waren, degenen, die geroepen zyn, de belofte der eeuwige erfenisse ontvangen zouden.
16 Want alwaer een testament is, daer moet noodzakelyk de dood van dengenen, die 't gemaekt heeft, tusschenkomen:
17 Want een testament wordt door de dood bevestigd; anders en is het van geene weerde, zoo lange hy nog leeft, die 't gemaekt heeft.
18 Daerom en is ook zelfs het eerste niet zonder bloed vastgesteld.
19 Want als Moyses al de geboden der wet aen al het volk voorgelezen had, zoo nam hy het bloed der kalveren en bokken, met water en purpere wolle en hysope, en besproeide daermede ook zelfs het boek en al het volk,
20 Zeggende: Dit is het bloed des verbonds, 't welk God met u gemaekt heeft. (*Exod.* xxiv, 8.)
21 En hy besproeide desgelyks het tabernakel, en al de vaten tot den dienst behoorende, met het bloed.
22 Ook worden byna alle dingen volgens de wet door bloed gezuiverd; en zonder bloedstortinge en geschiedt er geene vergiffenis.
23 Het was dan wel noodig, dat de voorbeelden der hemelsche dingen hierdoor gezuiverd wierden; maer voor de hemelsche dingen zelven, zyn er weerdigere offeranden als deze.
24 Want Jesus en is niet ingegaen in een heilig der heiligen met handen gemaekt, en dat een afbeeldsel was van het waerachtig; maer in den hemel zelven, om nu voor ons te verschynen voor het aenschyn Gods.
25 Hy en is er ook niet ingegaen, om zich zelven dikwils op te offeren, gelyk de opperste priester alle jaren ingaet in het heilig der heiligen met eens anders bloed.
26 Anderszins zou hy dikwils moeten lyden hebben van het begin der wereld af; maer nu is hy eens verschenen in de voleindinge der eeuwen, om de zonde door zyne offerande te niet te doen.
27 En gelyk het aen de menschen gesteld is eens te sterven, en daerna het oordeel;
28 Zoo is ook Christus eens opgeofferd geworden, om de zonden van velen weg te nemen; maer den tweeden keer zal hy verschynen zonder zonde, tot de zaligheid van degenen, die hem verwachten.

KAPITTEL X.

WANT de wet, hebbende maer eene schaduwe der toekomende goederen, en niet de zake in haer eigen zelve, en kan nooit door dezelfde offeranden, welke men alle jaren onophoudelyk opdraegt, tot de volmaektheid brengen degenen, die zich tot die begeven.
2 Anderszins zoude men opgehouden hebben van dezelve op te offeren, omdat degenen, die dezen dienst

pleegden, eens gezuiverd zynde, zich voorts aen geene zonde meer en zouden schuldig bevonden hebben.
3 Daerentusschen blyft men alle jaren in dezelfde gedachtenisse der zonde houden.
4 Want het is onmogelyk, dat door het bloed van stieren en bokken, de zonden weggenomen worden.
5 Daerom zeide hy, als hy in deze wereld kwam: Slagtoffer en offerande en hebt gy niet gewild; maer gy hebt my een lichaem toebereid;
6 Brandoffers en verzoenoffers voor de zonde en hebben u niet behaegd.
7 Dan zeide ik (gelyk in 't begin des boeks van my geschreven is): Ziet, ik kome om uwen wil te doen, ô God! (*Psalm* xxxix, 7.)
8 Te voren gezeid hebbende: Slagtoffers, offeranden, brandoffers, en verzoenofferanden voor de zonde en hebt gy niet gewild, noch zy en hebben u niet behaegd (hetgene dingen zyn, die volgens de wet opgeofferd worden);
9 Zoo zegt hy erby: Ziet, ik kome, ô God! om uwen wil te doen. Hy neemt het eerste weg, om het tweede vast te stellen.
10 In dezen wil zyn wy geheiligd door de offerande van het lichaem van Jesus Christus, die eens geschied is.
11 En elke priester stond dagelyks voor God in zynen dienst, en offerde dikwils dezelfde offeranden op, die nooit en konden de zonden wegnemen.
12 Maer hy, eene eenige offerande voor de zonden opgedragen hebbende, zit nu voor eeuwig aen de regter hand Gods;
13 Voorts nu wachtende, dat zyne vyanden gesteld zullen worden tot eene voetbank zyner voeten.
14 Want door eene offerande heeft hy voor in der eeuwigheid volmaekt degenen, die geheiligd worden.
15 En dit betuigt ons ook de Heilige Geest: want na dat hy gezeid had:
16 Dit is het verbond, 't welk ik na die dagen met hen zal aengaen, zegt de Heer, ik zal myne wetten in hun herte drukken, en ik zal ze schryven in hun verstand;
17 En ik en zal hunne zonden en ongeregtigheden niet meer gedenken. (*Jerem*. xxxi, 33.)
18 Doch alwaer de zonden vergeven zyn, daer en is geene offerande meer voor dezelve.
19 Zoo dan, broeders! aengezien wy eenen vrymoedigen toegang hebben tot het heilig der heiligen door het bloed van Christus,
20 Welken nieuwen en levenden weg hy ons gebaend heeft, door de gordyne, dat is door zyn vleesch;
21 En aengezien wy eenen Oppersten Priester hebben over het huis Gods;
22 Zoo laet ons toegaen met een opregt herte, in volle verzekeringe des geloofs, hebbende de herten gezuiverd van zonden en de lichamen afgewasschen met zuiver water.
23 Laet ons vasthouden de belydenisse van onze hope, zonder te waggelen: want hy is getrouw, die 't beloofd heeft.
24 En laet ons op malkanderen letten, om den eenen den anderen aen te wakkeren tot liefde en tot goede werken.
25 Zonder onze vergaderingen te verlaten, gelyk sommigen gewoon zyn te doen, maer malkanderen vertroostende: en zooveel te meer, hoe gy den dag meer ziet naderen.
26 Want zoo wy al willens zondigen, na dat wy de kennisse der waerheid ontvangen hebben, zoo en is er geene offerande voor de zonde meer te verwachten;
27 Maer een schrikkelyk oordeel en een brandend vuer, 't welk de vyanden verslinden zal.

28 Zoo wie de wet van Moyses overtreedt, die wordt zonder eenige bermhertigheid gedood, op het zeggen van twee of dry getuigen.

29 Hoeveel zwaerdere straffe meent gy dan, dat die verdient, die den Zone Gods met voeten getreden, en het bloed des verbonds, door hetwelk hy geheiligd was, als onrein geacht, en den Geest der genade met versmaedheid gehandeld heeft?

30 Want wy weten, wie het is, die gezeid heeft: My komt de wraek toe, en ik zal 't vergelden (*Deut.* xxxii, 35): En wederom: De Heer zal zyn volk oordeelen.

31 't Is schroomelyk te vallen in de handen van den levenden God.

32 Herdenkt doch de vorige tyden, in dewelke gy verlicht zynde, veel strydens en lydens hebt onderstaen.

33 Eensdeels als gy door versmaedheden en door verdrukkingen ten toon gesteld wierdt; en ten anderen als gy medegenooten waert van degenen, die aldus gehandeld wierden.

34 Want gy hebt ook met de gevangenen medelyden gehad, en de beroovinge van uwe goederen met vreugd verdragen; wetende, dat gy een beter en vaster goed in den hemel te verwachten hebt.

35 En laet dan doch uw betrouwen niet verloren gaen, hetwelk groote vergeldinge te verwachten heeft.

36 Want gy hebt verduldigheid van noode, opdat gy den wille Gods volbrengende, de beloofde goederen moogt bekomen.

37 Want nog een korte tyd, en die komen moet, zal komen, en hy en zal niet vertoeven.

38 Doch de regtveerdige leeft uit het geloove; maer indien hy zich zelven daervan onttrekt, zoo en zal myn gemoed in hem geen behagen nemen.

39 Maer wy en zyn niet van degenen, die zich onttrekken tot hunne verderfenisse, maer van degenen, die gelooven tot behoudenisse van hunne ziele.

KAPITTEL XI.

DOCH het geloof is een vaste grond van 't gene wy hopen, een bewys der dingen, die men niet en ziet.

2 Want daerdoor hebben de oudvaders getuigenisse bekomen.

3 Door 't geloove weten wy, dat de wereld opgemaekt is door Gods woord, zoo dat de zienelyke dingen uit onzienelyke zyn voortgekomen.

4 Door het geloove heeft Abel eene weerdigere offerande als Caïn aen God opgedragen; waerdoor hy getuigenisse bekomen heeft, dat hy regtveerdig was, gevende God getuigenisse aen zyne giften; en door hetzelve spreekt hy nog na zyne dood.

5 Door 't geloove is Henoch opgevoerd, opdat hy geene dood onderstaen en zoude; en men vond hem niet meer, omdat God hem opgevoerd had. Want voor de opvoeringe had hy getuigenisse, dat hy aen God behaegde.

6 Doch zonder geloove is 't onmogelyk aen God te behagen. Want die tot God komt, moet gelooven, dat hy is, en dat hy een vergelder is van degenen, die hem zoeken.

7 Door 't geloove heeft Noë, goddelyk vermaend van de dingen, die nog niet gezien en wierden, en bevreesd zynde, de arke gebouwd tot behoudenisse van zyn huisgezin; door dewelke hy ook de wereld veroordeeld heeft, en erfgenaem der regtveerdigheid geworden is, die bestaet door het geloove.

8 Door 't geloove heeft Abraham, geroepen zynde, gehoorzaemd, gaende naer de plaetse, die hy ten erfdeel ontvangen zoude; en hy trok uit, niet wetende, waer hy henen ging.

9 Door 't geloove ging hy zyn ver-

blyf nemen in het land der belofte, als in een vreemd land, woonende in tenten met Isaac en Jacob, mede-erfgenamen derzelfde belofte.

10 Want hy verwachtte de stad, die vaste gronden heeft, van welke de konstenaer en bouwmeester God zelf is.

11 Door 't geloove heeft ook Sara, onvruchtbaer zynde, kracht gekregen om eene vrucht t'ontvangen, en dat, als de tyd van baren in haer al voorby was; omdat zy geloofde, dat hy getrouw was, die het beloofd had.

12 Daerom is ook uit eenen, en deze nu al van lichaem verstorven zynde, zulk eene menigte voortgekomen, gelyk de sterren des hemels, en gelyk het zand, dat aen den oever der zee ontelbaer is.

13 Deze allegader zyn in 't geloove gestorven, zonder de beloften ontvangen te hebben, maer dezelve van verre aenziende en begroetende, en belydende, dat zy uitlanders en vreemdelingen waren op der aerde.

14 Want die aldus spreken, geven te kennen, dat zy een vaderland zoeken.

15 Doch indien zy gedacht hadden op hetgene, daer zy uitgegaen waren, zy hadden immers tyds genoeg om weder te keeren.

16 Maer zy verlangden naer een beter, dat is naer een hemelsch vaderland. Daerom en is ook God niet beschaemd hun God genoemd te worden, want hy voor hen eene stad bereid had.

17 Door 't geloove heeft Abraham, als hy beproefd wierd, Isaac opgedragen, en hy offerde zynen eenigen Zone, hy die de beloften ontvangen had,

18 Tot wien gezeid was : Uit Isaac zal uwe afkomste gerekend worden (*Gen.* xxi, 12),

19 Overwegende, dat God ook magtig was hem van de dood te verwekken; waerom hy hem ook tot eene afbeeldinge wedergekregen heeft.

20 Door 't geloove heeft Isaac den zegen aen Jacob en Esau gegeven, ook aengaende toekomende dingen.

21 Door 't geloove heeft Jacob, stervende, een ieder van Josephs zonen gezegend, en hy aenbad op 't opperste van zynen stok.

22 Door 't geloove heeft Joseph, als hy stierf, gemeld van den uitgang der kinderen van Israël, en beval hun zyne beenderen.

23 Door 't geloove wierd Moyses, als hy geboren was, van zyne ouders dry maenden verborgen, omdat zy zagen, dat het een schoon kind was; zonder dat zy het gebod des konings vreesden.

24 Door 't geloove ontkende Moyses, nu groot geworden zynde, dat hy de zoon van Pharao's dochter was;

25 Verkiezende liever verdrukt te worden met het volk Gods, als de tydelyke genoegte der zonde te genieten;

26 Achtende, dat de smaed van Christus grootere rykdom was als alle schatten van Egypten : want hy aenzag de vergeldinge.

27 Door 't geloove verliet hy Egypten, zonder de grammoedigheid des konings te vreezen : want hy was zoo standvastig, als of hy den Onzienelyken gezien had.

28 Door 't geloove heeft hy het paeschmael gehouden, en met het bloed de besproeijinge gedaen, opdat degene, die de eerstgeborenen verwoestte, hen niet en zoude raken.

29 Door 't geloove gingen zy door de Roode zee, als door het drooge land; 't welk de Egyptenaers ook willende beproeven, verdronken zyn.

30 Door 't geloove zyn de muren van Jericho omvergevallen, na eenen omgang van zeven dagen.

31 Door 't geloove ontkwam Rahab, die eene hoere was, het verderf der ongeloovigen, omdat zy de verspieders met vrede ontvangen had.
32 En wat zal ik nog meer zeggen? want de tyd zoude my ontbreken, indien ik ging verhalen van Gedeon, Barac, Samson, Jephte, David, Samuël, en de propheten;
33 Die door 't geloove koningryken verwonnen hebben, de regtveerdigheid uitgewerkt, de beloften verkregen, de muilen der leeuwen gestopt,
34 De kracht des vuers geblusccht hebben; die de scherpsnydende zweerden ontkomen zyn, van hunne ziekten genezen, in den oorlog kloek geworden zyn, en de vreemde legers op de vlugt gedreven hebben.
35 Vrouwen hebben hare dooden verrezen wedergekregen; anderen zyn op pynbanken uitgerekt, zonder de voorgestelde verlossinge te willen aennemen, opdat zy eene betere verryzenisse bekomen zouden;
36 Anderen hebben bespottingen en geeselingen, daerenboven ook boeijen en gevangenissen onderstaen.
37 Zy zyn gesteenigd, in stukken gezaegd, gekwollen, en door het zweerd ter dood gebragt; zy gingen herwaerts en derwaerts, bekleed met schaepsvellen en met geitenvellen, behoeftig, verdrukt, mishandeld;
38 Dewelke de wereld niet weerdig en was; dolende in wildernissen, in bergen, en holen, en kuilen der aerde.
39 Daerentusschen en hebben al dezen, die zoo eene goede getuigenisse om hun geloof gehad hebben, de beloofde goederen niet verkregen;
40 Hebbende God tot onzen besten het zoo beschikt, dat zy niet zonder ons hun volle geluk en zouden bekomen.

KAPITTEL XII.

AENGEZIEN wy dan met zoo eene groote wolke van getuigen omringeld zyn, laet ons, ons ontlastende van alle gewigt en van de strikken der zonde, met lydzaemheid loopen in de strydbane, die ons voorgesteld is;
2 Onze oogen slaende op den eersten aenleider en den voltrekker des geloofs, op Jesus, die, zich de vreugd voor oogen stellende, het kruis verdragen heeft, de schande versmadende, en nu zit aen de regter hand van den troon Gods.
3 Neemt dan uw oogmerk op dengenen, die zoodanige tegensprake van de zondaren tegen zich zelven verdragen heeft, opdat gy niet en bezwykt, gevende den moed verloren.
4 Want gy en hebt nog niet wederstaen tot het vergieten uws bloeds toe, in 't stryden tegen de zonde.
5 Hebt gy de troostige vermaninge vergeten, die u als kinderen aldus aenspreekt: Myn kind! en verstoot de kastydinge des Heeren niet, noch en bezwykt niet, als gy van hem bestraft wordt:
6 Want wien de Heer bemint, dien kastydt hy, en hy geeselt elk, dien hy voor zyn kind aenneemt. (*Prov.* iii, 11.)
7 Weest standvastig in de kastydinge. God handelt met ulieden als met zyne kinderen. Want wat kind is er, 't welk de vader niet en kastydt?
8 Indien gy dan zonder kastydinge zyt, van dewelke al de anderen hun deel gekregen hebben, zoo zyt gy dan onwettige en niet wettige kinderen.
9 Verders, wy hebben wel onze vaders volgens het lichaem tot kastyders gehad, en wy hadden ontzag voor hen; hoeveel te meer dan zullen wy aen den Vader onzer zielen onderdanig zyn, opdat wy leven?

10 Want zy kastyden ons volgens hun
goeddunken, en dat alleenelyk ten
opzigte van dezen korten tyd; maer
deze kastydt ons tot ons voordeel,
opdat wy zouden deelachtig worden
aen zyne heiligheid.
11 't Is waer, alle kastyding, als ze
tegenwoordig is, en schynt geene
zaek van vreugd, maer van verdriet
te zyn; maer daerna zal zy aen degenen,
die er door geoefend zyn,
eene geruste vrucht van regtveerdigheid
geven.
12 Daerom regt de slappe handen
en de verzwakte knien weder op.
13 Ziet toe, dat gy den regten weg
ingaet; die krank in het gaen is, dat
hy niet af en dwale, maer integendeel
genezen worde.
14 Tracht naer vrede met alle menschen,
en naer de heiligheid, zonder
dewelke niemand God zien en zal.
15 Ziet toe, dat niemand aen de
gratie Gods en ontbreke; dat niemand,
als een bittere wortel zyne
uitspruitsels uitwerpende, beroerte
en make, en velen daerdoor ontreinigd
worden.
16 Dat er niemand hoereerder en
zy, oft onheilig, gelyk Esau, die voor
eenen schotel spyze het regt zyner
eerstgeboorte weggaf.
17 Want gy moet weten, dat hy ook
daerna, als hy den zegen begeerde
te beërven, verstooten wierd: want
hy en konde geene wederroepinge
verwerven, hoewel hy die met tranen
verzocht had.
18 Gy en zyt niet gekomen tot eenen
tastelyken berg, tot een brandende
vuer, tot eenen stormwind, en donkerheid,
en onweder,
19 Noch tot een trompet-geklank,
en geluid der woorden, 't welk zoodanig
was, dat die het hoorden, baden,
dat men hen niet meer en zoude
aenspreken.
20 Want zy en konden niet verdragen
hetgene er geboden wierd: Dat
ook eene beest, die den berg zoude
raken, moest gesteenigd worden.
(*Exod.* xix, 12.)
21 Ja, het gezigt was zoo vreeslyk,
dat ook Moyses zeide: Ik ben verschrikt,
en beve van vreeze.
22 Maer gy zyt gekomen tot den
berg Sion, tot de stad van den levenden
God, tot het hemelsch Jerusalem,
tot de menigte van vele duizenden
der engelen,
23 En tot de vergaderinge der eerstgeboorlingen,
die opgeschreven zyn
in den hemel; en tot God, den Regter
van allen, en tot de zielen der volmaekte
regtveerdigen;
24 Tot Jesus, den Middelaer van het
nieuw verbond, en tot de besproeijinge
van zyn bloed, 't welk beter
spreekt als dat van Abel.
25 Ziet toe, dat gy dengenen, die
daer spreekt, niet en veracht. Want
indien zy het niet zyn ontkomen, die
hem verwierpen, die hun op der aerde
sprak, veel min wy, is 't dat wy ons
van hem, die ons van den hemel aenspreekt,
afkeeren;
26 Wiens stemme alsdan de aerde
deed beven; maer rakende dezen tyd
heeft hy beloofd, zeggende: Nog
eens, en ik en zal niet alleen de
aerde bewegen, maer ook den hemel.
(*Agg.* ii, 7.)
27 Nu dat hy zegt: Nog eens, geeft
te verstaen de ophoudinge der veranderlyke
dingen, als volbragt zynde;
opdat de dingen, die onveranderlyk
zyn, zouden blyven.
28 Overzulks, een onveranderlyk
ryk aennemende, laet ons de gratie
behouden, door dewelke wy God volgens
zyn behagen mogen dienen,
met vreeze en eerbiedigheid:
29 Want onze God is een verslindende
vuer.

KAPITTEL XIII.

DAT de broederlyke liefde in uliden
blyve.

2 En vergeet niet de vreemdelingen
te herbergen : want hierdoor hebben sommigen, zonder dat zy het wisten, engelen geherbergd.
3 Weest de gevangenen indachtig, als of gy mede gevangen waert; en de bedrukten, als die zelven ook in een lichaem woont.
4 Dat het houwelyk door een ieder eerlyk beleefd worde, en dat het houwelyksbedde onbevlekt zy : want de hoereerders en overspelers zal God veroordeelen.
5 Dat uw handel zonder gierigheid zy; houdt u te vreden met het tegenwoordige, want hy heeft gezeid : Ik en zal van u niet afwyken, ik en zal u geenszins verlaten. (*Josuë* i, 5.)
6 Zoo dat wy vrymoedelyk zeggen : De Heer is myn helper, ik en zal niet vreezen hetgene my de menschen mogen doen. (*Psalm* cxvii, 6.)
7 Denkt op uwe leidsmannen, die u het woord Gods verkondigd hebben; en uwe oogen slaende op het einde huns levens, volgt hun geloof na.
8 Jesus Christus is dezelfde, gisteren, heden en in der eeuwigheid.
9 En laet u door geene verschillende en vreemde leeringen verleiden : want 't is best zyn herte door de gratie te versterken, en niet met zekere spyzen, 't welk aen degenen, die dat onderhielden, niet voordeelig geweest en is.
10 Wy hebben eenen autaer, van denwelken zy, die het tabernakel nog bedienen, niet en konnen eten.
11 Want de lichamen der beesten, welker bloed voor de zonde door den oppersten priester in 't heilig der heiligen wierd ingebragt, wierden verbrand buiten de legerplaetse.
12 Daerom heeft ook Jesus, opdat hy door zyn bloed het volk zoude heiligen, buiten de poorte geleden.
13 Laet ons dan tot hem uitgaen buiten de legerplaetse, zyne smaedheid dragende.
14 Want wy en hebben hier geene blyvende stad, maer wy zoeken de toekomende.
15 Laet ons dan door hem altyd eene offerande van lof aen God opdragen, dat is te zeggen, de vrucht van onze lippen, die zynen naem loven en danken.
16 En vergeet niet weldoende en mild te wezen : want door zoodanige offeranden behaegt men aen God.
17 Weest aen uwe bestierders gehoorzaem, en zyt hun onderdanig; opdat zy, die over uwe zielen waken, als zullende rekeninge daervan geven, hetzelve met vreugd mogen doen en niet al zuchtende : want dat en zoude u geenszins tot voordeel strekken.
18 Bidt voor ons; want wy betrouwen, dat wy eene opregte conscientie hebben, wenschende ons in alles wel te gedragen.
19 En ik verzoek u des te meer, dat gy dit doen wilt, opdat ik zooveel te spoediger u moge hersteld worden.
20 Verders, de God van den vrede, die onzen Heere Jesus Christus, den grooten Herder der schapen, door het bloed van het eeuwig verbond, van de dood verwekt heeft;
21 Make u bekwaem tot alle goed werk om zynen wil te doen; werkende hy in ulieden hetgene hem behagelyk is, door Jesus Christus, aen wien zy glorie in alle eeuwigheid. Amen.
22 Doch ik bid u, broeders! dat gy dit woord van vertroostinge ten beste neemt; want ik en heb u maer in 't kort geschreven.
23 Weet, dat onze broeder Timotheus losgelaten is, met wien ik, indien hy spoedig komt, u zal komen bezoeken.
24 Groet al uwe bestierders, en al de heiligen. De broeders van Italien doen ulieden groeten.
25 De gratie zy met u allegader. Amen.

ALGEMEENE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL JACOBUS.

KAPITTEL I.

JACOBUS, dienaer van God, en
van onzen Heere Jesus Christus,
wenscht aen de twaelf geslachten,
die alom verstrooid zyn, zaligheid.
2 Acht het voor de allergrootste
vreugd, myne broeders! als u veler-
leije beproevingen overkomen;
3 Wetende, dat de beproeving van
uw geloof verduldigheid baert.
4 Doch de verduldigheid moet eene
volmaekte oefeninge hebben, opdat
gy volmaekt moogt zyn, en gansch
voltrokken, nergens in te kort bly-
vende.
5 En zoo iemand onder u wysheid
van noode heeft, dat hy ze van God
verzoeke, die aen een ieder mildelyk
geeft, zonder te verwyten; en zy zal
hem gegeven worden.
6 Maer hy moet ze verzoeken met
geloove, en geenszins twyfelen: want
die twyfelt, is gelyk aen eene bare
van de zee, die van den wind gedre-
ven en geslingerd wordt.
7 En zoo een mensch en moet niet
peizen, dat hy iets van den Heere
verkrygen zal.
8 Een mensch, wiens gemoed ver-
deeld is, is ongestadig in al zyne
wegen.
9 Dat een broeder, die in nederheid
is, zich verheuge in zyne verheven-
heid;
10 Doch de ryke in zyne neder-
heid: want hy zal voorbygaen als
eene bloeme des velds.
11 Want daer komt eens een heete
zonneschyn, en het veldkruid ver-
droogt, hare bloem valt af, en ver-
liest den luister van hare schoonheid.
Alzoo zal ook de ryke verslensen in
zyne wegen.
12 Zalig is degene, die de beproe-
vinge uitstaet, want na dat hy be-
proefd zal zyn, zal hy de kroone des
levens ontvangen, die God beloofd
heeft aen degenen, die hem beminnen.
13 Dat niemand, als hy bekoord
wordt, zegge, dat hy van God be-
koord wordt: want gelyk God tot
geen kwaed bekoord en kan worden,
zoo en bekoort hy ook niemand.
14 Maer een ieder wordt bekoord,
als hy door zyne eigene begeerlyk-
heid vervoerd en verlokt wordt.
15 Daerna de begeerlykheid ont-
vangen hebbende, baert de zonde, en
de zonde voltrokken zynde, brengt
de dood voort.
16 En wilt dan niet dolen, myne
welbeminde broeders!
17 Alle goede gifte, en alle vol-
maekte gave komt van hierboven,
en daelt af van den Vader des lichts,
by wien geene verandering, noch
schaduwe van verwisselinge en is.
18 Hy is 't, die ons volgens zynen
wille gebaerd heeft door het woord
der waerheid, opdat wy als de eer-
stelingen van zyne schepselen zou-
den zyn.
19 Zoo dan, myne allerliefste broe-
ders! dat alle mensch vlytig zy om
te hooren, maer traeg om te spreken,
en traeg in gram te worden.

20 Want de gramschap van eenen man en werkt niet uit hetgene voor God regtveerdig is.

21 Overzulks alle onreinigheid, en overtollige boosheid afleggende, ontvangt met zachtmoedigheid het woord dat men zaeit, en dat uwe zielen kan zalig maken.

22 Weest uitwerkers van het woord, en niet alleen aenhoorders, u zelven bedriegende.

23 Want zoo iemand een aenhoorder van het woord is, en geen uitwerker, die is gelyk aen eenen man, die zyn natuerlyk wezen eens ziet in eenen spiegel;

24 En die zich zelven gezien hebbende, henen gaet, en terstond vergeten heeft, hoedanig hy was.

25 Maer die de volmaekte wet der vryheid wel inziet, en daer inblyft, zynde geen vergetelyke aenhoorder geworden, maer een die het uitwerkt, deze zal door zyn uitwerken zalig zyn.

26 Indien iemand zich inbeeldt, dat hy godsdienstig is, daer hy zyne tonge niet en betoomt, maer zyn gemoed verleidt, de godsdienst van zoodanigen is ydel.

27 De zuivere en onbevlekte godsdienst by God onzen Vader is deze : Weezen en weduwen te bezoeken in hunne bedruktheid, en zich onbesmet te bewaren van deze wereld.

KAPITTEL II.

MYNE broeders! ziet toe, dat gy, hebbende het geloof van onzen glorieusen Heere Jesus Christus, geene uitneminge van persoonen en maekt.

2 Want indien in uwe vergaderinge een man inkomt, die eenen gouden ring aenheeft, met een kostelyk kleed, en dat er ook een arme inkomt, die slecht in de kleederen is,

3 En dat gy uwe oogen slaende op dengenen, die kostelyk gekleed is, tot hem zegt : Neemt gy hier deze goede plaets; doch tot den armen zegt : Staet gy daer, oft, zit daer onder aen myne voetbank;

4 En is dat niet by u zelven onderscheid maken, en in uwe oordeelen voortgaen op verkeerde gedachten?

5 Hoort toe, myne allerliefste broeders! heeft God niet de armen van deze wereld verkoren, om ryk te zyn in het geloof, en erfgenamen van het ryk, hetwelk God beloofd heeft aen degenen, die hem liefhebben?

6 En daerentusschen gy onteert den armen. Zyn 't niet de ryken, die u door hunne magt verdrukken, en die u voor de regtbank trekken?

7 Zyn zy het niet, die schande aendoen aen den weerdigen naem, naer denwelken gy genoemd wordt?

8 Indien gy niettemin de koninglyke wet volbrengt, volgens de Schrifture : Gy zult uwen evennaesten liefhebben gelyk u zelven (*Lev.* xix, 18), zoo doet gy wel.

9 Maer indien gy uitneminge van persoonen maekt, zoo begaet gy zonde, en gy wordt van de wet als overtreders verwezen.

10 Want zoo wie de geheele wet onderhoudt, en maer in een dinge overtreedt, die is schuldig aen alles geworden.

11 Want die gezeid heeft : Gy en zult geen overspel doen, die heeft ook gezeid : Gy en zult niet dood slaen. Indien gy dan wel geen overspel en doet, maer nogtans iemand dood slaet, zoo zyt gy een overtreder der wet geworden.

12 Spreekt zoo, en doet zoo, als die door de wet der vryheid nu gaet geoordeeld worden.

13 Want die geene bermhertigheid gedaen en heeft, zal onbermhertelyk geoordeeld worden; maer de bermhertigheid zal 't oordeel overtreffen.

14 Wat zal 't iemand baten, myne

broeders! te zeggen, dat hy het geloove heeft, indien hy doch de werken niet en heeft? zal het geloof hem konnen zalig maken?
15 Indien dan een broeder oft zuster naekt is, en in gebrek van dagelykschen nooddruft;
16 En iemand van ulieden hun zegt: Gaet in vrede, weest werm, en wel verzaed; zonder hun te geven hetgene aen het lichaem noodig is, waertoe zal dat helpen?
17 Aldus ook het geloof, indien het de werken niet en heeft, is in zich zelven dood.
18 Iemand zou dan wel mogen zeggen: Gy hebt het geloove, en ik heb de werken. Betoont my uw geloof zonder werken, en ik zal u myn geloof betoonen uit de werken.
19 Gy gelooft, dat er een God is. 't Is wel gedaen; maer de duivelen gelooven 't ook, en zy beven daervan.
20 Doch wilt gy weten, ô ydel mensch! dat het geloof zonder de werken dood is?
21 Abraham, onze vader, is hy niet door de werken geregtveerdigd, als hy zynen zoon Isaac offerde op eenen autaer?
22 Ziet gy wel, dat het geloof met zyne werken medewerkte, en dat door de werken het geloof voltrokken wierd?
23 En dat aldus de Schrifture vervuld wierd, die zegt: Abraham heeft geloofd aen God, en het is hem gerekend tot regtveerdigheid, en hy is Gods vriend genoemd geweest. (*Gen.* xv, 6.)
24 Gy ziet dan, dat de mensch door de werken geregtveerdigd wordt, en niet door het geloof alleen.
25 Van 's gelyken ook Rahab, de hoere, is zy niet door de werken geregtveerdigd, als zy de uitgezondenen heeft ontvangen, en door eenen anderen weg uitgelaten?
26 Want gelyk een lichaem zonder de ziele dood is, alzoo is ook het geloof zonder de werken dood.

KAPITTEL III.

MYNE broeders! en tracht niet vele meesters te wezen, wetende, dat gy te zwaerder oordeel op u neemt.
2 Want wy doen allegader vele misslagen. Zoo wie in 't spreken zich niet en misgrypt, die is een volmaekt man, en magtig om ook geheel het lichaem in toom te houden.
3 Ziet, wy doen de peerden den toom in den mond, opdat zy ons zouden gehoorzamen, en dus wenden wy geheel hun lichaem om;
4 Ziet ook hoe de schepen, alhoewel zy groot zyn en van sterke winden gedreven worden, nogtans omgevoerd worden van een zeer klein roer, waerhenen de drift des stiermans begeert.
5 Alzoo is ook de tonge wel een klein lidmaet, maer zy kan zich over groote dingen beroemen. Ziet eens wat vuerken eenen grooten bosch in brand steekt.
6 De tong is ook een vuer, eene wereld van boosheid. Aldus de tong, die onder onze lidmaten gesteld is, besmet het geheele lichaem, en zy ontsteekt den ganschen omloop van ons leven, en wordt ontstoken van de helle.
7 Want alle slach van wilde beesten, van vogels, van kruipende gedierten, en van zeemonsters, worden getemd, en zyn getemd geweest van de menschen;
8 Maer geen mensch en kan de tonge temmen. Zy is een onbedwingelyk kwaed, vol van doodelyk vergif.
9 Door haer loven wy God, onzen Vader, en door dezelve vervloeken wy de menschen, die naer Gods beeld gemaekt zyn.
10 Zegenen en vervloeken komt

voort uit denzelfden mond. Myne
broeders! dit en mag zoo niet ge-
schieden.
11 Geeft eene fonteine wel zoet en
bitter water uit dezelfde ader?
12 Kan ook, myne broeders! een
vygenboom wel druiven voortbren-
gen, oft een wyngaerd vygen? Alzoo
ook en kan geene zoute fonteine zoet
water geven.
13 Is er iemand onder ulieden, die
wys en verstandig is? Dat hy uit zy-
nen goeden handel de werken be-
toone met eene zachtmoedige wys-
heid.
14 Maer indien gy in uwe herten
bittere nydigheid en genegenheid
tot twisten hebt, zoo en beroemt u
niet, noch en bedriegt u niet tegen
de waerheid.
15 Want dat en is de wysheid niet,
die van hierboven komt, maer 't is
eene aerdsche, zinnelyke, duivelsche
wysheid.
16 Want daer nyd en twist is,
daer is verwerringe en alle boos
bedryf.
17 Maer de wysheid, die van hier-
boven is, die is vooreerst kuisch,
daerna ook vreedzamig, matig, ge-
zeggelyk, gevoegelyk in het goede,
vol van bermhertigheid en goede
vruchten, onpartydig, ongeveinsd.
18 Nu de vrucht der regtveerdig-
heid wordt in vrede gezaeid, voor de-
genen, die den vrede betrachten.

KAPITTEL IV.

VAN waer komen de oorlogen en
twistingen onder u? Is 't niet
uit uwe begeerlykheden, die stryd
voeren in uwe leden?
2 Gy zyt begeerig, en gy en krygt
het niet; gy zyt moorddadig en vol
nydigheid, en gy en kont het niet
bekomen; gy twist en oorloogt, en
nog en hebt gy 't niet, omdat gy
't niet en verzoekt.
3 Gy bidt, en gy en verkrygt niet,
omdat gy kwalyk bidt, om het te
verdoen in uwe begeerlykheden.
4 Gy, overspelige menschen! en
weet gy niet, dat de vriendschap van
deze wereld eene vyandschap met
God is? Zoo wie dan vriend wilt zyn
van deze wereld, die wordt vyand
van God.
5 Of meent gy, dat de Schriftuer te
vergeefs zegt: De Geest, die in u
woont, begeert met jaloerschheid?
6 Ook geeft hy eene meerdere gra-
tie. Daerom wordt er gezeid: God
wederstaet de hooveerdigen, maer hy
geeft gratie aen de ootmoedigen.
(*Prov.* iii, 34.)
7 Weest dan onderdanig aen God;
wederstaet aen den duivel, en hy zal
van u wegvlugten.
8 Nadert tot God, en hy zal tot u
naderen. Zuivert uwe handen, gy
zondaers! en reinigt uwe herten, gy
die dobbelhertig zyt!
9 Weest bedrukt, treurt en weent.
Dat uw lachen in treuren verandere,
en uwe blydschap in droefheid.
10 Vernedert u voor het aenschyn
des Heeren, en hy zal u verheffen.
11 Broeders! en spreekt niet kwa-
lyk van malkanderen. Die van zy-
nen broeder kwaed zegt, en zynen
broeder veroordeelt, die spreekt te-
gen de wet en veroordeelt de wet.
Doch als gy de wet veroordeelt, zoo
en zyt gy geen volbrenger der wet,
maer een regter.
12 Daer is maer een Wetgever en
Regter, die de magt heeft om te ver-
derven en te behouden. Maer gy, wie
zyt gy doch, die uwen evennaesten
veroordeelt?
13 En gy nu ook, die zegt: Van
daeg of morgen zullen wy naer zoo
eene stad gaen, en daer zullen
wy een jaer verblyven, wy zullen
er koophandel dryven, en winste
doen;
14 Daer gy niet en weet, wat er
morgen gebeuren zal. Want wat is

doch uw leven? 't Is een damp, die een weinig tyds gezien wordt, en daerna verdwynt.

15 In plaetse, dat gy zoudt zeggen : Indien het den Heere belieft, en zoo wy 't leven, zullen wy dit of dat doen.

16 Maer nu roemt gy in uwe laetdunkendheden. Alle dusdanige beroeming is kwaed.

17 Zoo dan, die het goede weet, dat er te doen is, en het niet en doet, die is pligtig aen zonde.

KAPITTEL V.

NU gy dan, ô ryken! weent en huilt over de ellenden, die u gaen overkomen.

2 Uwe rykdommen zyn verrot, en uwe kleederen zyn van de motten opgeëten.

3 Uw goud en zilver is verroest, en diezelfde roest zal tegen u dienen voor getuige, en zal uw vleesch verteeren als een vuer. Gy hebt voor u schatten van gramschap vergaderd tegen de laetste dagen.

4 Ziet, de loon van de werklieden, die uwe landeryen gemaeid hebben, welken gy hebt achtergehouden, die roept; en hun geroep is gekomen aen de ooren van den Heere der heirkrachten.

5 Gy hebt lekker en dertel geleefd op der aerde, gy hebt u opgemest met al dat uw herte lustte, als of het eene offerfeest was.

6 Gy hebt den regtveerdigen verwezen en ter dood gebragt, zonder dat hy u wederstaen heeft.

7 Maer gy, ô broeders! weest verduldig tot de komste des Heeren. Ziet, de akkerman verwacht de kostelyke vruchten der aerde, verduldiglyk aenziende, tot dat hy den vroegen en den laten regen ontvange.

8 Weest gylieden dan ook verduldig, en versterkt uwe herten, want de komste des Heeren is aenstaende.

9 En zucht niet tegen malkanderen, broeders! opdat gy niet veroordeeld en wordt. Ziet, de Regter staet voor de deure.

10 Neemt, broeders! tot exempel van eene bittere dood, van lyden en van verduldigheid de propheten, die in den naem des Heeren gesproken hebben.

11 Ziet, wy houden die voor gelukkig, die geleden hebben. Gy hebt de lydzaemheid van Job gehoord, en het einde des Heeren gezien : want de Heer is bermhertig en medelydende.

12 Doch vooral, myne broeders! en zweert niet, noch by den hemel, noch by de aerde, noch door eenigen anderen eed; maer laet uw woord zyn : ja, ja, en neen, neen; opdat gy niet in veroordeelinge en vervalt.

13 Is er iemand van u in lyden? dat hy bidde. Is iemand wel gemoedigd? dat hy eenen lofzang zinge.

14 Is iemand onder u krank? dat hy de priesters van de kerke by zich roepe, en dat zy over hem bidden, hem zalvende met olie in den naem des Heeren.

15 En het gebed des geloofs zal den kranken behouden, de Heer zal hem verligtinge geven, en zoo hy in zonden is, die zullen hem vergeven worden.

16 Belydt aen malkanderen uwe misdaden, en bidt elk voor den anderen, opdat gy moogt behouden worden : want het ieverig gebed van den regtveerdigen vermag veel.

17 Elias was een sterfelyk mensch, gelyk wy zyn; doch hy bad eens met iever, dat het niet en zoude regenen op der aerde, en het en regende niet in dry jaren en zes maenden.

18 Hy bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aerde bragt hare vruchten voort.

19 Myne broeders! indien iemand

onder ulieden van de waerheid is afgedwaeld, en dat hem iemand ten regte brengt,
20 Die moet weten, dat degêne, die eenen zondaer van zynen dwaelweg ten regte brengt, eene ziele van de dood verlost, en eene menigte van zonden zal bedekken.

EERSTE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PETRUS.

KAPITTEL I.

PETRUS, apostel van Jesus Christus, aen de vreemdelingen, die verstrooid zyn door het land van Pontus, van Galatien, Cappadocien, Asien, en Bithynien,
2 Die verkoren zyn volgens de voorkennisse van God den Vader, om door den Geest geheiligd te worden, om te gehoorzamen en besproeid te worden met het bloed van Jesus Christus : de genade en vrede zy over ulieden vermenigvuldigd.
3 Geloofd zy God, den Vader van onzen Heere Jesus Christus, die volgens zyne groote bermhertigheid ons heeft doen herboren worden tot de hope des levens, door de verryzenisse van Jesus Christus uit den doode,
4 Tot dat onbederfelyk, onbesmettelyk, en onverslenselyk erfdeel, hetwelk in den hemel voor ulieden bewaerd wordt;
5 Die door de kracht Gods zorgvuldelyk beschut wordt door het geloove tot de zaligheid, welke staet om geopenbaerd te worden in den laetsten tyd;
6 Waerin gy u verheugen moet, al is het noodig, dat gy nu voor een weinig tyds verdrukt wordt door velerhande beproevingen;
7 Opdat uw geloof aldus beproefd zynde, dat veel kostelyker is als goud, dat door vuer beproefd wordt, moge bevonden worden tot lof, tot glorie en eere, in de openbaringe van Jesus Christus;
8 Denwelken gy liefhebt, alhoewel gy hem niet gezien en hebt; en in wien gy nu ook, alhoewel gy hem niet en ziet, geloovende, u verheugt met eene onuitsprekelyke en overtreffelyke blydschap;
9 Bekomende voor loon van uw geloove de zaligheid der zielen.
10 Van welke zaligheid de propheten, die de genade voorzeid hebben, die u toegeschikt was, onderzocht en doorzocht hebben.
11 Trachtende te ontdekken, welken en hoedanigen tyd de Geest van Christus, die in hen was, aenwees; voorzeggende het lyden, dat Christus moest overkomen, en de menigvuldige glorie, die er op volgen zoude.
12 Aen dewelken veropenbaerd

wierd, dat zy die dingen niet voor zich zelven, maer voor ulieden bedienden, welke dingen u nu verkondigd zyn door degenen, die u het evangelie gepredikt hebben door den Heiligen Geest, die van den hemel afgezonden is, waerin ook d'engelen begeerig zyn in te zien.

13 Overzulks opschorsende de lenden uwer ziele, en matelyk levende, hebt eene volmaekte hope op de genade, die u aengeboden wordt in de openbaringe van Jesus Christus.

14 Gelyk als gehoorzame kinderen, u niet meer voegende naer de vorige begeerlykheden uwer onwetendheid.

15 Maer gelyk degene, die u geroepen heeft, heilig is, zoo maekt dat gy ook in al uwen handel heilig zyt.

16 Want daer staet geschreven: Weest heilig, mits ik heilig ben. (*Levit.* xi, 44.)

17 En gemerkt gy voor uwen vader aenroept dengenen, die zonder uitneminge van persoonen een ieder oordeelt volgens zyne werken, zoo wandelt met vreeze gedurende den tyd van uwe pelgrimagie;

18 Gedenkende, dat gy niet door vergankelyke dingen, door zilver oft goud, en zyt afgekocht van den ydelen handel, die u van uwe voorouders was overgeleverd;

19 Maer door het dierbaer bloed van dat onbevlekt en zuiver Lam, Christus,

20 Die wel voorgeschikt was van voor de scheppinge der wereld, maer geopenbaerd is in de laetste tyden, om uwen t'wille.

21 Die door hem gelooft in God, welke hem van der dood verwekt heeft, en verheerlykt met glorie, opdat uw geloof en uwe hope op God zoude zyn.

22 Uwe zielen dan gezuiverd hebbende door eene opregte gehoorzaemheid van liefde, zoo bemint malkanderen vuriglyk uit een eenvoudig herte met eene ware broederlyke liefde.

23 Zynde herboren, niet uit een bederfelyk, maer uit een onbederfelyk zaed, door het woord van God, die leeft en blyft in der eeuwigheid.

24 Want alle vleesch is als gras, en al zyne glorie is als eene gras-bloem; het gras verdroogt, en de bloem valt af.

25 Maer het woord des Heeren blyft in der eeuwigheid; en dit is het woord, dat u door het evangelie verkondigd is.

KAPITTEL II.

OVERZULKS afleggende alle ergheid, bedrog, geveinsdheid, nydigheid en allen achterklap;

2 Weest als nieuwgeborene kinderkens, verlangende naer de geestelyke en onvervalschte melk, opdat gy door dezelve moogt opwassen ter zaligheid:

3 Want gy alreeds gesmaekt hebt, hoe zoet de Heer is.

4 Tot denwelken gy naderende, als tot eenen levenden steen, die wel by de menschen verworpen, maer by God uitverkoren en kostelyk is;

5 Zoo wordt gy zelven ook op hem als levende steenen gebouwd, tot een geestelyk huis, en tot een heilig priesterdom, om geestelyke offeranden op te dragen, die door Jesus Christus aengenaem zyn aen God.

6 Daerom staet er in de Schrifture: Ziet, ik stelle in Sion eenen opperhoeksteen, die uitgelezen en kostelyk is; al die in hem gelooft en zal niet beschaemd worden. (*Isaias* xxviii, 16.)

7 Voor ulieden dan, die gelooft, is hy kostelyk; maer voor de ongeloovigen is de steen, die van de bouwmeesters verworpen zynde, geworden is de voornaemste hoeksteen,

8 Tot eenen stronkelsteen, en eenen steen, daer zy over vallen, zy die zich stooten aen het woord, en ongeloovig

zyn, daer zy ook toe gesteld zyn.
9 Maer gy zyt een uitverkoren geslacht, een koninglyk priesterdom, een heilig volk, een aengewonnen volk; opdat gy de grootheden zoudt verkondigen van dengenen, die u uit de duisternisse tot zyn wonderbaer licht heeft geroepen.
10 Gy die eertyds zyn volk niet en waert, maer nu Gods volk geworden zyt; en die eertyds geene bermhertigheid en hadt verkregen, maer nu bermhertigheid verkregen hebt.
11 Allerliefsten! ik vermaen u, dat gy als vreemdelingen en pelgrims u onthoudt van de vleeschelyke begeerlykheden, die oorlog voeren tegen de zielen :
12 Draegt u eerlyk onder de heidenen, opdat ze in plaetse van u voor kwaeddoeners uit te maken, zy uit de goede werken, die ze in u bemerken, God mogen verheerlyken in den dag der bezoekinge.
13 Weest dan om God onderdanig aen alle menschelyke overheid, 't zy aen den koning, als zynde de opperste;
14 't Zy aen de stadhouders, als zynde van hem gezonden, om de kwaeddoeners te straffen, en lof te geven aen degenen, die wel doen.
15 Want dit is de wille Gods, dat gy door wel te doen aen de onwetende en onverstandige menschen den mond zoudt stoppen.
16 Zynde als vrye menschen, doch de vryheid niet gebruikende tot eenen dekmantel der ondeugendheid, maer als dienaers van God.
17 Eert een iegelyk, bemint uwe broeders, vreest God, geeft den koning eere.
18 Gy dienstknechten! weest met alle eerbiedigheid onderdanig aen uwe heeren, niet alleen aen degenen, die goed en beleefd zyn, maer ook aen degenen, die onbeleefd zyn.
19 Want dit is Gode aengenaem, dat iemand, om hem te behagen, kwellingen verdraegt, ten onregte lydende.
20 Want wat eere is dat, indien gy de slagen verdraegt, die ge krygt als ge misdaen hebt? Maer indien gy in lyden komt met wel te doen, en dat verdraegt, dat is Gode aengenaem.
21 Want daertoe zyt gy geroepen, mits Christus zelf voor ons geleden heeft, u een exempel nalatende, opdat gy zyne voetstappen zoudt volgen.
22 Hy die geene zonde gedaen en had, en in wiens mond geen bedrog en is gevonden.
23 Die, als hy gelasterd wierd, niet tegen en lasterde, als hem lyden aengedaen wierd, niet en dreigde; maer zich zelven overgaf aen dengenen, die hem onregtveerdelyk oordeelde.
24 Die zelf onze zonden in zyn lichaem tot op het kruis gedragen heeft, opdat wy, aen de zonden gestorven zynde, voor de regtveerdigheid zouden leven. Het is door zyne wonden, dat wy genezen zyn.
25 Want gy waert als dwalende schapen; maer nu zyt gy wedergekeerd tot den Herder en den Bisschop uwer zielen.

KAPITTEL III.

DAT van 's gelyken ook de vrouwen onderdanig zyn aen hare mans; opdat, zoo er sommigen aen het woord nog niet en gelooven, zy door de maniere van leven van de vrouwen zonder het woord gewonnen worden,
2 Aenmerkende uwen zuiveren wandel, en eerbiedigheid.
3 Dat het vrouwcieraed niet en zy uitwendig, in 't krollen des hairs, oft in 't omhangen van goud, oft in opgepronkte kleedinge;
4 Maer in den verborgen mensch in 't herte, door het onbederfelyke cieraed van eenen zachtmoedigen en zedigen geest, 't welke kostelyk is voor Gods oogen.

5 Want aldus vercierden zich ook
eertyds de heilige vrouwen, die hare
hope op God hadden, en aen hare
mans onderdanig waren.
6 Zoo was Sara gehoorzaem aen
Abraham, hem haren heere noe-
mende, welker dochters gy gewor-
den zyt, als gy wel doet, en u door
geene vreeze en laet ontstellen.
7 De mannen van 's gelyken moeten
met haer op eene verstandige ma-
niere leven, aen het vrouwgeslacht,
als aen het zwakste, eere bewyzende,
als die ook medeërfgenamen zyn van
de gratie des levens; opdat uwe ge-
beden niet verstoord en worden.
8 Eindelyk, weest allen eendrag-
tig, medelydende, uwe broeders be-
minnende, bermhertig, vriendelyk,
ootmoedig;
9 Geen kwaed met kwaed vergel-
dende, noch lasteringe met laste-
ringe, maer hen integendeel ze-
genende: want daertoe zyt gy ge-
roepen, opdat gy den zegen zoudt
beërven.
10 Want die het leven bemint, en
goede dagen zoekt te hebben, dat hy
zyne tonge bedwinge van het kwaed,
en zyne lippen van bedrog te spre-
ken.
11 Dat hy afwyke van het kwade,
en het goede doe; dat hy den vrede
zoeke, en denzelven najage.
12 Want de oogen des Heeren zyn
op de regtveerdigen, en zyne ooren
tot hunne gebeden. Maer het gezigt
des Heeren is tegen de kwaeddoe-
ners.
13 En wie kan u doch hinderen, in-
dien gy met iever het goede betracht?
14 Ja zelfs, al is 't dat gy iets lydt
om de regtveerdigheid, dat is uw ge-
luk. En vreest dan hunne dreige-
menten niet, noch en ontstelt er u
niet over;
15 Maer heiligt den Heere Christus
in uwe herten; en zyt altyd bereid,
om voldoeninge te geven aen een
ieder, die u reden zal afvragen van
de hope, die in u is;
16 Met zachtmoedigheid en eerbie-
digheid eene goede conscientie be-
toonende, opdat degenen die uwen
goeden wandel in Christus lasteren,
beschaemd worden, als zy kwaed van
u spreken.
17 Want het is beter, als Gods wille
zoo is, wel doende te lyden, als kwa-
lyk doende.
18 Want Christus zelf heeft eens
voor onze zonden de dood geleden,
hy, die regtveerdig was voor de on-
regtveerdigen, opdat hy ons aen God
zoude opdragen; die wel is gedood
naer het vleesch, maer levende ge-
maekt door den Geest.
19 In denwelken hy ook is gaen
prediken aen de geesten, die in de
gevangenisse waren,
20 Die eertyds ongeloovig geweest
waren, als God hen met verduldig-
heid verwachtte ten tyde van Noë,
wanneer de arke gebouwd wierd;
waerin weinige, dat is, acht zielen
door het water behouden wierden.
21 Hetwelk eene afbeelding was
van het doopsel, bestaende niet in
eene afwasschinge van vuiligheid des
lichaems, maer in de toezegging van
eene goede conscientie voor God,
hetgene ons nu ook behoudt door de
verryzenisse van Jesus Christus;
22 Die, opgeklommen zynde ten he-
mel, is aen de regter hand Gods;
daer hem de engelen, de magten, en
de krachten onderdanig zyn, na dat
hy de dood verslonden heeft, opdat
wy erfgenamen zouden worden van
het eeuwig leven.

KAPITTEL IV.

AENGEZIEN dan Christus in het
vleesch geleden heeft, zoo wa-
pent u ook met dezelfde gedachten,
peizende, dat dengenen die geleden
heeft in het vleesch, de zonden is
afgestorven.

2 Om nu niet meer volgens de begeerlykheden der menschen, maer volgens den wille Gods den tyd, die in dit lichaem overig is, te beleven.

3 Want het is genoeg, in den voorgaenden tyd, volgens de genegenheden der heidenen te werk gegaen te hebben; levende in ontuchtigheden, in wellusten, in dronkenschappen, brasseryen, drinkeryen en in de grouwelyke diensten der afgoden :

4 Hetwelk hun vreemd voorkomt, dat gy nu niet meer mede en loopt tot dezelfde uitgestorte overdadigheid, u daerom lasterende.

5 Doch zy zullen rekeninge geven aen dengenen, die bereid staet om te oordeelen levenden en dooden.

6 Want daerom is ook het evangelie aen de dooden verkondigd, opdat zy wel naer het lichaem voor de menschen geoordeeld zynde, nogtans naer den geest zouden leven voor God.

7 Verders het einde van alle dingen is aenstaende; weest dan voorzigtig en waekt in het gebed.

8 Maer vooral hebt eene vurige liefde tot malkanderen : want de liefde bedekt menigte van zonden.

9 Weest vlytig om malkanderen te herbergen, zonder murmureren.

10 Dat een ieder de gave, die hy ontvangen heeft, bestede ten dienste van een ander, als goede uitdeelers van de velerhande gratie Gods;

11 Indien iemand spreekt, dat hy spreke als of het Gods woorden waren; indien iemand in bedieninge is, dat hy ze bediene als uit de kracht, die God verleent, opdat God in alles verheerlykt worde, door Jesus Christus, aen wien de glorie en de heerschappye toekomt in der eeuwigheid. Amen.

12 Allerliefsten! en laet het u niet vreemd dunken, dat gy door het vuer beproefd wordt, als of u iet nieuws overkwam.

13 Maer verblydt u, dat gy deelachtig zyt aen het lyden van Christus, opdat gy u ook verblyden en verheugen moogt in de openbaringe zyner glorie.

14 Gelukkig zyt gy, indien u versmading wordt aengedaen om den name van Christus : want de eere, de glorie, de kracht Gods en zyn Geest rust op u.

15 Doch dat niemand van u en lyde als een doodslager, oft dief, oft kwaeddoener, oft als een, die op eens anders goed uit is,

16 Maer is 't als christen, dat hy het zich niet en schame, maer God daerover glorie geve.

17 Want de tyd is hier, dat God zyn oordeel beginnen zal van zyn eigen huis. Doch indien hy 't van ons begint, wat zal het einde zyn van degenen, die aen het evangelie Gods niet en gehoorzamen?

18 En indien de regtveerdige nauwelyks zalig wordt, waer zal de goddelooze en de zondaer blyven?

19 Zoo dan, dat degenen, die lyden volgens den wille Gods, hunne zielen aen hem, als aen hunnen getrouwen Schepper, door goede werken bevelen.

KAPITTEL V.

Ik bidde de priesters, die onder ulieden zyn, als medepriester, en getuige van 't lyden van Christus, en ook deelachtig aen de glorie, die eens geopenbaerd zal worden :

2 Bestiert de kudde Gods, die onder u is, en hebt er toezigt over, niet uit bedwang, maer gewilliglyk volgens God; noch om vuil gewin, maer uit er herte;

3 Noch als heerschappye voerende over het erfdeel, maer als zynde het voorbeeld geworden van de kudde uit een opregt gemoed.

4 En als de Opper-Herder verschynen zal, zult gy eene onverslenselyke kroone van glorie verkrygen.
5 Zoo ook, gy jongelingen! weest onderdanig aen de priesters; en gy altemael aen malkanderen, u de ootmoedigheid indrukkende : want God wederstaet aen de hooveerdigen, maer aen de ootmoedigen geeft hy zyne gratie.
6 Vernedert u dan onder de magtige hand Gods, opdat hy u verheffe op zynen tyd van bezoekinge.
7 Werpt al uwe bekommernisse op hem, want hy is voor u bezorgd.
8 Leeft matelyk, en waekt : want uw vyand, de duivel, loopt om als een brieschende leeuw, zoekende wien hy moge verslinden.
9 Wederstaet hem, versterkt door het geloove, gedenkende, dat uwe broeders, die in de wereld zyn, hetzelfde te lyden hebben.
10 Doch de God van alle genade, die ons door Jesus Christus tot zyne glorie geroepen heeft, die zal ons na een weinig lydens voltrekken, versterken, en grondig bevestigen.
11 Hem zy de glorie en de heerschappye in alle eeuwigheid. Amen.
12 Ik heb u door Silvanus, eenen getrouwen broeder, zoo ik meene, in het kort geschreven, vermanende en getuigende, dat die, in dewelke gy vaststaet, de waerachtige gratie Gods is.
13 De medeverkorene gemeente, die in Babylon is, en Marcus, myn zoon, doen u groeten.
14 Groet malkanderen met eenen heiligen kus. De gratie zy met u allen, die in Christus Jesus zyt.

TWEEDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL PETRUS.

KAPITTEL I.

SIMON Petrus, dienaer en apostel van Jesus Christus, aen degenen, die hetzelfde geloove gelyk wy ontvangen hebben, met de regtveerdigheid van onzen God en Zaligmaker Jesus Christus :
2 Genade en vrede zy ulieden vermenigvuldigd, door de kennisse van God en van Christus Jesus, onzen Heere.
3 Gelyk ons van zyne goddelyke kracht alle dingen, die tot het leven en de godvruchtigheid dienen, geschonken zyn, door de kennisse van dengenen, die ons geroepen heeft door zyne eigene glorie en kracht;
4 Waerdoor hy ons de overgroote en kostelyke beloofde gaven geschonken heeft, opdat gy door dezelve deelachtig zoudt worden aen de goddelyke natuer, ontvlugtende de bedorvenheid, die door de begeerlykheid in de wereld is;
5 Zoo tracht ook met alle neerstigheid, om by uw geloove de deugd te voegen, by de deugd de wetenschap,
6 By de wetenschap de matigheid,

by de matigheid de verduldigheid, by de verduldigheid de godvruchtigheid,
7 By de godvruchtigheid de broederlyke liefde, en by de broederlyke liefde de liefde Gods.
8 Want zoo deze dingen by ulieden te vinden zyn, en daer overvloedig zyn, zy en zullen u niet ledig noch vruchteloos laten in de kennisse van onzen Heere Jesus Christus.
9 Want die deze dingen niet en heeft, is een blinde, die naer den weg moet tasten, en die vergeten heeft, hoe hy van zyne oude zonden gezuiverd is.
10 Daerom, broeders! doet des te meer uw beste om uwen roep en verkiezinge te verzekeren door goede werken: want zoo doende en zult gy nooit in zonde vallen.
11 En zoo zal u een opene ingang gebaend worden tot het eeuwig ryk van onzen Heere en Zaligmaker, Jesus Christus.
12 Overzulks en zal ik niet nalaten u altyd van deze dingen te vermanen, alhoewel gy ze genoeg weet, en in de waerheid, daer ik nu van spreke, bevestigd zyt.
13 Want ik achte het regt te zyn, dat ik u, zoo lang als ik in deze tente ben, door vermaningen opwekke.
14 Wel wetende, dat ik myne tente haest zal afleggen, gelyk onze Heere Jesus Christus my dat ook verklaerd heeft.
15 Doch ik zal zorg dragen, dat gy ook geduriglyk, na myne dood, deze dingen zult konnen gedenken.
16 Want wy en hebben geene fraeiverdichte fabelen gevolgd, als wy u de kracht en de komste van onzen Heere Jesus Christus verkondigd hebben. Maer wy zyn zelven aenschouwers geweest van zyne majesteit.
17 Want hy ontving eere en glorie van God den Vader, als er van uit dien treffelyken glans diergelyke stemme tot hem afkwam: Dit is myn welbeminde Zoon, in wien ik myn welbehagen genomen hebbe, hoort naer hem! (*Matt.* xvii, 5.)
18 En deze stemme hoorden wy van den hemel afkomen, als wy met hem op den heiligen berg waren.
19 Ook hebben wy prophetische woorden, die vaster gaen, op dewelke gy wel doet met acht te nemen, als op een licht, schynende in eene duistere plaetse, tot dat de dag aenkome, en de morgensterre opga in uwe herten.
20 Dit vooral wetende, dat geene prophetische Schrifture door eigene verklaringe uitgelegd en wordt.
21 Want het en is niet door den wille des menschen, dat de prophetie eertyds is aengebragt; maer het is door het ingeven van den Heiligen Geest, dat de heilige mannen Gods gesproken hebben.

KAPITTEL II.

DOCH daer zyn ook valsche propheten onder het volk geweest, gelyk er ook onder ulieden leugenachtige leeraers zullen zyn, die verderfelyke ketteryen zullen invoeren, en die den Heere, die hen gekocht heeft, verloochenende, zich een haestig verderf zullen op den hals halen.
2 En velen zullen hunne dertelheden navolgen, door dewelke de weg der waerheid zal gelasterd worden;
3 En zy zullen met gemaekte woorden van u koopmanschap maken; maer hun oordeel is nu van overlang op weg, en hun verderf en slaept niet.
4 Want is 't dat God de engelen, die gezondigd hebben, niet gespaerd en heeft, maer dezelve in de helle stootende, aen de boeijen der duis-

terheid heeft overgeleverd, om gepynigd en tot het oordeel bewaerd te worden;
5 En is 't dat hy de eerste wereld niet gespaerd, maer Noë, den verkondiger der regtveerdigheid, alleen met zeven anderen bewaerd heeft, als hy den vloed der wateren over de wereld der goddeloozen uitstortte;
6 Heeft hy ook de steden van Sodoma en Gomorrha in assche leggende, door eene gansche verwoestinge gestraft, om een voorbeeld te stellen voor degenen, die goddeloos zouden leven;
7 En heeft hy den regtveerdigen Loth, die door den overlast en den ontuchtigen handel der booswichten verdrukt wierd, daeruit verlost:
8 (Want deze man, die in hooren en zien regtveerdig was, woonde onder degenen, die zyne regtveerdige ziele van dag tot dag door hunne booze werken pynigden;)
9 Zoo weet de Heer de godvruchtigen uit de kwellinge te verlossen, en de boozen tot den dag des oordeels te bewaren, om gestraft te worden;
10 Maer voornamelyk degenen, die door vleeschelyken drift in onzuivere begeerlykheden wandelen, die de overheid verachten, die stout zyn, en eigenzinnig, en die niet en schroomen secten in te voeren, noch te lasteren;
11 Daer de engelen, alhoewel zy in kracht en sterkte meerder zyn, nogtans malkanderen door geene vervloekinge verwyzen.
12 Maer dezen wezende als onredelyke dieren, die natuerlyk geschapen zyn tot roof en tot verderf, lasteren 't gene zy niet en verstaen, en zullen in hunne bedorvenheid verloren gaen,
13 En den loon krygen van hunne ongeregtigheid. Zy, die hunne genoegten stellen in dagelyks goede cier te maken; die kladden en schandvlekken zyn, uitgestort in weelde, als zy zyn in hunne maeltyden, die ze met u houden;
14 Die de oogen vol van overspel hebben, en van onophoudelyke zonden; die de ongestadige zielen verlokken; die het herte geoefend hebben in gierigheid, kinderen der vervloekinge;
15 Die, den regten weg verlatende, afgedwaeld zyn, en involgen den weg van Balaam, zone van Basor, die den loon der ongeregtigheid liefhad;
16 Maer die berispt wierd over zyne dwaesheid: want eene stomme lastdragende beest, de spraek van eenen mensch aennemende, bedwong de uitzinnigheid van den propheet.
17 Zy zyn waterlooze fonteinen, en wolken, die van draeiwinden gedreven worden, voor wie de donkere duisternis bewaerd wordt.
18 Want, zeer opgeblazene en ydele dingen sprekende, verlokken zy door de ontuchtige begeerlykheden des vleeschs, hen, die korts te voren waren ontvloden degenen, die in dolinge wandelen;
19 Hun vryheid belovende, daer zy zelven slaven der bedorvenheid zyn: want iemand is de slave van dengenen, daer hy van overwonnen is.
20 Want indien zy, de besmettingen van de wereld ontvlugt zynde, door de kennisse van onzen Heere en Zaligmaker Jesus Christus, zich wederom in dezelve inwikkelende, laten overwonnen worden, zoo is hnn het laetste erger geworden als het eerste.
21 Want het ware hun beter, den weg der regtveerdigheid niet gekend te hebben, als, denzelven gekend hebbende, weder terug te keeren van het heilig gebod, dat hun was overgeleverd.
22 Doch hun is overgekomen hetgene een waerachtig spreekwoord zegt: De hond is wedergekeerd tot

zyn uitbraeksel, en de zogge gewasschen zynde, wederom tot het modderslyk.

KAPITTEL III.

ALLERLIEFSTEN! dit is nu de tweede brief, dien ik u schryve, in denwelken ik uw opregt gemoed door myne vermaningen opwekke;

2 Opdat gy gedenken zoudt de woorden der heilige propheten, daer ik van gemeld heb, als ook de geboden, die gy van ons, die uwe apostels zyn, van wege den Heere en Zaligmaker ontvangen hebt.

3 Dit vooral wetende, dat er in de laetste tyden bedriegers zullen komen, die naer hunne eigene begeerlykheden zullen wandelen,

4 Zeggende: Waer is doch de belofte van zyne komste? want sedert dat onze voorouders overleden zyn, blyven alle dingen, gelyk zy in 't begin der schepping geweest zyn.

5 Want het is al willens, dat zy niet en weten, dat er in den eersten de hemel was door Gods woord, gelyk ook de aerde, die uit het water en door het water bestond.

6 En dat door deze dingen de wereld, die dan was, van het water overstroomd zynde, vergaen is.

7 Maer de hemel en de aerde, gelyk die nu door hetzelfde woord hersteld zyn, worden bewaerd tot het vuer, tegen den dag des oordeels, en des verderfs der goddelooze menschen.

8 Doch dat deze eene zaek u niet onbekend en zy, allerliefsten! dat by den Heere een dag is als duizend jaren, en duizend jaren als een dag.

9 De Heer en stelt zyne belofte niet uit, gelyk sommigen dat meenen; maer hy handelt langmoedelyk om uwen t'wille, niet willende, dat er eenigen verloren gaen, maer dat zy allen wederkomen tot penitentie.

10 Doch de dag des Heeren zal komen als een dief, in denwelken de hemel met groot gedruisch zal vergaen, en de elementen door de hitte zullen smelten, en de aerde, met de werken, die er inzyn, zullen verbrand worden.

11 Aengezien dan al deze dingen vergaen moeten, hoe heilig en behoort gy in uwen handel niet te zyn, en hoe godvruchtig van leven?

12 Verwachtende en verlangende naer de komste van den dag des Heeren, in denwelken de hemel door het vuer vergaen zal, en de elementen door de hitte des vuers versmelten zullen.

13 Maer volgens zyne belofte, verwachten wy eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aerde, in dewelke de regtveerdigheid zal woonen.

14 Daerom, allerliefsten! deze dingen verwachtende, doet uw best, dat gy onbevlekt en ongeschonden voor hem moogt bevonden worden in vrede.

15 En denkt, dat de langmoedigheid van onzen Heere uwe zaligheid is; gelyk ook onze zeer lieve broeder Paulus, volgens de wysheid, die hem gegeven is, u geschreven heeft.

16 Gelyk hy doet in al zyne brieven, in dewelke hy van deze dingen spreekt; alwaer sommige plaetsen moeijelyk om verstaen zyn, die de ongeleerde en ligtveerdige menschen verdraeijen, gelyk ook andere Schrifturplaetsen, tot hun eigen verderf.

17 Gy dan, broeders! hiervan nu onderrigt zynde, wacht u, dat gy door de dolinge der dwaze menschen niet mede vervoerd wordt, en alzoo afvalt van uwe vastigheid.

18 Maer wast aen in de gratie en in de kennisse van onzen Heere en Zaligmaker Jesus Christus. Hem zy glorie, en nu, en ten eeuwigen dage. Amen.

EERSTE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL JOANNES.

KAPITTEL I.

HET Woord des levens, hetgene van den beginne was, hetgene wy gehoord hebben, hetgene wy met onze oogen gezien hebben, hetgene wy aendachtelyk aenschouwd hebben, hetgene wy met onze handen getast hebben :
2 (Want het leven is geopenbaerd geworden, en wy hebben 't gezien, en wy geven er getuigenisse van, en verkondigen u dat eeuwig leven, hetwelk by den Vader was, en ons verschenen is.)
3 Hetgene wy dan gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wy u, opdat gy ook gemeenschap met ons zoudt hebben, en dat onze gemeenschap zy met den Vader, en met zynen Zone Jesus Christus.
4 En deze dingen schryven wy u, opdat gy u zoudt verblyden, en dat uwe blydschap zoude volmaekt zyn.
5 Dit is dan hetgene wy van hem gehoord hebben, en hetgene wy u verkondigen, dat God het licht is, en dat er gansch geene duisternis in hem en is.
6 Indien wy zeggen, dat wy gemeenschap met hem hebben, en nog in de duisternisse wandelen, zoo liegen wy, en wy en doen de waerheid niet.
7 Maer indien wy in het licht wandelen, gelyk hy zelf in het licht is, zoo hebben wy gemeenschap met malkanderen, en het bloed van zynen Zone Jesus Christus zuivert ons van alle zonden.
8 Indien wy zeggen, dat wy geene zonde en hebben, zoo bedriegen wy ons zelven, en de waerheid en is in ons niet.
9 Doch indien wy onze zonden belyden, hy is getrouw en regtveerdig, om ons onze zonden te vergeven, en ons te reinigen van alle onregtveerdigheid.
10 Indien wy zeggen, dat wy niet gezondigd en hebben, zoo maken wy hem leugenachtig, en zyn woord en is in ons niet.

KAPITTEL II.

MYNE kinderkens! ik schryve u deze dingen, opdat gy niet en zoudt zondigen; doch zoo iemand gezondigd heeft, wy hebben eenen voorspreker by den Vader, Jesus Christus, den Regtveerdigen;
2 Want hy is de verzoening van onze zonden, en niet alleen voor de onze, maer ook voor die van de geheele wereld.
3 En hieruit weten wy, dat wy hem kennen, indien wy zyne geboden onderhouden.
4 Die zegt, dat hy hem kent, en zyne geboden niet en onderhoudt, is een leugenaer, en de waerheid en is in hem niet.
5 Maer die zyn woord onderhoudt, in dezen is de liefde Gods waerlyk

volmaekt; en daeruit weten wy, dat
wy in hem zyn.
6 Die zegt, dat hy in hem blyft,
moet ook zelf zoo wandelen, gelyk
hy gewandeld heeft.
7 Allerliefsten! het en is geen nieuw
gebod, dat ik u schryve, maer een
oud gebod, hetwelk gy van het be-
ginsel af gehad hebt; en dat oud ge-
bod is het woord, dat gy gehoord
hebt.
8 En niettemin is 't een nieuw ge-
bod, dat ik u schryve, hetwelk waer-
achtig is zoo in hem, als in ulieden;
omdat de duisternis voorby is, en dat
het waerachtig licht nu schynt.
9 Die zegt, dat hy in het licht is, en
zynen broeder haet, die is tot nog
toe in de duisternisse.
10 Die zynen broeder liefheeft, blyft
in het licht, en hy en stronkelt ner-
gens aen.
11 Maer die zynen broeder haet, die
is in duisternisse, en hy wandelt in
het duister, niet wetende, waer hy
henen gaet, omdat de duisternis zyne
oogen verblind heeft.
12 Kinderkens! ik schryve u, om-
dat uwe zonden vergeven worden
door zynen naem.
13 Vaders! ik schryve u, omdat gy
hem kent, die van den beginne ge-
weest is. Jongelingen! ik schryve u,
omdat gy den boozen overwonnen
hebt.
14 Kleine kinderen! ik schryve u,
omdat gy tot kennisse van den Va-
der gekomen zyt. Ik schryve u, jonge
lieden! omdat gy kloek zyt en het
woord Gods in u blyft, en dat gy den
boozen overwonnen hebt.
15 En hebt doch de wereld niet lief,
noch hetgene in de wereld is. Zoo
iemand de wereld liefheeft, de liefde
des Vaders en is in hem niet.
16 Want al dat in de wereld is, dat
is oft begeerlykheid des vleesches,
oft begeerlykheid der oogen, oft hoo-
veerdye des levens; al hetwelke niet
en is uit den Vader, maer uit de we-
reld.
17 Doch de wereld gaet voorby, en
ook hare begeerlykheid, maer die den
wille Gods doet, die blyft in der eeu-
wigheid.
18 Kinderkens! het is de laetste uer,
en, gelyk gy gehoord hebt, dat de
antechrist moet komen, zoo zyn er
van nu af al vele antechristen op-
gestaen, waeruit wy weten, dat het
de laetste ure is.
19 Zy zyn uit ons uitgegaen, maer
zy en waren van de onzen niet: want
indien zy van de onzen geweest wa-
ren, zoo zouden zy wel by ons ge-
bleven zyn; doch 't is, opdat het bly-
ken zoude, dat zy niet allegader van
d'onzen en zyn.
20 Maer gylieden hebt de zalvinge
van den Heiligen, en gy weet alle
dingen.
21 Ik en heb u niet geschreven, als
aen degenen, die de waerheid niet en
kennen, maer als aen degenen, die
ze kennen, en die weten, dat geene
leugentael uit de waerheid en is.
22 Wie is er een leugenaer, als den-
genen die loochent, dat Jesus de
Christus is? Dit is een antechrist, die
den Vader en den Zone loochent.
23 Al die den Zone loochent, die en
heeft ook den Vader niet, en die den
Zone belydt, die heeft ook den Va-
der.
24 Dat dan hetgene gy van 't begin
gehoord hebt, in u blyve. Indien het-
gene gy van het begin gehoord hebt,
in u blyft, zoo zult gy ook in den
Zone en in den Vader blyven.
25 En dit is de belofte, die hy ons
zelf beloofd heeft, te weten het eeu-
wig leven.
26 Dit heb ik u geschreven van de-
genen, die u verleiden.
27 Doch wat u belangt, dat de zal-
ving, die gy van hem ontvangen hebt,
in u blyve; en zoo en hebt gy niet
van noode, dat iemand u leere. Maer

gelyk zyne zalving u van alles leert, en dat het de waerheid is en geene leugentael, zoo blyft dan by hetgene zy u geleerd heeft.
28 Nu dan, kinderkens! blyft daerby, opdat als hy verschynen zal, wy mogen betrouwen hebben en dat wy van hem niet beschaemd gemaekt worden in zyne komste.
29 Indien gy weet, dat hy regtveerdig is, zoo weet dit ook, dat al dengenen die de regtveerdigheid doet, uit hem geboren is.

KAPITTEL III.

ZIET eens, hoe groote liefde de Vader ons bewezen heeft, dat wy Gods kinderen genoemd worden, en ook zyn. Daerom en kent ons de wereld niet, omdat zy hem niet en kent.
2 Allerliefsten! wy zyn nu kinderen Gods; maer 't en is nog niet geopenbaerd, wat wy zullen zyn. Doch wy weten, dat als hy verschynen zal, wy hem zullen gelyk zyn, want wy zullen hem zien gelyk hy is.
3 En al die deze hope heeft op hem, die heiligt zich zelven, gelyk hy ook heilig is.
4 Al die zonde doet, die doet ook ongeregtigheid : want de zonde is ongeregtigheid.
5 En gy weet, dat hy verschenen is, om onze zonden weg te nemen, en dat in hem geene zonde en is.
6 Al die in hem blyft, die en zondigt niet, en al die zondigt, die en heeft hem noch gezien, noch gekend.
7 Kinderkens! dat u niemand en verleide. Die de regtveerdigheid doet, die is regtveerdig, gelyk hy ook regtveerdig is.
8 Die de zonde doet, is uit den duivel; want de duivel zondigt van het begin af. Daertoe is de Zone Gods verschenen, opdat hy de werken des duivels zoude vernielen.
9 Al die uit God geboren is, en doet geene zonde, omdat Gods zaed in hem blyft; en hy en kan niet zondigen, omdat hy uit God geboren is.
10 Hieruit kent men de kinderen Gods, en de kinderen des duivels; al die niet regtveerdig en is, die en is uit God niet, noch ook die zynen broeder niet en bemint :
11 Want dit is hetgene u verkondigd is, en hetgene gy van den beginne gehoord hebt, dat gy malkanderen zoudt beminnen.
12 Niet doende gelyk Caïn, die uit den boozen was, en zynen broeder dood sloeg. En waerom sloeg hy hem dood? Omdat zyne werken boos, en die van zynen broeder regtveerdig waren.
13 En verwondert u niet, broeders! indien de wereld u haet.
14 Wy weten, dat wy van de dood overgevoerd zyn tot het leven, omdat wy onze broeders beminnen. Die ze niet en bemint, blyft in de dood.
15 Die zynen broeder haet, is een doodslager; en gy weet wel, dat een doodslager het eeuwig leven in zich niet en blyft behouden.
16 Hieruit hebben wy de liefde Gods gekend, dat hy zyn leven voor ons ten beste heeft gegeven. Daerom moeten wy ook ons leven ten beste geven voor onze broeders.
17 Die de goederen van deze wereld heeft, en zynen broeder ziet gebrek lyden, en zyn ingewand voor hem sluit, hoe blyft de liefde Gods in hem?
18 Myne kinderkens! en laet ons niet beminnen met woorden oft met de tonge, maer met der daed en met der waerheid.
19 Hieruit kennen wy, dat wy de waerheid toebehooren, en wy zullen onze herten daervan overtuigen in zyne tegenwoordigheid.
20 Want indien ons herte ons be-

rispt, God is nog al meerder als ons herte, en hy weet alle dingen.

21 Allerliefsten! indien ons herte ons niet en berispt, zoo hebben wy betrouwen voor God.

22 En al wat wy verzoeken, wy zullen 't van hem verkrygen, omdat wy zyne geboden onderhouden, en doen hetgene hem behagelyk is.

23 En dit is zyn gebod, dat wy gelooven in den naem van zynen Zone Jesus Christus, en dat wy malkanderen liefhebben, gelyk hy ons geboden heeft.

24 Die zyne geboden onderhoudt, blyft in God, en God in hem; en uit den Geest, dien hy ons gegeven heeft, daeruit weten wy, dat hy in ons blyft.

KAPITTEL IV.

ALLERLIEFSTEN! en gelooft alle geesten niet, maer beproeft de geesten, of zy van God zyn : want daer zyn vele valsche propheten in de wereld opgestaen.

2 Hieraen wordt de Geest, die van God is, gekend : alle geest, die belydt, dat Jesus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God.

3 En alle geest, die Jesus niet ten volle belydt, en is uit God niet; maer die is van den antechrist, van denwelken gy gehoord hebt, dat hy komen moet en die van nu af al in de wereld is.

4 Kinderkens! gylieden zyt uit God, en gy hebt hem overwonnen; aengezien dat degene, die in u is, grooter is als degene, die in de wereld is.

5 Zy zyn van de wereld, en daerom spreken zy van de wereld, en de wereld hoort naer hen.

6 Wy zyn uit God. Die God kent, die aenhoort ons, die uit God niet en is, die en aenhoort ons niet. Hieraen kennen wy den geest der waerheid, en den geest der dolinge.

7 Allerliefsten! laet ons malkanderen beminnen, want de liefde is uit God; en al die bemint, die is uit God geboren, en hy kent God.

8 Die niet en bemint, en kent God niet, want God is liefde.

9 Hierin heeft de liefde Gods tot ons gebleken, dat God zynen eenigen geboren Zone in de wereld gezonden heeft, opdat wy door hem zouden leven.

10 Hierin bestaet de liefde, niet dat wy God bemind hadden, maer dat hy ons eerst bemind heeft, en zynen Zone gezonden heeft tot verzoeninge van onze zonden.

11 Allerliefsten! heeft God ons alzoo bemind, zoo moeten wy ook malkanderen beminnen.

12 Niemand en heeft ooit God gezien. Indien wy malkanderen beminnen, zoo blyft God in ons, en zyne liefde is in ons volmaekt.

13 Hieruit weten wy, dat wy in hem blyven, en hy in ons, omdat hy ons van zynen Geest gegeven heeft.

14 En wy hebben 't gezien, en getuigenisse, dat de Vader zynen Zone gezonden heeft, tot eenen Zaligmaker der wereld.

15 Al die belydt, dat Jesus de Zone Gods is, God blyft in hem, en hy in God.

16 En wy hebben de liefde gekend, die God tot ons heeft, en geloove daeraen gegeven. God is de liefde, en die in de liefde blyft, die blyft in God, en God in hem.

17 Hierin bestaet de volmaektheid der liefde van God tot ons, dat wy betrouwen hebben in den dag des oordeels, omdat wy in de wereld zoo zyn, gelyk hy is.

18 Daer en is geene vreeze in de liefde, maer de volmaekte liefde dryft de vreeze uit : want de vreeze brengt pyne mede, en die vreest en is in de liefde niet volmaekt.

19 Laet ons dan God beminnen,

aengezien hy ons eerst bemind heeft.

20 Indien iemand zegt, dat hy God bemint, en zynen broeder haet, hy is een leugenaer; want indien hy zynen broeder, dien hy ziet, niet en bemint, hoe kan hy God, dien hy niet en ziet, beminnen?

21 Ook hebben wy dit gebod van God ontvangen, dat, die God bemint, ook zynen broeder moet beminnen.

KAPITTEL V.

AL die gelooft, dat Jesus de Christus is, die is uit God geboren; al die bemint den Vader, die voortbrengt, bemint ook dengenen, die uit hem geboren is.

2 Hieruit weten wy, dat wy de kinderen Gods beminnen, is 't dat wy God beminnen, en zyne geboden onderhouden.

3 Want de liefde Gods bestaet daerin, dat wy zyne geboden onderhouden, en zyne geboden en zyn niet zwaer.

4 Want al die uit God geboren is, overwint de wereld, en de victorie, door dewelke wy de wereld overwinnen, is ons geloof.

5 Wie is het die de wereld overwint, als degene, die gelooft, dat Jesus de Zone Gods is?

6 Hy is Jesus de Christus, die gekomen is door water en bloed, niet door het water alleen, maer door het water en het bloed. En het is de Geest, die getuigenisse geeft, dat Christus de waerheid is.

7 Want daer zyn er dry, die getuigenisse geven in den hemel; de Vader, het Woord, en de Heilige Geest; en deze dry zyn een.

8 En dry zyn er, die getuigenisse geven op der aerde; de Geest, het water en het bloed; en deze dry zyn een.

9 Indien wy de getuigenisse der menschen aennemen, de getuigenis van God is immers meerder. Nu het is God zelf, die deze meerdere getuigenisse gegeven heeft van zynen Zone.

10 Die in den Zone Gods gelooft, heeft de getuigenisse Gods in zich zelven; die den Zone niet en gelooft, die maekt hem leugenachtig, omdat hy geen geloof en geeft aen de getuigenisse, die God van zynen Zone gegeven heeft.

11 En dit is de getuigenis, dat God ons het eeuwig leven gegeven heeft, en dit leven is in zynen Zone.

12 Die den Zone heeft, die heeft het leven, die den Zone niet en heeft, die en heeft het leven niet.

13 Deze dingen schryve ik u, opdat gy weten zoudt, dat gy het eeuwig leven hebt, gy die gelooft in den naem van den Zone Gods.

14 En dit is het betrouwen, hetwelke wy op hem hebben, dat hy ons verhoort in al hetgene, dat wy volgens zynen wille verzoeken.

15 En is't dat wy weten, dat hy ons verhoort in al dat wy verzoeken, zoo weten wy ook, dat wy de dingen, die wy van hem verzocht hebben, nu al bezitten.

16 Indien iemand zynen broeder eene zonde ziet doen, die ter dood niet en gaet, dat hy bidde, en het leven zal hem, die niet ter dood en zondigt, gegeven worden; maer daer is eene zonde, die ter dood gaet, voor die en zegge ik niet, dat iemand zoude bidden.

17 Alle ongeregtigheid is zonde. Doch daer is eene zonde, die ter dood gaet.

18 Wy weten, dat al die uit God geboren is, niet en zondigt: want deze geboorte uit God bewaert hem, en de booze en raekt hem niet aen.

19 Wy weten, dat wy uit God zyn, en dat de geheele wereld onder den boozen gesteld is.

20 En wy weten, dat de Zone Gods gekomen is, en ons het verstand gegeven heeft, om den waren God te kennen, en te zyn in zynen waerachtigen Zone. Deze is de ware God, en het eeuwig leven.
21 Kinderkens! wacht u van de afgoden. Amen.

TWEEDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL JOANNES.

DE ouderling aen mevrouw Electa en hare kinderen, die ik in de waerheid liefhebbe, en niet alleen ik, maer ook allen, die de waerheid kennen.
2 Om de waerheid, die altyd in ons blyft, en die met ons zal zyn in der eeuwigheid :
3 Genade, bermhertigheid en vrede zy met ulieden van God den Vader, en van Jesus Christus, den Zone des Vaders, in de waerheid en in de liefde.
4 Ik ben zeer verblyd geweest, omdat ik er onder uwe kinderen bevonden hebbe, die in de waerheid wandelen, gelyk wy een gebod gekregen hebben van den Vader.
5 En nu bid ik u, mevrouwe ! (niet als of ik u een nieuw gebod schreef, maer hetgene wy van den beginne gehad hebben,) dat wy malkanderen zouden beminnen.
6 Nu daer is de liefde in gelegen, dat wy naer zyne geboden wandelen. Want dit is het gebod waerin, gelyk gy van den beginne gehoord hebt, gy moet wandelen.
7 Want daer zyn vele verleiders in de wereld opgestaen, die niet en belyden, dat Jesus Christus in het vleesch gekomen is. Zoodanige is een verleider en een antechrist.
8 Ziet wel voor u, dat gy niet en verliest, hetgene gy gearbeid hebt, maer den vollen loon moogt bekomen.
9 Al die afwykt, en niet en blyft in de leeringe van Christus, en bezit God niet; maer die in deze leeringe blyft, die bezit den Vader en den Zone.
10 Indien iemand by u komt, en deze leeringe niet mede en brengt, ontvangt hem in uw huis niet, noch en groet hem niet.
11 Want die hem groet, die neemt deel aen zyne booze werken.
12 Ik had nog meer aen u te schryven, doch ik en heb het door papier en inkt niet willen doen : want ik hope by u te komen en u mondelings te spreken, opdat uwe vreugd volkomen zy.
13 De kinderen van uwe zuster Electa groeten u.

DERDE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL JOANNES.

DE ouderling aen den allerliefsten
Gajus, dien ik in de waerheid
beminne.
2 Allerliefste! ik bidde, dat het met
al uwe zaken en uwe gezondheid zoo
wel moge gaen, gelyk het wel gaet
met uwe ziele.
3 Ik ben zeer verblyd geweest, als
de broeders kwamen, en getuigenis
gaven van uwe opregtigheid, en hoe
gy in de waerheid wandelt.
4 Niets en is er my aengenamer, als
te hooren, dat myne kinderen in de
waerheid wandelen.
5 Allerliefste! gy doet getrouwelyk
in al dat gy doet aen de broeders, en
dat aen de vreemdelingen,
6 Die getuigenisse gegeven hebben
van uwe liefde in de tegenwoordig-
heid van de gemeente; en gy zult
wel doen met hen op de reize te
stellen, gelyk God weerdig is.
7 Want het is om zynen naem, dat
zy de reize hebben aengenomen,
zonder van de heidenen iets te ont-
vangen.
8 Wy moeten dan zoodanigen wel
ontvangen, opdat wy medewerkers
der waerheid mogen worden.
9 Ik zoude aen de gemeente wel ge-
schreven hebben; maer Diotrephes,
die onder hen den meester tracht te
maken, en neemt ons niet aen.
10 Daerom, indien ik kome, zoo
zal ik zyne werken in gedachtenisse
brengen, die hy aenregt, snappende
tegen ons met booze woorden; en
als of hem dit nog niet genoeg en
ware, hy zelf en ontvangt de broe-
ders niet, en verbiedt het aen dege-
nen, die het willen doen, en jaegt ze
buiten de gemeente.
11 Allerliefste! en volgt het kwade
niet na, maer het goede. Die wel doet,
is uit God; die kwalyk doet, en kent
God niet.
12 Van Demetrius geeft iedereen
getuigenisse, en de waerheid zelve;
en wy geven van hem ook getuige-
nisse, en gy weet, dat onze getuige-
nis waerachtig is.
13 Ik had u nog veel te schryven,
maer ik en heb het niet willen doen
met penne en inkt.
14 Want ik hope u haest te zien,
en dan zullen wy mondelings spre-
ken.
15 Vrede zy met u. De vrienden
doen u groeten. Groet de vrienden
elk in 't bezonder.

ALGEMEENE BRIEF

VAN DEN

H. APOSTEL JUDAS.

JUDAS, dienaer van Jesus Christus,
en broeder van Jacobus, aen de
geroepenen, die van God den Vader
bemind, en van Jesus Christus be-
waerd zyn :
2 Bermhertigheid, vrede en liefde
zy ulieden vermenigvuldigd.
3 Allerliefsten! gelyk ik ten uiter-
ste bezorgd ben om u te schryven,
rakende uwe gemeene zaligheid, zoo
was het doch noodig, dat ik u schreef,
om u te bidden, dat gy kloekelyk
strydt voor het geloove, hetwelk
eens aen de heiligen is overgeleverd.
4 Want daer zyn eenige goddelooze
menschen ingekropen, die al van
over lang beschreven zyn tot dit
oordeel, die de genade van onzen
God verkeeren in wulpschheid, en
den eenigen Opperheer, onzen Heere
Jesus Christus, verloochenen.
5 Doch ik wil u indachtig maken,
hetgene gy voordezen al weet, dat
Jesus, het volk uit het land van Egyp-
ten verlost hebbende, daerna dege-
nen, die niet en geloofden, vernield
heeft.
6 En dat hy de engelen, die hunne
eerste heerlykheid niet bewaerd,
maer hunne woonstede verlaten heb-
ben, in eeuwige boeijen onder de
duisternisse heeft opgesloten, tot het
oordeel van dien grooten dag.
7 Gelyk ook Sodoma en Gomorrha,
en de omliggende steden, die op dier-
gelyke wyze zich in onkuischheid
hadden uitgestort, en het vreemde
vleesch waren nageloopen, tot een
voorbeeld geworden zyn van het
eeuwig vuer, dragende de straffe.
8 Niettemin zoo onteeren dezen
ook desgelyks hun vleesch, verach-
ten de overheid, en lasteren de ma-
jesteit.
9 Daer de aertsengel Michaël, als
hy met den duivel in geschil was,
twistende over het lichaem van Moy-
ses, hem nogtans niet en durfde door
vermaledydinge verwyzen, maer zei-
de : Dat de Heer u bedwinge!
10 Doch dezen lasteren al hetgene
zy niet en verstaen, en al wat zy na-
tuerlyk als onredelyke dieren weten,
daerin worden zy bedorven.
11 Wee hun! want zy den weg van
Cain zyn ingegaen, en met Balaam
misleid zynde, door den loon ver-
voerd worden; en door de oproerig-
heid zyn zy met Core in 't verderf
geraekt.
12 Het zyn de schandvlekken van
de liefdemaeltyden, die ze houden,
als ze met u daer aenzitten en zich
opvullen zonder eere of schaemte.
Het zyn waterlooze wolken, die van
den wind herwaerts en derwaerts
gedreven worden; het zyn verslensde
boomen, die onvruchtbaer, door en
door verstorven, en ontworteld zyn.
13 Het zyn woeste baren van de
zee, die het schuim van hunne
schandelykheden uitwerpen; het
zyn dwaelsterren, voor wie eene on-
stuimige duisternis in der eeuwig-
heid bewaerd wordt.
14 Het is ook van dezen, dat Enoch,

de zevende na Adam, aldus geprophe-
teerd heeft: Ziet den Heere, die komt
met duizenden van zyne heiligen,
15 Om het oordeel aen te stellen te-
gen een iegelyk, en alle goddeloozen
te straffen over al hunne goddelooze
werken, die zy goddelooslyk bedre-
ven hebben; en over al de smadelyke
woorden, die de goddelooze zondaers
tegen God gesproken hebben.
16 Het zyn murmureerders, die al-
tyd klagen, die naer hunne lusten
wandelen; welker mond opgeblazene
dingen spreekt, en die de menschen
wonderlyk verheffen uit eigen baet.
17 Maer gy, allerliefsten! weest
gedachtig de woorden, die door de
apostelen van onzen Heere Jesus
Christus voorzeid zyn;
18 Dewelke u zeiden, dat er in de
laetste tyden bedriegers zullen ko-
men, die naer hunne lusten in god-
deloosheden zullen wandelen.
19 Dezen zyn 't, die zich afschei-
den, zinnelyke menschen, die gee-
nen Geest hebben.
20 Maer gy, allerliefsten! u zelven
opbouwende op uw allerheiligste
geloove, en biddende door den Hei-
ligen Geest,
21 Bewaert u zelven in de liefde
Gods, verwachtende de bermhertig-
heid van onzen Heere Jesus Christus,
ten eeuwigen leven.
22 Bestraft degenen, die van nu af
al veroordeeld zyn.
23 Maer behoudt de anderen, hen
trekkende uit het vuer; en hebt me-
delyden met hen, in vreeze; hatende
ook zelfs het kleed, 't welk van het
vleesch besmet is.
24 Voorts aen hem, die magtig is u
van zonde te bewaren, en u onbe-
vlekt voor zyne majesteit te stellen,
met vreugde in de komste van onzen
Heere Jesus Christus;
25 Den eenigen God, die onze Za-
ligmaker is door Jesus Christus, on-
zen Heere, zy glorie, grootachtbaer-
heid, heerschappye, en magt voor
alle tyden, en nu, en in alle eeuwig-
heid. Amen.

DE APOCALYPSIS

OFT

DE OPENBARINGE

VAN DEN

H. APOSTEL JOANNES.

KAPITTEL I.

DE openbaring van Jesus Christus,
welke God hem gegeven heeft,
om aen zyne dienaers de dingen te
vertoonen, die haest geschieden moe-
ten; en dewelke hy door zynen en-
gel, dien hy afzond, kenbaer ge-
maekt heeft aen zynen dienaer
Joannes,
2 Die het woord Gods verkondigd

heeft, en getuigenisse heeft gegeven
van Jesus Christus, en van al wat hy
gezien heeft.
3 Zalig is hy, die de woorden van
deze prophetie leest en hoort, en die
de dingen bewaert, die daerin ge-
schreven staen : want de tyd is aen-
staende.
4 Joannes aen de zeven kerken, die
in Asien zyn : genade zy ulieden en
vrede van dengenen, die is, die was,
en die komen moet, en van de zeven
Geesten, die voor zynen troon zyn ;
5 En van Jesus Christus, die de ge-
trouwe Getuige is, de Eerstgeborene
onder de dooden , en de Opper-
heer van de koningen der aerde ;
die ons bemind heeft, en ons van
onze zonden afgewasschen heeft in
zyn bloed,
6 En die ons koningen en priesters
voor God zynen Vader gemaekt
heeft ; hem zy glorie en heerschap-
pye in alle eeuwigheid. Amen.
7 Ziet, hy komt op de wolken, en
alle oog zal hem zien, ook degenen,
die hem doorstoken hebben ; en al
de geslachten der aerde zullen om
hem voor hunne borsten kloppen.
Ja zekerlyk. Amen.
8 Ik ben de Alpha en de Omega, het
begin en het einde, zegt de Heere
God, die is, die was, en die komen
moet, de Almogende.
9 Ik, Joannes, die uw broeder ben,
en met u deel hebbe in de verdruk-
kinge, in het ryk, en in de verdul-
digheid van Christus Jesus, ben ge-
weest in het eiland, genoemd Patmos,
om het woord Gods, en om de getui-
genisse voor Jesus.
10 Ik was op eenen dag des Heeren
in den geest opgetogen, en ik hoorde
achter my eene sterke stemme, als
van eene trompette,
11 Dewelke zeide : Hetgene gy ziet,
schryft dat in een boek ; en zendt
het aen de zeven kerken, die in Asien
zyn, te Ephesen, te Smyrna, te Per-
gamen, te Thyatiren, te Sardis, te
Philadelphien, en te Laodiceën.
12 En ik keerde my om, om te zien
wat stemme dat tot my sprak ; en
my omgekeerd hebbende, zag ik ze-
ven gouden kandelaren ;
13 En in 't midden der zeven gou-
den kandelaren, iemand die den
Zone des menschen geleek, gekleed
met een lang kleed, en onder de
borst omgord met eenen gouden
sluijer ;
14 Zyn hoofd en hair was zoo wit
als witte wolle, ja als een sneeuw ;
en zyne oogen waren gelyk eene
vlamme vuers ;
15 Zyne voeten gelyk het fynste
koper, als het in den oven gloeit ; en
zyne stemme was gelyk het ge-
druisch van vele wateren.
16 En hy had in zyne regter hand
zeven sterren, en uit zynen mond
kwam een scherp zweerd snydende
van beide kanten, en zyn aenzigt
was klaerschynende als de zonne,
zynde op haer sterkste.
17 En zoo als ik hem zag, viel ik
gelyk dood voor zyne voeten ; doch
hy legde zyne regter hand op my,
zeggende : En vreest niet, ik ben de
eerste en de laetste ;
18 Ik die leve ; ik ben wel dood ge-
weest, maer ziet, ik leve nu in alle
eeuwigheid ; en ik heb de sleutels
van de dood en van de helle.
19 Schryft dan hetgene gy gezien
hebt, hetgene tegenwoordig is, en
hetgene na dezen te geschieden
staet :
20 Dit is het geheim van de zeven
sterren, die gy in myne regter hand
gezien hebt, en van de zeven gouden
kandelaren. De zeven sterren zyn de
engelen der zeven kerken. En de ze-
ven kandelaers zyn de zeven kerken.

KAPITTEL II.

SCHRYFT aen den engel van de
kerke van Ephesen : Dit zegt de-

gene, die de zeven sterren in zyne regter hand houdt, die daer wandelt in het midden der zeven gouden kandelaren :

2 Ik weet uwe werken, uwen arbeid, en uwe verduldigheid, en dat gy de kwaden niet en kont verdragen; en gy hebt beproefd degenen, die zich voor apostelen uitgeven, daer zy 't niet en zyn, en gy hebt hen leugenaers bevonden ;

3 Gy zyt verduldig, en gy hebt om mynen naem geleden, en gy en zyt niet bezweken.

4 Maer dit heb ik tegen u, dat gy van uwe eerste liefde zyt afgeweken.

5 Gedenkt dan van waer gy gevallen zyt, doet penitentie en herneemt uwe eerste werken. Of anders kome ik zoo by u, en zal uwen kandelaer van zyne plaetse wegnemen, indien gy geene penitentie en doet.

6 Maer dit hebt gy, dat gy de werken der Nicolaiten haet, die ik ook hate.

7 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest tot de kerken zegt : Aen den verwinnaer zal ik t'eten geven van den boom des levens, die in het paradys van mynen God staet.

8 En schryft aen den engel van de kerke van Smyrna : Dit zegt degene, die de eerste en de laetste is, die dood geweest is, en nu leeft :

9 Ik weet uwe verdrukkinge, en uwe armoede; maer gy zyt ryk, en gy wordt gelasterd van degenen, die zich voor Joden uitgeven, daer zy 't niet en zyn, maer wel eene synagoge van den boozen vyand.

10 En vreest niets van hetgene gy nog te lyden hebt. Ziet, de duivel zal eenigen van ulieden in de gevangenisse werpen, opdat gy beproefd moogt worden ; en gy zult tien dagen verdrukkinge hebben. Zyt getrouw tot der dood toe, en ik zal u de kroone des levens geven.

11 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest tot de kerken zegt : De verwinnaer zal van de tweede dood niet beschadigd worden.

12 En schryft aen den engel van de kerke van Pergamen : Dit zegt degene, die het zweerd heeft, dat van beide kanten scherpsnydende is :

13 Ik weet, waer dat gy woont, daer de troon is van den boozen vyand; gy behoudt mynen naem, en gy en hebt myn geloof niet verloochend; ook zelfs niet in die dagen, als Antipas, myn getrouwe getuige, by ulieden, daer de booze vyand woont, gedood is.

14 Maer ik heb iet weinigs tegen u; dat gy er daer hebt, die de leeringe van Balaam houden, die aen Balaam leerde voor de kinderen van Israël eenen steen te stellen om over te vallen, om hen te doen eten en hoereren. (*Num.* xxii, 23, 25.)

15 Alzoo hebt gy er ook, die de leeringe der Nicolaiten houden.

16 Doet dan ook penitentie; of anderszins zal ik zoo straks by u komen, en zal hen bestryden met het zweerd van mynen mond.

17 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest aen de kerken zegt : Aen den verwinnaer, zal ik een verborgen manna geven, en ik zal hem eenen witten keursteen geven, en op dien steen eenen nieuwen naem geschreven, welken niemand en kent, als die hem ontvangt.

18 En schryft aen den engel van de kerke van Thyatiren : Dit zegt de Zone Gods, die oogen heeft gelyk eene vlamme vuers, en wiens voeten gelyk het fynste koper zyn.

19 Ik kenne uwe werken, uw geloove, uwe liefde, uwe zorge voor den armen, en uwe verduldigheid, en dat uwe laetste werken de eerste te boven gaen ;

20 Maer ik heb iet weinigs tegen u ; dat gy het wyf Jesabel, die zich voor

eene propheterse uitgeeft, toelaet te leeren, en myne dienaers te verleiden, die zy doet hoereren, en de geofferde spyze der afgoden eten.

21 Ik heb haer tyd gegeven om penitentie te doen, maer zy en wilt zich niet bekeeren van hare hoererye.

22 Ziet, ik ga haer te bedde neêrslagen, en die met haer boeleren, zullen in de uiterste bedruktheid komen, ten zy dat ze penitentie doen over hunne werken.

23 Hare kinderen zal ik met de dood slaen, en al de kerken zullen weten, dat ik het ben, die de nieren en de herten doorgronde; en ik zal een ieder van u loon naer werken geven.

24 Doch ik zegge tot ulieden, en tot alle anderen, die te Thyatiren zyn, dat ik aen u allen, dewelke deze leeringe niet en houden, en des duivels diepe verholenheden, gelyk zy die noemen, niet en kennen, geene andere zwarigheid zal overzenden;

25 Maer houdt toch vast hetgene gy hebt, tot dat ik kome.

26 Zoo wie de verwinnaer zal zyn, en myne werken tot het einde toe onderhouden zal hebben, aen hem zal ik magt geven over de volkeren;

27 Hy zal ze regeren met eenen yzeren staf, en gelyk een aerden vat zullen zy gemorzeld worden;

28 Gelyk ik ook van mynen Vader ontvangen heb; en ik zal hem de morgensterre geven.

29 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest aen de kerken zegt.

KAPITTEL III.

SCHRYFT ook aen den engel van de kerke van Sardis : Dit zegt degene, die de zeven Geesten Gods, en de zeven sterren heeft; ik kenne uwe werken; gy hebt den naem, dat gy leeft, en gy zyt dood.

2 Ontwaekt, en versterkt het overige, dat stond om te sterven : want ik en bevinde uwe werken niet vol voor mynen God.

3 Weest dan indachtig, wat gy ontvangen en gehoord hebt, en bewaert het, en doet penitentie : want indien gy niet en waekt, ik zal tot u komen als een dief, en gy en zult niet weten, wat ure ik tot u komen zal.

4 Gy hebt nogtans binnen Sardis eenige weinige persoonen, die hunne kleederen niet besmet en hebben; en zy zullen met my in witte kleederen wandelen, omdat zy 't weerdig zyn.

5 De verwinnaer, die zal aldus in witte kleederen gekleed worden; en ik en zal zynen naem niet uitdoen uit het boek des levens, en ik zal zynen naem belyden voor mynen Vader en voor zyne engelen.

6 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest aen de kerken zegt.

7 En schryft aen den engel van de kerke van Philadelphien : Dit zegt de Heilige, de Waerachtige, die den sleutel van David heeft; die opent en niemand en sluit, die sluit en niemand en opent :

8 Ik kenne uwe werken. Ziet, ik heb voor u eene deure opengesteld, die niemand sluiten en kan; omdat gy kleine kracht hebt, en nogtans myn woord hebt behouden, en mynen naem niet geloochend.

9 Ziet, ik zal er u geven uit de synagoge van den boozen vyand, die zich voor Joden uitgeven, daer zy 't niet en zyn, maer zy liegen 't. Ziet, ik zal ze zoo doen komen en u te voet vallen, en zy zullen weten, dat ik u liefhebbe.

10 Omdat gy volgens myn woord de verduldigheid bewaerd hebt, zoo zal ik u ook bewaren van de ure van bekoringe, die over de geheele wereld komen zal, om te beproeven degenen, die op der aerde woonen.

11 Ziet, ik zal haest komen. Houdt

hetgene gy hebt, opdat niemand uwe kroon neme.
12 De verwinnaer, dien zal ik tot eenen pilaer stellen in den tempel van mynen God, en hy zal er niet meer uitgaen; en ik zal den naem van mynen God op hem schryven, en den naem van de stad van mynen God, van het nieuwe Jerusalem, dat van mynen God uit den hemel afdaelt, en ook mynen nieuwen naem.
13 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest aen de kerken zegt.
14 En schryft aen den engel van de kerke van Laodiceën : Dit zegt degene, die de Waerheid zelve is, de getrouwe en waerachtige Getuige, die het Begin van het schepsel Gods is.
15 Ik weet uwe werken en dat gy noch koud noch heet en zyt. Och of gy koud oft heet waert!
16 Maer omdat gy lauw zyt, en noch koud, noch heet en zyt, zoo zal ik u gaen spouwen uit mynen mond.
17 Want gy zegt : Ik ben ryk, en wel voorzien, en ik en heb niets van doen; en gy en weet niet, dat gy ellendig, deerlyk, arm, blind en naekt zyt.
18 Ik rade u, dat gy van my goud koopt, dat door het vuer gezuiverd is, opdat gy ryk moogt worden; en witte kleederen om aen te doen, opdat uwe schandelyke naektheid zich niet en openbare; en ook oogenzalf om uwe oogen te bestryken, opdat gy zien moogt.
19 Ik berispe en kastyde degenen, die ik beminne. Zyt dan ieverig, en doet penitentie.
20 Ziet, ik sta aen de deure, en ik kloppe. Zoo iemand myne stemme hoort, en my de deure opent, ik zal tot hem binnengaen, en met hem avondmael houden, en hy met my.
21 De verwinnaer, dien zal ik vergunnen met my te zitten op mynen troon, gelyk ik ook verwonnen heb, en met mynen Vader op zynen troon gezeten ben.
22 Die ooren heeft, dat hy hoore wat de Geest tot de kerken zegt.

KAPITTEL IV.

DAERNA, zoo zag ik op, en daer gong eene deure open in den hemel; en de stemme, die ik eerst gehoord had, als die van eene trompette met my sprekende, zeide : Komt hierboven, en ik zal u vertoonen, hetgene hierna te geschieden staet.
2 En terstond wierd ik in den geest opgetogen; en ziet, daer was een troon gesteld in den hemel, en iemand op den troon gezeten.
3 En die daer opzat, was van aenzien gelyk aen den steen jaspis en sardius; en daer was een regenboog rondom den troon, die in het aenzien gelyk was aen den steen smaragd.
4 Rondom den troon waren nog vier en twintig troonen; en op die troonen zaten vier en twintig ouderlingen, bekleed met witte kleederen, en met gouden kroonen op hunne hoofden.
5 En van den troon kwamen bliksemen uit, donderslagen en stemmen; en daer waren zeven lampen brandende voor den troon, welke zyn de zeven Geesten Gods.
6 En voor den troon was als eene glazen zee, gelyk kristal; en in het midden en rondom den troon vier gedierten, vol oogen van voor en van achter.
7 Het eerste gedierte was gelyk aen eenen leeuw, het tweede gedierte gelyk aen een kalf, het derde gedierte had het aenzigt als van eenen mensch, en het vierde gedierte was gelyk aen eenen vliegenden arend.
8 En de vier gedierten hadden elk zes vleugelen, rondom en van binnen waren zy vol oogen; en zy en hielden niet op van dag en nacht te zeggen :

Heilig, heilig, heilig! is de Heere God, de Almagtige, die was, en die is, en die komen moet.

9 En als die gedierten glorie en eere en dankzeggingen bewezen aen dengenen, die op den troon zat, die leeft in alle eeuwigheid;

10 Zoo vielen de vier en twintig ouderlingen neder voor dengenen, die op den troon zat, en zy aenbaden hem, die leeft in alle eeuwigheid, en zy wierpen hunne kroonen voor den troon neder, zeggende:

11 Weerdig zyt gy, ô Heere, onze God! te ontvangen de glorie, de eere en de magt; want gy hebt alle dingen geschapen, en door uwen wille is 't, dat zy bestaen, en dat zy geschapen zyn.

KAPITTEL V.

EN ik zag in de regter hand van dengenen, die op den troon gezeten was, een boek beschreven van binnen en van buiten, toegezegeld met zeven zegelen.

2 En ik zag eenen magtigen engel uitroepen met luider stemme: Wie is er weerdig het boek te openen, en zyne zegels open te breken?

3 En niemand en konde, noch in den hemel, noch op der aerde, noch onder de aerde, het boek openen, noch hetzelve inzien.

4 En ik weende zeer, omdat er niemand weerdig gevonden en was het boek te openen, oft het in te zien.

5 Doch een van de ouderlingen zeide my: En weent niet! ziet daer, de Leeuw uit het geslachte van Juda, de spruit van David heeft de victorie behaeld, om het boek te mogen openen, en zyne zeven zegelen open te breken.

6 Ik zag op, en ziet, in 't midden van den troon en van de vier gedierten, en in 't midden van de ouderlingen, stond een Lam, zynde als gedood, hebbende zeven hoorns, en zeven oogen; hetwelk de zeven Geesten Gods zyn, afgezonden over al het aerdryk.

7 En het kwam, en nam het boek uit de regter hand van dengenen, die op den troon gezeten was.

8 En als 't het boek geopend hadde, vielen de vier gedierten, en de vier en twintig ouderlingen voor het Lam neder, hebbende elk harpen en gouden schalen, vol van reukwerk, 't welk zyn de gebeden der heiligen.

9 En zy zongen een nieuw lied, zeggende: Weerdig zyt gy, ô Heere! het boek te nemen, en zyne zegelen open te doen, omdat gy zyt gedood geweest, en dat gy ons door uw bloed afgekocht hebt voor God, uit alle geslachten, talen, volkeren, en natien.

10 En gy hebt ons voor onzen God tot koningen en priesters gemaekt; en wy zullen regneren op der aerde.

11 Ik zag nog, en hoorde rondom den troon, rondom de gedierten, en rondom de ouderlingen eene stemme van vele engelen, en hun getal was met duizende duizenden;

12 Zeggende met luider stemme: Het Lam, dat gedood is geweest, is weerdig te ontvangen de magt, de godheid, de wysheid, de sterkte, de eere, de glorie, en de dankzegginge.

13 En alle schepselen, die in den hemel, en op der aerde, en onder de aerde, en in de zee zyn, en al wat er in is, hoorde ik zeggen: Aen dengenen, die op den troon gezeten is, en aen het Lam, zy de dankzegginge, de eere, de glorie en de magt in alle eeuwigheid.

14 En de vier gedierten zeiden: Amen. En de vier en twintig ouderlingen vielen neder op hunne aenzigten, en aenbaden dengenen, die leeft in alle eeuwigheid.

KAPITTEL VI.

EN ik zag, dat het Lam een van
de zeven zegelen opengedaen
hadde, en ik hoorde een van de vier
gedierten als met eene donderstemme
zeggen : Komt, en ziet!
2 En gelyk ik opzag, zoo kwam
daer een wit peerd te voorschyn, en
die erop zat, had eenen boge; hem
wierd eene kroon gegeven, en hy
ging als een verwinnaer uit, om nog
te overwinnen.
3 Als het den tweeden zegel open-
gedaen hadde, hoorde ik het tweede
gedierte zeggen : Komt, en ziet!
4 En daer verscheen een ander
peerd, dat ros was; en aen denge-
nen, die erop zat, wierd magt gege-
ven, om den vrede van der aerde weg
te nemen, en dat zy malkanderen
zouden dooden; en hem wierd een
groot zweerd gegeven.
5 En als het den derden zegel open-
gedaen hadde, hoorde ik het derde
gedierte zeggen : Komt, en ziet! En
daer kwam een zwart peerd te voor-
schyn, en die erop zat, had eene
weegschael in zyne hand.
6 En ik hoorde als eene stemme
in't midden der vier gedierten zeg-
gen : Twee pond terwe voor eenen
denaris, en zes pond gerst ook voor
eenen denaris; doch en beschadigt
den wyn en d'olie niet.
7 En als het den vierden zegel geo-
pend hadde, hoorde ik eene stemme
van het vierde gedierte, zeggende :
Komt, en ziet!
8 En daer verscheen een bleek peerd,
en die erop zat, wierd de dood ge-
noemd ; en de helle volgde hem na;
en hem wierd magt gegeven over de
vier deelen der aerde, om te dooden
door het zweerd, door den honger,
door de dood, en door de wilde
beesten.
9 En als het den vyfden zegel open-
gedaen hadde, zag ik beneden onder
den autaer de zielen, die gedood
waren om het woord Gods, en om de
getuigenisse, die zy behielden.
10 En zy riepen met luider stemme,
zeggende : Heere ! die heilig en waer-
achtig zyt, hoe lange verbeidt gy
van regt te doen, en ons bloed te
wreken over degenen, die op der
aerde woonen?
11 Dan wierden aen ieder van hen
witte lange kleederen gegeven; en
hun wierd gezeid, dat zy nog een
weinig tyds rusten zouden, tot dat
het getal van hunne medediensers
en broeders zoude vervuld worden,
die ook, gelyk zy, moesten omge-
bragt worden.
12 Ik zag ook, als het den zesden
zegel opengedaen hadde, en straks
ontstond er eene groote aerdbeving;
de zonne wierd zwart gelyk eenen
hairen zak, en de maen wierd geheel
als bloed ;
13 En de sterren des hemels vielen
op de aerde, gelyk een vygenboom
zyne onrype vygen afwerpt, als hy
door eenen sterken wind geschud
wordt.
14 En de hemel verdween als een
rolboek, dat ineengerold wordt; en
al de bergen en eilanden wierden
van hunne plaetsen verzet.
15 En de koningen der aerde, de
vorsten, en de veldoversten, de
ryken, en magtigen, en allen, zoo
slaven als vrygeborenen, verborgen
zich in de holen, en in de rotsen
der bergen ;
16 En zy zeiden tot de bergen en
tot de rotsen : Valt op ons, en ver-
bergt ons voor het aenschyn van
dengenen, die op den troon zit, en
voor de gramschap van het Lam.
17 Want de groote dag van hunne
gramschap is gekomen, en wie zal
er konnen bestaen?

KAPITTEL VII.

DAERNA zag ik vier engelen, die,
staende op de vier hoeken der

aerde, de vier winden wederhielden,
opdat zy niet en zouden waeijen op
de aerde, noch op de zee, noch op
eenigen boom.
2 Ook zag ik eenen anderen engel
opkomen van den opgang der zonne,
die het merk had van den levenden
God; en hy riep met luider stemme
tot de vier engelen, die de magt had-
den, om de aerde en de zee te be-
schadigen,
3 Zeggende : En beschadigt de
aerde, noch de zee, noch de boomen
niet, tot dat wy de dienaren van on-
zen God zullen geteekend hebben
op hunne voorhoofden.
4 En ik hoorde het getal dergenen,
die geteekend waren : honderd en
vier en veertig duizend waren er ge-
teekend uit al de geslachten van de
kinderen van Israël.
5 Daer waren twaelf duizend getee-
kenden uit het geslachte van Juda;
twaelf duizend geteekenden uit het
geslachte van Ruben; twaelf duizend
geteekenden uit het geslachte van
Gad;
6 Twaelf duizend geteekenden uit
het geslachte van Aser; twaelf dui-
zend geteekenden uit het geslachte
van Nephthali; twaelf duizend getee-
kenden uit het geslachte van Ma-
nasse;
7 Twaelf duizend geteekenden uit
het geslachte van Simeon; twaelf dui-
zend geteekenden uit het geslachte
van Levi; twaelf duizend geteeken-
den uit het geslachte van Issachar;
8 Twaelf duizend geteekenden uit
het geslachte van Zabulon; twaelf
duizend geteekenden uit het ge-
slachte van Joseph; twaelf duizend
geteekenden uit het geslachte van
Benjamin.
9 Hierna zag ik eene groote me-
nigte, die niemand en konde tellen,
uit alle natien, en geslachten, en
volkeren, en talen, staende voor
den troon, en voor het Lam, gekleed
met witte lange kleederen, en met
palmtakken in hunne handen.
10 En zy riepen met luider stemme,
zeggende : 't Is aen onzen God, dat de
zaligheid toekomt, die gezeten is op
den troon, en aen het Lam.
11 En al de engelen stonden rondom
den troon en rondom de ouderlingen
en de vier gedierten; en zy vielen
voor den troon op hunne aenzigten,
en zy aenbaden God,
12 Zeggende : Amen. Lof, en glo-
rie, en wysheid, en dankzegginge,
eere, en magt, en sterkte zy aen
onzen God in alle eeuwigheid. Amen.
13 Alsdan sprak een van de ouder-
lingen my aldus aen : Wie zyn de-
zen, die daer met witte lange klee-
deren gekleed zyn, en van waer zyn
zy gekomen?
14 Ik antwoordde hem : Myn Heer!
gy weet het. Hy zeide my : Dit zyn
degenen, die uit groote verdruk-
kinge gekomen zyn, en die hunne
tabbaerden gewasschen, en dezelve
wit gemaekt hebben in het bloed van
het Lam.
15 Daerom zyn zy voor den troon
Gods, en dienen hem dag en nacht
in zynen tempel; en die op den troon
gezeten is, zal hen als eene tente
overlommeren.
16 En zy en zullen noch honger
noch dorst meer hebben; en de
zonne oft de hitte en zullen hun
geen leed meer doen.
17 Want het Lam, hetwelk in het
midden van den troon is, zal hen
bestieren, en hen leiden tot de fon-
teine van levende wateren; en God
zal alle tranen afvagen van hunne
oogen.

KAPITTEL VIII.

ALS het Lam den zevenden zegel
opengedaen hadde, ontstond er
eene stilte in den hemel, omtrent
van eene halve ure.
2 En ik zag de zeven engelen, die

voor Gods aenschyn stonden; en hun wierden zeven trompetten gegeven.

3 Ook kwam daer een andere engel voor den autaer regtstaen, hebbende een gouden wierookvat; en hem wierden vele reukwerken gegeven, opdat hy de gebeden van alle heiligen zoude opofferen op den gouden autaer, dewelke voor Gods troon is.

4 En de rook des reukoffers, bestaende uit de gebeden der heiligen, ging op voor God, van de hand des engels.

5 En de engel nam het wierookvat, vervulde hetzelve met vuer van den autaer, en wierp dat op de aerde; en daer ontstonden donderslagen, gedruisch, bliksems, en groote aerdbeving.

6 En de zeven engelen, die de zeven trompetten hadden, maekten zich bereid om die te blazen.

7 Als de eerste engel de trompet blies, zoo kwam er hagel, en vuer met bloed gemengeld, en het wierd op der aerde nedergeworpen; en het derde deel der aerde, en het derde deel der boomen wierd verbrand, en al het groen gewas wierd verzengd.

8 Als de tweede engel de trompet blies, zoo wierd er als een groote berg van vuer, al brandende in de zee geworpen; en het derde deel der zee veranderde in bloed.

9 En het derde deel der schepselen, die leven hadden in de zee, is gestorven; en het derde deel der schepen is vergaen.

10 Als de derde engel de trompet blies, zoo viel er eene groote sterre van den hemel af, brandende als eene fakkel; en zy viel op het derde deel der rivieren, en op de fonteinen.

11 En die sterre had den naem van Alsem; en het derde deel der wateren wierd gelyk alsem, en vele menschen stierven van de wateren, omdat zy bitter geworden waren.

12 Als de vierde engel de trompet blies, wierd het derde deel der zonne geslagen, en het derde deel van de maen, en het derde deel van de sterren; zoo dat zy in hun derde deel verduisterd zynde, de dag beroofd wierd van het derde deel zyns lichts, en de nacht van 's gelyken.

13 Ik zag nog, en hoorde de stemme van eenen arend, die door het midden des hemels vloog, en riep met eene sterke stemme: Wee, wee, wee! dengenen, die op der aerde woonen, van wege de volgende trompetblazingen der dry engelen, die nog blazen zullen.

KAPITTEL IX.

EN als de vyfde engel de trompet blies, zag ik eene sterre, die van den hemel op de aerde gevallen was, en haer wierd de sleutel van den put des afgronds gegeven.

2 En zy deed den put des afgronds open; en uit den put ging een rook op, gelyk de rook van eenen grooten oven; zoo dat de zonne en de lucht van den rook des puts verduisterd wierden.

3 En uit den rook des puts kwamen sprinkhanen voort op der aerde, aen dewelke dezelfde magt gegeven wierd, die de schorpioenen der aerde hebben.

4 En hun wierd geboden, dat zy het gras der aerde niet en zouden beschadigen, noch eenig groen, noch eenigen boom, maer alleen de menschen, die het merkteeken Gods op hunne voorhoofden niet en hebben.

5 En hun wierd de magt gegeven, niet om hen te dooden, maer om hen te pynigen vyf maenden lang; en de pyne, die zy hun aendeden, is gelyk de pyniging van eenen schorpioen, als hy eenen mensch steekt.

6 In die dagen zullen de menschen de dood zoeken, maer die niet vinden; zy zullen wenschen te sterven, en de dood zal van hen vlugten.

7 Nu de gedaente van de sprinkhanen was gelyk aen peerden, die gereed staen tot den slag; op hunne hoofden waren als kroonen, die van goud schenen, en hunne aenzigten waren als menschen-aenzigten.

8 Zy hadden hair als vrouwenhair, en hunne tanden waren als leeuwentanden.

9 Zy hadden borstharnassen als van yzer; en het gedruisch van hunne vleugelen was gelyk het gedruisch van wagens met vele peerden, die naer den stryd loopen.

10 De steerten, die ze hadden, waren gelyk aen die van schorpioenen, en daer waren angels in hunne steerten; en hunne magt was de menschen te beschadigen vyf maenden lang.

11 Zy hadden voor hunnen koning, den engel des afgronds, genoemd in het hebreeuwsch Abaddon, in 't grieksch Apollyon, dat is te zeggen, Verderver.

12 De eene wee is voorby; maer daer komen er nog twee na deze.

13 Als de zesde engel de trompet blies, zoo hoorde ik eene stemme, komende uit de vier hoeken van den gouden autaer, die voor Gods aenschyn staet,

14 Dewelke zeide aen den zesden engel, die de trompette had : Ontbindt de vier engelen, die op de groote rivier Euphrates gebonden zyn.

15 En de vier engelen wierden ontbonden, die gereed waren tegen de ure, en dag, en maend, en jaer, om het derde deel der menschen te dooden.

16 En het getal van dit leger der ruiterye was twintig duizend mael tien duizend; want ik hoorde het tellen.

17 En dus zag ik in dat visioen de peerden; die erop zaten, hadden vurige, en hemelsblauwe, en solferkoleure borstharnassen; en de hoofden der peerden waren als leeuwenhoofden, en uit hunnen mond kwam vuer, en rook, en solfer.

18 En door deze dry plagen, het vuer, den rook, en het solfer, die uit hunnen mond kwamen, wierd het derde deel der menschen gedood.

19 Want de magt van die peerden is in hunnen mond, en in hunne steerten; omdat hunne steerten gelyk zyn aen serpenten, en dat zy hoofden hebben, daer zy mede hinder doen.

20 Doch de andere menschen, die door deze plagen niet gedood en zyn, hebben evenwel geene penitentie gedaen over de werken hunner handen, opdat ze niet meer en zouden aenbidden de duivelen, de gouden, zilveren, koperen, steenen en houten afgoden, dewelke noch zien, noch hooren, noch gaen en konnen.

21 Noch zy en hebben geene penitentie gedaen over hunne doodslagen, noch over hunne tooverye, noch over hunne hoereryen, noch over hunne dieveryen.

KAPITTEL X.

Ik zag eenen anderen sterken engel, die van den hemel afdaelde, en bekleed was met eene wolke; een regenboog was er boven zyn hoofd; en zyn aenzigt was als de zonne, en zyne voeten als vurige kolommen.

2 Hy had in zyne hand een open boeksken; en hy stelde zynen regten voet op de zee, en zynen slinken op de aerde.

3 En hy riep met eene groote stemme, gelykals een leeuw brieschet. En als hy geroepen had, lieten de zeven donderslagen hunne stemme hooren.

4 Als de zeven donderslagen hunne stemmen gesproken hadden, zoude ik ze gaen opschryven; maer ik hoorde eene stemme van den hemel,

tot my zeggen : Zegelt toe hetgene de zeven donderslagen gesproken hebben, doch en schryft het niet.
5 En de engel, dien ik had zien staen op de zee, en op de aerde, hief zyne hand op naer den hemel,
6 En hy zwoer by dengenen, die leeft in alle eeuwigheid, die den hemel en al wat er in is, de aerde en al wat er in is, de zee en al wat er in is, geschapen heeft, dat er geen tyd meer zyn en zoude;
7 Maer dat ten dage, dat de zevende engel zyne stemme zal laten hooren, als hy de trompette zal beginnen te steken, alsdan het mysterie Gods zoude vervuld worden, gelyk hy dat door de propheten, zyne dienaren, verkondigd heeft.
8 Ook hoorde ik die stemme van den hemel wederom tot my spreken, en zeggen : Gaet, en neemt het open boeksken uit de hand van den engel, die op de zee en op de aerde staet.
9 Ik ging dan tot den engel, hem zeggende, dat hy my het boeksken geven zoude. En hy zeide my : Neemt het boeksken, en eet het op; het zal uw ingewand bitter maken, maer in uwen mond zal het zoo zoet zyn als honing.
10 Ik nam dan het boeksken uit de hand van den engel, en ik at het op; en het was in mynen mond zoo zoet als honing, doch als ik het opgeëten had, wierd myn ingewand bitter.
11 Dan zeide hy tot my : Gy moet nog wederom propheteren voor vele volkeren, en natien, en talen, en koningen.

KAPITTEL XI.

MY wierd ook een riet gegeven, gelyk eene meetroede; en my wierd gezeid : Staet op, en meet den tempel Gods, en den autaer, en degenen, die daer aenbidden.
2 Doch het voorhof, dat buiten den tempel is, laet dat daer, zonder het te meten, want het is aen de heidenen gegeven; en zy zullen de heilige stad met de voeten treden, twee en veertig maenden lang.
3 Maer ik zal myne twee getuigen last geven, en zy zullen propheteren duizend twee honderd en zestig dagen, met zakken bekleed.
4 Dit zyn de twee olyfboomen en de twee kandelaren, die voor het aenschyn van den Heere des aerdryks staen.
5 En zoo iemand hen zal willen hinderen, zoo zal er vuer uit hunnen mond komen, en hunne vyanden verslinden; zoo wie hun wilt leed doen, die moet aldus gedood worden.
6 Zy zyn 't, die de magt hebben om den hemel te sluiten, opdat het niet en regene in de dagen hunner propheteringe; en zy hebben magt over de wateren, om die in bloed te veranderen, en om de aerde met allerleijé plagen te slaen, zoo dikmaels als zy willen.
7 Doch als zy hunne getuigenisse zullen geëindigd hebben, zal de beest, die uit den afgrond opkomt, hun den oorlog aendoen, en hen overwinnen, en hen dooden;
8 Hunne lichamen zullen op de straten liggen van de groote stad, dewelke geestelyker wyze genoemd wordt Sodoma en Egypten, alwaer ook hun Heer gekruist is.
9 En menschen van verscheidene geslachten, en volkeren, en talen, en landen zullen hunne lichamen dry dagen en half zien, en zy en zullen niet toelaten, dat ze in het graf gelegd worden.
10 En de inwooners der aerde zullen over hen verheugd en vrolyk zyn, en malkanderen geschenken zenden, omdat die twee propheten zeer geplaegd hadden degenen, die op der aerde woonden.
11 Maer na dry dagen en half,

kwam de geest des levens van Gods
wege in hen; zy stonden op hunne
voeten, en daer viel eene groote
vreeze op degenen, die hen zagen.
12 Dan hoorden zy eene sterke
stemme uit den hemel, die tot hen
zeide: Komt hier omhoog. En zy
klommen ten hemel in eene wolke,
daer het hunne vyanden aenzagen.
13 Ter zelfde ure ontstond er eene
groote aerdbeving, en het tiende
deel van de stad viel omverre, en in
die aerdbevinge bleven dood zeven
duizend menschen; de overigen ver-
schrikt zynde, gaven glorie aen den
God des hemels.
14 De tweede wee is voorby; en
ziet, de derde wee zal haest komen.
15 Als de zevende engel de trompet
blies, ontstonden daer groote stem-
men in den hemel, zeggende: Het
koningryk van deze wereld is het
ryk van onzen Heere, en van zynen
Christus geworden, en hy zal Ko-
ning zyn in alle eeuwigheid. Amen.
16 En de vier en twintig ouderlin-
gen, die voor Gods aenschyn op
hunne troonen zitten, vielen neder
op hunne aenzigten, en aenbaden
God, zeggende:
17 Wy danken u, Heere, almagtige
God! die zyt, die waert, en die ko-
men moet! dat gy uwe groote magt
aengetrokken, en uw koningryk
aenveerd hebt.
18 De volkeren zyn toornig gewor-
den, en uwe gramschap is aengeko-
men, en de tyd om de dooden te oor-
deelen, en om den loon te geven aen
de propheten, uwe dienaren, en aen
de heiligen, en aen degenen, die
uwen naem vreezen, zoo kleinen als
grooten; en om degenen, die het
aerdryk bedorven, te verderven.
19 Dan wierd de tempel Gods geo-
pend in den hemel, en men zag de
arke zyns verbonds in zynen tempel;
en daer ontstonden bliksemen, ge-
druisch, aerdbeving, en groote hagel.

KAPITTEL XII.

DAER verscheen ook een groot tee-
ken in den hemel: Eene vrouw,
bekleed met de zonne, en de maen
onder hare voeten, en op haer hoofd
eene kroon van twaelf sterren;
2 Zy was bevrucht, en riep, in ba-
rensnood zynde, en in de smerte
van het baren.
3 Daer verscheen nog een ander
teeken in den hemel; te weten, een
groote rosse draek, hebbende zeven
hoofden, en tien hoorns, en op zyne
hoofden zeven kroonen.
4 Hy trok met zynen steert het
derde deel van de sterren des hemels,
en wierp ze op de aerde. En deze
draek ging staen voor de vrouwe,
die baren zoude, om haer kind te
verslinden, zoo haest zy zoude ver-
lost zyn.
5 Zy baerde eenen mannelyken
zone, die al de volkeren regeren
zoude met eenen yzeren staf; en
haer kind wierd opgenomen tot God
en tot zynen troon.
6 Doch de vrouw vlugtte in de woes-
tyne, alwaer zy eene plaetse had, die
haer van God bereid was, opdat ze
daer gevoed zoude worden duizend
twee honderd en zestig dagen.
7 Dan ontstond er een groote stryd
in den hemel: Michaël en zyne
engelen streden tegen den draek,
en de draek en zyne engelen stre-
den ook.
8 Maer zy en konden er niet tegen
op, en daer en is voor hen geene
plaets meer in den hemel te vinden.
9 Want die groote draek is neder-
geworpen, dat oud serpent, die dui-
vel genoemd wordt en Satan, die de
geheele wereld verleidt, die is neder-
geworpen op de aerde; en zyne enge-
len zyn er met hem geworpen.
10 En ik hoorde eene groote stemme
in den hemel zeggen: Nu is de ge-
lukzaligheid, de kracht en het ryk
van onzen God, en de magt van zynen

Christus vastgesteld; want de betigter onzer broeders, die hen voor het aenschyn Gods dag en nacht beschuldigde, is nedergeworpen.
11 Zy hebben hem verwonnen door het bloed van het Lam, en door het woord, daer ze getuigenisse aen gegeven hebben; versmadende hun leven tot der dood toe.
12 Daerom verblydt u, ô hemelen! en gy, die er in woont! Wee u aerde, en zee! want de duivel is tot u afgedaeld met grooten toorn, wetende, dat zyn tyd kort is.
13 De draek dan ziende, dat hy op de aerde geworpen was, ging de vrouwe vervolgen, die den mannelyken zone gebaerd hadde.
14 En daer wierden aen de vrouwe twee vleugelen van eenen grooten arend gegeven, om in de woestyne te vliegen naer hare plaetse, daer zy eenen tyd, en tyden, en eenen halven tyd gevoed wordt, van vreeze van het serpent.
15 Dan schoot het serpent uit zynen mond achter de vrouwe als eenen waterstroom, om haer te doen wegrukken door den vloed.
16 Maer de aerde kwam de vrouwe te hulpe, en zich opendoende, verzwolg den waterstroom, dien de draek uit zyne muil gespogen had.
17 En de draek wierd toornig tegen de vrouwe, en hy ging den oorlog aendoen aen hare andere kinderen, die de geboden Gods onderhouden, en getuigenisse blyven geven aen Jesus Christus.
18 En hy ging staen op het zand der zee.

KAPITTEL XIII.

DAN zag ik uit de zee eene beest opkomen, die zeven hoofden en tien hoorns had, en op hare hoorns tien kroonen, en op hare hoofden namen van blasphemie.
2 De beest, die ik zag, was gelyk eenen luipaerd, hare voeten als beervoeten, en hare muil als eene leeuwenmuil; en de draek gaf haer zyne kracht en zyne groote magt.
3 Ik zag ook, dat een van hare hoofden als doodelyk gekwetst was; doch hare doodelyke wonde wierd genezen; en geheel het aerdryk volgde de beest met verwonderinge.
4 En zy aenbaden den draek, die aen de beest de magt gegeven had; ook aenbaden zy de beest, zeggende: Wie is aen de beest gelyk? en wie zal tegen haer konnen vechten?
5 Aen dezelve wierd een mond gegeven, die groote dingen en blasphemien sprak, en zy kreeg magt om zulks te doen twee en veertig maenden lang.
6 Zy opende haren mond tot blasphemien tegen God, om zynen naem te lasteren, en zyn tabernakel, en degenen, die in den hemel woonen.
7 Ook wierd haer magt gegeven, om den oorlog te voeren tegen de heiligen, en om hen te overwinnen. En zy kreeg magt over alle geslachten, volkeren, talen, en natien.
8 Al de inwooners der aerde aenbaden dezelve, welker namen niet geschreven zyn in het boek des levens van het Lam, dat gedood is, van het begin der wereld.
9 Zoo wie ooren heeft, dat hy hoore.
10 Die in gevangenisse geleid heeft, zal in gevangenisse gaen. Die door het zweerd gedood heeft, moet door het zweerd gedood worden. Hier blykt de verduldigheid, en het geloof der heiligen.
11 Ik zag nog eene andere beest uit de aerde opkomen, dewelke twee hoorns had, die gelyk waren aen die van het Lam; maer zy sprak gelyk de draek.
12 En zy oefende al de magt van de eerste beest in hare tegenwoordigheid; en zy maekte, dat het aerdryk en die erop woonen, de eerste beest

aenbaden, wier doodelyke wonde genezen was.

13 En zy deed groote teekenen, zoo dat zy ook het vuer van den hemel deed afdalen op de aerde, in 't aenzien van de menschen.

14 En zy verleidde de inwooners der aerde door de teekenen, die haer gegeven zyn te doen in de tegenwoordigheid van de beest; zeggende tot de inwooners der aerde, dat zy een beeld zouden opregten aen de beest, dewelke door het zweerd gekwetst geweest zynde, nog in 't leven was.

15 Haer wierd magt gegeven, om eenen geest aen het beeld der beest te geven, opdat het beeld der beest ook spreken zoude, en om te maken, dat allen die het beeld der beest niet en aenbidden, gedood worden.

16 Ook zal zy maken, dat alle kleinen en grooten, ryken en armen, vryen en slaven, een merkteeken krygen in hunne regter hand, oft op hun voorhoofd;

17 En dat niemand mag koopen oft verkoopen, als die dat merkteeken oft den naem van de beest oft het getal van zynen naem heeft.

18 Hierin is de wysheid. Die verstand heeft, rekene het getal van de beest: want het is het getal van eenen mensch; en haer getal is zes honderd zes en zestig.

KAPITTEL XIV.

NOG zag ik, en ziet, het Lam stond op den berg Sion, en met hem honderd vier en veertig duizend, die zynen naem, en den naem zyns Vaders geschreven hadden op hunne voorhoofden.

2 Ik hoorde eene stemme uit den hemel, als een gedruisch van vele wateren, en als het geluid van eenen grooten donder; en de stemme, die ik hoorde, was als de klank van harpslagers, die op hunne harpen spelen.

3 Zy zongen als een nieuw gezang, voor den troon en voor de vier gedierten, en voor de ouderlingen. En niemand kon dat gezang zingen, als die honderd en vier en veertig duizend, die van de aerde zyn afgekocht.

4 Dezen zyn 't, die met vrouwen zich niet besmet en hebben, want het zyn maegden. Dezen volgen het Lam al waer het henen gaet. Dezen zyn uit de menschen afgekocht, tot eene voorofferande voor God, en voor het Lam.

5 Daer en is in hunnen mond geene leugentael gevonden: want zy zyn onbevlekt voor Gods troon.

6 Ook zag ik eenen anderen engel, die vloog door het midden des hemels, hebbende het eenwig evangelie, om hetzelve aen alle ingezetenen der aerde, aen alle natien, geslachten, talen, en volkeren te verkondigen;

7 Zeggende met luider stemme: Vreest den Heere, en geeft hem eere; want de uer van zyn oordeel is gekomen. Aenbidt hem, die den hemel, de aerde, de zee, en de fonteinen gemaekt heeft.

8 Een andere engel volgde, en zeide: Zy is gevallen, zy is gevallen die groote stad Babylon, die van den wyn der gramschap van hare hoererye alle volkeren heeft doen drinken.

9 En een derde engel volgde hem, zeggende met luider stemme: Zoo wie de beest oft haer beeld aenbidt, oft haer merkteeken op zyn voorhoofd, oft in zyne hand ontvangt,

10 Die zal ook drinken van den wyn der gramschap Gods, dewelke ongemengeld in den beker van zynen toorn geschonken is; en hy zal gepynigd worden met vuer en solfer in 't gezigte der heilige engelen, en voor 't aenschyn van het Lam.

11 En de rook hunner pyniginge zal opgaen in alle eeuwigheid; en noch dag noch nacht zullen zy ruste hebben, die de beest en haer beeld

aenbeden hebben, en zoo wie het
merkteeken van zynen naem ontvangen heeft.
12 Hier blykt de verduldigheid der
heiligen, die de geboden Gods, en
het geloove van Jesus onderhouden.
13 Dan hoorde ik eene stemme uit
den hemel tot my zeggen : Schryft!
zalig zyn de dooden, die in den Heere
sterven. Van nu voortaen, zegt de
Geest, zullen zy rusten van hunnen
arbeid : want hunne werken volgen
hen.
14 Nog zag ik, en daer verscheen
eene witte wolk, en op de wolke zat
iemand, die gelyk was aen den Zone
des menschen, hebbende eene gouden kroon op zyn hoofd, en in zyne
hand eene scherpe zeisen.
15 Een andere engel kwam uit den
tempel, en riep met luider stemme
tot dengenen, die op de wolke zat:
Slaet met uwe zeisen, en maeit!
want de uer van te maeijen is gekomen, nadien de oegst der aerde
ryp is.
16 Die dan op de wolke zat, sloeg
met zyne zeisen op het aerdryk, en
het aerdryk wierd afgemaeid.
17 Nog een andere engel kwam er
uit den tempel, die in den hemel is,
dewelke ook eene scherpe zeisen
had.
18 En een andere engel kwam van
uit den autaer, die magt had over
het vuer; en hy riep met luider
stemme tot dengenen, die de scherpe
zeisen had, zeggende : Slaet met
uwe scherpe zeisen, en snydt af de
druiftrossen van den wyngaerd der
aerde; want zyne druiven zyn ryp.
19 De engel sloeg dan met zyne
scherpe zeisen op het aerdryk, en
sneed de druiven van den wyngaerd
des aerdryks, en wierp ze in de
groote wynperse van de gramschap
Gods.
20 En de wynpers wierd buiten de
stad getreden, en het bloed liep uit
de wynperse, dat het tot aen de toomen der peerden stond duizend zes
honderd stadien verre.

KAPITTEL XV.

IK zag nog een ander groot en wonderbaer teeken in den hemel, zeven engelen, die de zeven laetste plagen hadden : want hiermede is de gramschap Gods geëindigd.
2 En ik zag als eene glazen zee, met
vuer gemengeld, en degenen, die de
beest, haer beeld, en het getal van haren naem verwonnen hadden, welke
regt stonden aen die glazen zee, hebbende goddelyke harpen.
3 Zy zongen het gezang van Moyses,
den dienaer Gods, en het gezang
van het Lam, zeggende : Groot en
wonderbaer zyn uwe werken, ô
Heere, almagtige God! regtveerdig
en waerachtig zyn uwe wegen, ô Koning der eeuwen!
4 Wie en zal u niet vreezen, ô
Heere! en glorie geven aen uwen
naem? Want gy zyt alleen heilig;
en alle volkeren zullen tot u komen,
en aenbidden voor uw aenschyn,
omdat uwe oordeelen geopenbaerd
zyn.
5 Daerna zag ik nog, en ziet, de
tempel van het tabernakel der getuigenisse wierd geopend in den
hemel.
6 En de zeven engelen, die de zeven
plagen hadden, kwamen uit den tempel, gekleed met zuiver blinkende
lynwaed, en aen de borst omgord
met gouden sluijers.
7 Dan gaf een der vier gedierten
aen de zeven engelen zeven gouden
schalen, vol van de gramschap Gods,
die leeft in alle eeuwigheid.
8 En de tempel wierd vervuld met
rook van wege de majesteit en de
kracht Gods; en niemand en konde
in den tempel ingaen, tot dat de zeven plagen der zeven engelen geëindigd waren.

KAPITTEL XVI.

EN ik hoorde eene sterke stemme
uit den tempel, zeggende tot de
zeven engelen : Gaet henen, en giet
de zeven schalen van de gramschap
Gods over het aerdryk!
2 De eerste ging henen, en goot zyne
schale op de aerde; en daer kwam
een kwaedaerdig en boos gezweer
op de menschen, die het merkteeken
van de beest hadden, en op degenen,
die haer beeld aenbaden.
3 De tweede engel goot zyne schale
op de zee, en zy wierd als het bloed
van eenen dooden; en het stierf al
wat leven had in de zee.
4 De derde goot zyne schale op de
rivieren en op de fonteinen, en zy
wierden bloed.
5 En ik hoorde den engel der wateren
zeggen : Regtveerdig zyt gy,
Heere! gy, die zyt en die waert, heilig
zyt gy, die dit geoordeeld
hebt;
6 Omdat zy het bloed der heiligen
en der propheten vergoten hebben,
zoo hebt gy hun ook bloed te drinken
gegeven : want zy zyn het
weerdig.
7 Ik hoorde ook eenen anderen van
uit den autaer zeggen : Ja, Heere,
almagtige God! waerachtig en regtveerdig
zyn uwe oordeelen.
8 De vierde engel goot zyne schale
op de zonne; en haer wierd magt
gegeven om de menschen te plagen
met eene vurige hitte.
9 En de menschen, door die groote
hitte ontstoken zynde, blasphemeerden
den naem Gods, die de magt
had over deze plagen; en zy en deden
geene penitentie, om hem glorie
te geven.
10 De vyfde engel goot zyne schale
op den troon van de beest; en haer
ryk wierd verduisterd; zy beten in
hunne tongen van pyne;
11 En zy blasphemeerden den God
des hemels, ter oorzake van hunne
pynen en wonden, en zy en deden
geene penitentie over hunne werken.
12 De zesde engel goot zyne schale
op de groote riviere Euphrates; en
haer water droogde uit om den weg
te banen aen de koningen van den
oosten.
13 Dan zag ik uit den mond van
den draek, en uit den mond van
de beest, en uit den mond van den
valschen propheet, dry onzuivere
geesten uitkomen, gelyk als kikvorschen.
14 Het zyn duivelsche geesten, die
wonderteekenen doen, en gaen by
de koningen van het gansche aerdryk,
om hen te vergaderen tot den kryg-
slag, tegen den grooten dag van den
almagtigen God.
15 Ziet, ik kome als een dief. Zalig
die waekt, en die zyne kleederen
bewaert; opdat hy niet naekt en
wandele, en dat men zyne schandelykheid
niet en zie!
16 En hy zal ze vergaderen ter
plaetse, genoemd in het hebreeuwsch
Armagedon.
17 De zevende engel goot zyne
schale in de lucht; en daer kwam
uit den tempel, van uit den troon
eene sterke stemme, zeggende : Het
is gedaen.
18 En daer ontstonden bliksemen,
gedruisch en donderslagen; ook ontstond
er zoo groote aerdbeving, dat
er zoodanige nooit geweest en was,
van dat er menschen op der aerde
geweest zyn, zulk eene aerdbeving
en zoo groot.
19 En de groote stad scheurde in dry
deelen, en de steden der heidenen
vielen omverre; en God wierd het
groot Babylon indachtig, om aen die
stad te drinken te geven den wynbeker
van de verbolgenheid zyner
gramschap.
20 En al de eilanden vlugtten weg,
en de bergen verdwenen.

21 En daer viel hagel, groot als een talentpond, van den hemel op de menschen; en de menschen blasphemeerden God om de plage des hagels: want het was eene zeer groote plaeg.

KAPITTEL XVII.

EN een van de zeven engelen, die de zeven schalen hadden, kwam my aenspreken, en zeide: Komt, ik zal u het vonnis toonen van de groote hoere, die daer zit op vele wateren;

2 Met dewelke de koningen der aerde gehoereerd hebben; en d'inwooners der aerde zyn dronken geworden van den wyn harer hoererye.

3 Hy voerde my dan weg in den geest naer eene woestyne, en ik zag daer eene vrouwe zitten op eene roodscharlakene beest, die vol was van namen van blasphemie, en die zeven hoofden en tien hoorns had.

4 De vrouw was omhangen met purper en roodscharlaken, en vercierd met goud, met kostelyke gesteenten, en met peerlen; en zy had in hare hand eenen gouden beker, vol van grouwel, en van de onzuiverheid harer hoererye.

5 En op haer voorhoofd was deze naem geschreven: Mysterie; het groote Babylon, de moeder van de hoereryen en van de grouwelen der aerde.

6 Ik zag ook dat de vrouw dronken was van het bloed der heiligen, en van het bloed der martelaren van Jesus; en ik stond verwonderd als ik ze zag, met eene groote verwonderinge.

7 Dan zeide de engel tot my: Waerom verwondert gy u? Ik zal u het mysterie zeggen van de vrouwe, en van de beest, die haer draegt, en die de zeven hoofden, en de tien hoorns heeft.

8 De beest, die gy gezien hebt, is er geweest, maer zy en is er niet meer; zy zal opkomen uit den afgrond, en geworpen worden in het verderf; en de inwooners der aerde, wier namen niet geschreven en zyn in het boek des levens van het begin der wereld, zullen verwonderd zyn, ziende de beest, die geweest is, en niet meer en is.

9 Nu hier is de zin, die wysheid inheeft: de zeven hoofden zyn zeven bergen, op dewelke de vrouw gezeten is. Het zyn ook zeven koningen.

10 Vyf van die zyn er gevallen; een is er nog, en de andere en is nog niet gekomen; en als hy zal gekomen zyn, moet hy weinigen tyd blyven.

11 De beest, die geweest is, en niet meer en is, die is zelve de achtste, en zy is van de zeven, en gaet naer haren ondergang.

12 De tien hoorns, die gy gezien hebt, zyn tien koningen, die hun ryk nog niet ontvangen en hebben, maer zy zullen als koningen magt ontvangen voor eene ure, met de beest.

13 Dezen hebben allen hetzelfde voornemen, en zy zullen hunne kracht en magt aen de beest overgeven.

14 Zy zullen tegen het Lam vechten, maer het Lam zal hen overwinnen: want het is de Heer der heeren, en de Koning der koningen, en die met hem zyn, zyn de geroepenen, de uitverkorenen, en de geloovigen.

15 Hy zeide my nog: De wateren, die gy gezien hebt, daer de hoere opzit, zyn volkeren, natien en talen.

16 De tien hoorns, die gy op de beest gezien hebt, die zullen de hoere haten, en zy zullen haer verwoesten en naekt uitschudden; haer vleesch zullen zy opeten, en zullen haer door het vuer verbranden.

17 Want God heeft hun in 't herte gegeven, te doen, dat hem behagelyk is, opdat zy hun ryk geven aen de beest, tot dat de woorden Gods volbragt worden.
18 En de vrouw, die gy gezien hebt, is de groote stad, die koninglyk gebied heeft over de koningen der aerde.

KAPITTEL XVIII.

DAERNA zag ik eenen anderen engel van den hemel afdalen, hebbende groote magt; en de aerde wierd verlicht van zyne glorie.
2 Hy riep zoo sterk als hy mogt, zeggende : Zy is gevallen, zy is gevallen die groote stad Babylon! en zy is geworden de woonstede der duivelen, de schuilplaets van alle onreine geesten en de nest van alle onrein en hatelyk gevogelte!
3 Omdat alle volkeren gedronken hebben van den wyn der gramschap van hare hoererye, en omdat de koningen der aerde met haer gehoereerd hebben, en de kooplieden der aerde ryk geworden zyn by de pracht van hare weelde.
4 Ik hoorde nog eene andere stemme uit den hemel zeggen : Vertrekt uit haer, myn volk! opdat gy niet deelachtig en wordt aen hare misdaden, en opdat gy niet en ontvangt van hare plagen.
5 Want hare zonden zyn gekomen tot aen den hemel, en de Heer is hare ongeregtigheden indachtig geworden.
6 Handelt haer weder, gelyk zy u gehandeld heeft, en vergeldt haer dobbel naer hare werken; schenkt haer dobbel in den beker, waerin zy u geschonken heeft.
7 Zoo zeer als zy zich zelve verheven heeft in glorie, en in weelde uitgestort, doet haer zoo veel pyne en droefheid aen; want zy zegt in haer herte : Ik zitte als eene koningin, ik en ben geene weduwe, noch my en zal geene droefheid overkomen.
8 Daerom zullen hare plagen, dood, droefheid en honger, op eenen dag komen, en zy zal door het vuer verbrand worden : want God, die haer oordeelt, is magtig.
9 De koningen der aerde, die met haer gehoereerd, en in weelde geleefd hebben, zullen over haer weenen, en misbaer maken, als zy den rook van haren brand zullen aenschouwen;
10 En van verre staende om de vreeze van hare pynen, zullen zy zeggen : Wee, wee, gy groote stad Babylon, gy sterken stad! uw oordeel is gekomen op eene ure.
11 De kooplieden der aerde zullen ook weenen en over haer in droefheid zyn, omdat niemand hunne koopmanschap voortaen meer koopen en zal :
12 De koopmanschap van goud, en zilver, van kostelyke gesteenten, van peerlen, van fyn lynwaed, van purper, van zyde, van scharlaken, en van allerlei welriekende hout, van allerhanden huisraed van ivoor of van kostelyken steen, van koper, van yzer, van marmer;
13 En de kaneel, het reukwerk, de welriekende zalven, de wierook, wyn, olie, meelbloeme, terwe, lastbeesten, schapen, peerden, karrossen, slaven, en vrye menschen.
14 De boomvruchten ook, daer gy zoo op verlust waert, zyn u ontgaen, alle lekkernyen en pracht zyn voor u te niet gegaen, en men zal ze voortaen nooit meer vinden.
15 De kooplieden dezer dingen, die by haer ryk geworden waren, zullen van verre staen, uit vreeze van hare pynen; en weenende en treurende,
16 Zullen zy zeggen : Wee, wee, de groote stad! die gekleed ging met fyn lynwaed, met purper, en scharlaken, en die met goud, kostelyke

gesteenten en peerlen was opgepronkt;
17 Al die groote rykdommen heeft zy verloren op eene ure. En alle stiermans, en al het volk, dat daer te scheep vaert, en de schippers, en die ter zee handelen, stonden van verre;
18 En zy riepen, ziende de plaetse van haren brand, en zeiden : Wat stad was by deze groote stad te vergelyken?
19 Zy wierpen stof op hunne hoofden, en riepen al weenende en treurende, en zeiden : Wee, wee, die groote stad! by dewelke alle, degenen die schepen in zee hadden, ryk geworden zyn van hare kostelykheid; zy is verwoest op eene ure.
20 Verheugt u over haer, ô hemel! en gy, heilige apostelen en propheten! want God heeft u regt gedaen over haer.
21 En een sterke engel nam eenen grooten steen op gelyk eenen meulensteen, en wierp hem in de zee, zeggende : Aldus zal die groote stad Babylon met geweld nedergeworpen worden, en zy zal voortaen niet meer te vinden zyn.
22 En de stemme van harpslagers, van zangers, van fluitspelers en van trompetters en zal in u niet meer gehoord worden; en geen konstenaer van eenige konstwerken zal in u meer gevonden worden, noch 't gedruisch der meulens zal men in u niet meer hooren.
23 Het licht der keerse en zal in u niet meer schynen, noch de stemme van bruidegom en van bruid en zal in u meer gehoord worden; want uwe kooplieden waren de prinsen der aerde, en alle volkeren wierden verleid door uwe betooveringen.
24 Ook is het bloed der propheten en der heiligen, en van alle degene die op der aerde gedood zyn, in haer gevonden.

KAPITTEL XIX.

DAERNA hoorde ik als eene stemme van vele menigten in den hemel, die zeiden : Alleluïa! de gelukzaligheid, de glorie, en de kracht komt onzen God toe.
2 Want zyne oordeelen zyn waerachtig en regtveerdig; omdat hy verwezen heeft de groote hoere, die het aerdryk door hare hoerery bedorven had, en omdat hy het bloed zyner dienaren uit hare handen gewroken heeft.
3 En zy zeiden nog eens : Alleluïa! En haer rook ging op in alle eeuwigheid.
4 De vier en twintig ouderlingen en de vier gedierten vielen neder, en aenbaden God, die op den troon zat, zeggende : Amen, Alleluïa!
5 En daer kwam eene stemme uit den troon, die zeide : Geeft lof aen onzen God, gy allen, die zyne dienaers zyt, en die hem vreest, zoo klein als groot!
6 Nog hoorde ik als de stemme van eene groote menigte, en als het gedruisch van vele wateren, en als het geluid van groote donderslagen, zeggende : Alleluïa! want de Heer, onze almogende God, regneert.
7 Laet ons blyde zyn, en onze vreugde toonen, en laet ons hem glorie geven : want de bruiloft van het Lam is gekomen, en zyne bruid heeft zich bereid gemaekt.
8 En haer is gegeven, dat zy zich bekleede met zuiver en blinkende fyn lynwaed; en dit fyn lynwaed is de regtveerdigheid der heiligen.
9 Dan zeide hy tot my : Schryft! zalig zyn ze, die tot het avondmael van de bruiloft des Lams geroepen zyn. Ook zeide hy my : Dit zyn de waerachtige woorden Gods.
10 En ik viel voor zyne voeten neder, om hem te aenbidden, doch hy zeide my : Ziet toe, dat gy 't niet en

doet : ik ben een dienaer met u, en met uwe broeders, die de getuigenisse van Jesus behouden. Aenbidt God : want de geest der prophetie is de getuigenis van Jesus.

11 Dan zag ik den hemel geopend, en daer verscheen een wit peerd, en die erop zat, wierd genoemd de Getrouwe en de Waerachtige; hy oordeelt, en hy strydt met regtveerdigheid.

12 Zyne oogen waren als eene vlamme vuers; op zyn hoofd had hy vele kroonen, en droeg daer eenen naem geschreven, die niemand en kent, als hy zelf.

13 Hy was gekleed met een kleed, dat in bloed geverwd was; en zyn naem is, het Woord Gods.

14 De legers, die in den hemel zyn, volgden hem op witte peerden, gekleed met wit en zuiver fyn lynwaed.

15 Uit zynen mond kwam een scherp zweerd snydende van beide kanten, om de volkeren met hetzelve te verslaen; en hy zal ze regeren met eenen yzeren staf. Hy treedt ook de wynperse der verbolgene gramschap van den almagtigen God.

16 En op zyn kleed en op de dye zyns beens heeft hy dit schrift : De Koning der koningen en de Heer der heeren.

17 En ik zag eenen engel in de zonne staen, die riep met luider stemme, zeggende tot al de vogelen, die door het midden des hemels vlogen : Komt en vergadert u tot het groot avondmael van God ;

18 Om te eten het vleesch der koningen, het vleesch der krygsoversten, het vleesch der magtigen, het vleesch der peerden en dergenen, die erop zitten, en het vleesch van alle menschen, vryen en slaven, kleinen en grooten.

19 Dan zag ik de beest, en de koningen der aerde, en hunne legers vergaderd, om slag te leveren tegen dengenen, die op het peerd zat, en tegen zyn leger.

20 Doch de beest wierd vastgegrepen, en met haer den valschen propheet, die wonderteekenen in hare tegenwoordigheid gedaen had, door dewelke hy verleid had degenen, die het merkteeken van de beest ontvangen, en haer beeld aenbeden hadden. Deze twee zyn levendig in den poel des vuers geworpen, die met solfer brandt.

21 De anderen wierden gedood door het zweerd, dat uit den mond kwam van dengenen, die op het peerd zat; en al de vogelen wierden van hun vleesch verzaed.

KAPITTEL XX.

IK zag eenen engel van den hemel afkomen, die den sleutel des afgronds, en eene groote ketting in zyne hand had.

2 En hy greep den draek vast, dat oud serpent, hetwelk de duivel en de Satan is; en hy bond hem vast voor duizend jaren.

3 Hy wierp hem in den afgrond, sloot hem toe, en stelde daer eenen zegel op, opdat hy de volkeren niet meer verleiden zoude, tot dat de duizend jaren voleindigd waren, na dewelke hy voor een weinig tyds moet ontbonden worden.

4 Ik zag ook troonen en eenigen, die erop zaten, aen wie de magt van te oordeelen gegeven wierd; en de zielen van degenen, die onthoofd waren om de getuigenisse van Jesus, en om het woord Gods, en die de beest noch haer beeld niet aenbeden en hadden, nochte hare merkteekenen op hunne voorhoofden, oft in hunne handen ontvangen hadden; en zy leefden en regneerden met Christus duizend jaren.

5 De andere dooden en wierden niet levende, voor dat de duizend ja-

ren geëindigd waren. Dit is de eerste verryzenis.
6 Zalig en heilig is hy, die deel heeft in d'eerste verryzenisse; de tweede dood en heeft over hen geene magt; maer zy zullen priesters van God en van Christus zyn, en met hem duizend jaren regneren.
7 En als de duizend jaren zullen geëindigd zyn, dan zal de Satan uit zynen kerker ontbonden worden, en hy zal er uitgaen om de volkeren te verleiden, die op de vier hoeken der wereld zyn, den Gog en den Magog, en hy zal ze vergaderen tot den slag. Hun getal is als het zand der zee.
8 En zy trokken op over het vlakke veld, en omringelden de legerplaetse der heiligen, en de beminde stad.
9 Doch het vuer daelde van God uit den hemel, en verslond ze; en de duivel, die hen verleidde, wierd in den poel van vuer en solfer geworpen.
10 Alwaer ook de beest en de valsche propheet dag en nacht gepynigd zullen worden in alle eeuwigheid.
11 Dan zag ik eenen grooten witblinkenden troon, en dengenen, die erop gezeten was, van wiens aenschyn de aerde en de hemel wegvlugtten, en zy en wierden nergens meer gevonden.
12 Ook zag ik de dooden, groot en klein, voor den troon staen; en de boeken wierden geopend. Nog wierd er een ander boek geopend, die het boek des levens is. En de dooden wierden geoordeeld uit hetgene in de boeken geschreven stond, volgens hunne werken.
13 De zee gaf de dooden, die in haer waren; de dood en de helle gaven ook hare dooden, die daerin waren; en een ieder wierd geoordeeld volgens zyne werken;
14 En de helle en de dood wierden geworpen in den poel des vuers. Dit is de tweede dood.
15 En die niet gevonden en wierd geschreven te zyn in het boek des levens, wierd geworpen in den poel des vuers.

KAPITTEL XXI.

DAN zag ik eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aerde: want de eerste hemel, en de eerste aerde was verdwenen, en de zee en was er niet meer.
2 En ik, Joannes, zag de heilige stad, het nieuwe Jerusalem, van God afdalen uit den hemel, toebereid als eene bruid, die opgepronkt is voor haren bruidegom.
3 En ik hoorde eene groote stemme uit den troon zeggen: Ziet daer het tabernakel van God met de menschen, en hy zal met hen woonen; zy zullen zyn volk zyn, en God zelf met hen wezende, zal hun God zyn.
4 En God zal al de tranen van hunne oogen afdroogen; en daer en zal voortaen geene dood meer zyn, noch droefheid, noch gekryt, noch pyne en zal er meer wezen: want de eerste dingen zyn voorbygegaen.
5 En die op den troon zat, zeide: Ziet, ik maek alles nieuw. Ook zeide hy my: Schryft! want deze woorden zyn ten uiterste getrouw en waerachtig.
6 Hy zeide my verders: Het is gedaen. Ik ben de Alpha en de Omega, het begin en het einde. Ik zal dengenen, die dorst heeft, te drinken geven uit de fonteine des levens, voor niet.
7 Dengenen die verwint, zal deze dingen beërven; en ik zal zyn God zyn, en hy zal myn zoon zyn.
8 Maer aengaende de vreesachtigen, de ongeloovigen, de grouwelyken, de doodslagers, de hoereerders, de tooveraers, de afgodisten, en alle leugenaers, hun deel zal zyn in den poel van vuer en solfer; 't welk de tweede dood is.
9 Dan kwam een van de zeven en-

gelen, die de schalen hadden vol van de zeven laetste plagen, en hy sprak my aldus aen : Komt, en ik zal u de bruid, de vrouwe van het Lam toonen.

10 En hy voerde my op in den geest naer eenen grooten en hoogen berg, en toonde my de heilige stad Jerusalem, die van God uit den hemel afdaelde,

11 Verlicht zynde door de heerlykheid Gods; en haer glans was gelyk een kostelyk gesteente, gelyk eenen jaspissteen, glinsterende als kristal.

12 Zy had eenen grooten en hoogen muer, die twaelf poorten had; en in de poorten waren twaelf engelen, en namen daerop geschreven, welke de namen zyn van de twaelf geslachten der kinderen van Israël.

13 Daer waren dry poorten naer den oosten, dry poorten naer den noorden, dry poorten naer den zuiden, en dry poorten naer den westen.

14 De muer van de stad had twaelf fondamenten, waerop de twaelf namen stonden van de twaelf apostelen des Lams.

15 En die met my sprak, had eene gouden meetroede, om de stad, en hare poorten, en den muer te meten.

16 De stad lag in 't vierkant, zynde in de lengte zoo groot als in de breedte. Hy mat dan de stad met de gouden meetroede op twaelf duizend stadien. Hare lengte, hoogte, en breedte waren gelyk.

17 Hy mat ook haren muer op honderd en vier en veertig cubitus, naer de mate van eenen mensch, welke ook die van den engel was.

18 Haer muer was opgebouwd van jaspissteen; doch de stad zelve was van zuiver goud, gelyk aen zuiver klaer glas.

19 En de fondamenten van den muer der stad waren verciërd met alle kostelyke gesteenten. Het eerste fondament was jaspissteen, het tweede saphiersteen, het derde chalcedonsteen, het vierde smaragdsteen.

20 Het vyfde sardonyxsteen, het zesde sardiussteen, het zevende goudsteen, het achtste berylsteen, het negende topaessteen, het tiende chrysoprasesteen, het elfde hyacinthsteen, het twaelfde amethyststeen.

21 De twaelf poorten waren twaelf peerlen, zoo dat elke poort in 't bezonder van eene peerle was; en de straet van de stad was zuiver goud, gelyk een helder glas.

22 En ik en zag geenen tempel in dezelve : want de Heer, de almogende God, is haer tempel, en ook het Lam.

23 En die stad en heeft geene zonne oft maen noodig om haer te verlichten, want de heerlykheid Gods verlicht haer, en het Lam is hare lichtende fakkel.

24 De volkeren zullen in haer licht wandelen, en de koningen der aerde zullen hunne glorie en eere daer binnenbrengen.

25 Hare poorten en zullen by dage niet gesloten worden; en wat den nacht aengaet, daer en zal geen zyn.

26 En men zal de glorie en d'eer der volkeren daer binnenbrengen.

27 Daer en zal niet, dat bevlekt is, in haer binnenkomen, noch iets, dat grouwelykheid bedryft oft leugen; maer alleenelyk degenen, die geschreven staen in het boek des levens van het Lam.

KAPITTEL XXII.

HY toonde my ook eene riviere van levende water, zoo helder als kristal, die voortkwam uit den troon van God, en van het Lam.

2 In 't midden van hare straet, en aen beide kanten van de riviere stond de boom des levens, die twaelf

vruchten draegt, brengende alle maenden zyne vrucht voort; en de bladeren des booms zyn tot genezinge der volkeren.

3 Daer en zal geene vervloeking meer zyn; maer de troon van God en van het Lam zal daer wezen, en zyne dienaers zullen hem dienen.

4 Zy zullen zyn aenschyn zien, en zyn naem zal staen op hunne voorhoofden.

5 Daer en zal geen nacht meer zyn, en zy en zullen geene fakkel oft zonnelicht van noode hebben : want God de Heer zal hen verlichten, zy zullen regneren in alle eeuwigheid.

6 Hy zeide my ook : Deze woorden zyn ten uiterste getrouw en waerachtig. De Heer, de God van de geesten der propheten, heeft zynen engel gezonden, om aen zyne dienaren te toonen hetgene haest geschieden moet.

7 Ziet, ik kome haestelyk. Zalig is hy, die de woorden der prophetie van dit boek bewaert.

8 Ik, Joannes, ben degene, die deze dingen gehoord en gezien hebbe. En na dat ik ze gehoord en gezien had, viel ik neder aen de voeten des engels, om hem te aenbidden, die my deze dingen toonde.

9 Maer hy zeide my : Ziet toe, dat gy 't niet en doet; want ik ben een dienaer met u en met de propheten, uwe broeders, en met degenen, die de woorden der prophetie van dit boek bewaren. Aenbidt God.

10 Hy zeide my verders : En zegelt de woorden van de prophetie van dit boek niet, want de tyd is aenstaende.

11 Die onregt doet, die doe het nog, en die vuil is, die worde nog vuiler, en die regtveerdig is, dat hy nog regtveerdiger worde, en die heilig is, dat hy nog heiliger worde.

12 Ziet, ik kome haestelyk; en myn loon is by my, om een ieder te vergelden volgens zyne werken.

13 Ik ben de Alpha en de Omega, de eerste en de laetste, het begin en en het einde.

14 Zalig zyn ze, die hunne kleederen wasschen in het bloed van het Lam, opdat zy regt mogen hebben tot den boom des levens, en door de poorten in de stad mogen ingaen.

15 Weg daer buiten de honden, de tooveraers, de hoereerders, de doodslagers, d'afgodisten, en al die de leugens bemint, oft daermede te werk gaet.

16 Ik, Jesus, heb mynen engel gezonden, om ulieden deze dingen te betuigen in de kerken. Ik ben de spruit, en de nakomeling van David, de helderblinkende morgensterre.

17 De Geest en de bruid zeggen : Komt! En die het hoort, dat hy ook zegge : Komt! En die dorst heeft, dat hy kome; en die wilt, dat hy ontvange het water des levens, voor niet.

18 Want ik verklare aen al degenen, die de woorden der prophetie van dit boek hooren : zoo wie by deze dingen iets toedoet, God zal hem de plagen toezenden, die in dit boek geschreven zyn.

19 En zoo wie iets afdoet van de woorden van 't boek dezer prophetie, God zal zyn deel afnemen uit het boek des levens, en uit de heilige stad, en uit hetgene in dit boek geschreven staet.

20 Hy, die getuigenisse geeft van deze dingen, zegt : Voorwaer, ik kome haestelyk. Amen. Komt Heere Jesus!

21 De genade van onzen Heere Jesus Christus zy met u allen. Amen.

EINDE.

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 011 706 6
